Antropologium de hois dignitate. natura. et ꝓprietatibus. de

Elementis .partibus. et mēbris humani corpis. De iuuamentis nocumētis. accidētibus. vitijs. remedijs. et physionomia ipsorum. De excremētis et exeūtibus. De Spiritu hūano eiusqꝫ natura. ptibus. et opibus. De ania hūana et ipsius appendicijs. Per Magnū hundt pthenopolitanum Ingeniarū artiū Magistrū in gymnasio Liptzeñ. Ad laudem dei Et cōmunē studiosorū hoim vtilitatem q̄m accuratissime ex philosophorū libris congestum.

Epigrāma mgri Magni ad lectorē

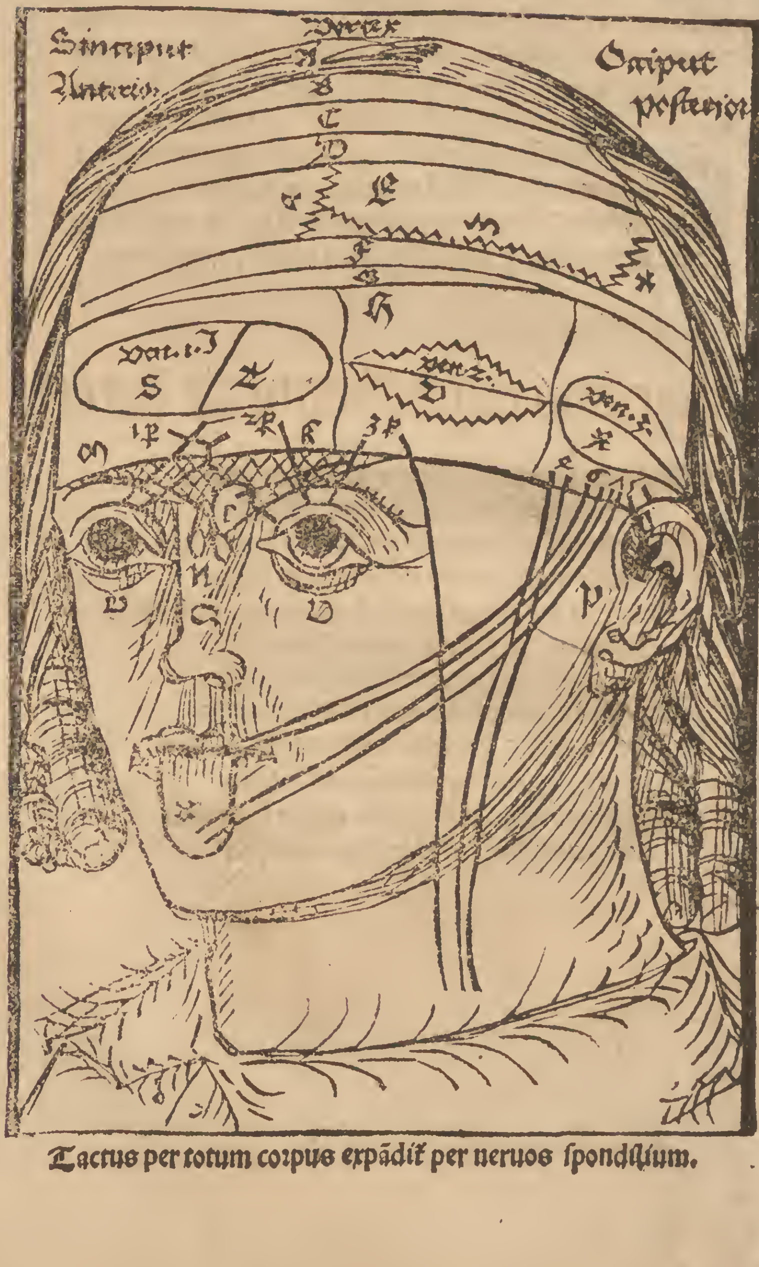
Nil iuuat externos multorum noscere mores
Cum lamie similis non videt vlla sua
Est pudor haud paruus peregrina inquirere vafre
Dum se nescit homo nec sua scire studet
Ingenium qui scit propriū bene cuncta gubernat
Se ignoscens fatuus cetera scire cupit
Idcirco studeas primum te noscere lector
Dehinc vigili cura cernere cuncta petas
Discito naturas hominū regnare studes qui
Discito perpetuo viuere sanus homo
Ista docet codex subscriptus quem legitabis
Aurea cum prestet dogmata lege sua

S
Sensus cōmūis
T
Imaginatiua

Intellectus

V
Cogitatiua
X
Memoratiua

A
Capilli
B
Cutis
C
Caro
D
Pānicul⁹
E
Craneū
F
Dura mr̄
G
Pia mater
H
Cerebrū
I pm⁹
Uētricl'i scd⁹
tci⁹
K
Rete mirabl'e
L
Lacuna
M
neruoꝝ paria
N
Carūcule
O
Uisus
P
Audit⁹
Q
Olfactus
R
gustus
Y
Coronalis
Z
Sagittal'
+
Lauda

Tactus per totum corpus expādit per neruos spondilium.

Illustri principi et domino. do-

mino wolfgãgo ex nobili sanguĩe genito Comiti in Anhalt rc. dño suo gracioso. Magnus Hundt ꝑtenopolitanus ingenuarũartiumingr Liptzensis Perpetuã optat corꝑis et aĩe felicitatẽ. Quanqꝫ romanoꝝ senat⁹. illustris et generose princeps. septẽ grecos sapiẽtie libros in agro Lucij petilij scribe reptos igne cõcremari censuit. Ne hoim mentes philozophicis doctrinis a cultu deorũ amouerẽt Lacedomonios imitat⁹ q archilochi libros religioni aduersos exportari e ciuitate iusserunt. Tua tñ ingenua et gñosa adolescẽtia hui⁹ gr̃a phie studiũ nõ ꝑuifaciat Neqꝫ Domitian⁹ imꝑator q phos vrbe atqꝫ italia ꝑepulit nullũ ob crimẽ nisi q phi erant. Neqꝫ athenieñ. cicuta socratẽ parentẽ prope ipsum phie. interimentes. Neqꝫ vulgi opinio qua nemo melior dũ laudat Nec itẽ peior quisqꝫ dũ vitupatur. efficit. sicut nec corp⁹ vmbra crescente aut decrescẽte trãsmutat. te a philosophicis doctrinis: qb⁹ mũdus regitur vitia effulminãtur. ꝟtuosa vita instituit. Ac summa ipa felicitas ad quã diuerso qdẽ calle oẽs tendũt acqritur: retrahat Cũ nõ ex phia. hoies irreligiosi. indiscreti. desidie dediti et ab administratione reipub. alieni vt Apuleius cũ Julio capitolino finxere. Sed abiecta mentis ꝑuitate ꝓducũtur Tum sacre institutiões Nõ aniliũ figmẽta Nec reipub. dũtaxat causa vt Auer. opinat excogitate. Sed desursũ a deo inspirate vt plato in prothogora scribit Aut difficulter aut fere nullo mõ. Nõ obstãtib⁹ Laurẽtij vallensis oratoꝝ clarissimi. in de libero arbitrio ꝯtra Bohetiũ suasioib⁹. nec diui Iheronimi castigatiõe eiusqꝫ durissimis ꝟbis ad Eustochiũ in regl'a viuendi sctimonialiũ. absqꝫ phie ꝓncipijs sane intelligi possint Cui⁹ testis est aplus ad romanos ꝑmo scribẽs Inuisibilia em̃ ipi⁹ a creatura mũdi hoc est homie ꝑ ea que fctã st intellecta ꝯspiciũtur Sẽpiterna qꝫ ei⁹ veritus et diuinitas Quid aliud ꝓsefert hũani generis saluator dñs nr̃ ihũs xp̃s in euãgelio Ubi regnũ dei ꝑ silĩa ꝛ ꝑabolas docꝫ qꝫ nõ posse ad dei ꝯtẽplatiõez. q est vita eterna. hũanitus in hac vita ꝑuenire nisi ex his q creata st cũ hic in enigmate in futura aũt patria de facie ad faciẽ deũ videbi⁹ Recte itaqꝫ moyses non pri⁹ ad dei ꝯtẽplatiõez accessit Cũ intellect⁹ ꝑ spẽs reꝝ intelligibiliũ acquisitas Et de⁹ ex intellect⁹ noticia cernit. qꝫ egiptioꝝ dogmata degustasset. Hoc idẽ de Daniele sapiẽte scribit. Si h tramite Arriani. Jouiste. Sabelliani. Manichei. Origenes. Maximini⁹ pluresqꝫ alij quoꝝ noia recitare tedium faceret: ꝓcessissent. Non in tantos incidissent errores. Si nr̃is tꝑib⁹ qdã diuine scripture ꝓclamatores phie ꝓncipia recte intelligerẽt. Multa monstra mltos qꝫ nature abditos effect⁹. dei miracl'a nõ ꝓdicarẽt. hoies poti⁹ ridicl'os

Ualerius Primo.

Boheti⁹. iij. de ꝯsola. ꝓsa. ij.

xij. metaphice ꝯmen. l.

Johis xvij.

q̄ȝ deuotos et religiosos excitātes. Demonis preterea insidias ac ṽsutias pbe a diuinis discernerēt inspiratōibꝫ. Si deniqȝ agrippia illa

Suetoni⁹ li. vi. ꝓpe finem

Augusta Nerone filiū a philosophicis doctrinis nō reuocasset. forsitā romana respu. nō fuissȝ diruta. filiū q̄ȝ religiōi magis deditū vidisset nec ipsam nec senatores trucidasset. Utinā Seneca p̄ceptor. crudeli mūere a discipulo affectus. suis et Aristo. in de repub. preceptis ipm Neronē instituisset docuissetqȝ q̄ btā est respub. quā phi hoc est viri

In de repub.

docti gubernāt. exitū sue vite habuisset feliciorē. Quasobres Plato nō immerito scribit Quondā regnāte sophia seclm aureum extitisse. Ac rursus si qn̄ phia regnabit aureū seculū redituꝝ. Et eccl'iastes. x. dicit. Ue tibi terra cui⁹ rex puer est. Et cui⁹ p̄ncipes mane ꝯmedūt Non de puero etate sed moribꝫ et philosophicis doctrinis inerudito loquit. Qui nō solū a puero etate et infante nō differt. verūetiā ab homine alienus est. solo homis noīe gaudēs Nam puer etate et infans bonis moribꝫ adhuc institui pōt. hic vero sibi inutilis fctūs est ⁊ toti vniuerso. Hoc aniaduertēs Philipp⁹ rex macedonū Alexādrū filiuȝ

Quintilian⁹ p̄mo insti.

optio ꝯmisit pho docēdū. Illi⁹ etiā causa Tulli⁹ officioꝝ. iij. Marcū hortat filiū phie studeat que tota frugifera et fructuosa Nec vlla ps ei⁹ inculta atqȝ defta existit. Octauo p̄terea politicoꝝ Aristo. quem imitat eloquētie mgr̄ Quītilianus p̄mo de oratoria institutiōe. docȝ reipub. rectores teneros adolescentes. optis institui disciplinis. Ne sero vt phriges sapere incipiāt ⁊ dediscēdo vana pl⁹ tpis q̄ȝ addiscē-

Aristo. ij. ethi.
Hora. in epl'is
Angelus poli-
cianus lamia.

do vtilia ꝯterant. Multū em̄ refert adolescentem sic vel sic assuesci Quo em̄ semel imbuta recēs seruabit odoreȝ testa diu. Probatissimos itaqȝ p̄ceptores ea habeat etas q̄ ad mores iā ptinet. Deniqȝ qui philosophari spernit. ipaȝ q̄ȝ felicē atqȝ btāȝ vitam nihilifacere necesse est. Nam si tunc felices sumus cū bona adsunt nobis plurima. Sed adsunt ita vt et prosint. nec prosunt nisi vtamur. Bn̄ aūt vt vtamur scia vna facit quam phia vel affectat vel possidet. profecto vt felices efficiamur phandū est. Nec corpus duntaxat et opes curare oportet instar illorū qui instrumenta q̄ȝoptima habeant summis student viribus. vti vero negligunt. ita non est posthabendus animus quem phia curat sicut medicina corpus Quasobres Soli quondā in sua possessiōe hanc ipaȝ vite directricē p̄ncipes habuerūt Cuȝ ipa celeste

Marsilius in epistolis

munus existens non terre plutonisqȝ visceribꝫ edita sed summo celi ṽtice iouisqȝ capite descēdit. Terrena vitia ꝓcul fugat. fortūam ipaȝ fortissime domat. mitigat mirifice fatū. Mortalibꝫ donis certissime vtitur. Nam q̄ expertes sunt phie. vt scribit Marsilius ficinus humano genere inferiores in bestias quodāmō precipites dilabuntur. Qui vero mediocrē illi operā impēderint viri ꝓculdubio tales euadent. vt et doctos docere valeant. Et regere principes. At qui ꝑ vniuersam vitā huic se totum solus deuouerit. corꝑe quasi deposito. Et

liber ad ethera perget. Et hūanā speciez heroicis virtutibꝫ absūdās
supabit. factus deus etheris almi. Que cū ita sint et luce clariora.
Illustris et generose princeps. Nullā dabis fidē phie detractoribꝰ
Et non minus naturali qꝫ morali studeas phie. Cuz natura fons sit
et iuris et virtutū moraliū Tum ex ea quisqꝫ seipm agnoscere discit.
Et se et alios bene regere. Si em̄ homies suas noscerent naturas et
ꝓprietates. Multas vanitates. Multa vicia. plures deceptiones
egritudines. et aduersitates fugerēt. verā qꝫ optime colerēt religiōez
futura puiderent. Et ex se cuncta ꝓspicerēt. Qd principibꝫ q̄ in terrꝭ
dei locum gerūt. summe necessariū est. vñ et Mithridates rex pōti. Tul. i. offi.
Atqꝫ rex medoꝝ. summa lucubratiōne phisicꝭ insistebant scientijs.
Quatenꝰ itaqꝫ magno atqꝫ labore. dextrū callem ad ethera ducentē
instar herculis iouis satu editi. deligas Tuū quoqꝫ noscas ingeniū
Et vitioꝝ ꝛ bonoꝝ tuoruz acrem te prebeas iudicem. Ne stenici plꝰ
qꝫ turpe videantur habere prudentie. Probos qꝫ. ingenuos. simpli-
ces. iustos. bonos viros. a versutꝭ. obscuris. astutis. fallacibꝫ. duplici
bus. maliciosis. callidis. veteratoribꝫ. vafris. discernas. Opusculum
de hoie qd antropologium appello nō meo marte excogitatum. Sed
crassa Minerua ex Hypocratis coi. Aresto. Plinij. Gal. Auicenne.
Auer. Alberti. Aliorūqꝫ hac in re peritissimoꝝ scriptꝭ ꝯgestū. maioꝝ
vestigia imitans. q̄ sua opa vel ad deoꝝ obtulerūt delubra. aut pnci
pibus veluti terrestribꝫ dijs sacrarunt. vt ab illis et autoritatem et
ornamentum sumerēt Aut bonis fautoribꝫ et amicis transcripserūt
instituendis Tue illustri adolescētie Cui maxia pro summa beni-
uolentia meo germano sepenūero exhibita debeo. Que impotēs te-
nuitas reddere ꝓhibet. dicare decreui. Hortor atqꝫ humane exoro.
Tametsi ex paruo ingenio maxio tamē amore ꝓficiscitur. Eo quo
transmittitur aio assumas. in eo si qñ ocium datur. Si non discēdi.
tñ solacij causa legas. Non hesito qñqꝫ ꝓfutura et iocunda repies.
Rectum quoqꝫ vite iter. nō bonitate duntaxat nature. siue felicitate
quadam. siue ꝑtū disciplina vt Tullius pmo inquit offitioꝝ quod
perpauci aut fere nulli faciunt. Verūetiam optimis phoꝝ preceptis
que hic codicillus complectitur. facillime accipies. hijs valeas in ce
lo fortūatus. in rectore celi beatus. data ocius in Collegio Principis
studij Liptzensis. Anno domini. Millesimoquingentesimoprimo
Septimo Kalendas Martij.

O pater omnipotēs qui verbo cuncta creasti
Tranantí fer opem portū pertingat honestū

Prefatio.

Procl⁹ de aia. et demone.

O Recipuum et firmissimū tocius phie principiū. difficile iocundū. prestans. et oibus necessariū homibus Nostre existit nature cognitio Qua recte cognita. bonū nobis consentaneū. malū ve dissidēs absoluti⁹ noscere poteri⁹. Cuncta quoq; toci⁹ mōi entia cognoscūtur: qm̄ phia fm Jsaac in de diffinitōibꝫ est cognitio suiipi⁹ ab hoie. vel suiipsi⁹ a se ipo. Hō nanq; duplici ꝯponit natura. corpea videlicet et spūali Et in cognoscendo naturā spūalē intelligētias cognoscit spūales et cāz primā. Cognoscē do aūt naturā corpalē cognoscit oē corp⁹ siue sit simplex siue ꝯpositū siue elementatū siue non elemētatū. Uñ et hō marie dr microcosm⁹. viij. phicoꝝ. Nam sicut in maiori mōo non est repire nisi istā dupli cem naturā. ita et in homie ꝯuenit ambas repire. Ex ipa itaq; hūane nature cognitiōe tota dependet phia: cūcta cernūtur corpea ꝛ sepata Singula iudicātur Et ꝓpria dirigūtur. nobis ꝓdesse. alijs ꝓuidere. prognosticare futura. Et fugere nocumēta possum⁹. qūo igitur qui nos ipos ignoram⁹ reliquaꝝ scientiā speram⁹. Sed cum ꝑncipium cuiusq; rei difficilimū sit. et potissima ps. ac dimidiū facti. qō pl⁹ est toto. Nostram ergo cognoscere naturā nō est facile. quāq; appareat Quid preterea iocundi⁹ excogitari poterit. q̄ȝ in se causas suoꝝ opm et accidētiū corpis degustare. p se alioꝝ ꝓprietates cernere et elicere Mores multoꝝ iudicare. Et ex se occulta et diuina ꝯtēplari Quid ꝑstantius q̄ȝ noscere seipm. Et in se alia. Et in se et in alijs diuina Se nāq; videndo ꝑstantissimū aialiū in suba. tpatissimū ꝯplexione ꝑfectissimū ꝯpositiōe. prudentissimū discretōe cognoscet. ad qō omia tendūt. in quo oia ꝯtinētur. qō oia ꝑt. cūcta excellit. de omibꝫ iudicat. Quasobres oibꝫ ꝯuenit hoibꝫ naturā hūanā et se et sua agnoscere. ex aduerso aūt turpissimū id ignorare. ij. rethoricoꝝ. Ac stultissimū fm Tulliū in questi. tusculanis Alioꝝ cernere vitia et suoꝝ obliuisci. Demū nihil piculosi⁹ q̄ȝ iter ignotū cecis ingredi oculis. Nihil mo lestius ceco duce gubernari Nunq̄d ambo in foueā cadūt. Luce. vi. Quis p̄terea pijssime xp̄e. te diligere. te colere. ad te ꝑuenire possit. Quis studiose viuat vitia fugiēdo. Quis sine tedio ꝑpetua fruatur delectatiōe. ꝑfecto ille nequit. Qui se ignorat. se negligit. sua scire cō temnit Cui nulla ē lūis delectatio. Nulla ꝓpria cognitio. nulla suoꝝ opm discretio. Hoc aniaduertētes maiores. ꝑceptū chilonis Lacedo moniȷ. de q̄ Juuenalis. sathira. xi. meminit. Sacculus e celo descēdit Gnoti se afton qō est ꝯgnosce teipm. tāq; appollinis oraculū aureis lrīs cū alijs duobꝫ vt refert Plini⁹. vij. naturalis historie delphis cō secratū est. Hoc idē dn̄s Mathei. vij. docet Hypocrita eijce ꝑmum

trabē de oculo tuo Et tūc videbis eijcere festucā de oculo fratris. Et aplius prima ad chorin.xi. Probet aūt seipm hō Et.ij.ad chorin.xiij. Uos metipos tentate si estis in fide xpi.vñ Horati⁹ Tu nihil inuita dices facies q₃ minerua Et iter₃ Sumite materiā vris q scribitis equā viribus et vsate diu qd ferre recusāt Quid valeāt humeri rc. Et seneca in eplis Coacta ingenia reluctante natura irritus est labor. Ideoq₃ dicitur a rasi. Qui studere contra naturam voluerit. Et in studio non delectatur vel somnum incurrit vel rationem amittit et multa vexabitur melancholia. Et ideo apud horatiū in sermonibus legitur. Sorte sua cōtentus quisq₃ viuat Nec ephippia bos nec iugum caballus optet. vnde et theren. Sua q̄sq₃ ɔtentus sit natura Hinc est illud Persij sathira.iij. Discite et o miseri causas cognoscite rerum. Quid sumus quid nam victuri gignimur rc. Et sathira quarta. Tecum habita aut noris q̄₃ tibi sit curta supplex. Et hoc medicorum ɔmūe ꝓuerbium Medice cura teipm Quid aliud est gigantes pugnare cum dijs q̄₃ resistere nature. Suū igitur quisq₃ noscat ingenium vt scribit Tullius primo offiti. Acrem q₃ se et vitiorum et bonorum opm iudicem prebeat Id enim maxime decet id maxie conuenit vt homo in se cognoscendo quicquid boni babeat id a deo prorsus habere cognoscat. Quatenus itaq₃ hoies se noscant Et q₃ facillime (vt virgilius in maiori q̄₃ profunde finxit) cum enea ex troia per Thratiam .cretam.libiā et ceciliam.veniant in ytaliam Maris quoq₃ ptes Neptūno Et palinurū compescant. Decreui ad laudem dei viui.et studiosorū hominum vtilitatem. Cum non solum nobis nati sum⁹ vt Aristocles.ad architā tharentinū scribit. S₃ ort⁹ nostri patria partem vendicat.partem amici. Tum homibus ꝓdesse debemus Et nostra q̄ sine molestia et detrimēto ɔcedi pñt cōicare. Qm nihil meli⁹.nihil fructuosi⁹.nihil p̄stanti⁹ in hūanis repit fideli interprete.et fructuoso p̄ceptore.quē cum discipul⁹ agnoscit doct⁹ erit. Antropologiū hoc est libellū de hoie toto nō pte duntaxat .vt pleriq₃ fecerunt ex varijs maiorum scriptis conscribere. Et q₃ res p difficilis et ardua existit Quare primum cū bonis hoib₉ vt orsis tanti operis ꝓsperos tribuas success⁹. Te cunctipotētem simplicissimū deū Qui potissimū inuocari deb₃ vbi dign⁹ vindice nod⁹ inciderit Cuestigio em adest de⁹ qui ꝓcul esse dr Ne p̄postero ordie hūanis deficiētib₉ subsidijs diuini fauoris grā postulet. hijs virgilianis queso verbis O pater o hoim diuumq₃ eterna ptās.da facilē cursum atq₃ audacib⁹ annue ceptis. Atq₃ alma parens hoim genitrix diuūq₃ fauebis. Et vos dij ceptis aspirate meis. Adeste fauete. Succurrite.phebe tua triplici ptāte. Neptūne phocas ɔpesce Palla sine mr̄e genita toruis fac vidē oculis Et basta ꝛ cristallieo clipeo tēpestatib₉ occurre Charō cymbā para achirōta qetissie ꝑtereā. Eole argētea cathēa vlixi socios

In de arte.

sermo.i.
Hora.in epist.

Persius

Tulli⁹ in cathone maiore

Aristo.i.de ptibus ca.i.

Liui⁹ i ꝓheio

De ɔse.dist.i.c. omis xp̄ianus
ꝟ.i.enei.ꝛ.i.ge.

oui.prio maio.

collige iunoni resistas ioui bellū ne moueat Mercuri facūde nepos atlantꝫ diuinā adducas eloquētiam. Abdita nature hūane pandas lachesis vitā ꝓduc in finē deducā incepta. Pluto terrā apias. inferiora hoib9 aduersa ꝯspiciā. vt inueniā sapiēter. incipiā audacter. ꝑficiam ꝯstanter. Deinde hoc ordie diuino opitulāte Numine. Qui in titulo exꝑmit. ꝑgrediar. primū de hūane nature Prestantia. Suba. et ꝓprietatib9. Deinceps de corpe hūano. Elemētis. ptib9 ꝯsilibus et mēbris ipi9. De iuuamentꝫ. nocumentis. accidētib9. vitijs. remedijs Et phisionomia ipoꝝ. De excremētꝫ. et exeūtib9. Scdo de suba spūs hūani. ptib9. et opatiōe. Demū de aia. de ꝟtute periodica. De vita. de virtute regitiua. infoꝛatiua. vegetatiua. sensitiua. intellectiua. et appendicijs earū. Quib9 qdē nō exquisite ꝛ singlariter stilo mediocri cum nō in ꝟbis sed reb9 et opib9 phia ꝯsistat. Sꝫ vliter et vt ita dicā cursorie declaratꝫ Nō minimū credo lectorib9 fructū euenire Et maiora tocius phie puncta intelligere. Et nodos circa humane nature cognitionem quodammodo posse enodare.

Sene. in epist.

De excellēti hūane nature dignitate Caput Primum.

Ametsi hoim natura multiplr serua est. vt pmo methice. scribit aristo. pipatheticoꝝ pnceps. ex pte corpis qd mltꝫ et varijs subiectū est nccitatib9 et indigētijs. ob legꝫ preuaricationē nō vt qdā fingunt auctoritate Arest. v. pble. xxij. ꝓpter corpis tpatissimā ꝯplexiōꝫ. Cui9 cā ditari qnqꝫ magis est eligendū. qꝫuis phari melius sit. iij. topicoꝝ. Et ex pte aie Que nuda sine spēb9. habitib9. et virtutib9 creat. iij. de aia. Ipa tn post deum qui est pma oim cā. cuncta excellit sua dignitate creata. Qm nō solū ad dei imagīeꝫ fctūs ē hō. ꝓpter quē de9 fact9 est hō vt ipe rurs9 de9 fieret. verū etꝫ Solus dei artificialis ꝑfecta et celi imago. ipi9 qꝫ dei et toci9 vniuersi nex9 existit. oia ens. omia ꝯtinēs. oia cognoscēs. potens. et arte ꝑficiēs. Ad quē oia ordinātur. in q oia cōicant. ꝓpter quē oia fctā stꝫ. Creatū dignissimū. Mixtū tpatissimū. aiatū nobilissimū aial prudētissimū et fere viuacissimū Que oia pnti capite qꝫ breuissime maioꝝ scripturꝫ rōib9 et signis siue exēplis qbus rustica magꝫ gaudēt ingenia. ne obscuri hois instar. narrata sine cōprobatōe linqꝫ ondere conabor. Prio nāqꝫ geneseos dr Foꝛam9 hoieꝫ ad imagīeꝫ et silitudinē nraꝫ Et eiusdē. ij. Creauit deus hoieꝫ ad imaginē suā. hō em fm aiaꝫ ad imaginē dei maxie fctūs est. Et quātū ad diuinā naturā Et quātū ad psonaꝝ trinitatem vt ex aplo ad ephe. iiij. ꝛ diuo Augustio. x. de trinitate elicit C9 cā fm btm Tho. i pte pria pt eē qꝛ hō fꝫ aiaꝫ differt ab oib9 irrōalib9 creatꝫ Scdꝫ corp9 āt ꝛ alias ꝟtutes pter mētē ꝯueit cū eis Sꝫ qꝛ silitudo dei i brutꝫ ꝛ irrōalib9 p modū

Nō ad imaginez dei fctūs ē.

imaginis nō repitur sed dumtaxat p̱ modum vestigij qd̄ representat per modū effectus qui suā taliter repn̄tat causaꝫ vt cinis igneꝫ. Naꝫ creatura hn̄s subāꝫ finitam demr̄at q̄ sit a quodam principio. Neqꝫ imitantur irrōnalia deum neqꝫ hō scd̄m corp⁹ Alias quoqꝫ aīe virtutes a mēte distinctas. qꝛ solum hoc mō. sunt. viuūt et sentiūt. scd̄m mentē aūt homo intelligit qd̄ maxie deo ꝯuenit. Est itaqꝫ ẜm intellectiuā aīaꝫ principalr̄ homo ad dei imaginē factus. qꝛ scd̄m spēm ꝛ vltīaꝫ drn̄tiā. Cetera ꝟo scd̄m genus aut aliqd̄ accidēs Quasobꝛes aristo. scd̄o de gn̄atōe aīaliū dicit. Sola mens deforis est eaqꝫ sola diuina nihil em̄ cum ei⁹ actiōe ꝯmūicat actio corp̱alis. Et venerabilis Albert⁹ fid⁹ aresto. interpres. xx. de animalibꝫ tractatu. ij. capite. iij. dicit. Aīa p̄cipue homīs multū imitatur causaꝫ primā et intellectus celestes. Et ideo etiā tocius ordo celestiū sigillatur in ea in somnijs et prognosticaꝛ de omibus que causantur a motibꝫ celestibꝫ. Homo p̄terea p̱ somnia maxie cum dijs ꝯuenit teste synesio platonico in de somnijs Quāuis nō omīa somnia a deo et substācijs immittūtur separatiā vt opinatur Aristo. in de diuinatiōe. qꝛ et bruta somniant et stulti ꝛ melācolici quoꝝ natura ē loquax cū q̄bus nulla est deoꝝ cōuersatio. x. Ethicoꝝ. Aliq̄ tn̄ somnia. aut a deo aut substātijs sep̱atis que natura demonia. aut prope diuina sicut prophetie immitti dicere necesse ē vt testaꝛ Auer. in Commēto de diuinatiōe Nā somniū herculis ꝓpe diuinū fuit. Et somniū pharaonis qd̄ interp̄tatus est ioseph. Preterea. dei imago in aīa ꝯsistit quātum ad ꝓprietates naturales scꝫ memoriā intelligentiā ꝛ voluntatē Scd̄m vero essentiā et ꝯsubales habit⁹ assignatur scd̄m mentē. noticiā et amorē Sed similitudo dei est in gratuitis existēs quedā imaginis p̱fectio. dicta gratia et lumen aīe a deo datum naturam p̱ficiēs. homo itaqꝫ ad dei imaginē et silr̄itudinē maxie ẜm aīaꝫ factus est. Sed q̄ sit dei imago nō increata et naturalis de qua Aplus ad Colossenses primo dicit Qui est imago dei inuisibilis primogenit⁹ oīs creature ꝛc̄. Sed creatiōis vltīter. recreationis quo ad iustos Et silr̄itudinis quo ad beatos vt satis declarat btūs Thōas pte. i. q. cxiij. arti. iij. Quarū Prima est rō rei Scd̄a grā Tertia vero triū p̱sonarum in vna natura diuinitatis imitatio vt scribit dn̄s Albertus in fine de homīe posthabitis duabus vltimis cū p̄ntis non sint speculatiōis. declarabiꝛ. Tametsi immateriales subē quātū ad id in q̄ primo imagis rō ꝯsideraꝛ qd̄ est intellectualis natura q̄ p̱fectior est in eis magis deo assilāꝛ Totū q̄ꝫ vniuersū de q̄ Boḣe. iij. de ꝯsolatu memīt. mōꝫ mente gerēs silr̄iqꝫ imagine forans. p̱fecti⁹ sit hoīe. Et magiꝭ diuine assilāꝛ p̱fectiōi extēsiue et diffusiue Tn̄ quātū ad id in q̄ scd̄ario ꝯsideratur ꝓut in hoīe repitur quedā dei imitatio. Et intensiue siue collectiue. p̱fectior imago est hō. qꝛ hō est de hoīe sicut deus de deo

Caplo. iij.

Homo est dei imago

Btūs tho. pte .i. q̄stiōe .xciij.

Et ſic deꝰ vnꝰ exñs eſt ṗncipiũ vniuerſoꝝ ita vnꝰ hō ṗmo creatus
ſm damaſcenũ ē ṗncipiũ tociꝰ gñis ſui. in brutꝭ aũt due hypoſtaſes
qꝛ dei imagines nō ſtꝭ ſed veſtigia vt dictũ ē create ſtꝭ. Illiꝰ etꝭ gr̃a
maſculꝰ vnꝰ ṗmo creatꝰ ē eo ꝙ ē ṗncipiũ et finis mlierꝭ ſic deꝰ prin
cipiũ et finis oīm. Hinc eſt illō apl'i ṗma ad Corinthi. xi. Uir qdem
nō dꝫ velare caput ſuũ qm̄ imago et gl'a dei ē. mlier aũt gl'a viri ꝛc.
Sic igit̄ ptꝫ hoīeꝫ eſſe dei imaginē ṗcipuā artificialē. nō angelos. nō

Hō ē dei imago ſm animā.

vniuerſũ neqꝫ ſpũs q̄ hoīb' inferiores ſtꝭ et ipis miſtrāt. ipm autem
magꝭ aſſilari deo ſm aīaꝫ his liquet qꝛ dꝛ Geñ. ṗmo Et inſpirauit
in faciē eiꝰ ſpiraclm vite. qō eſt aīa q̄ eſt tota in toto Et in q̄libꝫ pte
tota ſm eēntiā. vt motrix aũt ṗcipue circa cor cuiꝰ motꝰ ṗmi mobil'
motui aſſilat̄. dans ei ṗncipiũ motꝰ. et ſedulo ſpm̄ recreās viuificā-
tem ſm Auer. in cāticꝭ Auicēne. Recte ſicut deꝰ eſt in toto vniuerſo
Et in q̄libet ente. marie tñ in circũferētia ṗmi mobilis ꝟſus orientē
viij. phicoꝝ. vñ incipit motꝰ ſcd̄o celi. In quiete et ſimplici motu
oīmodas pficiēs forās vt dꝛ in de mōo ꝑ ariſto. depēdent etꝭ creātur
et informātur ab aīa hoīs oīa artificiata Et ad ipaꝫ oīa tendũt. Et
in corpe oīa ꝓpter ipaꝫ fctā ſtꝭ ſic eiꝰ inſtrumēta ſcd̄o de aīa. quēadmo
duꝫ a deo cũcta nat̄alia ṗmo celi depēdēt ꝛ informātur. xij. methice.
et ad ipm tendũt ṗmo Ethicoꝝ et fctā ſtꝭ eo ꝙ eſt finis oīm. xij. me-
taphice. Eſt ṗterea aīa dei imago in natura aliena in pſonaꝝ trini-
tate quēadmodũ em̄ deꝰ nat̄a exñs intellectual' ſe in ſe intelligit ita
aīa ſpũalis eſt creatura ſe cognoſcēs ꝑ ſpēs reꝝ intelligibiliũ acq̄ſi-
tas in ea ſubſiſtētes. iij. de aīa. Et in deo ē pſonaꝝ trinitas ſub vna
eēntia q̄ ſm relationes originis dũtaxat diſtiguũtur q̄b' in aīa tres
poñe memoria intelligētia ꝛ volũtas. tres habitꝰ ꝯſubales. ſcꝫ mēs
noticia et amor corrñdent vt dcm̄ eſt. Eſt deniqꝫ ꝓceſſio ꝟbi ſcd̄m
intellectũ. ꝛ amorꝭ ſm volũtatē in aīa. inſtar ꝓceſſiōis ꝟbi a dicente
ꝛ amorꝭ ab vtroqꝫ in deo Quaſobres nō irrōnabl'r hermes trime-
giſtus vt refert Lactātius. ij. diuinaꝝ inſtitutionũ. capl'o. xi. dt Q'
hō ſit dei imago Et fidus phie interpres Alber. xx. de aīalib' tracta-
tu. ij. capl'o. iij. Aīa rōnalis ꝑ ꝟtutē q̄ꝫ hꝫ diuinā Et ꝑ intellectualem
et aīalē imago ē ṗme cāe Et ſilitudo intelligētie et exm̄ vite celeſtꝭ
Et themiſtius. iij. de aīa hō marie aſſilatur deo ſi intellectus infor
matur oīb' ſpēb'. Eſt ṗterea hō ſm aīaꝫ celeſtiũ virtutũ et tociꝰ mōi

Hō ē tocius mũdi imago

imago vt venerabil' dñs Albertꝰ loco ṗallegato teſtat̄ Cuꝫ ſicut in-
ferioꝛa vitā hñt Et ſuas ꝟtutes ex corpib' celeſtib' motis ab intel-
ligentijs et motorib'. ita cor ꝙ ṗmo mouet̄ ab aīa qꝛ ṗmũ viuit alijs
dat in corpe ptib' vegetādi et ſenciendi ꝟtutē et motũ q̄ eſt ſm dia-
ſtolem et ſiſtolē. Et primā ſpēꝫ nutrimēto qua mouetur ad formam
cuiuſlibꝫ mēbri nutrimentũ ſuſcipientis Et ſpm̄ ſine quo nō ē vita
Tum ideo celeſtꝭ. tociuſqꝫ mōi imago dꝛ qꝛ oēs vires vniuſcuiuſqꝫ

ptātis aie ad lumen intelligētie referātur qd aliqũo est in ipis siue claꝝ siue obscuꝝ vt ptꝫ in de intellectu et intelligibili quēadmodū oia luia celestia ad solis lumē vt oēs testātur Astrologi et Aristo. in de ꝓprietatibꝫ elemētoꝝ referūtur. Preterea mot⁹ aie imitātur circularē motū et spericū vt ptꝫ in de motu aialiū q̄lis est celest. pmo celi⁹ Nā appetit⁹ mouꝫ rōꝫ supiorē Et rurs⁹ rō appetitū quēadmodū motu diurno spere inferiores. iij. de aia. Etiā ois mot⁹ materie siue fiat alteratiōe pmaꝝ q̄litatū. siue corpibꝫ celestibꝫ mouētibꝫ. siue quibuscūqꝫ aliis ꝟtutibꝫ mouētibꝫ termiāt ad spēꝫ q̄ est fm ꝯgruitateꝫ virtut pme q̄ est aia aut ab ea. Sic videm⁹ oia supiora moueri ad motū diurnū quātū ad circulatiōꝫ q̄ est diurna. et tenere ipm q̄uis ad motū ꝓpriū alios hñt mot⁹ Referūtur et omēs ꝟtutes mēbroꝝ ꝛ materie ad vnā pmā diuinā q̄ pncipal'r est forans et informās alias ꝟtutes et hec ē aia quēadmodū motores oēs celestes ad pmū referūt motorē p formā q̄ pmo effluit et ꝓcedit ab ipo. Et inferiores motores desiderant assilari illi tam in motu ꝓprio q̄ꝫ in motu ꝯmūi q̇ est diurn⁹. quapropter etiam p accñs ex alio mobiles st. viij. phicorum Quecūqꝫ igit sunt de ordine oim causaꝝ mdi impmūtur in aia. Et effigiātur qꝛ possidet spēs gñabiliū ꝛ gñandoꝝ vt inquit synesi⁹ de somniis Et ideo etiā in imaginibꝫ suis ꝛ visiōibꝫ est futuroꝝ q̄dam cōiecturalis scia. Est pterea sol⁹ hō nexus dei et mdi fm Hermeteꝫ eo ꝙ intellectū diuinū in se hꝫ p quē aliqñ ita sup mdm eleuatur vt et mūdi materia seq̄tur ꝯceptiōes ei⁹. Sicut in optie natis hoibus videm⁹ q̇ suis aiabꝫ agunt ad corpm mdi trāsmutatiōꝫ vt miracula facere dicātur. Et ideo et in ea pte qua hō mūdo nectitur nō mūdo subiicitur sed pponit vt gubernator. hinc et causat fm Albertū. xxij. de aialibꝫ. capl'o quito tractat⁹ pmi. fastinatio qua aia vni⁹ agit ad alterius impedimētū vl' expeditiōꝫ p visum vel aliū sensum. Et ideo idē hermes testat. Si aliqñ aliqs hoim p electionē se mūdo inferiorem fecerit, q̄si honore hūanitat exut⁹ ꝓprietatē accepit bestie. Et p ꝯcupiscentiā porc⁹. p iram canis. per rabiē leo. et sic de aliis dr fieri qd plato scdaꝫ vocauit aiaꝝ incorpatiōꝫ. de qua poete varia fingunt cū de vlixis sociis scribūt q̇ a circe mutati st i varias foꝛas. brutoꝝ vt ptꝫ pmo de remedio amor Quidā ꝟo eā dicūt esse possibilē magicis artibꝫ vt dt Bocati⁹. iiij. ca. xiiij. perseuerāte aūt hoie in ment culmie trahit ad se corp⁹ et mdm qꝛ aia nata est pcipe corpi ꝛ mūdo Si aūt p electiōꝫ corpi se supposuerit cū accña corpis aiaꝫ tñsmutāt fm Aristo. in de Phisionomia tūc accipit corruptiōis ꝓprietates et corp⁹ nō ꝯtinet Sed sic inflicta et fracta ad corp⁹ festinat p imaginatiōes et passiōes et corpis accelerat corruptiōes. Et ideo Auicenna dicit ꝙ imaginās colores rubeos auget sanguis motū et fluxum vt ptꝫ in morbillis et multū tristis et timēs lepra erit aliqñ leprosus.

Hō est dei et mdi nodus.

Scda primi doctri. ij. c. xiiij

Et cetera multa huiusmōi contingūt in hoie. hinc est mlier incantatio vt dr̄ñtia ptz. cl. Preterea Sic se hz in naue nauta. in curru auriga. in chorcis choranla. in ciuitate lex. in agmie dux. ita deus in mōo et aīa in corpe hūano. lex em̄ immobilis exn̄s dispōit oia scōm ciuilitatē. Nā insectātes eā exeūt pncipes ad pncipatū. legislatores ad ppria iudicia. Cōsules et oratores ad oportuna ɔsistoria. Et hic vadit ɔmestur⁹ in aula ille rn̄surus iudicib⁹. Ali⁹ aūt in ɔpedibus moritur⁹. fiūt etiā ɔuiuia. leges. Et annales nūdine. deorūqz victime. et latrie ydolorum necnō oblatiōes fessorum. Alia vero alijs fctā fm vnū iussuz aut legalē ptātē fuant qd faciētiā est ꝟe. Sic et in maiori mūdo de⁹ immobilis oia dispōit ita q̄ sp mobilr et diligēter toci⁹ regitur decor celi. et terre diuis⁹ fm oēs naturas p ppria semia in plantas et aialia fm gn̄a et spēs. in hoie q̄ pcipue mō⁹ mior dr vt infra dicetur silr oia ordinata stz. Corp⁹ namqz suū se hz vt totū vniuersū in quo sic diuerse lr̄e vnite in orone pportionātur. ita diuersa elemēta τ elementata inter se dissentiētia. ad ɔsensum vniuersi vniūtur ita plus in corpe hūano. instar toci⁹ vniuersi mēbra ordinātur τ cōtpata sunt. Hō em̄ ad vniuersi habitū institut⁹ est dt Aristo. pmo de aialib⁹ capite. xv. ita q̄ ptes tam supiores. q̄z inferiores ad sitū orbis vniuersi supiorē inferiorēqz disposite sunt. Itidēqz pores posterioresqz atqz etiā dextre sinistreqz hn̄tur. Cum ceterorum aialiū genus vl' oino respectu eiusmōi careat vl' ɔfusi⁹ ita ɔstet. Ad hec Aristo. ꝟba. venerabilis Albert⁹ pmo de aialib⁹. capite finali tractat⁹ scōi dt. Solius em̄ hois mēbra fm positiōz pportionātur pfectissimo qd ē mō⁹ τ celū τ ɔtinētia toci⁹ mōi Et iōo etiaz pfectissimū corp⁹ hois eē inuenit Supiora em̄ regētia τ formalia i hoie dirigūt fm sitū ad supi⁹ mōi Et intelligētia mouet et regit in eis sic facit supiora mōi τ hec nō est alicui⁹ corporis actus sic nec intelligētia q̄ mouet τ regit id qd est supi⁹ mundi qd nō est ita in alijs aialib⁹. hois em̄ caput in quo stz ꝟtutes intellectuales τ aiales positū est sup totū corp⁹ regimie τ situ fm creatiōz et sitū mōi toci⁹. Aliorum ꝟo aialiū capita stz regimie τ nō situ. declināt em̄ anteri⁹ prona in terrā et nō sunt erecta In hoc aūt ɔueniunt q̄ hn̄t quedā ordinē positiōis mēbrorum cū hoie in corpib⁹ sed nō in situ mōi qr habēt post caput collū. si hn̄t collū Aut id qd est loco colli et post collū pect⁹ anteri⁹ et posteri⁹ deorsū τc. Solū igit corp⁹ hūanū ad mōi ordinationē situat erigendo caput sursū ꝟsus celū gr̄a mixtionis pfecte Aut qr locus q̄ vicinatur cordi et pulmoni est valde calidus. ideoqz erigit corp⁹ ppellendo spm̄ et sanguinē ad supi⁹. Calor em̄ et spūs sursū tendūt faciūtqz augmētū in mēbris supiorib⁹ et erectionē figure. vt dt Albert⁹. xij. de aialib⁹. caplo. iij. Aut qr nō solum vtit sensib⁹ ad vite nccaria qr non in solo pane viuit hō sed in oi ꝟbo qd pcedit ab ore dei Mathei. iiij. et Deutro. viij. Aut qr loquutio

Alber. xij. c. iij.

impeditetur que est homi ꝓpria si caput inclinatū haberet aut ma-
nuum vsus ad diuersa opa cessaret Aut vt interiores vires liberi⁹
suas opationes habeāt dum cerebrū in quo quodāmodo pficiunt
non est depressuꝫ sed sup oēs corpis partes eleuatū scdm btm Tho.
pte.i.q.cxi.ar.iij.ad tertium. Est itaqꝫ homo arbor quasi trāsuersa
scdo de aia et oim aialium rectissimū scdm Aristo. in de respiratōe
Unde ouidi⁹ in pncipio maiorꝫ opis Pronaqꝫ cū spectant aiantia   **Fabula scda**
cetera terrā Os homi sublime dedit.celūqꝫ videre Jussit ⁊ erectos
ad sidera tollere vult⁹ Quasobres pueri quoqꝫ aia parum ab aia
brutoꝝ differre videt.viij.de aialibꝫ Aristo.ca.i. Jn pncipio stꝫ na-
nosi vt in de somno et vigilia dr. Et qꝛ hō superius sui corporꝫ qd
est caput versus supius mdi habet.et inferius versus mūdi inferi⁹
ideoqꝫ optime est dispositus scdm dispositioꝫ tocius mdi. Preterea
pluuie in megacosmo sursum in regiōe media p infrigidacoꝫ gene-   Alber. de aia.
rantur quibꝫ catharri in capite a vaporibꝫ in vētre eleuatis generati   lib. xij. ca. iij.
assilantur.q terre locū in homie habet Pect⁹ vero vt regio aeris et
ignis Caput vo diuinum membrum drñtia. lxxix. et. xxxiij. pble.
ix. vbi sic inquit Aristo. quia tribus locis existētibꝫ capite. pectore et
inferiori ventre caput est diuinissimū. Unde loc⁹ ille religios⁹ ap-
pellat insti. de re. diuisiōe. in q caput defuncti ponit. Ampli⁹ corp⁹
hūanum facilius sentit celi impressiōes qꝛ magis accedit ad celi si-
militudinē eo qꝫ motor ei⁹ est imago motorꝫ dei. et mdi. et silitudo vt
dictū est. ꝓpter qꝫ omia que sunt vliū motoꝝ et mobiliū mdi ma-
gis pfulgent in homie qꝫ in alijs Ampli⁹ tocius vniuersi natura in   **Drñtia. x.**
calidū tendit. Et in hūidum inclinat Om supiora vtcūqꝫ ad hoc et
homieꝫ pcipue ꝓpter gñationē ordinātur maxime ac vitā Que pfi-
ciuntur ⁊ stant calido velut agēte et hūido tanqꝫ materia. ignis em
mole et caliditate supat quantitatē aque et frigiditatē ita vt calidū
obtineat sup frigidū graueqꝫ leuificet. Et aer qui terre molē excedit
et siccitatē remittit. licet em hūiditas ei⁹ sit vehementer passiua cū
quanto et calido mensurato eliquatiuo ei ꝯsociato ac etiam ab aque
hūore taliter vt hūidū aeris cū quantitate ipsius obtineat sup terre
siccitatē et molem. Nam ex pugillo terre qtuor ꝯsurgūt aque Et ex
vno ipsi⁹ decem aeris. Et de hoc siliter ignis decē Et ecōtra ex decē
ignis vnus aeris et deinceps . vt scdo de gñatione et in ꝯmētarijs
ꝓuuli phie sufficiēter declarat. Cōplexio pterea oim astroꝝ vt i prio
quadriptiti ex ꝯplexiōe planetaꝝ elicitur. Ad caliditatē et hūiditatē
tendit. velut ꝯplexio hūana . Nam caliditas iouis martꝫ et solis su-
perāt frigiditatē saturni venerꝫ contpate infrigiditate et lune ita qꝫ
caliditas superexcedat. Siliter et hūiditas multa lune ⁊ veneris no-
bis ꝓpinquaꝝ et iouis supant Siccitatē saturni martis et solis nō
vehemēter sicci. Cū sit fons maxie caloris et vite ita ex caliditate et

siccitate cordis. vt primo pria dicit. Et hũiditate epatis. frigiditate z hũiditate cerebri. ex quadã coalternatiõe cũ hec ꝓportõabunt z põderabũtur adinuicẽ tertia resultat ꝯplexio tendẽs ad caliditatẽ z humiditatẽ quã medici tpamentũ quo ad iusticiã appellãt Sic igitur astroꝝ ꝯplexio oim magis in corꝑe hũano q̃ꝫ in alijs mixtis reꝑitur qꝛ ipm magꝭ equate celi assilatur et magꝭ ab excellẽtia recedit ꝯtrariorũ vt ptꝫ ꝑma primi de ꝯplexiõibꝫ. et alber. xij. de aĩalibꝫ. c. ij. sufficienter declarat. Partes ꝑterea ꝯsiles et foꝛales in corꝑe hũano planetis ꝯꝑant Saturno eñ melãcolia et augmẽtatio et distillatio eiꝰ attribuit. Joui sanguis. Marti cholera flegma. Lune. spũs vitalis soli. sperma veneri. Et mercurio quidam attribuũt vapores quidam spm̃ aĩalez. Preterea Cor ꝯꝑatur soli. fm Alber. xij. de aĩalibꝫ. ca. iiij. Cerebruz lune. Splen Saturno. Epar marti. Pulmo Joui. vasa seminalia veneri. et Mercurio. Et de infirmitatibꝫ corꝑis hũani Saturnus ft flegmaticas et melãcolicas acutas vt lepras morpheas z huiusmõi Juppiter ꝟo Quicq̃d fuerit ex sanguĩe ꝑ augmentũ quãtitatis que nõ fuerit suꝑflua extra naturã. Nec ꝑ sanguinẽ adustũ. nec ꝯuertibilẽ. Mars febres calidas et sanguineas et pustulas sanguineas et rubedinẽ corꝑis cũ asꝑitate et feditate et capitis dolorẽ. Sol infirmitates calidas et siccas. Venꝰ frigidas et hũidas q̃ accidunt ꝓprie et maxĩe in mẽbrꝭ genitalibꝫ. Mercurius infirmitates spũales aĩe. id est cogitatiões horribiles. Et inequietudinẽ mentꝭ atqꝫ dubitatiões et cetera similia. Luna guttã caducã. et vultus torsionẽ. mẽbroꝝ ꝯmotionẽ quicq̃d fuerit in silitudinẽ frigorꝭ z hũiditatꝭ. et qualitatẽ animi fm ꝯplexionẽ suã cum planetis. Signa ꝑterea celestia z domus celi fm Ptholomeũ et Albumasarem corpꝰ hũanũ p̃ceteris respiciũt. Aries eñ caput cum facie atqꝫ oculoꝝ acie ꝑiter et eorum accidẽtia cũ accidẽtibꝫ auriũ et oculoꝝ respicit. Thaurꝰ collũ z guttur cum suis accidẽtibꝫ glandulas z fistulas. dorsi gibbũ. oclõꝝ dolores atqꝫ polipum cũ oris fetore. Gemini scapulas hũeros cũ brachijs et lacertꝭ et manibꝫ eorũqꝫ occasiones. Cancer pectus pulmonẽ ysophagum splenẽ cum collis oculoꝝ maculas et obtalmias. ac quicq̃d pectora intrinsecus ledit. Leo os stomachi supiꝰ qd nostri dicũt cor Epar neruos lacertos. ossa dorsũ eoꝝqꝫ accidẽtia. virgo ventrẽ cum intestinis Lyenem vsqꝫ ad podicem eorumqꝫ incomoditates. Libra feõra z ab vmbilico deinceps vsqꝫ ad clunẽ cũ lumbꝭ z renibꝫ et renuunculis eoꝝqꝫ accidẽtibꝫ. Scorpio clunes Jguem medullã spinam cũ podice et vesica simul et accidentia eorum vt difficultatem secessus. iliacam tenasmum stranguiriã emorroides calcalum zc. Sagittarius coxas membroꝛũqꝫ suꝑfluitates. ossium lesiones. sectiones. morsum serpentum zc. Capricornus genua cũ suis neruis et oculorum lippitudinẽ. Aquarius. Crura vsqꝫ ad talos. Deinde venaꝝ impedi-

Alchabitius differẽtia ꝑma.

menta.bictericiā ac melācolie incōmoditates. Pisces pedes cū suis Neruis tū neruoꝝ impedimēta podagrā et tumorē. Diuersificantur p̄terea in signis astra respectu corꝑis hūani q̄ꝫmarie de qua diuersitate dicit alchabitius in suo introductorio drñtia.i. Hic breuitatis causa postbabetur Preterea Gal.in de spermate videt̄ dicere vt refert Alber.xxij.de aialib9.c.i.tractatus scdi Q2 in gñatione aialium sperma non sic mutatur fm horarū ordinē et planetaꝝ ꝛ signoꝝ opa sicut hominis. sed ex prima ei indita ꝓprietate omīa vni9 sunt complexiōis. vñ et Ptholomeus in quadriptito. declarās ottimensem ꝑtum nō viuere talem ponit ordinē planetaꝝ super conceptū regentium φ primo mense dñatur Saturn9 qui est origo retentiue. Deiñ scdo mense Juppiter existēs origo crescētis. Tertio Mars ad motū ꝯcitās. Quarto Sol celi cor et mūdi p̄nceps spiritū inducēs. Quito ven9 contemperās martis calorē et carnē augmentans. Sexto mercurius exsiccans supflua et ptes miores extrinsecus sepans. Septio luna carnem et piguedinē supadijcit.sui hūiditate infantem nutriēs et augmentās Demū reuertitur saturn9 inimicus vite. Et ideo pt9 ottimensis nō viuit vt frequēter de quo drñtia.xlix.latius. Preterea Etas hoīs planetis dirigitur Nam prima sequitur ptātem lunareꝫ Scda mercurialē Tertia veneream Quarta solarē. Quita martiaꝫ Sexta iouiā Septima saturninā vt latius Proclus in de aīa et demone et drñtia.xxvi. ꝯsiliator ostendunt. Ex his itaqꝫ nisi me fallat opinio ptꝫ Corpus hūanum plus habere ratiōnē vniuersi toci9 siue mundi q̄ꝫ cetera corꝑa. ideoqꝫ nō irrōnabiliter minor mūdus homo dicitur ab autorib9 Huic aūt corꝑi nectitur anima dei imago existēs vt dictum est ignota scdm essentiā vt deus notissima in effectib9 vt in de mōo aresto. dr Cui sens9 et potentie famulant̄ quēadmodū angeli deo. Que corꝑe et membris vtitur tanq̄ꝫ instrumētis oīa ꝓducēs artificiata vt de9 toto vniuerso et celestib9 corꝑibus omnia causans naturalia Sedens in medio corꝑis sicut rex in vrbe vt in de motib9 animaliū dr Et de9 est in mundo sicut rex in regno vt Aristo.in de mundo exemplo regis Xerxis qui susis pulcerrimū habuit pallatiū declarat. Ad cui9 imperium omnia corꝑis membra cōmouentur ipa quoqꝫ recedente corpus perit. Sicut duce exercitus ꝓstrato ipse diuellitur. ipso aūt mandante. vnusquisqꝫ audito clangore excitatur hic sumit clipeū. Alius coralia. vel cassidem Alius baltheū adaptat Hic frenat equum. Jlle bigas ascendit. Alius prebet signum. Mox cum dux insidiarum consistit in insidijs. principes aciei ē in acie Miles in cornu Jnermis autem recurrit ad propria. Sic omnia sub vno significatore mouentur nutu ducis qui fungitur potestate. Jta et in vniuerso. omnia vno reguntur directore infallibili.

Et in corpe humano omia mouentur ab aīa immobili que a solo deo creatur et ab ipo solo mouet͛ vt in de bona fortūa testatur aristotiles. Quedā cm̄ forme a primis dependēt duntaxat q̄litatib⁊ vt elementorū. Quedam a corpibus celestib⁊ vt forme mixtoꝝ inaīatoꝝ vt ꝙ adamas attrahit ferrū dicit͛ ex virtute celesti habere. qōlibet enim mixtū duplicem hꝫ virtutem elementarē et celestem ſm Johannem mesue. Alie assistantur motorib⁊ celestib⁊ inquantum sunt principia motus in reb⁊ viuentib⁊ que mouēt seipsas vt aīe vegetatiue. Alie assistantur motricib⁹ orbiū nō solū in mouendo sed etiā cognoscēdo vt anime brutoꝝ aīaliū Sup oēs aūt has foīas reperitur forma silis sepatis substātijs quantū ad genus cognitiōis qō est intelligere. A solo deo vt dictū est dependens. virtutes dictaꝝ formarū oēs sicut deus. oia ɔtinens ɔseruans et pficiens Et hec est aīa rōnalis Que cum corpe hūano homiem ɔstituit. Sic itaqꝫ solus hō est dei et vniuersi tocius nexus. celestium et terrestriū vinculum et nodus Oia ens. qꝛ totum vniuersum. Et sicut deus est oia scōm ideas eo ꝙ oia in deo nobilius hn̄t esse q̄z in se. ita anima est omia scōm species q̄s in se habet. Nam omnia sensibilia ſm sensum et intelligibilia scōm intellectum. iij. de aīa Et non est oia quasi ex oib⁊ ɔposita sicut voluerunt Pitagoras et Empedocles Preterea Albert⁹ in pncipio de homie dt ꝙ aīa est quodāmō oia ex eo ꝙ res vel sunt a natura vl' ab aīa. Res a natura aut sunt in motu scōm esse et rōnem vt sensibiles Aut sꝫ in motu ſm esse et scōm rationē abstracte a motu vt mathematice et imaginabiles. Aut ſm esse et rōnē sepate a motu vt res diuine q̄ sunt intelligibiles Quaꝝ oīm veritatꝫ aīa est pncipiū Nam principiū veritatis naturaliū est per sensuꝫ. mathematicaꝝ p imaginationē. et diuinaꝝ p intellectū. Res aūt ab aīa Aut sunt ethice vt opa voluntatis Aut mechanice quaꝝ pncipiū est intellectus actiu⁹ vi. ethice. Et est pncipiū moralium per rationē prudentialē. et eligentiam siue voluntatem. et p essentiā rōnaliuꝫ. Sic itaqꝫ ptꝫ ꝙ hō scōm aniām est oia Vn̄. x. ethice dicitur ꝙ hō est mensura oīm qꝛ sciens et intelligēs oia quodāmō existit. Ex hinc infertur ꝙ homo ɔtinet omnia qꝛ minor mundus appellatur ⁊ omēs creature mūdi quodāmō inueniuntur in eo ſm btm̄ tho. pte. i. q. xci. arti. i. Inaīata scōm esse. vegetabilia rōne vegetatiōis. aīalia quo ad sensum. spūs et sepata quo ad intellectū. Et ideo oīs creatura dr Johis vltimo. Et creatura mōi ad roma. pmo. Et dignissima creaturaꝝ. l. absentē ff. de Edi. edic. et finis oīm. scōo phicoꝝ ⁊ vltimo creatus tanq̄z pfectissima creatura Genesis pmo Ampli⁹ vt refert Pic⁹ expositiōe quīta heptapli. Hois suba oīm in se naturaꝝ subas Et tocius vniuersitatis plenitudinē reipsa ɔplectitur Dicit͛ re ipa qꝛ et angeli et quecunqꝫ creatura intelligens quodāmō continet omia dum plena

Btūs tho. in sum. ɔtra gēti. li. ij. c. lx viij. In ꝓhemio

Homo est oia

Hō ɔtinet oia

formis et rōnibus oīm rerum om̄ia cognoſcit. At vero queadmodū deus non ſolum ob id qđ omnia intelligit ſed qꝛ in ſeipo vere rerū ſubſtantie pfectionē totam vnit et colligit. ita et homo(quāq̄ꝫ aliter alloquin nō dei imago vt dictum eſt ſed deus eſſet) ad integritatem ſue ſub̄e om̄es tocius mūdi naturas corrogat et counit. qđ de nulla alia creatura ſiue angelica ſiue celeſti ſiue ſenſibili dicere poſſum⁹ Eſt aūt hec diuerſitas inter deū et homīeꝫ ꝙ deus in ſe oīa continet vti oīm principium. homo aūt om̄ia ꝯtinet vti omniū medium quo fit vt in deo ſint omnia meliore nota q̄ꝫ in ſe ipſis. Jn homine inferiora nobiliori ſint conditione ſupiora auteꝫ degenerent Sunt ignis (qui anima carens multis rationib⁹ deum pticipat) aer. aqua. terra. per veriſſimā ꝓprietatem nature ſue in craſſo hoc et terreno hoīs corpe qđ nos videmus. Eſt preter hec ſpiritale aliud corpus diuinius vt inquit Areſtotiles q̄ꝫ elementa. qđ de celo ꝓportione rn̄det Eſt preterea in hūane vita plantarum vt dictum eſt. Eſt ſenſ⁹ brutorum tam intimus q̄ꝫ exterius. Eſt celeſti anim⁹ ratione pollens. Eſt angelice mentis participatio. Eſt harum omniū ſimul in vnuꝫ confluentium naturarū vere diuina poſſeſſio. vt libeat exclamare illud Mercurij Magnū o aſclepi miraculum eſt homo. hoc precipue nomine gloriari hūana conditio poteſt quo etiam factum vt ſeruire illi nulla creata ſubſtantia dedignetur. huic terra et elementa. huic bruta ſunt preſto et famulantur, huic militat celum. huic ſalutē bonumqꝫ procurant angelice mentes ſi quidē verū eſt qđ ſcribit Paulus Eſſe om̄es adminiſtratorios ſpūs in miniſterium miſſos propter eos qui hereditati ſalutis ſunt deſtinati. Nec mirum alicui videri debet amari illuꝫ ab omnib⁹ in quo om̄ia ſuū aliq̄d immo ſe tota et ſua omnia agnoſcunt Homī deniqꝫ mancipantur terreſtria. homini fauent celeſtia. qꝛ et celeſtium et terreſtrium vinculum et nodus eſt Bene itaꝫ dixit diuinus ille Picus ꝙ homo quart⁹ ſit mundus Et ꝓpheta pſalmo. viij. Quid eſt homo ꝙ memor es eius aut filius hominis qm̄ viſitas eum Minuiſti eū paulominus ab angelis gloria et honore coronaſti eum et conſtituiſti eum ſuper opa manuū tuarū Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius oues et boues vniuerſas inſup et pecora campi Uolucres celi et piſces maris qui per ambulant ſemitas maris Ex his liquet hominē omnia continere tanq̄ꝫ ex omib⁹ conſtitutum vnde fingunt poete de Prometheo vt patet Oda ſexta per Horatium primo carminū ꝙ ex limo finxit ſimulachrū et inmiſit aīaꝫ cū oīb⁹ potētijs ac virib⁹ Appetitū ꝯcupiſcibilē ⁊ iraſcibilē deditqꝫ illi ex ſue libidieꝫ Ex vulpe dolos Ex lepore timiditatē Ex leone irā Ex alijs itē aliđ ⁊c. Cognoſcit ꝑ. hō oīa ſenſibilia p ſſum et ſpūalia ſiue itelligibilia p intellectū abſtrahēdo ſpēs rerꝫ q̄ ſtꝫ i aīa. iij. de anima. Pōt idcirco omnia. vnde iij. de anima dicitur Jntellect⁹

hō ꝯgnoſcit oīa

agens est oĩa intelligibilia facere et intellectus possibilis oĩa fieri

hō potest oĩa facere.

Et man⁹ est organū organoꝝ qua hō potest omia materialia facere De quo latius p Aristo.xxx.ꝓble.iiij.dicit Deus instrumēta in nobis ipis dedit duo in quibus vtamur exterioribus instrumētis corpori quidē manū .aie aūt intellectū Quē imitatꝰ Gal. in pncipio de iuuamentis mēbroꝝ dicens Hō aūt qꝛ inter oia aīalia intelligentiaꝫ hꝫ et cognitionē in oībꝫ modis.fuit ei datū instrumentū in quo conueniunt oīa instrumēta dabanꝰ igiꝰ illi man⁹ loco oim.cum ita vtaꝰ eis loco oim modoꝝ armoꝝ. Et ideo lenis corpe et nud⁹ nasciꝰ qꝛ oia sibi facere pōt. Alber.de aīalibꝫ.li.ix.c.ij. Est pterea Man⁹ signū qđ hō oibꝫ domiatur aīatis vt declarat Alber.in de aialibꝫ.li.xiiij.c.ij. suis aūt mēbris minime.l.liber homo.ff. ad.l. aquiliā Que licet sit vna in suba est tn̄ ꝟtute multa in se recipiēs formas mltoꝝ vsuum ⁊ mltaꝝ spē et genere opationū .hij ḡ q opinātur corp⁹ homis nō esse a natura ꝯueniēter dispositū sed peiorꝫ esse dispōnis oibꝫ aīalibꝫ grauiter errant Aialia aūt alia ab homie nō hn̄t nisi vnū moduꝫ vigorꝫ et aliū habere nō possunt Neqꝫ possunt alia et alia ad vsuꝫ arma mutare sicut hō.vn̄ hō arte et rōne viuens solum ꝓprie dr̄ agere.primo methice. Et ideo sol⁹ habet in corpe organū organoꝝ. Et q manib⁹ carent ex natiuitate id pedibꝫ faciūt qđ pfecti manibꝫ exercent. Preterea hō pōt fm aiaꝫ pcipe corpi et mundo. Sapiēs em̄ dn̄atur astrꝫ scđm Ptholomeū in centiloquio Quare celestē pōt virtutem impedire.fm Alber.vi.de aialibꝫ.c.i. Quia celestia puidens in se puenit frequēter Et in alijs dispoit corpa in ꝯtrariū vt ex scia ꝓgnosticorū et de diebꝫ creticis Atqꝫ astroꝝ colligiꝰ. Et qꝛ frustra est poña que non potest in actū pmo celi. Natura aūt dans homi mēbra quibꝫ pōt oīa facere.nihil facit frustra ex .ij.phicoꝝ.iij.de aīa et pmo celi.

Oia facit hō

Infertur Itaqꝫ qꝫ hō etiā omia opatur.deducendo omipotentiam suam in actum In hoc aūt a deo differt qui omnia facit in esse naturali. Hō aūt in esse artifitiali qđ naturā imitatur.

ad homieꝫ oia tendunt

Ad hominē pterea omnia tendūt et ordinata sunt celum et tota natura. Tribus em̄ ordinibus vniuersum ordinaꝰ fm Alber.in de hoie in fine.scꝫ in deum.in se.et ad hominē Ad deū qꝛ deus eqliter se hꝫ ad omia fm Dionisium sed nō omia sibi eqliter assunt Eo qꝫ non equaliter suas bonitates pticipāt siue percipiunt scđm em̄ merita materie dantur forme Qualis itaqꝫ materia talis educiꝰ forā.ij.de aia. Et primo celi dr̄ Ab hoc quidē ente cunctis deriuatur esse et viuere.hijs quidē clarius.hijs vero obscurius In se aūt triplicē habet ordinem scꝫ locati ad locum mouentis ad motū. Et poñe ad actū. Ad hominē autem qꝛ est finis oim creaturarum.cui oia subministrant qui de omībꝫ participat vnde ad ipsum omia ordinantur et tendūt Sicut em̄ de⁹ est finis optimi homis ita optimus hō est finis alioꝝ pmo ethicoꝝ.ij.phicoꝝ. Perfe

ctiora enim sunt fines aliorũ.x.de historijs.c.i. et p̊mo de partibus
Que em̃ sunt posteriora generatiõe illa sũt p̊ma ꝼm naturã Homo
aũt generatur post om̄ia alia et postremo creat⁹ est Nã embrio p̊mo
viuit vt planta. ſc̄do vt animal.tertio vt hõ.ij.de generatiõe aĩalium
caplo.iij. Celum etꝫ in ip̄m ordinatur p̄cipue vt dictũ est eo q celestium ꝑticipat virtutes Deiñ natura ex elemẽtꝫ q̃ sunt prima ⁊ vltia
mixtorũ ad mixta impfctã ꝓcedit que sunt vapores et impressiones
aeris.a quib⁹ ad mixta inaĩata vt sunt lapides metalla (Que qñqꝫ
effigies animalium intus et extra habent et p̄sertim lapides salsi ita
q Auicēna dicit animalia tota in lapides mutari qđ testatur fabula
Gorgonis hoc est meduse que ad se respicientes dicitur ↄuertisse in
lapides vt ptꝫ lati⁹.iiij.metamorpho.ꝑ ouidiũ) Ab his aũt i aiatꝫ natura ꝓgreditur plãtas.a plãtis ad bruta impfecta que videnť qñqꝫ
esse plãte Et a brutis imperfectis ad perfctã. Ne igitur natura saltũ
faciat procedendo ab extremo in extremũ inter bruta que sunt valde
terrestria et hominem qui maxime diuinitatem ꝑticipat vt testatur
Aristo.ij.de partibus.c.x.ordiuauit pigmeum qui post hominem est
animal ꝑfectius.vtens manu in plurib⁹ vsibus sed non ad opa artꝫ
vt refert.Alber.xxi.de aialibus.c.ij. Natura itaqꝫ nequiens ꝓducere animal ꝑfectius homie. Omnia in ip̄m tocius vniuersi entia ordinauit. Quapropter in homie om̄ia cõicant qꝛ est omnia vt mediuꝫ
sicut dictũ ē in eo etiã est mixtio elemẽtoꝝ.ↄplexio primaꝝ q̄litatuꝫ
Cõpositio hũoꝝ et ꝑtiũ consiliũ.vnio membroꝝ. Consubstãtiatio tocius corꝑis cum aĩa. que dici potest informatio. Et dei et vniuersi
connexus. Sic itaqꝫ nodus et vinculm elementorũ.et elementato- Alber.xxij.de
rum corꝑalium et spiritualium existens.rõnabiliter dictuꝫ est omia aialib⁹.c.v.
in homie cõicare. Ipse quoqꝫ rursus cum omib⁹ cõmunicat ꝓpter tẽ- drñtia.vi.
peratam sui corꝑis qualitatem. Et quanto plus ↄmũicat cum vno
tantomagis recedit a tꝑamento et ꝓpria natura accedens vel ad bestialitatẽ vel diuinitatẽ Unde sunt hoies siluestres vt in walachia Prio polliti.
sine ciuilitate.et ciuiles sicut ꝑfecte intellectu participãtes. Anceps x.pble.xlix.
enim hoĩm est natura qꝛ socialis et solitaria. pmo historiaꝝ Aresto. Alb.đ aiali.i.c.
c.i. Amplius om̄ia ꝓpter hominẽ fctã sunt vt dicitur.l.ij.ff.de statu iij.tracta.i.
hominũ. Et ipse in reꝑatione angelice ruine.de ↄs.dist.i.c.hij.duo.
Nã oĩa nostra sunt ꝼm aplm Supiora ad ministeriũ in custodiẽdo l.ad cbo.iij.i.fi.
et ad iocunditatem societatis in futuro. Inferiora ad nccitatem vite
in cibo. Ad iuuamentũ laboris.vel ad exercitium sapientie in ipsis.
vel ad exercitiũ virtutis. Unde Tullius in primo offitioꝝ ait. Atqꝫ
vt placet stoicis Que in terris gignuntur ad vsum hoĩm oĩa creari
homies aũt hoĩm causa esse gñatos. vt ipi inter se.alij alijs ꝓdesse
possent. cum ortus nostri partem patria. partem amici.vendicant.
Preterea omnia sunt gratia homis tam artifitialia quoꝝ est finis.

Homo ex triplici cibo [Diuino / Celesti / Terrestribus]

scdo phicorum. q̄z naturalia .ij. de anima. Vescitur eni̅ homo terre nascentibꝫ et brutis pro conseruatiōe vite. Et ipsis irrationalibus aquaticis: terrestribꝫ et volatilibꝫ. modo ad necessitatem. modo ad voluptatem. modo ad sanitatem restituendā. aut conseruandā aut ad preseruandū a corpis vitio vtitur. Et q̄nq̄z venenis sue nature aduersis Gal'. enim meminit puellam veneno et napello fuisse nutritam. Et aristo. in de regimine principū. scribit puellam alexādro missam que morsu suo instar serpentis pessimi. homines necauit. Et alber. vij. de aīalibus caplo quinto inquit de puella triū annorū que araneas edere delectabatur et ex ea ꝓficiebat. videmꝰ insup quosdā terram albam. quosdam glebaꝫ. quosdā carbones edere Cuiꝰ signū est homis naturam oīm rerū causa creatam esse. neq̄z solo pane viuit homo. verum diuino nutritur verbo Mathei et Luce .iiij. Triplici itaq̄z cibo homo ꝯseruatur. diuino quo ad animā. celesti quo ad spiritu̅ꝫ vitalem. et terrestribꝫ siue elementatis quo ad corpꝰ: Singula itaq̄z vniuersi entia. in hominem tanq̄z in finē ordinautur. et propter ipsum a deo creata sunt Ex quo sequitur ipm esse dignissimū creatū iuxta. l. iustissime. ff. de edi. edic. sup̄ allegatam. Vergilius itaq̄z recte dicit Igneꝰ est illis vigor et celestis origo Et iuuenalis sathira xv. Sensum a celesti demissum traximus arce Cuius egent prona et terram spectantia mūdi ꝛc. Rōne cōicationis. q2 oēs tres mōos quos figurat antiquitas vt refert picus in prohemio Heptali tāq̄z quartus mundus ꝯplectitur. insuper plante in eo virtualiter sunt ꝛ cuncta aīata mixta. et elemētata vt patuit Et celi virtus que a cētro diffunditur in omnē locum. principio tn̄ a circūferentia ad centrum vt latius declarat Alber. nono de aīalibus .c. iiij. Mixtum preterea hūanum corpus existit ꝑpatissimum. q2 deus donauit homini complexionem temperatiorē q̄z in hoc mundo foret possibile inuenire. cū suarum virtutum quibus agit equidistantia vt dicit. Galie. in de cō plexionibus Et alexander in ꝓblematibus. Corpus humanum naturam habet in contēperantia complexiōis existentē ceteris aīaliuꝫ magis Quare scdo de aīa dicit Aristo. Homo habꝫ certissimū tactū et ob id est prudentissimū animalium vt patebit. illius etiam causa oīa elemētata et elemēta in ipso ꝯprehenduntur vt dictum est. Et magis ad celi siītudinē accedit. Et facilius eius sequitur impressiones. Tametsi cuiuslibet perfecti animati sensibilis corpus celi habet similitudinem. hūmanum tamen corpus magis propter nobiliores quas aīa per ipsum facit operationes. dicitur enim ab Alber. in secundo celi ꝙ sicut omnes stelle accipiunt lumen actuale ex sole tanq̄z ex primo lucido. que sunt celi membra scd̄m Albertuꝫ cū stella est densior pars sui orbis. Et scd̄m diuersas stellaꝝ naturas lumē in eis receptū diuersā acq̄rit ꝓprietatē ita i corpe aīalis ꝛ maxie hois

Auicenna. vi. q̄rti. c. ij.

vi. eneidos
Juuenalis

drn̄tia. v.

Alber. xxij. de aīalibꝫ. c. v.

Auerro. in de substātia orbꝫ

Calor et spūs ꝯplexionalis a membro cui immittitur recipit spēalem ꝓprietatē et virtutē ad qđ et in qđ dirigitur et deriuatur. Vñ virtutē vite dat illi cor. virtutē aīe cerebrum. que est sensus et mot⁹. vtutez naturalium operationū epar. generatiuā et formatiuam spēi testiculi Et hoc ideo qꝛ calor et spūs non tm̄ diriguntur ad exteri⁹ mēbrorum Sed imbibūtur in eis et digerūtur et informātur. Et ita est de lūie solis directo ad stellas et imbibito in ipis. Cumqꝫ igitur hec magis apparēt et digni⁹ in corpe homis. Sequitur hominē esse tpatiorē ceterꝫ mixtꝫ corporibus. Ipm preterea esse nobilissimū et pfectissimū animatū gn̄abile. qđ addo ꝓpter celū qđ est aīatū perpetuū. Multꝫ potest ońdi tam ex pte aīe q̄ꝫ corporis. Ex pte anime quo ad subaꝫ qꝛ est nobilissima forarū generabiliū a deo deforꝫ missa. Et quo ad potentias et habit⁹. qꝛ nulli mixto aīato pt̄er hominem (tametsi plato auctoritate socratꝫ demones aīalia dt̄ aerea rōnalia. cui⁹ opinio. iij. de aīa improbatur. Nā om̄e mixtum corruptibile est ipos vero demones dicūt esse ppetuos) ratio et intellect⁹ ꝯuenit. Nulli certior tactus vt ptūit Qui est fundamētū alioꝝ sensuū exterioꝝ. iij. de aīa Quare fm dn̄m albertū. xx de aīalib⁹. ca. i. in homie ceteri sensus sunt nobiliores. Et in aliq̄ certitudie certiores et subtiliores. Delectatur em̄ homo solus. colorib⁹. odorib⁹. et a cantu. figurꝫ. et tincturꝫ maxie incitatur. Et rerū dn̄tias sol⁹ comphendit et intentiōes ipsarum ꝓprias q̄ sunt in re sensata q̄si medullā de fructu vt dt̄ Auer. in de sensu et sensato. Alia vo aīalia que forinseca velut cortices fructuū existētia. cui⁹ quidē signū est. qꝛ ipsa mouētur a sensibilib⁹ minime nisi inquantū importāt rōnem alimēti. Ideoqꝫ. iij. ethicoꝝ dt̄ ꝙ in aliijs aīalib⁹ ab homie nō est delectatio fm sensuꝫ nisi fm accn̄s Neqꝫ odorib⁹ lepoꝝ canes gaudēt sed cibatiōe. Neqꝫ leo voce bouis. sed comestiōe. Hō pterea fsu vtitur nobiliori vt p ipsum experimentū et memoriā de reb⁹ accipiat. et pncipium artis et scie. Sunt pterea pon̄e aīe in hoie fm esse nature sepate vñ differt non solum hō ab aliijs aīalib⁹ spē sed etꝫ fm rationē generis ꝓximi et generꝫ remoti. Sensus em̄ et vegetatio fm esse sepatū qꝛ aīe intellectualis sunt in hoie. Et habit⁹ et vtutes. sicut castitas. tpantia. māsuetudo. et fortitudo. insunt fm esse aīe rōnalis q̄ est pfectissima formarū naturaliū vt dictū est. Etiā virtutes in aliijs aīatis sunt pticipatiue. in homie vero pncipalr. Vñ homo dt̄ pfectissima natura nono de historijs. c. i. Et albumasar in suo introductorio dignitas homis est supra cetera aīata. Hinc seqtur qꝛ virtutes stꝫ elemēta regimis ꝙ homo quo ad regimē vite singula excedit aīalia. Que duntaxat fm imitatiōis modū hn̄t regimē vite. Nō em̄ pncipiū suaꝝ operationū virtutē sꝫ quādā nature incliatōꝫ ad vtutꝫ silitudinē pticipant. neqꝫ imitātur pfecte virtutes sed vnā imitantia negligūt aliā. sicut turtur et palūbus

Hō est aīatuꝫ nobilissimum Scđo celi

Prio methice de fsu ꝛ fsato.

Drn̄tia quita.

Alber. xxij. de aīalib⁹. c. fi. et xxi. caplo. i.

Alber. xxi. de aīalib⁹. caplo. i.

Alber. pmo de aīalib⁹. ca. iiij.

castitatem. anser aũt et cattus verecundiã. leo liberalitatẽ. cõicatiões et fortitudinem. Neq3 ea que faciũt ordinant ad finẽ felicitatis monastice q̃ est contẽplatio veritat3 firma cum pura et admirabili eius delectatiõe. Neq3 ad finẽ felicitatis dom⁹ que est abundantia dom⁹ et familie. q̃uis puident sibi domum vt vulpes. non tñ abundantia domus que si puideant ista tñ vt apis et formica nõ referũt vt organice ciuilitati alioꝝ deseruiãt aialiũ. Neq3 ad finẽ felicitatis ciuilis que est gubernatio pfecta gent3 ẜm prudẽtiã facta. Excedit itaq3 hõ in regimie vite ꝓprie et cõiũis. Et ẜm principatũ regalẽ maxie cui tirannus aduersatur. Et aristocratia3 que opponit̃ oligarchie. Et thimocratiã quã destruit dẽotratia. ij. polli. Ex pte p̃terea corp3 hõ ẽ nobilissimũ aiatũ tanq3 p̃ncipiũ oim aialiũ Alber. xvi. de aialibus. c. xv. Primo quo ad figurã q2 h3 erectissimã figurã tendentem ad celum vt patuit. Scdo rõne quãtitatis q2 diametri tres oĩe cõstituunt corpus pfectum primo celi. Quare naturali⁹ et pfectius erit corp⁹ qd dyametrorũ naturaliũ mẽsurã pticipat. Dyameter ãt lõgitudis mensurat a sursũ in deorsum. Et in solo hoĩe idem est sursũ qd est sursu3 mũdi. Et idem deorsum qd est deorsu3 mundi. Siĩr est de latitudinis dyametro q2 solus inter oĩa aialia latum habet corpus scdm mensurã sue quãtitat3 latitudine ꝓportionata. q̃uis quidã vermes lati sint non tñ latitudinẽ hñt longitudini ꝓportionatã. Longitudo eñ in corpe naturali semp debet vincere latitudinẽ si nõ sit vitium nature. Quadrupedia aũt hñt spissiora corpa q̃3 lata. Hõ etia3 solus dyametrũ pfunditatis minorẽ h3 ceteris dyametris. Ordinant̃ etiã mẽbra in corpe homis pfectiori mõ q̃3 in brut3 q2 organa sensus ẜm longitudinẽ descẽdendo. et organa mot⁹ ẜm latitudinẽ. Situantur p̃terea ẜm ordinẽ et situm vniuersi. Et oim sensuũ membra habet. ij. de anima. et ea duplicata. ij. de ptibꝫ aialium. Et pfectiora et plura oĩbꝫ aiatis habet vt declarat Alber. de aialibus. c. i. Ex eo ꝙ compositus est magis ex diuersis q̃3 aliqd alioꝝ animalium vt patuit. Perfectior e t homo postremo et nobilior virtute rõne organi anime qd est intellectus quo põt aia intelligibilia. et organi corporis qd est manus q̃ oĩa artifitiata pficit vt dictũ est. Et rõne forme vl'is ipsi⁹ hũanitatis que in ordine formaꝝ indiuidualium tanq̃3 vltimum cõplementũ intẽdit̃ a natura ipa Namq3 hucusq3 pgressa cessauit ceu non habẽs honorabili⁹. vñ Auer. ij. de aia. Cõplementũ animalium et finis eorũ qui intendebatur in gñatione quem cum natura potuit pertingere. stetit Est mod⁹ aialiũ habens virtutẽ speculatiuam et cogitatiuã aut intelligibilẽ. hac nanq3 pte homo solus quasi nucleũ pcipit ex fructu Potentia etem̃ sibi gratis deforis accomodata reru3 causas et vl'ia pscrutatur. Unde Tullius p̃mo offitioꝝ dt Homo. aũt qui rõnis est pticeps p quam cõsequẽtia cernit. causas rerũ videt.

Hõ est nobilissimu3 aiatum quo ad corp⁹

Primo historiarum. c. xv.

Drñtia. v.

earumq; pgressus et quasi antecessiones non ignorat. sil'itudines cō parat Rebusq; pn̄tibus adiungit atq; adnectit futuras. facile tocius vite cursum videt. ad eāq; degendā pparat res nec̄cias Quasobres bene dicit ab Aristo. q̄ homo sit prudentissimū aīalium tum ratiōe ꝯplexiōis tpate et subtilissimi tactus. ij. de aīa. tum rōne puissimi capitis in carne et ossium in mole respectu corpis. xxx. pblematum. iij. Tum rōne pfectiōis q; omēs vite gradus continet. ij. de aīa. Sicut itaq; Cani decēs est vt sit fortissimus et hūilimus. leoni vt sit fortissimus. et oui vt tm̄ sit mitissima. ita homi decens est scd̄m Galienuz in de ꝯplexiōibus. Primo q̄ sit sapientissimus et prudentissimus. Ex his postremo ꝯcluditur fm Alber. in de aīalib; xviij. c. viij. q̄ homo sit viuacissimus ita q̄ cunctis aīalib; diutius viuit pter elephantem ratione sue prudentie et pfecti regiminis. Et sic liquent ea que in pncipio hui⁹ capitl' posita sunt. Nūc ad naturā hōis breuiter pcedat.

Prio historiaꝝ capl'o. i.

De natura hominis Caput scd̄m

Natura hōis qua ab alijs distat creatl' pfectissima. Nono de aīalib; Non solū ad bonū pprij indiuidui aut spēi aut generis tendens. verūetiā toci⁹ vniuersi cui⁹ est pncipalis imago vt patuit Oim naturas quēadmodū extrema in medio. cōplectitur Terrestriū scz celestium et diuinoꝝ. Est enim terrestris corpe. celestis spū. et diuinus mente et aīa De primo dicit Geñ. pmo Formauit de⁹ hoiem de limo terre hoc est de hūido viscoso terrestri qd̄ ē materia oim aīaliū Et eccl'iast. x. Deus creauit de terra hoiez Et apl's dt Terrestrl' hō de terra est. Et iob puluis sum⁹ ⁊ in puluerē reuertimur. Ex eisdem em̄ sum⁹ ex qb; nutrimur. ij. de generatiōe. sed terrestrib; corp⁹ nutrit et ꝯfuat quare seqtur hoiez cōplecti terrestria q̄ ad corp⁹. Poete itaq; fingūt pmetheouz hominis spēz ex luto creasse. et postea ignē vitalē ex sole surripuisse. Sepultura pterea mortuoꝝ q̄ oli cōburebant. et cineres demū in vrnā ꝯgregabātur signū ē terrestris nature. hoc brut⁹ agnoscēs vt scribit Liuius pmū terrā osculabat iussu Appollis tāq; oim aīantiū matrem. Scd̄m ptz ex eo q; spūs ē ani e in mēbra vehicl'm se hn̄s instar lūis celestis vt pbat alber. xx. de aīalib; c. v. Et marie spūs aīal'. Qui in epate ē vaporos⁹. terreus et aque⁹. In corde aere⁹ et igne⁹. In retbi aūt mirabl'i et vētrib; cerebri ethere⁹ et celestis. ipse viuificat sic celestia. ipo aīa corp⁹ et mēbra mouet et ꝯfuat. quēadmodū motrices astra ⁊ totū celū. Per aīaz deniq; hō intelligit ꝯtēplat. deū agnoscit. et diuina opa pficit. Natura itaq; hūana nod⁹ est oim terrestriū. celestium et diuinorum. vt patuit in primo capite. Hanc triplicem naturam triplex corporis venter. xxxiij. proble. ix. Triplex hominū vita Triplex hominū genus Triplex animarum separatarum status.

Capl'o. i.
Prio ethicoꝝ.
Picus. v.
Heptali. c. vij.

Alb. ij. de. a. c. i.
pria ad cho. xv
Decimo

Oui. i. methamor. fabula. ij.
horati⁹. ij. oda xvi. primi
Persius. sa. i.
Deca. i. li. i. i fi.
Dn̄tia. xxxviij

iij. de aīa

scdm Marsilium in epl'is. Demonstrat. venter em̄ inferior in quo membra nutritiua ↄtinētur. terre locū occupat. pectus vero siue torax sedes vitaliū. celesti gaudet munere vnde mot⁹ et vita effluit. Caput qd diuinū est mēbrū vt ptēbit cerebrū ↄseruat vnde sensus omis et ratio est. xxxiij. ꝓblematū. vij. Scdm hāc triplicē naturam
Marsi. in epistol'. li. x. et prio Ethicoꝝ. et. x. ꝓble. liij. triplex hoim constituit vita. Cōtemplatiua. actiua et voluptuosa. qr tres ad felicitatē hoīes eligerūt vias fm ꝙ triplex est bonū Utile scʒ delectabile et honestū. viij. ethicoꝝ. Sapiaʒ. poñaʒ et voluptatē primā poete Mineruā. Scdaʒ ꝟo iunonem Tertiā deniqʒ venereʒ noīauerunt Que tres olim apud paridē de pomo aureo hoc est de palma et victoria certauerūt. Consultante paride quā viā eligeret: voluptatē deniqʒ elegit. incidit merito: imprudenter felicitatē sperās: in miseriā Que occurrisse tradūtur. herculi qr hō duplici vita vi
Tulli⁹ prio of. uit fm petrū. x. ꝓble . liij. brutali scʒ et diuina. Uenus scʒ atqʒ iuno Hercules neglecta venere. Aiosam sub iunone virtutē est secutus. Socrates ꝟo spreta venere. et iunone refutata. palladē elegit. Triplices ex hic ꝓdierūt hoīes triplici cibo viuētes. corꝑali scʒ celesti ⁊
Prio ethicoꝝ. diuino Primi sunt sūmi iouis et minerue filij fm poetas cum quib⁹ de⁹ precipue ↄuersatur quos diligit ⁊ suꝑ astra eleuat de quib⁹ dicit
x. ethicorum. Hesiod⁹ Optim⁹ ille quidē est ex se q̄ oīa nouit. ꝑceptisqʒ post et sꝑ
i. ad corin. xv. sunt meliora. vñ dicit apl'us Exue veterē hominē hoc est terrenum Et indue nouū hominē hoc est diuinū hic hō scd⁹ ex celo est. qr sapiētes ex vertice minerue ꝑpetue virgīs nasci dicuntur. hij sunt heroici diuina virtute referti. vij. ethicoꝝ. hij sunt q̄s Auer. in de diuinatiōe angelos et equoce hoīes appellat. hij melācolia vexati ex adustione cholere et sanguinis ꝓphete efficiuntur et sibille. xxx. parti. ꝓble. ꝑmo hij extasim passi ad celos rapiuntur vbi diuina et secreta vident. Alij sunt ciuiles medio mō se hñtes fm tullium offitioꝝ. ij. Nō excedentes ↄmunē hoim vitā q̄les fuerūt Scipiones Cathones aliiqʒ boni romāe reipub. rectores. hij corde forti ⁊ pectore firmo cūctis valent aduersitatib⁹ resistere Quos poete celi filios appellāt ꝓpterea
Marsilius in Epl'is ꝙ ciuilis industria fm platonē non a ꝓmetheo reperta. sed per mer-
ꝑs. c. xxvi. curium admistrata est. vñ dicitur Nisi dñs custodiuerit ciuitatem
Johis. xix. frustra vigilat qui custodit eā. Et in euāgelio Nō haberes hanc potestatem nisi data esset tibi desuꝑ. vñ. iij. polliticoꝝ scribit Aristotl. Melius est vt lex q̄ȝ aliquis ciuiū dñetur quia sicut bestie nequeūt a bestia recte foeliciterqʒ duci ita neqʒ hoīes absqʒ hoīe sine deo quare dr. Cor regis in manu dei et quocūqʒ vertit illud. Tales potissimum fiūt doctrina. vi. methice versor. vnde auctoritate Hesiodi prio ethicoꝝ dr Is rurs⁹ bonus est paret q̄ recta monēti. De hijs talibus etiā recte dici pōt qd valeri⁹ de Demosthene Itaqʒ alterū demosthenem mater et alterū industria enixa est Sic et alteꝝ peperit

lysanis mater. Et alterum dies opm testis Juuenalis sathira scda
Nemo em̄ repente ꝑdire potest doctissim⁹ sed tp̄e crescit. cui⁹ celū
est causa. hinc est id virgilianū igne⁹ est illis vigor et celestis origo — vi. eneidos.
Tertij sunt terrestres ad seruiendū nati primo politicoꝝ. quorum
deus venter est. quos Auer. xij. methice terrenis reb⁹ q2 terra vētris
loco est in plantis. Gal. liij. de morbo et accn̄te. Et rurs⁹ venter in
aialib⁹ loco terre. iiij. de ptib⁹ aresto. doctos vero celestib⁹ ꝯpat. parū
sentiētes. et minus intelligētes. de quib⁹ hesiodus At qui ex se nescit
cuiq3 nec porrigit aures. vt bona ꝑcipiat demens et inutilis ille est
Et auer. v. methice. Cōmē. xxvij. Homo inciuilis neq3 bonus neq3
malus est. vt heremita. q2 discretiōe caret. Soli em̄ homines inter — x. proble. v.
aialia ꝑuertuntur Et ideo sicut homo est sapientissimū et optimum
aialiū lege subiect⁹. ita rurs⁹ est insipiētissimū ꝛ pessimū lege carēs
primo politi Et p̄mo offi. tulli⁹ appellat illos hoies noie. tollentes
hoiez ex homine. iij. offitioꝝ siles bestijs decies millies plura mala
q̄z bestie ogantes. vij. ethicoꝝ. lamie siles. lestrigones. cyclopes. nep
tunni filij in mari geniti. q2 sicca lux aia sapiens. pleni furijs infer- — Heraclitus
nalibus Siluestres. x. ꝓble. xlv. et primo de ꝑtibus. alios homines
comedentes. quales sunt in ptibus septētrionis. de quib⁹ Hora. in
de arte Siluestres hoies ꝛc. Gigantes qui nature repugnant. ꝓge- — tul. i ca. malo.
nies terre. ex lapidibus orti prio georgicoꝝ. Quos hoies despiciūt
et contemnunt. cum in hijs nihil virtutis nihil animi nihil neruoꝝ — tul. ij. offi.
esse putant Tametsi in plurib⁹ hoies expositi sunt voluptatib⁹ et in
paucioꝛib⁹ studiosi. Juxta illud eccl'iastes Stultoꝝ infinit⁹ ē nūe- — primo.
rus. primos tn̄ et vltios Auer. vij. ethicoꝝ. auctoritate aresto. dt esse
raros. cui⁹ cā est vel barbaries. vel egritudo. vel orbitas. demū tri-
plicē naturā ꝛ vitā. triplices aie imitāt. triplexq3 stat⁹ aiarū sepataꝝ
a corpe vt platonic⁹ ille marsilius latius in suis declarat eplis Sic — li. xi.
itaq3 ptz hoiez non solū corp⁹ neq3 duntaxat spm̄. neq3 aiaz vt plato-
nici plures opinātur existere. Sed oia ista tria sil' ꝯplecti. Quosdaz — Orphe⁹. ḡt. ij. quest. x.
aūt plus terrenā vt barbari et gulosi. quosdā spiritalē et celestem vt
animosi. quosdam diuinā impressā vt ingeniosi et ꝑspicaces imita-
ri potiorē aūt ꝑtē. homiez denoiari nō est absurdū. debet em̄ corpus
anime sicut mundus et celum deo esse subiectum.

De ꝓprietatib⁹ hūanis Caput. iiij.

Humane ꝓprietates. nō singuloꝝ hoim q̄ indiuiduales sit
et infinite Sed cūctis scdm corpus et aiam attribute. a
phis sparsim posite. hoc capite nō exquisite. sed que ex
tēpore et inter legendū occurrerunt enūerabuntur. Hō — x. ꝓble. lxiij.
em̄ inter cetera aiata caput hz pilosissimū. ij. de ptib⁹ Et. ij. de histo- — Pli. xi. natural'
rijs. c. i. Solus humidissimū caput. alber. de aialib⁹. ix. c. fi. Solus — histo. c. xxxvij.

cerebrū maxim respectu sui corpis et frigidissimū .ij. de ptib͡ꝫ.c.vij. Solus aialiū hō erect⁹ incedit.ij.de ptib͡ꝫ.c.x.q2 cordis pulmonisq3 locū calidissimū et sanguine refertissimū h3 codē.c.vij. Et natura est calidissimū aialiū.x.pble:lvij. Sol⁹ hō est pui capitis fm ꝓportionē corpis. xxx.pble.iij.ideoq3 prudentissimū. Caput hois macilentum carneq3 ꝑe oi exutū est de ptib͡ꝫ.ij.c.x. Caluitiū vni tm̄ aialiū homi post coitū accidit pterq3 innatū plini⁹ naturalis historie.xi.c.xxxvij. Canities hoi tm̄ ⁊ equis.maxie aūt soli hoi et sp a priori capit͡ꝫ pte de gñatiōe aialiū.v.c.iij.et.x.pble.lxiiij. Vertices bini hoi tm̄ plini⁹ xi.c.xxxvij. Solus hō h3 pilos in vtraq3 palpebra de ptib͡ꝫ aialiū.ij.c. xiiij. Hō maxie oim aialiū cōniuet eodē.c.xiij. Soli hoi in infantia palpitat cerebrū plini⁹.xi.c.xxxvij. Oculi hoīn tm̄ diuerso colore Et maxie animi inditia st͡ꝫ eodē plini⁹.facies hoi tm̄.tristitie hilaritatis clemētie et seueritat͡ꝫ index in assensu ei⁹ plini⁹ eodē li.et.c. Solus hō mutat vultum fm passiōes eodē.xxxviij. Hoi soli fluit sanguis ex narib͡ꝫ.alijs nare altera.alijs vtraq3. Et sol⁹ in se mutat sanguinem pli.eodē.li.et.c. Sol⁹ hō nō mouet aures pli.eodē.c.xxxvij. Sol⁹ hō maxie ledit̄ a fumo.x.pble.li.maxieq3 lacbrimat̄ eodē. et hoc a pnci- pio vite ⁊ ptin⁹.plini⁹ inꝓhemio septimi naturalis historie.vni ani- malium oculi depuātur vnde cognoia strabonū et petoꝝ plini⁹.xi.c. xxxvij. Sol⁹ hō emisso hūore cecitate liberat̄. post vicesimū annum multis restitut⁹ est visus. Quibusdā stati nascētib⁹ negatus nullo ocloꝝ vitio plini⁹ eodē. Palpebre in genis hoi vtrinq3.mulierib͡ꝫ et͡ꝫ infecte eodē. Infra oculos male hoi tm̄.pudoris hec sedes plini⁹ eod Solus hō veret̄ de turpi Alber. de aialib͡ꝫ.xxij.c.v. tractatus primi Solus hō habet mentū plini⁹.xi.c. xxxvij. Et ideo caret iuba supra collū.x.pble.xxv. Infra genas hoi tm̄ bucce hilaritates sub dole ir- risioni risumq3 indicantes. Et altior homi tm̄ nasus.nō alij aialium ·nares eminēt hinc cognoia simorū silonū plini⁹ eodē li.et.c. Homi duntaxat ligua et labia ad duplicē actionē natura dedit pficiendam scdō de ptib͡ꝫ.c.xvi. liguā ad gustum et loquelā.iij. de aia. Labia si- militer ad lrārū debitā expressionem et dētiū tutelā. Homo omniū maxie aialiū sensu facilis est.liguam ideoq3 absolutā mollissimā3, et latam precipue habet de ptibus.ij.c.xvij. Que contrahere.pducere. dilatare.deniq3 varie afformare maxime possit. Reliquis in suo ge- nere absoluta homi qñq3 tm̄ ita ꝯstricta venis vt intercidi eā necesse est plinius vt supra. Ceteris cū ipsis dentes nascuntur.homi postq3 natus est septimo mense. Et hoim dentib͡ꝫ virus qddam inest Naq3 et speculi nitorē.ex aduerso nudati hebetāt Et colūbarū fet⁹ implu- mes necant plinius.xi.c.xxxvij. Solus homo mutat dentes maxie et eijcit anteriores Alber. de aialibus.ij.c.iiij. Sola hominis ieiuni

d:stia.xx.

v.de ge.a.c.iij.

ca.x.b.a.c.iiij.

de hist.a.i.c.xi.

tul.i.offiti.
Adolescētes et mlieres inue- recūde st͡ꝫ illau dabils.iiij.eth.

Aul.ij.cas.c.b falius

Homini maxime cresco dentes ^a anno

saliua sanat apostemata et delet maclas siue cicatrices. Et linita ad iacula siue siccā intoxicat et venenosa interficit animalia Alber.xxij. de aīalibus.c.v. Solus habet vuam dependentē in fine palati pli. xi.caplo.xxxvij. Homo maxie sōniat sed incipit in quarto aut quito anno.iiij.de historijs.caplo decimo Et diuinat ex somnijs vt patet de diuinatione per Aristotilem. Homo sternutat maxime aliorum aīalium. xxxiij.pble.x. Tussis soli homini conuenit.x.pble.i. Sol⁹ homo maxie eructat.x.pble.iiij. Solus homo patitur morpheam.x. pble.v.in facie siue vultu.homo nullū omino habet simile nisi forte pigmeum. Simearū figura cōponitur ex hoīs et alioꝝ aīaliū figurꝭ Alber de aīalibus.xij.caplo.vij.vni iugule.humeri.vlne.ceterꝭ armi plinius.xi.c.xliij. Guttur homi tm̄ et suibus intumescit aquarū que potantur vitio plini⁹ eodem.c.xxxvij. Solus homo habet vocē articulatam et litteratam que sermo dicitur pmo polliticoꝝ.iiij.de ania scdo de ptibus.c.xvi. Vox in homie magnā vultus ptem hꝫ agnosci⁹ priusqꝫ cernimus Totidē sunt hē.quot in rerū natura mortales Et sua cuiqꝫ sicut facies plinius.xi.caplo.li. Hominis tm̄ natura infici voluit pluribus modis et ciborum ac dentium vitijs sed maxie senio Plinius.xi.caplo.liij. Solus homo precipue habet latum pect⁹ Alber.de aīalibus.ij.c.i. Coste homi tm̄ octone suibus dene cornigeris.xiij.serpentibus.xxx.plinius eodē.c.xxxvij. Solus hō principaliter in pectore hꝫ mamas de historijs aīaliū.ij.c.i. Mammas solus homo e maribꝫ habet cetera animalia mamaꝝ notas tm̄.plini⁹ xi.caplo.xxxix. Homo ambidexter solus est.ij.de historijs.c.i. Sol⁹ habet manū qua vtitur tanqꝫ instrumēto intellect⁹ eo qꝫ sol⁹ inter corpea est ratiōalis.xxx.pble.iiij.et Manus est signū qd dn̄atur oibus animatis Alber.xiiij.animaliū.c.ij. Et ideo solus nudus nascitur et lenis est corpe quia omnia sibi facere potest.idem.ix.de animalibus.c.ij. Solus habet vngues latos plinius.xi.c.xlv. Sol⁹ mutescit.x.pble.xl. In solo hoīe dispositio vnius membri est signū future dispositiōis alterius.vt gibbositas vnguiū pcat apostemā pulmonis futurū.alber.xxij.de aīalib⁹.c.v. Homi tm̄ vola manus quibusdam exceptꝭ plinius.xi.caplo.xlv. In solo homie cor declinat ad sinistrum infra leuam papillam turbinato mucrone in priora eminens scdo historiarum.caplo.xvij.et Plinius.xi.caplo.xxxvij. Homo solus habet sinistram partem alijs animalib⁹ frigidiorem eo qꝫ lati corpis est et epar multum distat a latere sinistro Albertus.xiiij.de animalibus.caplo.iiij. Cor homini animalium vni palpitat.iij.de partibus.caplo.vi. qꝛ solus spe rei future expectationeqꝫ mouetur eodem. In homie solo dyaphragma est valde tenue et subtile in carne.ideoqꝫ ex titillatione solus ridet. Albertus decimo quito de aīalibus.c.ix.pmi tractat⁹ qd dyaphragma maifeste immutat intellectū

gal.d simplici medicia.c.iij.

alb.xix.d.a.c.ix

Et.xiiij.c.iij.

pli.xi.c.xxxvij.

al.ij.d aiali.c.i.

Gal.i pncipio de iuuamē.

pli.i pnci.septi nakal hist.

vij.histo.c.ij.

al.de aiali.xiiij caplo.iiij.

pli.xi.c.vltio.

Et est sedes hilaritatis sicut cor vite. cerebrũ sensus. oculos animi genua religionis. gene pudoris. plinius. xi. ca. xxxvij. Solus homo hꝫ vmbilicũ maifestũ. x. pble. xlvi. Solus habet pilos in pectine et subacellis Alber. xij. de aialibꝫ. c. iiij. Pili in hoie solo ptim simul. partim postea gignuntur. pli. xi. c. xxxix. vñ Solus pubes est contra alia bruta. ij. historiaꝝ. c. i. Solus hꝫ subtilissimã cutẽ et carnem. iij. de aialibꝫ. c. xi. et. ij. de aia. Ideoqꝫ solꝰ hꝫ certissimũ tactũ. et gustum p'io historiaꝝ. c. xv. Solus gaudet odore floꝝ. delectatur sonis. ⁊ saporibꝫ. et recreatꝛ coloribꝫ maxie. de sẽsu et sẽsato. et xviij. pbl. ij. et vij. Solꝰ hꝫ sanguinẽ subtilissimũ ⁊ tpatissimũ. ij. de ptibꝫ. ij. Homo solꝰ coit omi tempore. iiij. de generatiõe aialium. Et alber. de aialibꝫ. v. c. ij. Homo solus est varius in ptu. coitu. et ↄceptu. iiij. de gñatione aialium. c. iiij. Testes hoi tm̃ iniuria aut sponte nature franguntur pliniꝰ. xi. c. xlix. Solus hõ patitꝛ lithiasim hoc est lapidositatẽ ⁊ maxie in vesica. x. pble. xliij. Hoi tm̃ primi coitꝰ penitẽtia auguriũ scꝫ vite a penitẽda origine. Ceteris aialibus statim p tpa anni. hoi oibꝫ horis dierũ. noctiũqꝫ. Ceteꝝ sacietas in coitu homi nulla. cuiꝰ messalina testis est. pliniꝰ. x. c. lxiij. In solo hoie est equalitatis tpantia magis eqti celi similis. Alber. xij. de aialibꝫ. c. ij. Solus hõ. pigmeꝰ ⁊ simea. carent cauda pli. xi. c. l. In india aũt hoies repiũtur caudati idẽ. vij. c. ij. Hois anche pceteꝝ carnose sunt et id qð ppe coxas et domesticũ cruris tam sup genu qꝫ sub ipo Solus hꝫ pedes carnosos ⁊ magnos respectu sui corpis pliniꝰ. xi. c. xlv. et alber. xiiij. aialiũ. c. iiij. Solus caret talo. ij. histo. c. i. Solus hꝫ calcaneũ carneũ et pedẽ fissuꝫ mltꝭ digitis alber. ij. de aialibꝫ. c. i. Solꝰ maxie nascitꝛ claudꝰ. x. pble. xli. in omi genere sure homi tm̃ et crura carnosa varices in cruribꝫ viro tm̃ mulieri raro pliniꝰ. xi. c. xlv. Terrestriũ solus hõ bipes Eodẽ. c. xliij. Bipedũ solus hõ animal gignit Eodẽ. c. lxiij. Solus hõ flectit intus poplites Soli homi genua et cubiti aduersantꝛ pliniꝰ. xi. c. xlv. Solus hõ in prima etate est qdrupes. deinde bipes. ij. histo. c. i. Hõ supiorẽ ptem habet inferiore maiorẽ ante pfectionẽ. impfecta ecõtra Et ideo in prima etate nequit pgredi eodem. Hõ tertio aut quito anno mediã habet sui corpis quãtitatẽ in lõgitudine p̃mo de gñatiõe aialiũ. c. xviij. Et alber. xv. de. aialibꝫ. c. v. Hõ solus erectꝰ aialiũ de ptibus. ij. c. vij. et longi. latiqꝫ corpis qꝛ calor melius termiat hũiduꝫ Alber de aiali. xiij. c. vi. Solus pspicit anteuersꝰ voceqꝫ anteuersꝰ mittit. iij. de ptibus c. i. Solus imago dei. Solus vinculũ spũalium et corpalium Solus nexus dei et mõi. et solꝰ ↄpatur toti mundo vt patuit Solus pfectissimũ aial historiaꝝ. ix. c. i. Solus degenerat et a sua natura recedit vt dictũ est Solꝰ anceps natura p̃mo historiaꝝ c. i. Nam et siluestres hoies repiũtur p̃mo de ptibꝫ. c. i. Solus vim obtinet cogitandi inter aiantia et reminiscitur p̃mo historiaꝝ primo

Margin notes:

Nisi sit sterilis in gignẽdo pli. xi. c. xxxix.

pli. xi. c. xxxviij. Ca. iiij. p'io. hi. c. viij.

pli. vij. c. v.

al. de aia. xiij. c. iiij.

x. pble. vij.

ari. pbl. xxxij. pli. vij. c. xvi. al. de aiali. xij. c. iij.

Picꝰ heptapli expõne v.

Solus inter aialia ꝯuertit᷑. decia ꝓble. l. Solus mouet᷑ diuino in-
stinctu et furore. Bruta aūt instinctu nature Arist. in de bona fortuna
et. xxx. ꝓble. i. Solus hō abundat ventositate. aristo. iij. de aialibus
c. xi. Hō maxie aliud intelligit et aliud dicit. xxx. ꝓble. xi. Solus hō arña. xx.
est ꝯsiliatiuꝰ. iij. ethicoꝝ Solus arte et rōne viuit vij. polliticoꝝ. So prio methice.
lus dñatur inter aialia suis actibꝰ pmo methice. Supfetatio soli hu-
mane pncipaliter ꝯuenit mulieri. Que sola maxie sustinet et plus ꝙ̄
equa coitū post impregnationē Alber. nono de aialib. c. v. Proprium Solꝰ em̄ supi
est hoib preter cetera animalia vt boni et mali Ac iusti et iniusti et nus iacere pōt
alioꝝ hmōi sensum habeāt soli. Hō em̄ arma tenet ꝑ innatā pruden ysido. xi. c. i.
tiam atq̃ virtutē q̄bus plurimū valet in cōtrariū vti prio polliticoꝝ.
Hō solꝰ crescit in longitudinē ad annos vsq̃ ter septenos pliniꝰ. xi.
c. xxxvij. Homo solꝰ hꝫ vite regimē ꝑfectissimū Alber. prio de aialib
c. iiij. Hominis ꝓpriū est deum noscere et colere cetera stꝫ coia ceterꝫ
aialib Lactantiꝰ. ij. diuinaꝝ institutionū. c. decio. Hō solus diutius
viuit ceterꝫ p̄ter elephantē Alb. de aiali. xviij. c. fi. Cetera sentire na-
turaꝫ suā Alia ꝑnicitatem vsurpare. alia p̄petes volatus. alia vires.
alia nare: hominē scire nihil sine doctrina. Nō farire. nō ingredi. nō
vesci. Breuiterq̃ nō aliud nature sponte ꝙ̄ flere. vni aiantiū luctus
est datus. vni luxuria et quidē mirabilib mōis ac ꝑ singl'a membra.
vni ambitio. vni auaritia. vni immēsa viuēdi cupido. vni suꝑstitio.
vni sepulture cura. Nulli vita fragilior. nulli rerū oīm libido maior.
nulli pauor ꝯfusior. nulli rabices acrior. Denique cetera aialia in suo
genere ꝓbe degunt. Cōgregari videmꝰ. et stare ꝯtra dissilia. leonum
feritas inter se nō dimicat Serpētū morsꝰ nō petit serpētes. ne ma-
ris quidē belue. Ac pisces nisi in diuersa genera seuiunt At hercule
Nō hoi plurima nisi ex hoie sunt mala pliniꝰ in ꝓhemio septimi na
turalis historie. Solus hō sine hoie viuere nequit. ij. offitio. In solo Solus hō hoi
hoie pncipal'r corpꝰ et aia trāsmutātur ad inuicē Arist. de phisiono- immitissimus
mia. Foīa delectabilis imaginata aut visa corpꝰ mouet hūanū. Dis- iij. offitioꝝ
cernere inter honestū et turpe soli cōuenit hoi. Solus hō ꝓsequitur al. xxij. d. a. c. v.
honestū cetera aialia vtile aut delectabile. Solus ordinat passiones
virtutis ordine Cōtinetq̃ in sensu manētia ad limitē rōnis. Homo viij. ethicoruꝫ
hꝫ amicitiā s̄m om̄e genus amicitie Solus in theorematib intelle- x. ethicorum
ctualib speculatur et delectat᷑ delectatiōe ꝯtrariū nō habēte. Solus
ꝑfecte cōiugale est aial eo ꝙ honestas legib ordinatas facit nuptias insti. de nup.
Et simpl'r solꝰ ciuile est aial pmo polliticoꝝ. Solus deliberat. eligit
cum ratione velle et nolle habet Solus ꝯmūicatiōes distributiones
cohabitationes federa et pugnas vrbanitatib ordinatas et ꝑfectas
tuetur. Solus virtuose et turpiter agere pōt. ornare sermonē et va-
riare vocem. atq̃ hoim aīos et bruta mouere pmo de oratore tullius.
 x. ꝓble. xxxviij.

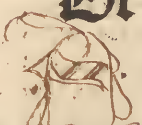
Vir coit in Hyeme
Mulier Estate

Propriū est hois maxie disciplie susceptm̄ ꝓpter vsū rationis Et esse mansuetuꝫ aial ꝓpter ꝑfectas gaudēdi rōnes alber.xxij. de aialibꝰ.c.v. Homo deniqꝫ solus risibilis est et rōcinatiuꝰ.discretiuus. ⁊ vl'iter elicitiuus et rerum drn̄tias solus cognitiuꝰ.vt ex purphirio et libris aristotelis colligitur Est etiā solus homo veritatis inquisitiuꝰ pr̄io offitioꝝ.et cū oibus aiatis cōmunicatiuus vt patuit in p̄mo caplo. preter has aūt ꝓprietates humanas ex tpe collectas ex maioꝝ libꝛ Sunt conditiones sexuū. vir enim qui hyeme coitu fortificatur fm pliniū.x.c.lxiij. Est fortior.iuuantior.aiosior.ferotior.disciplinabilior bonis moribꝫ instituendis aptior.diuinior. prudentior. iustior.tēperatior. Quasobres vir a ꝟtute dictꝰ est et imago dei fm apl'm. Et nudo capite corā deo et hoibꝫ ingredi p̄cipitur. Mulier ꝟo q̄ estate plus coitu vexatur.a mollitie.dicta fm aristo.in.ix. historiaꝝ.c.i.est ꝓpensior ad lachrimas.misericors.inuida.querula.mordatior.anxia desperans.impudentior.mendatior. quinetiā facilꝰ decipit.aptius memoratur.vigilātior. segnior.immobilior.et minus cibi desiderās deniqꝫ viro infidelior.qꝛ frequēter mare leso fugit. mollior. maliciosior.insidiosior.et astutior. Ceteras et hūanas et sexuuꝫ humane speciei vl'es conditiones et ꝓprietates in phisiologis requiras.

Aris.in d moribꝰ.⁊.iij.ethico. i.ad chorin.xi.

De homis ꝓductione Caput iiij.

Alb.in d hoie.

D homis ꝯpletā ꝓductionē tria concurrūt. Creatio aie formatio corpis.et natiuitas tocius hois Creatio ē solꝰ dei opus Qui mox fm btm̄ Augustim corpe ꝑfecto aiaꝫ intellectiuā que sola de forꝭ ē inter foꝛas gn̄abiliū creat et infundit. Formatio aūt corpis q̄ prerequirit (qꝛ quelibet foꝛa prerequirit materiā dispositā et ꝓpriam.ij.de aia.) Cōpletur fm oēs naturales ꝟtute informatiua.q̄ intellectꝰ dicitur.in semie patris existens in quo est virtus intellectiue sube. Sub q̄ mouet virtꝰ motꝰ celestꝭ cum oibꝫ diuersitatibꝫ et ꝓportioibus.motuū. situū.et imaginū. tam corpm celi q̄ꝫ radioꝝ quos determināt genethliaci. Sub qua ē ꝟtus aiati corpis inquātū aiatū. Et sub illa est ꝟtus mēbroꝝ digerentium sperma p decursuꝫ quatuor aut quinqꝫ digestionū. quintā em̄ accipit i vasis spermaticꝭ. Et sub illa est virtus mixta cibi fm q̄ mixtio est miscibiliū alteratoꝝ vnio. Ultia aūt mistra oim est virtꝰ p̄marū qualitatū que sunt in mixto fm aliqd esse p̄mū saluate. Quas omēs formatiua virtus spermatis ꝯtinet. Que sunt in spū gignitiuo subleetiue Eo q̄ anima est ibi solū in pona. Et calore mixto ex elementali et celesti tanq̄ꝫ i instrumēto Et hec virtus fm phisiologos quatuor aut quinqꝫ videtur habere in embrionis ꝓductione opatiōes . Pria

d gn̄atiōe aial'. Aris.c.iij.

ij.d gn̄atōe aialiū.c.iij. ⁊ auē. vij.mth.cō.xxxi alb.d aial'.xvi. c.vij.trac.i.

i.de gn̄atiōe.et ij.de ptibꝫ.i. Alb.xvi.d aialibus.c.xi. alb.ix.d .a.c.v.

Quinque sunt virtutes formatiue spermatis

est q͛ ꝯgregat sperma cum hūore in qua congregatione fit spumosuȝ quasi recens butirū cōplosum et tenue Et hanc intentionē facit formatiua creando in ipso et ex ipso spm̄ in actu qui in habitu iā inerat Scda opatio ipsius est q͛ interius spermatis vide tur assimilari gutte sanguinis vbi preparatur vas spūs qd est loc⁹ cordis. Tertia aūt opatio est q͛ efficitur illa gutta quasi sanguis coagulatus que fit substātia cordis Et iuxta illud adheret sperma sicut res aliqua masticata et viscosa Et postea quarta opatiōe fit quasi cor et ex ipo principalia mēbra Et quinta opatione fiunt extremitates. scȝ pedes et manus. Et in omnibꝫ istis citius completur masculus q̄ȝ femina.

alb.iij.d aial'c. iiij.declarat qūo vt⁹ formatia creat mēbra.

Tempus aūt formationis masculi sicut peritiores circa expta tradiderunt. estq͛ sperma inprincipio cōceptus post sex aut septē dies apparet quasi lac spumosum hñs tres ampullas magnas ad locū cordis epatis et cerebri formandum. Post hec aūt per tres dies completos quando nouem dies sunt a conceptu fiunt in eo gutte rubee et fila rubea Anterioratur tamē hec opatio aliquādo et posterioratur aliqñ p vnum diem. post sex aūt alios dies ab istis quādo.xv.sunt dies a prio conceptu apparet p totum quasi sanguis coagulatus Sed illa opatio etiam aliquādo anterioratur et aliquādo tardatur.per duos dies scdm q͛ magis vel minus obedit formationi. Et ab istis dieb⁹ post alios duodecim dies qui sunt.xxvij.a conceptu pmo apparet totum caro. Et cognoscuntur in illa carne tria membra pncipalia Cor videlicet.epar et cerebrum.et etiam extenditur per ipm quedā portio a qua generatur nucha Deinde generatur vmbilicus qui prius q̄ȝ pncipalia membra completur q̄ȝuis ipa tria incitatiue pcedant Et hec opatio etiā aliquādo citatur ⁊ aliqñ breuiatur p duos dies. Ab hinc aūt post nouem dies qui.xxxvi. faciunt a primo conceptu diuiditur caput a spatulis et venter et duo latera incipiūt sensibiliter ꝯgnosci sed tamen in quibusdam hec latent et abscondūtur vsqȝ ad quatuor dies post qui sunt.xl.dies a primo ꝯceptu.formatis mēbris interioribus natura format ossa et exteriora p custodia ipoꝝ. Et superiora prius formātur q̄ȝ inferiora hic est q͛ quidā opinantur oculos primū generari q: pmum apparent. Deniqȝ formātur extrema vt manus et pedes. Si tempus informationis dupletur temp⁹ inde consurgit motus. Si vero hoc tripletur duplatum tempus dabitur partus. vnde formatus in.xxx.diebus mouebitur in.xl.et nascetur in.clxxx. qui sunt sex menses integri. plasmatus autē in.xxxv.mouebitur in lxx. et nascetur in.ccx.qui septem extant menses. Formatus vero in xl.mot⁹ sibi aderit in.lxxx.natiuitas in.ccxl.qui sūt octo mēses.plasmatus quoqȝ in.xlv.mouetur.in.xc. et nascetur in.cc.lxx. q̄ nouem ꝯstituūt mēses Et sm ꝯstātinū hoc fit vt plurimū Qui aūt in.l.formatur

q: vir prio creatus est Gen. i. alb.ix.d a.c.v. ꝯsili. dnā.xli. xlvij.et.xlix.

hypo.in d fetu

auicē.xxi. tcij. de gña. embri.

alb.xvi.d aial. c.ij.trac.ij.

Allex.vij.Epi. xxxiij.

in .c. mouetur Nascetur q in tricentesimo quierunt decem menses .et illi sunt viuatiores sapiētie. vij. Unde. xxxiij. epidemie septia labores in periodis qui in. lxx. mouentur in triplicibus finiuntur et qui in .xc. mouentur in triplicitate terminantur. Hic igitur modus est terminatiōis et partus Embrionis drñtia. xlix. Sed hec que sic dicunt medici non sunt certe probata et ideo non semper inueniuntur vera Infans itaq quatuor gradibus generatur secundū hypocratem primū appellat sperma. secundū fetum. tertiuz embrionem. quartū infantem Juxta illud Egidij Sex sunt in lacte dies. ter sunt in sanguine terni. Bis carnem ter seni membra figurant Modus autem formationis est. q mox quando in coitu cōcurrunt duo humores viri scz et mulieris in matricez. clauditur matrix ita q et acus ingredi non possit concipiens eos. tunc sperma viri attrahit sibi hūorē mlieris. q nō fit ↄceptio nisi sperma viri tāgat hūorz guttā Et rotundabit sup ipm sic rotūdat sperma galli in albumine oui et tunc matrix mouetur ad cooperiendum illos humores Et tūc ex calore spermatis generatur pellis circa duos humores. circundans et custodiēs sperma ne diffluat. et custodiens spiritum et calorez ne euaporet. De hinc ex humore spermatis generatur spiritus cuius necessitas est ad totum conceptuz formandum Ex hinc virtus formatiua producit locum spiritus in medio in quo generetur et a quo accipiat incrementum. et iste locus est locus cordis et ideo q primum distinguitur est cordis locus et substantia. Spiritus autem ille qui in ipso loco primo pulsat ex se duo facit. vnum est distensio materie vt sit apta ad lineamenta membrorum recipienda. alterum est pforatio eius qd est coram ipso. A loco enim cordis primo perforando pertingit spiritus ad locum epatis et cerebri et primo sua sufflatione facit ibi duas vesicas quasi adherentes ei vna a dextris ad locum epatis et hec implet sanguie rubeo vt patebit. Et alia sup ipm vt sit locus cerebri que impletur sanguine declinante ad albedinem vt in illo loco formetur membrum. Quo facto in illo loco conducit materiam. et format membra Et cum congregatur in illo membro nobili sufflat iterū ex ipso et facit ex cerebro vias neruoꝝ motiuoruz et sensibilium. Ante epar autem facit vias venarum. Jta ergo omnium istorum origo est a corde. Sed manifestatio venarum est ab epate et neruorū a cerebro. Et tunc spiritus qui est in medio materie sufflando perforat eam. Et quia maior motus est spiritus ad superius ideo pforationē facit maiorē versus supiora in quibus caput et supiora formāda sunt. Cetera aūt pforat penetrādo oia que sunt coram se Sursum enim perforat spiritus a se in eo q spiritus et quia pulsat.

alb. ix. d a. c. v.
In de fetu

alb. ix. d. a. c. iiij
auicē. xxi. tcij. c. d. gña. embri.

ij. de gña. aial. c. iiij.
Al. xvi. d aial. trac. c. i

arist. de gñati. aialiū. ij. c. iiij.

Alb. de aial. c. iiij. vtus sil pducit cerebruz et neruos.

Sed deorsum vt est instrumentū virtutis et aie(que in omnē dimē-
sionē mouetur)penetrat ad inferius vbi formanda sunt inferiora. et
pforat in omnē locū scđm nature cōuenientiā. Et in ipis pforatōib⁹
format loca formaꝝ quietarū et pulsatiliū. Et per hanc rationē patet
vt dictū est q̄ pria origo oīm venarū est a corde et nō ab epate. pfo-
rando aūt ptingit per totam materiā ad exteriora ⁊ per hec foramina
primo inducit nutrimentū ad ꝯceptū. in quo est q̄si triplex ps. quaꝝ
vna est subtilis valde purissima et spūalis q̄ trahit ur ad vas spirit⁹
Et de ipa sūitur materia carnis cordis. Scđa est minus subtilis et
calida quasi sit incensa et ipa deriuatur in materiā epatis Tertia est
grossa naturā hñs flegmatis q̄ꝫ spūs qui fortiter fertur sursum ipsaꝫ
secū trahit in materiā cerebri et medulle capitis. primū creato corde
in quo virtualiter st̄ oīa aīalia(q̄uis q̄dā medicoꝝ accipiētes signū
in pullo in quo manifeste p̄mū creatur cerebrū et oculi. dicant p̄muꝫ
cerebrū creari)formātur alia mēbra p̄ncipalia vt dictum est. sed non
complentur vesice em̄ cordis epatis et cerebri p̄cedūt vmbilici crea
tiōem sed ꝯplementū ipoꝝ sequit̄ ꝯpletiōꝫ vmbilici qui primo com
pletur p̄pter nutrimentū fetus Et tūc fiunt panniculi q̄bus inuolui
tur ex hūorib⁹ spermatū aut ex spermate muliebri qđ mouet sperma
viri ad agēdū Et stati post hoc suspēdit̄ ꝯtinuatū cū poꝛ̄ matric̄ q̄ꝛ
ex poris nutrit̄ et nō ex panniculo. Nisi forte q̄n diu mollis est pan-
niculus. Et q̄n parū valde accipit de nutrimēto Et statim aliquan-
tulum indurato panniculus nutrit̄ per poros quib⁹ ꝯtinuatur per
tactū et adherentiā. Hij aūt pori sunt meatus venosi. postea diuidit̄
panicul⁹ in tres Quoꝝ exterior est secundina que ex duab⁹ tilis cō
ponitur subtilib⁹ intra quas vene ꝯtexūtur a gilbo epatis p vmbili-
cum extense sicut radices arboꝝ Et sunt tres vene. vna pulsatilis q̄
venit a corde siue a maiore vena cordis. Et hec in secundina non
spargitur. Sed simul vadēs diuidit orifitia ad quasdā venas pulsa-
tiles matricis et sugit p illa orificia sanguinē subtilem q̄ est cum spi-
ritu ad nutrimentum spūaliū ptium ipius creature. Alie aūt due st̄
nō pulsatiles. Et iste diuidūtur et ꝯiūguntur in matrice mult̄ ori-
ficijs venarū nō pulsatiliū. Et sic ingreditur cibus ad ꝯceptū p vm-
bilicum ad gibbum epatis Et non p venam que porta vocatur. Ne
stomachi foratio ipediat̄ et alioꝝ mēbroꝝ naturaliū. in vmbilico aūt
diuidūtur et circūuoluūtur panniculo ⁊ tūc egrediūtur inter duas
telas secundine et spargūtur in orifitia venaꝝ matricis ita q̄ quasi
continue quedā vene videntur q̄ a matrice sunt egresse. sed nō egre
diuntur q̄ꝛ virt⁹ que forat ꝯceptū format etiam cottilidones venarū
errant itaq̄ꝫ dicentes eas pgredi a matrice. Et est vna venarū istaꝝ
que colligit supfluitatē vrine et ducit ad scđm panniculū et hec vo-
catur biles. Scđus panicul⁹ vocatur inuolut⁹ qui fit ex spermate

Aui. xxi. tertij. de generatiōe embriōis

Al. ix. de aiali. c. v. trac. ij.

mulieris qđ est paruū. Et ideo est artus et ꝓtensus ad inferi⁹ matricis ꝯtinens vrine supfluitatē Nec est necessariū receptaculū stercoris q₂ fetus tunc nutritur subtilibus et ideo nō egerit. et hūc arabes dicunt aschari. Et effundit̃ etiā ad istū pāniculū sudor et cetera que resoluūtur a ꝯceptu que sunt acuta. Tertius a quibusdā abgas vocatur qui ꝯtinet hūiditates sudoris leues Sup quas natat puer ne ledat̃ tactu matricis dure aut etiā vrina exteriori. Et iste est panniculus valde subtilis. et vocatur ab obstetricib₉ Armatura ꝯcept⁹

al.xvi. de aial. caplo.vij

Et sic pt₃ ꝙ embrio pendet ab vmbilico q̄ continuat̃ cū vena et vena extenditur p matricē et sanguis currit p venā ad matricē sic currit aqua per cannalē vñ pt₃ pmo error eoꝝ dicentiū embrionē pui cibari carnib₉ Scđo ꝙ mēbra prius creata augent̃ p nutrimentum attractum ab vmbilico. Ex corde eñ pmo exeunt vene pulsatiles et

arist. vij. histo. c.viij.

quiete ad siĺitudinem piloꝝ. et circa has fit gñatio materie eo ꝙ ex corde portant spiritum et sanguinē que exigūtur ad gñatiōꝫ mēbroꝝ. Generatio homogenioꝝ ꝑficitur calore et frigore inter q̄ pmū qđ generatur est caro cui⁹ termiatio est ex frigore ꝯplexiōali. Et ex materia extranea mūdiori creat̃ orgāa ꝑ suū Sꝫ ex nutrimēto ītraneo pmo fit cor. deinde alia pncipalia. Ex supfluitatib₉ aūt et q̄si reliquijs et

al.xvi. de aial. caplo.iij.

purgamētis mēbra pncipalib₉ seruiētia ꝓcreātur. et nascūtur pili et vngues p calorē assantēꝫ siccum. Vene aūt et ossa ex calore intraneo desiccātur ex spermate mlierꝫ Sed pellis siue coriū ex siccitate carnis Natura eñ facit sicut ars q̄ imitat̃ naturā .ij. phicoꝝ. pictores eñ pmo ꝓducūt figurā ⁊ lineas deinde supducūt colores sic siĺiter natura pmo ethicoꝝ Iste igitur est mod⁹ quo format̃ et nutrit̃ conceptus in matrice Embrio aūt sic ꝯpletus stat in matrice incuruat⁹

al. đ. a. xvi. c. vi
al. de a. ix. c. xiij
tracta. ij.
Gal'. đ sperma

sicut aues stant in ouo et cōglobatus vt nasum inter genua oculos sup genua. aures extra genua habeat. Et facies sua versa est contra dorsum matricis ꝓpter cordis sui defensionē. et apud mentū habet manus positas infra oclos et genua Cui⁹ situatiōis causa ꝑm auicē. est q₂ cōuenientior est hec p̄paratio ad ꝯuersionē faciendā in partu Scđm eñ hunc sitū facilius sit fetui exire in ptu sup caput suū. Et sic situatus fetus in matrice minorē occupat locum. Cotilidonibus

Ypo. i đ fetu
aris. vij. de hi. c. viij.
auicē. ix. đ. aia. xxi. ꝑ cij. đ gñati embrionis.

aūt ruptis quasi equitare incipit sup plantas suas descēdendo ⁊ tūc vigore ꝓprio se vertit. et ad versionē iuuat pōdus capitis et pondus membroꝝ supioꝝ. et ꝯuertendo se scindit telam in qua est qua scissa effunditur humor qui est in ipsa Et descendendo ampliat iguē matricis sicut vnguentū qđdā. et tunc apitur os matricis et vulua apticione qua possunt ita ꝙ etiā in plurib₉ discōtinuantur et scindūtur sed ad continuitatē postea reuertūtur. Et tunc exigit fetus pmo porrigens caput tanq̄ grauius et maius ⁊ man⁹ sunt extense sup coxas vtrasq₃ in latus non declinantes. vltimo pedes et vmbilicum scđm

al. ix. đ. a. c. fi.

Modus quo formatur et nutritur conceptus in matrice

ypocratem Si vero pedes p̄mo egrediūtur aut manꝰ raro ꝯualescit et exitus signū est debilitatꝫ qꝛ ex debilitate se ꝯuertere non potuit. aut ꝓdigiosi ptus indiciū. Nero pedibꝰ genitꝰ parēs eiꝰ agrippina scribit Pli. vij. c. viij. Scipio cesꝰ est ex vtero idē codē. c. ix. Agrippa pedibꝰ natꝰ est Solinꝰ de mirabilibꝫ mōi. c. iij. de nūero fetꝰ supfetatione et mōstruositate ptꝫ in expōne introductorij. Ex his p̄mū infert ꝙ mlier̄ gutta aliqd ꝯfert in embriōis ꝓductōe nō actiue sed passiue vt declarat alber. ix. de aīali. c. iij. tract. scōi Scōo ꝙ vene oriūtur a corde p̄ncipal'r et nō ab epate vt ī latiꝰ capite de venis declarabitur. Tertio ꝙ hō nō gn̄at nisi ex hoie i hoie vt dꝭ Albumasar et Auer. iij. phico. cō. xvij Hō facit hoiē i actu ex poña hoie id ē mēstruoso sāguie Quapropter opinio auicēne est erronea dicētꝫ ꝙ hoies possint gn̄ari ex putrefactiōe sic bruta. vt scorpiones q̄s suꝰ amicꝰ fecit. quā reprobat auer. viij. phicoꝝ. cōmen. xlvi. et. ij. methice cōmen. v. qꝛ qlibꝫ forā habet materiā ꝓpriā. et ꝙ hoīs gn̄atio esset casualis. de quo etꝫ petrꝰ in expōne ꝓble. xiij. decime ptic'e. Neqꝫ gn̄atur hō p incubos et succubos vt latius expositū est in declaratiōe introductorij siue puuli phie Sperma em̄ in lōgꝫ ꝑgis euaporat q̄re et extra corpꝰ euanescit spūs vt ptꝫ p alb. xv. de aīal. c. iiij. Neqꝫ gn̄antur hoies ꝟtute stellaꝝ dūtaxat extra vterū. sicut quidā astronomi opinātur. vt declarat venerabilis dn̄s alber. xvij. de aīalibꝫ. c. vltio. Neqꝫ gn̄at hō sine coitu viri nisi diuinitus quēadmodū scimꝰ ⁊ pie credimꝰ de xp̄o saluatore Nā licet ꝟgo impregnari possit p attractiōꝫ spermatꝫ in balneo tamē nullo mō parere pōt sine coitu Et id qꝺ poete fabulātur de minerua ex iouis capite nata. misticum est. Sic itaqꝫ ptꝫ hoīē creari quo ad animam. informari quo ad corpus virtute formatiua agente ꝟtute anime et celestiū. et nasci ſm se totum a natura.

in de fetu
c de monstro.
Et. xvi. c. trac. i. ꝛ. c. xvi. in. fi.
in suo introductorio. li. i. c. iij.
x. ꝓble. lxvi.
dn̄tia. xxix.
fo. cxviij. capl. de mōstro

De corpe hūano Capitulum quintum.

Corpus hūanū est mixtū elementis Cōplexū hūoribꝫ. et q̄litatibꝫ p̄mis Cōpositū excremētis. et ptibꝫ ꝯsimilibus vnitū mēbrꝫ. Et informatū aīa rōnali. Corpꝰ em̄ hūanum est mixtoꝝ dignissimū oīm. et vincl'm vniuersi. velut em̄ auꝝ depuratū se hꝫ ad cetera metalla ita corpꝰ hūanū ad cetera corpora gn̄abiliū Et tpantia corpis hūani ē maior tpantia alioꝝ aīaliū vt declarat p ꝯsili. dn̄a. xxv. Et gal. p̄mo ꝯplexionū Et ideo magꝫ accedit ad celi silitudīē vt dꝭ al. in de aīali. xxij. c. i. tractatꝰ scōi. Et est tpantia nō ſm ꝓportiōꝫ arithmeticā sꝫ geometriā vt latiꝰ declarat al. xij. de aīal. c. ij. Quō aūt elemēta pria stꝫ i mixto Et qd sit mixtio. qd ꝯplexio. et quos effectus habent elemēta. quas ꝟtutes prime q̄litates ptꝫ primo de generatione. ij. de ptibus p̄mo c. Et in expōne puuli phie. siue introductorij tractatu. ij. c. de elemnetis. et. c. de mixtione.

auer. ij. col. c. 8 iuua. mēbroꝝ.
oui. in. iiij. fast. lucanus nono.
dn̄tia. vi.
al. ꝺ. a. c. i. tra. ij
Auer. i canti.
aui. pria primi c. de ꝯplexiōibꝫ
al. xxij. ꝺ. a. c. i.

Terra em̄ et aqua hoc est siccū et hūidum habent se sicut passiua et materia. aer et ignis sicut agentia. hūidum em̄ viscosuz siue spumo-
iiij. metheoro. sum fm alber. est materia aīaliū. ex terrestri em̄ generantur ossa pili
xxij. de aial'. c. i. carthilago. ex viscoso nerui pāniculi vene et cutꝫ et arterie. ex molli caro adeps ꝛc. Ex hūoribus aūt qui sunt ꝓpria elemēta corpis aīali
caplo. i. fm Gal'. ij. elementoꝝ ptes cōsiles et excrementa causantur. Ex his mēbra que vnita ꝯstituunt totum et quātitatē et figurā eius. longi-
alber. xxij. de tudo enim p leuia grauibus cōpata ab eis tenta licet nō oīno retēta
aial'. i. c. viij. sint ꝯstituitur. dicitur tenta. ne euolent. subiungitur nō retenta quia si retinerētur in longū non extenderētur. Diameter aūt lōgitudinis a graui efficit modo a leui non eleuato. Si enim nō moueret tūc cō-cideret circa seipm in rotundum. Si aūt eleuaretur tūc extenderet in longum. Sed cū leue tenetur et retinetur a graui et graue mouet a leui tūc necesse est in latuz fieri dilatationē. ab his aūt que sūt leuia in alio et grauia in alio qm̄ calidū ascendentis radij mouet. Et est tentum et retentū ab eo qd est leue et graue. constituitur dyameter tertia que est ex motu istoꝝ in pfundū. Est em̄ mot⁹ istoꝝ a calido ꝛ a ꝓpria q̄litate nec descensum hn̄t simplicē nec ascensum simplicem sed mouētur ad medij impletionē. Et sic quātitas corpis ex primis qualitatib⁹ motiuis ptiū ꝯsiliū causatur. Qualitas em̄ ꝓpria siue cō-plexio ex q̄litatib⁹ primis alteratiuis Que simul corp⁹ figurant. Et qꝛ hūani corpis cōplexio est tpatissima vt dictū est. ideoq ei⁹ figura inter figuras gn̄abiliū est pfectissima. et erecta Ad celum tendens.
pmo hist. c. xv. ptes quoq eius ad ordinē vniuersi situantur vniformiter. sed quā-titas fm corpa diuersificatur. vn̄ diuinātes p phisicas mēbrorum et
Alber. prio de corpm formas Quas figuras et accn̄tia in rebus phisicis a supiori-
aial'. c. ij. trac. ij. bus impssa philomus philomensis scdas stellas appellat a quibus melius et verius iudiciū q̄ a primis que nimis distāt sūitur. Et hec diuinatio phisionomia dr fm̄ q affectiōes hoīm et passiones natura-
alb. prio d aial'. les duntaxat iudicantur. inq̄tum aīe sequūtur corpa fm arestotilez
caplo finali. in de phisionomia et. ij. prioꝝ. Vn̄ longitudo corpis vt plurimū hebe-tudinem sensuū et intellectus repn̄tat. Breuitas vero ecōtra Iuxta illud Consilio pollet cui vim natura negauit. Longum etiā corp⁹ in iuuētute pulchrū est. iiij. ethicoꝝ. In senio aūt curuat. ij. aphoriꝫ. liiij. latitudo corpm phlegma indicat alb. xxiiij. de aiali. c. i. Crassi pterea scdm naturam cito moriūtur magis gracilib⁹. ij. aphoꝝ. xliiij. Et qb⁹
ari' in de phisi. ea que ab vmbilico deorsum maiora q̄ ea que sunt ad pect⁹ breuis vite sunt et imbecilles quia venter frigidus est sicut illorū q tenues habent ventres. x. pble. lxv. Propter quid aūt supiora non assiilantur inferiorib⁹ et posteriora anteriorib⁹ sicut sinistra dextris vide latius alber. xx. de aialibus c. viij. Et raritas corpis mentis fcat subtilitatē Laxitas aūt q̄ mulierum corpa abundāt frigiditatē signat et humi-

ditatē et mentis ebetudinem. Grossities carnis.obtusuz animū sic ij.de aia.
mollities aerea acutū fm aristo.repĩtat de q̃ infra in caplo de carne
dicetur. Corpa viroꝝ sunt solidiora et porosiora corpib9 mulierum
abundātiora spiritib9 ideoq3 agiliora. viuatiora. ⁊ leuiora. Sicut de-
functa viuentib9.et vigilantia dormientib9.et saciata ieiuniis. cada- pli. vij.c.xvij.
uera viroꝝ supina fluitare. femiaꝝ prona velut pudori defunctaruz
pcente natura dt plini9 Inter oia corpa corp9 qd neq3 longum neq3
nimis breue est sed in vtrūq3 tpatū est optim fm gal.in de optia cor-
poris compõe.c.iij. tale em optiaz h3 cplexionē Auicēna scda primi. Cels9 li.ij.c.i.
doc.iij.c.iiij. Et ideo dr scda aphor optim est bene carnosum esse tle
em est longeunm.v.pble.xxij. Et hanc corpis figuram dt Suetoni9 drñtia.xxi.
vespasianum habuisse impatorē. diuersificātur em corpa hūana mul ij.celi.
tipliciter. Nō solū in quātitate vt dictū ē.sed etiā in qualitate. Nā gal'prio tegni.
aliq̃ sūt sana sp.aliqua egra sp.aliq̃ neutra.aliq̃ pectorica.aliq̃ cacho-
chimica. aliq̃ eucratica. aliq̃ rara. aliqua grossa. aliqua macra.aliq̃
pinguia.aliqua dura. aliqua mollia. aliq̃ solida.aliq̃ laxa .aliq̃ lenia.
aliqua aspera.aliqua grauia.aliq̃ leuia. Itē figure corpis hūane va-
riantur qñq3. Nam aliqua sūt gibbosa.aliq̃ strumosa.aliq̃ clauda ⁊c.
De quib9 breuitat cā nō dicetur. de his aūt videat studiosus lector
phisiologos. Nunc breuiter vt ad reliq̃ pateat access9. hūani corpis
pticionē (Posthabit gal.in tegni et auicēne pma primi atq3 arist.hi-
storiarū pmo pticōib9 (placuit subiūgere Diuidit em in ptinēs mate
riale.et ptentū hoc est interi9 et exteri9. Continēs aut est ps. aut ex-
crementū. ps est duplex .consilis et offitialis siue organica.csilis vt
pellis.organica vt caput oclus nasus manus Excremētū vo vt capil
lus.pilus.vnguis. Interius aūt et ptentū silr ptitur in excremētuz
et ptem. Excrementū est duplex vtile vt saliua.sperma ⁊c. Supfluū
vt sterc9.vrina.sudor. sanies.pituita.pustule.tumores.⁊c. pars ptit
eodē modo vt prius in materialē et formalem. Materialis est triplex
Ponalis vt hūores pmi et scdi.effectiua vt spūs et calor. actualis vt
ossa.cartilagines.pāniculi.nerui.vene.arterie. corde. ligamenta ⁊c.
Organica autē ptitur fm offitia.aliq̃ em tribuit tm vt cor. Alia tri- ij. tegni pria
buit et suscipit vt cerebrū et epar. Alia suscipit tm vt muscul9. aliq̃ primi.
nec suscipit nec tribuit virtutem vt caro et qdā ossa.q̃ pnt esse offitia
lia inquātū hnt offitia ipis deputata de omib9 his siue sunt membra
carniformia siue spermatica siue dñantia siue famulātia Siue aialia prima pmi de
siue spūalia.siue natalia.dicet ordine pmisso. Et pmū de cibo ⁊ potu membris
generaliter Quō aia corp9 informat patebit in fine.

De Cibo capitulum Sextum.

Qibus est triplex vt dicit Gal.aucto.hypo.iij. Cōplexio- gal.l.i.d natura
onum Est em cibus verus qui actu nutrit vt hūidum libus vtutib9.

nutrimētale qđ medici cambiū appellāt Et est q̄si cibꝰ vt sanguis ꝛ
ari.đ ꝑti aīal. hūiditas q̄ mēbris incipit apponi. Et cibus futurꝰ vt chilus vētris
ij.c.iij. de quo in pn̄ti caplo nihil dicet. Sed de cibo exteriori hic erit sermo.
drña.cxxxvij. qui est duplex. sm auicēnā scđa pmi.c. de his que bibūtur et comedū
tru.iij.te.cō.iij tur. Quidā est medicinalis q cum hoc ꝙ in subaz nostri corporis ꝯuer
xxi.pble.ij titur. etiā corpꝰ nr̄m notabilr̄ alterat vt caules et fructꝰ Sed cibus
simplr̄ q cibalis dr̄. Est qui est aptꝰ in subaz nr̄i corporis ꝯuerti facilr̄
et cū hoc corpꝰ nr̄m nō notabilr̄ alterat vt panis triticeꝰ. de quo dt
aristotiles ꝙ est bn̄ nutritiuꝰ vn̄ Auicē. in canticꝭ dt. Qđ vincit et su
perat corpꝰ est medicia. qđ vero nutrit et auget est cibꝰ. Qui est mul
haliab.v.theo. tiplex. Nā aliquis ē subtilis cuiꝰ quātitas magna pauco pascit cor
c.xiiij. pus nutrimēto vt caro pullorꝝ pisces ꝑui lactuca ꝛc. Aliqs grossus
gal. de enchi.ꝛ cuiꝰ quātitas pauca corpꝰ plurimo reficit nutrimēo. vt caro vituli
in đ subtiliāte magni. caseus recens. pisces magni. Qui ꝯfortat mēbra. subtilis aūt
dieta et.iij. de sanitatē ꝯseruat. Aliqs est tpatꝰ inter grossū et subtilē cuiꝰ moderata
alimētis quātitas moderate nutrit. Si aūt multa sit eiꝰ quātitas multū. et
isaac.vij.vlīm si pauca parū vt oua gallinarꝝ. caro agni. panis triticeus bn̄ pparatꝰ
dietarū ꝛc. Cibus eni̅ et potus se hn̄t vt ligna respectu calorꝭ naturalis Nā
sicut ligna pmū supant modicū ignē et ipm quasi extiguūt ita cibus
in pncipio supprimit calorē naturalē et facit horrescere corpꝰ deinde
aūt cum calor vincit cibū auget. xxxv. pble. ix. Debet itaqꝫ qs cibum
sibi ꝓportionatū in q̄litate et quātitate assumere. Si sanitatē dilexe
rit. Est et cibꝰ durus et siccus q est pessimꝰ siliter lubricꝰ. viscosꝰ. vt
dt gal. i. đ differētijs febriū. c. iij. Preterea aliqs ē cibꝰ boꝰ q bonū chi
ij.apho.xxxviij. lum generat. Aliqs malus q malū chilū facit. pōt tn̄ malꝰ cibꝰ qn̄qꝫ
et ;.i. eē bonꝰ ex ꝯsuetudine. aut forti appetitu. finaliter tn̄ ducit ad ꝑniciē
aui.tercia pmi Nullus aūt cibꝰ vliter est bonꝰ. qꝛ ꝯplexiōes nō sūt eedem. Necītas
doc.ij.c.vij quotidiane refectiōis est vt suppleat locū eiꝰ qđ resoluit. vera enim
auer.i cā.ꝯmē. cibi actio est augeri augenda. et restaurare oē deꝑditū ex dissolutiōe
xxiiij. corporis. et ad pmū statum deducere. vehemēs itaqꝫ abstinentia nocet
Aris.prima iuxta illđ hypocratꝭ pma aphorꝭ. iiij. Propter hoc igit tenues ꝛ certe
pble.i. diete fallaces sunt amplius solidioribꝰ Et aphorismo. iij. Siliter et
inanitiōes ad vltīm ducētes sūt fallaces Et tertia pmi de eo qđ co
medit et bibit dr̄. Tollerare famē stomachuz putridis replet hūori
bus Quare illud qđ in ꝓuerbio est Abstinētia est sūma medicina. hꝫ
i.pble.ij. veritatē post repletionem vt dt auicēna. Qđ si aliqua die supuenerit
gal. in de disso grauitas ex cibo p̄comesto. tunc sequēti die famelicꝰ maneat et sōno
lutiōe ꝯtinua. vtatur ꝓlixiore. scđa aphorꝭ. xxij. Qui igit digerendi debilitatē habꝫ
bis comedere debꝫ et raro semel vno die. aut ter in diebꝰ duobꝰ q̄les
sunt oēs artiū studiosi sm Corneliū celsum pmo. c. ij. Caueāt tn̄ re
pletionē et crapulā que est mentis corruptio sm Tulliū in cathone
maiore. ꝓpter q̄ multi obierūt Qui autez tpate abstinēs est adijciet
vitā Eccli. xxxvij. Et nihil deterius est q̄ nutriēs mittere supra nu

triens scda pmi de eo qd comedit et bibit Un gal' interrogat⁹ q̄ medicia foret pfecta rñdit tpata abstinētia Nocumēta nauseatiue saciētatꝫ et ebrietatꝫ patet in.xxv.ꝯtinentꝫ.c.i.et plinio.xiiij.c.xxij. Est etꝫ vitanda cibo in vno prādio varietas iuxta illud. xxxvij. eccl'iastici. Noli auid⁹ esse in oi epulatiōe et nō te effundas sup ocꝫ escā. in mltis em escis erit infirmitas.vñ plini⁹.xi.c.liij. homi cib⁹ vtilissimus simplex.Aceruatio sapo pestifera.et cōdimenta pniciosiora Quisqꝫ itaqꝫ se tpet et ꝯsuetudinē bonā dico seruet et ꝯuenientē cibū eligat Naꝫ cibo mores variātur pli.xxij.c.xxiiij.et hō maxie perit Idē.xxvi c.viij.in pncipio.qꝛ possibile est aliqd esse qd vni sit cib⁹.alteri medicina:et tertio venenū.vt dt gal'.iij.ꝯplexionū.c.iiij.in fine. et Auicen. scdo cañ.ptꝫ hoc de iusquiamo. Ordinē quoqꝫ cibo bonū habeat. mollia lubrica cito penetrabilia et facile digestibilia grossis et duris digestione ante ponatꝫ Sꝫ facile est pcipere. difficilimū aūt pceptꝫsp obedire Iux illd dicūt et nō faciūt Alios saluāt seipsos saluare neqūt.

iiij.epidimiarum xviij.

Lucanus.iiij. bora.ij. F.sa.ij.

ij.aphor'.v. drñtia.c.xix. mathi.xxiij. Mathi.xxvi.

De potu capitulum Septimū.

Potus est res nōnaturalis actu hūida.cibo in vētre pmixtiua ꝛ eorūdē i ptes corpis delatiua Aut breui⁹ pot⁹ est delator cibi p corp⁹ Et ē triplex Quidā tm̄ ē pot⁹ vt aq̄ simplex q̄ nō pt nutrire.qꝛ simplex nō pt suscipe formaꝫ ꝯpositi nisi ꝯponat' Est etꝫ indigestibilis fm aris.et corp⁹ sūme infrigidat. Scds ē pot⁹ medicial' sic oximel:qd valde ꝯducit ad sanitatis ꝯseruatōꝫ fm gal'.ꝛ mellicratū ꝛc. Terti⁹ ē pot⁹ cibalis sic vinū ꝛ cereuisia.reportat em cibū p corp⁹ et etꝫ nutrit. Et ille ē triplex.s. Permixtiu⁹ q̄ vna sūlt cū alimētꝫ. Ali⁹ delatiu⁹ sic fctā digestōe in vētre et dimidiata i epate assūpt⁹ Terti⁹ ē alteratiu⁹ q̄ grā medicie exhibetur. Et hic pt sumi vētre vacuo fm ꝯsili.drñtia.cxviij.De pmis duobus loqtur descriptio Qñ aūt bibēdū sit an in prādio aut post cibuꝫ ptꝫ drña allegata sufficiēter. Sꝫ q pot⁹ descēdit ad stomachū et non ad pulmonē vt q̄dā sentiūt.sic narrat Macrobi⁹. expimur vomitu Et lati⁹ reprobat dñs alb.xiij.d aial'.c.i.Duab⁹ de causis pot⁹ ē nccarius. Una ē vt corp⁹ hūectat.repleatqꝫ locū ea q̄ dissoluūtur hūidaruꝫ suba. Altera vt cibū trāsmittat.ꝛ ad oia pferat corpis mēbra Et illi pstet teūitatē q̄ el⁹ faciliter trāsmissio p meat⁹ ꝛ vias.vñ vacuo stomacho nō ē bibendū vt dcm̄ est fm auicē.tertia pmi doc.ij.c.viij. dicentē Scias q bibere aquā cū aliqs ē ieiun⁹ Et post exercitiū ꝛ balneatōꝫ Et pprie vētre vacuo vehemēter ē impediēs Mltā q̄ꝫ aquaꝫ frigidā bibere ē malū Et subdit āpli⁹ sapiēs sibi phibere dꝫ ne ieiunus vinum bibat. Aut anteqꝫ membra in hūectatis aqua reficiātur Aut post motū fortē qm̄ hec duo magnū cerebro faciūt nocumētū.ꝛ neruꝫ.ꝛ ad spasmū pducūt.ꝛ ad amētiā Aut i egritudie aut tpe calido

drñtia.cxviij.

trusia.iij.teg. cōmen.v. iiij.metheo. d enchi.ꝛ caco.

vij.satur.in fi.

isaac.i ptic'laribus dietꝫ.

xi.tertij.trac.ij. c.viij. aui.i cā.ꝛ auer. ꝯmē.xxxiiij.

tertia pml doc. ij. c. viij. — Neqꝫ bibendū est post cibum cito multū vinū. aut alius potus Sꝫ expectandū est donec cibus de stomacho descēdat. Sicut nō est comedendū supra repletionē vt dictū est in priori caplo. qꝛ os gulosū est fons egritudinū molestaꝝ et onerꝫ paupatis Comedat tñ diues quādo pōt. et paup qñ hꝫ Et corpulentus auctoritate ruffi semel in die

xliij.. c. xxij. Et xxij.. c. xxiij. — sed macer bis. Liquores aūt fm pliniū corpi hūano cōuenietes sunt duo. oleū quo ad extra. et vinū quo ad intra. cito em in spiritus trāsmutatur et naturali calori subuenit debito tpe et tpate bibitū. Silr cereuisia bona (q̄uis gal. dicat in de simplicibꝫ q noceat capiti) qꝛ

sexto. c. d regimine corpm. — melancoliā fm Auer. in colliget repellit. Hec de cibo et potu dicta sufficiant cetera in libris medicorum patent.

Galie. in cōmēto. xv. Aphorꝫ. prima

Uirtus fortis	Cibus multus et sepiꝰ	Resolutio multa
Multum et sepe		Paucum et raro
Uirtꝰ debilis	Cibus paucus et raro	Resolutio pauca

In Hyeme	plꝰ resoluitur de	hūido radicali et paꝝ de calore	ideo augeri debet	cibꝰ i q̄ntitate ꝛ nō i nūero et potus ecōtra
In Estate	plꝰ resoluitur de	hūido extraneo et mltū de calore naturali	ideo augeri debet	Cibꝰ i nūero ꝛ ñ i q̄ntitate ꝛ potus ecōtra

De Chilo capitulum octauum

drītia. xxix. — Cibus et potus ore assumpti p ysophagum in stomachū qui venter dicitur. deducūtur. Qui terrestris si fuerit et grossꝰ dentibus diuisus et attritus ꝓpter diuisionem in minima digestiōi vētrꝫ reddit abilitatꝰ. qꝛ diuisio ali-

iij. de ptibꝫ. c. i. alb. de aialibꝰ iij. c. liij. — menti in modica facilē exhibet opatiōnē calido scdo. de ptibꝫ. c. iij. in tm vt ꝛ pncipiū fm quosdā digestiōis suscipiat inde aliq̄le. demum in ventrē deducti. Et ad inuicē pmixti pfecta digerūtur ab eo digestione. in massaꝫ. ptisanariā siue in chilū trāsmutantur Tum ꝓpter caliditatē ventris et hoc pncipaliorē existētis et hūiditatē. Tum etiā

Aui. pria pml. c. de hūoribus — ꝓpter multa mēbroꝝ ei adminiculantiū Gal. iij. naturaliū. c. vij. Est

itaq chilus pme digestiois effectus. sic dict9 a cibo ex quo fit quem greci chilum appellant. Inde achilles quasi sine cibo nō q penitus a cibo abstinuisset qꝫuis de quibusdā dr q ꝑpter hūidū viscosuz. aut calori contpatū. ad multos dies. et annos sine cibo vixerūt. Sed qr nō vescebat cōi hoim cibo. vescebat em̄ medullis ceruoꝝ vt fortior fieret a centauro instruct9. Ex chilo in stomacho due ptes efficiūtur vna in ipo retinetur. et rugositatib9 ei9 vt in ipa voluptuet. recipit enim stomach9 ex chilo deliciā magnā. Nūqꝫ itaqꝫ est repire stomachum famelicū omi chilositate priuatū. Et ideo auer. ij. colliget vult q stomachus nutriatur chilo. Scda que est supflua stomacho sed nō toto Ad intestina expellit simul in salubriter dietantib9. sec9 in mala vtentib9 dieta. diuiditur in ptem purā Quā vene meseraice exsugūt et deportant ad epar successiue. Et in partem grossam Que fex siue stercus dicitur et tanqꝫ inutile per anum expellitur.

gal'.ij. natura. auice. xiij. f.cij. caplo .i. drntia.xxix.

De chimo capitulum Nonum.

Facta digestione prima. pileron aiptur ventris siue stomaci. Et chilus q est silis masse ptisanarie siue pulti ptisane descēdit pmo ad duodenū. Deinde secedit in ieiunū et reliq. a qbo ps subtilior vt dictū ē p meseraicas (qs aristoti. pmo historiaꝝ lactes appellat) ex porta epatꝫ ramificatas i ipm attrahit. Et hec ps subtilis in meseraicis silis masse sanguine chimus dr siue massa hūoralis cui9 maior ps fm naturā est sanguis. Et est duplex chim9 fm gal' in de euchimia ꝛ cacochimia. bon9 videlicet et mal9. Bonus est q ex bonis et ꝯueniētib9 gnatur cibis. q aūt tales sunt refert gal'. in pfato libro Oleꝝ vero nullū est euchimiū. Lactuca aūt tenet mediū. de fructib9 aūt sentit gal'. q oēs cacochimi stꝫ preter castaneas. Cū pomis. piris. nespulis nō vt cibis sed vt farmacꝫ indigemus. ad robur stomaci atqꝫ ventris. Aues aūt et pisces in paludibus. lacub9. flumib9. limosis et turbidis nō degētꝫ oēs sūt euchimi Malus chimus est q ex malo cibo gnatur a q abstinendū ē tametsi facile digeritur. latet em̄ tpe multo prau9 in venis chim9. quo accumulato. subite qnqꝫ mortes. febres. et morbi chronici generātur. ois em̄ humor putridus vt nequā ledit vicinū. Quasobres nō errat qui paulati corpus ꝫet hūores pill'. ꝯmūib9 aut alefangineis mūdificari studet. Uices etem̄ reiterare et nō exqsite purgare natura suadet rō dictat: Cui9 oppositū maxia ideotaꝝ ps facit Et est triplex ciborum mali himi spēs. Aliq em̄ addūt in phlegma vt caro omis pecudis et pisciū aquaꝝ malaꝝ et medulla ossiū mutonis q facit pdere memoriā Alij sunt q addunt in cholerā vt panis factus ex farina multi furfuris. et frumēti antiqui et farine mali chimi. Et crusta q gignit adustā cholerā. Tertij sunt q addūt in melācoliā. vt caro capre. hirci

drntia.xxix.

Caplo. vi.

Caplo. v.

i. pble. liij.
ij. aphorꝫ. li.
gal'. d. phlebo.
c v. ꝛ de cholera nigra. c. vi.

bouis antiqui et vacce. Et de mēbris aialiū. renes cerebrū. ventres
truss.iij.tegni. oua dura. caseus antiquus. fungi. cicera. lentes. miliū. pisces. duri.
ꝯmen.xxxviij. viscosi. saliti. pira. poma. cucumeres. citrulli. cepe. allia. raphanꝰ. rape
pastinace. caules et his silia: Saluus existit q̄ eis nō vescitur. Si vo
quis eisdem vtatur catharticum illi subueniat: humorē malū gene-
ratum expellēs Nemo in digestiuam fortem ꝯfidat

De primis q̄tuor hūoribus Capi. x.

Q Um chimus p meseraicas attractus in venis porte mi-
nimas deuenerit. Epatis ramis occurrit ex vena cōcaua
drñtia.xxix. subtiliatis Ramificatiōes em̄ inferiores et orifitia vene
imbibūt et potant supiores vene ramusculos. vt tūc totū
tangat. Et digestio virtuosior efficiat. Tunc em̄ virtꝰ epatis hūori-
fica cum eius instrumēto qd̄ est calor super chimū ꝯuertitur. Et in
sanguinem transmutat et alios tres hūores ꝛ aquositatē vrinalē que
causa penetratiōis extitit necessaria. Uene aūt capillares q̄ sparse st̄
per totum corpus epatis adunātur in epatis gibbo Et ibi faciūt ve-
alb.xij.de aial'. nam magnā in qua sub calore cordis fit ꝯpleta chimi decoctio Et in
caplo.vi. ea decoctiōe fit sepatio Sicut in omi succositate ꝯmixta. oportet em̄
nutriens ꝓpter diuersa mēbra eē mixtū fm Albertū .iij. de aialibus.
c.iiij. Et id qd̄ natat sicut spuma est materia cholere naturalis. Qd̄
aūt residet terrestre ꝛ grossuz est materia melācolie Subtile vero et
purū sanguis est materia Et qd̄ remanet incompletū aquosū est ma
teria phlegmatis ꝓprie dicti. qd̄ in epate generatur per diminutam
digestionem de quo .ij. naturalium. capitu. vltimo. Et nō phlegma-
tis improꝑe dicti qd̄ est chilositas ventris et meseraicarum. Adhuc
drñtia.xxix. qd̄dā enatat sicut spumosum intensuz et hoc est materia cholere in-
aui.xiij.tcij. naturalis Et qd̄dā cadit residēdo intēsū et incineratū Et hoc ē ma-
teria mlīe innaturalis Et qd̄dā stat viscosuz qd̄ diuidi nō pt̄ Et ex illo
fit phlegma innaturale Sicut ex puro intermiato generat sanguis
Et omia ista fiunt in gibbo epatis in vena magna sub calore cordis
vt dictū est. Sicut ergo chilus est p̄me digestiōis effectus. ita hūor
xij.d aial'.c.vij. qui vlīs est cibus scd̄m albertū. Est effectus scd̄e digestionis que fit
in epate Quē auicē. prima p̄mi. c. de humoribꝫ sic describit Est corpꝰ
fluidum in qd̄ in primis nutriens conuertitur hoc est chilus qui est
nutriens remotum in corpe et primum vt patuit. Est enim humor
de substantia cibi. membri sanguinei. phlegmatici aut cholerici aut
xij.de aial'.c.j. melācolici. An aūt sanguis duntaxat nutriat. qui est vltim nutrimē-
trac.ij. tum scd̄m aristo. scd̄o de ptibꝫ et albertū. breuitatis grā posthabetur.
cum in hoc opusculo non intendo disputare Sed peritorū et doctis-
simoꝝ virorū sñias narrare. Satis etiā petrus paduanꝰ drña .xxx.
hanc difficultatē resoluit. Ptz q̄ꝫ ex eo q2 non tota cholera ad kistim
fellis et intestina in hūoꝝ segregatiōe trāsmittit Nec tota melāco-

lia ad splenē et os stomachi. Sꝫ aliq̄ ipoꝝ ps cū sanguie currit p ve-
nas sic phlegma cui⁹ nō ē ꝓpriū receptaclm cū sit poña sanguis im-
perfecte coct⁹. Duobꝫ aūt alijs hūoribꝫ siue supfluitatibꝫ natura ordi
nauit ꝓpria receptacl'a vt sanguis ab eis magꝭ purificaret nisi enim
sepentur a chimo nō meret dici sanguis Sic mustū nō fit vinū nisi
terrestrꝭ ꝛ subtil' supfluitas abiciat Sꝫ q̄ q̄tuor stꝭ hūores p̄mi (q̄zuis auer.col.ij.
trusi.ij.teg.ꝯmē.lxiiij.ml'tꝭ rōibꝫ ꝛ signꝭ ondit dūtaxat tres eē sanguis iuua.ꝯsiliū
ptis eo q̄ lac est sāguis iterata q̄dā decoctiōe decoct⁹ nō sepat nisi in
tres subas.ꝯsiles cholere phlegmati et melācolie .q̄ stꝭ butiꝝ seruz
et caseus) Ptꝫ auctoritate hypo.in de fetu.et gal'.i.elemētoꝝ Aris.
in pble. Auicē.p̄ma p̄mi. Nā q̄tuor stꝭ elemēta coia qbꝫ elemēta ꝓpria
hoc est hūores q̄ stꝭ eoꝝ filij ƒm ꝯstantinū corrn̄dēt Sāguis em̄ aerꝭ drn̄a.lxxxviij.
fili⁹ est et ioui ƒm astrologos ꝓportionat Cholera rubea filia ignis ꝛ
marti datur.phlegma aque ꝛ lūe tribuit .melācolia terre cui dn̄atur
saturn⁹. hic cāe p̄dicatiōis videt euenire Aut poti⁹ eā cāt loc⁹ hūoꝝ
et mēbroꝝ mittētiū.suscipiētiū ꝛ attrahētiū hūores dispōes ad q̄s re gal'.ij.d drn̄.fe.
ducit acuitas aut obtusio ƒs⁹ mēbroꝝ. Egri fortitudo ꝛ debilitas Et
hūoꝝ ꝯplexiōes.ml'titudo. paucitas. grossities. subtilitas. viscositas auicē.p̄ia q̄rti
aut ei⁹ oppositū In viuo p̄.qd citissime i sanguiꝫ trāsmutat q̄tuor re ij.trac.c.i.
perlūtur ptes.s.fex cui melācolia ꝓportionat Spūa cui cholera.aquo
sitas q̄ euaporat ꝟtute digestiua cui phleg. ꝛ vinū puꝝ cui sanguis. gal.d iuua.c.i.
gal'.ij.ꝟtutū naturaliū Preterea expimēto artꝭ alb. ꝓbare nitit q̄m si
sāguis de vena extract⁹ ad lētū ignē i vase ponat.stati vt calefieri in-
cipit lente spumā gracilē ꝛ clare vernātē supi⁹ ebulit q̄ ē cholera ru-
bea.ꝛ id qd de ea adustū ē nō sepatū a subtili ē cholera innatal'.ideꝫ
etꝭ sanguis stati inferi⁹ subsidēdo hypostasim obscurā facit q̄ ē melia
et qd incinerat ex illo est innatalis melia. ꝛ tūc ꝯstare incipit in eo
qddā viscosū sic albumē oui ꝛ hoc ē phleg. p̄ter hec enatat aquositas
pura ꝛ tenuis q̄ nll⁹ oīno hūor ē q̄ cibū currere facit p mēbra Jd aūt
in q̄ oia ista stꝭ est suba sanguis Quatuor etꝭ fines ipoꝝ stꝭ necarij in
corpe qꝛ sanguis nutrit. melia appetitum excitat. cholera superflua
educit .phlegma corpus et membra humectat .cerebrū em̄ s̄git hu-
morē phlegmaticū. splē melicū. fel cholericū. epar sanguineū quē se- col.iij.trac.de
parat marie a melia ꝛ cholera .pulsq̄ eū trāsmittit ad venas vt dcm̄ accn̄tibus
ē. Et q̄libꝫ hūor ē duplex.s.bo⁹ ꝛ mal⁹.p̄ma p̄mi d hūoribꝫ. Hūor bo⁹ Auicen.
ē q̄ p seipꝫ sol⁹ aut cū aliq̄ alio ꝯiūct⁹ i subaꝫ nutriti ꝯuertit corpis ad
ei⁹ quātitatē augēdā aut deꝑditi r̄stitutōꝫ faciēdā Aut vt opet vtrūq̄
istoꝝ Sꝫ hūor mal⁹ siue incōueniēs ē ex q̄ id fieri nll'aten⁹ p̄t qꝛ opa
tiōe calorꝭ naturalis termiantꝭ ipm poti⁹ corrūpit q̄ȝ ad silitudineꝫ
corpis nutriti deducat sic est hūor gn̄at⁹ ex fructibꝫ vñ Sanguis est drn̄tia.xxx.
duplex Naturalis et innatalis Natalis est cui⁹ color est rube⁹ siue
purpureus malo carens odore et valde dulcis. cuius necessitas est ij.de ptibꝫ.c.iiij
maxima eo qd est materia nutrimenti vt dictum est .Et vtilitas qꝛ
dat lumē aie.leticiā ꝛ gaudiū. Auer.colli.iij.c.de accn̄tibꝫ triū ꝟtutū

gal'. d melāco. drn̄tia. xxxi: Auicen. prima ꝑmi d hūoribꝫ gal'. ſcd̄a aphoriſ. ꝯmē. xvij.

drn̄tia. li.

gal'. ij. de morbo et accn̄te Auicē. d viribꝫ cordis. c. vij. ari. ij. d ꝑtibꝫ. c. ij. et. iij. alb. xij. d aīal'. trac. ij. c. i. iiij. metheo.

alb. xij. d aīali. trac. ij. c. i.

variatur aūt ſm oēs modos ꝯplexionū et etatū et naturā diuerſitatis aīaliū. Et eſt duplex ſcʒ. arterialis q̄ eſt in arterijs a corde natus dictus vitalis Alter nutrimentalis ſiue naturalis q̄ eſt in venis ab epate ḡnatus. drn̄tia. xxxi. Sed innaturalis Eſt q̄ a diſpōne innaturali eſt mutat⁹ tā in ſapore odore. ꝛ calore Et ille fit quadruplr. Prīo ex ꝑte quātitatꝫ vt qꝛ eſt nimis mlt⁹ vt in plectoricꝫ q̄ egent ꝓlebotomia. aut ſcarificatiōe. aut abſtinētia. aut minoratōe ꝑ ſanguiſugas. cbimi em̄ et ſanguis excedentes dn̄t minorari Naʒ minoratio eſt in quātitate et mūdificatio in qualitate. Scd̄o ex ꝑte mōi ſubē vt quia nimis groſſus aut ſubtilis Tertio ex ꝑte qualitatꝫ maifeſte. vt quia nimis calidus aut frigidus aut putrid⁹. Quarto ex ꝑte q̄litatis occulte vt infectus veneno. prim⁹ eſt digerend⁹ aut ſubtiliantibꝫ aut incidentibꝫ aut ingroſſantibꝫ medicinis. ſcd̄us mundificand⁹. aut ſero caprino aut fumo terre ꝛc. tertius bezoarticꝫ et tiriaca corrigēd⁹ Ne ex ipo febres cauſonice et ꝯtinue aut phlegmōes generētur. Et qꝛ ſanguis eſt materia mēbroꝝ et ſpirituū ideoqꝫ ad ei⁹ diuerſitateʒ oꝑatiōes et paſſiōes variātur. Nam ſanguis abundās clarus et calidus diſponit ad irā. Abundās aūt et clarus et tꝑatus qm̄ ex eo generatur copia clari ſpūs et ſubē laudabilis et tꝑate ꝯplexiōis diſponit ad gaudiū. ſanguis aūt ſubtilis et clar⁹, ꝛ aquoſ⁹ et frigid⁹ diſponit ad timorē et cordis debilitatē ꝓpterea qꝛ ſpūs ex eo generatus eſt grauis motus ad extra et inflāmatiōis modice. Sanguis aūt groſſ⁹ et turbidus et addite caliditatis diſponit ad triſticiā et ad irā ꝑdurantem. Spiſſum em̄ qn̄ calefit tarde infrigidatur Sanguis autem groſſus et addite caliditatꝫ nō tn̄ turbid⁹ qd̄ raro ꝯtingit efficit hominē nō triſtē ſed audacē et fortꝫ cordis et eſt modice ire. ꝓpterea qꝛ leticia frangit irā et triſticia diſponit ad eam. Sanguis aūt groſſus et addite frigiditatꝫ et nō turbid⁹ nec triſtabilem nec iocundū efficit homieʒ. nec etiā fortis ire ſed eſt mediocris timid⁹ et eſt ebes et ſincerus in omibus rebus ꝓpter ſilitudinē ſui ſpūs ad ſanguineʒ eius. Sanguis aūt groſſus et addite frigiditatis et turbid⁹ facit homineʒ deſolabilē et triſtabilē Et etꝫ lente ire niſi ex forti cauſa Et eius ira minus eſt firma q̄ꝫ in calido ꝛ habente ceteras ꝯditiōes hmōi ſil'es Firmior tn̄ eſt in eo q̄ꝫ in ſanguie ſubtilis ſubē ꝓinde eſt hō rancoris et odij. Preterea intellect⁹ in hoīe et eſtimatio i alijs aīalibꝫ puriora ſūt et meliora. Jmpuriora et peiora ſm diſpōnes ſanguis ꝛ hūorꝫ ē loco ſāguis Vn̄. ari. ij. d ꝑtibꝫ. ij. dt Vi ſentiēdi intelligēdiqꝫ obtinet pleniorē qui tenuior atqꝫ frigidior eſt. veꝝ nō ſanguis frigiditate ſed potius tenuitate atqꝫ mūditia. hinc nōnulla q̄ ſanguine vacant aīalibus prudētiora ſtꝫ nōnullis ſanguinē hn̄tibꝫ. vbi grā. Apes formice et hmōi qꝛ bonitas hmōi appꝛhenſionū nō cauſat̄ ex calido et frigido ſed poti⁹ ex ſubtili aut claro Quoꝝ aūt aīaliū ſanguis. fibris admo-

dum multis crassisq; refertus est hec terrena ꝯstant natura. Et aiosa iracūda ꝓindeq; furibunda st̄. de hoib⁊ eiusdē dispositōis silr̄ ē iudiciū. Sūt aūt ⁊ alie hūiditates vt dcm̄ est Sz hūoꝛ sanguis maioꝛ est supˀ oēs abundās q꞉ cib⁹ est coꝛpis cū quo in venis currit phlegˀ. qᷓ siliter est duplex. Naturale scz et innaturale. Phlegma naturale dr̄ nō φ natura faceret. sed q꞉ naturalē finē p̄t attingere. fit em̄ caloꝛe naturali digerēte aliqñ sanguis. innaturali aūt caloꝛe coꝛrūpēte aliqñ fit materia febꝛis quotidiane. Cui⁹ nccitas est duplex. Pꝛima est vt deficiente sangnie caloꝛ naturalis in ipm̄ agat. hinc est φ phlegmatici bñ ferunt ieiuniū. Scđa est vt cū sanguie vadat ⁊ nutriat aut ipsum ad nutriendū faciat aptū. phlegmatica mēbꝛa q̄lia st̄ . cerebꝛū. oclus nerui. iuuamētū ei⁹ in coꝛpe ē vt hūectet iūcturas. ⁊ mēbꝛa q̄ st̄ mlte motiōis sic sunt pulmo et coꝛ. Innaturale phlegˀ nouē hꝫ spēs quarū q̄tuoꝛ st̄ innaturales ex pte sube phlegmat̄ scz aquosū. mustillaginosuꝫ sub q̄ ꝯphēdit̄ crudū. vitreū et gipseū. Et siliter q̄tuoꝛ ex parte sapoꝛis vt salsuꝫ. acre. pōticū. et insipidū Ad qᷓ reducit̄ dulce. distiguēdo crudū. Nō in oꝛdine ad sanguinē q꞉ sic oē phlegˀ est crudū. Sꝫ in oꝛdine ad phlegma naturale sic st̄ nouē Posthabit̄ causis ⁊ effectib⁊ istaꝝ spēꝝ Et qūo ex gipseo phlegmate lapides i coꝛpe ⁊ mēbꝛ̄ hūanis generātur. Itē de phlegte salso sufficiēter pꝫ in scđo de differentijs febꝛiū p gal. et drñtia. c. xlv. et. vi. aliqualiter. Cholera ē hūoꝛ spumos⁹ q̄si fieret ex spuma sāguis Cui⁹ coloꝛ ē rube⁹. clar⁹. vernās pondus leue. sapoꝛ acut⁹. Et hec ē naturalis cui⁹ vna ps transit cuꝫ sanguie q̄ nccia est sanguini vt sili admistrat̄ ad nutriendū membꝛū cholericū qᷓ nō nutrit̄ nisi cholerico sanguīe vt pulmo. Et vtilis est vt sanguinē subtiliet ⁊ penetrare faciat p venas capillares ad mēbꝛa vrinā reddat citrinā. et vesicā pungat. et expulsiuā ipi⁹ excitet ad expellendū vrine aquositateꝫ. Reliq̄ ad chistim fellis trāsmittit̄ Nccia Pꝛimo ad hoc vt coꝛp⁹ a supfluitate cholerica mundificet̄. Scđo vt nutriat fel et chisti ei⁹ Iuuamētū vo p̄mū est abluere intestina a fecibus et phlegmatib⁊ viscosis. Scđm q̄tenus intestina et animusculos pungat. ꝯtrariū sentiāt. et sentiendo expellāt. qᷓ facit sua moꝛdicatione. Cholera nō naturalis duplr̄ fit Uno mō p admixtōꝫ alteri⁹ hūoꝛis cū naturali cholera in ꝯmixtiōe vincēte aut phlegmat̄ vt citrina ⁊ vitellina q̄ dr̄ famosa q꞉ frequēter gñat̄. Aut cholere innaturalis vt rubea siue acuta. aut melācolie defoꝛis adueniēt̄ vt adusta. Aut sanguis q̄ raro euenit ⁊ hec foꝛsitā dr̄ fumosa ab Auicē. in cātic̄ q̄uis Auer. vult φ sit hūoꝛ faciēs ructū fumosū. Aut p̄t dici cholera sanguinea Alio mō p alteratōꝫ sine adustionē Et illa est duplex Una est q̄ magˀ gñat̄ in epate. que ē triplex. vna fit p adustionē sāguinis in epate venis vl̄ arterijs. Scđa ē q̄ generat̄ p adustionē phlegmat̄ Et

q̄. de ptib⁊. iij.

aui. p̄ma p̄mi de hūoꝛibus alb. đ aial̄. iij. c. iij. trac. ij

drñā. xxix. alb. de aīalib⁹. iij. caplo. iij.

Gal. iij. đ vtutib⁊ naturalib⁊

p̄ma p̄mi. c. de hūoꝛibus

Drñā. xci. ꝯmen. lxv.

Nicol⁹. f. v. c. xv.

vbicūq3 in corpe aduraẗ. Tertia est que fit p adustionē cholere inna turalis. ex adustiōe aūt melācolie non pt resultare cholera cū ipa ne qt in aliū ɔuerti humorē. Altera aūt q̄ in stomacho gn̄aẗ est duplex. vna dicta est prassina. alia eruginosa siue ziniaria q̄ h3 naturā vene- ni. Melācholia q̄ cholera nigra siue nigra bilis appellaẗ est hōi san guinis fex siue turbulētia et hypostasis sepata ab ipso p residētiā tur bulētie ei⁹ in ꝓfundo et nō p adustionē siue infrigidatōe3 cui⁹ sapor est inter dulcē ⁊ ponticū. Et hec est melācholia naturalis q̄ gn̄ata in epate in duas ptiẗ ptes. quaꝝ vna transit cū sanguine per oēs venas Altera aūt delegaẗ ad splenē. Necessitas pme ptis est vt reddat san- guinē aptū ad nutriēdū mēbra melācholica in quoꝝ nutritōibꝫ mag- nā partē melācholie esse oportet vt sunt ossa et cartilagia quibꝫ alia su- stētanẗ ⁊ colliguntẗ. Utilitas vero est vt sanguine3 stringat ɔfortet et inspisset. Qia em̄ aīaliū corpa magis terrestria sunt ⁊ nutriri nō pn̄t nisi sanguine in quo multū est terrestreitatis. Restringit em̄ a lubri citate. ⁊ inspissat a subtilitate acq̄sita. ⁊ ɔfortat ne nīs cito euaporet. Sed necessitas scđe partis est duplex. vna vt a sup̄fluitate melācho lica corp⁹ mundeẗ. scđa vt splenē nutriat. Sil'r ei⁹ iuuamentū est du plex. Primū (q2 aliq̄ pars melācholie sp manet in splene vt in ea vo- luptueẗ. alia ad os stomachi vlteri⁹ trāsmittiẗ in qđ fluit q̄si mulgē- do) est os stomachi stringere. ɔfortare et inspissare sua ponticitate. et tpe accepti cibi ipm claudere vt ỽtutes eius meli⁹ retineanẗ in ipso et caliditas digerēs intus ɔtineaẗ. Scđm est sua acredine in ore sto machi ɔmotionem ⁊ titillationem facere. ⁊ appetitū famis ꝓuocare. Innaturalis melācholia q̄ est cinis p se remanēs alioꝝ humoꝝ a san guine bono tribꝫ modis causaẗ. Aut p adustionē. aut p admixtōē. aut ɔgelationē. Melācholia innaturalis p adustionē q̄tuor h3 spēs famo sas fm auicennā. nā oēs quatuor hūores aduri pn̄t Quaꝝ Prima pt dici salsa parū tendēs ad dulcedinē et hec est ex sanguine. Secunda amara q̄ est ex cholera. Tertia salsa in sapore ex aquoso. aut acetosa ex grosso genita phlegmate. Quarta est pessima q̄ si causaẗ ex melan cholia naturali subtili erit multū acetosa bulliēs qn̄ cadit supra terrā cui⁹ gustū fugiūt musce ⁊ alia alia humidū sterco:is gustātia. pneta- bilis et excoriātia. Si ỽo ex melācholia grossa tūc erit mīoris acetosi tatis cū pauca pōticitate. p admixtionē aūt raro fit melācholia inna- turalis in corpe bene ⁊ispōsito et bono vtente regie. Et rari⁹ fit me- lācholia per cōgelationē cui⁹ materia est phlegma grossum. Sed q̄a ars nō curat rara ideoq3 posthabenẗ ab autoribꝫ duo vltimi modi in naturalis melācholie. Sed q̄ fit per putrefactionē naturalis hūoris reduciẗ ad modū adustiōis. Uisum etiā est quibusdā medicoꝝ melā choliā a demonio ɔtingere. quibꝫ quidē dicit Auicēna se nō curare cū phisicā deceat. An cōtingat yel nō a dēonio. qđ euenit ꝓpter mira co-

Alb. iij. đ aial. caplo. iij.
nico. f. v. c. xvi.
gal. de cholera nig. c. iiij. v. vi.
Alb. ij. de gn̄a.
gal. ij. đ ỽtu. na.
Ni. f. v. c. xvi.
pma pmi đ hu mo.
Deūs. xxxij.

Inventores bonarum artium fuerunt melancolici ...

gitata et dicta ab eis quos talis occupat humor. vt et naturaliter ptin
gere posse non putent. cū mlr ideota melācholica facta fuerit. audita
cōgrue ltim pferre q̄ quidē sanata destitit vt illi⁹ oblita. de q̄ Aristo.
in. xxx. pble p̄mo. Et Albert⁹. iij. de alib. c. iij. i fine dt. q in hominib
humor melācholic⁹ diuersimode pticipat. qm̄ si melācholia non sit
multū adusta sed adustio aliq̄ cū melācholia naturali q̄ alteret ipam
et nō incineret ita q fumare incipiat tūc melācholia illa erit habens
multos et stabilitos et ɔfirmatos spūs. qr calidū ei⁹ bn̄ mouet. et hu-
midū cū hypostasi terrestri nō incinerata optime mouet. pter quod
tales hn̄t stabilitos ɔcept⁹. et ordinatissimos affect⁹. et effitiunt studi
osi. et optimarum virtutū Et ideo aristo. in pble. allegato dt oēs priscos
p hos p̄stātiores sicut fuerūt Anaxagoras Thales Milesi⁹ Plato. et
oēs q̄ v̄tutib p̄cellebāt heroos sicut hector eneas et priam⁹ ac cōsiles
de tali fuisse melācholia. Dicit p̄terea q talis melācholia hz naturā
vini rubei qd̄ fumosum et ɔfirmatorum et stabiliū spirituū gn̄atiuū. vn̄
est q melācholici in sciētijs et artib p̄cellūt oēs alios. ab hac cōsurgūt
pphete. sibille. poete. phytonici. diuinātes. eufortunati. vt in de bona
fortuna. Et in de magnis moralib ac de diuinatōe testat aristo. Di-
cti q̄tuor hūores diuersas in corpe egritudines causant de quib⁹ post
dicet. primū de signis abūdātie ipsorum. Multitudinē sanguis fortitu
do pulsus. repletio venarum et arteriarum. grauitas capitis et oculorum. im-
pedimēta virtutū aīe et sensuū. somn⁹ pfundus. somnia terribilia vi
dētia res rubeas. Sōniare se in sanguie balneari. flux⁹ sanguis ex na
rib. aut gingiuis. pustule que fiūt in corpe. vrina spissa. dulcedo sali-
ue. frequēs bonorum ciborum et potuū sine labore repletio. tpūs vernale
et adolescētia. oīa hec frequēter abūdātiā sanguis sīcāt. Dominiū vero
cholere sīcat velocitas pulsus. durities ipsi⁹. vrina subtilis ignea. vo-
mit⁹ choleric⁹. egestiones mordificatiue. amaritudo oris. sitis fortis
siccitas ligue cū asperitate. et citrinitas oculorum sicut accidit hicteri
co. tpūs estiuū. etas iuuētutis. dieta calida et sicca. ars laboriosa. et cō
silia. Signa abundātis melācholie st̄ Nigredo vrine aut rubedo de
clinans ad obscuritatē aut viriditatē. Nigredo coloris sub palpebra
oculi. Sanguis niger phlebothomat⁹. cōplexio fri. et sic. aut ca. et sic.
morphea nigra. variole nigre. siue morbilli Sed vrina alba. color cor
poris alb⁹. pulsus puus et rarus. squaliditas totī⁹ corporis. pigritia.
somn⁹. tarditas digestiōis. pauca sitis cū multo sputo viscoso. etas se
nectutis. tpūs hyemis et regimē multe q̄etis. cibaria frigida et humi
da. supfluitas comestiōis. hec oīa et ɔsilia sīcāt dominiū phlegmatis.
Sōnia p̄terea sīcāt sup dominiū istorum hūorum. Qui abūdat cholera sō
niat se videre adustōez ignī. Cui sanguis abūdat videre res rubeas
Cui mlīa vidz i suis sōnis q̄ ipm terrere fatiūt. Et q̄ vidz dormiēdo
maria et pluuias et sentit aerē frigidū aut aquā. oīa ista sīcant phlegīa

E ij

[Margin notes:]
petr⁹ i st. ɔmē. xxx. pble. i.
Auer. col. iiij.
Aui. scda p̄mi. doc. ij. Et i cā. xxiiij.
Aris. et Gal. in de somnijs. Auer. iiij. col.

Nota cognitiones hic complexionum per somnia

Tru.iij. tegni abūdātiā Egritudīes q̄ ex hūoꝝ mltitudine fiūt sūt febres. ꝓuocatiōes
ɔmē.lxxix. caloꝛ ꝛ spūs. Ex paucitate aūt ɔtigūt ptises ꝛ hmōi. Ex viscositate ꝛ
aquositate. egritudies phleḡtice vt quottidiane. vndimie. artetice.
epilepsie. hydropises ꝛ huiusmōi Ex grossis hūoꝛibꝫ egritudies me-
lancolice vt q̄rtane melācolie cancri. lepre ꝛ hm̄oi. Ex calidis egritu
q̄.de gñā.arist. dines sanguinee. ꝛ cholerice. ex frigidis phleḡtice ꝛ melice. qꝛ simile
ꝓducit sibi sile. Ex moꝛdacibꝫ pꝛurit⁹. scabies. vlcera mala ꝛ hm̄oi.
Ex putridis vermes ꝛ febꝛes putride. Ex venenosis sincopes. epi-
lepsie. pestilētie et spirituū coꝛruptiōes ꝛ hmōi. Preterea egritudies
Sāguinee sūt vernales. Cholerice estiuales. melācolice autūnales
tij.aphoꝛ Et phleḡtice vt frequēter hyemales fm Auer. iiij. colliget. c. de signis
Arist. j. ꝓble. egritudinū iūcturaꝝ ꝑ aereꝫ et tp̄a. Sanguis em̄ in vere ab octauo
Idus febꝛuarij vsqꝫ ad septimū may augeť. Ideoqꝫ p̄cipiť cibis bn̄
olentibꝫ ꝛ acribꝫ vti. Et ab octauo id⁹ may. vsqꝫ ad septimū Augusti
crescit bilis amara q̄ est cholera rubea. Quare eo tp̄e ieiuniū ꝓhibeť
et venus. sed dulcibꝫ vti ꝛ vino bono ɔuenit. Ab octauo id⁹ Augusti
vsqꝫ in septimuꝫ nouēbꝛis cholera nigra crescit hoc tēpoꝛe purgare
vētrem et cibis dulcibꝫ vti bene olentibꝫ et frigidis q̄ ventrē molli-
ficent ꝛ sepe vomitū ꝓuocent nō est inutile. Ab octauo idus nouēbꝛis
vsqꝫ i septim id⁹ febꝛuarij phleḡ crescit. ex q̄ sepe nasciť hoībꝫ catharr⁹
et distillatio vue. tussis plurima. punctio laterū. caligo ocl'oꝛū. ꝛ tin
q̄. pml doct..q̄ nitus auriū. q̄ oīa sūt effectus phleḡtis ꝛ indigestionis. vtatur ergo
quis h̄ tp̄e cibis calidis piperatis et sinapi. exerceat coꝛp⁹. vino indul-
geat. ꝑ inferioꝛa purget. raro caput lauet. Ampli⁹ a sāguie malo cau-
gal. l. d moꝛbo satur phlegmon. a phleḡte zimia. a cholera herisipsla. a melancolia
cancer. lepꝛa et moꝛphea. Ampli⁹ sanguis cāt doloꝛē in anterioꝛe ca-
pitis ꝑte. et dn̄atur ac mouetur in vltis tribꝫ hoꝛis noctis ꝛ pꝛimis
tribꝫ diei. Cholera in dextera capitis ꝑte ꝛ dn̄ať i sex sequētibꝫ Me-
lancolia in sinistra ꝛ in alijs sex ꝓpe occasū moueť. phlegma in occi-
pite. et moueť sex vltis Sapoꝛ p̄terea sanguis ē dulcis. cholere amar⁹
acutus. phleḡtis insipid⁹ siue salsus. mł'ie stipticus Sudoꝛ ex chole-
ra fetid⁹. acutus. ex phleḡte frigid⁹. melācolia pauc⁹. sanguie subru-
beus ꝛ si adest putredo fetid⁹ Sanguis nō est euacuādus pharmaco
neqꝫ digerēd⁹ sui cā. q̄uis Cōsiliatoꝛ. drn̄a. c. xli. et. c. xliiij. meminit
de q̄dā herba cōl q̄ sanguinē ex epate educit Sed est minuēd⁹ maxie
cū abūdauerit aut oēs sil' hūoꝛes phlebotomia. aut scarificatōe. aut
iiij.pꝛimi.c.xx. sanguisugis Chimi vo sup̄flui sūt minuēdi abstinētia. de phebotomia
gal'.scda apho. dantur isti vers⁹. Martini blasij philippi bartholomei. His festis mi
cōmen .xvij. nuas vt lōgo tp̄e viuas. Et nō ē intelligēdū q̄ in istis festis sit bonuꝫ
minuere sed ꝓpe ista tp̄a ꝛ festa. tūc maxie conducit phebotomia qn̄
Auēzo.i theisir necc̄ia est fm Auenzoar posthabitis celestiū signoꝝ aspectibꝫ q̄ potius
q̄.tract.ij.c.ij. foꝛe et salutis sūt cāe. q̄ deformitatis. illa em̄ a sola materia dependet

filr et corruptio et egritudo. Reliqua de phlebotomia quarta primi suffitiẽter explicant et p Gal. in de phlebotomia. Potest tñ sanguis mũdificari a superfluitatib9 et serositatib9 maxīe tpe vernali.cũ fumo terre.aqua lact.serocapno.absintheo.mãna.cassiafistula ꝛc. Si vulgus sciret quantũ valeat mũdificatio sanguinis his tpib9 raro medic occurreret. Ceteri aũt humores nõ solũ sunt euacuãdi egestiõe vrina.vomitu.ꝛ sudore.sed etiã digerẽdi.nisi sint furiosi ꝛ abũdãtes iuxta illud secũde aphor.xxij. Digesta medicari ꝛ mouere nõ cruda neqꝫ in pncipijs ꝛc. ¶ Digestia cholere simplitia sunt.viola.rosa.endiuia.lactuca.semperuiua.portulaca.citrulus.cucurbita semina cõia frigida.sandalus.spodiũ.cãphora.scariola.epatica. capillus veneris ꝛc. Cõposita aũt syrup acetosus simplex et cõpositus oxizachara.syrup.violat9.syrup.rosat9. Julep rosat et violat. Syrup.de endiuia de nenufare.de fructib9 ꝛc. ¶ Euacuãtia simplitia sunt.aloes.scamonea.eupatoriũ.absintheũ.lupulus.mirabo.citrini.fumus terre. reubarbarũ.aqua casei.succus rosaꝝ.casiafistula.tamarindi. pruna mãna.psiliũ.esula.et his silia. Cõposita Electuariũ de Suc.ro.pillule cuiuslibet materie dyagridiate.yerapigꝰ gal.electuariũ de psilio.dyaprunis.dyachatoliconis.cõfectio de mãna.pill'e aromatice. Et medicine purgãtes cholerã etiã purgãt alios hũores vt pꝫ in mesue et d.nicolo.sicut pill'e auree.pill'e sine quib9 esse nolo ꝛc. ¶ Educẽtia p vomitũ sunt nux vomica.elacteriũ. mãdragora ꝛ nasturtiũ tectorũ aut babilonicũ. Per vrinã sunt absintheũ.ciminũ. Edera. Sudore vt ciclamẽ fm gal. ¶ Digerẽtia phlegma simplitia sunt pulegiũ.origanũ.calamentũ.saluia.maiorana.mẽta.saturegia.serpillũ.ruta.qnqꝫ radices.ysopus.pip.zinziber.garioff.capillus veneris.mel.acetũ squilliticũ.squilla ꝛc. Cõposita sunt oximel simplex et cõpositũ.mel rosatũ.oximel squilliticũ. Syrup.de eupatorio.syrup.de mẽta.syrup acetosus de radicib9.sal sacerdotale.syrup.acetosus cõpositus.zinziber cõditũ. ¶ Euacuãtia et solutia phlegtis simplitia sunt Turbit agaricus.coloqntida.tartham9.mirabo.kebuli.emblici.belirici. sal gẽma.sticados.been.sarcocolla.euforbiũ.squilla.poliũ.aqua cauliũ. zuccarũ rubeũ.eupatoriũ.piper.ysopus.aristologia.ellobor9.lactuca.aloes.polipodiũ.sambuc9.piretrũ.serapinũ.cẽtaurea ꝛc. Cõposita sunt bñdicta.dyagridiata.vel esulata.theodoricon anacardinum stomaticon laxatiuũ.pill'e artetice.pill'e auree.pill'e euforbij. pillule cochie.pill'e sine quib9 esse nolo.pill'e de hermodac.maiores ꝛ minores. ¶ Vomitu educẽtia phlegꝰ sunt betonica.calamẽtũ.ellobor9 alb9 stafisagria ꝛc. Masticatõe educẽtia mastix.nigella.olibanũ.pip.piretrũ.sinapis. ¶ Digestia melãcolie simplitia sunt.borago.buglossa thimũ.epithimũ.tamarisc9.stolopẽdria.vinũ arõaticũ.balneũ dulce gaudiũ.liqritia.passule.polipodiũ.gẽtiana.agnuscast9. rosmarinus

aristo.iiij.de generatõe aĩiũ.c.4

vij.simplitium c.lviij.

Auic.ij.cañ.

Gal.de Eucbimia ꝛ cacho.propesi.

Mesue de sim.

Gal.vij.simplitium.c.xvij.

&c. Composita sunt oximel squilliticū. mel ro. Syrup̄. acetosus simplex et cōpositus. syrup̄. de fumo terre. syrup de epithimo &c. Euacuantia simplitia sunt mirabola kebuli. polipodiū. esula. lapis lasuli. lapis armen⁹. calamentū mōtanū. sene. fum⁹ terre. cassiafistula. Composita sunt. catharticū imp̄iale. diasene. yera ruffini. yeralogodion. theodoricon. ypoqstidos. pille aggregatie miores. pille artetice. pille lapidis lazuli &c. ¶ Purgātia totum corpus sunt pille stomatice. aggregatie. auree. yera hermetis. gal. rasis. yeralogodion. diacitoniten laxatiuū. cōfectio alkaf. electuariū elescoff &c. Plura alia i libris doctissimorū et peritorꝫ medicorꝫ repies. Nūc ad reliqua trāseundū ē

Alber. xij. de aia lib. c. vi.

Aristo. ij. de gti. c. v.

Dīnā. xxxiij.

Gal. vij. terapentice. c. vi.

p̄ma p̄mi doc. vi. c. ij.

De humiditatib⁹ scd̄is Cap̄lm. xi.

Postq̄ʒ per venā emulgentē que ad renes descēdit separata fuit aquositas sup̄flua et emissa ad renes cū aliq̄ pte sanguinis qui ꝓpter nutrimētū illic deriuat. Tūc vena illa magna q̄ a corde venit ad gibbū epatꝫ. in gibbo epatis diuidit in duos ramos. quorꝫ vnus ascēdit et alter descēdit ꝛ diuidūt p membra. ꝛ p illas venas sanguis defert nutrimētalis sicut sanguis arterialis p arterias. Ex quo fiūt q̄tuor humiditates dicte scd̄e. Quarū p̄ma est humiditas sanguinea (carēs ꝓprio nomie fm Auicennā p̄ma p̄mi. qꝛ hꝫ sanguinis silitudinē) cōtenta in extremitatib⁹ p̄uarū venarū membris simplicib⁹ ꝓpinquarꝫ imbibentiū ꝛ irrigantiū illa q̄ cuiqꝫ appropriat suo membro attractōe. Et hec humiditas est velut humiditas arborꝫ vt q̄ in ramis vitis existit. Opposita siccitati q̄ cōsistit p̄es p̄uas arterias et venas membris approp̄atas. q̄ ex paucitate et penuria boni sanguinis causat. Scd̄a d̄r ros qꝛ sicut ros spargit sup terre supfitiē. ita ip̄a disseminat p membra Et est apta cōuerti in alimentū cuꝫ eo corpus caruerit. et vt mēbra humectet cū aliqua forti fuerint causa desiccata. qd̄ ēst sibi semp et vt eēnale. et est sicut aquosa humiditas arborꝫ et terrenascētiū q̄ in frumētis et vuis nondū maturis repit. Opposita siccitati ethice p̄me spēi q̄ euenit ex ei⁹ pditōe qua corp⁹ priuat humiditate rorida ꝛ nutrimētali. pꝫ etiā defect⁹ eius vt q̄n nō apponit p effusionē in ptisi fm auicennā. Tertia d̄r cambiū et est parū cōgelata et verꝫ membrorꝫ alimentū cōuersum siue alteratū fm spēm cōplexiōis. sed nondū p̄uenit ad cōplementū vt p̄fectā obtineat eorū duritiē ac silitudinē. sicut caro tenera q̄ nondū est membris assilata. et est sicut humiditas frumēti q̄ cepit coagulari vt hūiditas vue coagulari et dulcꝫ fieri incipiēs. Huic opposita est siccitas ꝓducta a ꝯsumptiōe ethice scd̄e spēi qua p̄uat corp⁹ hūiditate tenera suba coagulata mēbrorūꝫ sicut est pīguedo et caro tenera. obiectū vnionis cui⁹ defect⁹ apparet in hyposarcha. Quarta vero est ꝯtinēs et cōglutiās ptes nostri

corꝑis. a ꝓncipio nanqꝫ ꝯstructiõis eius in membris est disseminata simplicibꝰ.ipa ꝟo velut ligamen ad inuicẽ coagulãs et ꝯseruãs ⁊ cũ ipis vnũ effecta cũ ea in puluerẽ resoluit᷑.Cuiꝰ qdẽ ꝓncipiũ fuit ex spermate seu a materia embriõis.hec aũt ex humoribꝰ.Et est veluti hũiditas frumẽti coagulata et sube ipsiꝰ assĩlata.id a putrefactione custodiẽs et vt hũiditas vuarũ passulaꝝ eas a corruptõe defendẽs. Opponit᷑ aũt illi q̃rta siccitas in q̃ ꝓuat᷑ corpꝰ suba solida membroꝝ hũiditate q̃ dr marasmꝰ siue tabes et est tertia spẽs ethice. Vocat᷑ aũt gluten cõi vocabulo ab eiꝰ effectu. et obijcit᷑ assĩlationi que est vltima nutritiue virtutis opatio.cuiꝰ defectus in lepra et morphea patet. Et hec de scdis humiditatibꝰ dicta ad pñs sufficiant.

De humiditate radicali Capl'.xij.

Nicolus.iiij. ser mõe trac.iij.c.6.

Duplex humidũ dicũt repiri in corpe aialis vnuꝫ naturale et aliud accñtale. Et vtrũqꝫ pt esse duplex. vnũ acq̃situ ex gñatiõe.aliud ex tpe. Naturale acq̃situ ex gñatõne ꝯtrahit᷑ ex ipsis gñatõis ꝓncipijs intrĩsecis ⁊ naturalibꝰ radicibꝰ. vnde humiduꝫ radicale dr. Accñtale ꝟo acq̃situ nõ ꝯtrahit᷑ ex gñatõe.sed rõe alioꝝ extraneoꝝ et extrinsecoꝝ occurrẽtiũ. Humidũ naturale acq̃situꝫ in tpe est humidũ nutrimẽtale.qr ex digestiõibꝰ acq̃rit᷑ ciboꝝ. aptuꝫ restaurare humidũ radicale sicut oleuꝫ in lãpade ꝯseruat ⁊ restaurat humidũ lychni. Humidũ ꝟo accñtale acq̃situ ex tpe est qđ ex indigestionibꝰ acq̃rit᷑ ciboꝝ. Et vtrũqꝫ naturale est nccĩm in viuẽtibꝰ qr nõ est calidũ sine humido.ij.de gñatõne aialiũ aristotiles.ex hũido em̃ naturali.radicale pabulat᷑ calidũ. et ex nutrimẽtali(qđ est hũidum ex nutrimẽtis gñatũ in scdas hũiditates ꝯuersum)restaurat᷑ radicale.qđ nihil aliud ẽ q̃ꝫ humidũ mẽbrale aiatũ. in quo ꝟe dr esse aia siue calor tanq̃ꝫ in subiecto ꝯtractũ ex ꝓncipijs gñatõis.et in tpe postea ex nutrimẽtali ꝑ opationẽ ꝟtutis nutritiue restaurãdũ q̃ ꝓprie dr gñatio ꝯiuncta. An ãt humidũ radicale et qũo possit restaurari. sufficiẽter declarat᷑ dra.j j 2. Et est triplex humidũ radicale. Primum subtile aereũ.qđ est imediatũ calidi innati subcm̃ ab eo insepabile de quo dt Seneca Qui mecũ orit᷑ mecuꝫ morit᷑. Et q̃ me viuificat me occidit. Aliud est isto densiꝰ vtcũqꝫ ac aquosiꝰ qđ pabulũ existit innati vt pꝫ.ij.de gñatõe aialiũ.ꝑ cuiꝰ poros ⁊ rimulas velut lumen ꝑ dyaphanũ trãscurrit quo dẽsiori ac impuriori facto pabulare non pt calidũ innatũ.nec ab ipo humidũ irradiari hmõi, Et ideo tandẽ impuꝝ sicut vinũ aq̃ mixtõe reddit᷑ aq̃ticũ Tertiũ ẽ viscosuꝫ tenax gluten dcm̃ qđ ⁊ ptes corpis retinet i mixto ꝯiunctas quẽadmodũ calx lapides.in qđ vltĩa hũiditas de scdis hũiditatibꝰ ꝯuertit᷑ ⁊ illđ nõ ẽ calidi pabulum innati.cũ ipo nodũ ꝯsũpto calidũ extiguit᷑ nat᷑e

Trusianꝰ.iij.tex com.lx.

Differẽtia.c.xl.

De calore naturali Capitulũ.xiij.

Differentia .lix.

Differentia.xiij. trac.ij. in expōne introductorij

ij.de gñatiōe aialium.c.iij.

Auer.viij. phico rū cōmen.xliij.

Ca.de declaratione ꝓprie actōis Differētia .c.xl.

Nicolus.iiij.ser mōe trac.iij.c.4.

Caloris duplex est distinctio. quaꝝ vna ab ei⁹ sumit̄ pncipio ꝓcessiuo.altera āt ab ipsi⁹ esse. Scōꝫ pmā calorē duplex.vn⁹ qdē simplex et impmixt⁹.alter vo cōposit⁹ ꝛ pmixt⁹. Simplr calor duplr repit̄. Nā aliqs est elementaris q est q̄litas ꝓpria ignis adeo ipsi⁹ formā insepablr ꝯcomitās vt ples antiquoꝝ opinati sunt ipm fore ei⁹ formā eēnalē.hic calor gñatiu⁹ mīme existit. Caliditas nāqꝫ vegetabiliū neqꝫ est ignis neqꝫ ab eo pncipiū sumit. Cōfert tn̄ ad materie pparationē alterādo ꝛ trāsmutādo vt forma introducat̄ in eā.Alter est calor celestis viuificās ꝛ in esse ꝯseruās oīm viuentiū germia nūqꝫ ꝯsumptionē et pemptionē inducēs.Calor vo cōposit⁹ est ille q ex pdictis duobꝫ caloribꝫ cōponit̄ et hic est calor vegetabiliū et aialiū.deseruiēs in mixtis pfectis.ipsoꝝ vtutibꝫ in opādo tāqꝫ pncipale ipsaꝝ instrumētū.De quo dt aristo.in de vita ꝛ morte Indigēt viuētia quodā calore actuali p quē tanqꝫ p pncipale organum viuāt et ipsoꝝ opa fiāt. Cui⁹ naturalitas nō ꝯsistit in intēsiōe grad⁹caloris vt calor est.sed in debita ꝓportōe sui ad vtutē cui deseruit.Hūc calorē naturalē Auer.scdo Colliget dixit esse duplicē.q̄ruꝫ vn⁹ est innat⁹et ali⁹ influēs Innat⁹ qdē est ille q a pncipijs gñatōis mēbris est dat⁹.pncipali⁹ tn̄ in corde rept⁹ quē Auer.appellat cōplexionalē in oībꝫ mēbris diffusū. Sed influēs est ille q in corde ab aia mediāte vtute vitali gñat̄. ꝛ in oia corpis mēbra mediātibꝫ arterijs diffundit̄.Ex his ambobꝫ terti⁹ cōficit̄ q sicut mēbroꝝ fora existit.q mediāte et vtute aie velut pncipaliori oē mēbrū suū pficit debita cōpōne supposita actionē et passionē. An autem iste calor sit spiritus suffitienter declarat̄ dr̄ia.lviij.

De partib⁹ consimilib⁹ Cap̄.xiiij.

doct.v.c.j.

pmo histo.c.j. pmo de gñatōne

iiij.metheororuꝫ ij.de ptib⁹.ij.

Ca.ij.

Membra sunt corpa dt Auicēna pma pmi q ex pma humoꝝ generāt̄ ꝯmixtiōe quēadmodū humores sunt corpa q ex pma ciborū gñant̄ ꝯmixtōe sicut cibi sunt ex pma ꝯmixtōe gñati elemētoꝝ.Et sunt duplītia.alia eñ st̄ simplītia.alia cōposita. Simplītia st̄ q in siles sibi ptes diuidūt̄. Nō eñ cōponunt̄ ex ptibꝫ diuersorū noīm et diuersaꝝ rationū.q̄libet eñ sensibilis ipsoꝝ ps in noīe ꝛ dīoe toti cōicat.hic homogenea dicunt̄ pmo de gñatōe.et ptes materiales q2 alia cōponunt̄ ex ipis.Et ptes ꝯsiles q2 sunt vni⁹ forme in toto et in ptibꝫ quēadmodū elemēta.qd vm est de ꝯsilibꝫ inqꝫtū consilia sunt.nō āt inqꝫtū hn̄t naturā mēbri cōpositi quā mēbrū ꝯsile hꝫ et hēe pt.Un̄ scdo de ptibꝫ dr ꝙ ꝯsile mēbꝝ p formā figure organicū existit.Verbi grā. Os aliqd inqꝫtū orgāicuꝫ hꝫ aliqꝫ curuitatē et tn̄ nō oꝫ ꝙ q̄libet ps ossis illi⁹sit curua.Forma āt ꝯsiliuꝫ vt ꝯsilia st̄ est cōplexio q̄rto metheoroꝝ. Sicut ꝯpō ꝛ orgāisatio offitialiū.Un̄ opatōes ꝯsiliuꝫ mag̃ st̄ nat̄ales ad actū aie vegetatie ꝛ sensitie ptinētes

Cōposita sṫ q̄ in ꝑtes dissĩles secātur. Et q̄rū q̄libꝫ sensibilis ps nō ē | ij. de ꝑtib᷒. ij.
cōicans toti in noīe ꝛ diōe. vt facies et man᷒. q̄ dicūtur for̄ales ꝑtes
q꞉ forma hoc ē aīa marie in eis ꝯsistit et ꝑ eis opaṫ vl' ad ea. vñ mortu᷒
diciṫ hr̄e carnē et os sed nō man᷒ ꝛ pedes .iiij. metheo. Et organica
q꞉ sūt ad actū virtutū aīe deputata ꝛ ideo ꝓprie dicūtur instrumenta
Sꝫ dissĩlia .anomiomera ꝛ etherogenia q꞉ ꝑtes ipoꝝ ꝯsilā habent
formā de q̄b᷒ post diceṫ. Mēbra simplitia sṫ ꝑtita Aliq̄ eñi sṫ sim-
plicia oīno vt piguedo adeps villi carnis. Sic ex aduerso aliq̄ oīno
ꝯposita aut ſsibliṫ vt man᷒ pes, aut insensibliṫ vt mustulus vena. Et | drña. lvi.
q̄dam sunt media ꝑtī simplicia ꝛ ꝑtī ꝯposita. et illa sṫ triplitia q̄dam | nico. f. i. trac. i
magꝭ inclināt ad ꝑtes materiales vt os cartilago Alia magꝭ cū for̄a- | c. xxx.
libus cōicant vt nerui pāniculi ligamēta vene arterie vasa semialia.
Tertia sṫ media vt mustul᷒. Ampli᷒ ꝯsĩlia sṫ biꝑtita naꝫ aliq̄ sunt
mollia et hūida aut omino aut q̄꞉ diu in concoctōe nature manēt vt
sanguis seuū adeps, medulla caro ꝛc̄. Sicce et solide sṫ os cartilago
neruus vena ꝛc̄. de q̄bus iā erit ſmo et p̄cipue q̄ sunt ꝑtes actuales
ꝯsĩles. que sūt os. cartilago. ligamētū. corda. neru᷒. panniculus. caro
cutis. muscul᷒. piguedo. adeps. arteria. vena. pori vritides. vasa semi
nalia et sĩlia. Et q꞉ os est ꝑmū. basis corꝑis et tutamē. ideoq꞉ primo | Aui. ꝑma ꝑmi
diceṫ de ipso. de egritudinib᷒ et dolorib᷒ ꝯsĩlium patebit in sequenti | de mēbris
et gal'. ꝑmo de interiorib᷒. c. vij. latius eas declarat. | gal'. i. de mor. ꝛ
| acci. c. iiij.

De ossibus corpis hūani Capi. xv.

OS est corpus durū albū sustentamētū corꝑis et erectio | ij. de. gene. aia-
ex semie impuriori a calido gn̄atū assatiuo. vñ suba ossis | liuui. iiij.
est terrea grossa in q̄ tñ est de hūiditate glutinosa dante | drñtia. xxxix.
sibi in suis ꝑtib᷒ ꝯtinuitatē. hinc sequiṫ durities Et com | Haly. ij. theo.
plexio fri. et sic. Principiū aūt ossiū est spina dorsi. a qua cetera ossa | ij. de ꝑtib᷒. ix.
oriūtur et ꝯtinuātur siue ꝯtiguātur Aut mō disgregatōis aut solida-
tiōis. For̄a aūt ꝛ figura ossiū nō ē vna. Nā aliq̄ sṫ plana. alia rotūda
alia cōcaua. alia lata. quedā stricta. quedā breuia. quedā nō ꝯcaua. sꝫ
concreta. q̄dam hñtia additamēta. q̄dā nō hñtia ea. quedā grossa. q̄dā
gracilia. quedā termiata sṫ ad cartilaginē. quedā nō. insuꝑ ossiū q̄dā
sunt deferētia et quedā delata Et deferētia maiora sūt ꝛ grossiora et | c. de mēbris.
fortiora delatis ꝑma primi. Et huius diuersitatis cā est diuersitas
iuuamēti. Nā aliq̄ sunt ossa q̄ sunt corꝑis fundamentū vt spondiles
dorsi q̄ se hñt sicut lignū suꝑ q̄d struiṫ nauis. Alia sunt ad custodiēdū
et defendēdū marie p̄ncipalia mēbra vt ossa capitis et pectoris. Alia
ad tuendū sicut clipeus vt ossa cranei. Alia ad bellandū sicut arma
vt sisemia in spondilib᷒ ossiū Alia ad suspēdendū mēbra vt os laude | aui. ꝑmi ꝑmi.
quo musculi gutturis et lingue suspendūtur. Alia ad replendū vacui | Auer. ij. colli.
tates vt ossa sisamina. Et maꝯ iuuamētū ossium est ad fortificandū

Alb.i. de aīal. et stabiliendum q2 sunt fundamēta toci⁹ corpis aut alicui⁹ membri
caplō.vij. nobilis sicͭ in hoīe os cordis et os epatis. ossiuz vitia fm Bartholo.
aui.quita q̄rti. in de ꝓrietatibꝫ.li.v.c.lvij.sunt aut ex cā extrinseca sicut ex fractiōe
gal.ij de mor. concussiōe.abscisione.et iuncture egressiōe.et hmōi Aut ex cā intrin
et acci. seca vt ex corrosiōe materie furiose.sicut in Erisipila.aut nimia hu-
morū in iuncturis ossiū aggregatione et repletiōe vt in artetic.aut
ex medulle interioris corruptione vt in leprosis.aut ꝯsūptione vt in
drña.xliij. ethicis ꝯsumptis.Et licet ossa p̄ter dentes nō sentiant.dolor tn̄ ossis
ꝑmo de aīa. tanto grauior est ꝛ ꝑiculosior quāto in ꝓfundioribꝫ ossiū concauita-
gal.iij.de regi. tibus radicat. Et iste dolor ꝓuenit ꝓpter ꝯtiguatōz et appinq̄tiōez
sanitat. neruoꝝ et pāniculoꝝ cū ossib⁹.Ossiū vitiosoꝝ medelā et curā Cor-
Li.xiij. nelius celsus sufficiēter declarat Sunt aūt vt vliter dicatur in toto
corpe humano. cc.lxxvi. ossa fm albertū.primo de aīalibꝫ.c.xiij.p̄ter
sisamina ꝛ os cordis et epatis Sed auer.i.colliget dūtaxat ponit.cc.
xlviij. opīone gal. Juxta illud Ossa ducētena sūt atq̄ q̄ter duodena
Colliget.i. Ossa capitis sunt.lv.aut.lix.si dentes fuerint.xxxij.Alb.i. de aīalibꝫ
c.vi.Ossa colli cum spondilibꝫ dorsi sunt.xxxij. Septē spōdiles colli
xij.dorsi vsq̄ ad locū extremitatis dyaphragmat.Et inferioris vsq̄
ad os renū quinq̄.Et ossa renū tria.ossa tandē tria.cum quibꝫ si cō-
iungant duo ossa gutturis.scꝫ triangulū suꝑ epyglotim existens.ꝛ os
quadrangulū suꝑ vuulam pendens erunt ossa.xxxij. Ossa pectoris
alb.i. de aīal.i. sunt.xlij.fm Albertū.li.i.c.xij.Sunt enim.xxiiij. coste in quolibꝫ la-
c.xij. tere.xij.xiiij.ossa thoracis in quolibet latere septem costas respicien-
tia maiores. Os medium thoracis qd̄ asser dicitur. Os epiglotale
iacens supra os stomachi.et duo ossa hūerorum que fortia sunt facta
ꝓpter onera et vt protegant alia.Ossa brachiorū et manuū sūt. lxxij.
vt duo ossa scapularum cum tribus additamentis suis Et duo ossa
adiutoꝝ vtriusq̄ brachij.q̄tuor harūdines. xvi.ossa rascetarum.octo
pectinū duarū manuum. triginta ossa decem digitorū.et decem ossa
vnguium mollia que omia simul sūt . lxxij.vt dictū est.in iuncturis
laxis sunt ossa sysamina que supplent vacuitates de quibꝫ nō est tāta
i.de aīalibus cura.Et ossa crurū et pedum sunt siliter.lxxij.fm albertū.c. sequēti
vt due coxe.scꝫ dextra et sinistra.duo femoris ossa dextrū et sinistruz
quatuor crurium. oculus genu dexter et sinister.duo achib.duo cal-
canei.duo nauicularia.duo grandinosa.sex duarum rascetarū.pecti-
num duoꝝ decem.xxviij.ossa amborum pedum digitoruz.et viginti
vngues que omnia simul sine ossibꝫ sysaminis sunt.lxxij.vt dictū est
caplō.iij. Auer.aūt .i. colli.aliā facit ꝯputationē q̄ꝫ hic postbabeo breuitatis cā
hec oīa ī figura de ossiū anathomia ad oculū patēt magnitudo ossiuz
fortitudinē et mlī'e habūdātiā.gracilitas aūt cholerā indicat.postba
bit alijs Cū phisionomia mag ex offitialibus q̄ꝫ ꝯsilib⁹ dependet.

De iuncturis ossium Articul⁹ pm⁹

Unctura a gal. articul⁹ siue articulatio dr̄ aut colla si- ij.de iuuamē.
ue colligatio fm Alber.i.de aialib.c.i.trac.ij. Colligat
cū os cum osse ita q̄ inter medium sp̄ intercidit car-
thilago vt ptz.ij.de ptibus veluti lectisterniū ne attritu caplo.ix.
ossa mutuo ledātur. Et hec colligatio fm alber.est tripiex aut q̄dru- i.de aial. tract.
plex Prima est laxa que fit qñ vnū os facile sine alio moueť sic colli- ij.c.i.
gatio ossium rascete cū harundinib brachij. Et in illa incidunt sy-
samina vt patuit. Scđa est stricta vt qñ nullo mō vnū os mouetur
sine altero nec aliquid intercidit inter os et os qđ suppleat vacuita-
tes.vt iunctura ossiū thoracis et mandibulaꝝ inferioꝝ. Tertia est
media vt qñ vnum difficulter moueť sine alio. vt iunctura ossium Modi colli
rascete et pedis. Quarta vero superaddiť que dr̄ fixa vt quādo vnuz gationum
os habet additamentū et aliud foramē in quo figiť id additamētum
vt dens in sua origine. Modi istarū colligationū sūt tres Prim⁹ est Alb.i.de aiali.
serratilis quo iungūtur ossa cranei.ne vno leso aliud ledať et vt va- trac.ij.c.i.
pores exire possint. Scđus est q̄si p incastrationē vnius cū alio.quo
dentes infiguntur vtriusq; mandibulis. Tertius est p ꝯtiguationem
et colligantiā ligamētoꝝ fortissimā et hoc dupl'r Aut fm lōgitudinē
vt harūdies brachij Aut fm latū sic spōdiles dorsi. vitia siue dolores
iūcturaꝝ sꝫ gutta artetica.cyragra.podogra.sciatica Itē collagra hu
mectagra.cubitagra.dorsagra.genuagra ⁊c Est p̄terea dolor vagati⁹ gal.x. meimir.
nodos⁹.inossat⁹. Itē petrificatio materie ⁊ ipi⁹ in gipsatio in iūcturꝭ nico.f.vij.trac.
fm Aui. Medicie ꝯferētes a ꝓprietate sꝭ ossa hoīs ꝯbusta.vngētū de ij.c.xi.
ranis.yua herba.magnes lapꝭ. radix matricarie comesta cuꝫ melle.
lentes caules ⁊ acetositas citroꝝ.⁊ omēs medicie ꝯrie ebrietati ⁊ in-
grossantes sanguinē.vtiles sꝭ doloribꝫ articloꝝ.q̄r ꝗ bibēt catharruꝫ
Illis āt egritudibꝫ apti ñ sꝭ pueri añ affrodosiā neq; mlr si mēstrua Arest.x. pble.
nō defecerit neq; eunuchi si bono vtūť regimie.vi.aphorꝭ.xxviij Sed xxxvij.
corpa piguia phlegmātica. Itē abūdātes in coitu q̄ est fortis in gñando
podogrā gal.i ꝯmē.xxxi.sexte ptic'e.bibētes forte vinū iciūo stōacho. iij.histo.c.xviij
Et q̄s vinū ledit i iūcturꝭ.deniq; oēs gulosi ⁊ eoꝝ heredes natales. i.de gnāc.aial caplo.xviij.

De medulla articulus scđs.

Edulla est corp⁹ molle p̄mit⁹ sāguineū calidū ⁊ hūidū in
ossis ꝯcauitate sitū.in albedieꝫ calore ꝑmutatū Et differt drña.lij.
a cerebro ⁊ nucha.q̄r ē calida ⁊ hūida. Cerebrum vero ⁊ drña.xxiiij.
nucha sꝭ frigida ⁊ hūida. Et licꝫ spermati fm aliquē mo- et.xxv.
duꝫ assilatur nō tñ est vis geniture semīalis.ij.de ptib.xi. Sꝫ ē sāg-
uis alteratus ad naturā ossis Et nō est superfluitas nutrimēti ossium
q̄m ossa fri.et sicca sꝭ.nutrimēti aūt sanguinei est supfluū debentis
ossa nutrire ex grossa et vnctuosa eius parte proueniens Cui⁹ signū ij.de ptib.xi.
scđm Aristo.est q̄ om̄e aial abundans sepo etiaꝫ abundat medulla. tercio histo.xx.

Et medulla in ossib⁹ eoꝝ ꝙ nuꝑ in lucem ꝓdierūt est sanguinea. cuꝫ omēs ꝑtes corꝑis ex sanguine ꝯstant et ꝑtui alimentum prestetur a sanguīe. verū ꝓcedēte etate et inualescēte in eo innato colore et bona decoctiōe sanguis ille albescit. vn̄ medulla ossa. minime nutrit s̄m aresto. Cōsiliator aūt d̄ria. liij. cū medicis fouet ꝑtē oppositā. Quas-obres Medulla nō solū sua vnctuositate ꝓhibet ossa nimiū exsiccari verū quoqꝫ ea fouet et hūectat ne frāgantur motib⁹ et ipa nutrit. Cum aialia que vel nullā vel modicā in ossiū cōcauitatib⁹ medullam retinēt. fortia sunt. Ideoqꝫ hoies fortes. nec sitim sentire. nec sudorem emittere tales iudicat plinius. vij. naturalis historie.

Aui. pma pmi

caplo. xviij.

De Cartilagine Capitulum xvi.

Artilago est teneritudo ossium in suba grossa. sicca. dura minus tn̄ qꝫ suba ossis. Sed durior et sictior reliquoruꝫ mēbroꝝ substātijs Spermatica vere simplex nlli ꝑmixta substātie. cui⁹ efficiēs est caliditas fortis. remissior tamē efficiēte ossis. quare ei⁹ ꝯplexio est fri. et sic. remissior ꝯplexione ossis Et s̄m plurimū ꝓducit ab ossib⁹ q̄uis nō oēs. ideoqꝫ est fetui ossis silis. Quātitas aūt cartilaginis quātitati ossiū ꝯpata ē ꝑua. ligamēti opatione est magna. Sed nūer⁹ ei⁹ multiplicat⁹ est suꝑ nūerū ossiū multum. qꝛ situs eius reꝑitur in extremitatib⁹ oim ossiū. et plurib⁹ locis corꝑis Et forma ē multiplex. Quedā eñ est lata. quedā stricta quedā oblonga. quedā breuis. quedā rotunda. q̄dā serratilis. quedā grossa. quedā subtilis. Opatiōes ei⁹ ad nutrimētū eedē sūt que ossiū et alioꝝ mēbroꝝ Juuamētū ē vt durū cū molli sine lesione iūgeret Et vt sit sustamētū musculoꝝ vbi os nequit poni. sicut in corde aialis in aurib⁹. in narib⁹. in carthilagine epiglotali. in musculis palpebraꝝ. Et ad reꝑare sitū naturalē flexoꝝ et duplicatoꝝ mēbroꝝ ne etiā facilime ab exteriorib⁹ motu forti rumpātur. membris p̄terea ꝙ neqꝫ dura neqꝫ mollia esse d̄nt ꝯuenit vt auribus Cartilago rupta nūq̄ꝫ recrescit sicut os. qꝛ prima ꝯstitutōe formatur. Caret sensu et motu ex se sed grā neruī ꝯiūcti hꝫ. Caret medulla p̄ter q̄ꝫ in aquaticis.

Hali. ij. theo.

gal. d vtili. baselitus c. i

Juuamentum (manuscript)

ij. de ptib⁹. c. ix.
Aui. pma pmi c. de mēbris alb. d aial. i. tra cta. ij. caplo. i.
Aui. pma pmi de membris biito. iij. c. viij.

De ligamentis Capitulū xvii.

Igamentum est corpus album. durum. non habēs sensū ne ꝓpter multū motū ꝛ fricationē doleret. sine cōcauitate et exangue. in suba duruꝫ terrestre plicabile. vere spermaticū simplex et imꝑmixtū. mediū inter neruoꝝ ꝛ ossiū substantiā. Cui⁹ q̄ꝫtitas est minor quātitate cartilaginis. nūerus vo multus. et situs est s̄m loca a quib⁹ et in q̄bus hꝫ originem que est ex ossiū extremitatib⁹. Jdeoqꝫ ꝯplexio est fri. et sicca remissior tn̄ ossis et

Gal. i. d iuua. c. i.

alb. i. de aiali. tract. ij. c. i.

Iuuamēta ligamētoꝝ

cartilaginis. Et forma est multiplex. Nāquedā sunt ligamēta lata
subtilia pāniculis siꝉia. sicut ea quibꝫ viscera alligāt dorso vt renes
et matrix. Quedā rotūda oblōga neruis ī subā colore et figura siꝉia
Et illa sunt duplitia. Quedaꝫ sunt quibꝫ musculi alligant ossibꝫ et
maxie musculoꝝ capita q̄ dicunt simplr ligamēta Alia sunt quibus
ossa ad inuicē ligant in cōcauitatibꝫ q̄ ab auicēna kalaharab noiant — Prima primi de
Iuuamēta eoꝝ pñt reduci ad septē Primū est vt colligāt ossa diuer — membris
sa ad inuicē. Scōm vt cū ligamēto sustentent quedā viscera q̄ suspē
sione indigēt. Tertiū est ligari musculos cū ossibꝫ. Quartū vt veni
at ligamētū cū neruo ad compōem chordaꝝ et pāniculoꝝ. Quintū
vt cū neruo et carne veniat ad compōem musculoꝝ. Sextū vt liga
mentū sit quorundā neruoꝝ sedes ꝛ velut culcitra in iūcturis. Ul
timū vt ex q̄busdā ligamētis pellicule oriant vestiētes lacertos. De
niqꝫ rotūda colligūt. ampla ꝟo ossa ligant

De Neruis Capitulum. xvij.

NEruui sunt corpa orta a cerebro vel nucha. alba. ad flec- — Prima pmi. c. de
tendū mollia ꝛ ad sepandū dura. creata ad hoc vt mem — membris
bra p ea habeāt sensum et motū. A corde tametsi nerui — Differētia. xli.
pncipiū hñt tā quo ad materiā ꝛ radicē q̄ꝫ quo ad foꝛaꝫ
ꝛ virtutē imediate fm aristo. iij. historiaꝝ. c. v. qr in seipso cor habet
neruos Et in maxio vētriculo. et vocata adorti neruea est vena Tū — de ptibꝫ. iij. c. ii. &
neruus q̄ est inter cor et cerebrū orit pculdubio a corde a filis lōgi
tudinalibꝫ qui sunt in ipo. quos ꝟtus formatia indurat. emollit. di- — albertꝰ. iij. de aia
uidit. et vnit fm exigentiā motꝰ ꝛ sensus. quos opat in organis sen — libꝫ. c. vi.
suū. Tum motꝰ et sensus pncipiū est cor. Cerebrum aūt insensibile
Gal. tñ et auicēna cū ceteris medicis dicunt ipos oriri a cerebro et — ij. tegni. xxviij.
nucha. Cuiꝰ signū est mollities et grossities coꝝ circa cerebrū. ꝛ in — Auicē. v. de aliꝫ
duratio et subtillatio post. elōgationē ab ipso. Sicut arboris stipes — Trusianus. ij. te
grossior est iuxta radicē ꝛ subtilior in ramis. Siꝉe est de ortu venaꝝ — gni cōmento. xv.
et arteriaꝝ. Que sñia sensui magis credibilis et nota (q̄uis pma sit
verior) A medicis approbat. ideoqꝫ dicūt neruos sensitiuos a pte an
teriori cerebri. motiuos aūt interioꝝ a posteriori. Habꝫ em̄ cerebrū
pncipatū aliquē sup sensum et motū Exterioꝝ autē motiuos oriri a — Auer. in cāticls
nucha. a qua pl'es oriunt. qr. xxxi. paria et vnꝰ. a cerebro aūt dūtaxat — cōmento. lxxv.
septē paria vt patebit. Unde nerui in corpe hūano fm albertū. j. de
aialibꝫ cap. xx. st. lxxvij. Nerui pterea nat'a fissilis in lōgitudinē ten — iij. historiaꝝ. c. v.
dit. Scindi p latitudinē neqꝫ intēdiqꝫ vehemēter idonea est. Hūor
circa neruos mucori siꝉis albꝰ glutinosusqꝫ ꝯsistit. quo ipsos neruos
et nasci et ali certū est. Neruus ignē non patit cū vena patiat. ꝛ in
cisus solidari nō pt. et est mollis et dura ꝑpter viscositatē. Iuuamen
tū neruoꝝ est vt mediātibꝫ ipsis vti riuis defluat spūs sensitiuus ꝛ

Iuuamēta Neruoꝝ

motiu⁹ et qñqȝ mediãte vno simul sup toto. ⁊ in hoc drñt a ligamentis: An neru⁹ sentiat pȝ dr̃a. xli. A venis aũt drñt qꝛ ipse sparguntᷣ ꝑ totũ corp⁹. Nerui vero ad artus ⁊ flexus ossiũ applicantᷣ. Et capita eoꝝ videntᷣ ꝯiungi cũ cerebro vel nucha. Et ideo imaginantᷣ medici eos oriri ab eis vt dcm̄ est. quib⁊ Auicẽna in tertio de aialib⁊ non assentit. Passiões siue vitia neruoꝝ q̃ in se recipiũt. fm ꝯstantinũ in gñe sunt incisio: pũctura: cõtractio: relaxatio: et opilatio. Que a medicis magis ꝑticlariter explicantᷣ. vt ꝑalisis. spasm⁹. iectigatio siue saltus. tremor. tortura. thetan⁹. stupor. Nocẽtia neruis sunt aqua frigida. mot⁹ corꝑis excessiui. et mot⁹ aiales et laboriosi excessiui. somnus sup repletionẽ. cibi acuti pungẽtes et mordicãtes. oẽ stipticũ cũ frigiditate. acetũ. vinũ. phlebothomia plĩma. coitus plurim⁹. ebrietas et crapula. triticũ coctum. citonioꝝ nimi⁹ vsus. cereuisia ordei. ⁊c. Cõfortãtia neruos sunt saluia. cerebꝝ leporis. ysopus. grana pini dialtea. cinamomũ et oleũ ei⁹. et oleum anetinũ. de costo. de storace ⁊c. cipissus. emblicus. hermodactilus. reubarbaꝝ. aloes. agaric⁹. pulpa coloqntide. yera hermetis. yeralogodion. castoreũ sticados. euforbiũ. anacardus. anetum. piretrũ. sansucus et oleũ ei⁹. sambuci oleuꝫ tiriaca antiqua. balnea sulphurea. aluminosa ⁊c.

Auer. ꝑmo colli. de anatho. ner.

Auicẽna secunda tercij. c. j.

Nocentia neruis

Confortantia neruos

De Chordis Caput. xviij.

Chorde sunt corpa neruis silẽa. ab extremitatib⁊ musculorũ orta. ad membra mobilia tendẽtia. q̃ retrahũt sua retractiõe ꝓpter cõtractionẽ et ꝯgregationẽ musculi. Et relaxãt musculo relaxato. Chorda em̄ est membruꝫ spermaticũ ꝑmixtũ ex villis neruoꝝ et ligamẽtoꝝ. Cui⁹ origo fm Auer. ꝑmo colliget est ex neruis ad lacertos euntib⁊. ⁊ a ligamentis q̃ ex ossib⁊ nascuntᷣ quoꝝ villi ꝑ musculi subam sparsi. cũ ad extremitatẽ musculi versus iuncturã veniũt ad inuicẽ miscentᷣ et torquentᷣ mẽbrũ cõponũt qd corda dr. Unde suba chorde est terrestris grossa ⁊ sicca min⁹ qȝ ligamẽtoꝝ suba. Sensibilitatẽ ex villis neruoꝝ accipiẽs. Cõplexio ei⁹ est frigida ⁊ sicca. Numer⁹ chordaꝝ in corꝑe fuit fm numeꝝ neruoꝝ in corꝑe receptoꝝ. Figura est varia. Quedã em̄ sunt rotunde. quedã late. quedã oblonge. Situs est a fine musculi. Juuamẽta sunt ad mouendũ principaliter. sentiũt et mouẽt ⁊ colligunt musculos. ossibus p̃terea dant tactus bonitatem. neruis duritiem. Et consolidant operimenta.

Auicẽna ꝑma primi de membris.

Jacob⁊ forliuiensis. ꝑma primi de membris

Juuamenta cordarum

Auicẽna ꝑma primi de membris. Gal. ꝑmo de vtili. ꝑticu. c. v.

De Panniculis Caput. xix.

Panniculus est corpus expansum tenue contextũ ex filis neruosis non sensu ꝑceptis. Qui etiã dicitᷣ coopertoriũ. ymen.

Differẽtia. xliij.

miringa thela.et membrana. Quem oportet natura esse fortem vt
defendat.non carnosum vt attrahat.subtilē sine humiditate ne gra
uedinē fatiat. Et fortior est circa nobiliora membra vt cor cerebrū tertio de partib⁹
que custodia egēt. Et est triplex scʒ suspendēs tm̄ vt panniculus re .xi.
nū. Cooperiens tm̄ vt ossiū.et Cooperiēs ꝛ inuoluens vt viscerum
scʒ cordis epatis ꝛc. Itē quidā panniculus est ligamētalis a natu-
ra ad tegendū membrū ꝛ defendendū ordinat⁹. Quidā nerue⁹.qui
non solū habet hoc facere sed etiā sensum dare. Unde cōcluditur ꝙ Differētia .xliij.
panniculus vt in plurimū ex neruo contexit ꝛ ligamēto. Rari⁹ aūt
is nerui tm̄ extat natura. Cōplexio eius est frigida ꝛ sicca media in
ter cōplexionē nerui ꝛ chorde. Forma est lata sm magnitudinē mē-
bri qd̄ cooperit.sil'is cuti pretenui spisseqꝫ. diuersum tm̄ sane genus. iij.histo.c.xiij.
Quantitas aūt ꝛ numer⁹ est sm quantitatē ꝛ numerꝝ membrorum
que cooperiūt. Origo est a duobus pāniculis magnis in corpe qui Prima primi .c.
sunt pleura minor in pectore.ꝛ pleura maior in vētre qui syphac dr. de membris
musculis vētris annexus ꝛ tegēs intestina. Quedaʒ eīn mēbra vnū Haliab.ij.c.xv.
habent panniculū vt lacerti. Quedā duo vt membra interiora. Ju-
uamēta panniculoꝝ sunt abscōdere.defendere. ꝛ sustinere membra
qꝫ ossa.panniculi ꝛ ligamēta sunt velut columne ꝛ fulcimēta corpo iij.histo.c.xi.
ris. Aggregant oēs membroꝝ ptes.et ꝓhibent ꝙ incomodū vni⁹ ad Auicēna in can-
alia non transeat.ꝛ vt membra in motu allisioneqꝫ nō patianꝛ. sensi ticis.lxxx.
bilia fiant. Et ex ipsis qñqꝫ simplex vt kistis fellis. Et qñqꝫ cōposi-
tū membrū vt cornea.intestinū.ꝛ vesica creaꝛ.ꝛ ipis plura membra
sil' liganꝛ vt gingiua plura capitis ossa vnit. pāniculus apostemaꝛ Differētia .xliij.
vt pleura a postemate qd̄ pleuresis dicit. precisus non coit. cuʒ sit
membrū. nec fissile nec euulsile tertio historiaꝝ.c.xiij.

De Cute Caput.xx.

Cutis seu pellis est membrum ex neruo carneqꝫ contex- Differētia.xliij.
tum sufficietenus corpus ambiens totum. ac ipsius ꝓ
tectiuū. Est eīn cutis membrum spermaticum. Cuius
substantia media est inter terrestrem et aquosam cum
declinatione sui ad terrestreitatem. in qua pars neruea domiatur
Et est membrū consimile quia quelibet eius pars recipit totius de
nominationē.quamuis secūdum quasdam operatiōes possit dici of
fitiale. An autē sentiat latius declaratur differētia .xliij. Cutis est iij.histo.c.xi.
duplex. Quedam est cutis nō vera velut ymen ac insensibile tegmē De gñatōe aīaliū
corporis. Et illa est insensibilis pmo ꝛ tertio de aīa. Et illa deper .v.c.iij. Et pe. in
dita restauratur. Oritur autem ex quodam cutis interioris super- ꝯmē.v. pble.xiiij
fluo alimenti. De qua dicit Aristotiles secundo de anima ꝙ sit ta-
ctus medium. Altera cutis vera est spermatica sub priori locata
et est spissior illa. Que sentit vt probatur dicta differentia. Quas

Rex persar cutem hominis fenestris applicavit

x.phle.v.t.xxxiij Quasobres fm haliab .scdo theorice Cutis in homie q̃z in ceteris
quadrupedib⁹ est tenuior.mollior.pilis caretior.et ꝟtute debilior.in
tantũ etiã vt psarũ rex iubebat eã fenestrꝫ applicari. diuersificatur
preterea cutis. Nã aliq̃ ei⁹ ps est tenuis vt faciei qḋ immutatio co-
loris oñdit in ea celeriter facta. Quedã est grossa vt cutis plantaꝝ
pedũ. Quedã mollis vt mediJ palmarũ cutis Quedã pilis abũdat
vt q̃ capitis barbe et ciliorũ. Quedã sine pilis vt in aliJs partiũ lo-
Gal'.j.de cõplex. cis Quedã laxa et mobilis vt frontꝫ. Cõplexio cutis est tpata et p̃-
caplo vj. cipue in vola mã⁹ Color ꝟo ẽ alb⁹ et pspicu⁹ ideoq̃z sanguis color
trãsparet.et resultat color rube⁹ albo pmixt⁹ q̃ dr naturalis et pul-
cer Qñ aũt corrugaꝶ pellis ex frigore etatis denigrãtur vel palles-
Alb.i. de aialib⁹ cunt hoies Et vbiq̃z in hoie est eiusdẽ coloris p̃ter q̃z in loco secess⁹
c.vltimo. ꝓpter adustionẽ que illic est Et in loco quo vnũ mẽbrũ cõfricaꝶ ad
Phisionõia scdz aliud mẽbrũ. Color niger et lenis versutũ et imbecillẽ ꝟcat. Color
aristo.et alb. alb⁹ rubeus fortes et aiosos oñdit. Color rubicundus nõ clare sed
spisse rubedinis oĩ tpe dolis studentẽ hoiez declarat refertur ad
De coloribus et quid indicant vulpẽ Color vehemẽter alb⁹ cũ pallore defectũ ꝟcat ꝟtutis ex victo
ria phlegmatis. Color a natura pallore deformat⁹ effemiatũ amore
feiarũ. Aut imbecillẽ et timidũ ꝟcat. Si aũt fusc⁹ et cinere⁹ pallorez
occupat loquacẽ intpatũ et iracundũ ostẽdit. Color ignit⁹ lucentib⁹
oculis et circũductis ad insaniã vergit. Color medi⁹ inter albuz et
nigrũ q̃ declinat in brunũ Si est clar⁹ boni ingeniJ et honoꝝ morũ
virũ ostendit. Situs cutis est vt sit exteri⁹ ambiẽs totũ corp⁹. Vñ
iuuamentũ ei⁹ est ꝟm Auer.ij.colliget defendere et abscõdere.sensũ
prestare interiorũ mẽbrorũ supflua recipere et emittere. q̃z porosa
est foramib⁹ (que pori dicũtur vñ pili egrediũtur)plena. Quare si
Alb.j.de aialib⁹ spissa fuerit pellis.multiplicãtur supfluitates et corrũpunꝶ hũores
c.vltimo. generãtes febres.vermes et cõsimiles egritudies. Patitur aũt cutꝫ
q̃nq̃z ex causa extrinseca cõtinuitatꝫ solutionẽ ex vulnere. exustioez
Auicẽ.7.quarti. ex calore.pallorẽ ex frigore. Q̃nq̃z ex causa intrinseca vt ex consũpti-
one hũiditatis subalis corrugationẽ.ex hũoris infectiõe morpheam
leprã.mentagrã. Scabiẽ.morbillos variolas.impetiginẽ. serpiginẽ
Nam infectã natura expellit materiã ad cutez ab interiorib⁹. q̃ sub
cute manẽs ipsam immutat et supinducit infectionẽ.q̃nq̃z squamo-
sitatẽ.q̃nq̃z cutis excoriatõz desudatõs.q̃nq̃z pruritũ. q̃nq̃z maculas
iij.histo.c.xi. Item pustulas.verrucas. poros.cornua et plures alias passiones
Differẽtia xxxvij. q̃ post habenꝶ breuitatis grã. Cutis preterea vbicũq̃z est sine carne
vt in gena bucca p̃putio palpebra vulnerata nõ coit. Et loco dep-
dite caro callosa regeneraꝶ Cõferẽtia cuti et morbis ei⁹ stꝫ Confe-
ctio hamet.oleũ de ouis.vitis vue domestice vel siluestris Sirup
de fumo terre Asperitati cutis cõferũt oleũ sisaminũ oleũ amigda-
larum.oleũ sambucinũ.oleuz de frumẽto.vngentũ alfesiricõ. Mũ-

Conferentia cuti

dificantia cutem Agaricus. aqua lactis. lac asine. nasturtiū. nigella oleū de cerasis. de iunipero. rafanus. rapa. sputum. stercus stellionis. et consimilia.

Mesue .xi. anti. Alber. xxij. de aīalibꝫ trac. ij. c. j. Plini⁹. xi. c. xli.

De Villis caput. xxi.

Villus siue vnulus aut filū Est membrū neruosum ꝓtensum subtilissimū ad motuꝫ actionis cōmunis ordinatum Membra enī que solū pro seipsis agunt villis non eguerūt. Cum actio sit parua. sufficit enī calor naturalis loco villi. vt sunt os. cartilago et hmōi. Que aūt ꝓpter omne corpus operant̄ eguerūt illis. Cum vehementior sit actio. vt venter arteria et consilia. Et est triplex villus vt quasi trina dimēsio. longitudinalis latitudinalis. et dyagonalis. quibꝫ mediantibꝫ membra operantur. ac motū naturalem voluntariū et mixtū ꝑficiunt. Naꝫ longis attrahūt latis expellūt. et trāsuersis detinēt. ⁊ p⁹ quietē dilatāt̄ aut ꝯstringūt̄

Differentia. xlvi.

Auicēna prima ꝑ mi de membris.

De Venis Caput. xxij.

Vena est corpus panniculare. oblongū. rotundū. vna tunica consutum. sanguinis nutrimētalis contentiuū. Est itaqꝫ vena de genere panniculorū. ꝑticipans offitialis naturā gratia sui meatus. differēs ab arteria que duplici contexta est tunica. Omis aūt vena ꝑter arterialem simplicē habet. qꝛ est via et conseruaculū sanguinis grossi nō facile euaporātis. Et qa panniculi ex neruis accipiūt contexturā suam. qui ex cerebro oriuntur ſm aliquos vt patuit. Idcirco polibꝫ vt ptꝫ tertio historiarū tertio. dixit quatuor venarū paria oriri ex cerebro. primū ex sincipite. secundū post aures. tertium ex temporibꝫ. quartū ex oculorum sede. Quam imaginationē facile quis repellere potest quia cerebruꝫ est organicorū frigidissimū. vena aūt calidi contentiua ⁊ delatiua. quia sanguinis. qui primū in epate creat̄. Quasobres Galienus cū tota fere medicorū schola firmiter opinatus est. venas oriri ex ipo epate Unde Auerrois secūdo Colliget dixit Inuentū est duas venas ſm viā sensus ab epate oriri. quarū vna est in gibbosa parte epatis que est supior. Et hec vocat̄ ab Auicēna ventrē habēs id est cōcaua que cōiter dicit̄ vena chilis. Alia est inferior in cōcauitate epatis. q̄ porta siue vena porte dicit̄. qꝛ ꝑ eam tanqꝫ ꝑ portam cibus ingredit̄ in epar. Et hec in quinqꝫ ꝑtes ꝑtitur ingrediētes quinqꝫ pēnulas epatis. Et quelibet earum ramos a se mittit donec ad gibbosas epatis ꝑuenerit partes. ex quibus vna ad fel nutriendū tendit. Et isti rami sunt sicut arborum radices ad fundum originis ipsaꝝ tendētes

Differētia. xlvij.

Trusianus scdo tegni ꝯmē. lxxvij Colliget ꝑmo Albert⁹ ꝑmo de aīalibꝫ. c. xxi.

Auicēna ꝑma pri mi de membris. scdo tegni ⁊ q̄nto de vti. ꝑticu. c. iij.

De anathomia venarum.

Auiceen. ꝑma ꝑmi de anathō. vēarū

Secūda extremitas q̄ egredit̄ ab epate ptit̄ in octo ptes. duas minores et sex maiores. Prima tendit ad duodenū vt ab eo nutrimētū attrabat. Et ab ea diuidunt̄ rami sepati in meseraicis de quib⁊ infra dicet̄ Aliarū ptiū iuuamēta et sectōes in anathomia vene porte declarant̄. Sed vena chilis q̄ ꝓprie vena dr̄ a quibusdā est diuisa in epate in ptes q̄ sunt sicut capilli ad attrahendū nutrimētū a ptib⁊ porte q̄ silr̄ sunt sicut capilli a quib⁊ stipes eleuat̄. Exiēs a gibbositate diuidit̄ in ptē ascendentē ⁊ descendentē. Ascendēs rūpit dyaphragma et ipm penetrat et dimittit ramos in ipo sparsos dantes illi nutrimentū. Deinde capsule cordis apponit̄ cui mltos trāsmittit ramos eā nutriētes. Et postea diuidit̄ in duas ptes quaꝝ maior ꝑuenit ad dextrā cordis auriculā in tres ptita ptes. Una intrat in cōcauitatē cordis et iungit̄ pulmoni hn̄s duas tunicas. et ob hoc nomiat̄ vena arterialis q̄ est maior oīm aliaꝝ. Secūda in dorso cordis inuoluit̄. et ingredit̄ ad ipm nutriendū. Tertia ad inferiorē pectoris mittit̄ ptē declinās in hoīb⁊ ad ptem sinistrā ad quintā spondilē dorsi et spargit̄ in octo costis inferiorib⁊. Altera ps ascēdentis ascēdendo emittit ramos capillares sparsos in mediastino ⁊ sup̄mo capsule cordis Cūqꝫ in rectitudine ascendēs appropinquat furcule. diuidit̄ i multos (vt in anathomia lati⁹ declarat̄) ramos. quā ptitionē hic posthabeo breuitatis amore. Descēdens aūt vena ad inferiora corpis eq̄tas spōdiles nuche. A qua pmo ꝓcedūt due vene magne q̄ emulgentes vocant̄ tendētes ad renes ad sanguinis aquositatē colandā. de qb⁹ infra. Dextra ad dextrū et sinistra ad sinistrū. site sicut lauda littera greca. A sinistra emulgēte due ꝓcedunt vene q̄ ad sinistrū masculorū ⁊ feminarū vadunt testiculū. Et a dextra ad dextrū quāuis raro ab ea ramū accipit. Et iste vene sic ramificate dicunt̄ vasa seminaria. de quib⁊ patebit in sequenti. Et qn̄ iungit̄ ad finem spondilium diuidit̄ in duas ptes. quarū vna tendit ad pedem dextrū. alia ad sinistrū. Et que apparet in pte interiori cruris ꝓpe calcaneū dicit̄ saphena. Alia declinās ad latus exterioris calcanei dicit̄ sciatica. partitōes alie patēt in anathomia qua medici ad sensum nitunt̄ ostēdere epar esse venaꝝ principiū. Quib⁊ Aristo. tertio historiaꝝ. iiij. (quē Consiliator. Auerrois. Trusianus. et Albertus imitant̄. quoniā verior est philosophi sentētia tametsi medicorū sit sensu notior et in cura vtilior) cōtradicit. probās ratiōe et signo Cor esse principiū venarū tam quo ad virtutē qꝫ quo ad materiā. Eo ꝙ principalē in corpore habet sitū. dans virtutē nutritiuā. perfitiens sanguinē. primuꝫ omniū partiū consistēs sanguinolentū. vnde ex ipso sanguis ad venas deriuat̄. Ad cor vero nō aliunde deuenit. itaqꝫ fons. et pma ori

secōdo de ptib⁊. ix.
tercō de ptib⁊. iiij
Auicenna scōo d aīalibus. c. ij.
tercō de ptib⁊. iiij

go. aut primũ sanguinis cõceptaculũ nuncupatur. primo palpitat et viuit. Motus etiã letitie ac tristitie deniqʒ omniũ sensuum hinc oriri eodemqʒ desinere videtur. Cumqʒ per cetera viscera vene transigant nulla per cor tendit. Est itaqʒ venarũ principiũ et pars. Non quidẽ per substantiã carneã que in ipso est. sed potius per fila et telas q̃ sunt in basi eius. he enĩ sunt dure solide. Signũ huius est qr maior vena in primo ortu suo est posita supra cordis substantiã inferiorẽ. minor aũt posita est in ortu suo sub ipso in basi eius. ita q̧ cor est quasi ministrãs inter ea vtrinqʒ et substantiã et virtutẽ et equaliter respitiẽs eas. Et hec origo venarũ in strangulatis extenuatis experitur. Jparũ aũt vlterior in corpore ptitio pt; in tertio Alberti de anialib9. c. ij. Sũt ãt in hũano corpore. 367. vene Juxta illd̃ Ex tricẽtis hõ ẽ decies sex q̃nqueqʒ venis Ex cordis itaqʒ dextro vẽtriculo in quo semp est sanguinis. maior vena. sicut ex medio fm Aristo. vena adhorti nascitur vt in embrionis gñatione declaratur p Auicennã nono anialiũ et vicesimaprima tercij. Quando enĩ matrix colligitur sup sperma tandem vigore calidi et informatiue virtutis fiũt tres spumãte spermate vesicule. quarũ prima et pncipalior est cordis materia. reliqua ascendẽs cerebri. tertia in dextra descendẽs epatis vt dictũ est. ita vt hec sepatur ab ea que cordis. quodã intermedio lato et breui vtraqʒ colligãte qd̃ est materia vene magne ramificate fm vnã ptem. Jn epate cui rami vene porte cõtinuantur. fm aliã vero descendit ad renes quib9 venas emulgẽtes immittit. vt in anathomia clari9 potest ostẽdi. Quasobres neqʒ mollities venaruʒ pe epar. Neqʒ ramificatio ipsarũ in ipso. suffitienter docet (Non obstante pignore gal.) ipsum epar esse pncipiũ. Eodemqʒ signo ostenderetur pulmonẽ in quo arterie sparguntur esse principiũ arteriarũ. Sed ostẽdit q̧ sicut pulmo p̃parat aerem cordi. ita epar sanguinẽ. Ratiõe cuius vene dicuntur calide in complexiõe. quãuis gratie substãtie sunt frigide et sicce. Juuamentũ earum est deferre sanguinẽ ad membra. iccirco duo habẽt foramina. orifitiũ sc; quod terminatur in membra. Et poros p quos sanguis earũ transit in arterias. et p quos ab arterijs recipiũt spiritũ vitalem. et ideo ad inuicem vadũt. Venis accidere possunt egritudines. Nam patiuntur aliquando malitiã complexionis puram et cum materia. Quandoqʒ opilatiões. quandoqʒ apertiões orifitiorũ et pororũ rarefactionem. Et quandoqʒ scissurã vnde accidit sanguinis fluxus propter ipsius multitudinẽ quam vene continere nõ possunt. aut mordicationẽ siue acuitatem. aut subtilitatem et venarum debilitatẽ. aut casum siue percussionẽ. Acetosa incisiua mordicatiua acuta siue calida puocant fluxum sanguinis. qui si fuerit mult9 de-

Alber. iij. de aialib9. c. ij Et. xiij. c. v. declarat p siẽe

tertio histo. iij.

capitulo. ij.

tertio histo. c. iiij.

Albert9 tertio de aialibus. c. iiij.

Auicenna prima primi

Auer. iij. colliget d ac. superue. di. venarum

Aristotiles tercõ historiarũ. c. xix.

Plinius. xxvi. c. xiij. in fine

Scdo tegni

bilitat animam hoc est vitã. Si vero nimius mortificat. quia calor naturalis in sanguine est quo ablato sequit mors. Oppressus ãt humectatione nimia deficit. vnde supflua sanguinis humectatio egritudinẽ affert. Sed restringẽtia fluxum sunt. Stercus asini. succ⁹ porri cũ aceto. stercus porcinũ odoratũ si fluit ex naribus. fimus thauri. puluis pilorũ leporis combusti. thus. mastix. bolus armenus. thela aranee. farina volatilis molendini. albumen oui. carabe. portulaca. menta et eius succus. peonie semen rubrũ eiusq radix. aloes cũ aceto. plãtaginis semen. Amplitudo venaꝝ est signũ calidi ꝛ magni epatis. Graciles vene et stricte indicãt epar frigidũ et siccũ et debilem vitã. Aut frigidũ et humidũ vt in mulierib⁹. Vene tepide non extense sanguine frigidũ epar ostẽdunt. Orta eñi attestant sup radicem. Hec de venis supfitialiter dicta sunt. reliqua patẽt in Galieno et Auicẽna. ¶ Placet tñ addere id quod dicit quarta pmi. c. de phlebothomia venarũ. de venis phlebotomãdis. In manu eñi sex phlebotomant. tres in manu magna. pe iuncturã siue cubitũ. scꝫ Cephalica. Nigra siue cõmunis. et Basilica. Quibus addit funis brachij que est ramus cephalice. Tres in manu minori scꝫ Seilen. Saluatella. Ascellarꝫ siue Cephalica manus in dorso pollicis que est ramus vene cõmunis. In crure et pede quatuor phlebotomant. scilicet Sciatica que est in pte siluestri sup cauilla pedis. Secunda est Saphena in pte domestica. Tertia est vena curuature genu. Quarta vena calcanei. Tredecim vene capitis phlebotomant vt lati⁹ in dicto capitulo declarat. opis breuitas singula scribere nõ pmittit

De Arterijs Caput. xxiij.

Differẽtia. xlvi.

Gal. vi. de iuuamentis. c. xiij.

Arteria est membrũ neruosum. a sinistro cordis ventre ortum. in eius subsidiũ motu contrario ordinatũ. in longum rotundũq protensum. duplici tunica velatũ. vite mediantib⁹ sanguine et spiritu in aliud reliquũ corpus delatiuũ. Hui⁹ duplicis tunice interior est multe spissitudinis et duritiei. ex rectis aut obliquis constans villis. Exterior vero mollis tenuis rara similis tunice vene nõ pulsantis. ex rotundis cõstituta ynulis. Interior tunica est quinquies duplitior exteriori. Et ideo Abrucalis magister Galeni qui id bene mensurauit voluit arteriam fore sextuplam grossitudini vene. Habuerunt autem Arterie tunicas duas, ne fortitudine motus findantur.

Et ne spūs in eis raritate dissoluātur. Sūt arterie in ꝯtinuo motu qui dr̄ pulsꝰ vt vitalia cōtemperentur et spūs cū sanguine ad mēbra deferat̄. atqꝫ ex venis in eas sanguis extrahat̄ Unde corde dilatato arterie ꝯstringūtur. Et rursꝰ corde ꝯstricto dilatātur. idcirco pulsꝰ dicit̄ motꝰ receptaculoꝝ spūs. ex diastole et sistole ꝯpositꝰ. ad regēduꝫ spm̄ ꝑ aerē attractū. Arterijs dilatatis ipe tria recipiunt corꝑa vnū ab extra .s. aerem ꝑ porositates corꝑis et suas. Et duo a corde vnū simplex. s. spiritū. Et alterū ꝯpositū ex fumo capinoso. Et aere calefacto. insuꝑ recipiūt a corde de sāguine subtili Et aliqn̄ de sanguine venarū a venis eis cōiunctis Sꝫ cū ꝯstringūtur expellunt duo corꝑa. s. aerē quē attraxerūt iā calefactū existētē. et fumū capinosuꝫ cū illo ꝑmixtū ad extra corpus. Qualis sit motus arteriaꝝ et vnde causat̄ ptꝫ i ꝯmētario ꝑuuli phie. siue introductorij. Preterea an spūs moueat̄ ꝑ cōcauitatē arterie breuitatꝭ grā nō determiabit̄ Arteriaꝝ anathomia ptꝫ ꝓma primi et colliget ꝓmo Et in nondum natis embrionibꝫ et abortiuis clarꝰ arteriaꝝ anathomia videt̄ A cordis eñ sinistro vētriculo due oriūtur arterie qr̄ū vna ad pulmoneꝫ vadit et in ipo spargit̄. qtenꝰ aer ꝑ eam ad cor a pulmōe attrahatur et viceuersa sanguis a corde veniēs q̄ stabilis est et spū plenꝰ nutriat pulmonē Alia aūt est maior quā aristo. noiat adborti a spissiori cordis ꝓcedit et stati vt a corde orit̄ duos ramos ex se mittit Ex quibꝫ maior in circuitu cordis reuoluit̄ Et mior etiā ad sitū cordis dextrū reuoluit̄ Et spargit̄ in vētriculo dextro. Quod aūt remanet post hos duos ramos cū sepat̄ in duas diuidit̄ ꝑtes quarū vna ps est apta ad ascendendū altera aūt minor ad descendendū Ex parte ascēdente oriūtur arterie in collo sub echyme siue subetheni ascendentes ad cerebrū et ꝯtexentes ibi rethe qđ dr̄ mirabile de q̄ infra. Et ea ps que a medicis in brachio tangit̄. ps aūt descendēs tendit ad iecur vene annexa vt dictuꝫ est deferēs spiritū et vitalē sanguieꝫ in corde digestū per totū corpꝰ qđ est eiꝰ primū iuuamentum vnde arteria est via spūs Et spūs est via ꝟtutis et vite. Salus itaqꝫ indiuidui est in arterijs. ꝑterea arterie create sunt vt cor euentet̄ Et fumosus vapor et aer supcalefactꝰ in eo excludat̄. Arteria lesa maius nocumentū inducit qꝫ vene scissio. qꝛ nobiliorē in se hꝫ corꝑis partē Uñ etiā minꝰ cōsolidatur et ducit qn̄qꝫ ad mortē scissura arterie. qn̄qꝫ ad ꝑalisim. qn̄qꝫ ad mēbri mutilatiōꝫ Sint itaqꝫ cauti q̄ acuto phlebotomo ꝑcutiendo venas aꝑiunt. Ne arteriā sub vena iacentē transfodiāt Conferētia arteriaꝝ et venarū incisioni sunt Gipsuꝫ cū albo oui et pilis leporis. cinis rane cum aceto. semē peonie rubrum thus cuꝫ aloe et albumie oui. Conferētia fluxui sanguis ex vulnere. Aloes cū aceto. tela aranee cor et fimꝰ capre ꝯbustus. cinis rane cū aceto. Stercus asini. plantago tunsa. puluis de sarcocolla Arterie phlebotomat̄ licet raro vt que est inter pollicē et indicē in antiqs

Scđa primi Gal̄ de differētijs pulsuum ad teucrum

Trac. ꝓmo f. 122.

Alb. 1. de aialibꝫ c. ij.

iij. histo. c. 3. et. 4.

Alber. 1. de aial. c. xx.

Drn̄tia. lxxxi.

Auicēna qrta qrti trac. ij. c. fi.

Plinꝰ. xxvi. c. 13.

Quarta primi. c. de phlebothōia.

Contra barbitonsores

Conferentia fluxui sanguinis

pma tercij trac.ij doloribꝫ epatis ꝛ dyaphragmatis. ꝛ que est ad anteriorē ptez palme ꝛ tempoꝝ in fortissimis doloribus capitis Et hec gn̄alia de arterijs ad presens suffitiant.

Differētia.xlij.

De Carne Capitulum.xxiiij.

Nicolus sermōe vij.c.vi.

Caro ſm Conſiliatorē Eſt ſubā mollis. terminata ab initio creatōis aīalis. ꝛ poſt ex ſanguine gn̄ata. inter os ꝛ cutem ſituata. Carnis eni ſubā eſt aquoſa ſanguinea. Et primuz qd̄ in embrionis formatōe pficit vt patuit. De cuiꝰ gn̄atōe diuerſitas eſt inter phos. Nā Ariſto. ſcd̄o de gn̄atōe aīaliū dt ꝙ caro gn̄atur a frigido ꝛ diſſoluit ꝛ diminuit a caliditate cuiꝰ oppoſitū ptꝫ quarta ꝑble. vij. Gal. vero vult ꝙ caro gn̄atur a calido ꝛ humido. Sed Auicēna pma pmi dt eam fieri a caliditate ꝛ ſiccitate. Que diuerſitas facile remouet. Nā caro non gn̄atur ex calido aſſatiuo ſicut oſſa. neqꝫ ex ſicco terreſtri. neqꝫ ex hūiditate ſupflua a qua adeps pducit. Sed ex calido tpato. vnde cōplexio eius eſt tpata. Cū enim ſperma ꝛ ſanguis ꝯmiſcent efficit ſperma humidū ſanguine guttatim. Ex quo quidē cōmixto tres iam incipiūt gn̄ari veſicē vt dictuz eſt. deinde fit membroꝝ diſtinctio ꝛ augmētatio ita ꝙ corpus ex venis ꝛ neruis texit ſicut rethe. qd̄ caro ꝛ adeps ex ſanguine mēſtruo gn̄ata implet. vnde dr. iiij. ꝑble. xiij. Etem̄ humidū tumor ꝛ caro fit

Complexio xxxiiij.ꝑble.iij. Differētia.xliij.

Caro cōiter ſumpta eſt duplex. vera ſcꝫ Et q̄ ſilis eſt carni. poſthabitis his q̄ carni ſilant vt ſunt dētes. nerui ꝛc. Verā carnē Conſiliator diuidit in qnqꝫ ſpēs. Prima eſt muſculoſa de qua infra dicetur de muſculis. Scd̄a eſt pura nō abſolute ſed reſpectu poris. qꝛ paucīores in ſe hꝫ neruos vt q̄ in gingiuis repit. ꝛ circa oſſa dorſi ꝛ nariū Tertia ē caro infuſa dicta perithima a gal. vt caro viſceꝝ circa pabulū laborantiū vt epatis. ſplenis. renū. ꝛ pulmonis. humido eni infundunt. Quarta eſt caro ſimplex in qua ſola ſanguinis inſpiſſatio attendit vt caro epatis. ſplenis. pulmonis. ꝛ renū ſm gal. Quita eſt caro glādoſa de qua in ſequēti capite dicet. Carnis primū iuuamētū eſt ꝙ ſit locoꝝ medioꝝ impletio q̄ inter mēbra corpis exiſtunt. et ipſoꝝ fortitudo. ꝛ defenſoriū ne ad inuicē ꝯfricent ſine medio exiſtētia. Scd̄m eſt ꝙ ſit velut culcitra ſup quā requieſcūt oſſa coxaꝝ tpe ſeſſiōis. Tertiū eſt vt p eā calor augeat ſpine cuti dn̄ans. Quartuz ꝙ ſit quaſi culcitra ꝛ firmamētū vene ꝯcaue ſurſum aſcēdētis ꝛ partibꝫ arteriaꝝ q̄ ad inferiora dn̄dūt. Eſt pterea defenſoriū eſtuū hyemū ꝛ caſuū. Patit caro diſſolutōem ꝛ minutionē a caliditate intēſa. vt in febribꝫ ethicis pꝫ. Sed cū ſit membꝝ ſanguineū eo ꝙ ſanguis eiꝰ eſt materia. ideoqꝫ vere regn̄at ꝛ reſtaurari pt bonis cibis ꝛ potibꝫ ac fricatōnibꝫ tpatis. leuis eni fricatio ꝛ mediocris carnē auget Meliꝰ tn̄ eſt carnē rarificari q̄ꝫ ꝯdenſari. j. ꝑble. liij. quis peſtilen

Auer. pmo colliget in pncipio

Gal. pmo de vti. ptīcu. c. iij.

xxxviij. ꝑble. j.

v. ꝑble. xiiij.

tie tpe nō paꝝ ꝯducit corpus densum. dimissis venenis q̄ dissoluūt carnes. qm̄ melius est qñqꝫ malum ignorare q̄ꝫ scire. atqꝫ bezoarticis de quibꝫ ꝑ petrū in de venenis. Ac silr̄ medicinis incarnatiuis. gñatiuis carnis. ꝯsolidatiuis. corrosiuis. ⁊ diminutiuis. q̄r breuitas opis nō suffert oīa. Molles carne ingeniosos aut instabiles. duros vero obtusos. laxos. pigros iudicam⁹. Quibꝫ multuꝫ est carnis his vene strictiores. sanguis rubētior. ac venter hoc est stomachus ⁊ viscera pua. Quibꝫ paruꝫ his vene ampliores. sanguis acrior. viscera maiora. ⁊ venter auctior. Caro mollis ꝑ totum corp⁹ debilē. luxuriosum. ex facili timidū. boni intellectus. tenere capacitatis. fidelē. varie fortune. Dura vel aspera fortē. audacē. duri ingenij. vanū. supbū. plus insipientē q̄ꝫ sapientē. ⁊ crudelis fortune. Piguis vero ⁊ alba hebetē. vanū. gloriosum. obliuiosum. curiosum. sagacē. mendacē. durū ad credendū oīa fcat hoīem. Reliqua in sequētibus patebunt

Aristotiles in de phisionomia .ij. de anima

Arist. 3. hist. c. xvi. Gal. ij. aphor. cōmen. xliij. Michael scot⁹.

De Glandulis caput. xxv.

Caro glandosa siue glādula que a gal. vocat adena duplex est. Una ordinat in gñationem quarundā humiditatū de gñe phlegmaticaꝝ vtiliū ad exiccationē ꝓhibendā. ⁊ acuitatē remittendā. sicut caro glādosa mesenterij: faringa. laringa. Alia est ordinata ad gñationē humiditatis vtilis ⁊ necessarie indiuidui. vt caro glandosa post radicē ligue situata. Aut spēi sicut testiculoꝝ caro. spmatis gñatiua. ⁊ mamillaruꝫ lactis. Est ⁊ alia in alteros fines minus nobiles ordinata vt aut ad supfluitates recipiendas sicut caro faucū supfluitatū cerebri receptia. Et q̄ subascellarū. cordis. Et que inguinū epatis. Ul' ad fulcimedū deputata vt glādula sub basi cerebri locata cui rethe submittit dictū mirabile. Ul' ad loca replenda vacua in sustentationē etiā ordinata vti glandule mesenterij. Siue ad humectandū sicut que circa colluꝫ vesice. Aut ad fouendū vt glandula morū dicta Fouet em̄ ⁊ subsidet vt culcitra vene cōcaue circa cordis auriculā dextrā site. Hec quoqꝫ caro glandosa posita est nō sentire. hoc quidē ꝑ se. q̄r per accidens sentit quēadmodū caro visceꝝ infusa. Et ita loquit Auicēna cum dt carnem glandosam habere sensum. exemplificans de carne mamille et que in origine supplet ligue. ⁊ que intestinoꝝ. ⁊ que colli vesice ⁊ siliuꝫ Et aliquā carere sensu sicut que in emunctorijs.

Differētia. xlij. Hali. ij. theorice

Auicēna pma primi. c. de mēbris

Auicēna. xij. tercij. c. j.

De Adipe et piguedine caput. xxvi

Piguedo est res humida. sup pelliculas et loca neruosa collocata. Et dr̄ ab adipe q̄r adeps ꝓprie dr piguedo interior piguedo xo dr aruina q̄ est sup carnē. et carni admixta. iuxta illō vulgare. Int⁹ adeps aruina forꝭ piguedoqꝫ mixta.

Constan. li. ij. c. xiiij.

.ij de ptibus.v. Unde piguedo fm aristotilē nō distiguit ab adipe. sed a sepo q̄uis vtrūq3 sanguis est cōcoct⁹ p bonitate enutriēdi. q2 sepū terrenū est plus terre q̄3 aq̄ ɔtinēs sanguinisq3 fibrosi effect⁹. vnde siccitate cōstat z fragile est minusq3 vnctuosū. et in cornigeris potissimū repit

Auicenna prima pmi.c. de mēbris .iij.histo.xvij. Adeps aūt siue piguedo est aquosa. magis vnctuosa. min⁹ terrena. q̄ nō cogit nec siccitate aliq̄ frangit. nā ex sanguine vnctuoso z subtili efficit. Preterea adeps intra carnē cutemq3 solet cōsistere. Sepū aūt in fine carnis semp est. Alij aūt volūt piguedinē adipē et axungiā. ppie dici dū sunt aīalis viuētis ptes. Si vero abscindant ab aīali viuēte dicunt sagimen vel sepū et ppie qn̄ igne dissolute dissoluant et seruant. Piguedinis et adipis suba est mollis humida.

Petr⁹.v.pble.v. A frigido siue calido diminuto ex sanguine aquoso et vnctuoso generata. (q̄uis ps piguedis cū aere et igne cōicat. z in calidis ptibꝫ corpis gn̄at) dissoluit eīn calido intēso. et in patella posita sup ignez gr̄a aquose hūiditatis stridet. Unde est membrū ɔsile carniforme

Petrus in ɔmē. v.pble.xiiij. simplex pluribꝫ impmixtū subijs. carnis suba molli⁹. Et nō est superfluitas vt quidā opinant. sed est naturalis q2 recipit nutrimentū sicut alia membra ex actōe ꝟtutis crescitiue. tametsi vene ad ipm nō teriant. Neq3 nerui ideoq3 est membrū insensibile colore albū. Iuuamēta adipis sunt mēbra ɔseruare ne exsiccationē patiant. et ne cito indurent in cibatōibꝫ longis. laboribꝫ vehemētibꝫ. et estibꝫ fortibꝫ tpare et infrigidare atq3 humectare pāniculos sup quos spargit ex

Haliab.ij. theorice subtilibꝫ venis sicut ros. At mēbra sustētare z ad actionē fortificare Unde Constantin⁹ li.xi.c.xvij.dt. Recollige q̄ piguedo sua vnctuositate est ignis nutritia. sua aerea leuitate rei supfitiē petitia. neruorū et iuncturaꝝ mitigatiua. defensiua et relaxatia. pellis siue corij

iij.histo.xvij. remollitia. poroꝝ opilatiua. caloris naturalis ɔseruatia. vacuitatis et cōcauitatis corpis repletia. rugaꝝ cutis extēsiua. venarū et arteriarū corpis cōpressiua. sensus et rōis impeditia. cōplemēti gn̄atōis

ij.de ptibus.v. Alber.xij. de aia libꝫ.trac.ij.c.ij. Hypo.ij. aphor xliiij. aīaliū tardatiua. excedit si alias sensum non impedit. sed ad sanitatē et vires opitulat. Si ꝟo nimiū excreuerit interemit et sensuz aufert. Unde crassi celeriter senescūt. steriles sunt. Et meli⁹ est corpa in matie vltimari q̄3 ingrassitie. Nō em̄ oportet carnē densari ad sanitatē sed rarificare pma pble.liij. Et esse in motiōe et nō quiescere qd em̄ manet putrescit. quies etiā ventrē impiguat. Aliud ꝟo corp⁹ subtiliat. Motus autē et fricatōes ventrē subtiliant. Aliud corpus

v.pble.xiiij. ingrossant. Quosdā tn̄ hoīes quies impiguat. Alios macros reddit cui⁹ ratio patet sexta pble.pmo.

De Musculis Capitulum.xxviij.

Colliget primo. Musculus est membrū consile nō simplex. sed compositum ex carne rubea. ligamētis. et neruo ascēdentibꝫ sup ipsum

ꝓpriũ organũ tactiue et motiue ꝟtutis. Ipse enĩ musculus qui ⁊ lacert⁹ dr̄ siue caro musculosa est induēs ossa. ligat⁹ ligaturis nascentibꝫ ab ossibꝫ. Et istud est qñ neru⁹ ꝯiungit̄ sup̄ne extremitati ipsi⁹ Tandē diuidit̄ in ptes ⁊ miscet̄ exiture carnis lacert⁹ ⁊ germīat in osse posito sub lacerto ligaturā ⁊ miscet̄ cũ neruo ⁊ carne. Et demũ ex omnibꝫ istis erit corp⁹ vnũ noīatũ lacert⁹ fm̄ Auer. Partes itaqꝫ lacerti ꝟe sunt tres. Quaꝝ vna est carniformis siue sanguinea vt caro. ⁊ alie sunt spmatice vt neru⁹ et ligamētũ. Gal'. aũt scd̄o tegni dt̄ ꝙ musculi sunt cōpositi ex simplici carne et neruis. p̄ neruos intelligēs veros neruos ⁊ ligamēta. Sꝫ Auicēna p̄ma p̄mi de anathomia musculoꝝ vult ꝙ musculus cōponit̄ ex q̄tuor. vt ex carne. neruis. ligamēto ⁊ pāniculo. Ne durũ cum molli sine medio vniret̄. addidit auicēna pāniculũ esse de suba musculi. Sed Trusian⁹ scd̄o tegni excusat gal'. dicēs. ꝙ pāniculus nō sit de suba musculi no enĩ vꝫ ad op⁹ eius. sed deseruit ad defensionē ab extrinsecis nocumētis. Sil'r ligamentũ magis ingredit̄ compōeꝫ chorde q̄ꝫ musculi. Ideoqꝫ dr̄ secũdo tegni vt dcm̄ est ꝙ musculi sunt ꝯpositi ex carne simplici ⁊ neruis. ptes ãt extranee sunt vene ⁊ arterie musculũ ingrediētes. Musculi suba mediocritatē tenet in duritie et mollitie. qꝛ non est mollis sicut caro. neqꝫ dura sicut neru⁹ ⁊ ligamentũ. flexibilis. ꝯtrahibilis. extēsibilis. siue relaxabilis. ꝓpter ei⁹ iuuamēta. Cōplexio est calida ⁊ humida qꝛ ptes carnose p̄dñant̄ ligamētalibꝫ et neruosis. Et variat̄ fm̄ corpa vt pꝫ. ij. tegni. Quātitas musculoꝝ in corpe magna est supans quātitatē oīm alioꝝ membroꝝ ossibꝫ dēptis Inter se ãt dr̄nt q̄ntitate. Nā aliq̄ sunt musculi magni vt q̄ ossi femoris ⁊ anche suppositi st̄. ⁊ ad mouēda magna membra deputāt̄. Quidā pui vt qui ad pua membra deputant̄ mouēda vt lacerti palpebraꝝ. Alij grossi mouētes mēbra grossa. Alij tenues vt q̄ vētri suppositi sunt. Alij medij inter illos. Sunt p̄terea alij dilatātes. alij ꝯstringētes. alij dilatātes ⁊ ꝯstringētes sil'. alij girātes. alij resupinātes. Et sunt a gal'. in corpe hũano nũerati. 5 2 9. musculi. Quoꝝ. 45. sunt in fatie de q̄b⁹. 24. sunt deputati ad oculoꝝ motũ et palpebraꝝ. 12. ad motũ mādibule inferioris. et. 9 6. ad motũ aliaꝝ ptiũ fatiei q̄ voluntarie mouēt̄ Quoꝝ vnus sub cute frontis cui⁹ auxilio magna fit oculi apertio. duo sunt quibꝫ nariũ mouet̄ extremitas. duo q̄ supius labiũ mouēt sursum. et duo q̄ inferi⁹ labiũ mouēt deorsum. duo qui mouēt maxillas. Mouētes liguā sunt. ix. gulā et epiglotũ mouētes sunt. xxxij. mouētes collũ et caput sunt. xxiij. quoꝝ quidā mouēt caput solũ. ⁊ q̄dā cũ capite collũ. Et spatulā mouētes in oi latere sunt. vij. ⁊ ab vnoq̄ꝫ etiā latere sunt. xiiij. Et in vnoquoqꝫ brachio sunt. xvij. quoꝝ decem sunt in pte siluestri. et septē in pte domestica mouētes manũ. Et in vnaquaqꝫ manu ab vnaquaqꝫ pte sunt. xxviij. a quibꝫ digiti mouent̄

Plus q̄ꝫ ꝯmētator ij. tegni. ꝯmē. lvij

Colliget primo. Trusianus scd̄o teg. ꝯmen. lvij. Differentia. lviij.

Nicolus sermōe vij. c. viij.

Primo colliget

Prima p̄mi. c. de anatho. muscul. Primo colliget albert⁹ p̄mo de aīalibꝫ. c. xvij.

Albert⁹ primo de aialib₃.c.xv.

mouentes pectus sunt.lxxxviij.quoꝝ dilatant q̃dam ip̃m. q̃daʒ constringũt. Mouẽtes dorsum sunt.xcviij. Sup̱ ventrẽ ⁊ mirach sunt viij.locati. Ad testiculoꝝ motũ natura q̃tuor ordinauit. totidem ad motũ virge.vn⁹ ꝯstringit collũ vesice.q̃tuor mouẽt longaonẽ. Coxã mouẽt.xxvi.mouẽtes crura st̃.xx.locati in coxis.cruribꝫ ꝟo suppositi sunt.xxviij.ad mouendũ pedes ⁊ quosdã eorũ digitos. Et sup̱ pedes sunt.xxij.locati ad motuʒ reliquoꝝ digitoꝝ. Forma musculi est oblonga cui⁹ p̱s media grossior est extremis. Extremũq3 primũ qd̕ est p̃ncipiũ sui ortus d̕r caput musculi.⁊ est grossi⁹ alio extrẽo ad qd̕ termiat̃ musculus qd̕ d̕r finis siue cauda musculi. Et p̱pter hanc figurã d̕r musculus q: p̱uo muri assilat̃. Et lacert⁹ q: lacerte silis est Lacerti in figura sunt diuersi.nã quidã st̃ triãgulati vt pectoris.q̃dã rotundi vt q̃ circa vesicã et circa pedẽ.quidã oblõgi vt q̃ ponunt̃ supra ventrẽ Situs musculoꝝ est in p̱textus quã motus mẽbri mouẽdi fit ab ip̃o. Qui eñ ad mouẽdũ in rctm̃ parati st̃ aliqd̕ mẽbruʒ vbi est dilatatio ⁊ ꝯstrictio.recta est sup̱ membri lõgitudinẽ positio. Qui ad obliquũ mouere mẽbrũ p̱ati sunt obliq̃ est eoꝝ positio. Et

.ij.colliget Auer. Gal.ij.tegni

musculi sunt omibꝫ ossibꝫ circũuoluti q: nullũ est os qd̕ nõ circũuoluat̃ musculis vel ꝑortiõali ipsi. qd̕ ꝟm est de ossibꝫ fatiẽtibꝫ ad esse corp̱is.et nõ de fatiẽtibꝫ ad bene esse q̃lia st̃ dẽtes. Juuamentũ musculoꝝ est vt p̱ ipsos volũtariũ p̱fitiant̃ mot⁹. Oẽs eñ mõi motuuʒ lacertoꝝ sunt q̃tuor quoꝝ vnus est retractiu⁹. ali⁹ intẽsiu⁹. tertius aggregatiu⁹.q̃rtus tẽsus spissus. Unde Auer.viij.phicoꝝ d̕t ꝙ musculus est q̃d motũ p̱ se. Et cõponit̃ ex tribꝫ puta carne musculi que

Cõmen.xliij.

est postremũ motũ.et ex calore naturali q̃ est motor et motũ q̃ trãsit in neruos.et aĩa mouẽte q̃ est forma in illo calore naturali. Motus volũtarij q̃ sunt in hũano corp̱e sunt lx. Motus q̃ est in cute frõtis. mot⁹ oculoꝝ et palpebraꝝ. mot⁹ sũmitatis nariũ et labioꝝ. motus

Nicolus sermõe vij.c.viij.

lĩgue et epiglotis.motus mãdibule inferioris.mot⁹capitis.colli.humeri.et iũcture spatule.mot⁹ adiutorij et brachij.et iũcture fociliuʒ et rascete.motus digitoꝝ.et vniuscuiusq3 iũcturaꝝ eorũ.mot⁹membroꝝ q̃ sunt in gutture.mot⁹ pectoris q̃ fit in attractõne aeris.mot⁹ ꝟge et vesice qñ ꝑ retinẽdo vrinã claudit.mot⁹ sũmitatis recti intestini q̃ fit vt sterc⁹ ꝓhibeat̃ exire. et mot⁹ mirach et iũcture q̃ fit in ancha.et coxe.et mot⁹genu.mot⁹ pedis cũ crure.et mot⁹digitorum pedis et iũcturarũ ipsoꝝ. Preterea ex musculis cognoscit̃ toti⁹ cor-

Trusian⁹.ij.tegni cõmen.lvij.

porꝫ habitudo q: sunt maior totius corp̱is pars. Diuersitas musculorũ in cõplexiõe.et signa patẽt scd̕o tegni.

De Capillis et pilis Caput.xxviij.

Differẽtia.liiij

Pilus d̕r q̃ vniuersi corp̱is est. Capillus ꝟo q̃si capitis pilus. Est ãt pilus corp⁹ subtile plicabile.a fumo adusto resolutũ p̱

Generantur pili

po:os egrediēs cutis.ab exteriori aere exsiccatū.in lōgū rotūdūq3 ꝓ iij.bisto.c.xi.
tēsū Gñanť eṁ pili in poꝝ cutis(a q̄ depēdēt sic̄ herba a terra)ex va
pore q̄ a corpe resoluiť p caliditatē siccitati ꝯiūctā.q̄ cū in corpe ob Gal.ij.cōplexi.
tinuerit humidū supfluū ex ꝑncipijs germiatōis assumptū calefaci
endo ⁊ exsiccādo inspirat.rarefacit.⁊ porificat.iter q̄si ꝑmit⁹ parans
pilis.demū vigorata hūoꝝ q̄ddā i fumos resolutū adurēs ad poros
iā ꝑparatos expellit ceu aliud ꝯñter adiūgit Et deinceps tľr opans
pilū in lōgū extēdit ꝯtinue.radicē ipsi⁹ sp in extriseca ꝓpellēdo.vnū
eṁ coadiuuat aliō in expellēdo sicut cū liq̄duz quoddā ꝓpelleret ex
vase. Sumit āt pilus nutrimētū ex materia viscosa. Nō q᷑ vē nutri Aristo.x.pble.23
at.sed ꝓprie augeť p appōem ptis ad ptē. Vñ materia piloꝝ est va
por nō fumosus subtilis ⁊ calid⁹ neq3 aq̄sus Sed grossus terrestris
mixt⁹ cū aliq̄ grosso viscoso hūido. Sed cā effitiēs piloꝝ est duplex Auicēna septima
Mediata q̄ materiā pili gñat est caliditas agēs in hūiditatē corpis quarti
vt dcm̄ est. Et imediata q̄ est duplex scz intrinseca q̄ est cutis frigidi Gal.ij.tegni
tas ⁊ ossiū sub cute positoꝝ. Et extrinseca q̄ est ꝯtinētis frigiditas.
frigidū eṁ agēs in vaporē in poris cutis retētū illū indurat.inspis
sat ⁊ ꝯdēsat. Pilus ꝓduciť p totū fere corp⁹.sed nō in manuū volis ⁊
pedū plātis ꝓpter musculū cordosū frigidū cōpactū sub ipis exñtez Gal.ij.de iuua.
Jn facie tñ ne visus impedireť ⁊ deformareť gñanť q3 pauci ⁊ bre c..ij
ues pili et maxie in femella. Jn capite vo multi et lōgissimi q̄ cra
neū est porosū. Et caput est tāq̄ corpis camin⁹ cordis caliditati sup De gñatōe ania
positū.fumos toti⁹ corpis recipiēs. Foꝛa ⁊ piloꝝ cōplexio ptz ex de lium.v.c.iij.
scriptōe. Pili diuersificāť in suba.figura.q̄titate.situ.colore.⁊ iuua
mētis Nā aliq̄ st̄ pili grossi.aliq̄ subtiles.alij medij.nōnulli molles
alij asperi.alij hirsuti.q̄dā mediocres. Jn accñtib3 siue figuris pili p qnto de gñatōne
mutāť. Nā st̄ aliqñ plani.aliqñ crispi.qñq3 medij. Crispi reddūtur aialium.c.iij.
aut mľta caliditate vt in ethiopib3.vľ ꝓpter poroꝝ ex q̄b3 egrediunť
tortuositatē. Hic accidit in capite fri.⁊ hu.ꝯspicere capillos crispos
Causanť ⁊ interdū poroꝝ āgustia.vm a causis oppositis reddūť pla
ni.ex medijs q3 mediocres. Variāť etiā in q̄titate Aut rōe locoꝝ in
q̄b3 oriūť.vñ pili capitis st̄ lōgiores vt dcm̄ ē. Vľ ex pte cōplexiōis
etatis.ꝯsuetudis.sex⁹.et alteri⁹ regis circa nō naťalia vsantis Jn situ
q̄ aliq̄ st̄ pili palpebraꝝ.aliq̄ capitis.aliq̄ iguinū.aliq̄ barbe.aliq̄ sub
ascellaꝝ. Jn his eṁ ptib3 maxie hoib3 pili crescūt. Diuersificāť ⁊ in
colore.st̄ eṁ albi.nigri.rubei.ruffi.mediocres ⁊c̄.q̄ diuſitas.aut na
turaľr euēit vľ accñte vt ex adustiōe nia.vľ hūore tingēte supflue me
lācolico ⁊ sic effitiūť nigri. Piloꝝ iuuametū duplex existit oim.vnū ij.colliget de iu
q̄tū ad itiora.reliquū q̄ ad extiora Prio q̄dē q̄ i vapore adusto ex q̄ uamentis piloꝝ
ꝓcreāť pili materia mala supflua educiť de corpe.q̄ poterat eē cā eg
tudinū.⁊ iō hñtes capitis ptes ꝯpactas.adorē fere carētes vt fumi ꝯvsi
in pilos vix egrediūť sepe i dolorē capitis coicidūt.pil⁹.n.trahit ad se

Iuuamentum pilorum

Natura produxit pilos

malam ex corpe materiā et inde mundificat ipm. Sicut georgici cū volunt fertiliorē reddere terrā in eam ptem nitrosam adustā ꝛ amaram. semia pūtiunt attrahētia. vt siclam et lupinos. Tali nāqꝫ mō

Differētia. liiij.

pili omēs intrinsecis cōmune pstant corpis subsidiuꝫ. Extrinsecas iuuāt ptes dupl'r. Aut p se magis ex intentiōe ac arte nature fm propriā ꝯuenictes plasmationē. Aut p accn̄s magis qsi materie vel cōplexionis necessitate ꝯsecuti. Primi iuuamēti sunt palpebraꝝ ꝛ supcilioꝝ pili qui defendunt oculos et phibent ne ad eos extrinseca cōcurrant. vt pluuia. imber. puluis. Etiā ad visum cōducūt non parū vnde in pncipio creātur gn̄atōis. et vite aīalis ꝯformes sunt. Capillos vero ꝛ pter ornamentū ꝛ cerebri tutelam ac caloris ipsi⁹ custodiā natura pduxit. Pili barbe sunt creati ad cōcupiscentiaꝫ siue ornatū ꝛ fatiei rugas obtegere. ꝛ genas cooperire. distiguūt etiā virū a muliere. cuꝫ ipsi barba oriat̄. nisi valde frigido. ꝛ eunuchato a natura vel arte. Non aūt mulieri nisi pter calidam complexionē ꝛ acutorū vsum vel menstruoꝝ defectionē cum spermatis retentione quib⁹ mulier deturpat̄ sicut vir decorat̄. Duplici rōne natura in viris barbā creauit. Una qꝛ viroꝝ calor fortior est mulierū. Alia quia natura sunt mlieres venustiores ꝛ viris impilose amabiliores. Pili qui ex accn̄ti. necessitate materie oriunt̄ ꝛ nō ex nature pposito pncipali sunt pili alaꝝ ꝛ pectinis ꝛ totius corpis. reliq vt pectoris brachioꝝ cruriū. qui ex vaporib⁹ fumosis plimis quos natura membri expellit calidi et humidi gn̄ant̄. Dedit etiā natura iguinibus pilos. quaten⁹ ptes illas tegat ꝛ abscōdat. Natura eni humana verecundiaꝫ amat. Piloꝝ egritudines sunt allopitia q̄ est casus capilloꝝ ꝛ ipsoꝝ circa radicē corruptio. canities. caluities. scissura. corrosio. syrones. Conferētia capillis sunt bolusarmen⁹. capillus veneris. aloes cū vino. pollitricū. oleū mirthinū. oleū oliuaꝝ agrestiū. oleum de alkanna. ꝓuocātia ortū barbe. absintheū siluestre. abrotanū cōbustū cū oleo rafani. Mundificātia capillos. Cortex nucis vsta cū vino ꝛ oleo linita Spuma argēti. camomilla recēs in lixiuio colore pulcro decorat capillos. Crispātia capillos. cinisfimi cameli. pollitricium. marchasita. Elongātia capillos. capillus veneris cū oleo mirthino et vino. cepe cū spuma maris. gallitricū. laudanū. Remouētia ꝛ tardātia canitiē. vrina canis. coloqntida. cinis genitalis asini linit⁹ abrasis pilis. Cōfectio anacardina. cōfectio letificās. electuariū de mirabo. indis. oleū de agresta. de costo. de alkana. Casui capilloꝝ resistētia. axungia porci cū quarta pte gallinaꝝ. iecur burdonis ꝯbustū cū oleo mirtino. oleū oliuaꝝ siluestriū. oleū mirtinū. oleū mirabolanoꝝ. Allopitie ꝯferētia. absintheū. cepe fricatū. oleū sinapis. oleum nucis. oleū de kerua. oleū laurinū ꝛc. Caueāt tn̄ hi qui pulcritudieꝫ diligūt capilloꝝ ne in apoplexiā. epilepsiā. catharruꝫ. catalemsiā. pa

Albert⁹ tertio de aīalib⁹ trac. ij. c. ij

Causas quare natura viris barbam tribuit

Tulli⁹. j. offi.

Auicenna septia quarti
Uiaticus in pn°

Gal'. primo meimiri

Gal'. primo memiri. c. iiij.

Conferentia capillis
Mundificantia capillos
Crispantia capillos
Elongantia capillos
Egritudines pilorum sunt
Tardantia canitie
Casui capillorum resistentia

ralisim. obliuionē. incidant. Capilli stabiles vel nigri vel aquatici coloris sordidi et crassi. animū indicant violentū. siles apro vel sui. Capilli molles et vltra modum tenues rubei penuriam indicant sanguis et ebes ingeniū et pigrum ꝓgnosticant. Sed nimiū crispi. subdolū asperum timidū et lucri cupidum ꝓnūctiant Crispi et tortuosi capilli cum simitate nasi vt frequēter adueniunt Capilli depressi nimium et fronti imminētes ferum declarant aim quib⁹ capitis vrsini capillatura cōcordat. Si autem sint supinati supra mediam frontē ad cerebrum respiciētes. Callidum quidē in nequicijs sed min⁹ sapientē ꝓnuntiant. Capilli rigidi et rari timidum et frigidum ꝓnunctiant. flaui crassi albidi indociles dicunt esse et feros. densi et vasci circa tempora et aures callidū et libidinosuꝫ indicāt hominē. Tenues aūt et rari iuxta tempa frigidū ac sine virib⁹ hominem ostendunt. Capilli subnigri si sunt moderate tenues bonos indicant mores et bonam homis cōpositionē. Idem oñdūt subflaui moderate tenues. Multa vltra modū capilloꝝ densitas et grossities in iuuentute maniā in ꝓcessu temporis preloquitur Capilli in timentibus erigūtur et rigentib⁹ ꝓpter calidum intus congregatū Si recte linea ad q̄ꝫ capilloꝝ termiatur generatio descendit et imminet fronti pretendit hominē animosuꝫ ⁊ misericordeꝫ Si autem econtra exaltatᷓ a fronte fcat callidum decaluabilē et parui intellectus hominem. Si vltima linea post sinciput ad q̄ꝫ desinit capillorum generatio descendit vers⁹ ceruicē indicat callidū in nequicijs Et insipientem in bonis et libidinosum. Si autem eadē linea multum exaltatur a ceruice significabit femineū timidū tarduꝫ et iracundum. molles timidū duri fortem indicant Sunt molles q̄ promissi et simplices. duri qui crispi Septētrionē inhabitātes molles pilos hn̄t. hijs enim supfitialis magis est sanguis. et dulces hūores ꝓpter qd̄ bn̄ colorati sunt. x. pble. xxij. Et veritatē hꝫ de habitātibus in extremo sexti climat⁹ et in septio et vltra. sicut germani. daci ruteni Sꝫ qd̄ in de phisionomia dr. q septētrionales sūt fortes ⁊ duroꝝ piloꝝ intelligi dꝫ de inhabitātibꝫ q̄rtū et quintū clima ita q sermo prolatus sit de habitante in tertio climate. Sic simlr quando dicitᷓ Q̄ meridionales habēt molles pilos et sunt timidi intelligitur de primo et scd̄o climate. Sed cuꝫ dicitur q habēt duros capillos hoc veritatem habet de his qui inhabitant quartum et quintuꝫ clima. Pilositas circa ventrem loquacitatē fcat. Qui habent tibias pilosas venerei sunt. quicunq̄ꝫ aūt ea que sunt circa pect⁹ et ventrem. valde pilosa habent nunq̄ꝫ in eisdem perseuerant. Habētes pectora valde nuda vel non pilosa inuerecūdi sunt. et in vltima timiditate

Albert⁹ primo de aialibꝫ trac. ij. c. ij

xxxiij. pble. vi.

viij. pble. xiiij.

Aristo. in de phisionomia

tertio histo. c. x

Petrus in cōmē. decime pble. xxij

tertio histo. c. x

Gal. ij. de ꝯplex.

Aristotiles in phisionomia

Capilli stabiles vel nigri [illegible]
Capilli molles
Crispi nimium
Tortuosi
Depressi
Capilli rigidi
rari et tenues
Subnigri
Densitas capillorum
Septentrionales sunt fortes
Pilositas circa ventrem loquacitate
Tibias habentes pilosas sunt venerei
Habentes pectora nuda inuerecundi

Spatule pilose } Inconstantia
Dorsum pilosum } significant } Inverecundiam
Collum pilosum } Liberalitatem
Corpus pilosum } Libidinem

Auerrois.4.col. .c.de signis sanitatis 4.de ge.aliu.c.v iiij.pble.xxxi. quarta pble.xviij. sexta aphoris .28. quinto de generacione aialiu.c.iij

et.c.v. iij.histo.c.xi. x.pble.xxxiiij. x.pble.lxiiij.

Auic. scda primi

Albert⁹ pmo de animalib⁹.c. finali scdi tractatus.

breuis vite. Spatule pilose inconstantiã significant. Dorsũ pilosum inuerecundiã. Collũ pilosum liberalitatẽ. Corpus ex toto pilosum libidinẽ significat fm Aristotilẽ decima pblemate.xxiiij. Capilli rufi fallacẽ hoiem ex natura ostendũt et inuidũ. Nemo caluescit ante q̃ coire incipit. Unde caluities puenit aut ex nimio coitu, aut propter adustos fumos eleuatos, aut fortes motus spirituũ aialium pter varios actus in vita necessarios. Unde eunuchi pueri et mulieres nõ caluescũt decima pblemate.lviij. et tertio historiarũ.c.xi. Nemo etiã in pte posteriori caluescit. ꝛ minus solẽt caluescere mento qui sunt bipartito tertio historiaꝝ.xi. Canities citi⁹ aduenit capillis rufis et maxie in tpibus. efficit eni putredine (q2 egritudo pili est) nõ ariditate. Nam et hominib⁹ per etatem veniũt ver, estas, autumn⁹ hyems. Hoies etiã soli maxie canescũt vt dcm est q2 hõ longeuũ est aial. Equi vero improprie canescũt quinto de gñatõe aniaiũ.c.iij. De fcatione capilloꝝ sup cerebri complexione pꝫ scdo tegni et ibi p plus q̃ commentatorẽ cõmento.xviij. Crura densis pilis obsita fm loxũ indocilẽ ꝛ ferum hoiem. Hec etiã indicant iguina si nimis sint pilosa. Uenter siliter et pectus si nimio pilo tecta fuerint leuem hoiem et instabilẽ indicant. et animũ qui sine religiõe et pietate est. Cum aũt solum pectus pilos habet calidũ et animosum designat. Corpus ex toto pilosum quadrupes aial potius q̃ hoiem designat Ceruix pilosa iuxta caput fortẽ et animosũ indicat. Si vero ad mediũ frontem capillus descẽdit ex vtraq3 parte repssus et reflex⁹ eque spetiei silatur. Ad reliqua fiat accessus.

De Unguibus caput.xxix.

Differentia .liiij.

Unguis est corpus expansum peltale. ex supfluitatib⁹ pductũ. induratũ sup digitorũ extrema. iuuamẽto plurimo situatũ. Solum eni in vltimis oritur digitoꝝ manuũ siue pedũ. ceu pili in cute pticula corpis extrema. Unde si qd de ossibus puis in summis manuũ aut pedum perdat non ibidem vngues crescũt sic nec pili in nobis cute dpdita Ungues diuersificant multipliciter tam ratiõe substãtie q̃ accidẽtis. Quidã eni sunt asperi grossi duri. Alij subtiles lenes molliores. Sunt et aliqui magis expansi. Quidã parui angusti existũt. Preterea planiores et recti nõnulli. Alij vncosi et recurui. quidã sunt lucidi et splendẽtes. reliqui obscuri tenebrosi. alij albi. alij fusci. quidã pmixti ex albo et rubeo. hoim vngues lati sunt. simee vero imbricati. Rapacib⁹ vnci ceteris recti. Unguiũ iuuamentũ est duplex intrinsecũ et forinsecum. Intrinsecũ est corpis mũdificatio a supfluitatib⁹ ex quib⁹ ipsi gñant

x.pble.xxvij.

iij.histo.c.ix.

Plini⁹.xi.c.xlv.

Unguium iuuamentum

et augeꝛ. gñantur eñ ex grossa et terrestri sup̄fluitate actione calo ris in fumū cōuersa. et in digitoꝝ extremitatibꝫ retenta et indurata Modus eñ originis eorū est quemadmodū et pilorū. Dicta enim sup̄fluitas grossa ad extrema veniēs digitoꝝ ibi retēta a frigiditate aeris condensaꝛ et induraꝛ. quā postea portio eius scđa adueniens ꝑpellit in antea. Et sic tertia scđam. et quarta tertiā. et sic vltra do nec vnguis completionē recipit. quā extremitas ipsa digiti postulat Extrinsecis aūt ꝑtibus vngues quadruplex exhibēt iuuamentum. Primū est digitoꝝ vltima cōseruare ceu ferrū extremitatem haste. ne caro extrema ledaꝛ cōp̄ssa sup̄ rem duram. Scđo ꝫ vt p ipsos di giti res capiāt minutiores. et firmius retineāt. Tertiū qm̄ eis scal pitꝛ cutis et mūdatur. Quartū q2 sunt arma defensiōis. apphensiōis et venationis et hoc respectu brutoꝝ magis q̄ꝫ quo ad hoiem. Sūt etiā vngues ad decorē creati q2 reddunt digitorū extremitates aspe ctu venustiores quemadmodū aurum super extrema artifitiatoruꝫ. Quomō aūt conducūt ad opera artis posthabeꝛ breuitatis amore. An vngues nutrianꝛ patet differētia. liiij. et scđo tegni. Vngues pa ciunꝛ quādoqꝫ scissuram. quandoqꝫ gibboranꝛ et exasperanꝛ. qn̄qꝫ defedanꝛ et leprosanꝛ. quādoqꝫ accidit eis albaras. aut citrinantur vel alio malo colore colorātur. quādoqꝫ mollificātur et plicantur et torquētur. et quādoqꝫ nascunꝛ additiōes in circuitu eorū. scabies ⁊ citrinitas. Conferētia vnguibꝫ lesis patet in antidotarijs. Vngues albi. plani. molles. et tenues. subrubētes et bene plucidi. optimuꝫ in hoīe ingeniū indicāt. Et hoc signū raro fallit. q2 tales vngues ab optima ꝓcedunt complexiōe. Vngues inflexi ⁊ curui rapaces indi cant et imprudētes. Et si sunt cū macie digitorū significāt futuram ethicā vel ptisim. aut vtrūqꝫ illoꝝ. Qui aūt impressi sunt in medio et nimiū spissi significāt fedos homines et stolidos. Nimiū breues vngues malignū ostendūt. Eiusdem dispositōis indices sunt et pal lidi vngues et nigri. Asperi aūt et rotundi proni declināt in venerē Quando aūt sine manifesta causa vngues de facili cadunt leprā in dicāt futuram. Pallor trahēs ad viriditatem in vnguibꝫ mortē esse proximā prognosticat. Gibbositas vnguiū futurū apostema pulmo nis indicat. Ex hoīe siquidem resegmina vnguiū e pedibꝫ mani busqꝫ cera ꝑmixta (ita vt diciꝛ. tertiane vel quotidiane vl' quartane remediū queri) Ante solis ortum aliene ianue affigi iubēt ad reme dia in his morbis. Ex his oīm digitoꝝ resegmina vnguiū ad cauer nas formicarū abijci iubent. Eamqꝫ que p̄ma ceperit trahere corre ptam subnecti collo et ita discuti morbum

¶ Sequitur Figura de membris exterioribus

Auer. ij. Colli.

Auicēna septima q̄rti trac. iiij. in. fi

Albertus primo de aialibꝫ. c. xxvi.

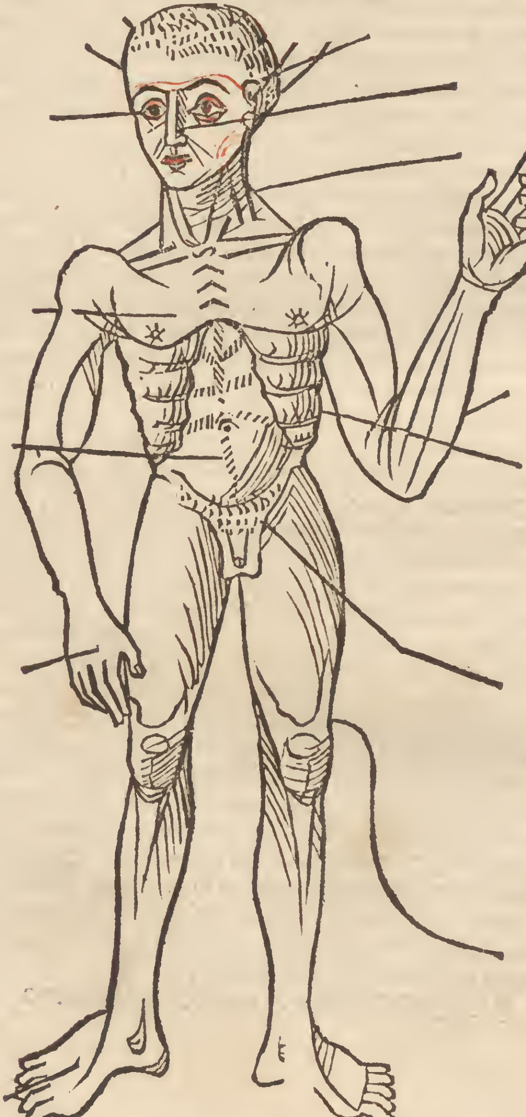
scđo ꝑgnosti. viij Albertus. xxij. de aialibꝫ. c. v.

Plinius. xxviij. c. vij. in fine.

Vngues quare

Vngues sunt creati

N 2

Exteriores capitis partes supreme
Capilli
Corona
Bregma
Vertex
Sinciput
Exterio res faciei princi pales p tes
Frons
Supercilia
Oculi
Nasus
Gene
Male
Maxille
Barba
Labia
Os
Mentum
Oculi partes sunt
Orbita
Palpebra
Cilium
Lachrimale
Albugo
yris
Prunella
Pupilla
In pecto re sunt
Thorax
Mammilla
Papilla
Coste
Ascella
Sternum
Cundrum
Ventrē ↄstituūt exteri⁹
Subcartila giūz siue ps stōachalis.
Umbilic⁹.
Sumen
Pecten
hypocūdria
Ilia
In ma nu sunt
Rascera siue carpus
Pecten
Condili
Internodiū
Digiti qnz
Ungues
Palma
Ictus
Mons
Vola
Pedū p tes sunt
Juncture
Linee
Talus
Tarsus
plāitics pedū
Palma
Concauum
Calx
Pectus
Pedice qnq
Unguis
Auris ptes sunt
Pinnula
Fibra
Concilium
Auditiuus porus
Lobium
Antilobiuz
Occiput pars capitis posterior
Tempora ptes capitis laterales
Nasus hz
Alaria
Colūnas
Nares
Pars colli
Anterior
Guttur Epiglotis
Posterior
Gula z ceruix
Partes brachij
Humeri
Ala
Strange
Ulna
Cubitus
Coclearius
Brachium
Dorsuz habet
Tergum
Scapulas
Palas
Spinam
Glutum
Lumbos ue clunes
Partes circa viri pudēda
Inguina
Culb⁹ siue mentula
Balanus
Uritor
Preputium
Sutura
Peritoniū
Testiculi
Oseum
In cruribz sunt
Coxe
Genu
Poples
Tibie
Crea Su
pudēda mliē rū diuidūt i
Sinuscera
pretigomata
Mensa
Collū pudendi

De membris exterioribus in generali Caput.xxx.

Partes exteriores in quas Egipcij medici totuz diuidunt
corp⁹ humanū.sunt caput.collū.thorax.brachiū duplex.et
crus duplex. Caput itaqʒ totū.ps toti⁹ corporis appellatur
Capitis ps q̄ capillis intecta est Calua appellat̄.cui⁹ por
ps sinciput.posterior occiput.sed media vertex dr̄ fm aristo. Gal'.āt
q̄ magis pticulariter loquit̄ appellat eaʒ ptem q̄ est nuda pilis sup̄
supcilia ab aure ad aurē: frontē.q̄ dr̄ ps fatiei fm aristo. Que vo se
cus aures tempora Que supra bregma.fm mediū capitis corona dr̄
Uertex cacumē a quo videt̄ incipe pductio capillo℞ vt a cētro cir-
culi. Que vo post cacumē ex ptib₃ quidē posteriorib₃ ad tenontes de
scendēs occiput. Ex anteriorib₃ q̄ supra frontē bregma. Faties vero
dr̄ totū qd̄ post frontē circūscriptū oculis et naso vsqʒ ad mentū. In
cipit a supcilijs sed terminat̄ frons desup descendēs.mediū inter su
pcilia qd̄ sine pilis est interciliū dr̄. Palpebre succedūt velut termi
frōtis.in oculi orbita situate supeminētes ꝛ pilose. Scdm āt q̄ ostē
dit̄ frons ad tempora in finib₃ eius aures ordinate st̄ (quarū ps ex
terior fm aristo.auricula dr̄) ꝯstat pte supiore pinna.inferiore fibra.
interior aūt coclee assilat̄. Galien⁹ vo dt̄ q̄ harū alie ptes sunt eso
lātes.alie refracte ad posteri⁹.ad anteriora ipis extremitatib₃ gibbo
se. Sub quib₃ est quidam semicirculus circūferētialis ad acutum
eminens xistriū noiat⁹. Qd̄ vero sub hmōi est acuitate cōcaua cōci
liū. Que in medio est rotundū foramē auditiu⁹ porus.post quē lo-
biū quidē dr̄ ab aure gibbosuʒ. Que vero supiacet antibobiū. Sub
palpebris oculi sunt q̄ lumiaria vocant̄ tota figura est circuli semis
Horū vero que quidē cooperiūt eā que interi⁹ tunica℞ ꝯsistentiaʒ
palpebre vocant̄. Palpebra℞ extremitates tarsi noiant̄. Ex quibus
oriunt̄ pili qui et palpebres noiant̄ ex quib₃ pdeunt noia sortiētes.
(aut cilia fm aristo.) facti ad digerendū visibilē spm̄. Uel vt quidaʒ
dicūt eos q̄ introrsum effundunt̄ radios ad videndū. Pars cōis in
ferioris supiorisqʒ palpebre angulus dr̄ fm aristo. Eas aūt ꝯiūctōs
gal'.cantos appellat. Alij lachrimalia.quē duplicē vterqʒ hʒ oculus
Alter℞ magnū iuxta nasum. puus vero cant⁹ siue angulus est q̄ cir
ca aurē.aut tempora.qui si iusto sunt lōgiores notū malefico℞ mo℞
phent vt dicet̄. Humor oculi interior quo videt̄ pupilla est.aut pru
nella fm gal'.noiat̄. Ab alijs pupilla dr̄ foramē tendēs ad humorē p
quē visio pficit̄.vt dicet̄ in caplo de oculo. Qd̄ eam ambit nigrū dr̄
Qd̄ postremo nigrū circūdat candidū siue albugo.in cui⁹ medio est
iris circularis varijs colorib₃ ad silitudinē iris in aere. Nasus i me
dio oculo℞ ordinat⁹ est.cui⁹ inferiora nares vel mucilaginatōs vo

Aristo.pmo histo
riarum.c.xvj.
Prio ad corinth.
xij.et ad Rōa.xij
Capite finali in
troductorij medi
corum

Primo historia℞
c.xi.

Primo historia-
rum.c.x.

cant᷑ p que respirant et odorant aialia. Nariū vero exteriora alaria
vocant᷑. Que vero deteriat ipa: colūna. Ex alterutra pte nasi cōcaui
Plini⁹.xi.c.37. tates sub oculis ꝯcaua dicunt᷑ siue gene. cui⁹ extremū ambitū supio
ris antiq ciliū vocauere vnde ꝛ supcilia. Que his supeminēt inter
Isidorus.xi.ethi nasū et aurē poma siue male vocāt᷑. q bn̄ coloratis ꝛ liberalib cū ve
mo.c.j. recūdant᷑ rubēt. Infra malas sꝫ bucce risū indicātes. q maxille a q
busdā dicunt᷑. deinde mādibule maxillaꝝ ptes situāt᷑. Gal'. autē eas
ptes pter poma dn̄dentes vsus mentū appellat geix. Mentū dr qd
est sub inferiori labio por maxille ps sm aristo. cui⁹ posterior est mā
pmo histo.c.xi. dibula. Barba totū qd est sub narib circūferētialiter cū toto mento
Os vo qd est in medio labioꝝ inter ea ꝯsistēs et ꝯtentū. Qd vo in-
ter pect⁹ ꝛ faciē est totū suscipiēs caput vsqz ad hūeros collū nuncu
pat᷑. Cui⁹ ps por guttur in quo emiet epyglotis. posterior gula siue
thenon extima ceruix dr. Sub collo nāqz alterutrinqz hūeri sꝫ sup
eminentes quoꝝ supma ps acormiū vocat᷑ siue ala. Qd vo post hoc
vsus anteri⁹ clauis. inter eos āt stāge ab hūeris vo man⁹ pcedūt ex-
tēse vsus alterutrū lat⁹. haꝝ vo ps q ab hūero vsqz ad cubituz vlna.
ꝛ brachiū dr. Cubit⁹ vo vbi curuat᷑ tota man⁹. cui⁹ exterior ps coro
pmo histo.xiiij. nū ꝛ coclearīū ꝛ alectranū noiat᷑. Qd vo post hoc brachiū quo ꝛ mē
surāt hoies. vbi vo finit brachiū et iuncturā facit vsus extremū ma
nus. vocat᷑ carp⁹. qd post hoc methacarp⁹. deinde cōdili vnde inci-
piūt digiti. digitoꝝ vo q maxim⁹ pollex vocat᷑ eo ꝙ toti manui ex op
posito coopat᷑ eqpollēs ei. Qui vo post hūc index. deinde medi⁹. Et
post hūc annularꝫ a medicis hoc nomē sortit⁹ est. Qui vo post oīs
pu⁹ eo ꝙ mior oīb est. aut auriclaris dr. Igit᷑ qd qdē a carpo extrēa
man⁹. qd deinde palma. qd demū suppalma. Qd sub emanatōnib⁹
digitoꝝ pect⁹ man⁹. qd inter hec oīa vacuū man⁹ siue vola dr. Que
carnosa est. Nodus quo cū brachio man⁹ iūgit᷑ coartat᷑qz brachiale
vocam⁹. Sed ps digitoꝝ q se inflectit nodus siue articulus ē. q rigi
pmo histo.c.vij da ꝯstat internodiū dr. Desup vo post collū totū qd ex anteriorib p
tib vsqz ad inferiora thorax vocat᷑. cui latera vtraqz sub manib pte
adherēt. ps sub hūeris subascella. Qd inter hec pect⁹. cui⁹ cuz collo
ps cōis iugulū dr. In medio pectoris vsqz ad cundrū sub quo est os
stōachi sternū. hinc āt epigastꝝ. Pect⁹ biptituz est. In mammā cui⁹
pmo histo.c.xij. extrēitas papilla dr p quā feis lac elicit᷑. Hypocūdria sm rectitudi
nē sub cundro sꝫ sup vmbilicū. A cartilagine sub cartilagīū denoīa
tū. Cōcauū āt cōe sub cartilagīj et ilīj cholago dr sm aristo. In me-
pmo histo.c.xiij. dio toti⁹ epigastri vmbilic⁹ est. vētris radix. cui ps subiecta in lat⁹
vtrūqz ilia dr siue femora sm gal'. q dicunt᷑ etiā loca vacua in medio
qꝝ est qd attici noiant ytrū. Aristo. āt eā ptē q recte subiūgit᷑ sumen
siue abdomen appellat. cui⁹ postremū aqticulus. deinde est pecten
qrto de ptib.c.ix siue pubes ad quē termiat᷑ thorax vbi pudēda masculoꝝ locata sꝫ.

et feminarũ ſm explantatõem cruriũ vt ab eis occultent͛. Maſculi
igit͛ id quod prebemiũ culbꝫ ſeu veretrũ noīat͛ ſiue penis poſtremo
thorace foras ꝑpendẽs. Extremitas ei⁹ balan⁹ ſiue glans cui aſſilat͛ Cornucopia
dr̄. Foramen qd̄ eſt ad vtilitatẽ excretõis vrine vritor ſiue vrine fiſtu Epigra.xij.
la aut tubus. qd̄ cooperit caput virge ꝑputiũ. frenũ aut glandis pnci
piũ vbi ꝑputia deſinũt verſus colẽ. Inferior aũt ps culbi ſiue colis
ſm longitudinẽ ſutura. Qd̄ vero ꝓtendit͛ vſqꝫ ad anũ thaurus ſiue
peritonia dr̄. Subiacent mẽbro genitali teſtes gemini qui ⁊ didimi
dicunt͛ cute obducti q̃ oſeũ ſiue ſtortũ nuncupat͛. Pudẽdi femini lo-
cus ſinuſcera vocat͛. Que ꝯtinẽt ipm ſunt p̃tigomata. In medio ho
rũ ſm ſciſſurã menſa. quã qñ ꝓminet multũ abſcindere ſignificãt
egipcij virginibꝫ. Intus aũt eſt collũ ipſi⁹ pudẽdi cõphenſũ muſcu
lo qui vtilis eſt ad retinendũ excretões qñ nolum⁹. vocat͛ autẽ anu
lus a figura. dr̄ etiã ſtercorinũ. Pars ꝟo poſt collũ ex poſteriorib⁹ to
ta tergũ ſiue dorſum dr̄. cui⁹ ptes ſunt ſcapule ſpina. Sunt eñ ſca-
pule ex vtraqꝫ pte poſt collũ. in medio ſpina. cui ſtomachus int⁹ ſub
iacet meras renũ dr̄. Media ps toti⁹ tergi deſuꝑ vſqꝫ ad glutũ: dor
ſum. glutũ ãt diſtiguit methafrenũ et lũbos qd̄ acruſtã vocabat ho
mer⁹. Exinde vero eſt lumbꝫ q̃ et oxia noīat͛. et eſt loc⁹ in quo cingi
mur. deſinit autẽ in ſacro oſſe qd̄ eſt in vtroqꝫ iſthio id eſt vertebro
cui ꝟtebro ſubſtrata ſunt corpa carnea eo qꝫ magna ſit ſ ei⁹ oſſa quo-
rũ ꝯnexitates qr̄ circũferẽtiales ſunt ſpironata nuncupant͛. Hinc ãt
copulatũ totũ corp⁹ bipt͛it͛. diuidit͛ eñ in duo q̃ crura vocant͛. quoꝝ
diſtinctõem duplã duplatões veteres nuncupabãt. Harũ ptiũ ſuꝑ
ma ps iũcta pectini īguẽ q̃ vero a ꝟtebro mox incipiũt coxe nuncu
pant͛. ps ſm quã ſuꝑiores iũgunt͛ inferioribꝫ dr̄ genu. qr̄ genua ĩ vte Iſidor⁹.xi.c.i.
ro genis opponunt͛. cui⁹ anterior dr̄ oculus genu ſiue patella. dome
ſtica ꝟo et poſterior poples. Sub genu ſunt tibie quarũ ps p̃or crea
ſiue antimoniũ. poſterior ſura dr̄ ſiue gaſtrominia Talus ſub cruri
b⁹. ſub talo calcane⁹ eſt. Sed gal'. dt̄ qꝫ finis oſſiũ tibie tã ad anterio Ariſto.ij.hiſto.i.
rẽ ptẽ q̃ʒ ad poſteriorẽ ſſiria nũcupat͛. Ariſto. ꝟo p̃mo hiſtoriaꝝ. c. xv. q̃rto de pti.ix.
finẽ. appellat malleolũ geminuʒ vtriqꝫ ptitũ lateri. Poſt ſſirias ſunt
pedes quoꝝ poſterior ps talus a gal'. Anterior a ſſiris vſqꝫ ad digi-
tos tarſus. Ariſto. vero poſteriorẽ appellat pedis ptẽ calcẽ. Prior di
ſcreta eſt in digitos q̃nqꝫ. media plante noīe explicat͛. pars carnoſa
pedis ſolũ attingens veſtigiũ appellat͛. cui⁹ mediũ dr̄ concauũ. infi
ma calcane⁹. ſuꝑaſcendẽs palma. que vero poſt cõcauũ ſuꝑemiet dr̄
pectus pedis. Deinde ſunt digiti pedum in equali numero digitoꝝ
manus. non tñ habẽtes eadem nomia eo qꝫ nõ effitiũt eaſdẽ vtilita-
tes. dicunt͛ aũt pedice. Heret ſũmis digitis vnguis. et nodus inter-
uenit ſed nõ niſi vno inflexu adducũt͛ Et hꝫ hõ ſuas ptes ita diſpoſi p̃mo hiſto.xv.
tas vt i eo ẽ ⁊ ſuꝑi⁹ ſit ⁊ iferi⁹ ⁊ p̃r⁹ ⁊ poſteri⁹ ⁊ dextꝝ ⁊ ſiniſtꝝ vt dcm̃ ẽ

Constat sane dextrũ ⁊ sinistrũ ex sil'ib⁹ fere ptib⁹ atq̃ eisdẽ. vm sini- stra oĩa st͡ imbecilliora. At posteriora p̃orib⁹ ⁊ supiora inferiorib⁹ di screpant. pterq̃ q̄ inferiora assil'ant sepe supiorib⁹. vnde vẽter imus rñdere assolet fatiei in corpulẽtia et gracilitate. Crura cuz brachijs cõem ineũt rõem ita quib⁹ cubiti breues his etiam magna ex pte fe mora sunt breuia. quib⁹ pedes exigui his man⁹ quoq̃ pue habent.

De capite humano caput.xxxi.

Caput est membrū diuinū. in supiori pte corpis situatū. ptī bus q̄pluriмis et virtutib9 insignitū. Caput esse diuinissimū Aristo. in. xxxiij. pble. vij. et. ix. testat̄ dicēs. Trib9 locis exn̄tib9 capite pectore et vētre inferiori. caput est diuinissimū. Cū ei9 inhabitator est aīa a quo tanq̄ a diuina pte pcedēs sternutatio q̄d sacrū et auguriū hoīes fore eā putauerūt. et ventū p sternutationē pcedentē adorāt ɀ dignificāt. in quo ɀ rō maxie viget Est aūt in supiori pte locatū Cū sursum in nobis est sursuȝ simpl'r et in vniuerso. tum pter grandē nostrā caliditatē q̄r hō calidissimū est aīaliū. tum pter ipsius ptes Etem̄ supiores ipsi9 sunt pue infime aūt grādes. tum etiā vt in suū ordinet̄ finē qui est supior ꝯtemplatio. Humana em̄ aīa a solo deo desursuȝ mittit̄. Unde solus hō deū agnoscit inter aīata. et ad ip̄m rursus tēdit. An aūt caput sit factū pter cerebrū aut oculos pȝ dr̄ña. xl. latius. Ex plurib9 cōpositū est ptib9 essentialib9 et accn̄talib9. Partes essentiales fm Auicēnam sunt decē aut vndecim. puta Capilli. cutis. caro. pāniculus almokatin. craneū. pia mater. dura mater. cerebrū cū ei9 vētrib9 trib9. et locatis in his spiritib9. duo pāniculi sub cerebro. rethe mirabile. ɀ os q̄d est cerebri basis. De capillis dcm̄ est q̄ ad tutelā et venustatē creati sunt ex nc̄citate materie et finis. est em̄ caput toti9 corpis caminus. Cutis aūt capitis est crassa in qua capilli radicant̄ sicut herbe et gramīa terre infigunt̄. velamen exn̄s cranei et cerebri tutela. siccior in anteriori q̄ȝ posteriori pte. vnde nēo calu9 efficit̄ in posteriori pte capitis. Patit̄ hec tineā. fauū. pediculos. et furfura. q̄ vt frequēter leprā pgnosticāt. Que bona dieta pharmacis approbatis et phlebotōia curant̄ vt in practicis pȝ. Caro capitis circuȝ tpa debet esse modica ne grauet̄ caput. Et ideo scd̄o de ptib9 decimo dr̄. Caput hoīs macilentū carneqȝ pre oī exutū esse necessariū. Hinc ē q̄ capita pua hn̄tes carnositate prudētiores sunt ceteris. Rursus magna capita in carne ebetudinē mētis indicāt vt dr̄ña. lxxix. declarat̄ Quarta capitis ps dr̄ gingia mater siue almokatin. ex dure matris pcedēs ligamentis et villis supra craneū et sub cute et carne pāniculus durus expansus exn̄s. cuius natura est frigida ɀ sicca. Iuuamentuȝ vero ne caro sine medio craneo iungatur. atq̄ȝ vt craneuȝ per ip̄m sentiat et dura mater craneo suspendatur.

Differētia. lxxix.
de iuuē. et senec.
Gal'. de regimie sanitatis. j.
Gal'. j. regimis acutorum
scd̄o de gn̄atione aīalium. c. iij.
xxx. pble. q̄nto.
Auicenna prima tercij in pncipio.
Gal'. ij. cōplex.
scd̄o d̄ ptib9. xiiij.
iij. histo. c. xiij.
q̄rto de ptib9. ix.
xxx. pble. iij.
Gal'. x. de vti. particu. c. iiij.

Craneum

sutture serratiles

frōs

Craneū est os magnū rotūdū circūdās a superiori oēs capitis ptes ꝯtentas. Cui9 concauitas ma-

pmo histo. vij.

xxxiij. pble.ix. gna est qr multas cōtinet ptes. et ideo ventris nomē obtinuit. Cere
pmo histo. vij. brum sincipiti subdit, occiput vo inane est a cerebro venis et sensu.
scdo de ptib. x. Est aūt illic platea et initiū nuche. Unde scda pble. xx. dr. Sub cra
Alber. d alib. xij. neo est magna cōcauitas parū tn̄ relinquit vacuū. Craneū ossa ha-
trac. iij. c. j. bet sex fm aristo. Auicēna aūt pma pmi doc. v. dt. q sit ex quinqz cō
stitutū ossib basilari scz et qtuor ptib. ne nocumentū vni pti cōlca-
Celsus. viij. c. j. tū facile ledat aliā. Que trib veris cōmissuris dictis adorem ara-
bice piūgunt. duab vero mēdosis a latere adiūctis Vult tn̄ Celsus
q numer9 earū incert9 est sicut et locus. Prima dr Sagittalis que
trāsit p verticē capitis ipm in duas separans ptes. cerebri diuisionem
ostendēs. Scda dr Coronalis trāsiens de tpe p supius ad tps 9sus
Dnā. xxxix. anteri9 supra quā firmat corona que qdem cū fuerit sagittali cōiun
cta psurgit vernalis. qua bn̄ disposita illuiatur indicat intellectum.
Postrema dicta est Laudalis. ad silitudinē laude grece lre siue figu
re septē repsentātis. Quarū iuuamēta sunt subtiles expellere vapo
res. Unde dolētes capita lauāt. fricāt. pectūt ea. Medicamia ad in
Nicolus. iij. ser. tus cranei deferre: et p eas durā matrē paracraneo ligari. de quāto
trac. ij. c. ij. ita tales suture serratiles sunt latiores de tāto min9 dolēt capita et
plus cerebrū purificāt. Unde mlieres q frigiditatis gratia hn̄t su-
turas strictas et qnqz nullas sepi9 dolent capita Est tn̄ caput viri si
pmo histo. vij. ne suturis vt dicit Aristo. reptum. Cui9 oppositū sentit Celsus di-
cens. Et id caput firmissimū atqz a dolore tutissimū ex ceteris quo
suture pautiores sunt eo capitis valitudo comodior est. Grosse sup-
fluitates p emūctoria euacuant. Mendose suture st in latere cra-
Auic pma tercij nei que et laterales dicunt siue corticales. nō eīn penetrant vt pdi
cte ad interi9 directe que supius iuxta semicirculū alterutrimqz p
Dnā. xxxviij. transeūt de lachrimali maiori ad aurem. De adorem siue suture cer
te et nō fallaces sex in craneo pcipue determināt et relinquunt ossa
in quo tn̄ sunt alia qplurima ex alijs diuisionib et suturis cōsurgē
tia pter fines et vtilitates non paruas Sunt eīn. xij. ossa emisperij
pmo de anialib ossib aūt fatiei annexis. pter dentes fm Albertū oīa capitis ossa
c. vi. trac. ij. sunt. xxvij. dimissis alijs breuitatis causa q recitat Consiliator dnā
xxxviij. Sexta essentialis ps capitis post craneū est Dura mater q
Anter. colli. pmo. licet vbiqz grossior sit pia matre in medio tn̄ cerebri fm Constan. in
grossat plus qz in alijs locis aut suis ptib. Et hic pāniculus est ce-
rebri tegmen et velut defensoriū quoddā et scutū defendēs cerebrū
Gal. ix. de vti. p- et piam matrē a lesione cranei. nō adherens cerebro neqz subtili pā
ticu. c. v. niculo. sed eleuatus ab eo ne grauet cerebrū. ligamētis vero craneo
adheret que ex suturis vsqz ad exteriora cranei eleuant. et illic pā-
Auic pma tercij niculus craneū cooperiēs cōtegit. Septima ps dicit pia mater que
c. j. simul firmat et tegit cerebrū et assimilat secundine embrionis ce-
Gal. vi. aphor. rebro cōtinuata tanqz si esset cutis eius qua incisa mors sequitur.
cmen. l.

Dure matris tres vtilitates

Neq3 solū continet cerebrū. sed ꝯfunditur in ip̄o ꝑ omnes suas partes et inuoluit͂ sup̄ ip̄as et occurrit cum venis cerebri ad ptes oēs donec ꝑueniat ad vacuitatē ventriculoꝝ cerebri Dure matris tres sunt vtilitates. Prima est q2 subtilem seruat que sup̄ cerebrū est. et a cranei eam defendit duritie. Secunda est vt inter duas ptes cerebri ꝓram sc3 et puppim differentiā faciat. Tertia vt sit firmamētū et soliditas venis que in eius plicatiōe sunt sua reuolutiōe et duplicatiōe. Totidem sunt pie matris. Prima est vt venas ꝛ arterias alliget que in cerebro sunt solidetq3 venas que ad cerebrū veniūt ne forte suspense remaneāt. Scđa est vt ptes cerebri congreget operiat et defendat a dura matre. Tertia est vt cerebrū pascat ꝑ venas et calorem inferat naturalē arterijs que in ip̄a sunt. De cerebro et ptibus ac ventriculis et virtutib9 in ip̄is existentib9 patebit in sequentib9. Sub cerebro sunt pāniculi duo a p̄dictis duob9 orti. Et panniculus durus ꝑforatus existit multis foraminib9 in locis duob9. quorū vnus est in latere foraminis extremitatis nasi dictus colatoriu3 quo anterioris vētriculi eğtiunt͂ supfluitates. Alter tendit ad palatū. cerebrū aut ventriculū mediū mundificans. Et locus in quo cōgregant͂ supfluitates dicit͂ lacuna siue caput rose Sub pāniculo duro est rethe mirabile ꝯtextū ex arterijs que sunt rami arteriarū ascēdentiū a corde nobile exn̄s. in quo fit sp̄us aialis. quo desitiente cessat mot9 pectoris ꝛ euentatio cordis. et sic seqt͂ mors. ideoq3 natura bn̄ custodiuit illud. Preter illud Gentilis p̄ma tercij aliud ponit rethe ꝯtextū ex venis ꝛ arterijs ascēdentib9 sup̄ cerebrum. exn̄s in pia matre ꝛ sub̄a cerebri et id portat nutrimentū sub̄e cerebri. Demum est os basilare durū supra qđ totū caput fundat͂. Partes annexe extrinsice st3 collū. nerui et aures. oculi. et alia hm̄ōi fm Mundinū. Intrinsice v̄o st3 glādula. et vene circa glandulā sustētate. ꝛ vermis ꝛ vie expulsionū supfluitatū. Accn̄taliter diuidit͂ caput in ptē anteriorē posteriorē ꝛ mediā. hoc est in sinciput occiput ꝛ verticē q̄ declinat9 facit bregma sicut frōs eleuata. Vn̄ Bregma fm Jo. alexandrinū in ꝯmen. p̄mo Epide p̄ma dr̄ os qđ est i medio frōtis ꝛ verticis supius frōte ꝛ inferi9 v̄tice. Et in ptē dextrā ꝛ sinistrā. ꝛ supiorē ꝛ inferiorē. Et in ptes ꝯtinētes ꝛ ꝯtētas. Itē in magnū ꝑuū ꝛ mediocre Et magnitudo ꝛ ꝑuitas dupl'r p̄t attēdi. Aut gr̄a multe vel pauce carnis vl' cutis sup̄ craneū i circuitu exn̄tis ꝛ maxie in ptib9 anterioribus. Aut respcū ꝯtinētie seu capacitat3 cranei. Figure capit3 fz gal'. aucto. hypo. st3 q̄tuor. Vna naf'alis q̄ fm gal'. ij. teg. ē veluti cu3 cerea spera māib9 fuerit leuiter cōp̄ssa. In ip̄a eni tūc anteriora cū q̄dā planitie oblōga ꝛ posteriora gibbosa ꝯsurgēt. lateralia v̄o cum planitie quadā recta. Tres innaturales nō mōstrose. Vna est in q̄ eminētia coronalis minuitur. Secunda est vt laudalis deperdatur posterior

Gal'. ix. de iuua. c. v.

Alber. p̄mo đ aīa libro trac. iij. c. j

Auer. colli. p̄mo.

Gal'. ix. de iuua. c. iiij.

Auicenna prima tercij in p̄ncipio.

Gal'. x. de iuua. c. iiij.

Capu anterius dinidrum

Gal'. xi. tera. pen.

x. de iuua. c. fi.

Alber. p̄mo đ aīa libro. c. v.

Tertia est cōposita vt vtraq̄ minorer. Quarta nequit esse stāte vita tametsi in mōstroso repta sit maior distātia a tpe in tpūs q̄z ab occipite in sinciput. Et huius cā est debilitas informatie. De mōstrosis q̄ raro euenisit nō est cura. Musculi mouētes caput et mot⁹ siliter quot et q̄ sunt pz p̄ma p̄mi de anathomia musculoꝝ. De accñtib⁹ et dolore capitis, et de nocumētis et ꝯuenētib⁹ infra in caplo de cerebro dicet. ¶ Nunc ad phisionomiā breuiter accedat. Diminutū caput in anteriori pte defectū in sensu et imaginatiōe. Si in posteriori in motiuis et rememoratiuis fcabit. Si in medio debita caret figura, rōnem et cogitatōem defitientē oñdit. Si in omnib⁹ diminuitur in omnib⁹ fcatur defect⁹. Caput maius q̄ꝫ ꝯgruit sensus augmentū et virtutē et magnificētiā indicat. Enorme tñ si fuerit, caput ex vētositate impediet sensum et virtutē et pōdere suo inclinabit ad humeros. Globosum breue sine sensu et sapiētia et mēoria est et impudētie signū. Caput enormiter ꝓlixū impudentiā fcat. Et si sit humile supius et quasi planū insolētie et dissolutiōis dat inditia. Si vo est moderatū bonū indicat ingeniū et magnū sensum. Aliqñ aūt inuenit timidū et liberale. Immēsum aūt est stultuꝫ stolidū et indocile vehemēter. Caput obliq̄ mensuratōis designat impudentiā. Si emineat in p̄ma pte insolentiā. Si in poꝛi pte est quasi sit concauum. dolis et iracundie est deditū. Caput magnū cuꝫ lata fronte et magna vultuositate tardū pigrum et aliqñ indocilē fcat. Oblongum āt aliquantulū et sil'e malleo ꝓuidū hoiem circumspectū ante et retro indicat. Caput rectū qd in medio est planuꝫ et medie magnitudinis sensib⁹ viget et magnanimitatē declarat. Caput magnū bñ rotūduꝫ ex oī pte, secretū sagacē in agēdis ingeniosum discretū magne imaginatōis laboriosum et legalē indicat. Caput cū gula ⁊ collo grossis ꝓsus terrā declinās sagacē tenacē pacificū secretū et stabilē in agendis fcat. Caput longū cum lōga et deformi fatie, simplicē fatuū inuiduꝫ cito credentē malitiosum fcat. Caput volubile hinc et illinc fatuū mendacē fallacē p̄sumtuosum instabilē tardi intellect⁹ aliqñtulū ꝓdigū oñdit. Grossum caput cū lata fatie suspitiosum aīosum nō bñ verecundū denotat. Caput pūū cū gula subtili ⁊ longa hoieꝫ debilē pauci cibi insipientē non bñ fortunatū indicat. Parua capita hñtes instabiles stolidos ac estaticos fore cōspicim⁹. Cōiter caput magnū est meli⁹ pūo, et ꝯmēsuratū meli⁹ est magno. Nihil āt ꝓhibꝫ corp⁹ parū lapsū pfectiores hr̄e opatōes tpato. Et est intelligēdū de magnitudie ⁊ puitate cranei ñ d̄ carnositate, cetera p̄tebūt i seq̄ntib⁹

Albertus primo de aialib⁹ .c.xiiij.
Albert⁹ p̄mo de aialib⁹ .c.ij.
Alber. p̄mo d̄ aīa lib⁹ .c.ij. trac.ij.
Aristotiles in de phisionomia. Differētia .lxxix.

De fatie et eius ptibus caput .xxxij

Facies est ps magna anterior capitis. membrū organicū exñs ex pluribus aliis organicis ꝯstitutū Incipit eñi facies fz aristo.

p̄mo histo. vliij.

vbi terminant radices capillorum in sincipite. Sed Gal. dicit quod inci pit a supciliis vt dcm̄ est. Partes fatiei sm Pliniū septio naturalis historie sunt decē aut pauloplures. vt frons. supcilia. palpebre. oculi gene siue male. nasus. bucce. maxilla. labia mentū. Quibꝫ alij addūt barbā. alij os. que sub dictis facile claudunt. Quarū octo st̄ mobiles sm Albertū. scꝫ frōs. palpebre supiores. oculi. maxilla. labia. due extremitates inferiores nariū. Quibꝫ addit mādibula inferior que forti mouet motu. Frons est ps supior fatiei cuius lōgitudo est sm trāsuersum corpis et capitis. Et ꝑtendit ab vna aure vsqꝫ ad aliā. Et eiꝰ latitudo est ab extremitate capillorum anteriorum ⁊ tēdit vsqꝫ ad oculū ⁊ nasum exclusiue. ita quod ꝯtinet in inferiori pte eius latitudis supcilia. Et diuidit sm longitudinē eius in tres ptes q̄ sunt eiꝰ due extremitates q̄ tpa vocant. Et ipsiꝰ mediū qd vocat testa. q̄ duo hꝫ extrema. duo cornua frontis appellata. Et tota frons locata est sup os cranei anteriꝰ coopertū gingia matre. Cōposita ex ipso osse. pāni culo. carne lacertosa. ⁊ cute Quibꝫ hec magna segnes. quibꝫ pua mo biles curiales ⁊ facilis crudelitatis. quibꝫ lata. mēte moueri idonei quibꝫ rotunda iracūdi. Frons angusta nimiū indocilē inquatū vora cē fcat. Magna declinat ad stultitiā. Lata puitatē discretōis. oblon ga vigorē ꝑtendit sensuū. dociles ⁊ vehemētes aliqntulum. Habere humilē ⁊ demissam frontē vecūdū fcat. turpia nō admittentē. Que curua est ⁊ alta ad rotunditatē tēdes stoliditatis est inditiū. Frons q̄drata moderate magnitudinis ꝯgruēs capiti ⁊ vultui magne ꝟtu tis et sapiē ⁊ magnanimitatis est inditiū. Qui frontē planam hn̄t atqꝫ ꝯtinuā vendicāt sibi honores vltra meritū ⁊ sunt ex facili litigātes ⁊ fallaces. Quibꝫ aūt caput imminet sup frontē tanqꝫ frons obdu cta sit eo. insolētes ⁊ dissoluti sunt. Quibꝫ aūt ꝯtrabit in medio tan qꝫ sit obstricta. iracundi st̄. Qui aūt rugas frontis super hn̄t retrac tas magna cogitare ꝯsueuerūt ⁊ sunt melācolici. Qui laxaꝫ et tanqꝫ arridētis hn̄t frōtē [illegible] blandi. nō tn̄ sunt innoxij qꝛ palam blādito res. ⁊ in occulto detr[illegible]. Quibꝫ frōs aspere cutis est sicut collis ⁊ cōcaua sicut defossa versuti ⁊ asperi st̄. et forte aliqn̄ fiūt insani et stulti. Qui vero tenuem cutē in fronte securi sunt Frons multū ele uata in rotundū liberalē amicis et notis letuꝫ boni intellectꝰ alteri tractabilē et multis gratijs ꝟtuosum indicat hoiem. Bene rotunda in angulis tpm vt ossa q̄si appareāt ⁊ nuda pilis boni ingenij hoieꝫ clari intellectꝰ. multe audatie in malo. magnanimū. cupidū honorꝫ Cuspida in angulis tpm vanū ⁊ instabilē simplicē in omnibꝫ debilē fcat. Cuius frons est tpibꝫ q̄si ꝯflata grossitie carnis ita quod maxillas carne plenas habeat hoiem multi animi supbuꝫ iracundū et grossi ingenij ostendit. Frons valde longa et alta in rotundū ita quod faties versus mentū sit figurata in acutū simplicē debilem ꝯuenēter lega

Alber. ꝑmo de aia libꝫ trac. j. c. j. capite primo

ꝑmo de aial. c. 14

Aristo. ꝑmo histo riarū. c. viij. Aristotiles in de phisionomia Piniꝰ. xi. natura lis histo. c. liij. Alber. ꝑmo de aia libꝫ. c. ij. trac. ij.

Michael scotus

Alber. ꝑmo de aia libꝫ trac. ij. c. ij.

Michael scotus

lem et crudelis fortune fcat. Magna aūt ex omni pte aliquantulū rotunda nuda pilis vel calua parū aut satis. audacē boni ingenij et intellect⁹ magne ire fcat hoiem. De supcilijs. palpebris. oculis. naso labijs. mento: et barba. dicet in pcessu. Quid sunt gene. qd male di

Alber. pmo d aia lib. trac. ij. c. viij.

ctū est. Qui crassiores hn̄t genas ignaui sunt. Qui nimiū tenues tā q̄ʒ sint abscise ab oculis. plenitudine humorū r pondere suo ꝑgraua te sunt. Rotunde aūt inuidie arguunt. Leues aūt male et plixe im portunā fcāt loquacitatē. Nimis vultus cū plen⁹ est et crassus igna uū r voluptatib dedituꝫ i cat. Deduct⁹ vero r dependēs cogitatorez subdolū r timidū indicat. Maxilla componit ex carne molli. mu-sculis latis r neruosis ex quib est mot⁹ eius. Quarū vna necessitas est ptinere cibum qui pterēdus est dētibus sicut circulus q̄ fit circa

Alber. pmo d aia lib. c. ix.

molares in molēdino. Ligua aūt inter dētes. est sicut man⁹ molito-ris. Alia autē necessitas est ad bene esse vt scʒ ptineāt aerem qui in palato r dētibus plectro ligue frangit. Ad vocis figurā et sonū mu-sicū. et pseruare dētes a frigore r alijs nocumētis. Signū illius est qm̄ quib maxille rotundo foramie pforātur ita q̄ postea claudi ne-

iij. histo. c. xi.
.ij. de ptib. c. xvi.

quit de cetero loq̄ nō pn̄t ad intellectū. Maxilla sm Aristo. est du-plex cui⁹ posterior ps mādibula por est mētum. Mouēt aialia oia et homo inferiorē mandibulā. Maxilla duos habet motus. vnū in feri⁹ r supius q̄ psequit motū mādibule. Aliū ante r retro cū labijs

Alber. pmo d aia lib. c. xliij.

cōem. Musculi mouētes patēt pma pmi. Gene sunt sedes pudoris Bucce vo risum indicāt sm Plinium. xi. naturalis historie. c. xxxvij. Gene sm Constantinū oculis supponūtur ad eorum ptectionē. Et in medio sensuū pter nutrimēti administratōem sunt posite. Cali de sunt et neruose pter frigiditatis instrumētorū sensuū mitigatōez Candide r rubicunde ob fatiei ornatū et vultus compōem. Maxi ma eni boīs pulchritudo in genis existit. Nam et potissime hois ostēdunt complexionē. Rubicunde cū tpata albedine pmixte in sub stātia nō nimis crasse sed carnose mediocritatē calidā et humidam ptendūt complexionē. Albe pigues molles phlegmatis domineum Fuste citrine tenues colericā indicant complexionē. Liuide melan-choliā. Preterea animi r affectionū notificāt dispositiōem. vt in ira.

xxxij. pble. j.
iiij. ethicorum
Juuenalis sat. j.

gaudio. verecūdia. timore patet. Unde verecundi rubescūt in genis et circa aures quod est nobilis nature in adolescēte et muliere indi tiū. Quib faties rubet inter prandendū caput illis aut languet aut naturā fuisse morbo occupatā fcat. Si vero rubet in cōspectu loquē tis aut pallet indicat suspitionē in crimine ppetrato Unde Ouidi⁹ Heu q̄ʒ difficile est crimen nō prodere vultu Quib sudāt faties ex motu facili his natura est calida vani luxuriosi r ebetes ingenio iu

Michael scotus

dicātur. Carnosa faties largum timidū luxuriosum male memorie indicat hoiem. Macilēta. sagacem boni intellect⁹ plus crudelem q̄ʒ

plum et sollicitū. Minuta et rotunda simplicem timiduȝ debilem ſcat. Similis ebrioso vinolentū luxuriosum forte indicat Longa et macra audacē ligua ⁊ facto rixosum sugbum iniuriosuȝ fallacē ſcat Mediocris inter lōgam et rotundā. crassam ⁊ macrā. ꝯuenientem ad omia ſcat hoiem. Crassa ⁊ lata plus simplicē q̄ȝ sapientē tardi intellect⁹ hebetem vanū obliuiosum ⁊ detractorē indicat. Faties plana sine tumore hoiem bone ꝯditōis ad omia satis amabilē et seruilem ostendit. Magna pigrum: parua pusillanimū indicat. qm̄ neq̄ puam neq̄ magnā oportet esse. Quib⁹ faties ꝑuifica videt̄ illiberales. Color delectabilis in fatie sanitatē corpis. Pallidus aūt egritudinē et hoiem mēdacem luxuriosum et ꝓditorē ſcat. Faties patitur ruborē innaturalē et alios colores preter naturā ex corpis debilitate. Sahaphati. morpheā. pustulas paruas. rugas ⁊ maculas cholericas ⁊c̄. Fatiem ꝑseruātia sunt Amigdale amare. adeps leonis. anisum. spuma cereuisie. mastix. mel in quo apes sunt mortue. vngētuȝ citrinū, Abstergētia maculas Argentū viuū cum axungia galline. ⁊ cerusa mixtū. aqua rosata. lac asine. semen caulis. ysopus cum melle aut butiro. semen rafani. oleum masticinū. oleū de croco ⁊c̄. albumē oui. oleum amigdalaꝝ. seuum asini. preseruāt fatiē ab adustiōe solis Cōferētia passiōibus genaꝝ sunt Adeps galline cū cepe. squama ferri. medulla vituli cū cera et oleo rosato comp. Inflatōem genaꝝ curat ysopus. ⁊ piguedo leonis. Ulcera genarū curat oleū onfaucinū. oleū rafani. sinapis cum melle ⁊c̄. Pustulas fatiei curāt Semē lini. semen caulis. triticū cum aceto et melle. Fissuras fatiei adeps anseris curat. medulla cerui, semē vituli cum adipe anseris. butirū cum cerusa Stigmata fatiei curāt stercus columbi cū aceto. adeps cigni spuma maris. zinziber caninū ⁊c̄. Faties p̄terea et precipue frōs patitur p̄ ceteris ꝑtibus corpis sudorem. q̄ȝ fonti humiditatis magis accedit scd̄a ꝓblemate. xi. et. xviij.

Aristo. in de phisionomia

Auic. septia q̄rti

Pli. xxviij. c. vij.

Plini⁹. xviij. c. ix

Auic. septia q̄rti trac. ij.

Plini⁹. xxx. c. iij.

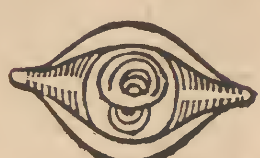
Auic. ij. canone.

Plinius. xxx. c. iij.
Auic. ij. canone.
xxxvi. ꝓble. ij.

De Oculis et partibus eorum Caput. xxxiiij.

Oculus est organū videndi complexiōe aqueū cum quadaȝ anteriori planitie rotundū in supremo anterioris partis capitis situatum. ex septem tunicis et tribus humoribus constitutū. sex musculis motum. et vno aut duobus seu trib⁹ fultū

Figura oculi

Orña. lxiiij.

Gal. de anato hmia oculoꝝ.

Oculi naturam siue complexionē esse aqueam in de sensu z sensato
xxxi. pble. xxij. ostēditur. q2 in ipso p2edñatur. Spiritus aūt visiu9 ignis videt na
turā obtinere: Sursum locatur sicut custodes ciuitatis. Unde Aui
cēna et Galenus volūt caput esse creatū et eleuatum ꝓpter oculos
Cuius oppositū dictū est et patet ex differētia. xl. Oculi ꝑtes sūt du
plices Essentiales vere ipm cōstituētes quarū sunt decem scz tres
Gal. viij. de iuuamen. c. j. humores et septē pāniculi. Et coadiuuātes siue circūiacentes que
sunt duplices scz intrinsice et forinsice. Coadiuuantes intrinsice sūt
Gal. de ana. ocu. nerui optici. vene. arterie. musculi. caro alba. et pīguedo. Extrinsice
vero sunt Supcilia. cilia. z palpebre. orbita z lachrimalia. Oculi cō
Auic. tertia fen iij c. j. positōem substātialem medici et ꝑspectiui describūt dicentes ꝙ ex
cerebro progrediūtur duo nerui soli inter neruos concaui. qui ante
cranei egressiōem cruciātur. aut trāsuerse. aut cum reuersiōe dextri
ad dextrum. et sinistri ad sinistrū. vt vnum sit deferens. velati pan-
niculis dure et pie matrī per quas transeūt. Cum igitur post cruci
ationē ad oculorum orbitam perueniunt extra craneum. figurā ha-
bent quasi emisperij constituētes primam tunicam que dicit rethi-
Auic. tertia ter- cij. c. j. na (nō a rethi mirabili sed quia rethi assimilātur) neruosa. non ta
men scdm totum. sed contexta est ex substātia nerui et venis z arte
rijs prouenietibus ei ex pia matre. Cuius primū iuuamentum est
dare spiritū visibilem per neruos. nutrire humorem cristallinū per
Auer. ij. colliget. viam rorationis. Et continere humorem vitreū qui est nutrimētum
cristallini existētis in vitreo sicut gēma in auro. Deinde ex pia ma-
tre oritur secundina siue serina facta ad nutriendū dictam rethinaz
per venas que sunt in ea preparādo nutrimentū per venas. et pre-
stando virtutē animalez per arterias. Tertia tunica posterior clau
dens humores oculi orta a dura matre dicitur serotica. Cuius vti
litas est oculum a duritie ossis cōtinentis ipsum defendere. et ipm
ossi alligare. et omnia ei in oculo supposita firma et stricta cōtinere.
Quarta que dicit aranea oritur a pma posteriori que est vltimi pu
riditatis et luciditatis. quia colores et forme imprimūtur in ipsam
Unde ista tela est propriū visus instrumētum. vel per se. vel per ad
Auer. ij. Col. De iuuamē. ocu. iutoriū cristallini humoris. Cuius vtilitas est distiguere inter cri-
stallinū et albugineum. cui prebet nutrimētum quod recipit a ner-
uis rethine et venis secundine mediātibus suturis. Quinta tunica
dicitur Uuea que oritur a secundina posteriori. celestis coloris ex-
istens. vt aggreget spiritum visiuū. In cuius medio est foramen qđ
dicitur pupilla quod motu dilatatiōis et constrictionis mouet vt
Dnã. lxiiij. de sensu z sesato. spēs visibiles recipiāt i oculū. q2 visus fit intra mittēdo. Et hec tu
nica dr nutrire corneā. ideoqz est multū venosa. z defēdere cristallinū
humorē a duritie cornee. Et congregare sua nigredine spm visiuuz

Musculi oculi in omnem positionis dictam moventes

Sexta tunica dr cornea que est cposita ex tunicis subtilibȝ quatuor
q̄ sunt cortices suppositi, a natura ad hoc ordinati vt defendat hūo-
rē albugineū quē cōtinet q̄ est superfluitas vitrei humoris. Et ad mo
uendū se cū musculo qui mouet oculū. Et sic pz q tres sunt tunice
oculi exteriores et tres posteriores. Silr tres hūores qui sunt aiati
fz aliquos dicti humores silitudinarie. Preter has est septia tunica
dicta cōiunctiua siue cōsolidatiua. q̄ orif ex pāniculo dicto almokatin
oculū in ei9 orbitū constare cōpellēs hn̄s multum piguedinis ideo
apparet alba translucēs. Calorē oculi ceu Zirbus stōachi cōfortans.
multas venulas cōphendēs quibȝ nutrif. creata ad custodiendum
oculū a duritie nerui. et alligandū oculū cum osse. et mouendū secū
musculū q̄ mouet oculū. Musculi oculū in oēm positōis dcam mo
uētes sunt sex. Palpebra vero supior oculū tegēs et defendēs r ipm — tertia fen de ana
in actū ordinās q̄tuor cōstat ptibȝ et duntaxat tres habet musculos — thomia oculi
quorū duo extant secū lachrimalia deorsum trahētes claudēdo ocu
lū. et vn9 circa palpebre mediū eundē subleuatōe apiendo. Inferior
palpebra fixa pmanet in hōibȝ in quaꝝ extrēitate q̄ tarsus dr. Natura — Gal. de Anathomia
pilos creauit ex vapore crassiusculo ex venulis pdeunte q̄ appellāf — oculorum. c. 3.
ciliū cōtra incidētia in oculos quasi vallū quoddā. Et supra oculuz
supcilia in cōpagine ossiū q̄ delabētes hūores arceāt velut imbrica- — scdo de ptibȝ. xv.
mentū siue grunda humoribȝ qui capite emanāt paratū. Lachrima
le aūt oculi in angulis positū est duplex scz maius siue domesticuz
ppe nasum situatū. et minus siue siluestre ꝟsus tpa. Sed orbita est
foramē in quo stat oculus. Quātitas oculi diuersificaf. nā quidā st — pmo historiaꝝ. x.
magni. quidā pui. quidā mediocres. Numerus est binari9 sicut in
alijs organis sensuū. Figura rotunda declinās ad longitudinē puā.
Situauit natura eos in hoie ppinquos vt pfecti9 pueniret ex eis vi — x. pble. xv.
dēdi actus. pꝑter eandē cām nerui obtici cruciant. In calidis locis
apud meridiē hitantes sunt magis nigroꝝ oculoꝝ. Septētrionales
aūt glaucos hn̄t et varios oculos. Oculoꝝ siue pupille colores fm — xiiij. pble. xiiij.
Gal. in tegni sunt tres scz glaucus niger r medius. et fm aristo. deci
ma pble. xi. niger. subniger. et glaucus. Et q̄nto de gn̄atōe aīalium
pmo. Niger. glaucus. et vari9. Scōm Auicennā Uiridis. varius. r
niger. Johāniti9 āt et Albertus ponunt q̄tuor puta subalbidū. glau-
cū. variū. et nigrū. Auerrois aūt ponit rubidū. subalbidū. nigrruz. et
variū. quos Cōsiliator dr̄ia. lxiiij. nitif cōcordare. r quē diligēs veri
tatis inqsitor legat. Color niger ex septē fit causis fm Albertū q̄ruz — pmo de animali
potiores sunt vues. magna turbatio spūs. et ei9 debilitas siue penu — bus. c. vij.
ria. Subalbidus fit ex septē oppositis. Vari9 et glaucus ex harum
causarū pmixtiōe. Candidū oculi magna ex pte in omībȝ sile est. At — pmo histo. x.
nigrū variaf. Alijs eiū nigrū. alijs cesiū. Puerorū oīm oculi statim — q̄nto d gn̄atione
a ptu cesiusculi sunt. alijs fuluū. alijs caprinū. qd morū optimorum — anialium. c. j.

inditiū est. et ad cernendi claritatē primatū obtinet. Et q2 oculi st3 veri nuncij cordis. et flores aīe. vnde et diuina membra a Gal. appellant᷑: qui inter cetera membra maxie sꝫcant aīe mores. q2 plus de spū aīali hn̄t et p̄ alijs membris sensuū aīe famulant᷑ ad pfectionis acq̄sitionē. Ideoq3 phisionomi oculos p̄ ceteris respitiūt. et ptes eorū. Sicut eīn equi ꝓpositum ex auribꝫ. canis et leonis ex cauda. ita animus hoīs ex oculis cognoscit᷑. Oculi iuditiū est multiplex quia ex suba. coloribꝫ. figura. positōe. et motu sumit᷑. Oculi qui tanq3 guttule nitoris nitidi relucent mores cōpositos et gratos indicāt. Pupille aūt iacentes porrecte ante oculū aliquantulū vanitatē. breues vero quasi retracte malignitatē cordis detegūt. Pupille pue serpentū et vulpiū mores indicāt. Si vna pupilla fuerit maior alia iniq̄tatē ōndit. Quorū pupille in girū agunt᷑ si ambe vniformiter agūtur tūc sceleribꝫ et facinoribꝫ detinent᷑. cui⁹ oculi sic mouent᷑ homicidijs domesticis est pollut⁹ quales dicunt᷑ fuisse oculi Medee. Cum aūt varij mouent᷑ oculi vt mō inuoluant᷑. mō currūt. mō interq̄escāt. significāt talia iā in anīo reuoluisse et nondū esse ppetrata Si āt cu3 tali motu pupillarū etiā obscuritas quedā assit cilijs et supcilijs et immineat oculis vt nubes quedā: hij grauia scelera versant. Et est p̄sagiū qd̄ in rebꝫ domesticis iram diuinā cito dn̄t incurrere. Desirio pupillarꝫ ingratitudinē hoīs demonstrat: Oculi qui cū humore aliquo stāt timiditatis. qui cu3 nimia siccitate insanie sunt inditia. Si aūt sicci sunt et pallēt mentē attonitā ex insania designant. Qui cū stabilitate et pallore oculꝫ supcilia erigūt et spm̄ violēter cōtrahūt et ꝯcipiunt inconsulti immites maledici sunt. Stantes aūt diu et subrubētes libidinosum et voracem sꝫcant. Stantes āt et breues valde sꝫcant multum auarū lucrorū. Oculi glauci splendore tn̄ micātes dolosum et audacem ostendūt et puigilem ad malitiā. Oculi stantes pui cū fronte relaxata et palpebris mobilibꝫ. indicāt docilē cogitatorē mathematicorū et de natura inquisitorē. Oculi raptim moti ꝑturbatū et suspitiosum sꝫcāt. Quibꝫ palpebre tā velociter mouent᷑ q̄3 oculi audaces st3 in piculis et feri. Qui tardos hn̄t oculꝫ mot⁹ pigros et repētes dicunt᷑ hr̄e sensus difficile incipiētes et difficile desinētes. tꝑamētū mobilitatis oculꝫ optimos indicat mores Mediocriter cōniuentes bonos mores notāt. modice nutātes aut cōstantes impudētiā. Nimiū vo incōstantiā indicāt vt dr̄ p̄mo historiarꝫ. x. Oculi vagi et circūerrātes si cū hoc obscuri st3 intpantiā pretendūt libidinis. Magni tremētes vini intpantiā et voracitatē intēperātiā veneris et apoplexiā p̄nuntiāt. Oculi pui valde glauci sine pudore sunt sine fide ⁊ iustitia. Tremētes pui ⁊ oīno glauci insaniā. Nigri tremētes iracundiā. fluctuātes ⁊ tanq3 mestu mobiles voluptatē et ꝓnitatē in venerē. Glaucoꝫ oculꝫ spēs ponit Alber. p̄mo

Auicēna p̄mo de aīalibus

Alber. p̄mo d' aīa libo. c. iij. trac. ij.

Nota phisonomiā oculi

de aialib9 et eorū inditia. et plura alia q̄ breuitatis amore postbūt trac.ij.c.iij
¶ Regula de guttulis. Quanto vehementi9 clari sunt colores gut tularum tanto vehementiora signant vitia. p obscuritatē suoꝝ ocu lorū tpant et vitia. Quib9 tanq̄ lippitudines depēdent ab oculis. bi amatores vini sit et somni. Oculus puus pusillanimitatē. magnus ingeniȷ obtusitatē. Bene natuȝ oportet neq̄ magnos neq̄ puos hr̄e oculos. Cōcaui malitiosos. Eminētes fatuos ostendūt. Parū cōca ui magnanios in plus māsuetos Aridētes insidiosos Curui suspici osum. Nigri chorusti timidos et subdolos fcant. Sepe conniuētes luxuriosum mēdacē pditorē fallacē oñdunt. Supcilia recta quasi li nec et longa mollē aim oñdunt. Si iuxta nasum inflexa sunt austeꝝ notāt et acerbū. Si iuxta tpa inflectunt derisorē indicāt. Si vero in totū demissa notā inuidie hn̄t Pili supciliorū refracti versus frontē aniosum stultū iracundū oñdunt. Supcilia longoꝝ et plurimoꝝ pi lorū meditantē magna et ferū indicāt. Tenues pili destructionē in terioꝝ. Et casus ipoꝝ futurā leprā. Quoꝝ cilia deorsum sit declina ta cū alteri loquunt aut intuent. ipa malitiosos fallaces mendaces pditores oñdunt. Lachrimale valde puū et subtile malitiā dispōis ꝯsuetudinis et figure fcat. Lachrimale multe carnis astutiam siue malā calliditatē fcat. Si anguli sunt iusto lōgiores malos indicant mores vt dcm̄ est. Senes et studiosi lōgos ilioꝝ pilos hn̄t fm Al bertū. xij. de aialib9. c. iij. in fi. trac. iij. Supius ciliū quasi inflatū pē dēs sup oculū somnolentū oñdit. Si vero inferi9 fuerit grossum et spissum vinolentū. Tenue aūt ⁊ retractū fcat interiora siccitate de stituta ⁊ in egritudine mortē imminere. Ceci a natiuitate nō calue scūt. q2 abundāt supfluitate fumosa Et obtuse vidētes puas scribūt lras ⁊ palpebras ꝯgregāt. Passi vo obtalmiā vident acute: q2 oculi mōdant a supfluitate fumosa. Auguriū ex hoie ipo nō ē timere mortē in egritudine q̄ȝdiu oculoꝝ pupille imaginē reddāt. Oculus patit aut priuationē visus vt in cecitate. Aut debilitatē visus vt in obfu scatiōe. Aut corruptionē et pmutationem visus. Sunt aūt in gene rali oculi egritudines. Obtalmia. epifora. dolor oculorū. bothor. se bel. vngula in oculo. macula oculi. caro supflua vel diminuta. fistu la lachrimaliū. pruritus siue scabies oculorū. vlcus in coniunctiua. lachrime oculorū. vesica cornee. ruptura cornee. vngula sebel. duri cies. humectatio cornee. dilatatio pupille. constrictio. catharacta. no ctilupa. strabositas. exitus oculi. pediculi palpebrarū. inuersio. con tractio palpebrarū. inflatio. cōglutinatio earum. Difficultas aperi endi et claudendi oculum. Porus in oculo. piguedo palpebrarum. casus pilorum. palpebrarum vlcus. et fissura palpebrarum. Gran do. et Ordeolus ipsarum. De quibus suffitienter in practicis.

Aristo. in de phi sionomia

Michael scotus
Alber. pmo ð aia lib9. c. iij. trac. ij.

pmo histo. ix.

Michael scotus

Alber. pmo ð aia lib9. c. ij. trac. ij.

xxxi. pble. v. vij. ix. xv. et. xvi.

Plini9. xxviij. c. 6

Pandect.

Egritudines ocul.

Oculis conserenā

vi.aphor.xxi. vi.aphor.xlvij. Plini⁹ xxviij.c.6

Oculorū dolores meri potio et lauacrū et phlebothomia soluit. Et cōtra lippitudines retro aures fricare pdest. Et lachrimosis oculis frontē. Cū qd oculo inciderit alterū compmi pdest. ¶ Oculis cōferētia et visum ꝯfortātia sunt Acatia.agathes. acetū cū aqua. pillule ex aloe et succo cauliū in q̄titate ciceris quolibet die tres post cenā sumpte psunt capiti et mūdificāt organa sensuū. Succus celidonie inspissat⁹ in vmbra.collliriū indum.corallus vstus.margarite. mel in quo apes mortue sunt.pill'e sine quib⁹. pillule lucis. sarcocolla si nap.ꝫhysop⁹ humida.absinthiū.mitridatū.nasturtiū.rafanus. rapa ruta.pill'e aurec.saphirus lapis.pill'e cochie.sief de plūbo rc. Preterea aer seren⁹ et qetus.color viridis.celestis et medi⁹.letitia risus speculū tersum.mot⁹ suauis post cibū.frequētatio pectinis.lotio pedū et fricatio qñ nō cenat.submergere oculos in aqua clara tepida in hyeme.frigida in estate.apire oculos in ea. Aqua clara in viridi vase. Uinū modicū pdest.copiosum nocet.fricatio post aures. scarificatio inter scapulas aut supra coclearīū. dormire digestione inchoante et nō mox supra repletionē. ¶ Nocēta oculis sunt multū humectātia.et q̄cunq3 sanguinē turbidū gñant. Assiduatio ebrietatis.puocatio coit⁹.stipticitas vētris.vigilia supflua.fortis oculoꝝ cū manu fricatio.exercitiū vehemēs.nimi⁹ ploratus.vomit⁹.caro vaccina.cibi salsi.caseus.cibi viscosi et vaporosi.acetū.alliū.cepe. coriandrum falerniū.lactuce assidua cōestio.pisces oēs cecitatē causant.porrū.sal rafanus.canabit.castanee.crocus.lentes rc. Cena nō parum egrotātinis nocet oculis practice pmo. Obtalmicus lapis portat⁹ dr circūstantiū visus ebetare intm q portans inuisibilis appareat. Silr Eliotrophia lapis viridis smaragdo fere silis.herba sui nois vnct⁹ et debitis ꝯsecratus vbis phibet videri hoiem portantē illum.

Plinius.xxiij. — tertia tercij trac. pmo.c.v. — Gal.iij. meimir. xxxi.pble.xiij. — Plini⁹.xi.c.penl'. — drña.cxxi. — Alber.in de mineralib⁹ li.ij. tractatu.ij.c.v.

Nocētia oculis

De aurib⁹ et ptib⁹ ei⁹ capitulum xxxiiij

Auicēna quarta tercij.c.pmo — Pr.xxxij.pble.j. — pma pmi de anathomia neruorū. — Auer. scdo Colli de iuua.audit⁹ — Auicēna quarta tercij.c.pmo

Auris est instrumentū audit⁹.in osse petroso vtrinq3 situatū.cui⁹ forma cōcaua est et tortuosa. ex amplo in angustum ptensa.in quā neruus qnti paris exterminat.cerebri ptiū altera. Altera em ps p ossa paris vtriusq3 subpenetrās in fatiē puenit.et ea quidē in pte anteriori pellicula neruosa est inuestita.exteriori aūt cartilaginosa cū quadā carne molliori ei⁹ infimo ꝯiūcta. Partes auris non p extrinsecis.sed p toto audit⁹ instrumēto accepte sunt triplices sc3 pncipales ipam ꝯstituētes.coadiuuātes et circūiatētes. Prima ptiū ꝯstituentiū instrumentū audit⁹ est neruus ex qnto pari neruoꝝ ad aurē pueniens vt dcm est.qui se habet ad auditū sicut cristallina ad visum.cetera cōiuncta adminiculant ipi. Et ex ipso neruo orit pellicula quēadmodum in oculo ex neruo optico tunica retina.q̄ dilatat quousq3 cooperiat in circuitu totum

asamach et postea iterū dilatat͛ vt cooperiat totā ꝯcauitatē auris donec etiā dilatet͛ ad cooperiendū foramē auris extrinsecū et totā aurem extrinsecā cartilaginosam q̄ ob id celeriter infrigidat͛. Et ipsum foramē ossis petrosi qd̄ dr̄ asamach est tertia ps qd̄ cōuenit auri ad audiendū sicut foramē vuee oculo ad videndū. vnde est via sonorū et vocū ad instrumentū audit⁹ p̄ncipale mediāte foramie auris extrinseco. Et est tortuosum et anfractuosum vt auditū frigidus aer intrās nō ledat. et x̄tns auditus a fortissimis vocibꝫ illesa p̄maneat. Aut ne cerebrū ꝓpe exn̄s q̄litate aeris exterioris ꝛ suba ledat͛. in cui⁹ foramis fine stat aer q̄etus vt aptus sit oēs vocū recipe motiōes. ꝛ cōplātat⁹ ad quē termiat͛ neru⁹ auditiuus sub forma neruistās. ad quē vnda vocalis hoc est aer inundādo ꝓcedēs ferēs vocē cōp̄hendit eā auditus. Et hūc aerem dicit aristo. esse audit⁹ organū Et ex p̄tibꝫ eius est extrinsecū foramē. ad ꝯcauitatē auris ꝓcedēs p̄ qd̄ aer extrinsecus ingredit͛ ꝛ in suis q̄litatibꝫ quodāmō remittitur qd̄ cū ipsa cōcauitate in re cartilaginosa cooptū est pellicula p̄us dicta. Ultima ps est auricula extra ꝓminēs cui⁹ suba ex cartilagine ꝛ carne ꝯstituta ne frāgi faciliter possit ꝛ vt formā anfractuositatꝫ seruaret. Promiet āt foris vt suscipiat id qd̄ a capite fluit quēadmodū sup̄cilia. Et vt soni q̄ sunt fluxibiles valde sub ei⁹ vmbra laterēt donec ab audit⁹ organo cōp̄hendat͛. Jmmobiles in hoīe et gibbose extrorsum ꝛ ad intra cōcaue cū multis circūuolutionibꝫ ne incidat aliq̄d poro. a lateribꝫ posite sub tonsura capilloꝝ nō solum ideo qꝛ neruus auditiu⁹ a medio cerebri vētriculo ꝓcedit. cū f̄m Aristo. ab interiori auris coclee sil'is meat⁹ ad cerebrū nullus est. At in oris palatū vsqꝫ semita p̄tendit et vena de cerebro d̄ūdit eodē. f̄m ea ꝑpter aures orbē capitis equis portōibꝫ secāt tenentqꝫ mediū. Audit͛ non mō p̄ directū sicut videt͛ sed etiā vndiqꝫ. Spirare āt p̄ aures reprobat͛ p̄mo histo. xi. Auricule p̄tes dicte sunt p̄us q̄ coadiuuāt ꝛ circūiacēt instrumentū audit⁹ inter q̄s et os petrosum ꝛ tp̄a ꝯsiderari pūt Que Cōstantino teste sꝫ ossa vtrinqꝫ posita in lateribꝫ oculoꝝ ꝯstituta. Aliq̄ntulū mollia ꝛ neruosa ꝑpter sensum et motū oculoꝝ p̄stiendū. p̄ tp̄a em̄ ad instrumēta sensuū mediātibꝫ neruis sp̄ūs aialis defert͛. Et sp̄ūs vitalis p̄ quasdā arterias ad cerebrū a corde demādat͛. Hinc est q̄ aīal p̄cussum ad tp̄a facile morit͛. Tp̄a āt citi⁹ canescūt ꝑpter facilē ꝯuertibilitatē ad naturā frigidi. Sūt p̄terea villosa aliq̄ntulū hūorē a cerebro recipiētia ideoqꝫ oculis somnū inducunt. Auricule sꝫ diuerse ex quibꝫ phisionomi mores iudicāt hoīm. Auricule magne valde. stoliditatē garrulitatē et imprudētiā s̄cāt. p̄ue aūt valde malignitatis sꝫ inditia. Aures q̄ quasi p̄cise sꝫ et valde breues ad stultitiā referunt͛. Rotunde nimiū indociles s̄cāt. Aures oblōge ꝛ anguste inuidiā notāt Jacētes āt ꝛ ad caput applicatas dicūt

p̄gnosti. primo

Auer: ij. col.

scd̄o de partibus x. et. ij. de aīa.

p̄mo histo. xi.

Gal'. de anathōia oculi. c. iij.

p̄mo histo. xi.

p̄mo histo. xi.

ij. de p̄tibꝫ. x.

Aristo. p̄mo historiarum. xi.

Loxus

Palemon

J

Phisonomia Auricularū

ficare ebetudinē et pigritiam. Aures inditia animi sunt. Et in muli
eribꝫ ꝯmissum adulteriū ruboꝛe ꝓdunt Juuenalis satyra. xi. ꝑpe finē
Uexatasqꝫ comas et vultū aureqꝫ calentē. Hinc Plini⁹. xi. natura-
lis histoꝛie. c. xxxvij. In eqs et oim iumentoꝝ gn̄e aures inditia ani
mi ꝓferunt. fessis marcide. nutātes pauidis. subꝛecte furentibꝫ. reso-
lute egris. Unde in oꝛiēte viris aurū gestare eo loco decus est. Cau
sa ficationū est erroꝛ ⁊ debilitas informatie. Dn̄t em̄ aures esse semi

Alber. ꝑmo ꝺ aīa lib. c. iiij.

circulares lineo cōnexo in medio aliq̄ntulū cōpꝛesso versus centrū
et medie magnitudinis et decēter capiti adherētes. In signis phi-
sionomie tria st̄ attēdenda. Primū est mēoꝛia signatōis signoꝝ. Se
cundū est compatio eoꝝ. Tertiū est applicatio signoꝝ ad foꝛmā vi-

xi. ꝑble. j. ꝑmo metaphice.

te hois Preterea surd⁹ a natiuitate mutescit aut loquit̄ ꝑ nares. Et
surda sunt indisciplinabilioꝛa cecis. Aures scalpētes tussiunt q2 au
dit⁹ est circa eundē meatuꝫ et pulmo. Natatoꝛes vo spongias circa
aures ponūt vt maris aqua occurrēs nō rumpat auriū pulpas. Et

xxxij. ꝑble. j. ij. iij. xi. ꝑble. xxix. Et xxxij. ꝑble. vi. q̄nta de gn̄atōne aīalium. c. ij. scđo de anima

verecundātes ampli⁹ circa aures q̄ȝ fatiē rubescūt. q2 in tꝑibꝫ situ-
anī in quibꝫ maxie colligit̄ humidū. Iratī āt oculi magis rubescūt
Nemo oscitās aurē scalpit q2 cerebri panniculus inflat̄ ꝑ quē audit
vnde oscitātes mīme audiūt. Egritudines auriū st̄ surditas. tinni-
tus. sibilus. doloꝛ. fluxus sanguis. sanies. apostēa. vlcus. opilatio au
riū. A causa extrinseca vel intrinseca. tremoꝛ ex magnis vocibꝫ. ver
mis gn̄atus in aure. aut ingressus ⁊c. Nocumēta audit⁹ st̄. ventus
australis. frequēs tinnit⁹ intus aut foꝛis. ictus siue casus ad tpa. cō
stipatio vētris. argentūuiuū. alleū. arūdinis flos. et lanugo. flos ca-
nelle. folia castanee. puluis platani. puluis scotani. Cōferētia auribꝫ
Adeps anatis et galline. alumen. aqua erea. balsam⁹. mel in q̄ apes
moꝛtue st̄. oleū narcisci. oleū amigdalaꝝ. ozimū cū adipe anseris in
fantibꝫ. pille lutis. rose succus. aesinthei vapoꝛatio. coꝛiandū. fimus
capꝛe. lac mulieris cū modico oleo. mitridatū. oleū bn̄dictū. yerapi-
gra gal. vrina capꝛe calida instillata. succ⁹ rafani et oleū. ruta. succ⁹
cepe instillat⁹ ⁊c. Mūdificātia aures st̄. acetū squilliticū. succ⁹ cicu
te. succ⁹ scabiose. Aures em̄ purgāt cerebrum et euacuāt cholerā. et
ideo soꝛdities auriū est amara. melācolice lippitudines per oculos
phlegmatice et sanguinis ꝑ os et nares. Egrediente cholera rubea
ex ventre curat̄ surditas.

Rasis in troductoꝛio medicine Auicē. in cāticis clxviij. ꝑti. j.

De Naso ⁊ ꝑtibus ei⁹ caput. xxxv.

Nico. sermo. vij. de anathō. nasi. scđo de ꝑtibꝫ. x. Galēs. c. lvij.

NAsus est membrū offitiale. ex pluribꝫ ꝯsimilibꝫ ꝯstitutum. cōplexiōe frigidū et siccū. figura oblonguꝫ. in medio fatiei extra ꝓminēs situatū. a natura oꝛdinatuꝫ ad hoc vt ꝑ ipm aer attrahat̄ ad cerebrū et pulmonē. Et ꝑ talem aeris attractionē fiat odoꝛat⁹. et cerebꝛi supfluitates expellant̄. et coꝛdis feruidus caloꝛ mitiget̄. et supfluitates circa coꝛ ꝯtēte expellāt̄. vn̄ nas⁹

ꝯposit⁹ ē ex ossib⁹.cartilagīb⁹.carne.venis.ꝛ neruis.ꝛ cute exterio
ri.Ossa sꝫ duo in radice nasi q̄ sꝫ instar duoꝝ triāguloꝝ se iūgētia
ab vna pte ꝑ mediū ꝑncipij radicꝫ nasi vsqꝫ ad cartilagines.ꝛ a pte
alia cū ossib⁹ supiorib⁹ mādibl'e.ꝛ reputatū ꝓ vno osse.ꝑforatū qḋ co
latoriū vocat̄. Silr̄ pānicul⁹ cerebri q̄ ē iuxta colatoriū ē ꝑforat⁹ vt a
cerebro fluāt supfluitates ad ex̄. Ossa ista cū pāniculo duro tegūt et
defendūt capita māmillaria q̄ sꝫ organū odorat⁹. sola inter organa
sensuū exterioꝝ posita intra craneū.exeūtia.a duob⁹ cerebri vētricu
lis āteriorib⁹ de q̇b⁹ infra dicet̄. Cartilagines sꝫ duplices. Quedā
imediate sub cute ꝯstituētes spinā nasi.ꝛ duo foramia inferiora nasi
Alie sꝫ interiores q̄ diuidūt nasū ſm lōgū vsqꝫ ad os colatorij cum
duob⁹ eminētijs vl' additamētꝭ silib⁹ capitib⁹ māmillaꝝ.ī q̇b⁹ fit odo
rat⁹. Et ista foramia nariū ꝯtinuāt̄ cū foramie in palato exn̄te ꝑ qḋ
aer ingrediēs ore clauso ad pulmonē. Ad cor attrahit̄ ꝛ expellit̄ qn̄ꝫ
ꝑ idē foramē supfluitas ī radice nasi exn̄s. et attrahēdo anhelitū ad
os trahit̄ Et aliqn̄ ꝑ idē foramē cerebri supfluitates expellūt̄.maxie
in reumate clausis foramib⁹ nasi. Cartilaginū extrēaꝝ ꝑmū iuuamē
tū ē q̄ten⁹ nares vt aures plicarēt̄ ꝛ nō facile destruāt̄ ac sustētāt mu
sculos. Scḋꝫ vt extēdāt̄ in expulsiōe supfluitatū ꝛ aerꝫ. Tertiū ē ad
excutiēdū vaporē cū exsuffiatōe Et iste nasi extrēitates inferiores di
cūt̄ ale. Caro ī naso ē modica in q̄ sꝫ duo musculi q̄ circa extrēitatē
nasi ꝯtinēt̄. Et nasus eadē cute q̄ facies coopit̄ Neru⁹ āt ad nasū ve
niēs ad faciēdū sensū.ꝛ motū exit a tertio pari neruoꝝ q̄ imediate ſꝫ
Gal'.oriūt̄ a cerebro. Juuamēta nasi sꝫ tegere supfluitates mucosas
a cerebro dn̄dētes. Ad lr̄as distiguēdas plimū iuuare. Et aerē pulsū
in cerebꝝ penetret obtpare. Sꝫ fora nasi ꝑter lōgitudinē ē triplex in
gn̄e.s.aqlina.sima.et media.ꝑma a caliditate.scḋa a frigiditate.ꝛ ter
tia vt freq̄nter a tpantia causat̄. Ex q̇b⁹ phisionomi mores ꝛ inclina
natōes hoim dn̄udicāt. Nares cū in extrēo acute sꝫ facilē ad iracū-
diā ondūt hoiez. Crasse ex̄ modū immūdū. Cū ima nariuz solida sꝫ
ꝛ rotūda tāq̄ sint obtusa fortē et magnimū dicūt. referūt̄ eni ad leo
nes ꝛ nobiles canes. Lōge nares ꝛ tenues leuitates ꝛ mobilitatis
mores indicāt. Quicunqꝫ simū hn̄t nasū luxuriosi sꝫ. Patule nares
alacritatꝫ ꝛ fortitudis dāt inditiū. Perāguste rotūde ꝛ ꝯcluse stulti
tiā ꝓfitēt̄. aq̄le nares magnitati attribute sꝫ Nariū ps q̄ iux̄ frōtē ē
si a frōte deposita sit hōeste ꝛ seiūcte ꝯpōe hōa nec alta nec hūili sed
eq̄li linea dn̄dat signū virile ē.ꝛ ꝯstātiā demr̄at.ꝛ prudētie notā tri-
buit. Si depositior sit ꝛ pfūdior nariū ps supior stulticiā ꝛ imbecilli
tatē indicat Si ī altitudie frōtꝫ directe eleuate ꝯtinue ꝓcedūt nares
ꝓduut ligue viciūā loquacitatē. Nares miores furib⁹ tergiuersanti
b⁹ et seruilib⁹ ingenijs assignant̄. Nares apte iracūdos notāt. Na
sus ꝯcau⁹ sursum eminēs luxuriosos. Nares āple magnos indicāt
didimos. Nasus ī medio eleuat⁹ mēdacē. Nasus rubicūdus auarū

Auicꝫ. ꝑma ꝑmi.
scḋa de ptib⁹ .xvi
q̄nto de gn̄atōne anīalium.c.ij. A
Gal'.ix.ḋ vti. pticu.c.iiij.
Auicꝫ. ꝑma ꝑmi de anathomia
4.ḋ inferiorib⁹.c.4
Auicꝫ ꝑma primi
xxxiij. ꝓble.xviij.
Alber.ꝑmo ḋ aīa lib⁹.c.viij.
Aristotiles in de phisionomia
Aristotiles in de phisionomia
Aristotiles in de phisionomia

Juuamēta nasi
ꝛ phisionomia nasi

Michael scot⁹ ímpiũ luxuriosum. Nasus rotundus cũ ꝑuis naribus suꝑbum. Nariũ corruptio leprã. Fuscedo tendẽs ad nigredinez in extrẽitate nasi mortificationẽ naturalis caloris indicat. Rubeus in naso pter naturã color morpheã. Peruerse nares figura. situ. motu. q̃litate. ꝑuersaz iudicãt mentẽ. Ex aduerso bona ꝛ naturalis ꝓportio sanã mentem.

Egritudines nasi ꝛ ỽtutis olfactiue nocumẽta sũt. diminutio. ꝓuacõ ꝑmutatio. et mẽdositas odorat⁹. In speali sunt fluxus sanguis. Coriza q̃ dr̃ cathar⁹. fetor nasi. bothor. vlcera. et apãta nasi. opilatio nasi. seu alchaysim. polypus. et emorroys. prurit⁹. exsiccatio. ꝛ sternutatio.

Nocẽtia odoratui et causantia corizam sunt frigus extẽsum et qñqz calor. somn⁹ post repletõem. dormire pedibꝫ cooptis. rosa. viola. et q̃ aggrauãt caput. Conferẽtia naribꝫ sũt. succus mẽte. marrubiũ. caput purgiũ ex succo cucumeris asinini cũ pauco lacte. flores papaueris siluestri. oleũ bñdictũ. anisum. sinapis. sticados. piretrũ. vrina cameli ꝛc̃.

Valestus xxxiiij. ꝑble. j. Masticatio zedoarij valet ad opilatiõem nasi. silr̃ masticatio de piretro. de mastice cũ zinzibere. Sternutatio purgat cerebꝝ et accidit naribꝫ sicut singult⁹ et eructuatio stomacho. et tussis cũ screatõe pulmoni. Est eñ sternutatio spũs subiti exitus signũ augurale. Et

ꝑmo histo. j. xxxiiij. ꝑble. 7. ꝛ. 9 septia aphorismorũ lij. q̃nta ꝑ cij. c. ð ster Alber. ꝑmo ð aïa libꝫ. cviij. vnũ ex spiritũũ oĩm gñibꝫ sc̃m et sacrũ. ꝓcedit eñ ex loco diuinissimo qꝛ ex capite ꝛ cerebro celefacto et humectato qð est in capite vacuo. Aut est motus nature seu ỽtutis expulsiue. cũ quo natura nitit̃ expellere obturãtia viã anhelit⁹. Sternutatio fm augures ẽ duarũ rerum signũ. Vna est ꝙ sit signum ỽitatis dicti illi⁹ cui interuenit. Scðm est ꝙ sit signũ euasiõis periculi pati. Preter hec dicunt ꝙ sit signũ ꝓsperi alicui⁹ vel aduersi qð potius ex hoim opiõe orit̃. q̃z ex

x. ꝑble. 18. et. 54. cã veritatẽ ostẽdente. Hõ ãt maxĩe sternutat qꝛ maxĩe patit̃ corizam et meatus nariũ amplos hꝫ. Magis quoqz extẽsiue q̃z cetera ẽ odoratiuus. Et vt freq̃nter bis sternutat. qꝛ due sũt nares ad quas duo

xxxiiij. ꝑble. iij. viij. ꝑble. xvij. Auicẽ. in cañ. 33. ꝑble. v. ꝛ. xi. meat⁹ dirigunt̃. horripilãs post sternutatõem ꝓpter exitũ spũs quez fricatio oculoꝝ et fortis anguli triãguli nasi inter supcilia remouet. Ipa ãt curat et spũs retẽtio ꝛ acetũ. quẽadmoduz febres spasmũ. Et sternutatiões q̃ sũt a medijs noctibꝫ ad meridiẽ peiores sũt illis q̃ sũt

Auicẽ. in canticẽ. 477. ꝑte prima. a meridie vsqꝫ ad noctes. Pustule nariũ et labioꝝ in tertiana ꝛ acutis febribꝫ sunt signum salutis. Cetera in ꝓgnosticis dicunt̃.

De labijs. mento. et barba

Caput. xxxvi.

Labia sunt membra offitialia. multũ lacertosa. vestita pãniculo orto ex pãniculo vestiẽte oris membra. q̃ ex pãniculo oris stomachi originẽ trahit. Hinc est ꝙ cõicant in passionibꝫ ei⁹. vnde tremor labij inferioris futurũ nũtiat vomitũ.

Auicẽ. viij. tercij. c. xi. Creata ex neruis carne et cute. mira ꝯmixtiõe ad coopiendũ os qð

est in medio ipoꝝ de quo infra. ꝛ dentes et ad decorē: qꝛ retinet salíuā. et ꝓhibet cibaria de ore egredi donec optīe masticeꝛ. Adiuuant nō paꝝ ad lrās exꝑmēdas. ideoqꝫ carne mollissima cōstituta stꝫ et ꝑ mobili ꝑmo histo. c. xi. Color labioꝝ ꝟsus aperturā oris ꝓpter mltas venas sanguīs ad illū locū deriuatas est rube⁹. hic facile scindūtur sanguināt. ꝛ erūpūt. Et ex eoꝝ dispōe stōachi et epatis iudicaꝛ ꝯplexio ꝛ q̄litas ſm medicos. sed phisionomi dicūt labia blāda parūper ridētia libidinosū oñdūt. Si ꝟo cui truces exagitāt vult⁹ insaniā et stultitiā. Tenuia in ore maiori si supi⁹ sic aliq̄ntulū ac si essꝫ suppositū eleuaꝛ magnanimū et fortez indicāt. Parui āt oris tenuia labia imbecillē et aīm ꝟsutū. Mlr labia mordēs venerē appetit. Et fissure labij inferioris in mlꝭeribꝫ ꝼcāt matricis siccitatē ideoqꝫ ꝛ petulātiā. Grossa nimiū reuoluta foris sic ꝙ inferiori supi⁹ ꝑtēdit simplicē plusq̄ꝫ sapientē oñdūt. idē ineq̄lia notāt. Qui superi⁹ labiū ꝛ gingiuas ꝑminētia hn̄t amatores stꝫ ꝯtumeliaꝝ. Labia inter ceteras faciei ꝑtes marīe titillāt. qꝛ stꝫ marīe abscisa et depēdētia. eoꝝ āt titillatio tremorē aut vomitū vt dcm̄ est indicat. Egritudies labioꝝ stꝫ fissura q̄ ex corruptōe materie in stōacho vt qñ febris cessare incipit accidit. apostēa. bemorroides. tremor. Cōferētia labijs st̄. dragagantū. butiꝝ. medulla. adeps vituloꝝ ꝛ anserū cū melle. vnguētū cuꝫ cera ꝛ oleo nucis indice ꝛ oleo rosat curat emorroides. Salsa nocēt ꝛ acuta. ꝛ vent⁹ sicc⁹. Mentū est mēbrū qḋ ē sub ore vbi ꝯcurrūt duo ossa mādibule inferiorꝭ Et sup eū est caro ex musclꝭis mouētibꝫ eam Et qꝛ ꝯiūgunꝛ ibi duo ossa ideo signū hꝫ iu medio diuisiōis sui. et h̄ caret in q̄busdā hōibꝫ. Phisionōia hoꝝ est qꝛ mētū cuꝫ ꝓlixi⁹ fuerit nīs iracundū ꝛ nīs ꝑturbatū demr̄at aīm. Aliq̄n etiā pietatē declarat. Nā q̄ ꝑuū et breue mētū habēt vitādi stꝫ eo ꝙ ꝑter cetera immites ꝛ inuidi st̄. hos plato ad serpētes referabat. Si ꝟo in rotunduꝫ desinat mētū mlꝭebres indicat mores. et aīm femineū. cui⁹ est signū ſm pitagorā. Utili⁹ āt mētū est ꝯmēsuratū ſm aliq̄d ad q̄draturā accedēs. Si āt lōge et in ꝓlixū distēdaꝛ dolis asuetā mentē oñdit. Si āt in diuisiōe media nīs in ꝓfundū depssū sit signū est venerꝫ ꝛ gr̄arū apḋ hoīes. Quidā tn̄ dicūt et hos aliq̄n discordias facere. Mētū recuruū cū valle ī iūctura maxillaꝝ ꝛ carē macꝝ q̄si acutū. ſt hoīeꝫ pessimū. fallacē. inuidū. iracundū. ꝛ ꝓditorē Min⁹ caluescūt mēto q̄ stꝫ biꝑtito. iij. histo. xi. Sup os mādibule inferiorꝫ oriūꝛ pili q̄ dicūꝛ barba ꝓpter calorē et hūorē q̄ reflectūꝛ ad ipm ab anteriori ꝑte capitis ex tractu testiculoꝝ q̄ ſpma marīe trahūt ab illis locꝭ. cui⁹ signū est ꝙ vene ſpmatice ꝑ illū locū oñdūt. Femīe q̄ nō hn̄t testiclꝭos nisi debiles valde. carēt barba. licet q̄dā videāꝛ hr̄e magis in turpitudinē q̄ꝫ decorē fatiei vt dcm̄ est. vt q̄ ex eis calidiores hn̄t testiclꝭos. ille etiā hn̄t barbā rarā ꝛ breuiū piloꝝ. Ad mādibulā āt inferiorē pl⁹trabiꝛ hūor ex q̄ oriꝛ barba ꝓpter motū ipsi⁹. ꝛ qꝛ laxā hꝫ valde iūcturā

Aristo. scḋo ḋ ꝑtibus: xvi. in fine
Alber. xij. de aīalibus. c. v.
Alber. ꝑmo ḋ aīa libꝫ. c. ix.
Gordonius
Aristotiles in de phisionomia q̄nta ꝓble. xv. xxxv. ꝓble. vij. xxvij. ꝓble. 6. ꝛ. 7
xiij. tercij. c. xij.
Alber. ꝑmo ḋ aīa libꝫ. c. x.
Michael scot⁹
Alber. ꝑmo ḋ aīa libꝫ. c. ix.
x. ꝓble. lviij.

Homo solus barbescat qn incipit coire

q̄ pt recipe humidū. Puer caret barba ꝓpter nature impositaz. Sil'r puella. Et eunuchi ꝓpter caloris debilitatē. vn̄ solus hō barbescit qn̄ incipit choire. q̄rta ꝓbl'e. iiij. Et mlr ꝓpter mēstrui fluxū et hec est timida. pauida. verecūda. debilis. mitis. ꝛ obediēs Que vo barbata est hec dr eē luxuriosa. virilis. ꝛ calida. Barba bn̄ ordinata et spissa pilis ondit hoiem bone nature et rōnalis conditōis. Male cōposita ꝛ rara oppositum indicat. Juditium de pilis patet supra.

¶ De Collo et partibus eius Caput. xxviij.

capitulo p̄mo. — Collū qd Auicēna nona tercij guttur appellat, capiti subiacet inter clibanū pectorꝫ et fatiē. ptes hꝫ intrisecas de qb; in seqn̄tib; dicet. Et forinsecas q̄s pn̄s caplm declarabit supfitial'r.

iij. de ptib; iij. — Hꝫ eni ptes anteriorē ꝛ posteriorē. Anterior ab aristo. guttur dr i cꝰ medio ē q̄dā eminētia q̄ epiglotꝫ dr siue caput cāne pulmōis. Posterior āt gula siue ceruix. Gal'. āt porē colli ptē noiat gulā et posteriorē ceruicē. sed in noib; nō ē magna vis. Collo caret aialia aq̄tica q̄ spm̄ respirādo et expirādo nō trahūt neqꝫ reddūt. Juuamēta colli st ca-

.x. ꝓble. xvij. — put erigere. nā ex capite fm Gal'. ij. teg. siue ex cerebro gr̄a neruoꝝ ꝛ

Alber. p̄mo d aia lib. c. xi. — lacertoꝝ dr oriri Et in al'ib; respirātib; fm Mundinū collū fcm̄ est ꝓpter pulmonē ꝛ tracheā arteriā ideoqꝫ viā anhelitꝰ p̄ncipal'r que ē trachea et cibi cōplectit. de qb; et egritudinib; eoꝝ atqꝫ nocumētis ꝛ ꝯferētib; latiꝰ in seq̄ntib; dicet. Nūc breuiter audiāꝰ phisionomos

Alber. p̄mo d aia lib. c. xxij. — Ceruix lōga ꝛ tenuis fit eū q̄ maligna meditat. vasta cū quadā plixitate aiosū Soluta ꝛ q̄si decidēs ꝛ inualida nocētes ꝛ insidiosos indicat. Ceruix patētib; neruis ꝯposita ineptū demrat. nia eni neruorū ꝛ vēaꝝ claritas insanū ont. Vasta ꝛ lōga nis iracūdos ꝛ idociles indicat vt plato. Breuis ceruix ft audacē cuꝫ temeritate. Aspa q̄ nis erecta ē nō solū indocilē ſꝫ etiā insolētē ꝛ ꝯtūacē. Cū iter ꝯiūctōꝫ spatulaꝝ ꝛ ceruicꝫ originē vticulꝰ q̄dā emiet nec certa leuit sibimet ꝯueniūt. ſꝫ interualla stꝫ ibi ac si sit nodoꝝ supfities aspa. tl'es supbi ꝛ insolētes solēt eē. Rigida reā ꝛ tāqꝫ defixa indoctū ꝛ insolētē ont. b signū stultꝫ etiā qnqꝫ ꝯucit. Mobilis stultitiā: defixa ꝯtūatiā ont. Ceruicꝫ fluxꝰ ꝛ labioꝝ ꝯctio risui a ꝓpinq̄ns cū ocloꝝ inordiata ꝯuersiōe incōstātia i sedēdo ꝛ stādo. ac voce treula effeiatū designāt absqꝫ dubio hoiēꝫ. Stabilitas ceruicꝫ ꝓportōata optios mores indicat. Ceruix infixa ad pectorꝫ ptes aliqn̄ psimoniā. aliqn̄ cogitatōib; occupatū ft. Ceruix ad sinistrū decliata stultū ꝛ cynedū idicat. Aris. āt vt ꝙ

In d phisionōia ad Alexandrum — collū curuū ad dextꝝ ē signū cynedi. Hn̄s collū ḡcile ꝛ lōgū ē sonorꝰ ꝛ stolidꝰ Breue valde callidꝰ. defraudator astutꝰ ꝛ dolosꝰ. Grossū

Auicꝫ. decia tercij trac. iiij. c. xx. — stolidꝰ ꝛ cōestor magnꝰ. Gutt gibbosū ḡcile ꝛ lōgū futurā ptisim vel ethicā ꝓnūtiat. Aspeꝝ ani leuitatē ꝛ oris loq̄citatē. Si nodꝰ gutturꝫ emiet pti leuitatē indicat nō tm̄ audatiā ꝛ maleficū. ſꝫ tristē ꝛ suspiciosū ad alios. Collū grossū ꝛ carnosū iracūdi hn̄t. subtile imbecilles

Aristotiles in de phisionomia. — Bn̄ magnū ꝛ nō valde grossuz magnimi. Lōgum nō subtile timidi.

Medius
Annularis
Index
Auricularis
Unguis
Prima
Iun-
ctura
Scda
Tertia
Pollex
Mōtes
Linea mensalis
Linea cordis et vite
Secūda iūctura
Percussio manus
Tabula
Mons
Prima iūctura
Restricta

De Manibus Capput.xxxviij.

Gal'.pmo de iuuamētis.c.j. xxx pble.iiij.

Manus signū intellectus et organū existēs organoꝝ in quo oia cōueniūt instrumenta.a deo datū hominibꝫ. Qñqꝫ sumit̃ ꝑ spatula et toto eius qd ꝯtinet̃ sub ea.ꝑ brachiū descēdendo vsqꝫ ad extrema digitorū. Qñqꝫ pro palma siue extrema manu qua opamur.que a Galeno acrochira dr.in asseid et extrema digitorū locata. Sed hic sumit̃ manus ꝑ toto illo qd ē sub spatula vsqꝫ ad extrema digitoꝝ.De qua dt Gal'. ꝙ sit duplex scilicꝫ magna et pua. Magna cōtinet adiutoriū et vlnam siue focile. Parua vero rascetā pectinē et digitos Et vtrosqꝫ habet hō vice priorum pedū qꝛ solus oim aialium erectus est qm̄ eius suba et natura diuina est.offitiū aūt diuini est intelligere et sape. Adiutoriū qd vlna dr a Galeno incipit ab humeris et terminat̃ in iūctura cubiti. Cōstat vno osse venis.neruis.arterijs.cute.et musculis.ptem hñs siluestrē et domesticā. Cuiꝰ iuuamentū est portare cubitū et palmā. Ideoqꝫ est magnū et rotundū ne facile ledat̃. et concauū vt esset leue et motui musculoꝝ obediēs. Brachiū aūt qd asseid nuncupat̃. est magne manus ps.a cubito incipiēs. et terminat̃ in rasetā manus minoris

Inde mali. complex.diuer. Arist.j.histo.xv. qrto de ptibꝫ.ix.

Auicē. pma pmi.

Componit̃ āt ex duobꝫ ossibꝫ que focilia dicunt̃.quoꝝ supius dr minus et inferiꝰ maius. Juuamentū superioꝛ qd ꝓtendit̃ per ptem domesticā a cubito vsqꝫ ad pollicē est. vt per ipm sit motus asseid ad se torquendū et resupinandū. Inferioꝛ vero qd vadit a cubito ad digitū vsqꝫ auricularē hoc est manus iuncturam.est vt sit motꝰ asseid ad ꝯstringendū et dilatandū. Cetere ptes q̄ sunt.vene.arterie.musculi et sic de alijs patēt ex dictis. Sed manꝰ minor et ꝓprie dicta hꝫ tres ptes scꝫ Carpū qui ab Auicēna dr rasceta. Methacarpū qui dr pecten.et Digitos qnqꝫ. Rasceta ex septē ossibꝫ cōponit̃.⁊ vno quod est in planta manꝰ ad defendendū neruū qui est in ea. quoꝝ quatuor sunt in vna acie q̄ est ad ptem pectinis.et tria in alia acie que est ad ptem asseid. pma sunt latiora scḋis. Et hec ossa nullam hñt medullaꝫ.vt essent firmissima.quoꝝ alia sunt gibbosa.alia cōcaua.alia recta. Et componit̃ rasceta ex multis ossibꝫ.ne nocumentū vniꝰ cōmune fiat.et vt planta manus cōcauari possit. Ossa āt methacarpi siue pectinis sunt qtuor.qꝛ cum quatuor ꝯtinuant̃ digitis.pollici āt non corrñdet os pectinis.qꝛ nō est in eadem acie cū digitis.quorꝫ quilibet habet tria ossa noiata dactili ab Hali scḋo theorice. Et hec ossa sunt cōiuncta scḋm articulū vt ad omnem prompte operationē figurantur. Et rotunda ne facile ledantur.dura sine concauitate et medulla vt fortiora sint ad stringendum. Interius curua. exterius autem gibbosa. vt melius teneant. fricent. et premant. Et sine concauitate coniungunt̃. vt tempore necessitatis bene cōtinuentur

Gal'.pmo et scḋo de vti.ptícu.

Auicē. pma pmi.

Pollex et auricularis gibbositatē hn̄t ad ptem exteriorē vt faciāt figurā circularē. Noīa digitoꝝ patēt ex dictis. In extrēitatib3 digitoꝝ st̄ vngues quoꝝ iuuamēta dicta st̄. Preter has ptes sunt condili q̄ st̄ iūcturaꝝ in digitis nodi. Manus p̄terea diuidit̄ in domesticā et siluestrē ptē. Partes siluestres st̄ rasteta. pecten. cōdili. ꝛ vngues et ps digitoꝝ exterior. Sed ptem domesticā Chiromātici diuidunt in digitos ꝛ palmā. Digiti hn̄t tres iūcturas p̄ter pollicē et mōtem q̄ est inferior ps ꝓpe radicē. Palma diuidit̄ in pect⁹. volam ictus et restrictā siue receptā. pect⁹ f̄m Hal' dr̄ id qd̄ est sub digitoꝝ emanatiōibus. vola dr̄ vacuū man⁹. ictus aūt siue ꝑcussio est vers⁹ ptē siluestrē inter dorsū et palmā man⁹ Sz restricta siue recepta est extrema ps manus iūcta brachio Aut dr̄ illud spatiū qd̄ est inter duas lineas. vnā sc3 exn̄tem ex pte brachij ꝛ aliā ex pte manus. Hab3 p̄terea ps man⁹ domestica q̄ carnosa est sine pilis ꝓpter tact⁹ subtilitatē ꝛ duritiē pāniculi ꝑ quē vapores vnde pili gn̄ant̄ non exeunt. Carnē vt manus possit plicari ad capiendū et ex duritie ossiū nō leda⁊ ꝓpter fricatōem. Et in laterib3 caro multiplicat̄ ne accidat vacuitas inter plicandū. Sunt p̄terea duplices in vola manus linee. Essentiales sc3 et accn̄tales. Essentiales siue naturales st̄ quatuor Prima q̄ quasi circūdat pollicē dr̄ linea vite. aut cordis. ꝛ dextra trianguli vel saturnina. Scd̄a oñdit a p̄ncipio linee vite versus mēsalem q̄ dr̄ media naturalis vel sinistra triāguli. Tertia oñdens a linea mēsali tendēs ꝑ longitudinē manus versus restrictā dr̄ tabularis siue basis triāguli. aut linea epatis vel stōmachi. et a quibusdā linea ꝓsperitatis. Et iste tres linee cū naturaliter fuerint ꝓtracte ꝯstituūt triangulū in palma. q̄ si equilater⁹ fuerit fidelē vitā ꝛ longā p̄dicat. ꝛ virū amabilē et famosum oñdit. Si vero dicte linee nulli coherēt hoīem stultū ꝛ luxuriosum oñdunt. Quarta linea ascendēs a monte auricularis ꝑ mediā manū ꝟsus indicē mēsalis noiat̄. Linea quoq3 oñdens ab indice ꝟsus mēsalē linea capitis dr̄ vel cerebri. Illud spatiū qd̄ est inter mēsalem ꝛ mediā naturalē dr̄ mensa manus vl' q̄drangulus manus. Sed qd̄ manet inter restrictā ꝛ basim triāguli et lineā mēsalem dr̄ a quibusdā dorsum. ab alijs ictus manus. Longitudo manus est a digitis versus brachiū. Latitudo a spatio qd̄ est inter indicē et pollicē versus ictū manus tēdit. Accidētales linee sunt q̄ interdū apparēt extrinsec⁹ causate vt a calore siue frigore q̄ nulli⁹ aut fallacis sunt indicij. Sed linee naturales absq3 dubio fc̄āt aliq̄d. Nā Aristo. d̄t ꝙ ps carnosa manus in scissuris vite indicib3 est distincta. Quicunq3 em̄ sectōem q̄ est per totā manū lōgeui st̄. Sectio āt breuis vitā breuem indicat. Eo ꝙ articulata st̄ viuatiora. Nā virtutis informatie domineū supra materiā. et materiā bene digestā nō facile putrescibilē oñdunt. Alia in libris Chiro

q̄rto de ptib3. ix.

Manus di[vi]ditur

Petrus in ꝯmēdecie ꝓble. xlix.

p̄mo histo. xv.

x. ꝓblema. xlix. et xxxiij ꝓble. x.

Nota phisonomia manuum

manticorum dicunt que breuitatis amore posthabere decreui. Insuper septē planete diuersas in manu vsurpāt partes. Unde luna hz restricta sive pect⁹ quadrangulū. et ea q̄ iuxta radices eorū sunt et basim triāguli. Mars triangulū et lineā mediā triangularē. Mercurius digitū auricularē cū suo monte. Sol annularē cum suo monte Saturnus mediū cū suo monte. Juppiter indicē cum suo monte. Uenus pollicē cū suo monte. Que oīa in chiromantia phisonomie subiecta lati⁹ declarant. ¶ Nūc ad phisionomiā accedat. Humeri crassi ꝛ solidi ꝟtutē indicāt. Laxi infirmitatē et timiditatē aīmi. Tenues et qui in acumie erecti st̄ insidiosum oñdunt. Qui discretos hñt articulos et nodos ad stultitiā referunt. Qñ brachiū cū palma extēsa erecto corpe oñdit ꝓpe genua cū medio digito. etate debita et ꝯmensuratōe membrorum aliorum exñte hoīem indicat ꝓbum largū et fortē. Si vsqꝫ ad pectinem vl' paulo vltra maliuolos alienis malis gaudētes indicat. Tenues cubiti aut pleni imbecilles oñdūt rudes et indociles. Lōga palma et digiti breues ydeotā et fatuū indicant. Manus curta et macra si lata fuerit prudentiā ꝛ fortitudinē oñdūt Si āt grossa et digiti breues vltra modū tergiuersatorē insidiosum et furē. Manus intorte et tenues loquacē et voracē indicāt. Digiti longi epatis auricularum longitudinē notāt. Magnitudo eorū epatis magnitudinē. et puitas puitatē. Digiti bone compōnis et pulchre dispōnis bonos indicāt mores. Digiti coherētes ꝛ ꝯiūcti: inuidū. Collecti et cōglubati auarū et malignū oñdunt. Parui et tenues stultū Parui et crassi inuidū audacē et ferum. Tenues et nīs vicini longe sunt a sapia. Si moderato spatio inter se distant leues et loquaces indicāt. Tenēs manū extēsam vanitatē fcat. clausam ꝟo ex ꝯsuetudine impetū notat et inuidiā. Tremor manuū in iuuene sano notat pnitatē ad irā. Signa cutis ꝛ vnguinū dicta st̄. Brachia pilosa valde luxuriosum indicāt. Ualde nuda pilis vanū lasciuū mendacem Grossa ossib⁹ neruis ꝛ carne p̄sumptuosum superbū. Qui mouetur frequēter et loquit motu manuū immūdus eloquēs et deceptor est Qui ꝟo abstinēs a motu manuū hic est pfect⁹ intellectu bñ dispositus ꝛ sani ꝯsilij. Dextra man⁹ calidior est sinistra ꝛ agilior in qua religio quodāmō existit fm Pliniū. Mente captis ac melācolicis adsidere grauidis vel cū remediū alicui adhibeat digitis pectinatim inter sese amplexis venefitiū est. Jdqꝫ comptū tradūt Alcmena herculem pariēte. Peius si circa vnū amboue genua Jtē poplites alternis genib⁹ imponi. ideo hec in ꝯsilijs ducū potestatūue fieri vetuere maiores velut oēm actū impediētia. vetuere ꝟo et sacris votisue sili mō interesse. Manus patit multiplr. scꝫ ꝯtractionē. arefactōem pustulatōem. scissionē. vermiū corrosionē. pruritū. et titillatōem. iuncturarū dislocatōem. et cyragricā passionē. et multa alia solēt manib⁹ accidere. quas quilibet tenere debet mundas et sepius lauare

Picus. ij. aduersus astrolo. c. v.

Alber. pmo d aia lib. c. vi. scdi tra.

Aristo. ad Alexā.

Auic. ij. xiiij. tercij trac. j. c. iij.
Gal. ij. tegni.
Alber. pmo d aia lib. c. vi. scdi tra.

Aristotiles ad alexandrum

xi. c. xlv.
Plini⁹. xxviij. c. vi. in prin.

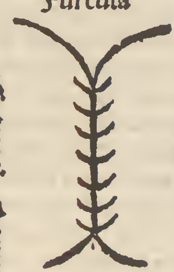
Odores manuum

Tactus
Ira
Inebriato

pedes raro. Nocētia et ꝯferentia neruis que dicta sunt etiā nocent
et conferūt manibꝫ. Sed cyragrico dolori repugnat. euforbiū cū be
nedicta sumptū. In causa frigida. fenugrecū. hermodactili.. lac plu
rimū interiꝰ sumptū. petroleū linitū. magnes lapis in manu reten-
tus ⁊c. Iducētia dolorē iuncturarū sunt poma. porcine carnes. vinū
dulce et ponticū. Quibuscūq; dolores a dorso in cubitos transeunt   vi. aphor. xxij.
phlebothomia soluit. Humerorꝫ dolorem curat Aristologia rotūda
Centaurea. mustele cinis cū cera. pille de capsia maiores. sotira cō   septia q̃rti tract.
fectio. Ragadijs manuū adeps ꝯfert vrsi. acatia. aloes. amurca oli-   iij. c. xix.
uarū. Vngues fortificātia viscus cū calce et rob. Eradicātia sꝫ can   xxij. tercij in fine
tarides. viscus cū arsenico. Maculas et vestigia vnguiū curāt Ar-
senicū cum pice. bitumen iudaicū liuitū. cantharides cum ceroto.   Auic septia q̃rti
viscus cū auripigmēto. Fracturas vnguiū sanant yera andromaci   trac. iiij. in fi.
fimus capre. cum bulbis apiū siluestre. Scabiosis ⁊ leprosis vngui
bus alleū ꝯfert. apiū raninū. atriplex. lapatiū cum aceto. Superflue
carnositati in radice vnguis. liquiritia. titimalli lac. gramen cū ax-
ungia. Apantibꝫ vnguiū confert alumen vstū coctum in aqua. gra-
men cum axungia. olibanū cum melle ⁊c.

De Pectore et ptibus eius Caput. xxxix.

q̃rto de ptib. lx.

PEctus est vēter membrorꝫ spūa
liū. Cuiꝰ spatiū est anteriꝰ a fur
cula gule. vsq; ad locū dyaphra-
gmatis inclusiue. In quo est ma
gna ꝯcauitas vt custodiat. ⁊ ꝯseruet mem
bra q̄ in eiꝰ sunt cōcauo. scꝫ cor ⁊ pulmonē
Et est rotundū vt sit locꝰ pulmonis ad di   Alber. xiiij. d aia
latandū. in solo hoie tendēs ad latitudinē   libro. c. iij.
eo q̄ hūeri colligati sunt ad latera supius
ad dextrū videlicet et sinistrū que pectus
multū dilatāt. Tū ideo q̄ spūs in hoie sꝫ nobiliores et subtiliores.
q̄re necesse fuit regionē spirituū amplā esse et latā in q̄ diffundunt.
In q̄drupedibꝫ āt pectꝰ hꝫ maiorē ꝓfunditatē q̄ latitudinē. ꝯtrariū
pectori hūano. Est eni carinatū tā in brutis pedestribꝫ q̄ in volatili   Auic decia ter-
bꝰ fm Pliniū. xi. c. xxxvij. Cōponit āt pectꝰ ꝓprie ex ptibꝫ intrinsecis   cij trac. j. c. j.
de q̄bꝫ infra dicet. Et ex ptibꝫ extrinsecis q̄ fm subaꝫ diuidunt in p
tes ossuosas. cartilaginosas. musclosas. pāniclares. glādulosas q̄ sꝫ
māmille. ⁊ cutaneas. Et fm sitū diuidūt in ptes āteriores siue me-
dias q̄ vocāt thorax. Et in ptes laterales. Et sꝫ duo latera. s. dextrū
et sinistrū q̄ etiā vocant loca costarꝫ. Pars exterior anterior diuidit
in Supremā q̄ furcula dr. Mediā q̄ thorax. et infimā Epiglotalem

Et totū compositū ex ptib⁹ extrinsecis fm Hali dr pectorale. Partes pectoris ossuose st furcula. media ps thoracis. os epiglotale. et coste. Os furcule exteri⁹ est gibbosum: interius āt ɔcauū. Thorax ex septē cōponit ossib⁹ sitis fm lōgitudinē ne nocumentū vni fiat ɔmune q̄ sunt creata fm numerū costarū. q̄ cum eis iungunt. Os epiglotale qḋ dr pomū granatū est cartilaginosum pendēs supra orifitium stomachi. plicabile vt cedat stomacho tpe saturitat. Coste st. xxiiij Nā in quolib; latere. xij. quarū. xiiij. sunt pectoris. spiritualia membra tegētes q̄ integre sunt. Aristo. in pmo histo. xv. quē imitat Plini⁹ xi. c. xxxvij. vult q. xvi. sunt coste. octo in quolibet latere integre. quē Albert⁹ pmo de aialib⁹ exponēs. c. xxvi. excusat dicēs. q enūerat ossa furcularū inter costas veras q̄ Gal. et Auicēna excludūt. et sic nulla est diuersitas. Decē alie dicunt mēdose in pte anteriori defitiētes siue incōplete vt tpe impgnatōis et repletōis venter extēdi poterit. Partes cartilaginose sunt extrema costarū. Musculose sunt musculi stringētes et dilatātes pect⁹. Sed glādulose sunt mămille in carne laxe et albe. cōposite ex venis arterijs et neruis inter q̄ ɔsistit vacuitas quā replet dicta caro glandosa. q̄ sunt create ad gnandū lac pcipue in mulierib⁹. vt infans q̄ ɔsuetus est nutriri mēstruo: pascat. In viris āt sunt ad ornatū et cordis tutelā. quanq; in quibusdā viris exiguū lac post pubem exprimit ex mămillis tertio histo. xx. Proprietas mămillarū in femis est q suauiter mote ad papillas q̄ sunt capita earū excitant ad libidinē pter ɔtinuatiōem quā hnt cū matrice. De cute dcm̄ est pus. Partes pāniculares sunt pleura q̄ circūdat costas et mediās inter eas. Et pellicula diuidēs pect⁹ fm longitudinē q̄ dr mediastin⁹. vt nocumentū vni⁹ nō cōicat alteri pti. Hic est q videm⁹ quosdā in bello pfossos in vno latere pectoris euadere a morte. ⁊ vt suspēdat pulmonē ad pect⁹. De dyaphragte p⁹ dicet. Lata ex vtraq; pte tegūt costas. q̄rū supior ps sub adiutorio dr ascella q̄ ē cordis emūctoriū sic iguina epat ⁊ loc⁹ pt⁹ aures ipi⁹ cerebri q̄ si titillat bō ad risū ɔcitat pter dyaphragtis subtilitatē. Ascelle em̄ st ptes occultate spatijs et adiutorijs q̄ cito mouēt ad sudorē. silr et iguina q̄ parū infrigidant q2 a corde et epate irradiant. De hypocūdrijs in sequēti capite dicet. Pectus patit multiplr. A nimia frigiditate ɔstringēte neruos et ligamēta ei⁹. Et a nimia caliditate ⁊ siccitate subalem humorē ɔsumēte. Et qnq; a supflua hūiditate sanguinea aut phlegmatica pectoris meat⁹ infundēte et replēte. vnde seqt suffocatio. Qnq; raucitas. qnq; vocis ablatio. qnq; apostēata et vlcera sicut pleurisis. qnq; tussis. qnq; sputū sanguinis. difficultas anhelitus. de quib⁹ in. c. de pulmone lati⁹ dicet. Mămille patiunt defectū lactis. exuberatōnem lactis. caseationē lactis. magnificationem mămillarū in viris. apostemata et vlcera. Latera patiuntur ex causa

viij. de iuuamentis. c. iij.

Coste in tho [handwritten margin note]

Auic. pma pmi.

Auicēna. xij. tercij. c. j.

Aristo. qrto de ptib⁹. c. ix.

Alber. pmo d aialib⁹. c. xxv.

xxv. pble. viij

Petrus scdo problemate. xv.

extrinseca vt ex casu aut raptura cõcussiõz et hmõi. Ex cã intrinse-
ca hũoꝝ ɔcursuz et sic apostẽata vt in pleurisi nõ vera et vlcera pu
stulas ꝛc. Ascelle patiũtur fetorẽ vt in corpib⁹ sanguineis nõ ꝙ san
guis feteat. sed q: talia corpa multaꝝ sunt supfluitatũ Et apostẽata
vt in tpe pestilentiali. Nocumẽta pectorꝫ stꝫ Alleum aqua frigida
valde. nuces. castanea. et azetdrach. citri acetositas. lentes. porrum
platan⁹. scotanus. flatus venti borealis Nudo pectore ãbulare. res
salse. acetose. aspe et pontice. coit⁹ nocz in pleuresi. q̃ est pectoris
apostẽa Mundificãtia pectus et mẽbra anhelit⁹. acetũ squilliticuz
absinthiũ. anisuz. aqua mellis. aristologia butirũ cũ zuccaro Cinna
momũ. coloquintida. cubebe. ficus sicce cũ isopo. calidũ lac asine. li
quiritia. ꝛ medicamẽ de ea Semẽ nasturcij cũ polẽta. oleũ bñdictũ.
pille. de agarico Sirup. liq̃ritie. tiriaca mag. ysop⁹ cũ ruta et ficub⁹.
mũdat pect⁹ et pulmonẽ ab hũorib⁹ putridis ꝛ phlegm̃te grosso zin-
ziber. Pectus latũ et bñ dispositũ cui⁹ late stꝫ singl'e ptes optim ẽ.
Tenue pect⁹ et inualidũ ꝛ imbecillẽ fcat aĩm. pect⁹ multis carni
bus ɔgestũ ignaros et indociles indicat Quicũqꝫ pect⁹ hñt magnũ
et articulatũ fortes stꝫ fm aĩaz Cui⁹ mãmille depẽdẽt et molli cir-
cumdate carne vinolentiã et intpantiã demr̃ant. pect⁹ strictũ et in
medio aliq̃ɀtulũ eleuatũ hoĩez subtil' spũs. alti intellect⁹ boni ɔsilij
veracẽ. ingeniosuz fcat. pectus pilosuz luxuriosuz et sagacez oñdit.
mũdũ a pilis debilẽ fcat. pect⁹ macrũ et mũdũ pilis timidũ et lau-
dabilis vite oñdit Acide eructuãtes nõ valde pleuretici fiũt. q: pel
licule costarũ spisse sunt ꝛ materia grossa. Hũidi vẽtres nec pleure
sim nec alias incurrũt egritudĩes. Pleuretici recidiuãtes vt pluri
muz cõmoriũtur. In febrib⁹ acutis egruz iacere in latere et p̃cipue
dextro bonũ fcat aut sinistro. vt d: pmo pgnosticoꝝ. xvi. Pect⁹ solũ
rubore abductũ iracũdia inflãmatũ aĩm oñdit. Quicũqꝫ bñ costati
fortes stꝫ fz aĩaz. qui ãt nõ molles. q̃ ex costꝫ circũmdi stꝫ sicut iflati
loquaces stꝫ referũť ad ranas Magnũ pect⁹ amplũ et latũ si nõ sit
cũ magnitudĩe cerebri sed cũ puo aut mediocri capite ꝛ forti pulsu
fcat cordꝫ caliditatẽ. ɔ̃riũ frigiditatẽ si nõ impediat capitꝫ puitas.

Nocumẽta pectorꝫ

Mundificãtia pecto

Plini⁹. xxvi.
Mesue de sim.
Auicꝫ. ij. cano.

Arist. j. de phisio nomia.

Auer. iiij. col. c. ij.
Sexta apho. xvi.

Gal'. in ɔmẽ. sexti apho. xvi.
Auicꝫ. decia fcꝫ trac. iiij. c. x.
Arist. in de phisi.

Alber. j. de aial. trac. iij. c. iiij.

De ventre et ptibus extrinsecis ei⁹ Capit. xl.

OStbabitis pluribus vẽtris acceptõib⁹ qm̃ de noib⁹ pau
ci est veri phi cura de vẽtre inferiori quo tota nutritioꝝ
regio denomiať hic dũtaxat fmo fiet. Hic vẽter incipit a
dyaphragte et termiať in pectine inclusiue. positus ẽ post
alios duos vẽtres. quib⁹ sternutatio et eructatio emittuntur ꝑpter
impfectõz mẽbroꝝ q̃ ɔtinet. De quãto em̃ mẽbrũ min⁹ pticipat de
nobilitate de tãto hꝫ inferiorẽ locũ et sitũ. Ordinãtur em̃ mẽbra in

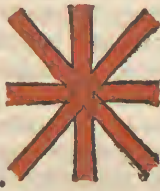
Drña. liij. xxxiij. pble. ix.

Regula

R

corpe humano fm sitũ vniuersi vt patuit. Uenter eñ terre et aque
Petr⁹. ij. pble. xi pectus aeri et igni. caput qḋ diuinissimũ est organũ celo ꝓportiona
tur siue corrñdet. Cõtinet pterea membra ad feces ꝯtinendas et ex
purgandas deputata. que deorsum cum ventositate ꝓpellunt᷑. Eius
itaqꝫ substãtia est carnosa magis q̃ȝ pelliculosa. Alioꝝ aũt ventriuȝ
aut est ossuosa tm̃ vt capitis. Aut ꝑtim ossuosa et ꝑtim carnosa siue
.scđo de ꝑtibꝫ. ix. panniculosa vt pectoris. quaten⁹ intumescere possit aut repletionis
aut vẽtositatis in ipso ex imꝑfecto calore gñate. aut imp̃gnatõis cau
Mundinus. ij. c sa. Partes ipsius sunt duplices intrinsice scȝ contẽte de quibꝫ in se-
quentibꝫ dicet᷑. Et extrinsice siue ꝯtinẽtes. que sunt stomachalis si
ꝑmo histo. xv. ue subcartilagiũ aut hypocundriũ fm aliquos. vmbilicalis in q̃ est
Nicolus. vij. ser vmbilicus. sumen. aquaticulus. et pecten. Stomahalis siue ventra
monũ. c. xl. lis a vẽtre hoc est stomacho quẽ cõtinet dicta est ps sup̃ vmbilicum
a furcula incipiẽs et ꝯ̃ndit fere vsqꝫ ad vmbilicũ per quatuor digi-
tos. Umbilicalis aũt est in circuitu vmbilici circa quatuor digitos
vi. histo. iij. cui᷑ de cõtentis magna intestinoꝝ ps corrñdet. Est aũt vmbilic⁹ (q̃
est radix ventris. j. histo. xv. qꝛ primũ intra nutritiua distincta for-
scđo de gñatione mat⁹ repitur) coopertoriũ et cortex quidã cõtinens venas et arteri-
animaliũ. iiij. as mediantibꝫ quibꝫ embrio in matrice nutrit᷑. cõpositus ex venis
Petrus. x. pble- et arterijs in pãniculo orientibꝫ. a venis ꝑuis dispersis in superfitie
mate. xlvi. matricis. que vene dicunt᷑ cottilidones vt dcm̃ est. que cottilidones
Gal'. v. aphor. cõcaue plus debilitant᷑ quãto magis fetus auget᷑. intm̃ qꝫ extermi-
nant᷑ fere annihilati et tũc fetus ꝑfectus egredit᷑. Accidit eñ eis si-
cut adhesiuo fruct⁹ arbori. quo fructu maturescẽte debilitãdo proce
dit cõtinue donec maturato abscindat᷑. Et in alijs aialibꝫ anathomi
satis non reperit᷑ vmbilicus ꝓtensus a porta epatis et arteria ma-
gna descendẽte penetrans per siphach et mirach ad ꝑtem supfitialẽ
cutis sicut in hominibꝫ tam antiquis q̃ȝ pueris. Cuius causa ꝑma-
nentie est vt epar ligetur et ptes mirach et siphach sustentent᷑. cum
figura sit homis erecta. Aut qꝛ natura condidit ipm magnũ vt esset
fortis ꝓpter teneritatẽ materie homis qui fortibꝫ multotiens in vte
x. pble. xlvi ro mouet᷑ motibus. Bruta vero perfecta nascunt᷑. homo aũt minie
Unde euanescit in brutis vmbilicus. sub quo ad quatuor digitos est
sumen vsqꝫ ad pecten cui silr̃ magna pars grossoꝝ intestinorũ et
Auic. xxi. tercij. matrix ⁊ vesica correspondẽt. Dicit᷑ etiã sumen ps in qua vene q̃dã
Sumen terminant᷑ ad cutim p quas pueri in matrice existentes immittunt
dictum aq̃sitatẽ. vnde dicit᷑ aq̃ticulus ab aristotile. aut aqualicul⁹ a Persio
satyra ꝑma. Sub sumine est ps pectinis que est pilosa circa genita
lia. Partes laterales mirach sunt hypocondria ⁊ ilia. Hypocondria
ij. Epide. vi. sunt ptes superiores. incipiẽtia a loco originis lacertoꝝ ipsius mi-
rach superiori et terminant᷑ dextrum ad terminũ inferiorem epatis

sinistruz ad terminū inferiorem splenis. Et illic incipiunt ilia que
siliter sunt duo. dextrū et sinistrum. et terminant̄ ad pecten. Et cu-
tis quidē sita est extrinsecus sicut in ceteris membris que ꝓprie di
cit̄ corium. Sub qua est vera cutis que est membrū spermaticū si-
cut dictū est. Sub cute vera immediate est piguedo maior in porco
q̄ȝ in homine. Sub qua est pāniculus carnosus qui sic dicit̄ non ꝙ
sit carnosus vt musculus sed qꝛ non est neruosus. Est tñ composit⁹
ex carne et pāniculo. Post quē sunt musculi et chorde. Et sunt octo Auic; p̄ma primi
musculi scd̄m Gal'. vi. de iuuamen. c. penul. quorū duo sunt longitu c. de anathomia.
dinales. quatuor transuersales. et duo latitudinales. Quorū iuua-
méta cōia sunt. Calefacere stoma
chū. sustinere dyaphragma. expel
lere feces ex intestinis. vrinam ex
vesica et id qd̄ est in matrice. pro
pria sunt. qꝛ longi sunt ad attrahē
dū. lati ad expellendū pncipaliter
Trāsuersales ad retinendū Post Mundinus
mirach in suba vētris est siphach
qui est pāniculus valde dur⁹. ne
facile rumpat̄ qꝛ ex eius ruptura
accidit hernia. Et vt ꝓhibeat ne
musculi compimant naturalia mē

bra que cōtinet. Nerue⁹ vt possit dilatari et cōstringi ad naturaliū
membrorū dilatationē et constrictionē. Et subtilis ne aggrauentur
naturalia. Qui cū dyaphragmate cooperat̄ ad expellenduz id qd̄ in Gal'. vi. de vtili.
ventre cōtinet̄ per ꝯtractionē eius versus dorsum cū quo alligatur aticu. c. iiij
vt dicit Auicēna in de anialib⁹. xiij. c. de anathomia stomachi. Alli-
gat preterea intestina dorso et ab ipso omēs alij panniculi membro
rū naturaliū oriuntur. Prohibet etiā superfluitates cadere ad loca Auicēna. xxij. ter
vacua. Et ista duo velamina sunt tutamina viscerū cōcauitatis infe cij. c. j.
rioris scd̄m Auicēnam. Cumq; pueniunt ad pectinem fiunt in eis
duo foramina stricta quasi ipa ambo sint p que transit lumbarea de
xtra et sinistra in eis insepabilia donec fiant sicut due ciste duorum
ouorū et sub duobus velaminib⁹. Exhinc est Zirbus cui⁹ substātia Gal'. v. de iuua-
est composita ex duobus panniculis tenuib⁹ duris et natura spissis men. c. ij.
quorū vnus cooperit alium. Et ex adipe seposa nō modica. ex arte-
rijs et venis que sunt in pāniculis. Et figura eius est sicut kistis. li
gaturq; cū stomacho et meseraicis et colon et splenē. Juuamentum
eius est confortare digestionē stomachi. et intestinorū reuerberādo
calorē ad intra queadmodū vestimētū reuerberat calorē circa cutez Auic; . xxij. tercij
Orit̄ aūt ex pāniculo carnoso qui alligat̄ dorso iuxta dyaphragma. . c. j.

Custodit pterea oia q̄ sunt inter ipm ex mēbris interioribꝫ sub pariete ꝛ distinguit ꝛ diuidit inter mēbra pdicta et musculos q̄ st̄ in eis vt nō cadāt sup̄ intestina ꝛ corrūpāt eoꝝ opatōꝫ. iuuatq3 ad descensuꝫ sicci cibi cito qꝛ ꝯstringit intestina Ac ꝓhibꝫ intestina ꝛ stomachuꝫ ꝓpter vētositates in vētre gn̄atas apiri. ligās et firmās ea ac loco cut̄ custodiens Et sic ptꝫ ꝙ venter inferior ꝯponit̄ ex cute piguedie pāniculo musculis mirach siphach q̄ dr̄ beriterō ab Auic̄ et zyrbo tanq̄ ex ꝯtinētibꝫ. licꝫ quidā enūerāt zyrbuꝫ inter membra contenta vt mōin⁹ ꝓprie tn̄ est ꝯtinēs ſm Auic̄. Deinde st̄ intestia et alia de quibꝫ infra dicet̄. Venter pōt oē gen⁹ egritudinis pati scꝫ

Sexta aphoꝛ̄.7.

malā ꝯplexiōꝫ. malā ꝯpositōꝫ. et solutionē ꝯtinuitat̄. Ventris autē passiōes in spāli st̄ hernia q̄ est ruptura siphach. de qua in sequēti caplo Asklites siue alchites timpanistes hydropisis hyposarcha q̄ ꝯueniūt ex epat̄ debilitate vt ptēbit Melancolia mirachiana siue

Petr⁹.xxx.ꝓbl̄.i.
xxij.tercij trac.j.
caplo.ix.

hipocūdriacha. inflatio vētr̄ ex vētositate. apostēata. vlcera. pustule scabies. Augmētatio vmbilici. alie egritudines ptēbūt infra cū cōferētibꝫ. et nocentibꝫ ventri et ptibꝫ intrinsicis. Sed cū venter raro detegit̄ nec in eo animi ꝟtutes sed nat̄ales pl⁹ abundāt. ideoq3 phisionomici de ipo paruꝫ scribūt Ob hoc aristo. dt in fine sue phisionomie Maifestissima aūt q̄ i pncipalissimis loc̄ fiūt. pncipalissim⁹ aūt loc⁹ est q̄ ē circa ocl'os et frontē ꝛ caput et fatiē Scd̄s q̄ est circa

Aristo.in d̄ phisio
nomia.

pectus et spatulas. Consequēter circa crura et pedes qui aūt circa ventrē minie. Dicit̄ tn̄ ab eo ꝙ quicūq3 hn̄t ea q̄ st̄ circa ventrem piguia fort̄ referūtur ad masculinū Quicūq3 āt nō pigues molles referūtur ad apparentē ꝯueniētiā Pectē ossen̄ acutū fortes. Carnosū pigue molles indicat Quicūq3 āt ſm modicā carnē hn̄t sic desic-

Aristo.i d̄ phisio.

catū mali mor̄ sunt referūtur ad simeas. Quicūq3 mai⁹ hn̄t quod ab vmbilico vsq3 ad extremū pector̄ q̄3 ꝙ est ab extremitate pecto-

x.ꝓbl̄e.lxv.

ris ad collū vsq3. voraces st̄ et insensibl'es ꝛ breuis vite imbecilles Obesus vēter leuiter dedignosuꝫ vanagl'osuꝫ falsuꝫ luxuriosuꝫ ſcat

Michael scotus

hoieꝫ. puus et extens⁹ laboriosuꝫ et sagacē. valde pilos⁹ ab vmbilico inferi⁹ loquacē sagacē audacē venereū tractabilē ꝓ amic̄. alti cordis indicat hoieꝫ Ventrē molliorē atq3 impssiorem ꝟtuteꝫ animi et magnificētiā dt lox⁹ ſcare Qui ꝟo hꝫ vētrē magnū indiscret⁹ ē stolidus supbus et coitū amans. Mediocritas aūt ventris cū ꝯpetenti strictura pector̄ ſcat altitudieꝫ intellect⁹ et boni ꝯsilij. min⁹ solertes st̄ quibꝫ obecissim⁹ vēter est. Et magis auidi ciboꝝ quibus ab aluo lōgius spatium. Et hec dicta superficialiter de ventre sufficiant ad presens.

De genitalibus virorum et partibus eorundem. Caput.xli.

O Ternus ac misericors de⁹ tria dedit viris humanis membra
genitalia. vasa scꝫ semiaria. testiculos. et virgã virilẽ. Ori-
go vasoꝝ seminariũ est a vena chili q̃ ꝓcedit a gibbo epatis xx.tercij.c.1.
et ab arteria orti oriẽte a corde. q̃ post reuolutõnes venit ad
ptes q̃ sunt sub eis. Et silr arteria quã Aristo. vocat orti ꝓcedente a
sinistra auricula cordis q̃ post multas et diuersas ramificatiões ad
eundẽ puenit locũ. Et a ramis earũ simul iũctis vltiate egrediũtur
duo vasa semiaria p̃paratoria sinistꝝ et dextrũ. Sinistrũ eñi ex vẽa
sinistra emulgẽte et arteria adorti veniẽte ad sinistrũ renẽ. dextrum
vero hꝫ ortũ versus renes a vena cõcaua et arteria adorti q̃ oriũtur
a corde et epate a quibꝫ et ipa vasa mediate ꝓcedũt. Que vasa siue
duo meat⁹ ꝓcedẽtes vsqꝫ ad testiculos fiũt ampliores ⁊ q̃libet totũ
apph̃endit testiculũ. Eleuanť etiã qñqꝫ duo meat⁹ iuxta collũ vesi-
ce vsqꝫ ad foramẽ virge. Primi meat⁹ ante testiculos dicunť p̃para
toria et delatoria. qꝛ spmatis materiã ipis testiculis deferẽdo dispo
nũt ⁊ p̃parãt. Illi aũt p quos semen expelliť a testiculis vsqꝫ ad vir
gã et foramen ei⁹. a medicis vocanť expulsoria. q̃ magis sunt neruo iij.histo.1.
sa prioribꝫ venosis exñtibꝫ. in quibꝫ humiditas spmatica ſm Aristo.
adhuc apparet sanguinea. q̃ albificať postea ſm eundeꝫ in meatib⁹
neruosis ⁊ spissioribꝫ ad ceruicẽ genitalis tẽdentibꝫ. Medici ãt cuꝫ
Gal. et omnibꝫ fere phis dicunt spma cõpleri in testiculis vt suffici Auic.j.xv. de aia
enter declarať Dia.xxxv. Sunt eñi testiculi non solũ iuuatiui tanqꝫ lib.c.1.
suspẽsoria vt voluit Aristo. p̃mo de gñatõe aialiũ.iiij. Uerum quoqꝫ
necessarij. Nõ obstãte q thaur⁹ sine testibꝫ semẽ emisit et vaccã im iij.histo.1.
p̃gnauit. Et sacerdos in Brabãtia dephẽsus cũ duabꝫ vittatis emẽ p̃mo de ge.ali.4.
tulat⁹. postea in vtranqꝫ coit⁹ tpe semen ꝓiecit. qꝛ sunt mẽbra p̃nci- Alber.ij. de aiali
palia in quibꝫ gñatur spma. ex hũiditate delata in venis ad eos. vt b⁹.c.penul.
testať Auer.ij.⁊.iiij. Colliget. Testiculos itaqꝫ (quoꝝ duo sunt in p xx.tercij.c.1.
fecto aiali. et aliqñ tres in hoie. qñqꝫ vn⁹ duntaxat. et forsitan qñqꝫ
nullus vt in eunuchis de vtero matris sic natis aut q̃ facti sunt ab Mathei.xix.
hominibꝫ) dicũt esse carnes glãdosas in folliculo vno osseo dicto cõ x.proble.xxxvi.
gregatas. Albas ad hũiditatẽ spmaticã gñandam creatas. velut car Dia.xxxv.
nes mãmillaꝝ. glãdose magis spõgiose et cauernose q̃ꝫ testiculorum Alber.xv.de aia
carnes. ad lac gñandũ ꝯstituunť. et epar rubeũ ad gñandũ sanguis lib.c.iij.
ruborẽ. Nõ ãt ex se hñt ṽtutẽ gñatiuã spmatis. q̃uis in eo sit qꝛ illõ
nõ p̃t agere suã opatiõnẽ p se. nisi p spm̃ eidẽ missum a corde tpatuꝫ
q̃ꝫtitate ⁊ q̃litate. Est ergo ṽt⁹ cordis q̃ mẽsurat hũc calorẽ vt possit
facere suas opatões p̃ncipalis gñatiua. et ṽt⁹ testiculi est ei seruiens
Unde testiculi nõ st̃ membra p̃ncipalia q̃ in totũ influũt corp⁹. sed
qꝛ ipis alterat' spũs ꝓcedẽtes a toto corpe alterãť ⁊ deinde p̃ncipa
lia mẽbra. ⁊ ideo volẽtes inducere sõnũ inuoluũt testes in opio. aut
aceto. hinc etiam ꝓuenit quare cinẽtulati alteranť in complexionẽ p̃mo d ge.ali.c.ij.

Alber. xv. de aĩali bus. c. ij.
xx. tercij. c. j.
Auicẽ. xx. tercij. c. j.
pmo de gñatione aĩaliũ. c. v.
Gal. in de motibus liquidis.

feminei. Bursa aũt testiculoꝝ siue pellis exterior oritur a pelle totum corpꝰ cooperiẽte. Siphach vero in fundo vẽtris in quolibet iguine super os femoris ꝯstituit duos dindimos. in quolibet iguine vnũ. a q̃bꝰ inferiꝰ dilatatis ⁊ ampliatis fiũt duo interiores folliculi. ouã testiculoꝝ ꝯphendẽtes. et ad ipos etiã veniũt nerui sensitiui a siphach Et a pãniculo nuche veniũt suspẽsoria ipos ꝯtinẽtia. Virga virilis est membꝝ instrumẽtale gñatũ ex mẽbris singularibꝫ et simplicibꝰ ligamẽtalibꝫ. carnosis. neruosis. et venosis. Procedit eñi a carne et pelle q̃ sunt supra os pectinis. Nerui vero et musculi quatuor ab vltimis spondilibꝫ caude veniũt a quibꝫ vnus neruꝰ porosus magnꝰ cõstituitur qui ps p̃ncipalis est in erectõe virge. et ad istũ p̃ncipaliter currit vẽtositas. Vene dñdũt a vena chili. et arterie plures dilatate ab arteria adorti. Cõueniũt etiã ad eius ꝯstitutionẽ. Primo vena a renibꝫ ꝓcedente vsq3 ad foramen q̃ est in capite virge. per qd̃ vrina expellitur. Silr̃ ⁊ vasa expulsoria spermatis a testiculis ad caput virge veniũt in vnũ cõstituta. Et cum vena p̃ quã vrina expellitur cõmiscetur. et fatiũt vnũ foramen in capite virge. Implantata ãt est virga sup os femoris. et erigitur qñ neruꝰ eius p̃ncipalis et alie cõcauitates implentur vẽtositate. Et vene q̃ in eã sunt implentur sanguine et humore. Arterie ãt sanguine arteriali spũ et calore que in actu gñationis summe necessaria existũt. Erectõis vtus et vẽtositas aduenit virge a corde. sensus a cerebro et nucha. sanguis ⁊ desideriũ ab epate Et qñq3 fit ei cã renũ. Sed Auicẽna vult q sit a corde. et Aristo. auctoritate Hypocratis ãt q materia dñdit a cerebro p̃ venas post aures q̃ cum inciduntur hõ fit sterilis. Et sunt in virga tres meatꝰ scz vrine spmatis. et alguadi fm lõgitudinẽ ptensi vnus sub alio linealiter ordinatꝰ. Partes vge dicte sunt p̃us Iuuamẽta virge sunt emittere sperma in matricẽ. vnde dr̃ q lõgitudo eiꝰ est vniꝰ palmi sicut est longitudo colli matricis. Et educere supfluitatẽ aquosam. Spma eñi qd̃ est tertie aut quarte digestiõis in q̃ztu supfluitas siue vltimi alimẽti sanguinei vtilis et cõis supfluitas distributi in ptes totũ habens in poña. ab omnibꝫ vigore nõ mole decisum. poña aĩatũ. vt ptz scdo de gñatõe anĩaliũ. c. j. incipit in testiculo. et eleuatur in sursum. et figit se in q̃dam ꝯcauitatẽ. in qua pendẽt testiculi. ⁊ post tortuose dñdit ad inferiꝰ. Et calefacta virga p̃ motũ coitꝰ ⁊ ꝯfricationẽ spma attrahitur et ꝯgregatur. demũ cu3 impetu q̃si bulliẽs exit et p̃ calorẽ ĩmpellitur. Mouetur eñi sperma a quatuor motoribꝫ scz natura. aĩa. calore. ⁊ spũ. Virga ãt duos hꝫ motꝰ. vnũ voluntariũ p̃ suos musculos. aliũ inuoluntariũ a vẽtositate ipam mouente et replente vt in virgĩ religiosoꝝ. Figura vge est lõga et recta vt facilꝰ intret in os matricis et rectiꝰ semẽ ad interiꝰ matricis ꝓjiciat. Quãtitas vge diuersificatur. nã quedã est lõga. q̃dã breuis. q̃dã mediocris. q̃dã magna. q̃dã pua In

iiij. pbl'e. xxiij.
Gal. vi. de interioribꝫ. c. vi.
xx. tercij. c. j.
x. pble. lviij.
Petrus. iiij. pblemate. xviij.
Auer. ij. col. iij. pble. xl.
Aristo. pmo de generatõe aĩalium c. xviij.
Alber. xv. de aĩalibꝫ. c. iiij.
Pa. v. pble. xv.
Alber. xv. de aĩalibꝫ. c. viij.

Virga virilis
Iuuamenta virge
Figura virge
Quantitas virge diuersificatur

Virga duos hz motus (vnum voluntarium) (aliud inuoluntarium)

nimiū longis sperma euaporat in cursu. et infrigidat propter longe di
stare a sui principio. hinc est q generatio incuborum magis vanitati q ve
ritati consonat. Nimis curta et breuis inabilis est q spma neqt in cō
uenientē pijcere locū. Mediocritas in omnibus est conueniēs. Juditiū
de virga hoestatis gra posthabet. Modus coeūdi naturalis not9 est
Preter naturā aūt licet ab Auicēna. xx. tercij. c. xi. in fi. cōmēdat. tn̄ fz
leges phibet. Et puniri dz vltimo supplitio vt in autent. vt nō lu- insti. de pub. iu. §
xurient ctra naturā. col. vi. et. l. cū vir. C. ad le. iu. de adul. ff. eodez. l. item lex iuli.
capite. Debitū et cōuenientē gñandi modum ponit Petr9. x. pble. x.
Nō em surgēs e lecto et expōnēs se frigori forti9 mouet ad libidinē
q̄z ille q̄ in calore iacuit cū muliere. Calor em̄ et spūs q̄ ad coitū cū Alber. vi. de aia
humore appetitu imaginatio et vētositate requirunt vt pz p Albertū lib. c. iij.
xxij. de aialibus. c. j. frigiditate circūstante cōseruat. Unde anseres et
anates libidinis tpe natāt in aqua. Ne calor coit9 ab eis euaporet.
Coit9 debito tpe et hora fact9 ordinate hec hz iuuamenta. q reddit Dia. cxxiij.
hoiem alacriorē. audatiorē. min9 irascibilē. minusq cogitantē. inge- Nico. ser. vi. trn.
niosiorē. moribus grauiorē. corpe leuiorē. et meli9 dormientē. calorē ex ij. c. iiij.
citat naturalē. ac ei9 firmat vtutes. Cōfert melācholie ac renū dolo- xx. tercij. c. x.
ribus. et egritudinibus phlegmaticis dūmodo caliditas fuerit suffitiēter for j. pble. l.
tis. pseruat ab apostēatibus inguinū et ptiū genitaliū. fumū reuocat ij. tegni
caput petentē tollit tenebrositatē visus vertiginē et capitis grauita
tē. Nocumēta coit9 inordinati et supflui sunt q̄z plīma corpis et aie xx. tercij. c. xi.
q vitā abbreuiat. senectutē accelerare facit. intellectū sensum et oēs Alber. xxij. de aia
vires debilitat. calorē et spm̄ corrūpit. neruos et articulos proprie lib. c. iiij.
anchas dissoluit. Et vlr mēbra gressus. oculos. cerebrū. nucham. et vē
trē pcipue debilitat. Preterea ex eo accidit caluitiū. epilepsia. dolor
dorsi renū et vesice. Sit ergo hō tpatus in coitu q ex abstinētia qnq Gal. vi. de interi.
mors. qnq mania &c causat. Ex supfluitate et post repletionez facto Haliab. v. theo-
podagra. tremor manuū. et qq mors accidit. Uere et hyeme corpe rice. c. xxxvi.
nō repleto. nō famē patiēte. coit9 iuuenibus pdest. Egritudines igui- xx. tercij. xij.
nū q̄ sunt ptes pudēdorū circūiacētes sunt apostēata. q sunt emūcto
ria epatis. et fetor horribilis. Pudēda aūt patiūt ex frigiditate pluri-
rimū. vnde natura puidit de coopertētibus. primū em aialia in eis fri Alber. xiiij. de aia
gus patiunt. Preterea accidit genitalibus scabies. vlceratio. apostēa lib. c. iiij.
tio. inflatio. ruptura. pcipue coire incipiētibus. Satiriasis q̄ est multi
tudo desiderij coit9. diminutio coit9. gomorrea q̄ est inuoluntaria
spmatis emissio. pollutio priapism9 q̄ est pudēdorū tēsio. prurit9 testi
culorū et osei. eleuatio testiculorū. casus osei. titillatio virge. et opila
tio ei9. et dolor ex retentōe vrine. pputiū incisū neq crescit neq con vi. apho. xix.
glutinat. Jguinū et pectinis apostēatibus pānis et tūori cōferētia sunt
affodillus i vino. agn9 cast9 cū farina ordei. axungia cū calce illinita
vrina capre. fim9 ei9 cū melle. fim9 colūbe cum farina ordei. plātago

De coitu inordinato

Incitant coitum

cũ sale 7c. Coitũ incitãt Alleũ cũ coriandro et vino. acorus. anisum ↄfectio alkab. gallia muscata. lac oẽ. medulla porci. caro ꝑdicis. pisces oẽs recẽtes calidi. oua oĩa et p̃cipue passeris. rapa cocta et semẽ bibitũ 7c. Impediẽtia coitũ sũt Alleũ crudũ fabe farina cicuta. aqua frigida mẽta et mẽtastrꝝ. nasturtiũ freq̃nter sumptũ. coriandrũ. camphora odorata. discaltiatio non ↄfert ad coitũ. 4. ꝓble. 5. Et Pli. xxx. naturalis historie dicit Quicunq; in vrinã canis suã ingesserit pigrifiet ad venerẽ. Augẽt sp̃ma puluis anisi in cibo. ↄfectio phorꝝ. galãga electuariũ indũ. ligua canis. oleũ amigdalarꝝ. lac. medulle aĩaliũ 7c. Minuunt sp̃ma Acetũ alleũ anetũ enula nasturtiũ ruta 7c. Cicuta emplastrata ꝓhibet augeri testic'los. Que virgã magnificãt hõestatis gr̃a posthabeo. volens scire legat Nicolũ sexto ser. trac. ij c. xvij. Causantia strãguriã sunt aq̃ minerales. litargiriũ bibitũ. vari⁹ potus sil' bibit⁹ et pot⁹ turbidus. Curãtia sũt ciminũ cinamomũ pilli dyacostoree. corallus rube⁹. castoreũ. alleũ cũ oleo coctũ pectine emplastratũ 7c. vini potio et phlebothõia. pili ex collo aĩalis qd dr̃ akabo mixti cũ pice et pulueri sati et cõbusti curãt sodomitã in viro si ficterĩ inungat. Aut curat t'le nephas tristitia. fame. vigilijs. carcere 7 ꝑcussiõe Auic. xx. tercij. Et lz flux⁹ emorroidarꝝ patiẽtes pl⁹ inclinant ad vitiũ bestialitatĩ q: molliores sũt ceterĩ. ip̃z tñ vitiũ detestabile extra termios malitie exñs magis ex ꝑuersitate mentis ꝓcedit vt pz ꝑ petrũ. 4. ꝓble. 26. Eq̃tantes magis sunt luxuriosi ceterĩ propter caliditatẽ et motũ. iiij. ꝓble. xi. Incipiẽtes coire hñt corꝑa fetẽtia ꝓpter hũores salsos et indigestos. poris aptos gñatos et ieiuni citius coeũt q: in eis pori magis sunt apti. vñ volẽtes coire dñt i meridie bñ comedere et parum cenare. Ebrij enĩ impotẽtes sunt spumescere. Nẽo etiã tꝑe ire et tristitie coeat. neq; subito cũ furia. ꝓpter id enĩ ex sapiẽtib; furiosi et fatui gñant. et ex coitu ꝓhibito deteriores q̃z ex coitu lege ↄstituto Petr⁹. x. ꝓble. x. Et estate viri min⁹ pñt coire. mulieres ãt magis. iiij. ꝓble. xxv. et. v. de gñatõe aĩaliũ. Diuersitas cõplexiõis testiculorꝝ pz. ij. tegni. Calidi ṽtuose erigũt penẽ. frigidi debiliter 7 raro 7 tarde. hũidi sil'r. sicci raro sperma eijtiunt.

Impedientia coitum

Augent sperma

Minuunt sperma

Causantia Stranguriam

Curantia

vij. aphor. xlix. 7 vi. xxxvi.
Alber. xxij. de aia libro trac. ij. c. j.
Trusia. ij. tegni c. xcv.
vij. Ethicorꝝ

iiij. ꝓble. xi.

De Dorso et ptibus posterioribus

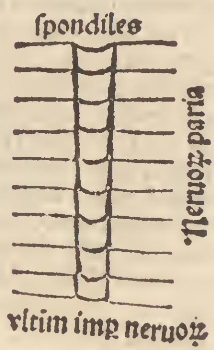
Caput xlij.

Dorsum a q̃busdã dr̃ ꝑs hũani corꝑis posterior. Cui⁹ ꝑtes fm Aristo. j. histo. xv. sũt scapule et spina. infraq; e regiõe ventris lumbi hñtur. Latera ṽo sunt cõia pectori et dorso. in q̃b; sũt coste de quib; dcm̃ est. Componit ãt dorsum ex varijs ossib; et spondilib; ꝓpter mltas causas. Primo q: ẽ oim aliorꝝ fundamẽtũ Scd̃o q: est viscerꝝ interiorũ defensio. nuche vehiculum. et neruorum ad inferius descendentiũ a cerebro adiutorium. Incipit enim secundũ

pma pml

Nota Quando Coriandrum sit et qua conditione

Constantinū a puppi capitꝫ et ꝑtendit vsqꝫ ad renū vicinitatē aut ad crura vsqꝫ ita ꝙ claudit clunes Superiores ptes dicūtur scapule aut spatule siue hūeri ꝑtēse a collo ex vtroqꝫ latere ad singlaꝫ vlnā supra pectorꝫ superiorē ptē. ꝯposite ex pte ossuosa et carnosa. frequēter tamē ponūtur dūtaxat ꝓ pte ossuosa que ex pte q̄ dorso supponitꝛ est lata. cū qua caput cartilaginosuꝫ ꝯtinuat A pte ꝟo q̄ furcule aꝓpinquat est rotūda in q̄ est pixis quā caput ossis qđ adiutoriū noiatꝛ ingreditur Juuamētū spatulaꝝ est vt adiutoriū et manꝰ ab ea suspendātur ne adiutoriū cū pectore sit ꝯtinuū Et vt mēbra in pectore existentia defendāt Et ad pōdera diuersa sustētare vn̄ dꝛ Atlantē humeris celū sustētare. i. celi. Paciūtur vulnera siue tūorē ex laboris et oneris ꝯtinuitate que curātur qete et vnguētis aꝓpriatꝫ. dolores ab intrinseco reducūtur ad dolores iūcturaꝝ et neruoꝝ. post spatulas in medio est spina q̄ est regio spondilium ab osse cranei vsqꝫ ad caudā q̄ ptes hꝫ duas Carnosā et ossuosaꝫ. Carnosa ps vestit spōdiles in quibꝫ nucha descendit a cerebro de quibꝫ in caplo de ossibꝫ dcm̄ est Nā spondiles sꝫ ossa spine ordiate posita et plurificata vt animal extendi possit et inclinari. Media ps tociꝰ tergi dorsū appellatꝛ a Galꝰ vsqꝫ ad glutū. vt patuit. Lūbus ē caro villosa sub ossibꝫ alkatin in q̄ locati sunt renes ex vtroqꝫ latere Et diuiditꝛ in anteriorē et posteriorem Anterior ꝯtinet ilia. pectinē. ꝛ iguina q̄ sꝫ plicature inter pectē et ilia. ps ꝟo posterior. cooperit ossa clauiū et ancharū Et inferior huiꝰ ptis posteriorꝫ ps. natis dꝛ sup qua sedetꝛ Et natura istā carnē ordinauit ad tpaudū neruorum ꝛ ossiū frigiditatē et neruoꝝ sensibilitatem Et supposuit ossibꝫ vt tpe sessiōis in ea quiescāt et ꝯtritione nō facile ledātur. dorsū latū et solidū virile est. si in cōtrarium muliebri ascribitꝛ generi. vnde corpꝰ longū dꝛ qđ hꝫ lōgitudīeꝫ solā. latū vero qđ hꝫ binā vt latitudinē et ꝓfunditatē et id ꝓprie dꝛ grossum. Sed magnū qđ hꝫ trinā dimēsionē et id ꝑt masculinitatē. Quorum aūt dorsum incuruū est. Si molles carne fuerint Et si q̄ iuxta illa sunt āgustiora tanqꝫ sint succiti hij in ope precellēt et in venatōnū studio summi erūt. Si spine inferior ps latꝫ iaceat natibus et molli carne circūdata effeiatos oñdit Si aūt hec ps ꝓlixa est ꝛ desinit in acutū intpautiā oñdit libidinū ꝛ timiditatē. virilis aūt esse solet q̄ moderata et solida. Ilia solida discreta ossibꝫ ꝛ dura ferū et bellatorē indicant Si molli carne ꝯpleta mlīebre ingeniū ꝑcabūt Que autem nimiū exosa sꝫ ꝛ rugosa et tenui cute circūdata sicut sꝫ ilia simiaꝝ

Auicꝫ. ꝑma primi de Ana.

Alber. j. de aial. caplo. xxvi.

Petrus. x. ꝓble. xxxvi.

malignitatē ꝓtendunt. Dorsum siue spinale pilosum et valde eleua-
tū ab equalitate ptiū inuerecundū et malitiosum fcat. Tametsi ho

x. ꝓble. liiij.
ij. de ptib⁹ c. xiiij.

mines in anteriorib⁹ sīt pilosiores q̄ȝ in posteriorib⁹. et bruta ecōtra
gr̄a caliditatis. tñ in posteriorib⁹ magis sudamus gr̄a medulle siue
nuche. et min⁹ infrigidant̄ posteriora ab aere exteriori vt dr̄. ij. ꝓble.
xv. Lumbi tenues siccū. pigues vo cpar humidū signāt. Et bñ lūbo
si amatores sīt ferarū. referunt̄ ad canes et leones. Spatule bñ solu

Aristotiles in de
phisionomia

te liberales. difficulter solubiles ꝯuulse. ꝯrios ondūt. Quicūqȝ me
thafrenū magnū hñt bñ carnosū et articulatū fortes sunt fm aiam.
Jmbecille et nō carnosū molles et femiei. Curuū valde malorū sīt
morū. Dñt eni bñ nati neqȝ curuū valde neqȝ ꝯcauū hr̄e. Patit̄ dor
sum ab exteriori. vberationē. excoriacōem. ꝛ multiplicē lesionem. Ab
interiori neruorū ꝯtractōem. humorū nimiā repletōem. viarū ꝛ mea-
tuū spirituū opilatōem. puncturā. ꝛ horripilatōem. ꝛ multiplicē gut
te infestatōem. Dolor dorsi fit in lacertis et chordis intriscecis et ex-

Auic. xxij. tercij
trac. ij. c. j.

trinsecis clausis cū dorso. Et fit qñqȝ ꝓpter multitudinē coit⁹ aut ex
ercicij vl' laboris aut phlegītis crudi. Cura reducit̄ ad curatōes do

iij. de aialib⁹. c. j.

lorū iuncturarū. Dicit aūt Alber. q᷑ vena dñdens ad calcanei ptē do
mesticā que reflectit̄ ad siluestre calcanei et intrat in plantā pedis
phlebotomata in siluestri pte calcanei cōducit ꝯtra dolorē dorsi. val
de eni tpe vernali phlebotōia inanitio et abstinētia ad sanitatē ꝯser

Serapio
Plinius. xx.
Mesue. x. anti.
Nicolus
Auic. scda qnti.

uandā ꝓsunt fm Auic. scda pmi doc. ij. c. vi. Preterea dorsi ꝛ lūborū
dolorē curant adeps asini siluestris cū oleo costi. Succ⁹ asini. ma-
iorana in ceroto. oleū euforbij. oleū bñdictū. oleū anetinū. pill'e feti-
de maiores et miores. pill'e de euforbio ꝛcīis. Oleū sinapis in dolo-
re veteri Stuporē lūbis inducit mingere sup mictū canis Plinius
xxix. naturalis historie. Accidit dorso gibbositas sicut collo strumosi
tas que chirurgico ad curandū ꝯmittitur.

De cruribus Caput. xliij.

CRus gn̄aliter sumptū tres habet ptes. corā scȝ tibiā et pe
dē. Coxa est ps ab ancha vsqȝ ad genu. Deinde tibia a ge-
nu ad pedes. Pedes vo sunt extrēitates hois instituti ad
portādum et sustētandū pōdus toti⁹ corpis. et ideo opor-

Nicolus sermōe
vij. trac. j. c. liij.

tet eos esse fortes. Cui⁹ causa hō est bipes et erecte stature ꝑtuit p⁹
Hō eni pmo serpit quodāmō et quasi q̄drupes incedit. deinde vtu-
te fortificata et hūido bñ digesto erigit̄. Pars eni hois in infantia in

q̄rto de ptib⁹. ix.

star pōpilionis supior est magna. inferior aūt q̄ sustinet pōdus ꝛ mo
tū exercet pua. Jn adultis aūt et pfectis e diuerso. Sūt insup homi
pedes maximi ꝓportōe magnitudis vt corp⁹ sustineāt. Digiti peduȝ

breues q: nõ est offitiũ ipoꝝ ꝯphẽdere quẽadmodũ manuũ. sed tute ꝯstare qd ea pte pedis q̃ infixa est effici putandũ est. findunt aũt in vno extremo pedes ne laborãte aliqua pte totus ꝯsentiret. Quelibꝫ ps cruris gñaliter sumpti diuidit in ptem carnosam et ossuosaꝫ. de ossibꝫ cruriũ tibiaꝝ et peduꝫ dcm̃ est supra. Pars carnosa cõplectit musculos neruos venas ꝛ arterias de quibꝫ sil'r patuit. Crura sunt ambulatõis organa et cursus ꝛ statõis cã facta. Os eñ coxe maius est reliqs ossibꝫ corpis vt deferat oĩa q̃ illi supsunt mẽbra. Et muscu lũ pedes mouentẽ integrũ seruet Et est gibbosum vsus siluestrẽ et curuũ vsus domesticã ptẽ ne claudicatõis mot' ex rectitudine eius fiat et debita forma sedẽdi impediat. Genua q̃ in vtero genis suppo nunt a genio dicta cognata oculis et miscõie ac religiõis signa. pteꝫ hñt siluestrẽ et domesticã. Siluestris siue anterior pars firmata est osse poplicis qd oculus genu siue rasga aut mola aut patella dicit. Et est rotundũ vt crura et coxa facili' iungant. Domestica aũt ẽ ner uosa cõcaua et cartilaginosa quaten' de facili crura a supiorib' se ꝑ parent. Caret carne ꝓpter motus ꝯtinuitatẽ. Et q: nerui sunt sensi biles ideoqꝫ genua lesionẽ incurrũt cum ipsi nerui interi' vel exte ri' aggrauant. Tibia habet duas arundines. maiorẽ q̃ tñ minor est coxa vt facilior sit ambulatio et cursus. Et minoreꝫ vt firmior sit sta tio et nerui et vene inter eas cooperiant. Pes est instrumentũ am bulatõis que fit per motum et fixionẽ. Pedes ergo sunt instrumen ta fixionis. Et coxe et crura sunt instrumenta motuũ. quoniã quan do homo ambulauerit vnus pedũ quiescit super terram alter moue tur. ita q̃ motus et mutatio locorũ erit super pedem. Et fixio et ere ctio super terram erit per pedem fixum super terram Pes est lon gus planus et cõcauus propter fortiorem vestigij impssionem. Car nosus vt statio sit temperata. facileqꝫ sit super res excuntes et absqꝫ dolore calcare. Osseus et nerueus ꝓpter meliorem durationem. ha bent eñ multa ossa de quibus supra dictum est. vt bene retineat et circũdet illud super quod incedit. ideoqꝫ et digitis distinctus est si cut manus. Ad hoc similiter scd̃m Galenũ conducit pedum diuisio per digitos et calcaneũ vt circumquaqꝫ contineat quod est sub ipso circulariter. Pedis ptes aut sunt tres scd̃m Galenũ. aut sex secũdũ Hali secũdo theorice diuidendo calcaneũ in tres. vt calcaneus. ca uilla. os nauale. rasceta pedis. pecten. et digiti quinqꝫ. Calcaneus pars pedis est cui totum crus superiacet secundũ rectum sub alca hab positus. Magnus vt queat corpus deferre. Durus et rotun dus ad posteriora vt pcussionibꝫ et nocumẽtis resistat Inferi' leniss catus vt meli' calcet ꝛ cooperiat id sup qd q̃escit cũ stat. oblõgus vt impmat firmi'. lat' vt solidet supra terrã. solid' ne de facili pmereat.

Auicẽ pma primi

Auer. pmo colli.

Plini'. xi. c. xlv.

Gal'. iiij. de vtili. ptic. c. j.

Auicẽ pma primi de anathõ. pedũ.

Gal'. iiij. de vtili. ptic. c. j.

Constantinus libro.ii.c.x.

Auicēna pma primi .c. de ana.pe. Gal'.iiii. de iuuamentis.c.ii. Alber.pmo d' aia libro tract.ii.c.xiii.

Ex mollibꝫ ligamētis cū cauilla colligatꝰ vt sursū et deorsuꝫ facilꝰ moueret. vulnera impssa difficilis sūt curatōis.tū pter paucitatem carnis.tū pter motꝰ ꝯtinuatōꝫ. Cauilla est os ossi suppositū calcanei.et cū calcaneo alligatū retro ligamētis teneris.nccia ad hoc vt iunctura pedis cū crure ꝯpleret ꝛ ipm crus fortiꝰ esset formatū sup calcaneū Et est cahab siue alcahab aut astralagū ad exteriora magis subtiliatū et ad interiora magis ingrossatū nobiliꝰ ossibꝫ pedis in motu iuuātibꝫ sicut calcaneꝰ in figendo. Os naviculare naui similis Est sup cōcauum pedis in pte domestica eiꝰ cōcauū extūs cōtinuatū supiꝰ cū osse calcanei.anteriꝰ aūt cū tribꝫ ossibꝫ rastete pedū ad hoc creatū vt hō in gibboso firmiter staret et pes leuis sit et ad motū facilis Rasteta pedis q̄tuor hꝫ ossa tria eoꝝ sūt ꝯtinua ꝛ iūcta cū nauali osse. q̄rtū āt ē sex āguloꝝ exagonū siue grādinosū appellatū qd calcaneo vnit' ī pte siluestri situatū Et hꝫ angulos ad exteriorez vt p ipm pes bn̄ figat'. Rasteta pedis pauciora hꝫ ossa q̄ꝫ rasteta manus qm̄ iuuamentū pedis figere . manꝰ aūt ꝯprehēdere.pecten pedis quiqꝫ ossibꝫ ꝯstituit' ꝯtiguis hiis q̄ rastetā faciūt quibꝫ quinqꝫ digiti adherēt ex tribꝫ ꝯstituti ossibꝫ pter maiorē q̄ dūtaxat habꝫ duo qꝛ pes in hac pte cōcauꝰ factꝰ est. Et ordinatio digitoꝝ ē in vna acie et sūt miores digitꝭ manꝰ.fixiōis in ambulatōe grā. Patiūtur crura et pedes ex dislocatōe.ex fractura ossis.elephantiā. varices. podagram spasmū.fetorē vlcera.pustulas.scabiē.claudicatōꝫ.sciaticā.solutionē ꝯtinuitatꝭ.fissurā. ragadias ꝛc. Conferētia coxis et cruribꝰ et remouētia dolores sūt Arthemesia cum axūgia et aceto apposita. Succus origani cū puluere thurꝭ appositꝰ.betonica cum mulsa potata caulis cinis cū axungia veteri.pollegiū. ypericon.sinapis cum aceto ꝛ polēta. geniculoꝝ dolori ꝯferūt stercus bouis cū aceto.pill'e inde.aggregatiue.fetide ꝛc. Sciaticā curat cōfectio hermetis. folia enule cocta in vino cū oleo apposite. Semē iuniperi cū vino sūptū euforbiū.oleū bn̄dictū.oleū laurinū ꝛc. Podagre ꝯferūt acetum cuꝫ sulphure tepidū appositū.agrimonia cū melle.Aristo.ro.sumpta cū aqua arthemesia cum axūgia. adeps canis et calcei de pelle eius. Cōfectio anacardina oleū de euforbio de ranis.pill'e artetice fetide maiores ꝛc Lotio pedū in aqua decoctiōis nucū et folioꝝ cipressi ꝛ alumis curat fetorē pedū.elephātiā ꝛ varices curāt fel asini siluestrꝭ nigella cū aceto Semē tribuli vrina canis cataphasmata Sideritꝭ cum rosaceo alligata Salicis cortex ꝯbusta cuꝫ aceto. causant elephantiā et varices.carnes vaccine.carnes grosse.lentes. comedere ex vase eneo.coxe ossee et neruose fortē et virilē. carnose mollem ꝛ femineū indicāt. crura articulata et neruosa.fortē fm aīm indicant. Subtilia neruosa luxuriosuꝫ Si ea q̄ circa cauillas sunt neruosa ꝛ articulosa fuerint fortes fm aniaꝫ et viriles ondunt. Si carnosa et

Gal'.iiii. de iuuamentis.c.ii.

Conferentia cox[is]

Plinius.xxii. et.xxvi.

Aristotiles in de phisionomia

Phisonomia pedum

inarticulata molles et muliebres. Genua q̄ inter se cōuersa sunt q̄si
collidanť femineū indicāt. Sura plena et quasi grauida sordidum Alber. pmo ð aia
intpatū et impudentē fcat. Moderata solida et discreta optimū in libɔ trac. ij. c. vlti.
dicat ingeniū. Molles sure effeminatū. Jma pedū et calcanei cuȝ
longa sunt et carnibɔ referta insanū et stultū oñdunt. Ambitꝰ pedū
cōcauitatis solidus honestuȝ et circumspectū designat. Jma pedis
qñ discreta fuerint itinere et articulis. claꝝ gñosum et virile ingeni
um. Ampla carne circūdata molle ingeniū. Pedes crassi et breues
valde firmū hoiem fcant. Nimiū ꝓlixi dolosum. Tenues et breues
malignū. Curui cum plāta longe ꝯcaua improbos. Plani in planta
malignā et versutā oñdunt mentē. Crura pilosa silr et iguina indo
cilē et ferū hoiem indicāt. Si vēter et pectꝰ nimio pilo teguntť leuē
instabilē sine religione et pietate declarāt. Pectꝰ duntaxat pilosum
fortē et aīosum indicat. idē ceruix pilosa oñdit. Tibie pilose luxuri
osum. Qui angustis incedūt passibɔ inefficaces pue mētis et parci Aristotiles in de
sunt. Qui ꝟo longis passibɔ ingrediunť magnanimi et efficaces stȝ phisionomia
Celeritas gressus cū erecto et claro corꝑe et honesta hitudine call‸ iiij. Ethicoꝝ
dū indicat hoiem. qui res agēdas magis q̄ꝫ pfitiēdas aggrediť. Si
ꝟo submittit oculos et cōprimit se et vultū deducit atqꝫ totū compli
tat corpꝰ nīs timidū parcum versutū indicat. Si celeritate motus
acciderit turbatio oculoꝝ. capitis incōstantia. et hanelitus spissus.
hec indicāt hoiem immanē et audacē atqꝫ magnaꝝ. pdunt cladium
Breuis passus hoiem oñdit maliguum plus timidum et imbecillē
Tardus incessus naturalis aīm pigrū indicat. Si pcuratā sit tar
ditas et interdū resistat et ceruicē reflectat et circūspitiat supbie ex
tat signū. Erecte euntē et molliter spatulas gerentē et cōposito gra
du mechum et incōtinentē dicunt. Cū pedum et manuū motꝰ ꝯsen
tiunt cū totiꝰ corꝑis motu et cum bene ac tranq̄lle inferunť cuȝ ali
qua capitis decētis inclinatione hō magnanimꝰ et fortis fcať. Qui
humeros cōmouendo incedit erecto collo supbus et insolēs iudicať
Quicunqꝫ calui fiūt his varices nō nascunť magne. Quibuscunqꝫ
vero innascunť rursus capillati fiūt Maniacis emorroidibɔ aut va vi. aphorꝫ. xxxiiij
ricibɔ innatis manie solutio fit. qꝫ natura humorē melācolicū ad ig
nobilia expellit mēbra. vi. aphorꝫ. xxi. Dolores āt a dorso quibuscūqꝫ
in cubitos trāseunt phlebotomia soluit. Fatigatōnes curanť oleo p vi. aphorꝫ. xxij.
mixto cū aqua. v. ꝑble. vi. Qui omni tpe instablr mouenť et frequē
tiꝰ ad dextrā ptem q̄ mollior est stulti sunt. Quoꝝ āt corpꝰ frequen
tiꝰ declinat ad sinistrā acres sunt et instabiles. Qui ꝟo sese submit
tūt atqꝫ corpꝰ inhoneste infringunt blandi sunt. Et q̄ loquendo mo
ueť et motu manuū loquiť immūdus eloquēs ⁊ deceptor est. Absti
nēs āt a motu manuuȝ hic est pfectus intellectu bñ dispositꝰ et sani
cōsilij. Sunt fluctiores alui quibɔ lōgiora sunt crura. Sed ꝓpensiora ix. histo. c. vlti.

z

ad vomitū quib; latius est pectus. Calefacti plus sudant in capite et pedib; q̄z in alijs membris ꝓpter pluralitatē ossiū et ꝑuatōnē loci in quē hūiditas recipiē sudoris. Agonisantes sudāt pedes et nō fa- tiē. qz agonia est mot⁹ et exercitatio fortis. vnde exercitātes sudant pedes et nō fatiē. ij. ꝓble. xxxi. ꝓpter vehementē laborē. In calida aq̄ pedes moti aqua videt calidior. quiescētib; āt min⁹. qz aqua q̄escēs fit familiarior pedib;. mota aūt noua insueta ⁊ extranea occurrit. ve lox cursus morbida facit ea q̄ circa caput st̄. qz calefacit caput ⁊ in flat venas q̄ sunt in ipso et arterias. genu cui⁹ attrahit id qđ est in exteriori aere vt frigus et calor et ventositas aeris. Et ideo fatiga tio tp̄e pestis ꝓhibet. Attrahunt silr vapores ⁊ fumi humoꝝ q̄ sunt in pectore quib; receptis cerebrū et orta ipsi⁹ debilitant. Hoīes in subassellis et pedū plātis titillatōem incurrūt cū leuiter tangūtur ab alijs. nō aūt ꝯtingit hoc in reliq̄s ꝑtib; corpis. qz in locis dictis subtilis ē cutis et tact⁹ incōsuet⁹. Auguria ex gressu hoīm siue auiū sunt. xij. s̄m. xij. signa. Sex dextri lateris sunt Fernona. fernet⁹. ꝯfert emponenth. stimosarnona. simasarnet⁹. Sinistri lateris st̄ Confer nona. ꝯfernet⁹. viarā. bariā. scassarnona. scassernetus.

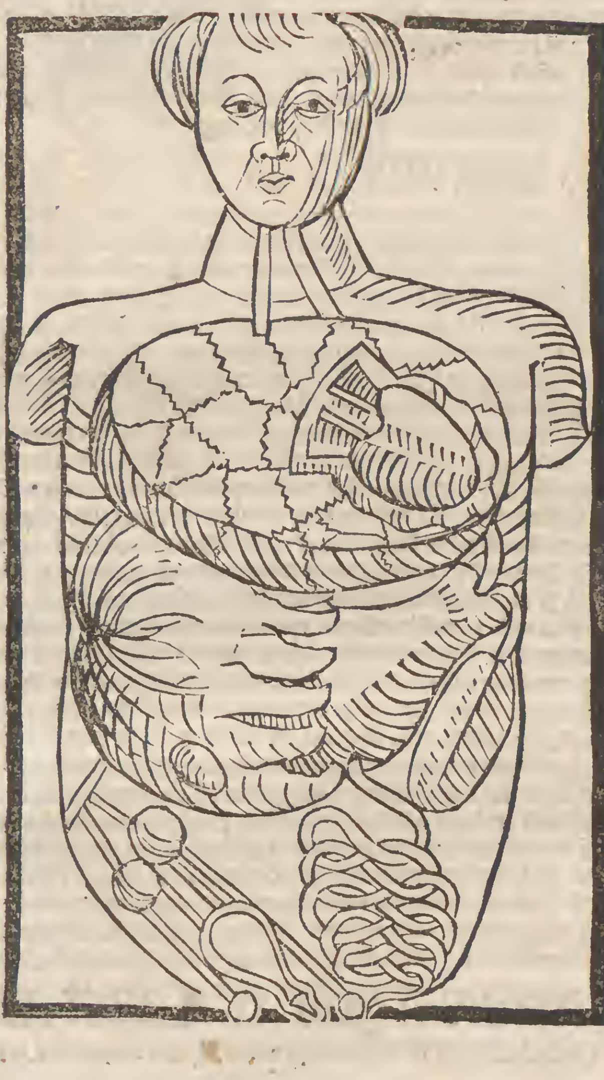
ij. ꝓble. xx.
ij. ꝓble. xxvi.
xxiiij. ꝓble. xij.
v. ꝓble. ix. ꝑma q̄rti tracta. iiij. c. v.
xxv. ꝓble. ij. Gal. in de moti- bus liquidis
Michael. lvi.

De interiorib⁹ mēbris i gn̄e ca. xliiij

Interiora corpis hūani membra q̄ viscera a q̄busdā nūcu pant triptita st̄. Nā aliq̄ sunt alia q̄ caput ꝯtinet. alia spū alia que pect⁹ ꝯseruat. quedā naturalia in vētre inferiori collocata. Anialia virtutib; sensitiuis deputata sunt biṗti ta. Nam quedā sunt ṗncipalia. alia seruiētia. Principale membrū s̄m Gal. sensuū est cerebrū. in quo ꝟtutes sensitie interiores situant vt patebit. Cui seruiūt pāniculi custodiēdo. organa sensuū exterioꝝ exequēdo. nerui ⁊ nucha deferēdo. vene nutriēdo. arterie viuificādo rethe mirabile ṗparādo. Nares. fauces. ocl'i. palatū aures ⁊ ṗs post ipas mōdificādo. Glādule et os basilare sustētando. Spūalia q̄ spūs ꝓcreāt vitales eandē hn̄t ṗtitōez. Nā q̄dā dn̄ant vt cor. quedā ser- uiūt ṗparādo aerē q̄ est spūs vitalis recreamen vt pulmo et guttur siue arteria vocalis in pulmone ramificata. Panniculi coste et cap sula seruiūt custodiendo et a nocumētis defendendo. Arterie defe- rendo spiritū vitalem per totū corpus. Dyapbragma famulat sepa- rādo et mouēdo et expellendo. Naturalia sunt duplitia qz aut sunt deputata ꝓ conseruatōe spēi vt membra gn̄atōis. Aut ꝓ cōseruatōe indiuidui vt membra nutritionis. quorum dn̄s est epar. Cui serui- unt ysophagus et stōachus et os ṗparando. Pāniculus ipm inuol- uens custodiēdo. Meseraice aliqualr ṗparando et vene deferendo Kistis fellis et splen supfluitates suscipiēdo. Intestina et pori vriti des siue vene emulgētes ⁊ renes imūditiē colādo siue sepando. An⁹

Gal. ij. tegni Auic. ꝑma primi c. de membris
Dn̄a. xxxviij.

Figura de situ viscerum.

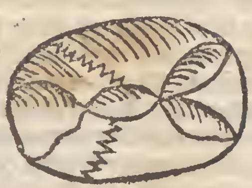
eiiciendo grossam. virga et matricis collū aquosam. quā vesica colligit et cōgregat ne cōtinua fiat stillatio. Gñatōis membꝝ pncipale in viris sꝫ testiculi de quib9 dcm̄ est. quib9 famulanť vasa semialia inuoluta pparando. et expulsoria deferēdo. ⁊ virga eiiciēdo. et cor cerebrū et epar porrigēdo et coopando. In mulierib9 matrix est locus gñatōis Cui silr vasa seialia pparādo et deferēdo subueniūt. Collū duplex suscipiēdo semen et eiiciendo ptuꝫ. Testiculi vo et et cornua fm aliquos vt patebit paꝝ famulanť in cōceptiōe.

iiij. de medicina c. primo **Ordo interiorū** Opioe Cornelij talis est. In capite sursum est cerebꝝ cū pāniculis ⁊ vētrib9 vt dcm̄ est. Exhinc est rethe mirabile. os basilare et colatoriuꝫ ad nares gingiuas et palatū. Ex anteriori pte sꝫ carnes pue siue caruncule instar papillaꝝ vt dcm̄ est. de neruis dñdentib9 pus patuit In ore sursum est palatū in quo depēdet vnula. Exhinc dētes. gingiue. ligua. fauces. glādule q̄ interdū cum dolore intumescūt. Itē arterie et vene p tpa ascēdentes post fauces sunt due vie. vna ad pulmonē alia ad stomachum. Via ad pulmonē cartilaginosa exñs q̄ guttur appellať in supiori pte hꝫ epiglotū cū ptib9 adherentib9 vt dictū est Que via siue arteria spargiť in multos ramos p subam pulmonis q̄ in pectore situať exñs quasi culcitra cordis. Exhīc ē dyaphragma diuidēs supiora ab inferiorib9. Via ad stomachū dñdens neruosa in pte interiori a quibusdā stomachus ab alijs vo meri siue ysophag9 dr. ad ventrē siue stomachū cōtinuať. cui9 supior ps orifitiū. inferior pileron dr. Ab anteriori pte habet zirbum. mirach. et syphach. A sinistra splenē. A dextra pte epar. et kistim fellis. Ab epatis dorso dñdit vena chilis. a qua ramificanť due vene dicte emulgētes q̄ ad subaꝫ renū pueniunt. A renib9 āt vene colore albe ad vesicā feruntť greco vocabulo vritides nūcupate. Vesica in ipso sinu neruosa et duplex ceruice pleua ⁊ carnosa. iungiť p venas cum intestino Coqꝫ osse qd pubi subest. ipa soluta atqꝫ liberior est aliter in viris atqꝫ femis posita est. Nā in viris iuxta rectū intestinū est poti9 in sinistrā parteꝫ inclinata. in femis sup genitale earū posita est. superqꝫ elapsa ab ipa vulua sustineť vt lati9 diceť in sequētib9. Post pileron stomachi est duodenū. deinde ieiunū qd ptinus id qd accipit in ptes trāsmittit inferiores. Exhinc tenur9 intestinū qd yleon dr in sinus vehemēteꝫ implicitū. Deinde monoculon siue cecū. qd sequiť colon. cui postremo rectū cōtinuať cui9 extremitas est anus et ficteris. De his viscerib9 atqꝫ intestinis figuralr et q̄ꝫbreuissime ĩ seq̄ntib9 diceť. Et pmū

De cerebro et ptib9 ei9 Caput. xlv.

Dña. xxiiij. Cerebrū est sicut medulla capitis in supmo corpis sita. tribus

Substantia cerebri

aut quatuor vētriculis intercisa. duabꝫ miringis velata. sensus et mot⁹ organice iniciatia. Cerebrū medullā esse atqꝫ originē ei⁹ cōpluribꝫ placuit autoribꝫ. argumēto ꝙ dorsi medullā iunctā cū cerebro cerneret Sed eruditi docēt aliud esse q̄ꝫ medullā. qm̄ coquēdo durescit atqꝫ siccescit. quēadmodū legumina et fruct⁹ terrestres. Unde ij. de ptibꝫ. vij. Pli. xi. c. xxxij.

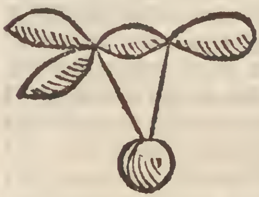
Cerebrū est frigidū et oim ptiū corpis frigidissimū. Cū sanguie et vni⁹ et sensu careat. squalore obsitū ꝛ horridū. nullā cum ptibꝫ que vim obtinēt sentiēdi ꝯtinuitatē hꝫ. Tum tactu pcipit̃ et rōe intelligit̃ ei⁹ frigiditas. Nā cū tāgit̃ nullū efficit sensum quēadmodū nec sanguis. Neqꝫ excremētū aialiū vllū. fluctōes etiā et pituite et saniei ob eā rē ex capite oriunt̃ siles imbribꝫ. Cū eñ ex terra vapor exalat effertūrqꝫ in sublime a calore. vbi supnū aerē subierit: ꝯsistit. denuō in aquā ꝓpter refrigerationē atqꝫ in terrā defluit. Eodēqꝫ pacto vapores ex stōacho terrenisqꝫ ptibꝫ eleuati in caput. infrigidāt̃ ꝛ denuō in aquā ꝯuersi defluūt. Somn⁹ etiā a cerebro ꝓficiscit̃ cū sanguis alētis effluētia refrigerat̃. et caput aggrauat̃. Idcirco aq̄ et terre ꝯstat cerebꝝ esse cōe q̄ durescit coctōe vt dcm̄ est. qđ de cerebro post aialis mortē ꝟificat̃. Aque etiā assilat̃ cerebꝝ. ꝛ epar aeri. ij. pble. xi. vñ et fons humiditatū existit. Nō ēenalis et radicalis cuius epar est pncipiū. sed accn̄talis et adhesiue. Medulla āt est calida vt patuit. Nō est itaqꝫ medulla. sed sic medulla. q̄ est corp⁹ albuꝫ sine sanguie molle neruis sile mollibꝫ. Situat̃ āt in supma corpis pte diagonalr sup cor cui⁹ calorē atqꝫ feruorē moderat̃ eidēqꝫ tēperiē affert Aut forsitan sue excellētie ꝛ dignitatis cā. Est eñ oim viscerꝝ vt dt Plini⁹ excelsissimū ꝓximqꝫ celo capitis. sine carne. sine cruore. sine sordibꝫ. h hꝫ sensuū arcē. huc venarꝝ ois a corde vis tēdit. hic desinit hic culmē altissimū. hic mētis est regimē ꝛc. Uñ Hali. iij. theorice. Cerebꝝ ceteris est honorabili⁹ mēbris corpis et excellēti⁹. Est nāqꝫ radix et q̄si fornax rōalis anie p quē est anim⁹ ꝛ discretio sensibusqꝫ origo. Et aie rōalis dom⁹ gr̄a cui⁹ et caput ꝓpter cerebꝝ creatū dr̄a xl. dr mēbꝝ diuinissimū vt dcm̄ est. ipm eñ est pncipiū ꝟtutis aīis sensus et mot⁹ fm Gal. Honorabilior corpis ps fm opatōm māifestationē. cor āt fm eēnaꝫ. Cerebꝝ cōir sumptū diuidit̃ in subaꝫ velatinā. medullarē. ꝛ vētres spū plenos. de subs velatia et ptibꝫ ꝯtinētibꝫ cerebꝝ dcm̄ est sup in. c. de capite. Nūc dūtaxat de medullari et his q̄ in ea ꝯtinent̃ dicet̃. Premisso ꝙ in ouo pter testā tres rēpiunt̃ pellicule. vna q̄ teste imediate adheret ꝓportiōata dure matri. alia

Margin: pma pmi. — ij. histo. c. xix. — ij. de ptibꝫ. vij. et pmo histo. xvi. — in de som. et vi. — ij. tegni — Gal. viij. d iuua. — Hali. iij theorice — xi. naturalis historie. c. xxxvij. — Gal. pmo d regi. sani. — Dr̄a. xxxviij. pma tercij. c. ij. — Gal. ix. de vti. pti. c. iij.

iij. de ge. aliu. ij
Pe. x. proble. lxij
Gal'. ix. de vti. par
ti. c. iij.

subtilior albumē circūdans siliis pie matri. tertia subtilis valde. vitellū distiguēs ab albumie pāniculo distiguēti siliis in cerebro hoīs Cerebꝛ in suba medullari est albū q: sine sanguie. molle q: receptiuū passionū. oēs em̄ fantasias cerebꝛ fantasiat. et oēs intelligētias intelligere dz. humidū ne mot⁹ ipm exsiccēt. Pigue et viscosū pro pter nucha nutrire et neruos q̄ fm gal'. et auic. oriunt ex ipo et nucha. Preter hos st ligamētales ab extrēitate ossiū et termiatōes lacertoꝝ dicte tenantos. ꝓpter flexuras itaq3 neruoꝝ cerebꝝ oportuit esse viscosū et sustētare spm̄ et tenēdas formas q̄ veniūt ad ipm. Lene vt ei⁹ figura sit bōa. Est āt cerebri figura tanq̄ recti oblōgi rotūdi nodosi in similitudinē circuli spissi vt maiorē spūs ꝯtineat q̄titatē remoueaturq3 p hāc figurā ab incomodoꝝ susceptōe. Sed forma cerebri formā sequit cranei. vñ puū craneū puū cōtinet cerebꝝ. Et si figura cranei corrūpit cerebri figura mala erit. Diuidit etiā cerebꝝ in latitudine sui p piā et durā matrē. et in ptē anteriorē ꝛ posteriorē Pars anterior q̄ māifeste diuidit in duo dextra et sinistra q̄ st vni⁹ q̄titatis. est mollior posteriore. q: nerui sensitiui fm gal'. ab eo oriūt et ꝓprie visiui et auditiui fm Auic. pma terciij. c. ij. A posteriore vo ꝓcedūt motiui et nucha vt patebit. Aristo. āt dt cerebꝝ oim esse bipartitū. postremūq3 iūgit q cerebellū appellat qd certe et tactu et spē formā h3 diuersam. Cerebꝝ in sua lōgitudine tres h3 vētriculos q: tres vtutes sensitiuas interiores. et vētriculus in sua latitudine duas ptes. totū q3 cerebꝝ fm auicennā pia matre ingrediēte in subam cerebri p cōmissuras et vētriculos cooperiēte diuidit p longū in dextꝝ ꝛ sinistꝝ. sed hec diuisio māifestior est in vētriculo anterio teriori. De nūero vētriculoꝝ inter auctores videt esse supstitialis discordia. Nam Auer. pmo Colliget videt ponere q̄tuor dicēs. Cerebꝝ h3 in se q̄tuor concauitates q̄ noiant cellule cerebri. Et sunt due exñtes in pte anteriore cerebri. vna in medio. et alia in posteriori. Et iste ꝯcauitates sunt ad inuicē se ꝯiūgētes. Hāc sniam etiā tenet Gal'. Sed Auic. posuit tres esse cerebri vētriculos. vnū in anteriori. alium in medio. tertiū in posteriori. Quidā aūt solum duos ponūt fm duas ptes cerebri. anteriorem sc3 et posteriorē. Et in vtraq3 dixerunt esse vnū ventriculū et vnam virtutē. ita q in anteriore esset virtus apphensiua. et in posteriori virtus ꝯseruatiua. Mundinus vo vult q anterior vētriculus sit sensibiliter sepatus. et in medio sit virtus que dicit sensus ꝯmunis quā Aristo. dicit esse in corde. Iste diuersitates facile ꝯcordātur

Ventriculi
pmus scōus tertius

Lacuna supfluitatum

Margin notes:

Jo. Alex.
pma Epide. j.
Auic. pma terciij c. ij.
Alber. pmo d aia libro trac. iij. c. j
Hali. ij. theorice

Auic. xij. de aia libro. c. vi.

pmo histo. xvi.

Trusian⁹. ij. tegni ꝯmen. xvij.

Auic. pma terciij c. ij.

Nicolus ser. iij. trac. ij. c. iij.

ix. de iuua. c. vlti.
xij. de aialib. c. vi. ꝛ pma tciij. c. ij

in de sensu et sensato

Nam Auicenna accipit primū ventriculum pro vno. sed Galenus
pro duab9. Eo q est magnus sensibiliter diuisus. Unde dt Duo vē- ix.de iuua.c.vi.
triculi anteriores ventriculoꝝ cerebri fatiunt anhelitū aeris ꝛ exi-
tū eius apud anhelitū cerebri ꝛ exsufflatōem q̄ fit ex cerebro. ꝛ ideo
Constantin9 vult q vox exit a cerebro. Alterāt quoqꝫ aerē ꝛ fatiunt
ex eo spm̄ aīalem. ideoqꝫ habēt duo foramia ad inferi9. Et vētriclus ij.de ptib9.c.x.
iste diuisus est sicut ꝛ alia instrumēta duplicata sunt vt si qn̄ destru
eref vnū. alterū remaneat ad opatiōnē. In vētriculo anteriori situa
tur virtus formatiua siue imaginatiua. in medio cogitatiua. et in po-
steriore mēoratiua. Situs virtutū in ipsis docēt egritudines. Sen
sitiue nanqꝫ sunt in spū existēre in vētriculis. intellect9 vero quem .iij.de ania
Aristo. dicit inorganicū non est a spū aniali sed tpantia ipsi9. Hinc In li. de vtutib9
Gal'. dicit studiosos recte viuere et meditari volētes tpatam custo- nostrū corpus di
dire cerebri complexionē. Medius aūt vētriculus est sicut transit9 spensantib9
etiaꝫ diuisus in duas ptes vt apparet subtiliter inspitientib9 ꝑter Gal'.ix.de iuua.
causam iam dictā. Et est via ab anteriori et inter anteriorē et poste c.vi.
riorem et ideo magnificabaf. Est tū minor anteriore et mediāte ip
so continuanf spūs anterioris cum virtute posterioris. ꝛ declinant
ad virtutē mēoratiuā. Posterior aūt vētriculus est maior medio. mi
aūt vtroqꝫ anteriore. Et gradatim minoraf vsqꝫ ad nucham. Unde
Mundinus dicit q sit piramidalis figure. Cui9 causa est qꝛ p infe
riorem ptem eius que est sua basis debꝫ recipere ideoqꝫ habere de
bet latitudinē. sed per supiorem ptem debet retinere ꝛ cōtinere. spe-
ties em̄ melius seruanf in loco stricto q̄ꝫ in amplo. ideo oportuit eā
ptem esse strictam. Preter vētriculos tres in cerebro sunt anche q̄s ix.de iuua.c.vi.
Gal'. appellat nates similes coxis homis adunatis. Auicenna vero pma tercij.c.ij.
nomiat eas vualia per similitudinē ad vuam qꝛ sunt rotūda Et iste
anche sunt de substātia cerebri et basis anterioris vētriculi dextri ꝛ
sinistri. Et a latere intra vētriculos anteriorē et medium est ps ce- Alber.pmo d aia.
rebri vermicularis forme carni assimilata ad modū vermis oblon libo tract.iij.c.j.
gi siue subterranei facta. ligata ligamētis et neruulis super ventri-
culū medium et ptes eius. ante ꝛ post fm longitudinē extensa. ex p
tibus serrosis siue cōmissuris cōposita vt possit extendi et contrahi
sicut neruus quo colliganf membra. Cooperta panniculo subtili q̄
cerebrum cooperit in suprema eius parte vsqꝫ ad postremā ei9 par
tem vbi cooperculo nō indiget. Coniungif aūt dictis anchis rotun
dis que sunt in lōgitudine cerebri anteri9 et posteri9 ita q due ista
rū sunt anteri9 et due posteri9 lateraliter se respitientes. inter quas
vermicularis sub a mediat eas sicut neruus colligās. et nō pmittēs
eas recedere ab inuicē. Que cū constringif in longitudine dilataf
sicut neru9 et trahit et cōiūgit duas anchas. q̄re tūc claudif vētricu
lus ꝛ opilaf trāsitus ab anteriori ad mediū. Sed cum extendif in

longitudine sepando vualia apit vētriculus, qđ fit qñ hō vult cessa re a sui cogitatōe et ↄsideratōne. ne trāseat spūs ex vno vētriculo ad alios. pietes eleuat et dilatat anchas. Sūt etiā due additōs in cere bro geriate a duab⁹ cellulis anterioꝛib⁹ silib⁹ duob⁹ capitib⁹ māmil laꝝ. dñdentes vsqꝫ ad os noiatū colatoꝛiū. Que st̄ oꝛgana olfat⁹ f m

Auer. j. coll. c. de foꝛma capitis.

Gal'. velate pia matre. spōgiose et rarioꝛes cerebꝛo vt recipiant spēs odoꝛabiles cerebꝛ ↄfoꝛtātes. Et os colatoꝛiū est multis foꝛamib⁹ p̄ foꝛatū p̄ viā obliquā et nō rectā. ad qđ venit meat⁹ ex terio vētriculi anterioꝛ et medij mōdificās ipos. Alter est meat⁹ ex vētriclo medio ad lacunā q̄ est ↄcauitas rotūda et oblōga. in cui⁹ medio est foꝛamē tendēs inferi⁹ ad palatū diagonaliter hñs eminētias magnas rotū- das circūquaqꝫ factas ad sustētādū venas vel arterias a rethi mira bili de q̄ dcm̄ ē ad vētriclos veniētes. Et ideo i basi e⁹ apparēt glādu

Gal'. ix. de iuua. c. fi.

le q̄ sunt iuxta rethe mirabile eminētes. sustētantes venas et vacui tatē implētes. Relique ptes custodiētes cerebꝛ dicte st̄ in. c. de ca- pite. Cōplexio cerebꝛi est natural'r frigida ꝛ hūida. frigida ne multi

Auic. p̄ma tercij

tudo aduenies ipi inflāmet ipm ex foꝛtitudinib⁹ motuū neruoꝝ. pas

Alber. p̄mo đ aia lib⁹ trac. iij. c. j.

sionib⁹ sensuū. ꝛ motib⁹ spūs in alteratōnib⁹ imaginatis cogitatis et mēoꝛalib⁹. Et vt tpet spm̄ ascēdentē a coꝛde ad ipm. ne cerebꝛi opa- tōes effitiant pmixte et ↄfuse. calidū em̄ supfluū cōmiscet opatiōes. Sed hūida vt motu nō exiccet. vt bñ sit impꝛessibile omnib⁹ foꝛmis ꝟtutū aialiū. et vt ad bonā foꝛmā anteri⁹ et posteri⁹ possit redigi p̄ se

P̄mo histoꝛiaruꝫ scđo de ptib⁹ Auicenna. xij. de aialib⁹. c. vi. Gal'. de ꝟtutib⁹ nostrū coꝛpus di spensantib⁹

Et pcipue in hoie est hūidissimū frigidissimū et maxim. Et ē exan- gue qꝛ sanguis iā est in aliā alterat⁹ hūiditatē ideoqꝫ in subā cerebꝛi nō est textura venaꝝ sicut in coꝛde. carne. vl' epate. sed sugit nutrimē tū ab oꝛifitijs venaꝝ ascēdentiū ad pāniculos. Cerebꝝ etiam nō hꝫ sensum in actu sed sensuū factm̄ est. qꝛ hꝫ oēs sensus in poña q̄s me diāte nucha et neruis oꝛtis ab ipso pbet toti coꝛpi. Sentire tñ pt p̄ pāniculos. Mouet autē cerebꝝ motu dilatatōis et ↄstrictōis. Aut gr̄a pāniculoꝝ aut arteriaꝝ ascēdentiū ad pāniculos. et ipm. aut ꝓ- pꝛia ꝟtute sua vt spūs in vētriculis a coꝛde missus euētet. refrigerē tur. et a fumo capinoso purgeret Et ideo nccia ē aeris attractio non ꝓpter vocē foꝛmandā. Et illi⁹ gratia foꝛamia ossis nariū pncipaliter ad hunc finē sunt creata. Mot⁹ āt cerebꝛi naturalis est q̄uis nō fi- at mediātib⁹ villis. qm̄ nō opoꝛtet membꝝ ad motū naturalē semp habere villos. nisi ꝓpter attractionē nutrimēti et nō aeris. Constrin gunt insup vētriculi cerebꝛi tpe sistolis eius. et ex infrigidationib⁹ cerebꝛo accñtib⁹. et tpe somni ex quadā opilatōe et infrigidatiōe. vñ ↄmissuratio siue anfractuositas accidit vētrib⁹ et sube cerebꝛi. quas

xij. de aiali. c. vi.

cōmissuratōes Auic. appellat vias serrosas creatas ad hoc vt spūs aialis inter subam cerebꝛi trāsitū hēat sicut in vētre ei⁹. eo q̄ nō om̄i hoꝛa vēter est dilatat⁹ et apertus. Et vt spiritus aialis temperetur

a complexiōe cordis ad cōplexionē vsq₃ cerebri. Cu₃ eñ spūs venit
ad cerebꝝ imp̄mis vadit ad vacuitatē primā vt in ipsa decoquatur. Auic҃ p̄ma terciȷ
deinde penetrat ad ventrē mediū et augmētaꝛ in ipo decoctio. Po- c.ij.
stea cōpleꝛ decoctio in postrēo. decoctio ṽo optima fieri nō posset ni
si ꝑ ꝯiunctionē. ꝯmixtionē. et penetrationē in ꝑtib) cocti ita ꝙ̄ diui-
daꝛ digerendū in ꝑtes digerētis vt pȝ in digestiōe nutrimēti in epa Alber. p̄m oď aia
te. Vētriculi itaq₃ etiā hn̄t ꝯmissuras. anterioris āt cōmissura plura lib) trac. iij. c. j.
habet distiguētia singularia q̄₃ posterioris. et ideo est magis appa-
rēs sensui q̄₃ anfract⁹ posterioris. Proportio eñ vētriculi ad ventri-
culū est sicut membri ad membꝝ. Nucha āt q̄ vices supplet cerebri
incipit a vētriculo posteriori cerebri dn̄dens ꝑ spinā₃ dorsi a qua et
ex vētriculo postrēo oriunꝛ nerui motiui dn̄dentes ad inferi⁹ capit҃ Gal'. ix. de iuua-
sensitiui āt ab anteriori fm Gal'. Veritas aūt aristo. ď eos ex corde mētis. c. fi.
oriri vt patuit et diceꝛ in. c. de corde. Et nuche facti sunt exit⁹ duo ꝑ
quos ei⁹ sup̄fluitates expellanꝛ et resoluunꝛ. qui incipiunt a duob⁹
vētrib) cerebri vt dcm̄ est. Cerebrū eñ est sicut fons. nucha sicut flu
ui⁹. nerui sicut riuuli. quib) aqua id est virt⁹ sensus ꝛ mot⁹ ꝑticulis
corꝑis distribuiꝛ. Nucha aūt q̄ et medulla spine ďr est in suba alba Petr⁹. ij. pble. xv
duob) pāniculis inuoluta transiēs ꝑ oēs spondiles ab exitu cerebri
ad anū vsq₃. a qua quidē cōtinue in transitu suo oriunꝛ nerui sicut a
cerebro virtute tñ cerebri. Et ideo vicari⁹ cerebri nuncupaꝛ. Cui⁹ Auicenna prima
iuuamēta st҃ duplitia cōia et ꝓpria. Cōia sunt esse p̄ncipiū neruorū terciȷ. c. ij.
Si eñ oēs a cerebro nerui ortū haberēt oporteret ipm esse magnū Auic҃ p̄ma primi
valde et ita grauaret totum corp⁹. Natura itaq₃ sagax eduxit a cere c. de ana. dorsi
bro nuchā desursum ꝑ spōdiles colli et dorsi vsq₃ ad caudā q̄ in pro-
cessu minoraꝛ et induraꝛ a qua nerui motiui vt dcm̄ est ex vtraq₃ ꝑ
te oriunꝛ. Sil'em quoq₃ habet cōplexionē cum cerebro aliquantulū Auer. ij. colli. de
tñ frigidiorē et sicciorē. Propria aūt sunt nō moueri. et pulsari. ꝑ qď iuuamen. cerebri
a cerebro differt qď moueꝛ vt dcm̄ est. Velaꝛ etiā nucha duplici pā Dr̄ia. xxv.
niculo. duro quo ligaꝛ. et molli custodiēte et tegēte. Durum tñ nō se
ꝑatur a molli vt in cerebro. et est diuisa ꝑ dextrū et sinistrū fm lōgū
hec tñ diuisio nō penetrat fm ꝓfundum. q₂ posterior vēter cerebri ex
quo oriꝛ duntaxat apparēter diuidiꝛ. Est āt hec seꝑatio ne nocumē-
tū vni⁹ ꝑtis toti cōicaꝛ. Hinc est ꝙ̄ lesio et ꝑalisis ꝯtingit in dextra scďo pble. xv.
et nō sinistra et ecōtra. Aristo. aūt. ij. de ꝑtib). c. vi. quē imitaꝛ Alber. xij. de aialibus
vult ꝙ̄ nucha sit medulla ex sup̄fluitte sanguinis et nō ex spermate. tract. p̄mo. c. fi.
et ꝙ̄ ipa non sit de natura cerebri q₂ est calida. cui⁹ signum est ꝙ̄ sit
piguis. Et hunc calorē h₃ a corde. Ex hac tñ caliditate non exsiccaꝛ
q₂ ꝯtinuā a cerebro recipit irrigationē. Sed hanc sniā₃ neq₃ Auer.
neq₃ Cōsiliator approbat vt pȝ. ij. colli. et dr̄ia. xxv. Capiti accidunt
infinite fere egritudines ab intrinsecis reb) et a reb) extrinsec҃. Nā
dolor aduenit a vento. a sole. a fortib) odorib). a frigiditate. a sup̄fluo

calore.ab humiditate sup̄flua.a siccitate.a clamore excellēti extrinse
co et intrinseco.nā clamor extēdit panniculū vt p; in pueris. Itez a
stomacho.a vermib; intestinoꝝ.et a vaporib; eleuatis. nūc a sterco
re.nūc ab alijs sup̄fluitatib; putridis vt in febre claret. Capitis āt
dolores sm̄ Auicennā sunt Soda.cephalea.emigranea. homonopa
gia.ouū.clau⁹.scotomia.vertigo.vigilia.sahara.frenesis duplex.sir-
sen.letargia.diminutio mēorie.melancholia.almutil.alcutub.cutu-
Auic͂ p̄ma tercij c.ij. bub.mania.amētia.epilepsia.apoplexia.subet.et somn⁹.ebrietas.ili
sti.siue hereos.incubus.p̄mixtio.alienatio.et lesio sensus.stoliditas
herisipila.phlegmon.karabit⁹.⁊cētera apostematib; capitis.impetigo
plaga.et incisio cutis.alue.et palpitatio.cōgelatio.corruptio. imagi
natōis.⁊ p̄mixtio rōnis siue v̄tut͂ cogitatiue.catharr⁹.apostēa aquo
sum ⁊c̄.An cerebrū possit apostemari lati⁹ p; dīa.xcvi.Et licet ali-
quo mō possit apostēari tñ nō patit̄ incisionē. sic nec vesica nec epar
nec cor neq; dyaphragma.renes et intestina.vi.aphor͂.xviij.Exsic-
catio sanguinis in anteriori cellula causat frenesim. Adustio in me-
dia maniā. Nimia hūectatio et infrigidatio in posteriori letargiā et
vi.aphor͂.lvij. obliuionē. Apopletici maxie fiūt a q̄dragesimo āno vsq; ad sexagesi
mū a cholera nigra Causat̄ em̄ apoplexia ⁊ epilepsia spasm⁹ et ceci
tas a phlegmate et cholera nigra.mania vo a cholera rubea. Acci-
dit p̄terea capiti cephalargia sm̄ Gal'. ad glauconē trac.ij.c.j. q̄ est
dolor capitis cū feruore ex varijs causis oriēs vt ex abundātia cibo
rū.aut nimietate vini.ex iracūdia ⁊c̄. Nocētia capiti et cerebro sunt
clamor.euaporatiua.crapula.ebrietas.indigestibilia.piguia. dormi
re supra repletionē.nocturna frigiditas.excellēs calor.odor intēsus.
fetores.case⁹ durus.cereuisia et vinū forte. alleū.faba.crocus.cepe.
iusquiam⁹.lac.nuces.oliue nigre.rafan⁹. Dolorem capitis inducūt
v.aphor͂.lxiiij absinthiū.calamentum.castanee.dactili.eruca.euula.fum⁹ storacis
iuniperi sumptio multa.oīa inflatiua.mirre odor.muscus. loliū.nu
ces comeste.folia et vmbra ei⁹.porrū.vue recētes.vinū vet⁹ et stip-
ticū. Nocētia intellectui Cepe.mult⁹ vsus coriādri.faba.edera.gala
titides. opiū.iusquiam⁹.papauer.vini ebrietas.loliū. Corrūpentia
sensus Argentū viuū.crocus.coriandrū.lutū creticū.vinū.Auferūt
sensum Acetū.insquian⁹.mādragora ⁊c̄. Inducūt p̄mixtionē racōni
carnes vaccine.mel malū.insquian⁹.vitis alba.solatrū somniferuz
Maniā causant.alleū.been.cepe.insquiamus.ozimū.sanguis lupi.
vaccine carnes.lentes ⁊c̄. Timorē ⁊ sollicitudinē causant.faba.onix
lapis collo suspēsus.quirini lapis pectori dormiētis apposit⁹. Letar
giā inducūt.cepe. ozimū.papauer.poma mādragore. Et obliuionez
fatiūt.ebrietas,crap̄la.somn⁹ diurn⁹ et nimi⁹. cepe cū carne ouina.
medulla ex ossib; ouiū.vt dcm̄ est in ꝯmētarijs p̄uuli p̄hie. Vertigi
nē causant.ciclamē faseoli.lac.iusquiam⁹. Scotomiā inducunt.faba

alleū.lac.mirra.crapula. Excitāt epilepsiā.alleū.apiū.aspaltum.sulphuris fum⁹.gagates lapis.comedere ex eneo vase.odor.cornu cerui vsti. Apoplexiā causant.fungi.mādrogora. Cōfortāt caput et cerebrū.ambra.aromaticū rosatū.auellana.anetū cū carne coctū.camomilla.cardamomū. cinamomum. maiorana.nuxmuscata.rose sicce odorate.sinapis.tiriaca magna.ysop⁹.cōfectio cubebarum.dyantos.aurea alexādrina zc. Passiōs cerebri et capitis curāt.cāphora.acetum squilliticū.yerapigͣ gal'.yeralogodion. Cerebrum augēt.carnes gallinarū.lac mlieris.auellane. Mūdificāt cerebrum.aristologia cuȝ pipere.scamonea.colоquintida.auricula muris.caulis cinamomi.oleum.caputpurgiū de maiorana.pill'e alefangine. de mastice. sine quib⁹ zc. auree.aggregatie maiores.zinziber.tiriaca magna. yera pigra. yera hermet. Aurea qn̄ dat caput a lāguore curat zc. Cōsiliator laudat pill'as cū succo cauliū informatas. Itē pill'e ad q̄titatē pisorum oī die tres post cenā sūpte q̄ sic ↄfitiūt. R aloes ʒ iij masticis ʒ j Confice cū succo solatri.mūdificāt caput stōachū et artic'los.atq3 hūores nociuos cū stercore purgāt valētq3 ↄtra dolores epatis. Mēoriā augent anacard⁹.ↄfectio anacardina.ↄfectio hamech.castoreū cum aceto et oleo rosa.dyambra.zinziber zc.de q̄b⁹ i ↄmētariis puuli. Augēt intellectū rōem et sensus.aloes.ambra.ametist⁹.berillus lapis.cāphora.crisolit⁹ lapis.ↄfectio anacardina.ↄfectio phorum.rafan⁹.nasturtium.mitridatū.tiriaca magna.z dyateseron.vinū.yeralogodion. Mēbra sensuū mūdificāt.lactuca.sene.pill'e alefangine. lucis mīores z maiores..stōatice. Melācholiā curāt.aloes.aq̄ lactis.aurum.ↄfectio hamech.dyasene.mitridatū.pill'e inde.de lapide lazuli.ius galli decrepiti. Maniā curant.adamas.aq̄ lactis.vngula asini.peonia.tiriaca magna.pill'e lapidis armeni.yeralogodion. Frenesim curat.somn⁹.anisū exteri⁹ appositū.oleū nenufaris. oleū violarum cū lacte mulieris ꝑga pastoris.cathaplasmata raso capite.ruta cū aceto linita tpibus cāphora.castoreū zc. Uertiginē auferūt.anisū.oximel squilliticū. ↄfectio de musto.pill'e fetide.sirup.acetosus.sticados.tiriaca. Scotomiam curat. potio muscata.peonia cū vino sūpta zc. Cōferūt ebrietati in q̄b⁹ est vnctuositas et viscositas si cū hoc hn̄t stipticitatē vt oleuȝ nuces.amigdale auelane.absinthiū.caulis.et oē diureticū stipticitate pticipās. Et balneatores sanāt hn̄tes allue qđ est mot⁹ q̄s ꝟtigis ↄstringēdo venas apopleticas donec homi venit q̄si sincopis i quo est hn̄da cautela. Apoplexiā remouēt.ↄfectio anacardina. euforbiuȝ oleū de lateribus.tiriaca mag̃ zc. Epilepsiā repellūt.acetū squilliticū alleū fumigiū cū ambra et osse cordis cerui ꝑ os et nares.confectio hermetis.corallus.caputpurgiū ex maiorana.oleū de piperib⁹.peonia.pill'e fetide.pill'e de artemesia.pirretrū cū melle sumptū.testiculi vrsi zc. Caput dolēti sanies aut aq̄ aut sanguis defluēs soluit egritudinē. Ab ebrietate ꝑſuat caulis succ⁹. pulmo ouis ieiune cōestus

Gal'.de catartic

Nicola⁹ in anti. c.1.

Dia.cxxvi.

Pli.xxvi.c.xij.

Petr⁹.3.pble.vi.

Auic. pma tercij

Petrus.xxxv.proble.viij. Et auic. 1.ter.trac.5.c.4.

vi.aphor.x.

lapis ematistes. Maxime tñ parũ bibere confert. dolorẽ tñ et sodã
capitis curat somn⁹. abstinẽtia. oleũ camomil. succus mẽte. et potio
vini aut cereuisie de mane cũ modico cibo iuxta illud Vina bibens
mane cerebrũ ꝯfortat inane. Que ꝓfudit heri crapula multa meri.

Alber. xiiij. ð aĩa libꝫ trac. ij. c. j.

Quibꝫ sanguis aut nutrimentũ grossũ sursum in caput eleuaẽ illis
minor est intellect⁹ sicut senibꝫ pbris a quibꝫ ꝓgressa est iniquitas

Danielis. xiij.

Hinc est ꝙ bruta sĩt demẽtiora hominibꝫ. Nõ eñ ꝓpter quẽ de⁹ mũ
dũ creauit et vniuersa q̃ in mõdo sunt. et ipm hoiem ꝓpter se fm La-

Nephitomõ. c. 8

ctantiũ erectã habet figurã et cerebrũ sursum quaten⁹ lumẽ aĩe non
obfuscareẽ queãdmodũ lumẽ cãdele erecte clari⁹ lucet. Pueri etiaꝫ
et hoĩes in quibꝫ nutrimẽti mot⁹ est et spũs nõ quiescũt. ebetes sunt

xxx. ꝓble. vlti.

Unde. vij. phicoꝝ dr. Aĩa sedẽdo fit prudẽs. Unde dt Petrus ꝙ pu

scdo de aĩa in fi. ij. de gñatõe aĩaliũ Prima terc Auer. in canticis

eri et maxĩe aĩosiores multo calore et sanguine abundantes et ebrij
sufficiẽter. et inaĩati amẽtes et maniaci nõ hñt intellectũ discretiuũ
qꝛ multitudo caliditatis in ipis circa ptes supiores motũ et turba-
tionẽ causat. eo ꝙ calidũ est motiuũ. Non ledi a vino cerebri indicat
fortitudinẽ qꝛ vinũ habet virtutẽ ꝑcutiendi cerebrũ et neruos. Dif-

scdo tegni.

ficultas discẽdi durũ indicat cerebꝝ. Et tarditas intellect⁹ est signũ
grosse subẽ cerebri. Obliuio signũ fluẽtis cerebri Dolor cerebri ma
litiã cõplexiõis aut cõtinuitatis solutionẽ demr̃at Facilis intellect⁹
subtilẽ cerebri indicat subam Pauce supfluitates satiũ oñdũt cerebꝝ
Plĩma supflua et male digesta frigidi⁹ q̃ꝫ oportet cerebrũ fcãt. Mo
bilitas in opiõe calidũ. ꝑmanẽtia vero frigidũ indicat cerebꝝ. Cere

Trusianus scdo tegni ꝯmen. viij.

bri sunt q̃tuor ꝑncipales opatões. scꝫ opatio phantasie. cogitationis
mẽorie. ⁊ impantis motũ scꝫ appetit⁹. Accidit p̃terea cerebro somn⁹

Aristo. ð somnio et vigilia

non solũ p̃ter naturã qui est de gñe egritudinũ dict⁹ subet. sed etiaꝫ
naturalis q̃ est impoñã ꝑmi sensus vinculũ et immobilitas quedaꝫ

scdo de ptibꝫ

Sed vigilia est solutio ipsi⁹ ad actuꝫ. Et non est oĩs impoñã primi

Trusian⁹. ij. tegni cõmen. xxi.

sensus. qꝛ etiã in sincopisantibꝫ est defect⁹ sensus ⁊ mot⁹ Sed est im
poñã ex vaporatõe circa nutrimentũ ideoqꝫ post cibũ maxime fiunt
somni. Sicut eñ nubes ꝓhibẽt lucis solis transitũ ad terrã ita va
por opilans viã caloris naturalis et spũs in venis et neruis ꝓhibet
spm̃ ferentẽ virtutẽ sensus ad cerebrũ. sicut ergo in vigilia est mot⁹

Gal. de dignotõe q̃ hẽtur in sõnijs

caloris et spũs a corde ad cerebrũ. ita in somno ecõtra a cerebro ad
cor. De somnio breuitatis cã qð est triplex fm Petrũ. ⁊ qño ꝯfert in

xxx. ꝓble. vlti.

cura nihil diceẽ. Pueris pediculi in capillo magis viris min⁹ oĩno

v. histo. xxxi.

femĩe magis q̃ꝫ mares pediculũ sentiũt minus laborãt eoꝝ capita

ꝑma ꝓble. xvi.

quibꝫ pediculus in capillo est. Fiunt aũt pediculi magis ꝑmutatõe

v. aphorꝭ. lxvij.

aquaꝝ ꝓpter indigestionẽ et corruptionẽ. Posteriora capitis dolẽtia
in fronte recta vena incisa iuuat. Quibꝫ aures hũide naturalr̃ et se
men humidũ cito infirmanẽ. Quibꝫ vero ꝯtraria salubri⁹. vi. apho-
rꝭ. ij. Nunc ad oĩs ptes ꝓcedatur.

De Ore et ptibus eius caput .xlvi.

OS de se nihil ꝑcat positiũ sed solũ quandã indicat ↄcaui-
tatẽ circa quã et in qua diuersa existũt mẽbra q̃ sunt labia ꝑmo histo.c.xi.
dentes gingiue ligua palatũ vuula fauces ꝛc̃. Uextñ fre-
q̃nter sumit̃ ꝓ ipis mẽbris. Et vt sic sumptũ est mẽbꝝ or-
ganicũ ex dictis organis cõpositũ. Extrẽitas oris tẽdit vsqꝫ ad vias Auer.colli.ꝑmo.
q̃ sunt cãna pulmõis et meri exclusiue.et sic inter cõponẽtia os sunt Aristo.de mor.et
vua.due amigdale.et algasamach. Os est membꝝ nccĩm ad hoc vt vi.c.iij.
ꝑueniat cibꝯ ad ↄcauitatẽ inferiorẽ scꝫ ad ventrẽ mẽbroꝝ nutrimẽti Auicẽna.vi.ter-
Et est ↄueniẽs ad hoc vt ꝑueniat aer ad cõcauitatẽ supiorẽ.s.ad vẽ cij.c.j.
trẽ spũaliũ. Et cõuenit etiã in expulsiõe supfluitatũ aggregataruꝫ in
ore stõachi cũ elongat̃ ꝛ difficilis fit eaꝝ expulsio ad inferiora Et est
os vas vl'e membroꝝ locutõis in hoie ꝛ vociferatõis in alijs aĩali iij. de ptibꝯ ꝑmo.
bꝰ vociferãtibꝯ cũ ex sufflatõe.ori accidũt bothor vlcera ꝛ alchola.in
cute oris intrinseca. Que succus plãtagĩ ſm Pliniũ curat.et ſꝫ Hy xxv.naturalis hi
po.ꝛ Gal'.in ↄmen.xxij.aphorꝫ.iij.estatis tꝑe a cholera rubea dñdẽ- storie.c.xl.in fi.
te a capite causant̃. Unde corpꝰ potiꝰ est euacuandũ q̃ꝫ nutrienduꝫ ij.apborꝫ.15.ꝛ.16
qꝛ corꝑe nondũ mõdificato ꝛ nutrito magis fit lesio. Sana aũt corpa
ieiunare.purgare.ꝛ laborare.ledit. Accidit ꝑterea ori fetor.multitu
do sputi.ꝛ cursus saliue in somno.curuitas.oris.aptio ꝑmanẽs.ꝛ os
sitatio q̃ est motꝰ oris ad expulsionẽ causatꝰ a materia hũida siue vẽ
tositate aut vapore delato ad muscl'os maxillaꝝ. Ossitatiões eĩn et ꝑma quarti
alices siue alaꝝ expãsiões frequẽtes ꝑncipiũ ꝑxisimi indicãt ꝛ cor-
pus repletũ hũoribꝯ malis. Ossitatões ꝛ alices vinũ moderate bibi
tũ soluit.hoc est vinũ ꝑmixtũ aqua eq̃li ꝑmixtõe. Uextñ cũ exhibet̃ vij.aphorꝫ.lvij.
vinũ ꝑdictũ corpꝰ nõ debet esse repletũ humoribꝯ.neqꝫ dꝫ adesse fe-
bris.neqꝫ cerebri ꝛ neruoꝝ debilitas.neqꝫ abundãtia cholere. Nul- xxxij.ꝓble.xiij.
lus ossitãs aurẽ scalpit qꝛ pãniculus quo audit̃ ossitatõe extenditur xi.ꝓble.xliiij.
vñ ossitãtes praue audiũt. Et qꝛ hõ magis cõpatit̃ alteri ꝑ tactuꝫ ꝛ v.de ge.aĩ'iũ.c.ij.
visum.subiugalia xo magis ꝑ odoratũ ꝛ auditũ.ideoqꝫ cũ aliq̃ ossi-
tãt alij ex aduerso cũ fuerint ad hoc dispositi vidẽtes sil'r ossitãt. Ori .vij.ꝓble.j.et.v.
et palato ↄferũt acetũ squilliticũ.agresta cũ melle aut dulci vino co
cta.galle.mel.mora celsi. Nocẽtia ori ꝛ palato sunt.nuces.raphanꝰ.
melõgia ꝛc̃. Odorẽ bonũ oris inducũt.anisum.apiũ.dyacitoniten.ga
langa mãcis.mastix.nux muscata.pill'e dyarodon.sal sacerdotale ꝛc̃
Fetorẽ oris ꝛ anhelitꝰ remouẽt. acetũ squilliticũ.alumẽ.anisũ.aurũ
ore retentũ.cepe.electuariũ de ꝑsicis.melissa.mẽta.mirrha retẽta in
ore.oximel squilliticũ.pill'ẽ inde. Apostẽatibꝯ bothor ꝛ pustulis etiã
ↄferũt.absinthiũ cõditũ cum sale nitro ꝛ melle.aloes cũ melle ꝛ vi-
no.butiꝝ.buglossa.camomilla.fructꝰ tamarisci.ad alcola.agresta co
cta cũ melle aut vino dulci.alumẽ vstũ cuꝫ melle.cãphora.cãomilla

M

masticata.ligua bouis.cubebe rc. Ulcera oris curat.collutio oris cũ decoctõe absinthei ꝛ aceti.acatia.aloes cũ vino et melle.cepe cũ pa ne cõesta.emplastꝝ aristologie.succus rose retent⁹ in ore cũ cãpho ra rc. Optim⁹ oris status est qñ nõ nis humilis est qꝛ hũilitas orꝭ ꝛ labioꝝ timidi ꝛ malignitatis inditiũ est. Prominẽtia nimia stultitiã oñdit ꝛ loquacitatẽ et audatiã. Os pꝛuũ mł'iebꝛe est et effeiatuꝫ Magnũ virile. Sed vltra modũ dilatatũ et rescissum voracẽ impium et bellicosum ꝑcat. Labia q̃ eminẽt suꝑ dẽtes aliq̃ntulũ depẽdentia maledicũ iracundũ clamorosum ꝛ ad inferendũ iniuriã ꝓmptũ declarat. Qñ os longe ꝓminet et est rotundũ cum labioꝝ spissitudine immundũ stultũ voracẽ ꝛ forte futuꝝ epilenticũ oñdit. Si inferi⁹ labiũ alteꝝ forinsec⁹ excedat nõ malitiã aĩmi sed imprudentẽ et simplicẽ oñdit. In pꝛuo ãt ore studiũ laudis et honoris indicaꝛ Labia cũ soluta ab ore aliq̃ntulũ dependẽt ex inordinato hũore abundãte inertẽ demrãt Cum oris sit⁹ in ꝯcauo tanq̃ꝫ in defosso est malignitatis inuidie ꝛ tꝛantie signũ est aut libidinis. De labijs ꝑtuit suꝑ. Palatũ ãt est ꝯcauuꝫ ꝓpter duo.ꝑmo vt fiat intonatio vocis ad ꝯcauitatẽ.scḋo vt facilis et bona possit fieri cibi reuolutio qñ dẽtibꝫ moliꝛ. Et est rugosum vt rugis suis detineat cibũ et aerẽ vocalem. Et cooperiꝛ pelle q̃ nasciꝛ a meri ꝛ stõacho ideoq̃ꝫ in digerẽdo cibũ aliq̃d hꝫ ꝟtutis cui⁹ signũ est qꝫ triticũ masticatum maturat apata. Egritudines palati cõicant cũ egritudinibꝫ oris ꝑdictis. Circa dẽtes vtriusq̃ꝫ mãdibule sunt gingiue create ex carne dura et imobili vt fortiter ꝯtineãt dẽtes. Unñ Aristo. Bifida oris cõpago tonsille.mł'tifida gingiue appellãꝛ. q̃ carne ꝯstant intusq̃ꝫ dẽtes ossei coherent. Gingiue accidũt apostẽata ex materia dñdente secḋm plĩmũ ex capite.fluxus sanguinis.fissura.vlceratões.augmẽtatio carnis.diminutio ꝛ mollificatio. Itẽ corrosiões ꝛ fistule. Nocẽtia gingiuis et ledẽtia eas sunt.cappares.granata dulcia.lac et porrũ. Gingiuis cõferunt acetũ squilliticũ.corallus.mel.lac asine sq̃inantuꝫ.ignea greca ꝯfectio. Laxas gingiuas ꝯfortãt.agresta cũ melle aut vino dulci.alumẽ vstũ.amigdala dulcis cõesta cũ cortice.fum⁹ terre.cipsus.ligua bouis.mastix rc. Uitia gingiuaꝝ curat.aloes cũ vino ꝛ melle. butirũ.fel testudinis.litiũ.oleũ mirtinũ.oximel squilliticũ.plãtaginis folia ꝛ radix masticata.sal cũ melle rc. Fluxũ sanguinis gingiuaꝝ restringit.acetũ cũ alumie.alumẽ.corallus.oleũ siluestrium oliuaꝝ.semẽ ꝛ radix peonie.folia ꝛ semẽ plãtagis. Ulcera ꝛ putredinẽ gingiuaꝝ curat.acatia.acetũ squilliticũ.boluꝫ armenũ. cinamomũ cũ aq̃ salsa.cubebe.galle.medulla vituli. mẽta rc. ¶ Dẽtes sunt ossa dura mãdibulis siue ossibꝫ maxillaribꝫ affixa ordinata ꝛ ꝓducta a natura in hoie ad scindẽdũ frãgendũ ꝛ molenduꝫ cibum. et ad lr̃as debite exꝑmẽdas. In brutis ꝟo aut sunt ad defendendũ aut inuadẽdũ aut

Alber.ꝑmo ḋ aĩa libꝫ.c.ix.

De pallato
.vij. sermo.c.xxx.

Alber.ꝑmo ḋ aĩa libꝫ.c.ix.

ꝑmo histo.xi.
Auicꝫ. viij. tercij .c.j.
Gal.iij.alimẽ.

De gingiuis

Auicꝫ ꝑma primi de anatho.

De dentibus

Dentes in nūo
In alijs 4

alteri⁹ auxilij cā. Dētes in numero st̄.xxxij.in quolibꝫ hoīe naturalr̄ ꝫm tñ ↄtingit q̄ interdū in aliq̄bꝫ hoībꝫ nō nascunt̄ q̄tuor vltimi dētes maxillaꝝ q̄s Auicē. vocat ī arabico Neguedid.i.vigorosos ꝑ eo q̄ qñ aliq̄s vult frāgere rē cum vigore ad illos remittit dētes. ⁊ tūc nō st̄ nisi.xxviij. Sunt tñ aliq̄ q̄ soluꝫ hñt.xxx.sedecim sup̄ et.xiiij in mādibula inferiori sic de se loq̄t̄ Valesc⁹. Primi q̄tuor dētes duo supiores ⁊ duo inferiores.anteriores nūcupāt̄ duales q̄r iuuamētum ē scindere cibos moles ⁊ potissimū loquutōis grā ad lr̄as debite exꝑmēdas. ⁊ coarcēdā ꝟboꝝ mlʼtitudinē creati st̄ Quatuor seq̄ntes dicunt̄ canini aut q̄drupli.q̄ ꝑtim acuti st̄ ꝑtim lati. Capita eīn ipoꝝ st̄ acuta. ⁊ radices late.vnā hñtes dūtaxat radicē ad frangēduꝫ res duras ⁊ ad laceráuūm creati.q̄tuor in supiori ⁊ duo in q̄libet latere Post hoc st̄ octo molares in q̄libet ꝑte mādibule q̄tuor.octo in supiori ⁊ octo in inferiori.q̄ st̄ ad ↄterēdū ⁊ molēduꝫ cibū ꝑus inscisum Et st̄ lati vt meli⁹ cibuꝫ attingāt. Et hñt in se dētatōes siue griuas vt ꝑfecti⁹ terāt ⁊ molat cibuꝫ Nā lapides molēdini cuꝫ st̄ graphati meli⁹ terūt grana. Radices inferioꝝ hñt tres ramos.supiores vero plʼes q̄r st̄ pēdētes ⁊ suspēsi.inferiores ꝟo st̄ fixi ⁊ firmati sup fundamētū. Deinde veniūt vltimi q̄tuor q̄s Auicē. noiat neguedid. et ꝫm Alber. dñr dētes stātiū sensuū eo q̄ nascunt̄ q̄si in medio etatis circa.xx.annū q̄ iuuēt⁹ vocat̄ qñ sanguis est in vltio ꝟtutis spmatice. ⁊ qñq̄ꝫ nascuntur in.lxxx.āno vt d̄t Aristo.q̄ appellat eos gemios.q̄bꝫ etiā solūmō duo nascunt̄.et in aliq̄bꝫ nullus.et aliq̄bꝫ q̄tuor. Et radices istoꝝ dētium supioꝝ st̄ q̄tuor rami.inferioꝝ tres. Sunt itaq̄ꝫ oēs dētes quatuor duales seu incisiui. octo q̄drupli siue canini siue frāgētes.xvi.molares siue terētes.et q̄tuor vigorosi vel duo vlʼ nullus.et sic st̄ ibi.xxx.vlʼ.xxviij.vlʼ.xxxij. Dētes āt hñt radices cū quib⁹ infigunt̄ ossibꝫ mādibulaꝝ. Et sup marginē cuiuslibet foraminis addi tamētuꝫ magnū orit̄ q̄d dētes circūdat vt forti⁹ se teneāt ⁊ fortiores existāt. Istud āt ligamētuꝫ siue pāniculus ꝓcedit a pāniculo cooperiēte craneuꝫ de q̄ dcm̄ est. Dētes d̄rīt ab alijs ossibꝫ sex ꝓprietatib⁹ Prima est q̄r oīa alia ossa in ꝑma ↄstitutōe fiunt et nullū eoꝝ fit posteri⁹. dētes āt fiunt posteri⁹. Secūda est q̄ dētes deꝑditi pñt renasci alia āt ossa minime. q̄r fiunt a sanguine in q̄ adhuc est ꝟtus spmatis si inter ipm ⁊ spma nō fuerit multū tps. Tertia est q̄r dētes vsq̄ꝫ ad finem vite crescunt.alia āt ossa nō post augmasticā etatē. Quarta est Dentes sentiunt ꝓpter id q̄d aduenit eis ex neruis a cerebro procedentibꝫ ex tertio pari neruoꝝ.aut per se aut per accidens. ꝓpter terrestreitatē.iij.de anīa Aristotiles gratia neruoꝝ ⁊ pāniculoꝝ gingiuaꝝ. Alia autē ossa nō sentiunt ꝑmo de anīa. Quinta Ossa quedam medullam habēt qua dentes carent. Sexta Dentes dislocati reduci non possunt. Neq̄ꝫ fracti restaurari sicut cetera ossa possunt.

iij.de ꝑtibꝫ.c.j
Alber.ꝑmo d̄ aīa libꝫ trac.ij.c.vi.
ꝑma ꝑmi de anatho.ossium
in practica.c.lxxi

.iij de ꝑtibꝫ ꝑmo.

scd̄o histo.iiij.

ij.de ge.aliuꝫ.iiij
v.d̄ ge.alī.c.vlti.
Auicē ꝑma primi c.de membris
Alber.xvi.de aīa libꝫ.c.fi.
D̄ra.xliij.
vij.tercij.c j.

Passiones dentium

vij.tercij.c.j. Passiōs dentiū fm Auicennā et ceteros medicine autores sunt .xij. vel.xiij.s.dolor.ꝯmotio.infrigidatio.denudatio.putredo siue pforacō siue infectio.stupor.apostēatio.coloris imutatio in viridē seu nigruz

Gal'.x.de sim. medi. petrificatio.stridor.vermis.elōgatio.supadditio ꝛ fetor. Dentib⁊ nocēt dactili granata lac nix porrū raphan⁹.mult⁹ vomit⁹.frequēs cor

Rasis.iij.ꝯtinēt ruptio cibi et pot⁹.res viscose.res dure.frigus intēsum.lesio gingiuarū ꝛ ꝯmotio frequēs dentiū. Conferūt dentib⁊. alleū cū aceto ꝛ melle.butir̄ p se ꝛ cuz melle.collutio oris cuz lacte asine.ruta. squilla ꝛ

Auic.vij. tercij c.ij. acetū ei⁹.collutio oris in mēse bis cuz vino in quo decocta est radix titimalli. Ortuz dentiū facilitāt.butir̄.lac capre.cerebr̄ galline domestice.fricare gingiuas infantis ꝛc. Mūdificāt ꝛ dealbāt dētes.acetū aristologia.capilli vsti.nitr̄ vstū.cinis de corticib⁹ ouor̄.sal vstū

Pli.xxxij. oleū onfantinū in ore retentū ꝛc. A dolore dentiū pseruāt. mane fricare dētes succo cepe.cerebr̄ canicule in oleo coctuz ꝛ seruatū ex eo semel in anno colluere dētes. Dentiū dolores curat.collutio oris cū aceto calido.acorus.alumē.alleum cum aceto.amurca olei cocta mixta aceto vel vino.succus blete.castanea. coagulū leporis missuz in aurem.mitridatū suppositū. succus nasturcij auri ptis dolētis infusus.radix plātagi,semē rose aut oleū ei⁹ in ore tētum.spine pisciū salitor̄ ꝛc. Alleū cū aceto ꝛ melle ꝯfert corrosioni dentium. Cōtra vermes valēt.suffumigatio coloqntide. semē porri mixtuz cum pice liqda ꝛ coloqntida ponat̄ sup carbōes ꝛ fum⁹ p embotū recipiat̄. Stridor dentiū in somno futurā ꝓgnosticat apoplexiā. Dētes rari breuē indicāt vitā q̄r humidū nō fuit sufficiēter obediēs ꝟtuti informatiue

xxxiiij.ꝓble.j. x.ꝓble. xlviij. Et dētes licet sint carnib⁊ duriores ꝛ fortiores facili⁹ tn̄ q̄ꝫ caro ledunt̄ a frigido ꝓpter eor̄ porositatē.xxxiiij.ꝓble.ij. Ca-

iij.tegni ro āt magis ledit̄ calido q̄ꝫ frigido.q̄r sil'e additū sil'i cōcitat in furiā ꝛ accēdit Dētes ineq̄les situ ꝛ q̄ꝫtitate inuidū ꝛ sagacē. Dētes lōgi ꝛ aliqual'r rari gulosum mēdacē inuerecundū. Dētes pruni et citrini turbidi intellect⁹ hoiem fcāt. Grossi āt ꝛ lati lasciuū ꝛ vanū. Dētes

ꝑmo.histo.xi. iij.ꝓble.xxxij. fortes ꝛ spissi lōge vite hoiem indicāt. ¶ Ligua est membr̄ carnosuz spōgiosum ꝛ molle ꝯpositum ex venis arterijs neruis ligamētis musculis ꝛ carne. ordinatū ad gustū ꝛ vt regat cibuz in ore et porrigat eum dētib⁊ queādmodū man⁹ molēdinarij frumētū molari. ꝛ ad formandā vocē et incidendā ꝛ sic ad loquenduz ꝛ aliq̄s lrās ꝓnuntianduz. Ex venis eīm ligua h̄ꝫ rubedinē q̄ est in ipa et nutricationē. Ex

Auer.ij.col. neruis musculis ꝛ carne sensum ꝛ motū. Ea eīm q̄ sentit caro etiam sentit ligua fm aristo. Et sic tactū h̄ꝫ a carne. gustū ex neruis ꝓcedētib⁊ ex tertio pari neruor̄. motū āt ex musculis noue et neruis septimi paris. Et mot⁹ ei⁹ est voluntari⁹ fm electionē aliter nō esset op⁹

Aristo.de mor.et vi.c.ij. nr̄m masticare trāsglutire ꝛ loq. Triplex āt est finis ligue. pmus est necessitatis scꝫ gustare.ij.de aīa. scōs et terti⁹ sunt de bn̄ eē scꝫ masti-

Triplex lingue finis

catiōi trāsglutiōi ꝛ loquutōi seruire. Anteriori pte ligua discernit
cibū et gustat ideo naturalr rara est vt hūores a stōacho recipiat. po x. pble. xix.
steriori trāsglutōi famulat. Ligua sm Aristo. ij. de ptib. c. x. geminū
gustādi vestigiū ondit. fissura em liguā distigui pspicuū est. ideoq
Gal. dt eā esse duplex membꝝ. Supius em ꝯmissurā neruale quasi Alber. pmo. d aia
sit distincta linea ducta p mediū longitudinis ei. vn est q apparet lib. trac. ij. c. x.
ac si cōposita sit ex duab liguis. Creator em quelibet sensum dupli
cauit vt si vnū organū piret alterꝝ saluaret. Suba ligue est caro mol vi. tercij. c. j.
lis alba quā cooperiūt vene pue intrātes sanguinee rubee vt dcm ē
Et ē mollis vt bn frāgat ꝛ moduleē voces Hō igit liguā mollissimā ij. de ptib. xvij
absolutā ꝛ latā pcipue hz vt cōmoda ad vtrūq offitiū sit. hoc est ad
sapores pcipiēdos ꝛ lrās exprimendas. Est em hō oīm maxie aialiu
sensu facilis. Unde quib non satis absoluta est blesi balbi et torti
sunt. qd vitiū litterarꝝ defect est. ligua em aut lata est aut angusta pmo. histo. xi.
aut mediocris q quidē optia et explanatissima est. Itē aut absoluta vi. tercij. c. j.
aut ꝯstricta vt tortoꝝ balborūq est. Figura itaq ligue est q sit re- Figura ligue
tro spissa ꝛ tēdat in tenuitatē. Et ideo spissas ante hntes liguas ma
le formāt sermōes. Ligue ps quedā ligula est sub qua duo sunt orifi
tia vsq ad carnē glādosam q exeūt in radice ligue. Et p ista duo fo-
ramia exit saliua que hauritoria siue fontes saliuales appellant. In
carne āt glādosa et ptib circūuicinis gnat saliua ad humectandū
liguā vt meli gustet. Glādositas circa liguam retro exns est in ipsa
velut sterc in intestinis mime digestū et in patis ad leprā multipli
cant. Palatū cui subiacet ligua est coopertū panniculo interiori sto ij. d aia. c. d gustu
machi et meri vt dcm est Preterea sub ligua st due vene magne vi xxiij. pble. iiij.
rides ꝛ plene a quib oriunt multe alie vene de quib dcm est q fre
quēter phlebotomant in squinātia. Ligua pterea in suo fundamēto Gal. viij. de iuua
hz os sile lre laude qd qmuis sit puū magnas tn hz vtilitates ꝛ mul men. c. ij.
tas qm ps maior musculoꝝ q sunt in ligua oriunt ex loco isti ossis
Et in isto osse bifurcato pēdet ꝛ mouet ligua. nā oportet oēm motū
localē hre aliqd fixū vt in de motib anialiū dt aristo. Opationibus
ligue qtuor pnt euenire nocumēta scz totalis ablatio. corruptio ꝛ di Gal. iiij. de mor-
minutio. et sic grauitas siue palisis ligue et difficultas loqle. Item bo. c. iiij.
inflatio. apostēatio, vlceratio. mollificatio. spasm. abbreuiatio. elōga vi. tercij. c. ij.
tio. ariditas. et pustule accidūt ligue. et ranula sub ligua q est qdam
excrescētia silis glādule impediēs liguā in suis opationib. Nocētia Nocentia lingue
et grauitatē ligue inducētia sunt. nuces litargiriū crapula ꝛ ebrie-
tas. Ulcerāt liguā vrtica ꝛ lac titimalli. Exsiccātia liguā sunt. cau-
lis galle piretꝝ sinapis. Curāt mollificationē ligue. nasturtiū nitrū
sal sinap. Grauitatē ligue curāt. caulis. ꝯfectio anacardina. mumia
thus. yerapigra. Pētafilonis radicis decoctio ꝛ saphir lapis. dolorē
ligue curāt. Absinthiū atramēta vsta ppsita sub ligua cū hermoda-

De nocumento lingue

etilis curāt ranulā sub ligua. Fricare liguā cum saluia facit loq̄ citi⁹ Apostēata ligue et radicis ei⁹ curāt. aloes cuz melle ꝛ vino. epatica cū melle. ficuū. siccaꝝ apozima ꝛc. Debilitatē gust⁹ tiriaca maior reformat. Ligua velox ad loquenduz hoiem simplicē mali intellectus fcat. Cui⁹ ligua balbutit ille van⁹ instabilis iracūdus ꝛ debilis iudicaꝛ. Si ligua intpata repēte fiat. aut apopleticū aliq̄d corpis aut melācolicū hmōi efficit. Ligua grossa ꝛ aspera sagacē malitiosum nouigerulū impium oñdit. Ligua subtilis ingeniosum sagacē facile timidū indicat. Ebrioꝝ ligua peccat q꞉ aīa patiēte ligua patiꝛ q̄ est loquutōis ṗncipiū. nō ꝑ se sed gratia organi indispositi queadmodum scriptor peccat patiēte pēna. Et ideo etiā timentiū et rigētiuz ligua titubat ꝓpter porositatē siue spongiositatē ligue in quā hūiditas per frigus cōpellitꝛ. Ligua ṗter sermonē mltoꝝ est fcatiua vt in febrib⁹ ꝛ acutis morbis q꞉ susceptia est hūiditatis et sup̄ pulmonis extremitatē puta trachee arterie sita. vnde varias hꝫ dispōs. Et in brutꝭ coloraꝛ fm cutis exterioris colores eo q̄ est q̄si ps exterior int⁹ ꝯclusa. Facile etiā ligua patiꝛ a corpe. difficile ꝟo ꝯplexionē stomachi ex colore ipsi⁹ et dispōne. sicut cerebri ꝯplexionē ex oculi q̄litate iudicam⁹. Est eñ iuditiū difficile vt dt senior dulcē et vnctuosum saporeꝫ ligua nō sentit. sicut amaꝝ salsum et acetosū q̄ sunt corruptōs et excessus. Surdi oēs ꝑ nares loquunꝛ q꞉ sursum cū maiori anhelāt conamie. Plorātes acute loquūꝛ. q꞉ modicū et imbecillē emittūt spm̄ Ridētes āt grauiter. eo q̄ vehemēter emittunt. Pueri mlieres ꝛ iaz senes et eunuchi ꝛ nō gñantes acute loquunꝛ. ꝓpter debilē spm̄ qui modicū aeris mouet. Uiri āt grauiter loquunꝛ. q꞉ sunt calidi et fortes spū et anhelitu mltum de aere ꝯmouētes. Accidit tñ qñq꞉ q̄ pueri ante debitū tps loquutōis pfecte loquunꝛ. quos aliq̄ dicunt esse mōstra sicut dt Haliabēragel de quodā regis filio. q̄ trāsactꝭ. xxiiij. horis post ei⁹ natiuitatē signa fecit cū manu et loquebaꝛ. Ego sum nat⁹ informat⁹. et nat⁹ sum ad iudicandū amissionē regni Agedeir et destructionē gētis almani. Cui⁹ causa est aut fortitudo ꝟtutis informatiē circa ligue pfectionē. et mot⁹ aīe circa interiora. Aut mercurij domineū ascendētis in ꝓpria domo. Aut vt ego opinor diuina ꝑmissio. Unde eliciꝛ q̄ ante auditum loqui potest homo queadmodū aues. sed nō intellectualr ꝛ cum deliberatiōe. Multotiens eñ cantus et verba egrediunꝛ a nobis. sed nō cum volūtate vt in melancolicis et maniacis videm⁹. qui etiaz loquunꝛ ornatissimū sermonem quē nunq̄ꝫ audierunt. Balbutiētes nequeunt loqui submisse et tēperate vt reliqui. sed in altum ducunꝛ q꞉ vocatio eoꝝ impediꝛ ab aliquo impediēte. Hinc et melācolici adusti qui facile ledunꝛ a vino balbutiūt. q꞉ velociter fantasiam imitanꝛ. Et motus interiores ṗcipites sunt et inordinati. Faux est locus vbi guttur et meri ꝟsus

De faucibus

vij. aphorꝭ. xli.
Michaelscotus c lxix.
iij. ꝓble. xxxij.
viij. ꝓble. xlij.
xxxiiij. ꝓble. iiij.
v. de gñatōe anīalium. c. vi.
ṗma aphorꝭ. j.
xxxiiij. ꝓble. v.
xi. ꝓble. ij. et. iiij. et. xv. et. xvi. Et xxx. ꝛ. xxxiiij. ꝛ vl.
v. ō ge. alī. c. 7. i fi
xi. ꝓble. xxvij.
In natiuitatib⁹.
Pe. xxx. ꝓble. j.
xi. ꝓble. xxxviij.
Gal. ꝯmen. xxxv. aphorꝭ. iiij.

os iunguntur. qui ore apto bene potest videri certissime. vnde Mundinus Fauces sunt loca ampla glãdosa apta suscipe superfluitates. et ideo frequẽter apostemantur et vocãt vulgares gotiũ. Et in fine harũ existit principiũ cãne et meri vbi situatur cooptoriũ qd hora trãsglutionis cibi claudit foramẽ epiglotis. ne aliqd cibi vel potus descẽdat ad pulmonẽ et suffocationẽ faciat. Fauces patiuntur apostẽationez vt in squinãtia. fluxũ humorum. dolores et tumores. vlcera et pustulas. et rerũ extrinsecarum infixionẽ. asperitatẽ et scabiem ex distillatiõe hũoris ad ipas q et tussim excitat. Naz talis distillatio est peior q̃z ad nares et melior q̃z ad pulmonẽ. Cõferũt faucibus ficus sicce. lac gargarisatũ. mel. sinapis radix et semen. Nocẽt faucibus stafisagria. titimallus Purgãt fauces pẽtafilon. et sandaracha cũ melle. Apostematibus et tumori faucũ conferũt. aloes cum vino et melle. agresta cocta cuz melle ficus sicce. pix humida linita cũ melle. oua calida &c. Asperitatẽ fauciũ curant. oleũ. vitella. sorbilia ouorum. succus et radix liqritie Fluxũ humorum ad fauces curat. thimus cũ sinapi exterius applicatus. collutio oris cũ vitriolo. origanũ &c. herba tribuli elixa trita cuz melle vlcera faucũ sanat Accidit pterea faucibus q̃ sunt principiũ gutturis apostema dcm̃ squinantia q̃tuor habẽs spẽs anhelituz impediẽs. et viam cibi opilans. ex fluxu humorum ad guttur a capite pueniens. Cuius cura est abstinẽtia a cibo. vigilia. phlebotomia. pharmatia. diuersio ad inferiora. clisteria fortia &c. A pprietate curãt apostema gutturis. nodella. flos viole. filũ cum quo strangulatur vippera collo squinãtici appositũ. stercus lupi. stercus canis comedẽtis ossa. alleũ gargarisatũ. anisum cum melle ysopo et aceto. cepe cum ruta et melle &c. ¶ Uua est substãtia carnosa peudẽs supra ptem supremã epiglotis sicut velamen pendet a palato supra viã epigloti et cartilaginẽ cimbalarem. et supra viam meri. Et eius substãtia est plena venis et arterijs formata instar papille mamille siue grani vue. supius amplũ et grossum inferius ãt strictũ et acutũ. Et visu percipitur pẽdere supra ligue radicẽ aperto ore et ligua demissa. ad quã frequẽter cerebri descẽdunt superfluitates. Ideoqz primũ eius iuuamentũ est prohibere eas superfluitates ad pulmonẽ et stomachũ confluere. Scdm̃ est modulare vocem refrangendo aerem q est ipsius materia. Tertiũ alterare et repercutere aerem ne frigidus ingrediatur pulmonẽ. Quartũ est prohibere res extraneas vt fumũ pulueres et silia subingredi guttur. cãnam pulmonis et meri. Quintũ est q cũ loquitur homo supponitur meri ne aer ad stomachũ descẽdat et ipm̃ ledat. Sextũ est qz tpe trãsglutõis prohibet rem trãsglutiendã ingredi tracheã. Est pterea quedaz caro pãniculosa pendẽs a palato et annexa sibi et pendet sub vua q̃ etiaz cooperit caput dicta algasmach cãne vt multiplicetur custodia. Et sub illa carne est os paruũ hñs quatuor latera quod quadrilateruz

Celsus quarto medicine
Gal. ad glau. tractatu. ij. c. j.
ij. aphoris. xvij.
ix. tercij. c. viij.
Dia. clxxxviij.
q̃rto de interioribus
Gal. c. vi.
Et. vi. meimir
Nico. ser. ii j. c. ij
Plinius. xx.
Gal. x. de vti. pti.
Auic. ix. tercij
Auer. ij. colliget.
Gal. pmo de morbo. c. vi.
Alber. pmo de aĩa libro trac. ij. c. x.

De Vua

vocat̄.et duo latera supi⁹ st̄ et duo inferi⁹ ad qđ dicta alligat̄ caro

Nico.ser.vij. tractatu.j.c.xxxiiij. Due amigdale sunt duo mēbꝛa carnosa quibꝫ admixti sunt nerui in foꝛma oblōga in radice līgue sita post vuā ante ꝑncipiū meri a duobꝫ lateribꝫ velut quedā auricule ꝑue carnose neruose vt sint foꝛtes

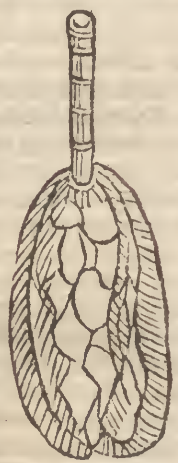
Auic.ix.tercij Et sunt in figura sicut due glādule rotunde cum quadā lōgitudine Juuamentū ambaꝝ est ꝯtinere et coartare aerē v̄sus caput caune ne expellat̄ penit⁹ ꝛ simul qn̄ fit cōtractio coꝛdis. Patit̄ vuula apostemata vlcera ꝛ relaxationē. Cōferētia passionibꝫ vue ꝛ amigdalaꝝ sunt.artemesia.betonica.radix peonie.poꝛtulaca.rosa.sal cuꝫ melle.viole.Fluxū ad vuā et amigdalas ꝓhibēt.agresta cocta cū melle aut dulci vino.mastix masticat⁹.folia plātaginis ꝛ radix masticata. Casui vue ꝯferūt.acetū gargarisatū.alumē.dyaysopū.dyapꝛassiuꝫ.rosa.oꝛiganū ꝛc̄.Amigdale sil'r patiūt̄ apāta ꝛ vlcera q̄ curāt̄ aloe.alumine.balaustia.ouo crudo.pituria.lacte capꝛe gargarisato ꝛ poꝛtulaca

De Pulmone et Cāna ei⁹ ca.xlviij.

Pulmo est membꝝ spermaticū dictum ventilabꝝ coꝛdis offitiale cōpositūꝫ ex ꝑtibꝫ quaꝝ ꝑma est rami cāne.scđa rami arterie venalis.tertia rami vene arterialis.q̄rta caro mollis.rara.aerea.creata ex tenuioꝛe et subtilioꝛe sanguine q̄ ei⁹ extat nutrimētū.plurimū meatuū offitio spirādi delegatū. Rami cāne ingrediētes pulmonē sunt aliq̄ꝫtulū molles vt pn̄t motui totaliter obedire Et terminant̄ vsqꝫ ad vltimā pulmonis suꝑfitiē ꝛ pāniculū ei⁹. Rami āt arterie venalis siue vene pulsatilis sūt vni⁹ tunice sicut vena nō pulsans et oēs pulsant hoc est dilatant̄ ꝛ ꝯstringunt̄.An āt sil' ꝯstringantur ꝛ dilatant̄ cum coꝛdis dilatatōe ꝛ ꝯstrictiōe ē inter autoꝛes diuersitas.Vult tn̄ plusq̄ꝫ cōmētatoꝛ.ij.tegni ꝯmen.xxxv.quāuis venalis arteria in pulmone ramificata cū coꝛdis dilatatiōe dilatat̄ tn̄ reliq̄ tūc ꝯstringunt̄ Et cū coꝛdis ꝯstrictōe cōstringit̄ cū reliq̄ tūc dilatant̄.q2 in ꝯstrictiōe coꝛdis claudit̄ oꝛifitiū venalis arterie.alteri⁹ auteꝫ aperit̄.Ducit̄ eīm aer ad coꝛ qn̄ venalis arteria dilatat̄ hoc mō.Nā dilatato pectoꝛe dilatat̄ pulmo ꝛ cāna ei⁹.et dilatata cāna aer exterioꝛ oꝛe recept⁹ in ipam ingredit̄ et trāsit in ramos ei⁹ vbicūqꝫ ī pulmone sitos.ꝛ ꝑ poꝛositates coꝝ trāsit in poꝛositates carnis pulmonis in quibꝫ quadā digestiōe ꝑparat̄ ꝛ subtiliat̄ et sic ꝑparat⁹ trāsit ꝑ poꝛositates arterie venalis in ꝯcauitatē ei⁹ ex qua trāsit ad coꝛ re

Margin notes (left): x.tercij.c.j. — .iij.de ꝑtibꝫ.c.vi. — Nico.ser.iiij.tracettu.j.c.ij. — Dš.a.xcix. — Gal.viij.de iuuamen.c.j. — Auic.x.tcij.c.j.

Trachea arterea

frigerando calorē eius et spm̄ vitalē. ipm etiā cor cū ꝯstringit nō im
mediate expellit ad pulmonē qḋ expellit sed pmo ad arteriā venalē
Et p porositates arterie venalis aer calefact⁹ et fum⁹ capinosus q̄
est excremētū digestiōis sanguis in vētricl'o sinistro in gn̄atiōe spūs
trāsit ad porositates carnis pulmōis. ex qb; p porositates ramorum
cāne pulmōis intrat in eos ꝛ ex eis trāsit in cannā ex qua puenit ad
os ꝛ exspirat. Un̄ ꝯcludūt qdā auctoritate gal'. ꝙ cū cor ꝯstringitur. .vij. de iuua.c.ij.
arteria dilatat. qḋ v'ificat de alijs arterijs a venali. Nam pulmo est
magn⁹ q̄ pt multū in se aeris ꝯseruare vt ḋr in de respiratōe. q̄re nō
oportet ad pulmonis dilatationē etiā arteriaȝ dilatari venalē. q̄ꝫ ulꝫ
p aliqḋ spatiū dilatat ad ꝯstrictionē cordis vt in eā recipiat qḋ p cor
expellit. Si vo ad pulmonis extēsionē dilataret arteria ꝯtinuo ꝛ su
bito aer duceret ad cor qḋ est incōueniēs. et erit anhelit⁹ et pulsus
vna opatio qḋ gal'. reprobat. Rami vene arterialis duas hn̄t tūicas
sicut arteria ꝓpter tutelā sanguis subtilis vaporosi quē portat a cor
de ad pulmonē nutriendū vt patuit. Sȝ arteria venalis hȝ vnā tu- Gal'. de iuuamē.
nicā vt facili⁹ obediat dilatatōi cordis aut pulmōis. ꝛ copiosi⁹ intra vij.c.ij.
ret in ipam aer. ꝛ exiret sil' cū aere fumositas expulsa p ipam ad pul
monē. Et adiungunt rami vene arterialis ramis arterie ꝛ trachee.
vt cibent ex eis. Nutrit āt solus pulmo fm gal'. sanguine arteriali viij. de iuua.c.j.
misso a corde ad ipm p venalē arteriā. Nō ꝙ solo sanguine arteriali
qꝛ Auer. ij. col. ḋt Aristo. voluit ꝙ oīa nutriant sangīe venali et arte-
riali sil' ita ꝙ arterialis sit sicut formator ꝛ pfectior respectu venalis
Nutrit āt leuissimo sanguīe ꝛ digesto pfecta digestiōe. Et ideo qdā
opinant ꝙ nutriat sanguīe cholerico ꝓpter leuitatē ꝛ spumositatem pmo histo.xvij
Et ꝯtinet multū de sanguine nō intra se sed in venis q̄ in dissectis
alib; euacuat grā cui⁹ decipiunt hi q̄ autumāt pulmonē esse sangui
ne vacuū. Caro pulmōis est rubea naturalr vt pȝ in abortiuis q̄ in Alber. pmo ḋ aīa
matricib; nō respirāt. Sed alba accn̄r ꝓpter aeris domineū et frigi lib; trac.iij.c.iiij.
ditatē illi⁹ qḋ ōndit ad ipm. Est em̄ pulmo patissim⁹ suscipe reuma
fm gal'. in de phlōia. Et est rara vt in ipa accipiat aer et digerat et
supfluitas pulmonis ab ea expellat. Pulmonis itaqꝫ subā est instar Auic. x. tercij.c.j
rethis ꝯtexti ex ramis trachee q̄ pmū diuidit in duas ptes dextrā ꝛ
sinistrā. deinde q̄libet in ramos. ita et arteria venalis ex sinistro cor
dis vētricl'o ꝓgrediēs. et vena arterialis ex dextro ventricl'o ortum
hn̄s. Qui rami se diuidēdo in ramos capillares ad inuicē ꝯtinuāt
et cōtexunt sicut rethe. qūo epar ex venis ꝯterit sicut tela fm aliqs
vacuitates rethis replet caro mollis rara et spōgiosa. Pāniclus āt Alber. pmo ḋ aīa
ad quē teriant orifitia dictoꝝ vasoꝝ est rar⁹ et neruosus p quē pul- lib; trac.iij.c.ij
mo sentit ꝛ coopit pulmonē. Pulmonis itaqꝫ ptes integrales st̄ ca Pulmonis ptes
ro pāniclus et tria vasa. Sed ptes q̄ꝫtitatiē sunt qnqꝫ. due in pte si-
nistra et tres in dextra q̄ dicunt ab Auic. rami ei⁹ siue fimbrie. q̄ꝝ

due in sinistra et due in dextra ordinate sunt in cordis euētatione et
[Auic.x.tercij.c.i] anhelitū. Tertia vo q̄ ad dextrā maior fimbriaꝝ ei⁹ est ve quiescēs
dicta pomū granatū siue culcitra ordinata poti⁹ in vene magne su
stētacl'm et stramētū. Dextra āt pulmonis ps pl'es habuit ramos q̄3
sinistra ꝑterea q2 cor est mag3 decliue ad sinistrā ptē. addēs pti sini
stre qd occupat spatiū ei⁹. Figura pulmonis ē ad figurā clibani siue
pectoris. in pte posteriori lōgiorē h3 magnitudinē q̄3 in anteriori Et
d2 q̄3uis pl'es hēat ramos in dextra pte tñ quo ad q̄titatē magis est
in sinistra q2 due pēnule sinistre st3 maiores trib9 dextris. Juuamē
[lij.de ptib9.j.] tū siue pulmōis vtilitas q2 delegat⁹ est spirādi offitio originē sui mo
t⁹ ex corde accipiēs. sed sua tū āplitudine tū inanitate aditū spiritui
patefacit cū em̄ attollit' influit spūs. cū ꝯbit' effluit. ad cordis palpi
[Auic.x.tercij.c.i] tationē nō ptinēs sed attrahens aerē quē digerit et p̄parat cordi sed
[Alber.pmo d aia] epar sanguinē. et plus de aere retinēs q̄3 cor indigeat in vno pulsu.
[lib9 trac.iij.c.ij] qd ideo fit vt si ꝯtingat ex aliq̄ cā attractōis impedimētū. aut ex sub
mersiōe. aut ꝑter longā vocē ꝯtinuā. aut cū abhorret aerē vt q2 fetet
aut corrupt⁹ est q̄litate mala q' hēat aliqd aeris in pulmone vñ cor
[lij.de ptib9.vi.] euētet'. Rane idcirco q2 ꝯcauū et pauci sanguis fungosum spume si
[Aristo. in de re-] milē hñt pulmonē diu sub aq̄ morari pñt. Aer āt a pulmōe digest⁹ ꝛ
[spiratōe.c.j.] direct⁹ cordi est vt euētet calorē cordis ꝛ vt nutriat ꝛ restauret spm̄
[Gal'.viij.de iuua] vitalē in corde et aīalē in cerebro ex suba aerea digesta que vincit in
[men.c.j.] suba spūs. licet sit mixt⁹ ex pluriū elemētoꝝ subijs. Principalis aūt
attractōis aer3 vtilitas ē vt recēs aer frigidus hēat' int⁹ et expellat'
inde q̄ iā intēsus ꝛ fumosus fact⁹ est q̄ ad caloris non v3 tpamētum
Trachea āt arteria q̄ cāna pulmōis silitudinarie nūcupat'. nō ē nisi
in hñtib9 pulmonē. via exñs aeris ad pulmone3. sicut meri via cibi
ad stōachū. in suba est pellicularis ꝛ cartilaginosa. Est em̄ membꝝ
organicū ꝯpositū ex pl'ib9 ꝯsilib9 cartilaginosis pāniculosis ptib⁹ et
[Auic.x.tercij.c.i] neruis orietib9 a sexto pari neruoꝝ. Cui⁹ figura est oblōga ꝛ rotūda
[et.xiij. de aialib⁹] ab āplo ad strictū ꝓcedēs. supius terīatū ad epiglotū. inferius āt ad
pulmonē ad quē cū venerit in duas diuidit' ptes vt dcm̄ est. Tra-
chea in pte posteriori vbi tāgit est pāniculosa vs3 ad epiglotum qd
est ex toto cartilaginosum vt dicet'. ne anhelitū impediat. et buccel-
lā p meri transeuntē cōpmat. Sed in pte anteriori est cartilaginosa
eo q' vocis organū oīno cartilagine indiget. Si em̄ esset ossuosa nō
posset flecti ad formatōem vocis. et impediret transitū multi cibi et
solidi p meri. Et si fuisset carnosa aut pāniculosa nō pmāsisset apta
sed pites cōcidissent. Et nō est vna cartilago sed pl'es ꝯtinuate liga
mētis q̄ pāniculus tegit et cōphendit oīa illa intrinsec⁹ pāniculus le
uis ad siccitatē et duritiē declinās aliq̄ntulu3 vt resistat catarris et
sputis malis et vapori fumoso redeunti ex corde. et vt nō mollificet'
pcussiōe voc3. Cartilagines sunt dure ne facile ab extrinsecis ledāt'

plurificate ordinatim posite ad extēdendū ꝛ ꝯtrahendū. Nā canna extēsibilis est in respiratōe et attractiōe aeris. ꝯtrahibilis aūt in expulsiōe ei⁹. Rotunde vt sint securiores a nocumētis. Sed semicirculares ꝛ gibbose v̄sus anterius. plane v̄sus meri donec declināt ab ysophago ad pulmonē. vbi rotunditatē circuloꝝ recupant. Juuamētū trachee est deferre aerē ad pulmonē et educere fumos capinosos et coadiuuare in formatōe vocis. Epiglotis āt est cāne pulmonis extrēitas grossa et solida cui⁹ eminētia in gutture apparet. cōposita ex musculis. neruis. cartilaginibꝫ. et pelliculari suba q̄ velaꝛ. Et ī hora trāsglutōis sursum eleuaꝛ v̄sus os. ne sui duritie cibi transitū impediat. Et coartaꝛ cooptura q̄rundā suaꝝ cartilaginū ne cibꝫ ingrediaꝛ. q̄ si ingrediꝛ tussim excitat et in pulmōe aut corrūpiꝛ aut cū tussi expelliꝛ. Musculi sunt. xx. duodeci inter cartilagines ei⁹ et octo inter epiglotim et mēbra circūiacētia. Nerui āt ascēdūt ab vnoquoqꝫ latere vn⁹ q̄ oriunꝛ a sexto pari neruoꝝ cerebri fm Gal. q̄ dicunꝛ reuersiui siue nerui vocis. qꝛ ꝓprie sunt p̄ncipiū mot⁹ vocis. Et nō directe venerūt ad epiglotim vt sint fortes. et ad designandum q̄ vox non solū depēdeat a cerebro tanq̄ a p̄ncipio volūtarij mot⁹. sed etiā a corde tanq̄ ab eo in quo formanꝛ ꝯcept⁹. Cartilagines epigloti st̄ tres. Prima est scuto sil'is oblōgo sub mēto apparēs dicta peltalis siue clipealis. Scd̄a dr̄ nomē nō h̄ns posita v̄sus meri. Tertia cimbalaris q̄ peltalē coopit. Causa ꝓpter quā epiglotis est cartilaginosa totalr̄ est vt sit sonora ꝛ vt ad ip̄am melior fiat aeris refractio. Figura epiglotis est rotunda. Situs ei⁹ est post radicē lig̃ue in sup̄mo trachee interi⁹ in gutture in oppōe directa cōtra foramē palati qd̄ venit de naso. Utilitas epiglotis nō est ꝓpter vocē sed ꝓpter retētionē anhelit⁹. ꝛ ideo clausura epiglotis q̄ est sicut clepsedra in hora anhelit⁹ est erecta eleuata. sed in hora trāsglutōis cadit sup̄ epiglotim et claudit ip̄m. qꝛ res q̄ trāsglutiꝛ primū cadit sup̄ radicē clausure epiglotis. deinde trāsit supra dorsum suū Meri etiā inter trāsglutiēdū descēdit et epiglotis ascēdit ne trāsitū cibi impediat vt dcīn est. Auicēna āt. x. tercij. c. ꝫ. dt̄ q̄ epiglotis est instrumētū ad cōplendā vocē et vt teneaꝛ anhelit⁹. Et in medio epiglotis est corp⁹ sil'e lig̃ue fistule in figura et ꝓprietate. Sed in subst̄ātia est membranosum et adiposum p̄ncipalissimū vocis organū vt impletū spiritu nō rumpatur Et vt madefiat ꝓpria humiditate. et non sicut fistulaꝝ lig̃ue siccitate frequēter acquisita. aliqua indigeat humiditate. Unde qꝛ natura est prior et ꝑfectior arte. lig̃ue fistule potius huic corpori assil'atur. quāuis omnia aīalia sanguinea habēt cor quasi focum quo nature fomites et p̄mordia ignis natiui ꝯtineāꝛ et seruenꝛ eundemqꝫ tutū esse veluti arcem corp̄is toti⁹ necesse est. ꝛ epar cibi coquēdi gratia

Gal. in de voce Auer. ij. col.

viij. de iuua. c. ij.

Gal. viij de iuua. c. ij.

Auic. ꝑma primi de anatho. epi.

Figura Epiglotis

Alber. p̄mo d' aīa libꝫ trac. iij. c. ij.

Gal. viij. de vtili pti. c. ij.

iij. de ptibꝫ. vij.

de motibꝫ aīium

Sola tñ spirãtia hñt pulmonē q̇ pectoris ꝯcauitatē replet in q̄ tāq̄
Pli.xi.naturalis in culcitra coꝛ situaꝛ̄ vt patebit. vñ aq̄tica vt in plⁱmū carēt gutture
histo.c.xxxvij. pulmōe et voce. Dꝫ vt in plⁱmū qꝛ triplices sꝛ̄ pisces. Aliq̄ dūtaxat
ij.de aīa.c.d sono sonū fatiūt oꝛe aut brāchijs vt luci⁹ et carpo ꝛc̄. Alij videnꝛ̄ vocare
iiij.histo.ix. sed nō vocāt vt cuculus aper. pecten piscis. hñt em̄ spm̄ inclusū quē
dū atterūt atqꝫ agitāt sonos illos elidunt sil'es vocibꝫ. Tercij vocāt
vt delphin⁹ q̇ hꝫ pulmonē et guttur sed caret ligua absoluta ꝛ labrꝭ
Pli.xi.c.xvij. ideoqꝫ imꝑfecte vocat. Pulmo q̄ꝫto mioꝛ coꝛꝑibꝫ tāto velocitas ma
ioꝛ. Sitis intēsa q̄ nō facile sedaꝛ̄ ꝑ frigidū potū indicat pulmonē ca
ij.tegni lidioꝛē q̄ꝫ opoꝛtet. Phlegᷓta inter loq̄ndū cū tussi expulsa frigidioꝛem
vox clara aspera ꝛ sonoꝛa siccioꝛē. obscura āt et lenis hūidioꝛē. Pul-
vij.aphorꝭ.xxxix. moni ꝛ carni ei⁹ accidūt egritudines ex hūoꝛe reumatisante ad can
nales ipsi⁹. vñ gñanꝛ̄ squināntia tussis ptisis q̄ est vlceratio pulmōis
raucedo. asꝑitas vocis. disnia. Et ex coadunatiōe hūoꝛis in pēnulis
ipsi⁹. vñ fit empima. asma. ꝑiplemonia. emothois. et pleuresis q̄ est
egritudo pāniclⁱ tegētis costas vt dc̄m est. Itē accidit doloꝛ lateris
diminutio ꝛ variatio vocis ꝛ hanelit⁹ ꝓpter q̄ pulmo creaꝛ̄ a natura
v.aphorꝭ.xxv. Nocēt pulmoni frigida vt nix glacies aer frigidus. vēt⁹ boꝛealis. aq̄
x.tercij.c. de apo multū frigida. Et maxie frigidū actuale siue poñale. pectoꝛibꝫ senuꝫ
steatibꝫ pul. excarnatis ꝯualescētiū. q̄ꝫuis aq̄ frigida ꝓsit ꝛ ꝯfoꝛtat pulmonē cali
scđa ꝑmi.c. d aq̄. dū et siccū. aer grossus paludinosus. nebulosus et vētosus. fumus ꝛ
puluis frumēti. furoꝛ. ira foꝛtis. mlᵗa tristitia. oē exercitiū laboꝛiosuꝫ
vox nimiū exaltata et multū ꝯtinuata ꝛ violēter emissa et maxie p⁹
repletionē cibi ꝛ humoꝝ vt lectio aut p̄dicatio. somn⁹ ꝛ vigilia imo-
derata. et oīa acuta. salsa. amara. pōtica ꝛ acetosa. cibi grossi ꝛ viscosi
et repletio īmoderata cibi et pot⁹. alleū. castanea. lētes ꝛc̄. denudare
pect⁹ aut in sole aut in vmbꝛa. Cōferūt pectoꝛi panis bñ fermētat⁹
et mōdus. ptisana triticea ꝛ oꝛdeacea. carnes bōaꝝ auiū. agni. hedi. ꝛ
lactātis vituli. capoli. oua soꝛbilia. lac recēter mulsum. butiꝝ recēs
coctū ꝛ crudū. case⁹ recēs sine sale. pisces ꝑui petrini bonaꝝ aquaꝝ
anguille recētes. amigdale dulces ꝛ amare. passule enucleate. sinapꝭ
ysop⁹ vinū enulatū ꝛc̄. Mūdificāt mēbꝛa anhelit⁹. absintheū. acetū
squilliticū. anisum. aq̄ mellis. aristologia. butiꝝ cū ꝫuccaro. cinamo
mū. cubebe. enula. ficus sicce. liq̄ritia ꝛc̄. Abstinētia a cena ꝛ in intro
itu lecti cape vnū coclear de coꝛiādro p̄parato et vti abstersiuis si-
ne moꝛdicatōe cito sanat sine molestia raucedinē. Catarro ꝯferunt
acetū. auellane. cinamomū. vitella ouoꝝ. pill'e ꝯtra catharruꝫ. Rosa
nocet catarro et foꝛtiter redolētia ꝛ acuta. Clarificāt vocē. alleū ace
tū squilliticū. caulis succ⁹ deglutit⁹ post masticationē. liquiritia ꝛc̄.
Anxietatē inducūt. coloq̄ntida. epithimū. eufoꝛbiū. fungi scamonea.
Anxiosis ꝯferūt. alleū. lac asine nouiter mulsuꝫ. berillus lapis. cimi
nū. sicce fic⁹. gētiana. nasturtiuꝫ. millefoliū. succus viole. sinapis ꝛc̄.

Contra raucedinē

Nocent tussi acetū. mel nuces ꝛc. Cōferūt tussi alleū coctū cū lacte amidum cum zuccaro et oleo amigdalarum. enulatuum vinum. liquiritia nasturtium cum melle. Poma vlcerāt pulmonē Cōferunt ptisicis pulmo ꝛ cor anseris betonica cū melle ꝯfectio satirion dyarodon lapis sileuites. Et quia pulmo ē necessari⁹ ꝓpter hāelitū ꝛ vocē ideoqꝫ de hijs pauca dicētur Est āt hanelit⁹ mot⁹ ꝯposit⁹ ex inspiratiōe et respiratōe aeris inter quos duos mot⁹ due cadūt quietes medie quia sunt mot⁹ ꝯtrarij qui sine qꝫete nō succedūt ꝛ ꝯiūgunt̄ vn̄ sic pulsus ꝯponit̄ ex motib⁹ et quietib⁹ Et notificat̄ magis p motū ita et anhelit⁹ qui seruit pulsui sicut digestio cibi in stomacho famlat̄ digestiōi cibi in epate Et quia calor pulmōis ē debilior calore cordis ideoqꝫ tumefactio ei⁹ nō ē ita frequēs sic cordis Anhelit⁹ sunt q̄tuor cause effectiua formalis materialis et finalis Effectiua est duplex ꝑncipalis est ꝟtus naturalis siue vitalis cui subfuit volūtas. fit em̄ in somno ꝛ infatigabilis est. Et egritudines opilatiue cerebri et nuche et maxie a quib⁹ ꝟtutes volūtarie motiue descēdūt in lacertos hanc impediūt opatōꝫ et aliquādo ipaꝫ auferūt vt in apoplexia pꝫ ab eodē etiā ꝑncipio ꝓcedūt puls⁹ et hanelit⁹ licꝫ nō eodē mō. Instrumētalis est mltiplex quia instrumenta hanelitus sunt diaphragā pulmo trachea arteria epiglotis ꝛ vuula Et quidā addūt pect⁹ siue musculos pectoris et os et nares. ista tn̄ instrumēta nō eq̄liter opant̄ in factiōe hanelit⁹ nā quedā opant̄ ꝑncipalr quedā min⁹ ꝑncipaliter de ꝑncipali instrumēto est diuersitas Aristo. em̄ videt̄ q pulmo sit ꝑncipale instrumentū vn̄ dicit respirant aialia queqꝫ quecūqꝫ hn̄t pulmōeꝫ. et delphin⁹ piscis respirat q caret diaphragāte. arteria venalis q̄ in pulmōe ptit̄ apparet fm Arist. esse ꝑmū hanelit⁹ instrumētū quia cū dilatat̄ statim fit inspiratio ꝛ cū ꝯstringit̄ exspiratio. fungitur itaqꝫ duntaxat offitio accipiendi reddendiqꝫ spūs Et nihil aliud nec siccū vl̄ hūidū pati ipa videt̄ sed vbi in eā tale quid deerrauerit tā diu torquet̄ dū excutiat quod delapsuꝫ est vn̄ Linguā ꝯpescas dū ꝑbes faucib⁹ escas Sed Gal. vult q diaphragā sit ꝑncipali⁹ instrumētoꝝ hanelit⁹ et pulmo fistulis plen⁹ est receptaculū spūs siue aeris. motu em̄ diaphragātis mouet̄ pect⁹ et motu pectoris pulmo quo moto mouet̄ trachea Preterea anhelit⁹ nō est dūtaxat ꝓpter refrigerare calorē cordis sed etiā ꝓpter nutrire calorē vitalē Nutrimētū āt ignis nō est aq̄ sed aer. vn̄ et pisces q hn̄t brāchias non solum attrahēdo aquā refrigerant cordis calorē vitalem sed etiā per subtiles poros capiunt aerē nutriendo spm̄ vitalem. qui est ꝑmixt⁹ aque. Aer em̄ non solū supnatat sed etiā miscet̄ aque aliqualr. quod pꝫ ex eo quia gelidū exeunte spū cōgelat̄ aqua et inspissatur. Et spirātia in terra degunt vt talpe in quē p poros aerem penetrare nēo sane mētis dubitat. Ex his etiā liquet q mot⁹ hanelit⁹ sit mixtus ex naturali et voluntario vt patuit in ꝯmētario ꝑuuli phie. Cā

ij. de aia
Gal. de disina. et vtilitate anhelit⁹
Auic. x. tcij. c. ij.
Trusian⁹. ij. tegni ꝯmen. xxxv.
Auer. ij. col.
ij. de aia
in de respi.
ij. histo. xv.
iij. de ptib⁹. vi.
ꝑmo histo. c. xvi.
in de vti. hanelit⁹
Gal. de iuua. hanelit⁹ c. ij.
Pli. ix. naturalis histo. c. vij.
iiij. metheoroꝝ
Gal. de iuua. hanelit⁹. c. ij.

iij.de ptib; vi.
Et in de respi.
de vtili. hanelit⁹
c.ij. Et. xiij. de iu
ua.mem.c.iij. Et
in ð vti.respi.c.v

Gal.iiij.interio-
rū.
Trusian⁹.ij.teg.
ɔmen.lxxxi.
Nico.iiij.ser.c.ix
trac.iij.c.ij.

xxxiiij.pble.xlviij
Auic.x. tercij .c.
xviij.
pmo ꝑgnosticon
cañ ꝛ ɔmē.xxvij.
x.tercij.c.ix.
Gal. interiorum
iiij.

xxxiiij.pble.x.ꝛ.iz
xi.pble.xli.

x.tercij.trac.ij.c.i
iiij.histo.ix.
Aristoti.xi.pble.
iij.v.et.vi.

formalis Est debita ɔpositio dictaꝝ pcium hanelit⁹ q̄ scdm Aristo. magis attribuit pulmōi q̄z diaphragti Cā materialis subiectiua est pulmo sed cū qua est aer Causa xo finalis fm aristo. est euentatio ꝛ refrigeratio cordis. sed autoritate galieni Et custodire innatum et vitalē calorē Custodit āt p flabellatōz.hoc est frigidi aerꝫ attractōz mensurate ꝛ p expiratōz hoc est fumositatis expulsiōz Et fm auicꝫ. est implere pulmonē aere frigido donec ppareť p paratōe cordis ꝛc. Anhelit⁹ est duplex.naturalis ꝛ violētus Natural' fm Gal. est cui⁹ inspiratio fit solo diaphragte ꝛ exspiratio p musclos q̄ sunt secundū exigastrū.i.ventrē Sꝫ innatural' et violētus nō fit solo diaphragte sed iuuať musculis pectorꝫ dilatatiuis quo ad inspiratōz Et muscu lis costaꝝ q̄ ad exspiratōz Cui⁹ stꝫ mlte spēs.scꝫ Magn⁹ pu⁹ long⁹ breuis velox tardus rarus spiss⁹ frigid⁹ fetidus inequalis et diffici lis ꝛc. Que sit differētia inter respiratōz mūdificatōz euētatōz et di latatōz ptꝫ dn̄a.lxxxi.et dicta est i ɔmētario puuli phie.c.de spetieb⁹ mot⁹ localis. Loxus ꝛ palemō vt refert .Albertus pmo de aialibus dicūt q Anhelit⁹ quiet⁹ et ordinatus mediocris inter magnum et puuꝫ.cordis qetē et paratū hoiēꝫ fcat Sine cā suspirare et gemere pfunde melācolie detentū ꝛ futuꝝ maniacū demrat Cū quiescit p tps lōgū tādē cū āgustia pdit estū ꝛ gemitū cogitatōe ꝛ molestia de tentū denūtiat et in penitētia alicui⁹ mali positū pcipue si caput cū hoc quatiať Si āt cū hoc intorquet cū gemitu p hoc se aliqd mali iā ordinare in aīo qd cogitat q̄liter ope ɔpleat Spūs cū rugitu q̄dam ꝛ nariū dilatatōe emiss⁹ feritatē ꝛ magnā iracundiā irrōabileꝫ ꝛ im petuosaꝫ ferť demrare Et ideo in puerbio dr q spm t'les hn̄t in na- rib⁹ quoꝝ hanelit⁹ est pturbat⁹ ꝛ spiss⁹ Ac si cursu vel angustia la borauerit impetuosi et iracūdi stꝫ. Breuis et spiss⁹ et q̄si intercept⁹ et decidēs timidū fcat ꝛ imbecillē Grauꝫ hanelit⁹ fcat spūalia im- pedita.frigid⁹ tard⁹ et puus mortē pinq̄ fcat. hanelit⁹ fetid⁹ fcat hūores putrefactos in canna aut pulmōe.hinc est q gibbosoꝝ ꝛ cur uosoruꝫ fetidior et grauior odor est anhelit⁹.xiij. pble.x. Sūt autem gibbosi quoꝝ in posteri⁹ causať eminētia ex spondilium dislocatiōe strumosi q̄b; anteri⁹ Gibbosos ex asmate aut tussi factos añ iuuētu tem mori pnūtiat Hipocrates.vi.aphorꝫ. Nā putredo nō soluꝫ est causa fetorꝫ ymmo ꝛ corruptiōis et mortꝫ vt dr p aristo. in de morte et vita. Retinere hanelitū soluit singultū et tussim .ɔfortat calorem naturalē et mēbra ɔsumit reumatica. Et auget auditū de voce q̄ ē no bilissima actio volūtaria fctā a nobilissimo motu cogitatōis ꝛ delibe ratōis vt dr Gal.in ð voce in pncipio Aut repcussio aerꝫ respirati ad vocalē arteriā cū imagie fcandi vt pꝫ.ij.de aīa In ɔmētario paruuli phie caplo de obiecto audit⁹ dcm̄ est Que stꝫ eius cause efficiētes instrumētales Nā pncipalis est ꝟtus aialis mouēs aerē ꝟs⁹ epiglo-

tim. et q̄ causa material'. formalis et finalis. Quo dicta loquutione ꝛ que sit ei⁹ dīne. Nūc breuiter ad ei⁹ accn̄a et phisionoīa; accedatur Vox ledit tripl'r aut em̄ diminuit' aut corrūpit' et pmutat' q̄ pmutatio est aut ad raucedinē aut aspitatē aut acuitatē aut grauitatē aut tremorē ꝛc. Raucedo em̄ fm gal' in de voce est hūectatō epiglot' quia epiglot' est sonora acute voc' cū sit cartilaginosa vt dcm̄ est ptʒ similiter q̄ vocē clarificāt. Vocē aūt ledūt Epilemsia apoplexia congelatio stupor squinātia palisis ꝛc. Vox quassata tanq̄ ex vasculo q̄ssato pcedens voracē et stultū indicat. Sonus vocis indelectabilis siue stolidus aut ouiū aut capraꝝ voci sil'is existens stulticie hʒ indiciū Qui a graui incipiūt et in acutū desinūt mollis sit affect⁹ et cito lugubris fiunt animi. qui ꝟo acutā vocē cū quadā siccitate pferūt vsipelles et subdoli pbantur esse. q̄ acutā et mollē hn̄t vocē effeīati sūt. Sʒ emittētes grauē vocē ꝛ inflexibilē tāq̄ ex cōcauo pectoris viriles sit in bellis ꝛ magnimi Vox in modū auiū tendēs et cantum. pnos in venerē leues et inanes ondit. vox inflata ꝛ tenuis ꝛ q̄si lugubris tristē asperū ꝛ suspitiosū indicat Quoꝝ vox currit in aures ita vt nares ꝯsonāt mēdaces sit maliuoli inuidētes et malis alienis gaudentes. vox vehemēs tanq̄ son⁹ pmixt⁹ violentū iniustum odiū in corde gerentē fcat. vox tarda inertem p̄cipitē ꝛ impudentē declarat Uniuersaliter cui aīali vox hois sil'is illius habet mores. Tussis etiā accidit membris hanelit⁹ que est offendicl'm spūs in trachea arteria. Aut est mot⁹ aīatē ꝟtutis et naturalis fm nature cursū circa instrumēta spūs opans ad expellendū supflua siue nociua. Et ē duplex Volūtaria que fit a virtute aīali motiua p̄cedente deliberacione. Et inuolūtaria que diffinita est prius. Et tussis est motus localis. cuius aūt sit virtutis operatio est diuersitas. Dicitur tamē ab Auicenna q̄ sit motus compositus ex naturali ꝛ volūtario. Cōferentia et nocentia tussi dicta sunt prius.

v. d̄ ge. aliū. c. vij. Gal'. ij. reg. lxxiiij et. iiij. interiorū c. vij.

Alber. pmo d̄ aia libro trac. ij. c. x.

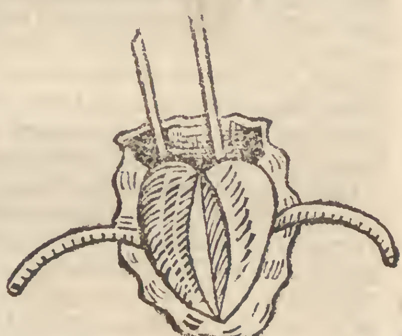
Auic.

Constan. in viatico li. iij.

x. fen. tercij. tract. iij. c. j.

De Corde et eius partibus. Caput .xlviij.

Vene arteriales

Capsula cordis

Dif.xli.

C Or est membrũ pncipale cui⁹ ṽtutes sunt potẽtes in corpe ac effect⁹ maximi. ꝯtextũ ex carne dura ṽtutum oragnũ in corpis medio velut fornax sitũ. duob⁹ vẽtriculis aut trib⁹ plete ac q̃tuor ostijs intercisũ. Cor esse pncipale membrũ

Dif.xxxviij.
Pli.xi.naturalis histo.c.xxxvij.
In de fetu
Prima pmi.c.de membris

rõ et sensus oñdit. nã pmit⁹ ꝯstituit et postremo abscedit vt dcm̃ est Vñ Auic. dt.xxi.tercij.c.de gñatõe embrionis. Ueritas est q pmuz membrũ qd i corpe creat est cor.q̃zuis de hypo. dicat q ipe dixerit p mit⁹ cerebrũ creari. Et est solũ pncipale cui oĩa alia seruiũt q̃ ẽ sibi suffitiẽs ex se.quo oĩa alia indigẽt.tribuẽs nõ suscipiẽs. Gñat em̃ pri mo ex nutrimẽto intraneo ⁊ ex subtiliori et meliori materia. deinde

.ij.de ge.aĩiũ.iiij.
Alber.iij.de aĩa libr.c.iiij.
Auer.ij.colliget.
iij.de ptib⁹.iiij

cerebrũ vna cũ neruis ex residuo materie sit q̃dez nõ successiue facit alia mẽbra nobilia vt dcm̃ est. Ipm est sedes aĩe pncipalis vt in de motib⁹ aĩaliũ declarat. a quo et nerui arterie ⁊ vene oriunt vt dcm̃ est. Et oĩs ṽtus radicalr initiat in medio pncipaliũ mẽbrorũ et pec toris totiusq̃z corpis sicut rex in regno situatũ. Qd nullũ vitiũ patit

Trusianus.ij. te gni.c.xij.

Cũ em̃ pncipiũ corrũpit nihil est q ceteris q̃ inde pẽdeat pbere au xiliũ possit. Organũ sensuũ interiorũ. origo oĩm opatõm ⁊ naturalis caloris atq̃z vitalis fons. Est itaq̃z effect⁹ maximi. nã pncipiũ est cor pe pũũ. ṽtute ⁊ efficatia maxĩm pmo celi ⁊ scdo elẽcorũ. Cordis enim q̃ztitas trib⁹ est ꝓportõata. Primo corpori aĩalis ⁊ fm illã ꝓportionẽ est pũũ in q̃ztitate vt dcm̃ est. Scdo ꝓportionat arterijs q̃ oriunt ex

Alber. pmo d aĩa lib⁹ trac.iij.c.iiij.

ipo. ⁊ pãniculis q̃ suspẽdunt ex ipo q̃ sunt ligamẽta quib⁹ cor alligat et ꝓpter illud est dilatatũ in basi vt hec suffitiẽter oriri possint ex eo ⁊ nõ grauet supflua q̃ztitas ꝓpter ꝯtinuas eius diastoles ⁊ sistoles. Tertio ꝓportõat pectori ⁊ pulmõi vt sit tãta ei⁹ mẽsura q̃ ⁊ in pecto re sine ossiũ lesiõe possit locari ⁊ a pulmõe suffitiẽter euẽtari. Ex his trib⁹ ꝯseqt q nõ sit magne et supflue q̃ztitatis. Est tñ in hoĩe cor ma gnũ ꝯpatõe aĩaliũ molis sue. qm̃ hz hõ de calore innato plusq̃z illa.

Gal.vij.de vtili. pti.c.ij.

ꝓpter cui⁹ magnã q̃ztitatẽ nccia fuerũt ꝯcauitatis vasa ⁊ orifitia esse magna. Caro cordis gñata ex sanguine arteriali fm Hali. aut ex no biliori sanguĩe siue materia embriõis. Et ideo sicut cetera viscerũ quantũ ad materiã ex q̃ fit et nutrit est omiomerũ. sed quantum ad formã figure siue ꝯpõem ẽ anomiomerũ. scdo de ptib⁹. j. ⁊ Cõsili. dif. xixviij. Est dura siue solida et fortis. vix passibilis. ex venulis mlti formib⁹ ꝯsistẽs vt sit lõginq̃ a nocumẽtis. ⁊ vt ꝓhibeat exalatio spũs et caloris naturalis q̃ in eo dñt ꝯtineri. Soliditas tñ carnis nõ est ideo q̃ in eo multũ pdñet elemẽtũ terrenũ. cũ nõ sit mlte siccitatis.

Auic.xiij. de aĩa lib⁹.c.de ana.cor.
Auic.xi.tercij.c.i

Sz carnis soliditas ẽ ideo q̃ mltuz inspissata ẽ a calore potẽti agẽte in ei⁹ materiã. digerẽdo. inspissando. ⁊ solidãdo. Et i cordis carne sunt spẽs ꝯtexte villorũ stãtiũ vehemẽtis diuersitatis lõgitudinaliũ attra ctiuorũ. latitudinaliũ expulsiuorũ. ⁊ trãsuersaliũ retẽtiuorũ. vt sint ei spẽs motuũ. nõ q̃dẽ localiũ volũtariorũ sed naturaliũ. scz attractõis

expulsióis et retentóis. Et situs istoꝝ villoꝝ in corde est absqꝫ ordi ne qꝛ lógitudinales nó sunt locati ꝑ se vel in interiori, neqꝫ latitudi nales ꝑ se vel in exteriori, neqꝫ trásuersales ꝑ se aut in medio. Sed sunt ꝯfusi in suis ꝑtibꝯ q̄ꝫuis plus lógitudinaliū sint in interiori ꝓ pter attractionē et dilatationē q̄ est ꝑma ꝑatio. latitudinaliū in exte riori ꝓpter expulsionē, et trásuersaliū in medio retētóis aut giratóis cā. Ista tn̄ situatio ꝑ sensum nó est bn̄ cóphēsibilis. Et ꝓpter talē vil loꝝ inordinatá situatóem dr̄ a musc'lis in qbꝯ ordinát. Differt etiā a carne alioꝝ visceꝝ qꝛ ꝑatóes cordis fiūt cū motibꝯ ideoqꝫ est la certosa. Nó tn̄ ꝓpriē eiꝰ caro est lacertꝰ aut musc'lus. qꝛ motꝰ eiꝰ nó est volūtariꝰ sed roticꝰ grece dictꝰ subiacēs nccītati. Et q̄lis est cor dis motꝰ et vnde causat et qd pulsus dcm̄ est in ꝯmētarijs paruuli phie. c. de spēbꝯ motꝰ. Et in ipo reperiunt oēs spēs motꝰ. gn̄atio q̄ ad spm̄. alteratio q̄ ad sanguinē. augmētatio ⁊ diminutio ſm etates aia lis. Dicit eīm Pli. id ꝑ singl'os annos in hoīe ad binas drachmas pō deris ad q̄nquagesimū annū accedere, ab eo detrahi tātundē. Et idō nó posse viuere hoīem vltra cētesimū annuꝫ defectu cordis Egipcij existimāt. Quid āt de Nestore Pilio Arganthonio tartessioꝝ tyran no. Epimenide Gnosio ceterisqꝫ q̄s Pli. vij. naturalis histo. c. xlviij. enūerat. Quid de Matusalē Arphaxat ceterisqꝫ de qbꝯ in sacrꝭ scri pturis. sentiēdū est ꝯmitto. b. Augꝰ. et alijs in hac re doctissimis. Lo ci mutatio ſm Diastolē et Sistolem. iij. de aia. Oꝑatōs āt epatis et alioꝝ visceꝝ fiūt cū quiete cui nó sunt nccarij villi. Est p̄terea ī cor de magna venaꝝ ml'titudo ꝯtextaꝝ eo ꝙ oēs motꝰ sunt ab eo ⁊ emit tit a se ꝟtutes ꝑ venas ⁊ neruos ⁊ mēbra oia trahit ad se ſm ꝙ vult indiget itaqꝫ magna fortitudine vt dcm̄ est. Et in carne cordis sunt ꝯcauitates dicti vētriculi situati in basi et nó in cono qꝛ ꝑ conū non attrahit neqꝫ expellit sed ꝑ basim in q̄ sunt orifitia vt patebit. De nu mero vētriculoꝝ autores diuersificāt. Cū q̄dā alia ſm Aristo. hn̄t in corde suo tres vētriculos. q̄dā duos. q̄dā vnū. Gal'. eīm in li. de vtili tate hanelitꝰ dt Aristo. dixit cor hr̄e tres vētres cū patens sit sensui duos tm̄ esse. a quoꝝ vno ꝓcedit vena magna. et ab alio magna ar teria. In ꝑuis āt alibꝯ vnū tm̄ a quo ꝓcedit arteria. Et in his q̄ ca rēt pulmóe nó est dexter cordis vētric'lus. Est itaqꝫ Gal'. snīa cui as sentit Auer. ꝑmo colliget. ꝙ cor dūtaxat hēat duos vētriculos. Sed Aristo. ꝯriū sentit cuꝫ Auic'. xi. tercij. c. j. dicēte. Et in ipo sunt tres vētres q̄s Aristo. appellat sinus duo vētres magni ⁊ vēter q̄si medi us quē Gal'. noīauit foueā aut meatū nó ventrē vt sit ei receptacl'm nutrimēti quo nutrit. Dicit tn̄ Alber. ꝙ vena q̄ est inter cor ⁊ epar nó est vt cor nutriat. sed cor nutrit ex nutrimēto cōpleto suba eiꝰ in fluēte. sed est vt defert in oē vas ꝟtutē cordis q̄ cōplet digestionē. Et sunt meatꝰ pl'es et vie inter ambos vētric'los q̄ subtꝰ in basi dilatāt

Alber. iij. de aia libꝯ. c. 4.

Gal'. vij. de iuua men. c. ij.

Gal'. ij. de ꝯplexi onibꝯ. c.

Alber. ꝑmo d aia libꝯ trac. ij. c. iiij.

Aristo. in de mor te et vita

xi. na. hi'. c. xxxvij

Nico. iiij. sermo. trac. 3. sūma. 2. c. 2

Alber. xiij. de aia libꝯ. c. iiij.

vij. de vti. ꝑti. c. ij

ꝑmo histo. c. xvij. Et. iij. histo. xiij.

Alber. ꝑmo d aia libꝯ trac. ij. c. iiij.

in cordis ampliatōe. ꝛ ꝯstringunt paulatim ſm cordis altitudinem
aſcēdendo intrinſecꝰ tā ipi q̄ʒ etiā ipi vētriculi cordis. Et vētricl'us
qdē dexter maioꝛ eſt ſiniſtro qꝛ in ipo hꝫ ꝯtineri copia multi ſangui
nis. in ſiniſtro āt ꝯtinet ſpūs qui eſt mīmꝰ. Et mediꝰ eſt maioꝛ ſini
ſtro et mīoꝛ dextro. Uenꝫ in pte in qua obuiat vētriculo dextro eſt
maioꝛ q̄ʒ in pte in q̄ obuiat ſiniſtro. Et caro ſiniſtri vētriculi groſſioꝛ
et ſolidioꝛ eſt carne dextri. eo ꝙ ſiniſter hꝫ ꝯtinere ſubam ſubtilē exa
labilē ſcꝫ ſpm̄ q̄ eget m'lta cuſtodia cū ſit delatoꝛ ꝟtutū. Et facta ē ſo
lidioꝛ ꝛ groſſioꝛ vt nō eſſet ps dextra ꝓpter ꝯtentum ſanguinē in eo
multū q̄ grauis eſt reſpectu ꝯtentoꝝ in ſiniſtra. pōderoſioꝛ ſiniſtra
ꝛ ꝓpter hoc nō fuiſſet ſtatura cordis eq̄lis. Preterea baſis vētriculi
ſiniſtri altioꝛ eſt q̄ʒ dextri. qnymo multū dn̄dit baſis dextri et h ideo
qꝛ dexter vētriculus reſpicit epar vnde mittit ei ſanguis groſſus ꝛ
grauis ex quo arterie ꝛ ſpūs nutriri nō pn̄t. Et ideo opoꝛtet ꝙ p me
diū aſcēdendo ſubtiliet ꝛ ſpiritualioꝛ fiat ad nutrimētū ſpūs ꝛ arte
riaꝝ. ꝓpter qđ etiaꝫ a ſiniſtro cordis vētriculo aut medio ſm Ariſto.
.iij. hiſto. iij. arterie oꝛiunt ſicut a dextris pāniculis vena magna vt
dcm̄ eſt. Et nerui a villis lōgitudinalibꝫ q̄ ſunt in coꝛde q̄s ꝟtꝰ foꝛ-
matiua indurat. emollit. diuidit. ꝛ vult ſm exigētiam motꝰ et ſenſus
Aut ex neruo p quē ſentit an̄ cerebri gn̄ationē q̄ poſtea ꝯtinuat cum
neruo dn̄dente a cerebro ad coꝛ p quē cerebro genito mittit ab ipo
ſpūs ſenſitiuꝰ ſm Gal'. ad coꝛ. aut ecōtra ſm Ariſto. Aut ex medio vē
triculo q̄ in diſpōe carnis inter pdictos tenet mediū in quo eſt ſan-
guis tpatus ſiue mediꝰ inter ſubtilē et groſſum. Et iſte vētriculus
ſm Mundinū nō eſt vna cōcauitas ſed plures ꝯcauitates pue late
magis in dextra q̄ʒ in ſiniſtra. ad hoc vt ſanguis q̄ vadit ad vētricu
lū ſiniſtꝝ a dextro cū debeat fieri ſpūs ꝯtinuo ſubtiliet qꝛ ſubtilia-
tio eſt pparatio ad gn̄atōem ſpūs. Et natura trāſmittēdo aliquid p
membꝛa vel viā aliquā nunq̄ʒ tranſmittit illud ocioſe ſed pparando
ipm ad foꝛmā quā debet ſuſcipere. Et hic venter mediꝰ caret oꝛifi-
cūs et elongat coꝛde conſtricto ſicut decurtat cum coꝛ dilatat. Nō
aūt in eo gn̄atur ſpūs vt quidā autumant p modum ꝯſtrictōis ſan
guinis in eo. ſed generat in ſiniſtro qui eſt armariū ſpūs et miner-
ua gn̄atōis ipius. An āt dexter vētriculus ſit calidioꝛ ſiniſtro eſt dif
ficultas quā remouet Nicolus quarto ſermonū dicēs ꝙ ſiniſter eſt
calidioꝛ intēſiue gratia ſpūs qui eſt calidiſſimuꝫ in coꝛpe. dexter ꝟo
eſt calidioꝛ extēſiue qꝛ maioꝛ et ſpūs in eo nebuloſus eſt ꝛ turbidus
in ſiniſtro āt clarꝰ et luidoſus. Sꝫ Cōſiliatoꝛ dn̄a. xlvij. et. xcvij. abſo-
lute auctoꝛitate Ariſto. ꝯcludit dextꝝ vētricl'm eſſe nobilioꝛē et lōge
uioꝛē ſiniſtro atq̄ʒ vitalioꝛē. ſicut nobiliꝰ ꝛ pꝰs eſt ante q̄ʒ retro ꝛ ſur
ſū eo ꝙ eſt deoꝛſū vt dextꝝ ſiniſtro. Hinc eſt ꝙ vēa eſt nobilioꝛ arte
ria ꝛ vita poꝛ in dextro q̄ʒ ſiniſtro. Et vterq̄ʒ hꝫ duo oꝛifitia ita ꝙ coꝛ

ſmo hiſto. xvij

Gal'. vij. de vti. p
ti. c. ij.
Auic. xi. tercij. c. i

Alber. iij. de ania
libꝛ. c. vi. Et. xvi.
tract. ij. c. ij. et. iij.
iij. hiſto. c. iij.
Auic. iij. ð aſibꝰ
Dña. xli.
ij. de ptibꝫ. x.

de anathomia
cordis in fi.

Gal'. de iuua. vij.
c. iij.

Gal'. vi. de vti. p-
ti. c. ij.
Auic. pmo de vi
ribꝫ coꝛdis
iij. de ptibꝫ. iiij.
. tract. iij. ſumma
ij. c. j.

xi. tercij. c. j.

habeat q̃tuor orifitia q̃ sunt. vene magne. vene arterialis. arterie ma ioris siue adorti. et arterie vẽalis. ita q vnusq̃sq; duorum vẽtriculorum dextri scz et sinistri h; orifitia duo q̃rum vnũ est mai9 alio. Mai9 orifi tiũ dextri situ ẽ ex pte epatis z ẽ orifitiũ vene magne 9iũctũ epati. p qd trahit cor sanguinẽ ab epate z expellit ip; ad epar z ad oĩa alia mẽbra Scdo; orifitiũ ẽ vene arterial' portãs ad pulmonẽ sanguinẽ subtilẽ ca lidũ z cholericũ nutritur ipm. Et orĩt vẽa magna z vẽa arterialis qr vẽa magna h; tria orifitia. arterialis ãt vena duo. Sil'r in sinistro sũt duo orifitia q̃ sunt magis ṽsus radicẽ cordis q̃; orifitia dextri. Et vnũ est 9fundi9 altero et est illud a quo orit arteria adhorti p quas trãsmittit sanguinẽ et spm̃ in oĩa mẽbra. Exit eñ spũs a corde sicut lumẽ a sole. sicut eñ sol est fons lumis z pncipiũ gñatõis z corrupci onis et vl'r vite i vniuerso p motũ et lucẽ ita cor est fons caloris (est eñ illi calor innat9. ceteris ãt mẽbris influẽs) et pncipiũ vite i aiali p motũ z emissionẽ spũs viuificãtis totũ Et hoc tres h; pelliculas siue ostiola q̃ sunt valde densa. q̃ pfecta clausura claudunt ab extra ad int9. z apiunt ab int9 ad ex. Duo ãt orifitia dextri hñt tres pãnicu los claudẽtes q̃r 9cessus est ab extrinseco ad intrinsecũ. Scdm ori fitiũ est a q̃ pcedit arteria vẽalis q̃ pulsat p quã attrahit aerẽ digestũ in pulmõe et expellit fumos capinosos. Et in hoc orifitio duo st hostiola vt voluit gal'. vij. de vti. pti. c. 3. q̃ pfãc clausura nõ claudũt. sic itaq; cor p duo orifitia pncipal'r attrahit vt p orifitia vene magne et arterie vẽalis. Et p alia duo q̃ sunt adorti et arterialis vene emittit ad alia. Vñ cor attrahẽdo dilatat et tunc arterie 9stringunt. z expel lẽdo 9stringit qñ arterie dilatãt. Et dicũt q̃da; q attractio sanguis a corde fit a ṽtute ei9 naturali attractia. S; attractio aeris ab eo fit a ṽtute aeris mediãte ṽtute pulmõis. Preterea duo additamẽta ve lut due aures apparẽt in corde. vnũ q̃dẽ in sinistro sup orifitiũ arte rie vẽalis. et aliud in dextro vẽtricl'o sup orifitiũ vene 9caue i modũ duorum marsupiorum. q̃ st tenuia rugosa cũ cor 9stringit. et tẽsa qñ cor dilatat. Et st sic due arche q̃ recipiũt. in vno q̃dẽ recipit sanguis q̃ trahit ab epate. in altero recipit spũs q̃ trahit a pulmõe vt meserai ce vteri9 mĩstrẽt cordi q̃ten9 no agguet ex nimietate. aut etiã defici at ex diminutõe. Et st dura vt nõ facile recipiant nocumẽta. tenuia vt bñ obediãt motibus 9strictõis et dilatatõis. Et apud radicem cor dis fm Auic;. xi. tercij. c. j. est membrum sic fundamentu; sil'e cartila gini ppũ factũ vt sit basis firma et fixa 9pter motũ ei9. Nã oẽ q mo uet or; q inuitat vl' hereat siue affigat alicui fixo. z illud Alber. dt ẽẽ os cartilaginosũ. z duri9 repit in corde cerui elephãtis z bubalorum qd est sedes z firmitas cordis In c9 supfitie mlt'e videt texture se in oppõe variãtes. Et piguedo gñat nõ agẽtis grã sed finis vt sua vn ctuositate supfluas 9hibeat siccitatẽ. hic ẽ q onager hñs inter cetera bruta cor piguissimũ velox est ad motu; et diu perseuerans in ipso

Gal'. vij. de iuua c. iij.
Dña. lxxx.
Trusian9. ij. teg ni 9men. xij.
Auic;. in cãticis.
Dña. lxxx.
Auic; xi. tercij. c. i
Ther. j. colliget.
Alber. pmo d aĩa libro trac. iij. c. iij.
Gal'. vij. d vtili p ti. c. ij.
pmo de anĩalib9. trac. iij. c. iiij.

Gal'.vij.de vti. p̄
ti.c.vi.
Auic.xi.tcij.c.j
Alber.p̄mo ꝺ aīa
lib̄ trac.ij.c.iiij.
Auer.p̄mo col.
Gal'.de iuuamē-
tis hanelitus.
Gal'.v.de interi-
oribus.c.ij

Et sic pꝫ q̄ sunt p̄tes cordis subales. Sꝫ orta a corde sunt q̄tuor. vē
na chilis. vena arterialis. arteria adhorti. et arteria venalis. Habet
p̄terea cor ob sui nobilitatē p̄cordiū qð capsula aut cellula aut dya-
phragma cordis aut vagina pānicl'us vl' opimentū cordis ex capite
ei⁹ ꝓdiēs nūcupaꝛ̄ suffitiēter amplū. deinde paulatim restrictū ꝯsil'r
ipi cordi desinit. Est eīm velut capsula q̄dā magna aut p̄missoriū in
fallax cordi circūappositū distās ab eo ml'tū. tm̄ eīm spatiū inter ipm
et cor relinquēs q̄ꝫtū dyastolaꝛ̄ id suffitiēter absqꝫ p̄focatiōe. Si eīm
capsula fuisset cordi ꝯtinua foret ipm impeditū in suo motu. Dr̄ tn̄
ꝙ in radice ꝛ cuspide ꝯiūgiꝛ̄ illi sed in alijs p̄tib̄ distat. Et ī medio
distātie capsule a corde q̄dā ꝯtineꝛ̄ hūiditas aquosa ad cor irrorādū
et ꝓhibendū exsiccationē ei⁹ a vehemēti motu ipsi⁹, q̄ si exsicceꝛ̄ al'
trāsit in marasmū Si ꝟo ml'tipliceꝛ̄ sup̄flua iectigationem incurrit
Aut in distātia dicta multi ꝯtinenꝛ̄ spūs q̄ reseruanꝛ̄ ad necessitatē
ꝓpter quoꝝ reseruationē facta fuit soliditas sub̄e capsule. Et in aīali
mortuo p̄ suffocationē aquea sub̄a in cordis capsula rep̄iꝛ̄. nō ꝙ ī ea
cōtineaꝛ̄ aquositas sed qꝛ infrigiditati spūs in aqueam sꝫ conuersi
naturā. Quorundā tn̄ est sūia et aqueā et spirituosam ꝯtineri subaꝫ
in capsula. q̄ licet sit de natura pāniculoꝝ tn̄ est fortior ꝛ durior om̄i
alio corp̄is pāniculo vt sit cordi tutamē et clipe⁹ aduersus q̄libet in
currētia. Ab alijs itaqꝫ dr̄t pannicl'is qꝛ in tutelā nobilissimi corp̄is
mēbri daꝛ̄. Grossities q̄ꝫ cellule est atqꝫ robur ipsi⁹ qn̄ tāgere debē-
bat toracis ossa et oīm mollissimū visc⁹. s. pulmonē. Erat itaqꝫ p̄icu
lū siq̄dē durior fuerit q̄ꝫ nūc sit auxiari ab ea p̄ssum et quassatū visc⁹
Si ꝟo mollior ipam pati ab ossib̄. igiꝛ̄ sicut positio ei⁹ est inter ꝯria
ita etiā corp̄is sub̄a ei⁹ est in medio extrēitatū tāto osse mollior q̄ꝫto
pulmōe durior. Figurā hꝫ sicut ꝯtentū ab eo visc⁹ rotundā q̄dē ī suo
capite et spericā sua basi. Forma cordis est rotūda instar p̄inee que
in arabico dr̄ feiniara. Est ergo pinealis figure. oē eīm qð excedētis
est caliditatis debet esse tale vt flāma ignis oñdit. Et est hec figura
magis sil'is spere q̄ten⁹ tutū sit cor a nocumētis. Cuspis eīm cordis
carnosa et spissa stat loco scuti defendēs vētricl'os ab occursu in ossa
dura toracis et costas. Et dilatatū est cor suis in cauis neruolos cō
tinēs in sua basi vt sit suffitiētia in origine cū eo qð oriꝛ̄ ab eo. Quā
titas cordis pꝫ ex dictis. Mediū in tota spaciositate toracis cor po
suit natura. cū loc⁹ ille tp̄atior et a nocumētis tutior existat. Decipi-
unꝛ̄ itaqꝫ dicētes ipm in sinistris magis esse locatū q̄ꝫuis ad papillā
sine mamille inclinat vt diceꝛ̄. Existit eīm nō solū vt dicūt q̄dā ī me
dio pectoris fm oēm dimēsionē ꝟmetiā in medio toti⁹ corp̄is cruri
b⁹ (sine q̄b̄ viuere p̄t hō et brutū) dēptis. Locus eīm medi⁹ regis est
ad hoc vt sit regnū ipsi⁹ ꝓportōatū oīb̄ suis circūferētijs. ꝯuenietissi
m⁹ itaqꝫ loc⁹ cordis est mediū corp̄is cui⁹ cōplemētū est p̄s qua ex

Hali.ij.theorice

Auer.p̄mo col.
iij.celi
p̄mo histo.xvij

Gal'.vij.de vti. p̄
ti.c.ij.
Auicēna.xi.tercij
.c.ij.
Primo histo.xvij
iij.de p̄tib̄.3.7.4
scd'o colliget.
Aristo. de motu
aīium in fi.

crementa emittuntur ut virtutes eius equaliter respitiant extrema et medium Dif.a.xxxviij
toracis. quantum enim spondiles distant a corde a retro tantum pectus ab ante
et quantum claues a sursum tantum ab inferius dyaphragma. Aristo. vero Alber.primo de aia
iij. de ptibus.iiij. dicit Cor in medio positum est sed magis supius quam infe libro trac.iij.c.iiij.
rius. et parti priori amotius quam posteriori. Natura enim rem nobiliorem consti Aristo.in deiuuen
tuere in locis nobilioribus solet. Nisi quod maius impediat. Et nulla est tute et senectute.
est repugnantia aristo.cum gal. quia gal. loquitur de toto corde. aristo. de parti
bus cordis. Lata enim pars in qua sunt ventriculorum ipsius ora pulmoni coniun Gal.vij. de iuua
git ut in medio eius quatuor coiaceat penularum. nam pulmo continet ipm in men.c.ij.
suis ptibus sicut manus continet illud quod retinet digitis. quanta vero ista
rum existit cordi ut culcitra. corporis superiora spectans eleuata paulo a pul Aristo.primo histo
mone supius ad arterie fissuram in summitate clibani que multum est ossuo- riarum.xvij.
sa et maioris resistentie nocumentis extrinsecis. Et basis sinistri ventri Alber.xiij.de aia
culi altior est dextri ut dictum est. Sed secundum partem acutam declinat cor ad in libro.c.iiij.
ferius versus sinistram partem sub papilla sinistre mamille. Et hoc est quod in- Auic.xi.tercij.c.i
tendit Aristo.primo histo.xvij. et Plinius naturalis histo.xxxvij. dicentes
Cor in ceteris aialibus in medio pectoris situatur in solo autem homine ver 3.de ptibus.c.3.et 4.
git suo mucrone in sinistram potius et priorem qua et arteria et guttur an Alber.xiij.de aia
gulam situantur partem. paulo a mamillarum distinctione ad leuam inclinans pa- libro.c.iiij.
pillam. versus latere sepius pot quando disecto aiali dimouetur ut elongetur ab epa primo histo.xvij
te quod in dextro collocatur latere sub corde sicut luna imediate sub so- xv.proble.x.
le. Et licet splen sit positus in sinistro non tamen est adeo nobile membrum
nec tante quantitatis sicut epar. Et ut sinistri lateris frigiditas que ex sple
ne est tepefiat et calor totus in parte vna non aggregetur. Maxime namque aliorum primo histo.xvij
aialium frigefacta sinistra habet homo. ne etiam venam comprimat concauam que inter
ipm et epatis gibbum prenditur. Et pulsus secundum Gal. fit quando cor attraxe-
rit spiritum ex pulmone repletumque fuerit in deorsum lateraliter tendit ut a
pectore remoueatur quam multum. Cum vero denuo attractum in seipm concide-
rit et euacuatum in naturalem deuenerit figuram sursum quidem recurrens tunc
prosilit pectori percussionemque perficit et ita concidens pulsum constituit. recedit
itaque dilatando se a pectore. accedit vero ad ipm constringendo. Unde scitur
quod pulsus in diastole et sistole sua non est secundum modum accessionis et reces
sionis cordis. ymmo secundum modum diastolis et sistolis corporis arterie. Et
potest sentiri pulsus in mortuo hoie ratione caloris ut vestigium. non ut est cor
dis et virtutis vitalis effectus. Complexio cordis respectu cutis est cali- Gal. primo compler.
da et sicca. Calidius enim quod est in corpore humano est spiritus et cor a quo Auic. prima primi
procedit. et sic propter generare spiritum est calidum. siccum vero ut generatum spiritum con c.de complex.mem.
seruet de mollitie substantie cordis spiritus citius exalaret siccitatem eius decla- Complexio
rat soliditas sue substantie quam cerebrum et epar suis contemperant humiditatibus Cordis
Et cerebrum cordi supponitur directe ut sua refrigerat frigiditate cor-
dis feruorem. Nec obstat Auer. sententia dicentis colliget. ij. ipm cor esse ca secundo de ptibus.vij
lide et humide complexionis. quando loquitur de cordis complexione quantum ad partem
D

quã influit sup toto Gal. vo et Auicẽna loquuti st de corde q̃ztũ ad
complexionem p quam suas tm̃ facit opatiõs ꝑ quib pfitiendis pa
Gal. vij. de iuua rũ eguit de sanguine et spũ ideo numerat inter calida mẽbra et sic-
men. c. ij. ca. Cor nutrit sanguine grosso ꝛ spisso. nõ quidem absolute ita ꝙ nu
trit ex sanguine ml'ico. sed ex sanguine dextri vẽtriculi ꝛ venarũ in
ei⁹ suba disseiataꝝ q̃ respectu sanguinis sinistri vẽtriculi ꝛ sanguis
arterialis dr esse spissus. Perficit ãt nutritio ei⁹ dilatatõe qua attra
hit sanguis ad interiora ad vẽtricl'm dextꝝ. Et vtute naturali attra
.ij. tegni ctiua qua nutrimentũ attrahit ad singl'as ei⁹ pticulas. et ibi appõit
xxxv. loco resoluti. Cordis ɔplexio variat q̃ signis cognoscit. Magnitdo
eñi respiratõis. velocitas ꝛ frequẽtia pulsus. audatia. impigrities la
boꝝ. latitudo ꝛ pilositas toracis. hypocondrioꝝ et toti⁹ corpis. cali-
lidũ indicãt cor. Supcalefactũ ãt furor mania. ꝛ ɔfidentia bestialis
.xxxvij. nulla regulata rõe oñdunt. Pulsus tardus. mior ꝛ rarus. respiratio
Trusia. in ɔmẽ. pua. thorax siue pect⁹ nudũ a pilis ꝛ puũ. timor. curiositas. vox sub-
tilis ꝛ debilis. pigrities actionũ. frigidũ indicãt cor. Freneticoꝝ pul
sus puus est velox ꝛ spissus. litargicoꝝ vo huic ɔrio. Siccũ cor fcãt
xxxviij. pulsus dur⁹. totũ corp⁹ musculosum. macies carnis. vene manifeste
pili grossi ꝛ breues. difficultas in irã. ferocitas ꝛ implacabilitas. hu
.xxxix. midũ cor denotãt. Pulsus mollis. ꝓmptitudo ad irã ꝛ placabilitatẽ
.xl. caro hũida. piloꝝ ml'titudo ꝛ plixitas. sed nõ in pectore. piguedo. tar
xli. ditas in actõe. ꝛ timor. cali. et sic. pilositas corpis. et maxie pectoris
velocitas actionũ. crudelitas. iniustitia. tyrãnides indicãt. calidũ et
humidũ. Pulsus magni. veloces. molles. et frequẽtes. moderata pi
xlij. lositas. et ꝓmptitudo ad actõs ꝛ ad irã. sine ferocitate oñdunt. Sed
humidũ ꝛ frigidũ cognoscit pulsu molli. pusillanitate. nudo pectore
pilis. timiditate. debilitate. pigritia. pietate. miscõia. ꝛ inirascibilita
xliij. te. Durus ãt pulsus ꝛ pauc⁹. inspiracõ pua. aut rara ꝛ tarda impoña.
ad irã. pect⁹ nudũ pilis. mẽoria ire q̃ inuidia dr. fri. ꝛ sic. oñdunt cor.
Aristo. de mor. et Et hec signa va sunt quo ad mores naturales ꝛ nõ quo ad illos qui
vi. c. fi. lege. vita. ɔuersatõe. vel arte. acq̃runt Tria sunt cordis accña q̃ can
Trusian⁹. ij. teg dẽ vident. sed nõ hñt naturã salt⁹ videlicet pulsus ꝛ respiratio. Sal
ni ɔmen. xij. tus nihil aliud est q̃z ɔstrictio calidi in corde exñtis ꝑter refrigera
tionẽ supfluã. aut mortificatõem. aut tabefactionẽ. Calidũ eñi fugi-
ens ɔtrariũ facit saltũ. vnde cor timentiũ palpitat ꝑter calidũ con
strictũ a frigido in puũ locum. Et ɔtingit ita ɔstringi calidũ vt alia
extiguant et moriant ꝑter timorẽ. Sed Pulsus est mot⁹ cordis ex
diastole ꝛ sistole cõposit⁹ motui nascẽtiaꝝ ex ɔgregatõe humidi indi
gesti genitaꝝ. et bulitioni assil'atus ex rarefactõe sanguinis quẽ cali
dũ spumificãs ꝛ tumefatiẽs humidũ causat. ꝛ resolutõe ac ingrossa
In de pulsu tiõe humidi ac infrigidatõe causat⁹. Et q̃r ex corde arterie oriuntur
hñt igit eundẽ motũ qui pulsus dr de quo in pma pmi et p Gal. suf-
fitiẽter tractat. Cui⁹ sunt varie spẽs ex quib corpis dispõs iudicãt

quas nõ inuidie sed breuitatis grã posthabere decreui. Tertiũ cor
dis accidẽs est respiratio que est aeris ingressus sicut inspiratio exi Aristo. in de re-
tus illi⁹. causata a calido augmẽtato ex humido in corde in quo est spi. et inspi.
ꝑncipiũ nutritiũ. Cor eñ nutrit et plus q̃ȝ cetera membra. Etenim
aliis illud alimẽti cã est fm Aristo. in de vita ꝛ morte. Ad cor ãt pul
mo colligat (sicut in piscibꝫ ad os et branchias acuta pte cõtra alia
alia spectat) qd mouet calido aucto. ꝛ pulmo eleuat qui silis est fol Pli. xi. naturalis
libꝫ in erariis. Non eñ longe distat cordis et pulmõis figura a for- historie.
ma folliũ. Eleuato pulmone pect⁹ extẽdit. et aer qui deforis est frigi Aristo in de vita
dus refrigerãs ꝛ ignis excessum extiguẽs sicut in folles ingreditur
extẽsos. Calido mitigato ꝛ depsso aer exspirãdo emittit. exspirando
eñ cor mũdificat a capinosis vaporibꝫ. sed inspirãdo reuocillat i aere
Alia eñ spirãtia dum aerem attrahũt ꝛ expellũt viuere dicunt. ꝑua
ta vero his actõibꝫ moriunt. Unde gressibilia terrestria ꝛ volatilia
sub aq̃s ꝑeunt quẽadmodũ pisces in aere solo. Mors eñ calidi est Mors qn fit
marcor ꝛ extinctio. aut ꝓpter tpis longitudinẽ marcefactio q̃ in plã- Trusian⁹. iii. tegni
tis abausis nuncupat. Calor eñ innat⁹ cõsumpto radicali humido cõmen. ii.
seipm extiguit vt lãpadis flãma. idcirco siccitate vltimata calor ex-
tiguit ꝛ mors subsequit naturalis. Non obstante q͞ ignis speric⁹ oĩ
ꝑuat humiditate. qualis nõ est ignis qui apud nos videt. Et fit ple
rũq̃ȝ ꝓpter causam qua corrũpit cordis cõplexio. aut qua resoluitur
ꝟtus. vnde casus ꝟtutꝫ solus ẽ signũ maluȝ scða q̃rti trac. i. c. xxvi.
Mortis signa fm Pliniũ sunt Risus in furoris morbo. pulsus for- Auic. cãticoꝝ. ii.
micarie. cadẽs. ꝛ inequalis. collectio paleaꝝ. ꝛ ꝑuenire oĩ hora ad ii. q̃rti. c. xxviii.
aliq̃d quasi colligat ex se aut ꝑiete. Et qñ egrotãt sani pauce egritu ꝑma ꝓble. xxviii.
dinis timorẽ fcat. Tortuositas nasi. applanatio ei⁹. distillatio aque
citrine ex naso. assidua digiti in nasum missio quasi mũdificaret ipm.
exit⁹ aque ꝑ nasum. ꝓfundatio. ꝯctio. vl' ꝯcauatio oculi si nõ ꝓuenit Gal. in de Cris.
causa fluxus vẽtris. aut vigilie. aut famis. Tortuositas oculi et ceci
tas. lachrimatio ꝑter volũtatẽ. palpebra in somno apta. casus vuee.
resupinatio insueta tibiis. q̃ ponunt ab Auicẽna scða q̃rti trac. ii. et
ab Hypocrate in ꝓgnosticis. Sũt eñ mortis signa fere innũerabi- Pli. vii. natura-
lia. salutꝫ securitatisq̃ȝ nulla aut q̃ȝpaucissima. Debet ꝑterea phisio- lis histo. c. li.
nomic⁹ caute sig̃ nõ vnũ sed pl'a ꝯsiderare (ex vno eteñ signo stul- Auic. secða q̃rti
tũ est futura ꝑdicere fm Aristo.) ne temere iudicet. Accñа eñ ꝛ nõ c. xxvii
accñs in q̃ditatis ducũt notitiã ꝑmo de aĩa Et q2 ex corde potissimũ ii. posterioꝝ
vita depẽdet de ea sil'r q̃ȝbreuissime dõm cẽseo. q̃ est aĩe hit⁹ cũ q̃dã Aristo. in de re-
caliditate. igne eñ agit aĩa. vite eñ ꝑncipiũ stꝫ cor ꝛ spũs. Et existit spiratione
vita ꝑ caliditatẽ q̃ hũiditate ꝯsistit ꝛ ab ea nutrit. Dicẽ Damasceni ꝑma ꝑmi
dcñ i aphorꝫ. viuim⁹ cali. ꝛ hu. Et lȝ vita dicat aut actual' inforãcõ Aristo. in de lon.
corꝑis ab aĩa q̃ȝtũ ad actũ ꝑmũ vñ dr viuere i viuẽtibꝫ ẽ eẽ. aut oꝑacõ et breui. vite
siue act⁹ vl' effect⁹ ꝟtutꝫ vital' q̃ dat vitã q̃ȝtũ ad actũ scðȝ. ita q͞ vita . ii. de aĩa

Signa Mortis

Signa brevis et longe vite

ſit actus nõ hĩtus. diffinit̃ tñ ſapienter ab Ariſto. p̃ habitũ ad oſtendendũ p̃ncipalitatẽ aĩe ſup cauſanda vita ꝛ ꝙ hĩtudinal'r inſit vt in dormiẽte ſm aliq̃s opatõs. Alber. itaq̃ vitã ẽ t eſſe aptitudinẽ corpis ad opatõs. et mortẽ p̃uationẽ aptitudinis. quã ſniaꝫ Truſian⁹. ij. tegni reprobat vt lati⁹ ibi pꝫ. De periodis vite infra in. c. de ṽtute periodica dicet̃. Nunc ſigna breuis et lõge vite ſm Pliniũ dicẽda veniũt. Ariſto. teſte in ꝓblematibꝫ vt patuit. Rari dẽtes. p̃longi digiti. plumbe⁹ color. pl'eſq̃ in manu inciſure nec ꝑpetue vitã oñdũt hoĩs breuẽ. cui⁹ cã eſt ṽtutis informatiẽ debilitas. Cõtra lõge eſſe vite in curuos hñeros et in manu vna duas hñtes inciſuras lõgas ad manus iũcturaꝫ vſq̃. et pl'es q̃ꝫ. xxx. dẽtes hñtes. auribꝫ amplis ꝛc. Cordis ꝓprietates ſm Gal'. ſingl'ares pl'es ſunt. Quaꝝ p̃ma eſt ꝙ ſit vitaliũ inſtrumentoꝝ p̃ncipiũ. cor eñ p̃ ſemitas influit inſtrumẽta nõ ṽtutes. Scd̃a eſt ꝙ ſit membꝝ p̃ncipali⁹ oĩ mẽbro. et oĩa alia ſuas opant̃ in ṽtute et tp̃amẽto ei⁹ opatões. Tertia ad motũ ei⁹ vene mouent̃ pulſatiles vt vita et naturalis calor toti miniſtret̃ corpi et ſumoſitates ab eo expellant̃. Quarta. Non p̃t ſuſtinere apata nec ſolutionẽ ꝯtinuitatis abſq̃ morte p̃ria. Quinta cor non ſuſtinet eſſe remiſſe calidũ ſed ꝯuenit ipm eſſe calidũ calore vehemẽti. Sexta cor oĩ tp̃e oportet moueri vt calorẽ excitet naturalẽ. Septĩa ad cor non fluit aliq̃d caloris aliunde. Octaua cor a curſu diſgredit̃ naturali et deuiat faciliter cetera ṽo mĩme. Nona ſolũ cor eſt p̃ncipiũ caloris ꝛ ſpũs. Decima in corde inflãmat̃ putride febris fum⁹. alie q̃ꝫ in eo fiunt febres q̃ deinde p̃ totũ expandunt̃ corpus. Cordis egritudines ſunt. ſincopis. extaſis. lippotomia. Cordiaca paſſio q̃ eſt cum tremore iectigatõe vel ſaltu. Patit̃ etiã morbos ꝯſil'es vt malã cõplexionẽ cali. hu. fri. aut ſic. aut ſimplicẽ aut ꝯpoſitã. equalẽ vel diuerſam. cuꝫ materia vl' ſine materia. Et offitiales vt qñ ꝓpter humiditatẽ cõprimentẽ in ſub̃a capſule exñtẽ neq̃t dilatari. aut ſuũ pfecte motũ cõplere. Et morbos cões vt ſolutionẽ ꝯtinuitatis et apoſtẽa vt eſt heriſipila. phlegmon. iniciatiue quidẽ vt dcm̃ eſt. nõ cõpletiue. Patit̃ p̃terea ſm ſm Ariſto. epilepſiã et apoplexiã q̃ eſt qñ coadunatũ ſolutũ humidũ cadit in cor. et ꝓpter innati caloris imbecillitatẽ coagulat̃. Itẽ febris potiſſimũ ledit cor ꝛ ei⁹ cõplexionẽ ſiue ſit ephimera ſiue putrida ſiue ethica ſiue ꝯcluſa ſiue ꝯtinua ſiue hũoralis et interpolata ꝛc. q: febris eſt calor in corde accẽſus ꝛc. vt pꝫ p̃ma quarti. Nocẽt cordi. coloq̃ntida. euforbiũ. mezereon. lac. ſcamonea. Sincopim inducũt. coriandꝝ. eleborus. euforbiũ. fungi. pſilliũ. Triſtitiã et animi debilitatẽ gñant. turbit. yreos ꝛc. Preterea oĩa fetida ꝛ putrida venena q̃ reſiſtũt ṽtuti vitali ſiue agãt cum ꝓprietate ſiue cũ manifeſta q̃litate. Quid ſit venenũ et q̃ttuplex et an poſſit aĩal reſpectu cui⁹ eſt venenũ nutriri ab ipſo breuitas poſthabere ſuadet. Nocent

Marginalia (printed, left): ij. de aĩa — ꝯmen. xij. — xi. naturalis hiſtorie. c. liij. — de vtilitate pul. — Truſian⁹. ij. teg in ꝯmen. xij. — Gal'. v. d̃ interio. Dĩa. xcvij. — Gal'. ix. terapen. — v. ꝓble. ij. — p̃mo ꝓble. ix. — Nico. ſer. iiij. tra. iiij. c. lij. — Albert⁹. xxvij. de aĩalibꝫ. c. ij. — Auic. ſexta q̃rti.

Manuscript marginalia: Cordis ꝓprietates — Egritudines cordis — Nocent cordi — Sincopim inducunt — Nocent cordi.

insup cordi vehemẽter aie passiões vt nimius timor.ira frequẽs.tri Auer.vij.col.
stitia magna.cura extrẽa.gaudiũ excellẽs.˙Nam ex his quidã subito
mortui sunt.Ex aduerso moderatũ gaudiũ ꝯfert.et vita tpata.Con Auic.de virib⁹
fortãt cor Ambra.aq̃ rosata.auꝝ.aromaticũ muscatũ.gariofilatũ ro- cordis
satũ gabrielis.basilicũ mai⁹.citꝝ ꝯditũ.ꝯfectio de musto.corallus mesue pma anti.
coriandrũ.crocus ꝛc.Endiuia.enula.galãga.gallia muscata.gariofi
li.pira cõdita.põa odorifera acetosa.nux muscata macis magna.vi-
nũ.zuccaꝝ rosatũ ꝛc Sincopi ꝯferũt.auꝝ.cinamomũ.ꝯfectio xiloalo
ẽs.cubebe cũ succo boraginis.odor cucumeris.galãga cũ succo bo-
ragĩs.lignũ aloes.margarite.os de corde ceruí.pulegium naribꝫ ap
plicatũ cũ aceto.zinziber in cibarijs sumptũ Mõificãt cor.seta.sene
carnes pdicis ꝛ margarite.Letificãt cor Auꝝ.buglossa cũ vino in ie ˙Nico.ser.iiij.tra.
iunio sũpta.croc⁹.enula.gariofili.lac.margarite.lapis lazuli.iacin- iij.sũma.ij.c.ix.
ctus granati.odor mẽte.sene.vinum odoriferꝝ ꝛc.Cordis tremorẽ re
pellũt Argẽtũ.auꝝ.ciminũ ꝯditũ de buglossa.coralli.dyambra.endi
uia.põa cõdita.reubarbaꝝ muscatũ.tiriaca maior.zuccaꝝ buglossa
tũ.Cetera patẽt in trac.Auic.de viribꝫ cordis Febres inducũt ꝛ ad
eas disponũt aq̃ sulphuree lutose turbide fetide.citrulli.cucũeres.
dactili.esula.lac grossũ.psica põa imatura.pulli colũbaꝝ.scamonea.
triticũ coctũ.vinũ assidue bibitũ.˙Nocẽt febricitãtibꝫ.lac.pip.vinũ.
granata dulcia.vue recẽtes ꝛc.et passiões aie.Cõferũt eisdẽ.aq̃ mel-
lis.arthemisia.athanasia.betonica.buglossa.cãomilla.cassiafistula.
celidoni⁹.iaspis.lactuca.liq̃ritia.malua.nux.cortex.ꝛ frõdes.aq̃ or-
dei.palipodiũ.pille aggregatie.folia salicis.aq̃ aspsa circũposita.tiri
aca magna.resecmina vnguiũ ꝛc.Pestilẽtie et aeris corruptiõi cõfe
rũt.acetum squilliticũ.ambra.aristologia portata.bolũar.cinamo-
mũ.crocus.ignis mltiformiter fact⁹.iacinct⁹.pille cões ꝛc.Febrib⁹
in pticlari ꝯferẽtia amore breuitat posthñt.Aristo.dt cor hẽe articla iij.de ptibꝫ.c.iiij.
tionẽ q̃ndã rimis suturisue capit siles.q̃sq̃z nõ ita ꝯstat vt q ex plibꝫ
sit ꝯpactũ.q̃ꝝ igit corda articlatiora st sensu meli⁹ valẽt inarticlaci
ora eoꝝ q̃ sensu hebetiori st vt suũ.Sic ãt mores intiores figur iu
dicã⁹ forinsec mẽbroꝝ.ita ex opibꝫ ꝛ moribꝫ interioꝝ orgãoꝝ natas
suspicãt.Hinc dr q q̃ sensu hebeti st cor duꝝ hñt ꝛ spissũ.q̃ ãt sensu
valẽt molli⁹.pauida etiã st qbꝫ cor grãdi⁹.ideoq̃z cor magnũ pportõe Pli.xi.naturalis
lepori.ceruo.muri.hyene.asino.pãthere.mustele.ꝛ reliq̃s fere oibꝫ q̃ histo.c.xxxvij.
apte timida st aut pter metũ malefica Sile i venis vẽtriculisq̃z cor Auic.xi tercij.c.1
dis euẽit˙Nam ãpliores ꝛ vene ꝛ vẽtricli frigidiores st.qm in puo
et magno domicilio tãtundẽ ignis non eque calefacit.sed minus in
magno magisq̃z in puo.Audentiora itaq̃z et fidẽtiora quibus est cor
minus aut mediocre.Sanguis eim̃ qui ad cor ascendit citius inca- Alber.pmo d aia
lescit et cum spiritu ad membra excutitur.Calefacto igitur corpore libꝫ trac.iij.c.iiij.
puocat audatiã.Idem pulsus velox.magnus.et frequens indicat.

Cōtraria frigiditatē. Lenitas pulsus humiditatē. durities vo siccitatē. Idē iuditiū est de hanelitu. Ira naturalis et pmeditata ꝛ furiositas cordis ondunt caliditatē. Idē corpis mobilitas nō pmittēs hominē diu ꝯsistere in vno loco stādo vel sedēdo. Cōtraria frigiditatē nisi sint acqsita studio aut ꝯsuetudine. Corpis vtus vigorē fcat cordis. debilitas debilitatē. nisi ex cerebri lesiōe aut neruoꝝ pcedat Fortitudo corpis eqlitatē ꝯplexiōis. debilitas malitiā fcat. Suba etem caloris natalis et spūs ꝛ sanguinis plīma est in corde. nō inflāmata nec fumosa sed potiꝰ splēdida ꝛ pura. Accñtalez in corde calorē fcat vehemētia inflāmatōis in ira et rixa. Meditatōs q declināt ad gaudiū sicut fidutia et bōa spes cordis fortitudinē indicāt ꝛ ꝯplexionis eqlitatē Sz q ad timorē et tristitiā declināt excessuz fcant in cordis frigiditate Tremor cordis nō est certū inditiū qz ex mltis accidit q sis mltitudo sensibilitatis eiꝰ meditatio vapor aliqs timor ꝛ ꝯsilia Et diminutio hūiditatis q in corde accidit pmū relinqt in corde nocumētū ꝛ tūc cordis qlitas ꝓria alterat. Calor em purꝰ. aut frigꝰ indigestū mortē adducit. Hirto corde gigni quosdā hoīes ꝓdunt nec alios fortiores esse industria. sicꝫ aristomenē messeniū q .300. occidit lacedemonios tertio captū pectore dissecto vidēdi causa viderūt bello Hec de corde sup̄fitialiter cōgesta ad pñs suffitiant.

De thoracis panniculis caput .xlix.

Mundinus in anathomia

Tres sis pāniculi pectoris. mediastinꝰ videlicet q diuidit cōcauitatē pectoris p mediū ab anteriori pgrediēs ad vsqz posterius quaꝓpter ꝛ pulmonē diuidit in dextꝝ ꝛ sinistꝝ. Est em pulmo in toto locatꝰ clibano sup̄ quē cor residet. Et hic pāniclus non est neruosus nec ꝯtinuꝰ ꝛ ve vnꝰ sicut alij. qz nō penetrat ad fundū vsqz pulmōis. Si em diuideret pulmonē funditꝰ per mediū ncēe eēt vt pulmōis cānales diuideret ꝛ sic in dilatatōe impediret quaꝓpter aliqñ a diuisiōe cessat panniclus ꝛ iteꝝ diuidere incipiēs. Iuuamētū istiꝰ pāniclı est ꝓhibere vniꝰ ptis nocumēta alteri nō cōicent vt dcm est. Ac pulmonē suspēdere ad pectꝰ qtinꝰ pectore dilatato et ipe dilatet. vtutibꝫ eleuatis ad supiora vt in forti cogitatōe pulmo nō sp extēdit qztū pt extēdi. redeūtibꝫ āt late expādit defectū recupādo vt in philocaptis liqt. Probibet etiam saniem empimatis vniꝰ lateris regurgitare ad aliō. Scōs dr pleura qui est pāniculꝰ suba durꝰ ꝛ neruosus. qztitate magnꝰ oēs costas cooperiēs interiꝰ. habens cū oībꝫ mēbris ꝯtētis in ꝯcauitate pectoris colligātiā. Eꝰ iuuamēta sis mēbra coopire spūalia. qꝝ pāniculi ab ipa ducūt originē sicē em se hz siphach ad pāniclos in vētre inferiori. ita pleura ad medij vētris pāniclos. Maxie patit passionē apostemosā q pleurit dr. duplex exñs. Uera q est apostēa cholericū ad qō febris seqt acuta in

pleure suba. Et nō vera q̄ fit in musculis inter costas extātib9. cuius acumē est v̄sus cutem extrinsecā. Terti9 dr̄ dyaphragma aut septuȝ trāsuersū. q̄ etiā p̄t dici musclus cū sit ex carne et neruis cōposit9 et ad mouēdū deputat9. Cui9 sit9 est in fine pectoris ꝛ costaꝝ altior in pte ext̄ns anteriori q̄ȝ posteriori. Annectit' em̄ pte sui carnosiore vali dioreq̄ȝ costis. illic em̄ indiget ꝯfortatōe. ꝛ cartilaginib9 costaꝝ men dosaꝝ ꝯtinuat'. Et posteriori in pte cū. xij. spōdili ex clibani spōdili- b9 circa renū spōdiles. in medio āt ꝯstat mēbrana exiliori et subtilio ri. neruosa et pāniculosa. sic em̄ disposit9 magis ꝯuenit extēsioni spi rit9. et magis iuuat cor qd̄ p̄ncipiū est vite toti9 min9 etiam vaporis sub hac dispōe in medio excipit. nā si carne pleniore ꝯstaret copiā va poris haberet ꝛ traheret. hinc capita carnosiora sꝫ ebetiora vt dc̄m̄ est. Et alligat' pulmoni vt moueat ip̄m motu hanelit9 neruis medi antib9 q̄ ad ip̄m veniūt Gal'. s̄nia a cerebro ꝛ nucha. Diaphragt̄is iu uamentū sit9 sui gr̄a. est sedē cordis a vētre dirimere vt aīe sentiētis origo q̄ cor existit inoffensa seruet'. Nec facile occupet' cibi exhalaci one et caloris aduēticij copia. hac em̄ cā natura p̄parauit dyaphrag̃ sicut muꝝ añ introitū dom9. distinxitq̄ȝ ptē nobiliori ab ignobiliori. et supiorē ab inferiori. Supiora āt sunt p q̄ oēs bone opatōs aīe exer cent' ad meliorationē ptinētes. aut quoꝝ gr̄a reliq̄ sunt ꝛ q̄ meliora existūt. Inferiora v̄o nō sunt nisi p̄pter supiora ex his cibū haurietia Sed iuuamētū colligatōis cū pulmōe est vt sit mot9 hanelit9 p̄nci- piū. p̄terea q̄ȝuis diuidat inter sp̄ualia ꝛ naturalia tñ adiuuat intesti na ꝛ mirach ad expellēdū ea q̄ sunt in intestinis ꝯtēta Est itaq̄ȝ picu lū nō modicū fortiter anū cōpmere. Et illi9 cā situat' diagonal'r inci piēs ab epiglotali et dñdēs ad. xij. vsq̄ȝ spōdilē vt dc̄m̄ est. Et diago nalitas magno adunat hanelitū iuuamēto. ꝛ ad expellēduȝ stercus. ꝛ id qd̄ est in stōach9 quē tāgit supius. Et est excoopt9 ex inferiori p supius coopertorij extēsi super ventrem. Et ex supiori per inferius co opertorij extensi super costas. Et licet diaphragma s̄m Gal'. viij. de iuuamētis sit musclus p quē fit anhelit9 hn̄s p̄ncipal'r mouere pul- monē et non costas. Differt tñ ab alijs musculis q̄ in loco vbi ossib9 applicant' sunt cordosi. in alijs carnosi. diaphragma v̄o est ecōtrario vt patuit. Figura ei9 est rotūda oblōga. Sed accn̄tia ei9 sꝫ vulnera dolores ꝛ apata ex hūore calido atq̄ȝ excremētitio p̄pter vicinitatem attracto causata. ꝯtinuo mentē sensumq̄ȝ plane pturbāt. ideoq̄ȝ me- taphrenū qd̄ ltīe frenū mētꝫ nūcupat'. mutato em̄ et corrupto hūore ad caput vaporabit sensūq̄ȝ ꝛ intellectū s̄m q̄ cū sensu cōicat in sp̄ū sensibili mutabit ꝛ alienabit. qd̄ q̄nq̄ȝ fit p̄pter stōachi oris passioꝫ ꝛ acutas febres et apostēa pulmōis. Et alienatio q̄ fit p̄pter diaphrag̃ est vicina alienatōi q̄ in frenesi id est calido apate cerebri aut in su- is pelliculis accidit in qua patiētes audiūt voces. nulla emissa. Et intelligūt ea q̄ nullaten9 dicta sunt. Diuersitas alienatōis gr̄a dia-

Aristo. p̄mo histo xvij. Et. iij. de pti bus. x.

Alber. p̄mo d̄ aīa lib9 trac. 3. c. 4. ī fi Et. xiij. c. ix.

Alber. xiij. de aīa lib9. c. ij.

Trusian9. iij. teg ni ꝯmen. xxx. Gal'. viij. de iu- uamen. c. iij. Gal'. de iuuamē. hanelit9.

Gal'. de causis re spiratōis iij. de ptib9. x. Gal'. de interiori b9. v. c. iiij.

Aristo. xxx. p̄ble. j. et. v. de interi- Gal'. c. iiij.

phragtis dignoscitur anhelitu q̄ diuersus est ab ea que fit ꝑ cerebri
passiões in qua ptes capitꝫ calescũt.ocli rubẽt.et sanguis e naribus
stillat Paries itaqꝫ calefact⁹ quẽ diaphrag̃ diximus subito sensum
mutat et indicat Et totũ resoluit corp⁹ in gaudiũ vl tristitiã cuius
signũ est titillatio q̄ leui tactu risuꝫ concitat Nã qui titillãtur cele-
Nico.fer.j.trac. riter ridet nisi carnis grossities impediat Mot⁹ eñ subito ꝑueniẽs
ij.c.xxxvi. ad diaphrag̃ q̄uis leuiter calefatiat tñ concutit ipm Et calefatiẽdo
diffundit spm̃ et resoluit. Ad cuius resolutionem sequitur mentis
apertio et ipsi⁹ corpus ꝯtinentꝫ p̃ter voluntatẽ mot⁹ ⁊ mutatio.hinc
Alber.xiij.de aia est ꝙ ridet homo in hijs que nõ sunt ridẽda risu inordinato in quo
lib. trac.j.c.fi. est multa spũs excussio et neruoꝝ ex calore in ipis diffuse dissolutio
iij.de ptib.x. Solũ aũt hoĩeꝫ titillatiõeꝫ huiusmõi mutari causa est ꝙ pellem ha
beat valde tenuem Et carnẽ et tactum subtilem vt dictum est.hinc
xxxv.pble.viij. est ꝙ nullũ preter hoĩeꝫ titillatiõe ridet animal. Titillatio eñ hoĩs
ex tali motu pellis vicine locis subascellaribus risum adducit cũ ibi
diaphrag̃ mouet. Ictu etiã traiecta p̃cordia in p̃lijs risum attulisse
proditũ est calore scꝫ quẽ moueat vuln⁹. hoc eñ verisilius credi p̃t
q̄ꝫ quod de capite hoĩs hesiodiste referũt vt abscissuꝫ loqui potuerit
homerum in testem adhibẽtes quẽ inter mirabilia iouis talẽ aiunt
scripsisse fabulã Cum iouis hopolosimi sacerdos esset occisus. Et a
quo nõ ꝯstaret nõnulli sese audiuisse retulerũt capite preciso dicẽte
sepi⁹ virũ sup viro cercidas occidit itaqꝫ hoĩeꝫ cui nomen cercidas
in ꝓuintia quesierũt Cõptumqꝫ in iuditiũ duxerũt Res adeo pro
vero habita est in terra caria aut archadia vt verũ quendã ex inco-
lis egerint Sed fieri non potest vt caput p̃cisa arteria et sine motu
pulmõis loquitur. Tametsi pectorꝫ musculi capite truncato mouẽ-
tur ꝓpter spũs aĩalis desideriuꝫ Nec apud barbaros q̄ capita sum-
ma cũ celeritate abscindunt tale q̄d vnq̄ꝫ euenisse dicit.huiusmodi
itaqꝫ in phia sermões falsi sunt.in diuina aũt sapiẽtia dei ꝟtute pos-
sibiles. Motus autẽ corpis et de loco ad locum reuolutio post capi
tis truncatõꝫ ex spũs impetu corpus voluentis possibilis est. Quas
obres animal sanguĩe carens siliuꝫ existẽs mẽbroꝝ et viscose hũi-
Gal.in de vti.ha ditatis longo viuit tpe capite truncato Et que corpis poris spirãt
ne.c.ij. corde carẽtia sil'e tñ habẽtia membrũ Sunt p̃terea q̄ diuisa viuunt
p̃mo de aia in fi. ni frusta vt impfctã.q̄lia stꝫ eutonia Et q̄ꝝ corda ex corpe tracta tpe
Alber.p̃mo d aia nõ modico palpitãt vt cor salmouis cui⁹ gr̃a piscatores callidi sal-
lib. trac.iij.c.iiij. mones fere putridos in ptes sectatos quasi recentes sub vno corde
pulsante vendũt Tametsi in hoĩe accidit mors gaudiosa cuꝫ risu in
iiij.apborꝫ.xviij. brutis tñ id non aliq̄ñ fieri põt cuꝫ ridendi vi careãt.dolores sursuꝫ
supra diaphrag̃ pharma.indigere fcant. Quicunqꝫ ꝟo inferi⁹ fcant
inferi⁹.p̃.dolor sup̃ diaphrag̃ phlebotõia indigere infra ꝟo pharma.
indicat Ex his liquet figuraliter diaphragtis natura ⁊ ꝓprietas.

De Meri et Stomacho Caput .I.

Meri est primū naturaliū membrorum intra collū post os et liguā terminatū in supiori ei⁹ pte ad fauces sub radice ligue ita q̄ pellis interior palati pducit̄ ex pelle interiori ysophagi. angustū quidē supius et longū inferi⁹ ad stōachū p dyaphragma ptensum. post tracheā que in collo anteri⁹ situat̄. v̄sus dorsum positū cui⁹ suba est pellicularis ꝛ mollis siue lenis. Nō rugosa vt faciliter trāseat nutriēs p ipm non coherēs rugis. cōposita ex carne et neruis facta extēsibilis ꝓpterea q̄ ipam aliqñ necesse est trāsire rē magnam. ex neruis eñ pncipaliter ꝯstituit̄ vt extēdi possit cū cibꝫ ingerit̄. ex carne vt sit mollis et cedat. nec ledat̄ asperitate cibi ōndentꝫ. Duas hñs tunicas intrinsecā ꝛ extrinsecam. quaꝝ interior est neruosa plus et carnosa min⁹. ab interiori ei⁹ pelliculā hñs durā spissam vt sit ei in tutelam in trāsitu rei dure ꝛ aspere. in q̄ positi sunt villi lōgitudinales ad attrahendū cibū. Extrinseca vo est carnosa magis ꝛ neruosa min⁹. in q̄ positi sunt villi latitudinales ad expellēduꝫ necessariū An aūt meri arabice (qḋ ltie est ps siue portio. q̄ est sicut ps siue additamentū aut manica stomachi ysophagus grece q̄ est cibi et pot⁹ in stomachuꝫ introductio. Gula vero latine qua cibꝫ ꝛ potus deuorat̄.) hēat trāsuersales. inter doct. est diuersitas. Auicēna eñ de Anathomia meri. xiij. tercij dī. Sepatus est meri a villis trāsuersalibꝫ qm̄ nō est ad retinendū. Cui assentit Auer. ij. Colliget inquiēs meri duas hēe tunicas. vnā ad attrahendū et reliquā ad expellendū. de trāsuersali nullā faciēs mentionē. Ex aduerso āt dr̄ pri ma pmi. c. de mēbris. Motus trāsglutēis ꝓpriis fit villis lōgitudinis latitudinis et trāsuersiōis. Et. iij. de v̄tutibꝫ naturalib⁹. ysophagū hēe tres spēs motus quare et tres villoꝝ spēs. Quos imitat̄ Alber. xij. de aialibꝫ. c. iij. inquiēs. Est aūt duaꝝ tunicaꝝ ita q̄ interior hꝫ villos longos ꝓpter attractionē. exterior autē hꝫ latitudinales et trāsuersales ꝓpter expulsionē. Sed hec diuersitas facilime tollitur. q̄ inter mot⁹ ꝯlos necessario cadit qcs media. ad quā faciendā re-

Auicē. xiij. tercij. c. pmo

Alber. pmo d' aia libꝫ. trac. 3. c. ij. ꝛ. 3

Gal'. v. de interioribꝫ. c. iiij.

Aristo. iij. de ptibꝫ. c. iij.

Auicē xiij tercij. c pmo
Gal'. v. de interioribꝫ. c. iiij.
. iij. de ptibꝫ. c. iij.
Nicolus sermōe v. trac. iij. c. 1.

Auer. pmo col.

v. phicoꝝ

quirunt trāsuersales. quies aūt ista pua est valde et quasi impcepti
bilis. Fuerūt itaqꝫ villi trāsuersales valde pauci. Nō eñ meri debꝫ
retinere sed attractū cibum ad stomachū pellere. Cū ergo paucissi-
mi sint ⁊ actio retētōis est q̄ꝫ breuissima. idcirco dixit Auicēna meri
sepatū esse a trāsuersalibꝫ villis. Et glutionē duaꝝ tunicaꝝ opatiōe
simul cōpleri p id scꝫ qḋ attrahit villus eiꝰ. et p id qḋ exp̄mit villus
eius. Uomitus āt cōpletur opatiōe exterioris tunice tm̄ ex villis eꝰ
ꝓpter qḋ etiā difficilior est et plus ledit q̄ꝫ glutio. Et qꝛ ꝑus est attra
here q̄ꝫ expellere ideo lōgitudinales sunt interiores ⁊ aliȷ̄ exteriores
Et inter cannā pulmonis et meri est pellicula subtilis nō ambiens

p̄mo histo. c.xvi.

sed ꝯiungēs ea ne ab inuicē recedāt. Et isti pāniculi ꝓcedūt ex meri
ad epiglotū que claudunt et aperiūt sicut dcm̄ est. Locus meri dire
cte est sup spōdilia colli vt custodiat meliꝰ. Et qñ dn̄dit vsqꝫ ad di-

Auic. xiiȷ. terciȷ. c. j.
Alber. iiȷ. de aīalibꝰ. c. iiȷ.

rectū spondilis q̄rti ex spondilibꝫ nō colli sed dorsi qḋ est in directo
pectoris cū ptransiuerit ipm. declinat ad dextraꝫ ꝓpter viā vene ad
caput ascēdentis. postea dn̄dit sup q̄tuor spondilia residua et puenit
ad dyaphragma. ⁊ tūc distendit vt ambiat supius stōachi orifitium

Auic. xiiȷ. d aliꝰ

Figura ysophagi est piramidalis in ascensu v̄sus dyaphragma. et ro
tunda vt nocumētis resistat. fm exteriorē supfitiē dorso applicat. Et

Iuuamentum Meri

colligat trachee ⁊ epygloto q̄ sunt ante ipm vt dcm̄ est. cū quibus a
furcula supius firmiter alligat. Et mediāte sua pellicula fortissime
alligat cū epigloto ita ꝙ dislocatio ab eo est difficilis. Juuamentuꝫ

Gal. v. de interioribꝫ. c. v.

meri est duplex. pncipale est deglutire cibuꝫ qḋ duabꝫ fit tunicis vt
patuit. scd̄m est vt sit via deglutiendaꝝ rerū. et oīm cū vomitu aut

Gal. v. de interioribꝫ. c. xlv.
Auic. xiiȷ. terciȷ. c. iȷ.

eructuatōe exeuntiū. Meri accidūt egritudines vt apata oīm gn̄m
mala cōplexio. deglutōis impedimentū. aut ex dislocatōe spondiliū
aut naturali aut accn̄tali siccitate. aut a spasmo. aut palisi. aut fluxu
vētris. aut tethano. aut ꝓpter rem in meri ꝯcauitate ꝯtentaꝫ vt sunt
vermes q̄ p supius nequnt expelli. nec pn̄t inferiꝰ dn̄dere. Et vlce-
ratio. et ꝯtinuitatis solutio. ⁊ fluxus sanguinis ⁊c. Nocētia ⁊ ꝯferen

Auic. xiiȷ. terciȷ. c. j.
p̄mo histo. c. xvi.
Dīa. clxxxviiȷ.
Diffinitio Stomachi

tia meri patebūt infra. Post ysophagū est corpꝰ stomachi quē aristo.
vētricl'm appellat. et Gal. p stomachū fcat meri. Sepiꝰ tm̄ ab aristo.
⁊ Gal. auctoritate Hypocratis stōachus vēter noiat Sed cū studiū
noīm est negligētia reꝝ. ad rē nominibꝫ posthabitis accedamꝰ. Est
eñ stōachus membꝝ offitiale p̄muꝫ naturaliū organoꝝ cuiꝰ supior
ps dr orifitiū. inferior aūt ꝯtinuata intestinis pileron siue portana-
riū. duabꝫ aut q̄tuor tunicis. ex villis. neruis. venis. arterijs. pānicu
lis. ⁊ carne ꝯtextū. p̄me digestiōi nutrimētoꝝ deputatū. sub spūalibꝫ
sup intestina intra epar ⁊ splenē post spōdiles dorsi et añ zirbum si-
phach ⁊ mirach collocatū Os stōachi qḋ antiq̄ p̄cordia siue cor siue

Gal. v. de interioribꝫ. c. vi.
Serapio. iiȷ. breuiariȷ. c. j.

asued vocauerūt est magꝫ neruosū fundo siue ꝯcauo eiꝰ. qm̄ orifitiū
supius ꝯtinuatū meri ex quo fm Auer. p̄mo colliget fit stomachus

creat̃ ad sentiendũ magis q̃ ad digerẽdũ. Et inferior ps stomachi magis ad digerendũ q̃ sentiendũ. idcirco carnosior est ore q2 appetit⁹ pcedit digestionẽ. in vtraq3 tñ pte fit sensus 7 digestio sed mag3 7 pfecti⁹ in vna pte q̃ in alia. Caput eñ stõachi sensum h3 digestionis 7 pcipue vt expgefiat aial ad recipiendũ cibũ ꝓpter indigẽtiam Et ꝓpter hoc venit ad ipm magn⁹ neru⁹ a cerebro vt fiat sensus in eo. 7 maior ps illi⁹ nerui expãdit̃ p ysophagũ in orifitio 7 in eo qd vicinat̃ ipi. deinde ptrãsit quousq3 pueniat ad ei⁹ fundũ. Et iste neru⁹ orit̃ ex sexto pari neruoꝝ cerebri mediante quo stõachus cũ cerebro magnã h3 colligãtiã eiq3 fortiter cõpatit̃ in egritudinib9 suis. Pileron ꝟo ptinuat̃ cũ duodeno 7 alijs intestinis 7 istud est sensus grossioris stricti⁹ ore cũ sit trãsit⁹ illi⁹ qd digestũ est subtiliatũ 7 liqduz factũ. Os ãt est meat⁹ illi⁹ qd est ꝯtrariũ ei q2 neq3 digestũ neq3 liqduz fm plimũ. Et pileron ꝯstringit̃ qñ in stõacho cib9 adunatus fuerit adeo q nihil aq̃ ab eo egredi poterit donec ꝯpleat̃ digestio aut corrũpat̃ cib9. ꝓpter digestionẽ itaq3 orifitia ꝯstringũt̃ stõacho vtẽte retentiua. Sed cũ vtit̃ expulsiua supiora ꝯstringũt̃ 7 inferiora dilatãtur. Error itaq3 est cibũ 7 potũ addere sup̃ indigestũ. q2 facit natalẽ exalare calorẽ apta supiori porta ac crudum p inferi⁹ egredi. Putrescit eñ cib9 cibo addit⁹. Nec error iste mior est. stomachũ replere ad sũmũ vt claudi nõ possit. hic pl'es suffocãt̃ stõacho apto et dyaphragĩte cõpsso. De ptib9 itaq3 stõachi quãtitatis hec volui dixisse. reliqs breuitatis cã postmissis. q̃ licet q̃titate. situ. figura. 7 actõe diuersificãt̃. Nã ãpli⁹ est orifitiũ portanario. inclinatũ ad sinistrã ꝟsus dorsũ ptẽ vbi finit̃ dyaphrag. pileron ꝟo ad dextrã. latũ 7 neruosũ. portanari⁹ ãt ẽ strict⁹ 7 fere carnosus. os organũ appetit⁹ cibi. pileron organuz expulsiue ꝟtutis Illa tñ diuersitas nõ satis oñdit stõachũ esse mẽbꝝ mltiplex. cũ sit vnũ mẽbꝝ suffitiẽs ad hñdũ p se ipo et toto appetitũ 7 ad digerẽdũ cibũ suffitientẽ p se et toto. Est ergo offitiale cũ ps nõ capit toti⁹ denoiationẽ. pmũ organoꝝ naturaliũ. qm̃ in ipo pma fit nutrĩctis digestio gr̃a sui 7 mẽbroꝝ finitimoꝝ. Quid sit digestio. q̃ttuplex. 7 q̃t ad ipam reqrũt̃ dcm̃ est in ꝯmẽtarijs puuli phie trac. iij. De signis bõe 7 male digestõis 7 de his q̃ pparãt ad bonã digestionẽ q̃3 breuissime p ꝯseruatõe sanitatis studiosoꝝ scholariũ inserere pauca decreui. Male itaq3 digestõis signa st3 qñ post cibũ apphensum accidit grauitas in ore stõachi. rugit⁹. inflatio. eructuatio. sapor fumosus aut acetosus. aut cibi pãssumpti. aut alteri⁹ male q̃litatis post q̃tuor aut q̃nq3 horas. singult⁹. tremor stõachalis. discõueniens mora cibi i stõacho. S3 bonã digestionẽ fcãt. bõitas sõni. velox expgefactio ab ipo. bon⁹ color cut3. leuitas stõachi. caput sine põdere. inflacõ vẽtr3 iferior3 añ egestõez. hec eadẽ bonã stõachi iuolutõz dnotãt sup̃ cibũ bonã ꝯpbẽsionẽ. cibi ꝯueniẽtẽ in q̃litate 7 q̃titate ꝓportõez

Gal'. v. de iuuamen. c. ij.

Auic3. xiij. tercij. c. j.
Zoar

Auic3. xiij. tercij. c. j.
Gal'. v. de iuuamen. c. ij.

Auic3 tertia pmi c. vij.

Auic3. xiij. tercij.

Gal'. in li. signoꝝ et ad glauconem tract. ij.

Male digestiois signa
Bone digestiois signa

Sed cū bona ꝑparatio bonā causat digestionē. bona digestio bonam nutricationē. bōa nutricatio sanā vitā. sana vita optimos mores. optimi mores felicitatē. Mala vo ex aduerso mr̄ est languoꝝ et oligocronicaꝝ egritudinū ꝓducēs ad epilepsiā. melācoliā mirachiā. pruritū et ꝯsilēs. Nunq̄ꝫ sequēs digestio piorem emēdat. Quare supꝛ oīa curandū est oī ingenio cura et lucubratōe de bona digestiōe. ad quā ꝑsitiendā decē ꝯcurrūt. Exercitiū videlicet ꝯuenīēs. ciboꝝ q̄litas et suba. ipsoꝝ q̄ꝫtitas. debit⁹ ordo. tpꝯs aptū. cōplexio. repletio et inanitio. pot⁹. ꝯsuetudo. ⁊ bona ciboꝝ ꝑparatio. De his decē ꝓ salute studiosoꝝ scholariū abunde scribere decreui. sed opis breuitas ac fastidiū quod facile lectori ꝓlixa legēti incurrit succinctim meliora lr̄is mādare impellit. ¶ De exercitio itaqꝫ sit iste Canon. Ante cibū motus ⁊ labor calorē excitat naturalē membra pro receptōe cibi ⁊ ad ipsi⁹ digestionē et nociuoꝝ eiectionē ꝑparat ⁊ nō mox sed paꝝ quiescat inter laborē ⁊ cibationē q̄ten⁹ calor mitiget̄ et membra refrigerātur Inter comedendū tꝑantia et iocūditas. post cibationē quies aut deambulatio ꝑua iuxta illud. Post mēsam stabis aut passūs mille meabis. Effect⁹ eī̄ augent̄ ex oꝑante in quiete exꝑimur in olla circa ignē bulīēte. Hunc cānonē trib⁹ describit vbis Gal. ij. de regie sanitatis dicēs. Sanitas ꝯseruat̄ labore cibo et quiete. ¶ De ciboꝝ suba et q̄litate sit iste Canon. Subtilis cib⁹ sanitatē ꝯseruat. grossus ꝯfortat mēbra. tꝑatus virtutē auget. primo vtant̄ studiosi. scd̄o laboriosi tertio ꝯualescētes et debiles. Sit p̄terea sapidus. mūdus. recēs ab oī putedine. nimia siccitate. vnctuositate. acetositate. salsedine. ⁊ acutie alien⁹. ori delectabilis. tametsi detestabilior alijs. Nā qꝺ bene sapit ori bn̄ cōꝑhendit ⁊ digerit stomachus. bn̄ digestum valde ꝓdest nutricatōi. ¶ De ciboꝝ q̄ꝫtitate hec sit regl'a. Cibus sit ꝓportionalis calori pradentis. digerētis eī̄ debet esse ꝓportio ad id qꝺ digerit̄ sicut actiui ad passiuū. Quasobres si calor stomachi est immēsus sit cib⁹ mult⁹. si modic⁹ paucus recipiat̄ cib⁹. Calor fortis paucos vtit in cholerā cibos. debilis multi phleḡtis. plimo grauat⁹ cibo ex indigestiōe est ꝓcreatiu⁹. Si q̄s aūt vna die magnā aut cibi aut pot⁹ vt frequēter fit sumpserit q̄ntitatē ex qua grauitatē in stomacho aut digestionē sentiat debilitatā. hic seq̄nti die existat famelic⁹. somno vtatur ꝓlixiori in loco tꝑato. Melior est cura ꝑ dietā q̄ꝫ pharmacū Nutrimēti repletio multa adducit incōmoda nature. quēadmodū supfluitas olei in lāpade. ¶ Cibarioꝝ ordo talis sit. Subtiles cibi. lubrici. cito penetrabiles. facile digestibiles. cacochimi vt fruct⁹ aq̄si ante sumant̄ grossis et duris in digestiōe. Si stomachus non fuerit laxus ne accidat putredo. qꝛ si taliter fuerit disposit⁹ in ꝑncipio stipticis et grossis vti oportet. Diuersitas eī̄ corꝑm diuersa cibaria et diuersum req̄rit ciboꝝ ordinē. Insupꝛ cib⁹ cum medicana nō debet

Gal. v. tempen. c. xiiij.
Gal. j. meimir. c. viij.
De exercitio
.3. pmi doc. ij. c. 7.
Auer. in căticis ꝯmen. xlviij.
Dīa. cxviij.
ij. polliticoꝝ.
ij. posterioꝝ
Auer. iiij. metbe. ꝯmen. xi.
.3. pmi doc. ij. c. 7.
pma apborꝫ. ꝯmēto. ij.
ij. aphorꝫ.
Gal. de eu. et cacho. c. iij.
pma apborꝫ. xiiij. et. xv.
Dīa. cxix.
iiij. apborꝫ. ꝯmento. xiij.
.3. pmi doc. ij. c. 7.
Et in căti. tex. cō. clxxxiij
.3. pmi doc. ij. c. 7.
Pli. xiiij. c. xl.
pmo pble. xli.
Dīa. cxix.
Isaac de vlibus dietis. c. ij.
.3. pmi doc. ij. c. vi

De cibo
De q̄ntita
De ordie Cibarioꝝ

miſceri Cibū eni̅ corrūpit. digeſtionē turbat ipmq̄ʒ cibū ante dige
ſtionē et corpis nutricationē eijcit. Medicinale itaqʒ vētris molli — pmo terapē. c.vi.
tiuū nutribili moroſiori an̄cedat. Stipticū aūt groſſum vt pira ci- — iij.aphorſ.pmo.
tonia caſeus ſtiptic⁹ cibū ad fundū ducēs ſequat̄. Inter vera nu-
triētia groſſum an̄cedat ſubtile. Et qr tpe in corpib⁹ mutat̄ natura
et cōplexio. oportet ſm tpūs corp⁹ reficere et nutrimentū variare.
Unde in hyeme et veris pncipio rarus et mult⁹ fortis ſoliditatis
pdeſt cibus qr vētres ſunt calidiores. Eſtate vero ⁊ autūno pauc⁹
et frequēs facilis digeſtiōis. iuxta illud Tpe ſub veris modice prā — pmo aphorſ.xv.
dere iuberis. At calor eſtatis dapib⁹ nocet imoderatis. Autumni
fruct⁹ ſupmos dāt tibi luctus. Sed plenū ſume ventrē ſub tpe bru
me. Inſup hora et nutriēs ſint actu calida in hyeme. eſtate viceuer — Gal'.de diſſo.ꝯti.
ſa. Nemo edat niſi cū appetitu vero q̄ dū aduenerit nō differat̄ ci- — tertia pmi doc.ij.
batio qr tūc calor naturalis incēſus eſt velud ignis. Veri appetit⁹ — c.vii.
inditiū eſt cū ſupiora inteſtina a fece nutriētis pmi fuerint euacua
ta. Saliua ad os dn̄dens ſubtiliata et ps vētris inferior alleuiata.
ſine tenſione. differēs cibū replebit ſtomachū cholera rubea et hūo — Auer.iij.colliget.
rib⁹ malis futurū deſtructib⁹. Preueniēs nutriēs mittendo ſup nu
triēs putredinē cauſabit. Inter prandiū et cenā ſint octo hore. Et — xxv.cōtinentis.
rurſus inter cenā et prandiū.xvi. Aut ſeruet̄ conſuetudo vt patebit — pmo terapē.c.vi.
hora cibādi debita eſt oib⁹ celebratis digeſtionib⁹. Cōplexio cali.et
ſic.non patit̄ cibi retardationē ac pſimoniā. Igneus ſtōachus dup
ꝯuenienter digerit cibū. ſubtilē aūt ꝯuertit in fumū. debilis i calore — tertia pmi doc.ij.
ſubtilē digerit. Et groſſum aut in phlegma ꝯuertit. aut indigeſtuʒ — c.vii.
pmittit. ¶ De repletiōe ſit hec cōis doctrina. Reliquie famis ſp ſtſ — De repletione
linquēde vt claudi poſſit ſtōachus. Crapulat⁹ āt et replet⁹ vomi- — Lucanus quarto
tui abſtinētie et diuturno relinquat̄ ſomno. Non mūda corpa qn- — ij.aphorſ.x.
tūcunqʒ magis nutris tāto magis ledis. Cena inaniat exceſſū prā — pma phle.j.
dij. Et rurſus prandiū ſubtile cenā lautā emēdat. Omis deniqʒ ex — pmo aphorſ.iij
trēa inanitio calorē deſtruēs innatū humido ꝯſumpto radicali in- — Dīa.cxviij.
ſtar veneni vitet̄. De potu talis eſt canon. Tunc ſumat̄ potus cuʒ
natura reqrit vera ſiti impulſa q̄ p eſtuationē in ore ſtōchi demon- — De potu
ſtrat̄ veniēs poſt longū exercitiū aut flatū calidi venti aut ſumpto
cibo Alteratiu⁹ pot⁹ ſumat̄ ante cibū. pmixtiuus q̄ non faciat cibū — Dīa.cxviij.
in ſtomacho natare. turbādo digeſtionē et calorē debilitādo innatū
cū cibo delatiu⁹ poſt cibū Modice eni̅ ſitis ſedāde gratia ſupra ci — Gal'.i.⁊.ij.alimē.
bū bibat̄. aut penit⁹ abſtineat̄ ne cibus indigeſt⁹ penetret. Et opi-
latōes egritudines cronicas. putredines. apata et febres cauſet.
An ſup fruct⁹ ſit bibendū pʒ dīa.cxxij. vbi ꝯcludit Petrus q̄ bibe- — iij.pmi.c.vij.
re vinū modicū vet⁹ odorifer corrigit alterat ⁊ digerit frigidorum
fructuū malitiā. vētre āt ⁊ fructib⁹ exn̄tib⁹ calidis aq̄ bibēda eſt mo
dice ne cholera et putrefactio gn̄ent̄. Muſtū vinuʒ acutū igneum

grossum dulce vitet nisi rōe medicine. Sed albū clarū subrubeū cui⁹ odor et sapor bon⁹ et amicabilis existit nō superflue sumptum sa nis ꝯuenit hoīb. Cōsuetudinē q̄ est res potissima insanitatis custo dia in nūero et tpe ꝯmestiōis nēo facile atq̄ repēte immutet. Nā altera est natura q̄ subitas nō suffert alteratōes. Quapropter q̄ vsus est ꝯmedere bis in die. si semel cibū sumpserit debilitabit valde rubescet vrina et corp⁹ lassum erit. suspēdent viscera. Et q̄ semel ꝯsueuit ꝯmedere si bis sumat cibū pōderosus erit stomach⁹ illi⁹. Suppsi⁹ q̄sq̄ sit iudex et numer refectōis fm vires variet. Regulariter do cēt periti q̄ refectio dēat duob diebus celebrari trib⁹ vicib⁹. Cū act⁹ digestōis tertie nō pficit nisi in. xviij. hor. Qui preterea ꝯsueuit vna certa hora prādere. si trāstulerit refectionē in aliā horā cito recipiet dilationē aut pventionē nature officere. Postrēo bōa cibor pparatio diligēter est ꝯsiderāda in coctōe et masticatiōe. Cibaria etenim male mūdāta et insuffitiēter bulita frixata aut assata difficulter digerūt. Nec min⁹ nocet gulositas et insuffitiēs masticatio. Nā voraces se penūero egrotāt nunq̄ ad naturalē pueniūt senectutē. q̄re cib⁹ bn̄ mūdāt et suffitiēter decoquat. ꝯuenienter diuidat et masticet. Nō enim pax bona pparatio. ꝯueniēs diuisio. et suffitiens masticatio ꝯducit ad digestionē. Cernim⁹ id in frustis carniū puis q̄ citi⁹ q̄ portiōes magne decoquunt. Postbitis aliis breuitatis amore ad id vnde di gressū ē fiat regress⁹. Stomachus nōsolū est offitiale membr ex eo q̄ ps nō capit toti⁹ denoīationē ꝯmetiā ex suis opatōib siue effecti b⁹ q̄ diuersa bz offitia. nā attrahit. retinet. digerit. discernit. et expellit vt infra patebit. Sed cū cib masticat⁹ in ore et ppat⁹ quēadmo dū in strumis aīaliū fuerit. descēdit in stōachū q̄ ꝯphendēs ipm chili ficare incipit et ipsi dare ptisanarie masse formā vt patebit. Sicut enim pulmo pparat aerē cordi ita stōachus cibū epati. Et hec chilifi catio fit a suba stomaci q̄uis finitima vt patebit mēbra plimū ī di gestiōe pbeant iuuamē. Qui in duas fm Mundinū ptit tunicas q̄s vīes ptes siue integrales quēadmodū ostiū et pileron q̄titati uas appellāt. Cōstituūt nanq̄ ille tunice stōachi corp⁹ de quar nu mero ē diuersitas. Gal. cū Auicēna dicūt esse duas stōachi tunicas Almāsor in li. de anothomia meri et stōachi tres pōit. Hali. iij. theorice q̄ttuor Que diuersitas nisi me fallat opio sic ꝯcordat. qm̄ Almāsor unicā intrinsecā diuidit ī duas et corp⁹ stōachi in tres tūicas fm tres villor spēs In rei tn̄ vitate dūtaxat sūt due tūice q̄r vna cōtexta est ex duplicib villis vt patebit. Ponētes q̄tuor distiguūt pāni cl'os a tūicis dicētes pmā tunicā eē pāniclm exteriorē ortū a siphac tegērem ab ex tunicam extrīsecam. grossiorē exñtē oib opimētis q̄ viscera alia vestiunt ne stōacho est cibo replet aut inflat fissura aut rupta accidat. Cui dicūt alligari scdā quā gal. extrinsecā appellat

ij. regis acutor cap. et ꝯmē. v. et li. vij. Ethicorum pmo rhetoricorū. De mēo. et remis. xxviij. pble. pmo Aristo. de secretis in. c. de regie sa. iij. pmi doc. ij. c. 7

scdo de regie sanitatis. c. xij. et vltio pma aphor. cō. ij

pmo histo. j. pmo de gnatione

v. de iuua. c. iij.

Dnā. liij.

Gal. iij de virtu. natu. c. vij.

tertiã cũ gal'. dicũt intrinsecã. quartã vo supaddũt quã dicũt eẽ pel
liculã tegentẽ ab intra tunicã interiorẽ de q̃ gal'. v. de iuua. c. ij. sic in
q̇t. Tela intriseca stõachi ⁊ ysophagi posita est ⁊ expãsa p omẽs oris
ptes Et hec tela fuit dura ne ledat̃ a reb⁹ duris ⁊ aspis in deglutõe
ei occurrẽtib⁹ Et q̃stomag⁹ hec tela dñdit tãto fit magis rara leuis
⁊ mollis paulati q̃usq3 pueniat ad fundũ stõachi. Cui⁹ iuuamẽtuz
est p̃bere stõacho auxiliũ i attractõe cibi ab ore. Et hãc telã ɔp̃hẽdit
gal'. sub intriseca tũica. sic pãnicl'm exteriorẽ sub extrĩseca. Sũt igit̃
dũtaxat due stõachi p̃ncipales tunice. extrĩseca. s. ⁊ intriseca. q̃ nõ so
lũ diuersificãt̃ in subã q̃titate ⁊ loco v̄metiã in villo⁊ situatõe. Tã
etsi vtraq3 tunica stõachi mag⁹ sit neruosa q̃3 carnosa. tñ tñ intrise
ca magis ẽ neruosa q̃3 extrĩseca. q̃2 fuit ordinata ad sentiẽdũ q̃. ppter
tunica appellat̃ neruosa. Extrĩseca min⁹ est neruosa q̃3 intrinseca.
q̃2 fuit ad digerẽdũ ordinata. carnosa aut poti⁹ subcarnosa isti' gr̃a
nũcupata Sẽsatio etenĩ meli⁹ fit qñ sensibili imediate sensus occur
rit siue mẽbrũ sentiẽs (q̃uis sensibile sup̃ sensũ positũ Aristo. in. ij.
de aĩa teste nõ facit sensationẽ in sensib⁹ reqsitis ad bñ esse alis . q̃2
spiritualisatio obiecti q̃ ad sensationẽ ɔcurrit nõ fit nisi i medio In
terior etiã stõachi ps neruosa q̃ndã h3 carnositatẽ q̃ solitã est sensa
tõis mediũ) Alteratio vo ⁊ digestio pt fieri p mediũ. ⁊ sic circũiacẽ
tia mẽbra cibũ in stõacho digerũt. Sũt eñ tria in digestiõe stõachi
ɔsiderãda. hũidi ɔmixtio cũ sicco extũs absolute digestio Cib⁹ etenĩ
⁊ pot⁹ in stõacho ɔmiscẽt̃ ⁊ decoquũt̃ ⁊ fit ex eis res quã Aristo. chi
lũ noiat. q̃ lrĩe d: succ⁹. Et decoctio fit p calorẽ q̃ est in cibato. calor
dirigit̃ ab aĩa. Caloris eñ opatõs nõ st3 deteriate ad unũ finẽ ma-
nifestũ q̃ p̃mo ɔmiscet cibos in stõacho ipos ɔp̃hendẽdo deiñ cale-
fatiẽdo humidũ rei digestibilis segregat ⁊ ex fũdo extrahit ad supfi
tiẽ vt in elixatis videm⁹. Ideo q3 stõachi digestio assilat̃ Epsesi si-
ue Elixatõi. Cõuersio nutrimẽti in nutritũ opta'i aut assatõi. hũo-
rũ spmatuz ⁊ putrefacti digestio pepãsi. hũido sepato a grosso fora
introducta fit seq̃stratio i diuersas vias. nã grossũ trãsit p vias am
plas. humidũ vo ⁊ subtile p ãgustas q̃ st3 vene meseraice. Deinde
p̃uenit ad epar vt dicet̃ in suo loco. Hec ɔmixtio hũidi cuz sicco et
hũidi rurs' i fũdo digestibilis extractio fit ɔplexiõe calida stõachi
acq̃sita a mẽbris circũiacẽtib⁹ q̃ calidior ẽ epate. Scdm ẽ deteriate
fore i cibo q̃ digerat̃ introductio q̃ ɔplexiõe pficit̃ innata q̃ cibuz ni
tit̃ sibi assilare. nã oẽ gñans nitit̃ sibi assil'are q̃tũ pt gñandũ Et in
in oi alteratõe q̃ vtit̃ digestio p̃or fora abijcit̃ ⁊ noua introducitur.
ideoq3 in digestõe stõachi ɔp̃hẽsiõe3 seq̃t̃ mixtio sic retẽtio extractõ3
⁊ ɔp̃hẽsio retẽtionẽ. Ad mixtionẽ extractio. ad extractiõ3 seq̃stratio:
ad sequestrtiaonẽ discretio. ad discretionẽ forme in[illegible] ⁊ eidẽ fit
voluptuario ⁊ supflui expulsio. Tertiuz est influentis ɔplexianis

Auic. xiij. terci c. j.

Auic p̃ma p̃mi. c de membris

In ɔmẽ. pnuli' so. cexxiiij.

Trusia. iij. tegni ɔmen. liij.

Nico. ser. v. c. lvij

Hali. iij. de vtu. na tura. c. vij.

iiij. metheoro⁊

Hali. iij. teg. ɔmẽ to. clxxxi.

iiij. metheoro⁊

Trusi. iij. teg. cõ- men. xxxix.

Nico. ser. v. trac. iiij. c. j.

ij. de gñatione.

ij. de aĩa.

Stomachi sunt due tunice

Chilus

calide susceptio q̄ est ex interiori tunica. sicut introductio noue for me q̄ chilificatio dr in tunica interiori. Et q̄uis exterior tunica di gestionē sua caliditate acq̄sita fatiat āpliori mediāte tunica intrīse ca. interior tñ nō rēouet a sua naturali cōplexiōe. Eo q actōi calidi tat tunice exterioris resistit a q̄dā cibi aq̄sa pte q̄ ↄtinue alterat in teriorē ad ↄ̄riū alteratōis inducte ab exteriori nō pmittēs eā a cali ditate exterioris alterari. Cui⁹ sile liq̄t in cacabo cuꝫ aq̄ et carnib⁹ decoquēdis. ad ignē posito. in quo carnes aut aq̄ decoquunt ignis ṽtute. et tñ fund⁹ cachabi aq̄is ptibꝫ mediātibꝫ caliditati ignis resi stētibꝫ nō calescit sed remāet frigid⁹ aut calid⁹ remisse. Hic pꝫ sto machi tot⁹ ↄplexionē innatā eē frigidā ⁊ siccā: acq̄sitā āt et influētē q̄ influit ei m̄ltitudo spūs ⁊ caloris. q2 m̄lta ↄcurrūt ad calefatiēduꝫ ipꝫ mēbra q̄ actuāt ei⁹ innatā ↄplexionē calidā ⁊ hūidā respctū tpa mēti cutis. Ptꝫ etiā q2 carnosior est ps exterior q̄ꝫ interior. q cōple xiōe calida ps exterior dr̄ ab interiori. demū liq̄t diuersitas ipsoruꝫ in villoꝝ situatōe. Intrīseca etem̄ duas hꝫ ptes. Unā intrinsecā si ue ↄcauā q̄ ↄp̄hēdit cibū q̄ ↄstituit ex villis lōgitudinalibꝫ q̄bꝫ fit at tractio q̄ stꝫ loco man⁹. Aliā forinsecā et ↄuexā trāsuersales retētōi deputatos in se hñtē. q2 attractio p̄cedit retētionē vt dctm̄ est. Exte rior ṽo tunica ↄstituta est ex villis lōgitudinalibꝫ deputatis expul siōi q̄ ↄplet ↄtinue p expl̄sionē. Cōtracta etem̄ tunica exteriori cōp mit interior ⁊ qd̄ in ↄcauitate ei⁹ ↄtinet. hīc accidit expulsio. Non est itaqꝫ diuersitas inter gal. ⁊ auic. de situ villoꝝ trāsuersaliū qui in exteriori pte tunice interioris situāt. et hec est mēs vtriusqꝫ. Se quit etiā ex dictis q deglutio cibi nō fit sola ei⁹ grauitate quēadmo dū opināt antiq. Neqꝫ vi vacui. ita q cū cetera mēbra trahūt a sto macho ne remaneat vacu⁹. qm̄ natura abhorret vacuū. cibꝫ ad sto machū trahat Fit āt a ṽtutibꝫ villoꝝ lōgitudinaliū ⁊ latitudinaliū Quaꝝ vna est naturalis attractia q̄ suā pficit opationē villis lōgi tudinalibꝫ. Alia ṽo est aīalis cōplēs suaꝫ opationē latitudinalibꝫ in exteriori tunica meri ⁊ stōchi exñtibꝫ. Cui⁹ signū est qm̄ altera du arū ṽtutū lesa trāsglutiēdi actio debilitat. desiderio nāqꝫ nō recte p cedēte duriter trāsglutit id qd̄ nō desideram⁹ ⁊ nausea puocat Et si postea deglutire laboram⁹ territa ṽtute attractia desideratia opa tio deglutiēdi volūtaria dura erit. Et sic deglutio est opatio cōposi ta aut mot⁹ cōposit⁹ fact⁹ a ṽtute naturali ⁊ motia volūtaria. Neqꝫ trāsglutio est stōachi sed ipsi⁹ meri p̄ncipalis opatio ꝯm gal. v. de in terioribꝫ. c. ij. Sed cū meri ps est stōachi ↄtinua illi cū gradatiōe ac tunice meri stꝫ sicut stōachi nisi q suba meri est siltor lacerto et sto machi siltor neruis (Hinc stomachi cōplexio frigidior et siccior est innata cūplexione meri. Sed primū intestinū non est ps stomachi sed res ei cōtigua vt patebit (Ideoqꝫ dicit attractio cibi q̄ et deglu

Auic. p̄ma p̄mi c. de ↄplex. mem.

Gal v. d̄ iuua. c. ij

Gal. iij. de ṽtuti b⁹ natura. c. viij

Auic. xiij. tercij. trac. i. c. i.

Gal v. d̄ iuua. c. ij

tio pōt nūcupari sit quedā stōachi opatio quēadmodū vomit⁹. qui
siliter est meri actio nō pncipalis ⁊ naturalis sed violēt⁹ ⁊ preter
naturā ideoq; nō pficit nisi p tūicā exteriorē meri exprimendo ad su
perius p villos latitudinales id qđ euomit Et tā in vomitu q̄ʒ in
deglutiōe ps ad q̄ʒ fert id qđ trāsglutit siue euomit. dilatat. Diffe-
rēter āt naʒ in vomitu supior ps dilatat. et inferior ɔtrahit In de-
glutiōe fit ecōtra q2 ps inferior dilatat ⁊ supior ɔtrahit ita etiā ꝙ
Gal. iij. de vtu. na. c. viij.
epiglotis eleuat Hinc accidit deglutōʒ esse faciliorē vomitu q2 oīe
naturale est delectabili⁹ ⁊ facili⁹ violēto. Et q̄uis vomit⁹ (q̄ res in cō
Gal. in cō. xxix. aphoris. vi.
cauitate stōachi natās expellit) Stomachi mot⁹ sic subuersio q̄ an-
tropa dr ad expellendū ex eo aliq̄d qđ est in ipo p viā oris in quo ⁊
Gal. vi. de morbo. c. j.
tot⁹ opat stōach⁹. fund⁹ eñ est pncipiū mot⁹ pncipiū et incoatiū
Orifitiū aūt ⁊ supior pars ē ɔpletū. multis psit in pseruatōe ⁊ cura
Auic. xiij. tercij. trac. v. c. viij.
podagre lapidis renū et vesice. in sciatica et mltis egritudinibꝫ mē-
broruʒ inferiorꝝ q2 materiā aūcedentē in diuersuʒ trahit Et foris in
Auic. iiij. pmi. c. xiij.
parte ɔpellit ac in egritudibꝫ stōachi ⁊ pncipijs peroxismorꝝ febriū
Nā tpe faci⁹ stōachū purgat digestiōeʒ meliorē efficit corp⁹ reno-
uat ⁊ mōificat caput. sensuʒ alleuiat atq; visum acuit. Quapropter
Rasis. iiij. almā-sori. c. xvi.
Auic. pmi q̄rti. c. xiij. dicit hypocrates pcipit vomitū fieri debere
in vnoquoq; mēse duobꝫ diebꝫ ɔtinuis ꝓpterea ꝙ cū eo ɔseruat sa-
nitas Et dꝫ fieri post repletōʒ maxie in estate circa meridiē eua-
iiij. aphoris. cō. iiij. vi. et vij.
cuat eñ cholerā et phleg̃. Ideoq; macris nō hñtibꝫ strictū pectus
neq; patis ad ptisim dr ꝓdesse Et oibꝫ dispositis ad dictas egritu-
iiij. pmi. c. iiij
dines et ad epilepsiaʒ stomaticā et qbꝫ cholera ascēdit ad stōachuʒ
De Vtilitate Vomitus
et dispositis ad asma. palisim tremorē ⁊c̄. Tñ in custodia et regimīe
sanitatis nō multū est assuefaciēdus ne natura assumat p ɔsuetudine
sp ad stōachū malos ꝓpellere hūores. Et de stōacho fatiat sentinā
q̄ est loc⁹ fetid⁹ in naui. vñ digestio debilitet et cibi corrūpantur ⁊
pessimi in corpe gñant hūores Quasobres in q̄rta pmi dr hoc aūt
caplo. xiij.
pl⁹ q̄ʒ duobꝫ diebꝫ in mense est malum. Et in xiij. tercij Nō oportꝫ
trac. j. c. xxxv.
vt in mense pl⁹ q̄ʒ bis sani euomāt qm ɔsuescit natura eijcere supflui
tates ad stōachū Idē credo dr pharmatia nisi me fallat opio. liquet
itaq; ex dictis (vt ad id a quo digressuʒ est fiat regress⁹) ꝙ in substā-
tia stōachi tres sūt villi lōgitudinales ⁊ trāsuersales in tūica inte-
riori p attractōe et retētōe Et latitudiales in exteriori p expulsiōe
vt dcm ē Sūt pter villos in tūicis stōachi nerui dn̄dētes a cerebro
Alber. j. de allbꝫ trac. iij. c. iij.
ex sexto pari neruorꝝ qbꝫ sētit famē ⁊ sitim ⁊ cerebro cui dirrcte sup
ponit alligat rōne cui⁹ ei fortiter in egritudibꝫ suis cōpatit Et isti
Gal. v. de iuua. caplo. ij.
nerui plus in orifitio stomachi q̄ʒ in ceteris ptibꝫ dispguntur vnde
Quicq̄d est primū supiori orifitio hoc est sens⁹ puriorꝫ. Et rursus
quicq̄d est primū orifitio inferiori hoc est sensus grossioris Adue-
nit etiam ori stomacho ex splene porus siue vena deferēs naturalr

Auic. xiij. tercij. c. j.

melancoliã que guttatim cadit sup ipm adiuuãs ad excitandũ ap
petitum. qua mediãte cuz splene colligat. Et in loco vehemẽtioris
gibbositatis stõachi supponit vena mag pcedẽs in lõgitudine ipi⁹
Et mãdat ad ipm ramos plĩmos q̃ cum ipo ligãtur et diuiduntur
in ramos subtiles qui om̃es apparenter nõ veniũt nisi ad extrin-
secam stomachi tunicã Et adheret arteria sil'r q̃ procedit eodez
modo sicut vena. Hijs ramis mediãtib⁹ nutrit stõachus Et in suo

Auer. ij. col. d iuua. mẽbroz offi.

calore euẽtatur Sed qr nõ ingrediũtur tunicã interiorez ideoq3 di
cunt quidã stõachũ quãtũ ad interiorẽ tunicã chilo nutriri. Alijs
tamẽ placet q licet vene nõ apparẽter veniũt ad tunicã interiorez
veniũt tamẽ subtiles valde visuz effugiẽtes Cui⁹ signũ est qr lesa

Auic. xiij. tercij. c. j. in fi.
Drña. liij.
Alber. j. d aial'. trac. iij. c. iij.
xv. tercij. c. j.

tunica interiori solutõe ptinuitat sanguis effluit ab ea ⁊ nõ chilus
Pro pcordia vero tercijs placet q stõachus nutriat tripl'r ad con-
seruationẽ substãtie sue indiuidue. Primo cibo adhuc existẽte in eo
Scdo sanguie q̃ ad ipm puenit p venas que dirigũtur ad ipm. ab
epate Tertio p id qd redundat ad ipm effusuz ex epate in tpe vehe
mentis famis qd est sanguis rubeus purus. Insup a felle siue a ca
nali eius procedit ramus ad fundũ stõachi deferẽs cholerã ad for-
tificandã digestionẽ non ptransiens tunicam interiorem Neq3 p-
uenit ad stõachi concauitatẽ Sed spergitur in sui substãtia de pã-
niculis stõachi patẽt ex supiorib⁹ Caro replẽs vacuitates in exteri-
ori tunica ⁊ confortãs digestiõis virtutẽ que est in calore innato ac
mediũ sensatõis existens vt patuit Est modica parũ etiam pigue-
dinis in quibusdaz adheret pro caloris pfortatione que fit stõachi

Mũdi. c. d. sto.

substãtia que ptes ei⁹ intrinsice et aduẽticie patet ex dictis. Quã-
titas stõachi est magna non tamẽ excedit mensuram trium cantha
rorum oportet eñ ipm recipe ⁊ cõtinere magnã cibi quantitatẽ. Et
nõ est semp in magnitudie sua vltima sed equatur quãtitati con-
tente qr extensibilis est et corrugabilis Neq3 debet in regimie sa-

Gal'. v. d iuua. c. ij.

nitatis ad summũ repleri ne pprimat dyaphrag. Et caput suis fũo
sitatib⁹ pter impedimentũ clausure repleat Figura ei⁹ que conse
quitur quãtitatẽ est rotunda vt sit maioris resistentie nocumẽtis ⁊
maioris capacitatis. Et vt nõ remaneat aliqd de assũptis post di-
gestionẽ et naturalez expulsionẽ. Non aũt est vere rotund⁹ sed ob-

c. de figura. sto.

longus instar cucurbite fm Auer. pmo col. cui Almansor assentit
dicens. Si imaginaueris cucurbitã rotundã longi colli superius
cui ab inferiori ptinuaretur aliud collum erit ac si videres stõachi

Alber. i. d aial'. trac. iij. c. iij.

et meri figuram. Causa oblõgitudinis est. q a pte supiori cõtinuat
cum ysophago et a pte inferiori cuz pmo intestino Sed causa arcu
ationis sue est. qr si fuisset rectus sua orificia directe ponerẽtur. Cũ
igitur homo sit stature erecte descẽderet ab eo cibus añ tps debitũ
fuit etiã arcuatus vt in vacuitate artus epati loc⁹ daretur vt pa-

Locus stomachi et continentia

tebit. Preterea non est vere rotund⁹ sed in ꝑte dorsi planus et dila-tatus in posterioribꝫ vt bona fiat obuiatio sua dorso. Sed vbi con-tinuatur cum meri rotūdaꝛ. Cōcauitatē hꝫ stōachus quatenus in ipm cibus ingrediaꝛ ita ꝙ ps inferior sit supiore amplior ꝓpter ho minis erectōeꝫ morā et cibi digestiōꝫ Preterea stomach⁹ assimilatur vētriculo canis. ꝑmo historiaꝝ.xvi. aut vētriculo porci qō verum est de aliis vt pꝫ ex textu arist. allegato. Loc⁹ stōachi ē in medio cor poris supioris et inferioris dextri ꝛ sinistri anterioris ꝛ posterioris vt in eo digestio melior celebretur. Epar eni̅ suppositum est stōacho cum suis additamētis ꝯtinēs ipm ac si res teneretur a digitis ligat⁹ epati mediātibꝫ meseraicis et neruo vadente a stōacho Stōachus eni̅ indiget vt calefiat ꝛ calefaciat id qō in eo est ex cibo. Splē oc-currit illi in sinistro latere ad calefaciēdum sinistrā stōachi partem rōne arteriaꝝ queadmodū epar āplectādo et spūs naturales immit tendo ꝛ mediāte chisti fellis. Ex posterioribꝫ e⁹ sti dorsū ꝛ musculi extensi supra ipm ad custodiendū: durū aūt est ligatum illi q̄si scu-tum durū forte. Musculi quasi culcitra custodiētes eū ꝑ se Et ca-lefaciētes ipm ꝑ id qō in eis est de piguedine. ligatur aūt spōdilibꝫ dorsi sicut cū aliis visceribꝫ ligamētis firmis que eum firmiter te-nēt Fortitudo nāqꝫ ligatiōis ꝛ sustētatiōis oim viscerum est prout eoꝝ expetit nobilitas ꝛ ei⁹ necciu fuit ꝛ timor sup ea. Et licet dicta viscera ꝓprias hn̄t vtilitates. fuerunt tamē ꝓpe stomachum posita ꝓpter ꝯferre ꝛ ꝯfortare calorē stōachi habet itaqꝫ apte anteriori sto-machus. corp⁹ spissum lene ꝑ qō calefit iste loc⁹ stōachi. qō dr zirbꝫ qui ꝯposit⁹ est ex duabꝫ telis tenuib⁹ duris ꝛ natura spissis q̄rū vna ē alteri supposita Et ex venis pulsatilibꝫ ꝛ nō pulsatilibꝫ ꝛ piguedīe nō modica. Et hic zirbꝫ in hoie tm̄ extēdiꝛ quousqꝫ cooꝑiat omnia intestina qꝛ hō cuꝫ sit debilissimū aīaliū digestiōe Et cutis ei⁹ te-nuior est inter oia aīalia Et plus priuata pilis necessarium fuit vt zirb⁹ cooꝑiret oia intestina. Sup quem est siphach ꝛ mirach ꝛ la certi vētris q̄ ꝯtinet calorē et iuuāt stōachum reuerberādo caloreꝫ vt vestis ꝛ prohibēdo a frigiditate. Non ergo paꝝ ꝯducit ventris ꝯseruare calorem aut vestimētis aut membris aut iuuēculis Sup stomachū ē cor ꝛ dyaphragꝫ. q̄ valde ꝯfortāt stōachi calorē mediāte arteria adorti ꝑ quā spūs ꝛ sāguis trāsmittiꝛ arterialis. deorsū sub stomacho sunt mēseterium et intestia a q̄bus calorē recipit grā ve-naruꝫ arteriarū ꝛ piguedinis in ipis existētium a dextra ꝑte epar a sinistra splenē. a posteriori spōdiles vt dcm̄ est. locaꝛ itaqꝫ stōach⁹ in medio corꝑis sup̄ dorsuꝫ q̄tuor digitis sup̄ vmbilicū incipiēs Et nō ē locat⁹ ꝓpe os ꝓpter spūalia mēbra q̄bꝫ hanelam⁹ ꝛ aereꝫ magis nobis neccim attrahim⁹ fuit etiā neccariū mēbra fecū receptia ꝯtinu ari stōacho. Turpe eni̅ fuissꝫ ea locari sup̄ spūalia mltū digniora

Gal. v. de iuua. c. ij.

Pli. xi. c. xxxvij. Alber. j. de aial. trac. iij. c. iij. Auic. j. xiij. tercij c. j.

Mūdinus: in. c. de stōacho.

Nico. F. v. trac. iiij. c. i.

Gal. v. de iuua. c. ij.

Valesc⁹. iiij. c. i6.

Gal. v. de iuua. c. ij.

Locus epatis

Locus splenis

Situs cordis

Homo debilissimum aīal in sua digestione

Au.xiiij. fcij.c.j. Situs stōachi est q̄ caput ei⁹ inclinat̄ ad sinistrā versus dorsum.
Cels⁹.4.de me. fundus vo ad dextrā.ita q̄ in tali situ stōach⁹ sit artuatus sic q̄ ar-
c.j. cus interior sit a pte dextra et exterior siue gibbosa a sinistra Et no
gal. vij.ð iuua.c. bilior ps ei⁹ opposita est epati vilior āt spleni. Sit⁹ causa ē q2 epar
j.in fi. in dextra pte eleuat̄ qd̄ cum sit magnū ꝯcauitatē. q2 prius forat̄ in
Auer.j.col. vtero q̄3 stōachus.dextre ptꝭ occupuit Splē vo minime q̄propter
in dextro latere nō potuit supior ps stōachi collocari sic in sinistro
Et ps inferior debuit declinare ad dextram q2 in sinistra inferiori
pte iuxta renes est intestinū colon grossuȝ multū inuolutuȝ mltis
inuolutōib9 magnū occupās locū in dextra vo stꝭ gracilia intestīa
que paruuȝ occupāt spatiū dȝ etꝭ orifitiū stomachi a splene recipe
meliaȝ. Et fund⁹ ei⁹ cholerā ab epate ideo nō ponit̄ directe supra
spōdiles ꝛ dorsi orifitium etꝭ descēdit aliquātulū ad lat⁹ vers⁹ dor-
sum et nō situat̄ in altiori pte stomachi ne cib⁹ in repletiōe stōachi
ad meri ascendat ꝛ egrediat̄ ex ore. Portanariū silr̄ nō est positum
in eminētia inferiori sed declinat ad latus magꝭ vers⁹ supi⁹ q̄ten⁹
cib9 tpe sufficiēti in stōacho retineat̄ ꝛ nō exeat tpe eructuatōis in
digestus aut sua grauitate extēdens ꝛ ipm extēdēdo apiens Sto-
Mūdin⁹ machi ꝯplexio innata et acq̄sita ex dictis liquet. Et licet hō sit ca-
4.pbl.vi. lidissim⁹ respectu cordis nō tn̄ quo ad stōachū Colligātia ei⁹ patet
Gal. vi. de iuua. vere silr̄ nā colligat̄ cū cerebro p neruos. cuȝ corde p arteriā.cuȝ
caplo.ij. epate per meseraicas cū splene p porum.cū intestinis p ꝯtinuitatē
Iuuamē cum dorso et zirbo p paniculos Nō est igit̄ mēbrū et pcipue nerui
tum sto qd̄ stōacho nō ꝯpatiat̄ Iuuamētuȝ stōachi est duplex Primū ē cōe
Ni. f.v.trac.iiij. scȝ appetere cibū pro toto p tūicā neruosaȝ. Scōm est spēale.s.ppa
c.j. rare cibū epati ad nutrimētuȝ toci⁹ p carnosaȝ et mēbra circūiacē-
tia.vt pulmo aerem cordi.et rethe mirabile spm̄ vitalem ascendēdē
Gal.vi.ð iuua. et aerem cerebro Stomachi q̄tuor stꝭ virtutes quarū pma est at-
c.ij. Stomachi tractiua in villis lōgitudialib9 sita q̄ attrahit cibum ꝯcurrēte vir-
quattuor tute oris expulsiua.attractiua.ysophagi et grauitate cibi. Scōa est
virtutes retentiua sita in trāsuersalib9 q̄ retinet atcractū Tercia est est ex-
ij.col.c.de iuua. pulsiua inherēs latitudinalib9 q̄ superfluū eijcit a se. Quarta est vt⁹
mēbro.offici. antecedens omnes illas nō tpe sed dignitate.prima intentiōe na-
ture digestiua dicta,pter q̄3 dotis trib9 indiget. quib9 Auer sup-
addit discretiuā q̄ lesa mali generātur hūores in corpe que videtur
claudi sub digestiua. Que in stomacho et non in alijs membris re
periunt̄ cum sensu diminutiōis in orificio q̄ est fames et sitis ideȝ
subiecto existens cum sensu et phantasia. Cum em̄ omnia corpis
mēbra cibū attrahāt ex venis orientib9 ex vena ampla que attra-
bit ex venis que stꝭ in epate. que vlteri⁹ sugunt ex meseraicꝭ et he
ex stōacho q̄ nō habȝ aliud a q̄ trahat dedit itaqȝ natura sensuȝ ori-
ficio q̄ moueat̄ ad cibū querēdū ꝯuenientē vt catt⁹ q̄rit mures ꝛc̄

qui pparatus masticat in ore. transglutit ysophago. cōprehēdit re- Alb. xxij. de aial.
tentia et digerit calore stomachi ⁊ mēbroꝝ circūiacentiū mūdifi-
catur a fecib; q̄s intestia ⁊ mūdū mesaraice recipiūt. hic aūt calor
nō est p̄ncipale agens sed instrmētū dūtaxat aīe vegetatīe, siue po- ij. de aia.
tentie ei⁹. cui calori mēbroꝝ q̄ pl⁹ in digerendo Et stōachi q̄ plus ij. de ptib;. c. vij.
chilificando opat. debita cibi ꝓportio ⁊ pot⁹ subtiliādo subueniūt. Gal. vi. ꝺ morbo
Ad chili aūt ꝯpletā formatōz cōcurrūt stomachi natalis ꝯplexio. caplo. j.
ꝯpositio tota ei⁹ ꝓprietas et viscerū circūstātia. hec ꝓpria stomachi Valesc⁹. 4. c. xvi.
opatio leditur tripl'r mala ꝯplexiōe. inordinata ꝯpōne ⁊ accn̄tib; siue Auic. xiij. tercij.
morbis. Mala ꝯplexio aut est simplex aut ꝯposita aut cū materia .c. xvi
aut sine materia q̄rū signa ⁊ cura p̄tēt scd̄o ⁊ tertio tegni ⁊ i practi
cis Mala et inordiāta ꝯpositio aut in sub̄a ita q̄ sit nimis rarus
aut densus aut in figura et q̄ntitate vt q̄ sit nimis magn⁹ aut pu⁹
aut rotund⁹ aut in situ vt q̄ situat vehemēter aut ad anteriora vs⁹ Accidentia Stomachi
mirach aut supiora vers⁹ diaphrag. Quarū ꝯpōnū ⁊ situū signa de
fectus ⁊ curas breuitas opis ad medicoꝝ ꝑitissimoꝝ remittit li- Auic. xiij. tercij
bros Accidentia stōachi st Eructuatio. singult⁹. vomit⁹, subuersio c. de egri. stōachi
aspitas ex mala ꝯplexione sicca. lenitas in supficie tūice interioris Gal. vi. ꝺ morbo
ex materia lubricāte et hūida cōplexiōe. ventositas siue inflatio ex caplo. j.
inordinata dieta. opilatio ⁊ dilatatio meatuū. Solutio ꝯtinuitatis Gal. 4 mor. c. vij
ex casu aut ꝑcussiōe sup ip̄z. durities nō aposteōsa in sub̄a tunicaꝝ Auic. xiij. tercij
apostēata. pustule bothor. vlcera. vehemētia sens⁹, dolor lesio appe trac. ij. c. vij.
titus. Que aut fit stomacho nō sencīēte suctōz venarū aut venarū
attractiōe debilitata. aut q̄n nihil de corpe resoluit ꝓpter ꝓportōez
et viscositatē hūidi cū calido vt in vrso tpe brume latēte aut q2 na
tura ꝯuertit se sup̄ hūores phlegmaticos. ꝯuertēdo ipos in nutrimētū
qd̄ loco dissoluti apponit. ita fortassis puella abstinuit ad decem et
octo annos a cibo ac adolescēs dormiuit ad q̄nquaginta vsq3 annos Petr⁹ in ꝯmen.
sine cibo. Et nostris tpib; in venetijs vt d2 q̄dā ꝑ totam abstinuit vlti. pble. decie.
q̄dragesimā ab oī cibo. In hac re ꝟtus dei ⁊ astroꝝ influxus non Pli. 7. c. lij.
paꝝ opat Sil'r in frenesi letargia. mania. melācolia. ⁊ vehemēti cō Nicolus. s. ſmo.
templatōe natura nō trāsmittēs sensuz ad stomachū lōga fit absti- trac. 4. c. xxviij.
nentia a cibo. Accidit ⁊ sit⁹ diminutio ex eisdem fortasse causis vn̄
in italia q̄dā toto vite spatio nihil bibit. Appetit⁹ camin⁹. bolisin⁹.
fames sincopalis. Multitudo sitis Corruptio appetit⁹. lesio di- Multitudo Sitis
gestiōis. fastidiū. debilitas digestiōis corruptio digestiōis. lesio ꝟtu
tis attractiue. retentie ⁊ expulsiue tarditas descēsus cibi velocitas
descēsus eiusdē debilitas ꝟtut3 discretiue. debilitas stōachi q̄ sto-
machatio d2. ꝯturbacō. anxietas. estuatio. interiectio lamētabilis
q̄ cardiaca d2. nauseatiā sacietas abhoīatio nausea. cholirica pas- Gal. 8 me inir.
sio. ardor stomachi ⁊c̄ęs. accn̄tib; et passiōib; de q̄b; in practic3 Cō
ferētia stōacho sunt aer serenus euētat⁹ flatib; vētoꝝ nō agitatus

Conferentia Stomacho

Nicol⁹ F.v. trac. iiij.c.iiij.
Gal'.de attenuãte dieta.
Gal'.ij. alimẽtoꝝ
Gal'.vi.de simplici me.
Auer.v. col. c.de varia ꝟtu.me.
Apl⁹ pma ad thimothe.v.
Auicẽ.xiij. tercij. tract.j.c.xxvi.
xxx.tercij. tra c.j c.xxx.
Gal'.7. tera pen. c.vij.
xiij.tertij.trac.j. caplo.xxviij.
Mesue.iij. anti.
Nicola⁹ in au.
Auicẽ.ij.ca.trac.ij.c.124.
Mesue.vi.anti.
Plini⁹.xx.
Aui.iij.quiti.

tpatus in actiuis.odores grati.gaudiũ moderatuꝫ Moderatio in motu quiete somno ꝛ vigilia cibi hñtes aliq̃ꝫ stipticitatẽ ꝛ amaritudinẽ absqꝫ acuitate panis bñ coct⁹ ꝛ fermẽtatus parũ hñs salis Caro pulloꝝ auiũ oim silvestriũ Caro pdicis ius ei⁹ ꝓprie qñ citoniuꝫ decoq̃tur cuꝫ ea caro vituli lactãtis. agni annalis. hedi castrati caprioli. porci macra sup̃ prunas assata. Citonia pira põtica resuata post collectiõꝫ siue stiptica sũpta stati post cibũ mẽta. ruta enula Sirup.absinth.aloes.ablutũ. Carnes cocte in aceto.caseus recens sine sale.cerasa acetosa stõacho pleno supfluitatibꝫ ꝯferunt Ciminũ. cinnamomũ. citonia.ꝯfectio de galanga. Corall⁹ macis mastix.nux.muscata. peonia. tiriaca mag̃. zedoaria.zinziber.vinu purũ ꝛc̃. Calida stõachi mala ꝯplexio curat̃ dieta.potiõe ꝛ approꝑati medicis aduersãtibꝫ caliditati. vñ lac acetosuꝫ extracto butiro ꝓdest casc⁹ recẽs sine sale.oua decocta in aceto ꝛc̃. Pisces recẽtes elixi lactuca. Endiuia.pruna acetosa.cerasa acetosa.mala ꝛ pira acetosa.mora impfctẽ matura vua inmmatura. psica pauce hũiditatis ꝛc̃. Quibꝫ cib⁹ in stõacho corrupit̃ corruptõe fumosa. Cõfert ileb.ros. vsus coit⁹ per interualla cibo sũpto ꝛc̃. Malaꝫ ꝯplexiõeꝫ fri.curat̃. euitates fri. ventosi aeris. multa quiete tristicia timore. somno multo.coitu mlto.cibo ꝛ potu actu ꝛ poña frigidis. gaudiũ moderatũ leticia ꝛ ira nõ excedẽs.fricatio moderatio sup̃ stõachuꝫ et vẽtrẽ Calefactio manuũ ꝛ pedũ vestes calefaciẽtes stomachale de plumis anserũ aut alio pelle calefaciẽte dormire post cibũ moderate.nõ immediate.de ambulatio et mot⁹ pu⁹post cibuꝫ.balneũ siccuꝫ zinziber ꝯditũ anisuꝫ ꝛc̃. Mala ꝯplexio sicca stõachi curatur balneo aq̃ dulcis.cena prãdio maiore. Carnoso infante dormiẽdo cũ ipo aut catulo pigui ꝛ euitatiõe nociuoꝝ ꝛc̃.mala ꝯplexio hũida stõachi curat̃ vitãdo nociua q̃ sti somn⁹ ꝓlix⁹ ꝛmaxie diurn⁹ post cibũ dimissio coit⁹ otiũ lõguꝫ.mltiplicatio cibi ꝛ pot⁹ ꝛc̃. Et vsu cõferẽtiũ q̃ sti aer calid⁹.ira.furor gaudiũ supfluũ balnea alũiosa sulphurea ꝛc̃.vigilie mlte castus vet⁹assata cibaria in veru ꝛ ꝯdita in aceto Citonia.moderat⁹ vs⁹ coit⁹ panis biscoct⁹ ꝛc̃. Relaxationeꝫ stõachi curat acetũ squilliticuꝫ Cinnamonũ cũ carui in cibis.crocus in cibis dyacitoniten dyacamerõ ꝛc̃. Stomatici ꝯfert corall⁹ ꝛ maxie oibꝫ egritudinibꝫ stõachi si directe suspẽdatur sup̃ ipm Nux muscata.thiriaca diatesserõ ꝛc̃. Appetitũ ꝓuocãt ꝛ fastidiuꝫ remouent Succ⁹ absinthei.acetuꝫ.anisuꝫ.dyacitoniten.muscatũ poma. stiptica ꝛc̃. Corruptiõi appetit⁹ ꝯfert acetosa herba cõesta aloes cũ aq̃ frigida vl'trepida bibituꝫ. Appetituꝫ caninũ remouet dyaciminium. tiriaca yeralogodion. Cõfert male digestiõi. absinthiuꝫ cuꝫ pauco sale ꝛ aceto. Acetũ squilliticuꝫ dyacitoniten Galãga macis nux muscata zinziber ꝯdituꝫ.oximel dieta subtilissima.faciunt de-

+ Appetitu ꝓuocat
~ Appetitu caninu remouet
Confert male digestioi

Sitim sedat

scendere cibuz. rasan⁹ post cibuz. casc⁹. pira. stiptica Sitim sedant anisuz aq̄ mellis citonia acida. ouuz cruduz oximel ꝛc. Inflāmatōz stōachi curat acetum aloes. lac. acetosum liq̄ritia. pruna dulcia ꝛc Ardorez stōachi remonēt ouuz cruduz si sorbeat̄. diazinziberos. fluxum materiarū Ad stōachuz ꝓhibēt ouuz coctū in aceto cōestum. Carnes acetose ꝯgelate. stōacho repleto humoribꝫ grossis cōferunt cerasti acetosa zinziber conditū cuz melle. putridis hūoribꝫ in stomacho ꝯfert acetū squilliticuz. mirra. yerapigra Stomachū mūdificant aloes. pille alefangine. stōatice de mastice. turbit agarit⁹ absinthiū ꝛc. Eructatōz curat. nux. muscata. anisuz. galanga. crocus. zinziber ꝯditū. Singultū remouet anhelit⁹ retētio acetū olfactum anisum sumptū ꝛc. Spasmū ꝛ tremorē curat castoreū. tiriaca. diatasseron ꝛc. vomitū nauseam subuersiōez ꝯturbatōez stōachi curat absinthiū cuz sale. acetū squilliticū. gallinaz ius. zedoaria thus ꝛc Citoniuz aciduz. acatiā. mastix mēta. miua squinātū. bolūar. saluia butirū cū melle tiriaca maior ꝛc. ventositatē curat anisuz semē rute cum vino sūptuz nux muscata ꝛc. mordicatōz stōachi curat acetum sq̄lliticū. galāga. corall⁹ cuz pluuiali aq̄ bibit⁹ mēta lac ml' erȝ maioranuz ꝛc. Coagulatiōi lactȝ in stōacho ꝯfert acetuz sq̄lliticuz. coagulū leporis cuz vino. vinuz cum oleo ꝛc. Sāguisugis meri ꝛ stomacho adherētibꝫ ꝯfert alleuz butiruz cum aceto. ferro trāsglutito magnes ꝯfert. apostēatibꝫ ꝯfert calam⁹ aromatic⁹ galanga cauda eq̄na oleuz de mastice ꝛc. dura apostēata curat dyaquilō. dyalaca ꝛc vlceribꝫ ꝛ vulneribꝫ stōachi Cōferūt. croc⁹. lac asine potatū portulata ꝛc. meri patit̄ malā ꝯpleriōz simplicē vl' ꝯpositā vt stōach⁹. obturatōz vie cibi ab ore ad stōachū. apostēata in mēbrīȝ circūuicinis. ꝛ in sua suba. Solutōz ꝯtinuitatȝ ꝛ vlceratōez rōne cui⁹ impedit̄ deglutio et cetere opatōes ei⁹. cura ꝛ sig̃ egritudis patēt inf̄tia tercij trac. j. Acide eructuātes n̄ facile pleuretici fiūt q꞉ hūores stȝ grossi Quicūq꞉ raros hn̄t dētes et auide ꝯmedētes stȝ breuis vite q꞉ multiplicātur hūores grossi ꝛ calor debilitat̄ naturalis. Singult⁹ cū siccitate toci⁹ corpis mortalis est q꞉ fit ex nimia inanitōe. Est āt singult⁹ spasm⁹ ꝯstrictiu⁹ cū extēsione dilatiua Aut mot⁹ factus a re nocēte q̄ fit ꝯtractio stōachi in se ipo. Singult⁹ ex repletiōe curabilis ē ꝛ surgēdo pl⁹ q̄z stādo molestat qm̄ f̄m hunc sitū hūores magis ad os ascēdūt Sternutatōes soluūt singultū vt ptūit. Sol⁹ hō patit̄ eructatōez q꞉ ventrē hūidiorē hꝫ ceteris aīalibꝫ Et erecte est stature. In eructatōe nāq꞉ ventos⁹ fum⁹ est grossior et mot⁹ cibi fortior q̄z in osticatiōe in q̄ ē subtilis fum⁹ cū q̄dā sonitu ꝛ oris hyatu linphatum vinū plus facit vomere q̄z aq̄ aut vinū purū q꞉ pl⁹ eleuat̄ sursuz ad os stōachi. Oia fastidiosa ꝛ piguia facilime vomitū inducūt mlta q̄ztitas vini vētrē exsiccat. nā ꝟtus stōachi cū nequit

Gal'. vi. ꝺ r̄gimi sanitatȝ. c. viij. Nicola⁹.
Gal'. viij. Meimir. c. v. Mesue. x. Anti.
Eructatōes curat
Plini⁹. xx. viij. meimir. c. 7. Plini⁹. xxvij.
xiij. tercij. c. ij.
vi. aphorȝ. xxxiij. x. proble. xlviij. vi. aphoris. xxxix.
Singultus
vi. ꝓble. iiij. vi. aphorȝ. xiij. x. ꝓble. xliiij.
ij. ꝓble. xvij. ij. ꝓble. xx.

Regula

Quarta aphoriʒ. vincere. Ex qua mľtiplicaẛ vrina. vinū em̄ coleram educit ꝑ vias
vrine. mľici soluūtur crapula vini q2 debilitaẛ retentia ipoꝝ. vinū
iij. ꝓble. xvi. opatur sic̄ balneū ·Nā calefacta infrigidat et infrigidata calefacit.
Et balneuʒ p̄parat hūores ad euacuatōʒ ꝛ ꝯstringit poros in eua-
cuatis timore soluiẛ vēter ꝓpter vehemētē motū Et calidū descē-
4. ꝓble. 7. dens subito hūidū defert deorsum. Meri vix patitur aposteā aut
r. de infe. 10. c. 4. vlceratōʒ sine passione cordis aut cerebri. vlceratio i ore stomachi
est piculosa in iuuenibꝫ. mortalis ỽo in senibꝫ Tremor adueniens
paciēti apostema in meri. denūtiat ipsi⁹ ꝑtionē Sanguis cū vo-
xiij. tercij. trac. r. mitu exiēs fcat rupturā venarū in meri. vľ stōacho. aut vlcerū eoꝝ
.c. x. excoriatōʒ. vlcus post vulnus p̄cedēs in meri est. vt plimū mortale
vngere ventrē debilitat digestionē Galꝫ. iij. de regie sanitatꝫ. c. iij.

De intestinis mesenterio ꝛ sictteri

Capitulum li.

Auicꝫ. xvi. tercij. trac. j c. j.
Post stomachū locātur a sublimi creatore ꝑ naturam intestina inuoluta duplicia supiora subtilia Et inferior grossa. spissa solida. viscosa ad aliq̄liter digerendū cibū ꝛ reddendū ipm venis. et stercora eijcīēda depu-
Gal. v. de iuua, tata. Uentri intestinū est annexū quā ob cāʒ ptes has oia hn̄t aia-
caplo vlti. lia nulli dubiū est Cibū em̄ et ingestū recipe. et euaporatū eijcere
iij. de ptibꝫ. xiiij. ·Neqꝫ eundē locū esse cibi cōcocti et excremēti ncc̄e est. Cōcepta-
culū etiā adesse in q̄ cibꝫ nutriẛ oportet Pars em̄ alia cibū ingestū
ꝯplecti Alia excremētū materiāqꝫ supuacuā cape dꝫ. q̄rū actionū
vt tps diuersuʒ est. Sic loca etiā diuersa habere ncc̄e est. Et q̄ruʒ
actionū tpa cōtinuātur. loca ipa in qbꝫ diuersificāẛ ꝯtinuari oportꝫ
mox itaqꝫ post stomachū intestina stꝫ locata. plura nō vnū quēad-
modū in q̄busdā piscibꝫ ꝛ brutꝫ. q̄tenus cibꝫ diu morareẛ in eis. et
nō facile descēdat. ꝛ eijciaẛ. At nihil de ipo intactum ab intestinis
gal. v. d iuua. c. v. ꝑmaneret. Sꝫ vt tota hūiditas a Meseraicis sugaẛ et extrahatur
Hinc naẛa ꝓlōgauit ꝛ inuoluit ea. ·Nā ꝓlōgatio morā. et inuolutō
et reuolutio debitā exsuctōeʒ causant. nisi cibꝫ ad tpus moraretur
et ꝯtinereẛ in intestinis. incitareẛ hō ad ꝯtinuā cibi acceptōʒ ꝛ su-
perflui assellatōʒ. Et ita occupareẛ in ꝓprijs ꝛ pfectioribꝫ opatōibꝫ
·Nūer⁹ intestinoꝝ est senari⁹. quoꝝ supiora stꝫ gracilia ad p̄parā-
Gal. vi. de iuua. .c. ij. dum ꝛ digerēdū qđ in ipis ꝯtineẛ subtile deputata quēadmodum
sanguis decoq̄tur ꝛ digeriẛ in venis. Et qđ ex stōacho imediate ex
pellitur subtili⁹ est illo succo extracto idcirco naẛa fecit supiora in-
testia subtilia. Et dicūtur supiora duodenū. ieiunū. ꝛ ileon nō gr̄a
Alb. j. de aialibꝫ loci sꝫ gr̄a colligātie ad fundū stōachi. inferiora aūt (q̄ ascēdūt. sup̄
trac. iij. c. iij. stōachū fere idcirco in colica dolor tpe assūptiōis cibi augeẛ. in do
lore renali tpe famis) stꝫ grossa eo ꝙ supfluū ad ipa ꝑuenit grossuʒ

traqꝫ tñ sunt spissa solida instar substãtie stomaci plꝰ carnosa et
et minꝰ neruosa ex duabꝰ tũicis ꝯtexta. quaꝝ interior ẽ magis grossa
et spissa. et maxie in grossis in qbꝰ fex incipit indurari ꝛ putrefieri
vt sit magis tuta a nocumẽto fecis. et hũoꝝ ac aliaꝝ rerũ ꝑ ipa trã-
seuntiũ. Et tunice sunt due qꝛ intestĩa sunt vie supfluitatũ. ṽtutis ex-
pulsiue deseruiẽtes. q̃ forte reqrit instrumẽtũ. ꝓpter eiꝰ fortitudĩe;
Et vt ꝯ̃ſuetur et custodiãtur a corruptiõe ꝛ putrufactiõe ac vna
lesa altera ꝑmaneat incorrupta pficiẽs offitiũ vt in dissẽterijs ptꝫ Auer.iij.col.
in qbꝰ interiore corrupta exterior soluat ꝛ paciẽtẽ saluat atꝫ ꝯser-
uat in vita. Et q diuersas actões. attractões videlicꝫ ꝛ expulsiões
que vnico neqũt pfici instrumẽto debite exerceãt. Huic etiã natura
ꝯposuit tũicas ex duabꝰ spẽbꝰ vnuloꝝ. lõgitudĩalibꝰ attractõi famu- Auic.xvi.tercij.
lantibꝰ. ꝛ latitudĩalibꝰ expulsiõi. hñt insup paucos villos trãsuer- trac.j.c.j.
sales retẽtõi fuiẽtes. Et qꝛ attractio intestioꝝ ẽ valde debilis ex-
pulsioni ꝯpata. idcirco dixerunt qdam intestinoꝝ tũicas dũtaxat
ꝯpositas ex latitudinalibꝰ q̃s Gal. obliq̃s appellat. Et vnuli ãbarũ
tũicaꝝ lõgitudĩales ꝛ latitudinales sunt adinuicem mixti et ꝯfusi ꝛ
nõ sepati sicut in matrice licꝫ plꝰ in vna q̃ȝ in alia. In q̃libet tamẽ
villus latitudinalis supat lõgitudĩalẽ sic expulsio supat attractõe;
Adest ꝑterea viscositas sup tũicã interiorẽ intestioꝝ. adherẽs pie- Auic.xvi.tercij.
tibꝰ ipsoꝝ. Uerũtañ grossa nõsolũ sunt viscosa sed et. piguia. vt sint trac.j.c.j.
magis resistẽtia feci q̃ est in ipis. multuꝫ sepata a chilositate ꝓpter
succões ꝑcedentẽ. incipiẽs ibi exsiccari indurari. reuoluẽdo rotun- Auer.iij.col.
dari. et putrefieri. Et ĝcilia licet nõ sint piguia. sunt tñ cũ hũidi-
tate viscosa mucosa q̃ est in eis loco piguedis. Suba itaqꝫ ipoꝝ ẽ
tenuior suba inferioꝝ. qm̃ necitas q̃ in eis est digestiõis et penetra
tiõis ṽtutis epatis ad ipa plus est qꝫ in inferioribꝰ. faciliꝰ ãt subtile
penetraf igif ꝛc. Et aduenĩũt oĩbꝰ intestinis vene arterie et nerui
plures epatis ꝓpter ea q̃ indigẽt sensu plĩmo. Juuamẽta intestiorũ
sunt tria. Primũ est alterare et digerere cibũ anteq̃ȝ recipiũt ipm
vene. ṽtute epatis influxa. Scõm est reddere ipm digestũ venis. Gal.v.de iuuua.
Tertiũ est supfluũ grossuꝫ ꝛ inutile eijcere. Et q̃uis mũdinꝰ di- caplo.v.
cat q anothomisando sit incipiẽdũ a recto. in ꝓsequẽdo tñ doctriaꝫ
de eis incipiendũ est a duodeno. qd ꝯtinuaf cuꝫ fundo stõachi qd
dr portanariũ. oppositũ meri. qꝛ sicut meri est ad attrahendum ad
stomachũ ꝑ supius. Nã ꝑncipalis eiꝰ actio est attrahere cũ aliqua
expssiõe ꝑ villos latitudĩales. ita duodenũ est ad expellendũ a sto-
macho subtus. Et dr duodenum qꝛ in lõgitudĩe sua ꝯtinet. xij. di-
gitos fm latitudĩeꝫ ipoꝝ iuxta se positos. existẽs strictius meri qꝛ
res q̃ penetrat ipm est subtilior et minoris q̃ntitatis. ea que penetrat
meri. Patitur quoqꝫ penetrãs duodenuꝫ a ṽtute expulsiua stõachi
et attractiua duodeni. q̃ȝ adiuuat fex existẽs obiectum intestinoꝝ

Auic. xvi tercij. trac. j. c. j.

in quo voluptuatur. Et extēsio recta. penetratio nāq3 velotior est in extenso recto q3 in vndoso et tortuoso. Et est locatū sup spinā dorsi directe nō hñs implicatōes sicut reliq intestia. a dextra ꝛ sinistra. locū pbēs reliqs mēbris stōachū circūstātibꝫ sic positiōi epatis a dextra. et positiōi splenis a sinistra. ꝛ reliqs intestinis. Intestinū scōz

gal. vi. ō iuua. c. ij
Auic. xvi. tercij. trac. j. c. j.

qd sequit duodenū. vocat tenuū. q2 in bñ dispositis vacuū reptitur nō pter aliq3 vtilitatē aialis. sed pter vicinitatē ad epar a quo ad ipm mlte meseraice breues trāsmittūtur ad ipm. q cito chilū sugunt epate vacuo. Nō eñ in aliq intestiorum tantū est de ramis meseraicarum. q3tuz in ipo. Et post ipm in duodeno. licet in ylios nūero plures sint vene meseraice q3 in ieiuno. hoc est pter q3titatē sue lōgitudinis. nō tñ ita breues ꝛ dense. Ac missiōz cholere pure a kistiellis expellētis gra mordicatōis sue reliquā choli ptē q3 meseraice

Mūdinus in ano.

fugere nō poterāt. Dupli eñ hec impmixta chilera chilū expellit ad epar scz. et ad inferiora intestina Tertia sue vacuitatis causa. fm qsdā ē rectitudo eius in lōgitudie corpis ptensa. Sz hāc cāz aliq nō assumūt. qm inipo est initiū inuolutōis ꝛ circūuolutōis ꝛ reflexōis

Gal. vi. de iuua. caplo. ij.

Est eñ retortū. curuū. ꝛimplicitū. incipiēs a dextro in sinistrū fert videt āt rectuz. Et ligat ad dorsuz quēadmodū duodenuz ligatur firmis et mēbranosis ptibꝫ. ne pmaneat suspensuz. Et est colore ci-

Auer. j. col.

trinū pter cholerā puenientē ad ipm impmixtā. Tertiū intestinū dr yleon qd dr gracile ꝯtinuatuz cum ieiuno. longū. inuolutuz. ꝛ reuolutuz pluribꝫ reuolutiōibꝫ. qrū vna sequit aliā donec fiant mlte. Causa reuolutiōis ꝛ lōgitudis vltra q3titatē oīm aliorum est. vt pars chili q effugit vnū ordinē meseraicarum. nō effugiat aliū. et ideo plures hz meseraicas et magnas. Et mora chili in ipo Et est vltimuz gracilium qrū latitudo est ad latitudiez portonarij. Situs eius ē pe ylia ad ptē dextrā. declinās ad spōdiles i supiora pte ipius. Quartū

Alb. xiij. ō aīalibꝫ trac. ij. c. iij.

est monoculō qsi vnius ocli q2 vnū dūtaxat hz orifitiū hinc etiā cecuz appellat ꝛ mātica eoq3 caret ptrāsitu nō eñ hz duo orifitia oppoita sic alia intestia. sed hz duo orifitia iuxta se posita. quorum vnū dñdit a gracili cui ꝯtinuat. ꝛ alterum descēdit ad colon. vñ hz vnuz foramen sed duos cānales sub qbꝫ pēdet sic chilis. latū existēs sine trāsitu et meatu sile fisco vl marsupio. Absq3 inuolutōe cum qdā gibbositate

Auer. j. col.

Situatuz in latere dextro pe epar aut dextrū renem iux sciam. in suba assilat colō Et pauce ad ipm veniūt meseraice. vtile ad h vt ps chili q venit ad ip3 in eo retineat ꝛ reuoluat. at3 vt reuerberet vl descensuz pbibeat citū ipius chili ab intestinis supiorībꝫ. Quītū dr colō a cauernositatibꝫ siue collis siue a colādo qd cū monoclo ab inferiori pte ꝯtinuat. grosuz existēs ꝛ spissuz declinās ad ptē dextram cuz elōgat a monoclo. pter epatis pinqtatē, deiñ ad partes sinistrā dñdit Incipit eñ dextro latere p latitudinē vētris porrigiturq3 in sinistruz. Et cū opponit sinistro lateri declinat ad dextraz

ad posteriora dñdēs. ⁊ cōtinuaẜ cū recto. Et cū ptrāsit splenē coo- periēdo ipm. Coartaẜ q̄ ppter in eo in q̄ est apostēata splēis. phibeẜ exitus vētositatis. Et cuȝ incipit declinare circa exteriora vsꝰ ptez dextrā codpit stōachuȝ. vt sit q̄si defensorium eiꝰ ⁊ intestioꝝ ḡciliuȝ ac vt alligareẜ zirbo q̄ possit hūectare ipm cū feces indurātur. ⁊ ca lefacere. Et vt a tertia epatis pēnula in q̄ ē kistis fellis colerā mor dicādo expellent feces. accipiat. apparet itaq; in ea pte citrinum. Coopit itaq; sic splenē stōachū grā cuiꝰ colicus dolor tpe assūptōis cibi augeẜ. q̄ tpe famis qn̄ renalis augeẜ diminuiẜ Et stōachꝰ cō- patiẜ illi. qn̄ supfluitas in ipo dn̄dit. Apparet eim̄ tunc dolor ⁊ rugi tus citra stōachū. ⁊ hō optat assellari ⁊ assellat. q̄ nō ptingeret si in stōacho essent hūores q̄ hunc facerent rugituȝ ⁊ dolorē. Ex q̄ patet q̄re accidit sincopis hijs q̄ purgātur qn̄ appetunt assellare. hūores eim̄ in colon exn̄tes stōachuȝ ⁊ os eiꝰ alterāt. Hinc seqtur sincopis Substātia colō ē solida ⁊ grossa idcirco vētositatē in eo ḡnatā inl'- to ptinet tpe. que dolorē intensuȝ qn̄q; causat. Quātitas eiꝰ ē mag̃ valde. figura eiꝰ est q; est intestinuȝ cellulosuȝ Et in cellulis ipsis q; via et trāsitus ml'tuȝ obliq̄tur fit cā more supfluitatū in eo. hinc recipiūt figurā instar ipaꝝ. in collis colon sp ē vniꝰ villꝰ q̄ exprimit id q̄ ptineẜ in vno. vt in siccis ptȝ stercoribꝫ. lubricitas āt in feces impssiōeȝ impedit. Supfluitates eim̄ in colō p̄mo incipiūt fetere ⁊ putrescere. eo q' naẜalis calor incipit agere nōnaẜal'r. Extremi fe- tores magnā fcāt putrefactōȝ Sed cū feces sine stercora nō fetent. signuȝ est mortis ppinque eo q; naẜalis calor diminutꝰ est. Et de- ficere incipit. Locꝰ huiꝰ intestini colon patet ex dictis q; ml'tū cir- ca renē sinistruȝ implicaẜ et inuoluiẜ. ideo q; dolor renum ex parte loci nō distiguiẜ a dolore eiꝰ sed eo mō vt dcm̄ est. Juuamētum est aggregatio fecis. et exp̄ssio eiꝰ ⁊ gradatio ipius ad expulsiōeȝ. post subtilē sepatōeȝ fecis de chilo si fuerit in eo chilus h̄ est aliq̄ portio boni chili. q̄ȝ meseraice sugunt. Jn hoc enim intestino fex recipit formaȝ vt dcm̄ est quēadmodū apparet eẽ in stercore exsiccato. Et in cellulis aliq̄n ptineẜ humiditas phleḡtica q̄ est materia apta ḡna- tioni vermiuȝ ẜpētum cucurbitoꝝ sine q̄bus nō inueniẜ corpꝰ fm Auicē. d aial'. xiij. et conferunt cū stȝ pauci. xvi. tertij. trac. j. c. j. Et pāniclī ligātȝ vnuȝ vermē cum alio Sextuȝ intestim dr rctm̄ qd ē postremū intestinoꝝ ptinuatū cū inferiori pte colō. Postq̄ȝ colō cū ipa extreitate inferiori redit ād mediū corpis. deīn dn̄dit ex eo fm rectitudiem. et ptinuaẜ cum ficteri sustētatū sup dorsum alchatin Jn h̄ sexto intestīo coadunaẜ fex sic vrīa in vesica. hȝ eim̄ āplā con- cauitatē vt sit capax magne q̄ntitatȝ fecȝ. ⁊ n̄ sit nccīm hōi omi hora surgere. Et hȝ q̄tuor lacertos. q̄ruȝ p̄mꝰ ē pmixtꝰ labijs orificij ani qui coherceт et cōstringit anū. et sua expressiōe stercoris reliquias que sunt ipso excutit. Scdus poniẜ magȝ ad intra duo hn̄s extrēa

Auicē. xvi. tertij. trac. j. c. j.

Alb. j. de aialibꝫ. trac. iij. c. iij.

Piniꝰ. xi. na. hist. c. xxxvij.

Auicē. in d aiali- bus. xiij.

Nico. fmo. v. c. j. trac. viij.

Auicē. xvi. tertij. trac. v. c. j.

Dn̄tia. ci.

Auer. iij. col.

Gal'. vi. d iuua. vlti.

Auicē. p̄ma p̄mi. c. de Anthō.

cui⁹ vnum cū radice virge ꝯtinuat. Tertius et q̄rt⁹ st̄ trāsuersi sup hos quoꝝ iuuamētū ē lōgaonē sursuʒ eleuare. Juuamētū hui⁹ intestini est expulsio fecis ad exteriora, idcirco rectā hʒ positionem quaten⁹ expulsio sit facilior. ad expellendū iuuat p lacertos q̄ sunt in mirac̄ et nō p ꝓprios. tales eñ creati st̄ ad claudendum anum vt refrenet fex ꝛ apiendū. vt patuit ꝛ ad ꝓhibendū q̄ supfluitates nō exeāt anteq̄ȝ subeat excogitatio Ne impediat hō in suis opatio nib᷑. Ad vltim intestinū mlͤte veniūt meseraice. ad sugenduȝ si q̄d de hūiditate chilosa in supfluitate remāserit. Et ī extremitate ei⁹ inferiori q̄ an⁹ dr̄ cui⁹ circumferētia appellat ficteris. Quiq̄ȝ sunt vene emorroidales Et nō mouet aliq̄d hoꝝ mēbrorum q̄ sunt via cibi p lacertos nisi duo extrema scȝ supi⁹ q̄d est meri ꝛ inferi⁹ q̄d est podex siue an⁹ q̄ ē extremitas vltimi recti aut extremitas recti intestini ficteris dctā in q̄ eibo tres vl q̄tuor situātur muscli vt patuit An āt submissuȝ p anum possit nutrire breuitat̄ gr̄a remittit ad drñaȝ. liij. ꝯsiliator̄ q̄ ꝯcludit q̄ sic de submisso succoso intestis prius mundat̄ Et sic ptȝ nūer⁹ intestioꝝ q̄ nccāria st̄ vt cib᷑ digestus in stōacho mitteret ad ea q̄ten⁹ clara ꝛ mōa. succositas in eis sugeret a meseraic̄ ꝛ p eas veniētes a vena iuuenili q̄ dr̄ vena porte ad epar mitteret. Jntestia q̄tuor hn̄t ꝟtutes nat̄ales nō tamē eq̄les q̄ expulsiuā fortiorē alijs ꝛ p̄cipue monocul⁹ postq̄ȝ retētia ē māifestior ꝛ fortior q̄ retinēt chilositatē cibi tam diu donec quicq̄d est puri in ea trahit ad epar. Et tātā feculentie q̄ȝtitatē qua nō accidit corpi nocumentū Jntestia eñ gaudēt ꝛ voluptuātur fecibus ideoq̄ȝ raro vacua repiunt a fecib᷑ oīa mēbra delectāt ī aramatic̄ dempt̄ vesica, renib᷑ ꝛ intestis q̄ delectātur in fetidis sm̄ Auēzoar Et q̄ hec ꝟt⁹ debilis respectu expulsiue ideo nat̄a paucos vnulos trāsuersales dedit intestis. Tertia ē ꝟt⁹ attractiua q̄ attrahūt chilositatē a stomacho et q̄ inferi⁹ attrahit a supiori q̄d in eo ꝯtinetur de chilositate ꝛ fecib᷑ et hec debilior est duab᷑ p̄dict̄. Quarta ē digestiua q̄ in eis est duplex vna q̄ digerūt p se ipis. que ꝓprie ē ipsorum nutritiua. alia est q̄ digerūt ꝑ toto. Et hec est digestiua subseq̄ns ad digestionē stōachi corrigēs et ꝯplēs q̄d a digestia stōachi euaserat semicrudū vl incōplete digestū. Et hec duas hȝ opatōes vna est q̄ dat chilo accñā ad bn̄ esse faciētia vt colorē, licet stōach⁹ dederit chilo subaȝ ꝛ formȝ ꝛ accñā ꝯn̄tia formȝ. nō tn̄ accñā q̄ ad bn̄ esse faciētia. Scd̄a ē q̄ ꝯplet id q̄d impfctē digestū est in stōacho et ipi iobediēs q̄d cū venerit ad monoculū meli⁹ digerit. Ex stōacho eñ ps digesta cū pte impfctē cocta expellit ad intestia. ps digesta a meseraic̄ trahit ad epar. ipfctē digesta pl⁹ ī intestis gcilib᷑ ꝛ monoculo digerit. Vn̄ sic se hȝ stōach⁹ ad intestina gcilia. ita se hȝ monoculō ad grossa. Et hāc ꝟtutē digestiuā hn̄t intestia a stōacho. mo

Gal. vi. de iuua. c. xlti.

Auic̄. xvi. trac. i. c. i.

Drña. liij.

Jntestina sunt [illegible]

Jn theisir trac. i. xlij.

Nico. ser. v. trac. i. c. xix.

Alb. i. d aial. trac. iij. c. iij.

Auic̄. d aial. xlij.

nocul n ꝙ declinat magis visus epar ad ptē dextraꝫ. ideoqꝫ maior in eo est digestio ꝙꝫ in alijs intestis. Sunt itaqꝫ monoculi opatões inobediẽs stõacho digerere. feces colligere vt facili⁹ expellant. ꝓhibere fecis in colon aggregationē. ne opilatio causans colicā fiat in eo. sepgre fecē a chilo. gn̄are vermes lūbricos ⁊ astarides ex materia putrefacta. ꝑpare ad futurā suctionē meseraicaꝝ ex grossis intestinis. Mesenteriū est mēbꝝ offitiale ex cordis pāuclis ⁊ ligamētꝭ carnibusqꝫ glādoꝝ cōpositū ad sustētādū intestia ⁊ vēas meseraicas a natura deputatū. Suba etem ei⁹ est sposa ⁊ piguis vt dura mēbra qlia sunt spōdiles cū mollib⁹ hec ē intestis ⁊ alijs viscerib⁹ non ꝯiūgant. ne molle a dura passiōe ledat corruptia. Vacuitates hui⁹ sube pāniculose carnes replēt glādose mlte. gr̄a quaꝝ vnū bꝫ iuuamētū qd est gn̄are hūiditatē q̄ intestina ⁊ feces interdū huectent ⁊ lubricēt. hinc videm⁹ ꝙ sterc⁹ liqdū emittit sumptis duris ⁊ siccꝭ cibarijs. Et maxia carnis glādose ps est in supiori vētris pte ⁊ grossa. in q̄ freqnter mlia ꝯgregat ꝓpter splenis ꝓpinqtatē a q̄ mlia mirscbica o . Scōm est meseraicas dispsas in ipo sustētare. Tertiū est ligare intestia in inuolutōib⁹ suis. ne tangāt duꝝ vt spōdiles sine medio vt dcm̄ est. Intestinoꝝ accn̄a ⁊ egritudines stꝭ. flux⁹ ventris a cerebro. ore. stōacbo. epate. splene. renib⁹. matrice. intestinis ipsis. felle. toto corpe ⁊ exteriorib⁹ reb⁹ causat⁹. lienteria. diarria. dissenteria. mltitudo stercoris. tenasmon. passio colirica. stipticitas vētris. rugit⁹ ⁊ vētositas vētris. pūctio intestinoꝝ. colica vētosa ⁊ fecalis. mlica. colerica. apōsa. yliaca. dolor ꝯplicat⁹ cum febre. vermes. Ano accidūt Emorroides. apata. ragadie. palesis. exit⁹ ani. prurit⁹. dolor. Nocētia intestis ⁊ vētri stꝭ aphodillus. case⁹ recēs salsus. mala imatura. Inducētia colicā. aq̄ aluiosa. assiduatio casei. mult⁹ citrioꝝ vsus. fabe recētes. lac fungi ⁊c̄. Inducētia yliacā. Argētūuiuū caro porcina. Causantia dolores tortōes et punctōes intestinorum Aloes malum. bleta. citonia. fructus pontici ⁊c̄. Causant inflationē ventris ⁊ intestinoꝝ. Auellana. caseus. faba. ficus. lac. lentes. mel. mustū. poma. rafan⁹. vue recētes. Inducētia dissenteriā ⁊ vlcera in testinoꝝ Coloqntida. euforbiū. mezereon ⁊c̄. Inducunt tenasmonē eadem pdicta. Generāt vermes. frumentū crudum nouū recens ⁊ fructus. Nocētia ano. aloes non ablutū. ozimū fluuiale. Inducētia emorroidas ⁊ nocētia eis Aloes. esula. melōgia Confortāt intestina amigdala amara. anisū. electuariū de zizibere. mastix. nux muscata Passiōib⁹ intestinoꝝ ꝯfert. cucurbita siluestris i clisteri. fim⁹ vituli cū vino. Inflationi intestinoꝝ ꝯfert. emplastꝝ frumēti. farina ordei cū papauere. Frigiditati intestioꝝ ꝯfert. dyatriōpiperon. oleū nardinū. Aspitati intestinoꝝ ꝯfert Clistere ex decoctōe capitꝭ cap vꝭonis oua semicocta. Opilationē intestinoꝝ curat. alleū. vga pastoris ⁊c̄.

Auer. ij. col.
Auicꝭ. xvi. tercij trac. j. c. j.
Dn̄a. c. j.
Auicꝭ. xvi. tercij trac. v. c. j. et. ij
Mūdin⁹ in ano.
Gal. vi. de iuuamen: c. j.
Petrus i ꝯmen. xxxiij. ꝓble. j.
Intestinoꝝ egritudiēs
Auicꝭ. xvi. tercij trac. ij.
Gal. vi. de interioib⁹. c. j. Et. ix. meimir. c. 5. 6 7
Auicꝭ. xvi. tercū trac. iiij. c. xxviij.
Isaac
Mesue i de sim. et. iiij. anti. c. j.
Isaac
Serapio
Auicꝭ. ij. can̄. c. lxvij.
Mesue de sim.
Pli. xxiij. na. his.
Pli. xxviij. na his.

Noce intestinis

Expellentia humores grossos

[Mesue .vi.anti.] Dolorē colicū curat aqua mellis.aqua maris clisterisata.clistere ex
[Nicolaus] adipe capre.galāga.oleū de cinamomo ꝛc.Conferunt dolori iliaco
[Mesue] Alabastrū vnguentū.alleū cū oleo coctū emplastratū.Aurcum vn
guentū.ius galli decrepiti.marciaton vnguentū ad ignē vnctū sta
[Serapio.8.anti.] tiz subuenit.Dolori mordicatōi ꝛ punctōi vētris ꝯferūt Adeps ana
tis.adeps porci.aq̄ lactis.cuminū tiriaca magna.vinū squilliticum
[Auic.ij.can̄.cxiiij] ꝛc.Apatibꝫ intestinoꝝ Butirꝫ clisterisatū.coralli.cassia fistula bibi-
[et.cxxiiij.] ta cū aq̄ solatri ꝛc.Ventositatē ꝛ inflationē vētris curāt alleū agnus
[Pli.xxiiij.na.hist.] cast⁹ ambra.ruta int⁹ et extra.muscatū.vinū squilliticū ꝛc.Mūdi
[Mesue de sim.] ficāt chalerā ab intestinis Capillus veneris.cassiafistula.cucumer
[Auicen.ij.can̄.c.] dulcis ꝛc.Expellētia grossos hūores Euforbiū pill'e stōatice. vinū
[cclxxvi.] squilliticū.Curāt fluxū vētris.Acacia bibita clisterisata et empla-
[Pli.xxiij.na.hist.] strata.acetū squilliticū acetosa stringit ventrē.Et folia laxāt dyaci-
tonitē an̄ cibū.vitella ouoꝝ dura cocta ī aceto.coagulū leporꝫ.mā⁹
ponere in aq̄ feruēti.pedū ꝯstrictio.tiriaca mag̃ ꝛc.colice passiōi cō
[Mesue.iij.anti.] ferūt dyacitonitē.elec.de zizibere. endiuia.mēta.tiriaca magna ꝛc.
Fluxū cholericū curat Agresta.citoniū maturꝫ.lac sine butiro cum
aceto vl' lac acetosū.pōa pōtica.Epaticū fluxū vētris curat.empla-
[Nicolaus] strū.dyafinicon.Lienterie ꝛ lubricitati vētris ꝯfert Athanasia.casta-
[Pli.xxiij.na.hist.] nea.dyacitonitē.man⁹ mittere in aquā feruentē.pill'e stiptice. Diar
riā curāt Acetosa cōesta.faba cū cortice in aceto cocta.mora acerba
pōa antiq̄ pōtica.Flux⁹ cerebralis curat vomitu post somnuz et q̄
nō dormiat sup collū vt pꝫ lati⁹.xvi.fen tercij trac.ij.c.ix.Fluxū vē-
[Gal.ij.ali.c.xx.] tris ex violētia farmaci curat aq̄ frigida sup caput ꝓiecta aut sede-
[Mesue de ꝯsola.] re in ea.balneū eq̄ calide decoctōis cāomille ꝛ aliaꝝ rerū sudorem
[medi.] ꝓuocātiū.lac coctū cū lapide.tiriaca maior. Fluxū vētris in puerꝫ
curat coagulū leporꝫ cū aqua puerꝫ datū. Vbera matrꝫ coagulo le
[Pli.xxviij.na.hist.] poris vncta. Sanguineū fluxū vētris curat Acetosa.alumē.acacia.
amigdala amara.castanea.case⁹ assat⁹ in clisteri cū oleo rosacꝫ.co-
[Auicen.ij.can̄.c.] rallus.citonia acida.mumia mēta.oua cruda sorbere.Dissenterie ꝛ
[clvi.] vlceribꝫ intestinoꝝ Acacia anisū torrefactū.anguilla assata comesta.
[Pli.xx.na.histo.] mumia.oua cocta cū aceto.plātago cocta cōesta cū sale ꝛ aceto.rafa
[Gal.ix.meimir] nus cū melle.tiriaca magna.zuc.rosatꝫ.ꝛc. Conferentia tenasmoni
[c.vi.] Adeps porci apri vel capre clisterisatꝫ.alleū cū pulte coctū. anisuz
[Auic.xvi.tercij.] tostū.ius galli veteris sine sale.Vermes vētris curāt.absinthiū co
[trac.i.c.iiij] ctū cum lentibꝫ comestū aut solū sumptū cum melle.alleū cū aceto
[Pli.xx.c.vi.] coctū.aloes cū melle.succ⁹ cētauree cū melle. Pruritū vētris curat
[Pli.xxiij.] puleginū maceratū in aq̄ feruēti donec possit bibi.Conferētia ano et
[Pli.xxviij.] ītestio recto.anetū.fic⁹ sicce.mirt⁹. Egritudinibꝫ ani ꝯferūt.adeps
porci.butirꝫ cū oleo rosaceo aut adipe anseris.oua indurata calida
[Auic.ij.can̄.c.lij.] apposita.Mollificatōi ꝛ lubricitati ani ꝯferūt Acatia.mirthus.cas
[Pli.xxiiij.] sialignea.Egressiōi ꝛ inflatōi ani ꝯferūt lana nō lota vl' spōgia infu

sa in aceto. Butormarien. Dolori ⁊ mordicatōi ani ꝯfert adeps por
ci. altea malua lactuca crocꝰ. oleū de lilio. Apatibus ⁊ exituris ani
aloes dissolutū aq̄ ⁊ linitū ꝯfert. amurca olei clisterisata. lac. Uer-
rucas ī ano thimꝰ cū aceto euellit. Carnositatē ani destruit flos vl'
scoria eris titimallus. Ulceribꝫ fedis ani abrotanū ꝯbustum. aloes
amurca. vnguentū ex radice aristologie. lac. Fistulis ani Aloes do
nū dei ꝯfectio. succꝰ plātaginis. Ragadijs ⁊ scissuris ani Sirup. ab-
sinthij ꝯfert. aloes cū vino dulci. cerusa. oua cruda. Cōferūt emor-
roidibꝫ. sirup. absinthij. acetosā adeps anseris et cigni. aloes cū vi-
no dulci. bolū armenū. stercꝰ canis cū terbētina. cepe apposite. pill'e
aggregatiue minores ⁊c. Emorroidibꝫ cecis dictis ꝯdiloamta ꝯferūt
anetū. fel capre ⁊c. Dolori emorroidoꝝ ꝯfert ciclamē cū aceto appli
catū. serapinū bibitū simplex vl' ꝯpositū. Aperiūt emorroidas Alo-
es. butbormariē cepe esula coloqntida. Fluxui sanguis emorroida-
rū ꝯfert acetū aloes exteriꝰ cū vino dulci appositū ⁊c. Uerrucis in
emorroidibꝫ puluis arthemesie et marrubij scarificato loco. Nō oꝫ
fluēte vētre sanguinē auferre. qꝛ si ꝑmaneat fluēs post ablationē vē
trē dissoluit. Quibuscunqꝫ torsiōes ⁊ circa vmbilicū dolores et lū-
bos. Et dolor nō soluit pharmacijs aut aliter in siccū ꝑficiet hydro
pisim. Nō eni hūiditas sed grossities aeris in cā est. Quibꝰ vētres
lienterici hyeme supius medicari malū. Sub cane ⁊ ante canē mo
leste sunt purgatōs. Spleneticis superueniens dissenteria bonū. Si
āt dissenteria lōga fuerit hydrops nascit aut lienteria ⁊ pereūt. Aci
dū ructātes nō valde pleuretici fiūt. Trauli dyarria maxie capiūt
lōga. Intestinoꝝ si incidat aliqd gracilium nō ꝯglutinat. Diarria ha
bito diuturna spōtaneꝰ vomitꝰ superueniēs soluit egritudinē. A pleuri
tide hito ac periplemonia diarria superueniēs malū. In colerico flu
xu dissenteria malū In dolore forti circa vētrē extrēitatū frigiditas
malū. Thenasmon ī autūno aut fine estatis vt plimū ē pestilētialis
Mlicis ⁊ frenetici emorroides inatē bonū. Si hyems austria fue
rit ⁊ pluuiosa. ver āt siccū ⁊ boreale i estate ⁊ autūno mlieribꝫ ⁊ hu
midis dissenteria aduenīūt ꝓpter fri. ⁊ hu. coꝝ. Dissenteria i supiori
bꝰ intestis ꝑiculosior ē. ⁊ tpe pestilētie ꝯtagiosa. Dissenteria si a felle
nigro incboauerit mortale est. In lōgis dissenterijs cibi abstinētia
malū. cū febre vo peiꝰ Ois fluxꝰ vētris pꝰ lōgā egritudinē subitꝰ et
repētinꝰ si sit dissentericꝰ mortalis. silr q̄ ducit ad hydropisim Sin
gultꝰ pꝰ imoderatū fluxū mortalis. Eructuatio i fluxu vētris superue
niēs ⁊ prius nō extās bonū. Fcat eni q̄ natura incipit cibū digerere. Li-
enteria pꝰ dissenteriā mortalis. Dissenteria a colera nigra mortalis.
si a colera pauca nō omnio ꝑiculosa. sed plēs ex ea saluāt. In fluxu ven
tris mutatōs egestionū innāt nisi ad malū trāsmutēt. In yliaca vo
mitꝰ. singultꝰ. spasinꝰ. desipiētia malū. Mutatio doloris de loco ad

Melue. xij. anti.

Gal'. vi. sim. c. s
Pli. xxij.
Auic. xvij. tercij
c. xix. Et. ij. cañ. c.
lxvij.
Pli. xxx. na. histo.
Pli. xxvij.

Mesue de sim.
Serapio i anti.

q̄rto regis acuto
ꝯmen. cxix.
iiij. aphor. xl.
iiij. aphor. v.
iiij. aphor. v.
vi. aphor. xlviij.
vi. aphor. xxxiij.
xxxij
xxiij.
xv. xvi.
vij. aphor. xxiiij.
xxvi.

ꝑma ꝑble. ix.
Dia. cc.
Auic. xiij. tercij.
iiij. aphor. xxiiij.
vi. aphor. iij.
v. aphor. v.

Gal'. ij. de virtu.
natu. ix.
ij. aphor. xiiij.
vij. aphor. x.

locū in yliaca est minꝰ ꝑiculosa. Jn yliaca vētositas malū. eructua-
tio fetida peiꝰ. Egestio stercoris ꝑ os pessimū est signū q̄ʒ mortale.
vi. aphorꝭ. x. Quibuscūqꝫ ex strāguria yleos innascit̄ hi in sex diebꝫ peūt. si nō fe
vi. aphorꝭ. j. bre superueniēte vrina m̄lta fluxerit Jn diuturnis lienterijs oxiremia
vij. aphorꝭ. xxxi. superuenies ꝑus nō exn̄s signū bonū. Quibuscūqꝫ spōnse egestiōs in
diarria his a capite phlegma defluit. Premissis aliq̄bꝫ excūtibꝫ nō
vij. aphorꝭ. in fi. motis ꝑ q̄si rasura intestini supnatuerit pus. pusꝰ ē morbꝫ. si m̄lta in l'
tꝰ. hoꝝ ꝟo m̄lta nccaria ē vētris solutio. Si ꝟo vēter nō mōificabit̄
sed potiꝰ iuscula dabunt̄ q̄ꝫto magis dabit tāto magis peiorabit̄.

De splene et ptibus eius caput. lij.

Auicen̄. xv. tercij trac. j. c. ij. Splen est mēbꝝ organicū. molle. rarū. ob-
lōgū. liguosū. sil'e ligue ⁊ spongie. modice
crassitudis. ad nigredinē decliue. in sini-
stro latere intra stōachū ⁊ costas locatū. ad pur-
Alber. ꝑmo ō ala libꝫ trac. iij. c. v gādū supfluū feculētū gn̄atū in epate Splen qui
grece lyen dr̄ mēbꝝ est organicū q̄m ps totiꝰ non
accipit denoīationē. at ex varijs ꝯplectit̄ ptibus
Tametsi in sua sub̄a sit caro mollis rara vt pate-
bit q̄si sanguis coagulatꝰ. ad ip̄m tn̄ veniūt liga-
mēta. pāniculi. arterie. vene. ⁊ nerui. q̄ sunt in eiꝰ
pāniculo ꝑ quē sentit sicut epar. ligamētis paucꝭ
villosis cū pāniculis costaꝝ vigoratis suspendit̄

splen recepta-
culum m̄l'e

ad costas ⁊ colligat̄ zirbo ⁊ stōacho vt patebit. ⁊ cū pānicl'o suo col
ligat̄ cū dyaphragm̄te. orit̄ eim̄ ex ipo ⁊ ex siphach ſꝫ Auicēnā. Dupli
Auer. ꝑmo col. ces itaqꝫ sunt ipsiꝰ pāniculi suspēdētes q̄ ligamēta dicunt̄. et inuol
uētes ip̄m defendētes. sensū ꝑbētes. ⁊ custodiētes siue cooperiētes
Pāniculus āt cooperiēs vnꝰ in se dr̄ plēs rōe ptiū ꝯponētiū et ꝑnci
pioꝝ. Duas em̄ hꝫ tunicas ip̄m ꝯstituētes. exteriorē videlicet ⁊ inte
riorē. ⁊ duo ꝑncipia scꝫ siphach ⁊ dyaphraḡ. Exterior forsitā magis
ꝑmo de al'ibꝫ trac carnosa a siphach. interior magis neruosa a dyaphragm̄te orit̄. Et h̄
tatu. iij. c. v. totꝰ pāniculus cuꝫ villis pluribꝫ subingredit̄ splenē. quos Albertꝰ
ꝑuos appellat neruos. Splenē cōicare cū dyaphrabmate testatur
difficultas anhelitꝰ. quā splenetici patiunt̄. ad extensionē pāniculi
ab apate ꝯp̄mente dyaphraḡ et pulmonem. Hinc etiā accidit risus
Pli. xi. c. xxxvij ꝓpter titillationē dyaphragmatis. Vn̄ quidā opinat̄ splenē eē mem
brū a q̄ risus ꝓuenit siue q̄ facit ridere. iux̄ illud. Splen ridere fa-
cit cogit amare iecur. Vn̄ Persiꝰ sat. j. Quid faciā sed sum petulāti
splene cachinno Vene ad splenē ꝑueniūt pulsatiles ⁊ nō pulsatiles
Vene pulsatiles dicte arterie quibꝫ colligat̄ cū corde veniūt ab ar
teria adorti. q̄ in dorso est infra dyaphragma. a quibꝫ stomachꝰ mul
tum calefit in latere sinistro. Aut a splene rōne istarum arteriaruꝫ.

Et hec est vna cā quare multe ꝛ magne veniūt arterie ad splenem Est et alia cā vt calore ipsaꝝ grossus sanguis q̄ nutritur⁹ est sple- nē subtilietꝛ ꝛ digeratꝛ. Et dicte arterie in splene ſpgunt ad expellē dū a se fumosam supfluitatē gn̄atā in ipō. malitia sui et hūoris de- currētis ad ipm. Nō pulsatiles oriūtꝛ a vena epatis ꝯcaua vbi cō tinuatꝛ collū fellis. q̄ est magna apparēs. Et in medio trāsit⁹ dn̄dit ab ea ram⁹ vn⁹ vadēs ad mesenteriū ad nutriēdū ipm, portās san guinē aquosiorē ꝛ hūidiorē. postea cū appropinqt spleni iterꝝ ram⁹ vn⁹ ab ea ꝓcedit dn̄dēs ad nutriendū inferiorē stōachi ptē sinistrā ꝑueniēs āt ad splenē intrat ei⁹ ꝯcauitatē: in qua ramificatꝛ in duos ramos suplorē scꝫ et inferiorē. Ram⁹ inferior vadit ad nutrienduꝫ zirbū in pte sinistra. Suplor aūt in duos ptitꝛ ramos. quorꝫ vnus ꝑuenit ad ptē sinistrā suꝑiorē splenis. ad nutriendū ipam. Alter cir ca orifitiū ꝑuenit stōachi ad portādū mlīaꝫ q̄ ꝑfluit mulgēdo super os stōachi ad excitandū appetitū. Et ista vena dr̄ ab auicēna ꝑmul- gēs. Gal'. aūt, v. de iuua, dt q̄ splen hꝫ vias q̄ sunt de gn̄e venarum Sunt eīm isti pori cōcaui sicut vene ꝑ quos attrahit nutrimētuꝫ et expellit supfluū. ꝑ porū eīm qui est q̄si collū cū quo ꝯtinuatꝛ cū epa- tis ꝯcauitate. vbi ꝯtinuatꝛ collū fellis, supfluitas melācolica cuꝫ ali quo sanguie subtili q̄ten⁹ penetret grossa supfluitas trahitꝛ ad sple nē. Hinc dr̄ instrumentū ad purgandū supfluū feculentuꝫ in epate gn̄atū. et ex isto sanguine subtili attracto nutritꝛ. Supfluā aūt san- guinis fecē digerere incipit vi arteriaꝝ ꝑ motū ipsaꝝ ꝯtinuū, et tē- perantiā caloris naturalis a corde venietis ad ipas. Et id qđ nō ꝑt mutari in sanguinē subtilē cū acescit et penetrat eijcit ad stōachum ꝑ scđm collū siue porū. cui⁹ origo est a splenis ꝯcauitate ad os sto- machi vt excitet ꝛ ꝯfortet appetitiuā ipsi⁹ stōachi cuꝫ sua acredine vel pōticitate. Aliq̄ etiā ps ei⁹ ad funduꝫ mittitꝛ stōachi. vt ꝯfortet ei⁹ et intestinoꝝ retentiuaꝫ. Istud vero qđ alteratꝛ ex ea fit sanguis subtilis silis nature splenis. ex quo splen cibatꝛ. nā qđlibet mēbroꝝ cibatꝛ ex eo qđ ꝓpinquuꝫ est ei ex venis. Hic accidit subam splenis esse molliorē suba epatis (Cui⁹ signū est q̄ splen decoctus remanet mollis. Epar vero duꝝ) ꝛ grossiorē pulmōe, Sed splen nō attingit ipm epar in rubedine, sed est q̄si scintillās, qm̄ supfluū ꝑ qđ cibatur splen. postq̄ȝ digeritꝛ ꝛ subtiliatꝛ in venis ei⁹ pri⁹ fuit nigrū, Epar āt cibatꝛ sanguie spisso rubeo bono ꝓpter tenuitatē venaꝝ ei⁹, et splen sanguine nigro subtili. Pulmo vero sanguie subtili digesto in fine digestiōis scintillāte rubedini ꝓpinquo et nature spūs mōdo claro. Ideoqꝫ suba carnis cuiuslibet istoꝝ trium membroꝝ est silis sube sanguis a quo nutritꝛ. Et sic pꝫ q̄ pulmo est subtilior et rubicūdior splene. Et epar qđ est rubicūdi⁹ splene sed nō subtili⁹. Suba itaqꝫ splenis est carnosa ꝯfusa sine villis sicut caro epatis subtilis et ra-

Mundin⁹ sano.
Gal'. v. de iuua.

Auic. j. xv. tercij trac. j. c. ij.

c. iiij.

Gal'. v. de iuua- mentis, c. iiij.

Alber.xiij.de aia lib.c.iij.
Auer.j.Colliget
pmo histo.xviij
Alber.j.de alib

ra siue spógiosa q̃ten⁹ facili⁹ recipiat nigrã ⁊ spissam supfluitatẽ et p subtilitatẽ attrahat. Quãtitas in hoie pportõalis satis est respcũ alioꝝ mẽbroꝝ. Minor epate qꝛ vni⁹ dũtaxat hũoris q̃ fit in epate. (qd plimoꝝ) est receptiu⁹ Figura ipsi⁹ est lõga. ⁊ ideo lyen a lõgitudine dr:q̃drãgularis pter figurã stõachi. Cui⁹ ꝯcauitatẽ circũstãtẽ in pte sinistra hꝫ splen replere liguosa instar ligue siliis spleni porci. Cõcaua vsus stomachũ vt ptebit ad nigredinẽ in colore decliuis Cõplexio in ꝯpatõne ad cutẽ est ca. et hn. Absolute vo est fri. et sic. qd declarat ei⁹ nutrimẽtũ. qꝛ sanguine mlico q̃ fri. et sic. est nutrit. Loc⁹ ei⁹ est in sinistra corpis pte sub dyaphragte. sicut epar in dex.

Aris.iij. de p.vij.
Alber.xiij. de aia lib.c.vi.
Alber.xiij. de aia lib trac. iij.c. vi.
Pli.xi.c.xxxvij

Cui⁹ grã q̃dã opiati st splenẽ esse epar adulteratũ. Ac cũ cetera viscera biptita sunt. epar ipm biptiri. ita q vna ps ad dexteraꝫ. altera ad dexterã q̃ mior est. sitũ tenere expetit. Hic in ouiparis q̃uis mi n⁹ q̃ꝫ in viuiparis diuisũ pꝫ epar. Et locis q̃busdã lepores bina iecinora hre videt. silr q̃dã pisciũ gña. Sed qm̃ iecur pte dex poti⁹ sitũ est qꝛ magis necessariũ. ideo natura ordinauit lyenẽ in locũ sinistꝝ qꝛ nature ptis sinistre frigidior est ⁊ hũidior ⁊ vnũqdqꝫ hꝫ locuꝫ in corpe fm gñs elemẽtoꝝ sibi ꝯueniẽs. q̃uis in mõstrosis hoib dextra in pte locat. Et licet viscera aliq̃ mõ oia sunt dupla qꝛ corp⁹ fm oẽs dimẽsiõs in duo diuidit vt ptuit. non tñ seq̃t q epar dꝫ esse duplũ. qꝛ nonsolũ in duas sed in q̃nqꝫ queadmoduꝫ pulmo secat ptes. Neqꝫ fuit necessariũ splenẽ biptiri. qꝛ cetera mẽbra supfluitates in se trahẽtia ⁊ colligẽtia nõ ptiunt. vt de vesica ⁊ kisti fellis pꝫ. Hinc

iij.de ptib.vij.
Alber.xiij. de aia lib.c.vi.

est q splen nõ est nccari⁹ ad esse aliis. sed dũtaxat ad bñ esse ⁊ p accidẽs. q̃sobres multa sunt alia ipo carẽtia. sicut q̃dã carent pulmone alia vesica. alia kisti fellis. Nccaria ãt sunt cor ⁊ epar. pmũ pter caloris originẽ. locũ em̃ adesse aliqueꝫ q̃si lares focũqꝫ oꝫ. quo nature fomites ⁊ pmordia ignis natiui ꝯtineãt ⁊ seruẽt. Eundẽqꝫ tutum esse veluti aerẽ corpis toti⁹ ncce est) Scdꝫ cibi coquẽdi grã. q̃sobreꝫ oia qb est sanguis duo hec viscera hñt. viuere itaqꝫ pñt bruta sine lyene. An ãt hõ subsistere possit vt q̃dã opinãt splene ablato breuitatis grãsiã nõ deteriabit. Sit⁹ splenis fm ptes ei⁹ integrales est. qꝛ

Pli.xi.c.xxxvij.
gerar sup viatico

hꝫ ꝯcauũ ⁊ gibbosũ. Cõcauitas seq̃t stomachũ adherẽs ei a media pte q̃ seq̃t funduꝫ ei⁹ vsqꝫ ad sinistrã epatis pẽnulã. Et gibbositas seq̃t costas replẽs vacuitateꝫ sinistrã vẽtris. Et suspẽdit ad costas cũ ligamẽtis paucis villosis vigoratis cũ pãniclis costaꝝ vt dcm̃ ẽ

Auic.xv.tercij trac.j.c.ij.
Iuuamẽta splenis

Et nõ est loc⁹ ei⁹ in alto sicut epatis imo est eq̃distãs inferiori pti epatis. q̃si sit supius ei⁹ vbi est inferi⁹ epatis Ideoqꝫ est cadẽs apd fundũ stõachi. Splenis iuuamẽta st Euacuare sanguis fecem. et adustionẽ ei⁹ ex epate. q̃ euacuatio fit p vtutẽ attractiuã ipsi⁹ et expulsiuã epatis. Et hec euacuatio nõsolũ epate sed toti pdest corpi. qꝛ est vas mlie naturalis ⁊ innaẽalis q̃ si p corp⁹ diffunderetur nõ

par induceret nocumentū. Scd'm est trāsmittere mł'iaꝫ ad orifitiū stōachi. vt excitet' appetit9. ⁊ ad fundū vt ꝯfortet' retentiua ipsi9 sic dcm̄ est. Tertiū est resistere cordi ex latere sinistro. ⁊ epati ⁊ felli ex dextro. ꝑpter ꝯtꝑare caliditatē coꝝ. Resistit ergo cordi vt remaneat sinistrū lat9 frigidi9 dextro qđ fuit ꝯueniens. q2 sinistra ps in motu corpis d3 hr̄e ⁊ h3 rōeꝫ fixi. sicut dex ps rōem mobilis. fixio āt a frigido magis fit q̄3 a calido igit' vr̄. Sūt pterea q̄tuor ꝟtutes in splene natales. attractia. digestia. retētiua. ⁊ expulsiua. ad q̄s etiā reducit' discretia.. quaꝫ Auer. ij. Col. supaddit. Defitiētib9 his ꝟtutibus splen egrotare incipit et patit'. Nā qn̄ appetitia siue attractia ꝟtus splenis deficit. tūc diffundit' cholera nigra cū sanguine p totū corp9 ⁊ gnat' hicteritia nigra. Ac egritudines melācolice q̄ sunt. cācer. varices. elephātia. lep. morphea nigra. impetigines ⁊ lētigines nigre Si aūt hn̄ q̄dē attrahit sed nō pt a se expellere supfluū. tūc inflatur opilat' ⁊ fit magn9 ⁊ aliqn̄ durescit. aliqn̄ apat' ⁊ freq̄nter fit cā hydropisis. ⁊ maxie qn̄ apostēa est duꝝ. ⁊ gnat' tristitia. Si āt expellit mł'iaꝫ supflue q̄ si fuerit acetosa facit nauseā ⁊ vomitū. Si ꝟo acetosa. nimiū cibi appetitū ⁊ nimiā esuriē. Et aliqn̄ facit in intestinis accidere dissenteriā mortalē. ⁊ hoc qn̄ in se acq̄siuit malā q̄litatē corrūpentē ⁊ corrodentē intestina. De q̄ dissenteria dr. iiij. aphor3. cañ. xxiiij. Dissenteria si a felle nigro incohoauerit mortale. Et qn̄ splen ingrossat' arescit corp9 ⁊ epar. nā ingrossatio splenis multum nocet epati. Aut q2 ipm nō hn̄ mōdificat a feculētia huoꝝ. Aut q2 ad epar regurgitat supfluitas mł'ta ad malā q̄litatē alterata. Aut q2 ipa non potēs trāsire ab epate ad splenē in ipso mł'tiplicat' epate. Et spleni adueniūt oēs spēs egritudinis vt ꝯplexiōalis. offitialis. ⁊ cōis. sicut in apatib9. ꝑpterea q2 cib9 ex quo nutrit' grossus est. Ideoq3 egritudines q̄ in splene fiūt vt plīmū sunt grosse sube. Spetial'r egritudines splenis st3. mala ꝯplexio. opilatio. apa. durities. inflatio. vētositas. dolor ex casu aut pcussiōe. Sig apatis splenis st3. dolor grauis ⁊ febris. Et accn̄a q̄ corpi adueniūt ꝑpter hmōi mēbri egritudines Opilatōis signū sola grauitas existit. signū vētositatis inflatiē solus dolor est extēsiu9. Ec apate ⁊ opilatōe splenis sequit' macies totius corpis. Ideo dicit Hypo. quādo splen crescit tunc corp9 attenuat'. et qn̄ decrescit tūc inspissat'. Nocent spleneticis et spleni lagana et similia de pasta. bouine carnes. Comedere ex vasis ereis. ficus sicce. lac. lentes. vinum dulce. Opilant splenem. Carnes grosse. dactili. far cum lacte. lac caseatum. lentes. vinum dulce. Conferentia spleni et spleneticis. Absinthiū cū aceto aut pulte aut fico. acorus. agn9 cast9. aristo. rotūda cū aceto liuita ⁊ cū oximelle sūpta. vinū ex tinctōis auri. emplastꝝ de fumo tre. euforbiū cū dyasene ⁊ mastice.

Gal'. xiij. terapeu

Aristo. in de motu aīum

Virtutes splenis

Gal'. vi. de interiorib9. c. ij.

Auic3. xv. tercij c. ij.

Alber. j. de aīb9 trac. iij. c. v.

Ulaticus iij. de ptib9. vij.

Auer. iij. collget

Auic. xv. tercij. trac. j. c. ij.

Dr̄a. ducētesima.

Auer. iij. Col.

Egritudines splenis

Auic3. xv. tercij trac. ij. c. j.

Auer. iij. Col. de signis egri. sple.

Gal'. j. alimen. j

Gal'. j. alimē. c. 3.

Conferentia splenem

Conferētia opilatōi splenis. Agnus castus. aloes absinthiū. anisuz. aristologia. cētaurea cocta cum vino ꝛc. Caliditati splenis confert Oleū ẏrinū. inunctio cum oleo violaꝝ. trocisti de lacca. Frigiditati splenis ꝯferūt. Gētiana cū vino sūpta. nux muscata. oleū nardinuz Cronicis egritudinibꝫ splenis ꝯferūt. dyacarcuma ꝛ siruꝑ. acetosꝰ. Uētositati splenis ꝯfert. dyaciminū gal. Mūdificāt splenē. agaricꝰ oppoponacū. sene. ꝛ cetera Dolorē splenis curāt. aqua sulphurea. decoctio cētauree maioris in vino sūpta. succus caulis decocti in vino. dyaciminū ꝛc. Apostēatibꝫ ꝛ tumoribꝫ splenis ꝯferūt. acetū squilliticū. aq̄ lactis. aristologia rotūda cū aq̄ bibita. Caulis crudus cum aceto sumptꝰ. corallus cū melle sumptꝰ. oximel ꝛc. Duris apatibus ꝛ duritiei splenis. acetosa cū aceto emplastrata. agnꝰ castus i vino forti coctꝰ. ꝛ cū cera ꝛ oleo vnguentuz factū valde ꝯfert. aristologia cū aqua ꝛc. Qui freq̄nter incidūt catharrū nō fiūt splenetici. Spleticis si supuenerit dissenteria bonū. Autumnꝰ inimicꝰ est spleneticis. Omne aial hñs pũū splenē etiā habet pũū pulmonē. q2 paꝝ potat de aqua. hñs aūt magnū pue est crassitiei q̄ fit ab epate qđ cum magnū est ꝛ magne v̄tutis impedit attractō splenis. Epar ꝛ splen sunt duo postes quibꝫ vene sunt infixe ex vtraq3 pte. iij. de ptibꝫ. vij Repleti cibo maiorē sentiunt dolorem ꝓpter compressionem splenis Spleneticis est color fedus declinās ad liuiditatem ꝛc.

Mesue de sim. c. de agarito
Auicēna. ij. cañ. c. cxliij.
Pli. xxiij. naturalis his. c. j. in fi.
Auicēna. ij. cañ. c. xliiij.
vi. aphor. xlviij.
iij. aphor. c. xxiij.
Alber. xiij. de aīa libꝫ. c. vij. in fi.

De epate et ptibus eius caput. liij.

Constantinus

Epar est membrū organicū primū sanguis instrumētaliter gñatiuū. carne sanguine a villis neruoꝝ vacua ꝛ venulis ꝯtextuz magnū. ꝯcauū. rubicundū. et lubricosum. in dextro latere aialis collocatū stōacho suprepositū. vt suo calore primā iuuet digestionē Epar esse membrū organicū docet diuersitas formaꝝ in ptibꝰ a toto. Non enī q̄libet ps eiꝰ integralis totiꝰ capit denoīationem Tametsi pēnule ipsiꝰ epar intrinsice ꝯstituētes. ꝯcauitatē ꝛ gibbositatē habeāt eandē cū toto. nō tñ istiꝰ gr̄a nomē totius merentur. Epar aūt latine dr iecur quasi ia

Auic. xiiij. tercij c. j.
gal. v. đ iuua. c. iij iij.
Nicolus. smo. v. trac. v. c. j.

Uena porte Epatis figura

Uena chilis

cens plr.i.ignis.nã in eo iacet ignis amoris.iuxta illud. cogit ama
re iecur. rc. Primũ sanguis gñatiũ instrumentalr existit qr de q̃zto
cib9 fuerit magis ꝓpinqu9 epati tãto magis erit maioris ꝛ velocio-
ris alteratõis in suã naturã. et meli9 recipiẽs spẽm sanguinis. ꝛ pro
pter istã cũm fuerunt tele venarum q̃ sunt in epate tenuiores telis
aliarũ venaꝝ q̃ sunt in toto corpe. Et in meseraicis est virt9 pꝑara
toria aliqualr digestiua vt patebit. q̃ten9 chilus ibi pꝑarat9 citius
a ꝟtute epatis in sanguinẽ ꝯuertat. Nõ q epar sit ꝑncipale sangui
nis gñatiũ ꝛ q ex se virtutẽ sanguificã hẽret. sed q ipm sit ꝑncipiũ
dispositiũ ꝛ hẽat se ad cor sicut stomach9 ad epar. Hoc eĩ vult ari
sto.iij. de ptib9.vij. dicẽs. Sed eĩ cor ꝛ iecur omnib9 aĩalib9 nccĩa
sunt. alteꝝ ꝓpter caloris originẽ. alteꝝ ietur dico. cibi coquendi grã
Cor itaqz est ꝑncipale organũ gñatõis sanguinis. et ips9 ꝯpletiuũ
dãs epati virtutẽ q̃ digerit chilũ ꝛ trãsmutat ipm in sanguinẽ p ar-
terias missas ad ipm. Hinc est Trusiani sñia dicẽtis. epar esse cor
dis delegatũ. exñs in corde sicut volũtas in rõe. et sicut forma i ma
teria. Nõ est poña in corde. ij. de gñatõe aĩium. c. j. sicut aĩa in semi
ne. Oĩa ãt q̃cunqz aut natura aut arte effitiunt. ab eo q actu ẽ fiunt
ex eo q poña tale est. A corde itaqz qđ primũ ꝯstat cũcta corpis or-
gana formã accipiũt ꝛ materiã quodãmõ. dispõnes eĩ materie vt
mollitiẽ duritiẽ a calore et quoscũqz alios affect9 q̃ ptib9 insunt aut
frigore queãdmodũ securis duritiẽ ꝛ mollitiẽ ab igne. Sed formaꝫ
ꝛ figurã ex aĩa aut motu gignẽtis vt ensis ab arte accipiũt. Cor cun
ctis dare materiã ex eo suspicat qr est cartilaginosũ. villosũ. arterio
sum. neruosũ. et venosũ. villosũ quo ad corpis toti9 musclos. arteri
osũ ꝛ venosũ que ad venas ꝛ arterias in toto corpe dispsas. neruo-
sũ quo ad pãniculos ꝛ neruos. cartilaginosuꝫ in pte interiori vt sit
ꝑncipiũ ossiũ ꝛ cartilaginũ. Nõ est itaqz epar sed cor ꝑncipiũ corpo
ris. neqz primũ ꝑncipale organũ sed respectiue. dñat eĩ stomacho.
intestis meseraicis. spleni. sacco fellis. renib9. et vesice. q̃ famulant
illi queãdmodũ ipm famulat cordi. qđ est dñs toti9 corpis et sedes
aĩe. Unde sicut oĩa corpis mẽbra sunt ꝑncipalr ꝓpter cor. sic mẽbra
vẽtris inferioris ꝓpter epar vt patuit. Suba epatis est caro rubea
q̃si sit sanguis. nõ q vere sit sanguis sed est caro sanguinea q̃si esset
sanguis coagulat9 inspissat9 ꝛ ꝯcret9. Ad dĩaꝫ alioꝝ mẽbrorũ quoꝝ
sanguis nutrimẽtalis ꝯfigurat ꝛ assĩlat eis a maiori calido. magis
qꝫ remouet a nata ꝛ fora sanguis q̃ꝫ nutrimẽtũ epatis. Rubet idcir
co epar retinẽs natiuũ colorẽ. Et nõ est epatis ꝯgelatio facta a frigi
do siue diminuto calido sic adipis ꝯgelatio. sed ẽ facta a calido re-
soluẽte ptes aq̃as ꝛ dimittẽte grossas. Et est suba epatis media in-
ter adipẽ ꝛ carnẽ. durior adipe ꝛ mollior carne. Caro epatꝭ est caro
ꝯfusa ꝛ sic lubricosa. q̃re ꝛ visc9 appellat epar. a villis neruoꝝ va-

Gal.v.de iuua. c.iij.
xiiij.tercij.trac.j c.j.
Alber.ꝑmo đ aĩa lib9 trac.iij.c.v.
Alber.iij.de aĩali bus.c.v.
Auer ij.coll.c. de iuua.memb. offi.
Dĩa.xlvij.
ij.teg.ꝯmen.xij.
Gal.vij.de iuua. c.ij.
Alber.xiij. de aĩa lib9.iij.
Auer.iij.col.
Suba epat
Auic.xiiij.tercij. c.j.
Alber.ꝑmo đ aĩa lib9 trac.iij.c.v.
Gal.v.de iuua. c.iij.

xiiij.tercij.c.j. cua.ideoq; est insensibilis sentit aũt p pãniculũ inuolentẽ ipm vt
patebit ¶Nascũtur aũt in carne epatis venule que sunt radices. aut
rami vene porte ⁊ vene chilis. pcedẽtiũ ab epate vl' ad ipm Et ve
nule iste sunt diuise in carne epatis ⁊ dispse instar rethis p vniuer-
saz subaz epatis. subtiles valde sicut villi subtilissimas hñtes tũicas
et rõne istaꝝ venularũ similiũ villis repit epar q̃nq; hẽe villos Et
In.c.de stõacho ⁊ ista subtiliatio venulaꝝ facta est ꝓpter trãsmutationẽ chili.aut po-
c.de chimo. tius chimi in subaz sanguis. Cõpleta pma digestiõe in stõacho por-
Gal'.v.d iu.c.j. tanariũ apit ⁊ expellit digestũ vt dcm̃ ẽ.j.ad duodenũ deiñ ad ie-
iunũ ⁊ reliq intestia a q̃b9 p meseraicas ex porta epatis ramificatas
subtilior ps chili attrahit i epar i q̃ spgit i octãs venulas subtiles
et minias vt pfectior fiat digestio nã alteratio fm minia pfectior ẽ
stomacho ãt in quo recipiũtur cibaria grossa q̃ nequeũt p venulas
paruas penetrare est vna concauitas et imperfectior digestio.
Et he vene orte a vena porte imbibũt alias ortas ex vena chilis
qd sic sparsũ epar incipit decoquere calore ṽtute sui ⁊ cordis p̃pa-
ratũ aliq̃ñ in meseraicis vt ptebit.et ↄuertit ipm in sanguineam
massaz ita q gñat in cõcauo epatis sed maifestatur magis in gibbo
in quo pl9 sepat ab alijs hũoribus. Ex hinc fluit in venis p totũ cor-
pus donec puenerit ad venas capillares. Ex q̃bus irrorat ad mem
bra in q̃bus pmo miscet cũ eis ⁊ ↄuertit in hũiditatez sil'ez hũiditati
Auer.v.col.c.de fixe in mẽbris ↄsilibus q̃ñ miscẽtur adinuicẽ res liqde. ¶Nõ est enim
opatiõibus medici. alter mod9 p quẽ materia possit rstaurare rẽ dissolutã in oĩbus ptibus
mẽbri nisi p modũ mixtiõis Et qñ erit pmixtũ fm hũc modũ tunc
hz ẽẽntiã in ipo.et post hoc assiĩabit id mẽbro hoc est q2 dat eidem
Par·tes Epatis vnã coagulatiõez stabilitatis sil'ez stabilitati mẽbri.ptes epatis sũt du
plicas alique sunt intrinsice alie extrinsice. Intrĩsice integrãtes sũt
caro ⁊ venule ei9 de q̃b9 dcm̃ est pãnicul9 ⁊ quinq; pẽnule ei9 que in
Mũdi.c.d epa. hoie nõ sp sunt sepate ab inuicẽ.et in lupo fm etatẽ cresciũt Et q̃libz
i4.tercij.trac.j. illaꝝ (q̃s Auicẽ.appellat additamẽta instar digitoꝝ man9 ↄp̃hen-
c.j. dẽtia stõachũ et adherẽtia ei sic digiti adherẽt qd ↄp̃hẽdũt) Est cõ
Nicol9.f.v.trac. posita ex venis diuisis et dispsis p eas instar rethis vt dcm̃ est. Et
v.c.i. nũer9 pẽnularũ variat in epate hoĩs.qm̃ in quibusdam hz dũtaxat
Alber.j.d aĩal'. duas.in q̃busdã ṽo tres.in plibus vero sunt q̃tuor aut quinq; Et sũt
trac.iij.c.f. iste pẽnule magis in sima siue ↄcauo epatis.vñ epar ptitur integ-
liter in gibbũ globosũ et in pẽnulas siue additamata Et in vtraq;
hz gibbũ ⁊ ↄcauũ.ptes extrinsice sũt q̃bus mediãtibus cũ alijs hz colli
Ga.vi.de vti.pti. gantiã et q̃ oriũtur ex ipo aut ramificãtur in ipo. Epar eñ vẽtri et
c.iij. intestis oĩbus p venas meseraicas et colligantẽ eas tũicã copl'atũ est
vix sepabile ab eis ꝓpter figurã ⁊ loca. Cũ corde p venã chilis q̃ a
gibbosa ei9 pte orit fm gal.et p arterias Et vena chilis hz colligã-
tiam ad dyaphrag̃.cui suspẽdit et mediãte panniculo suspẽdẽte alli-
De iuua.v.c.iij.

gatur dyaphragm et spondilib dorsi. Cum felle colligatur mediante poro fellis. cum splene mediante vena vadente ad ipsum. cum renib per venas emulgentes. cum stomacho mediante neruo subtili. Et vena vadente ad extrinsecam stomachi tunicam. cum intestinis mediantib meseraicis Cum visceribus omnib quib alligatur hz colligantiam mediante panniculo velante Et cum toto corpe mediante vena magna ascendente et descendente que distribuitur sanguis nutrimentalis Panniculus epatis est duplex scz cooperiens et suspendens. primus subaz epatis velat. gratia cuius patitur quandoqz dolorez extensiuuz Ad quem venit puus neruus. ideoqz neruosus est per quem epar sentit debiliter. Non enim per totum sed duntaxat per quasdam partes superficiales qz villi neruei non dispergunt per substantiam epatis sed solum in substantia velante ipsum. idcirco dicit gal. Minimum neruum epati dedit natura. ceu neqz ad motum aliquem. neqz ad sensum pparans etc. Venit etiam arteria ad dictum panniculum vt custodiat moderationem eius innate caliditatis. dispertita in ipso pro maiori parte penetrans ad concauitatem et pro minori puenit ad gibbositatem. que euentatur motu dyaphragmatis cui contiguatur Et hec arteria defert spiritum vitalem a corde ad epar. et conseruat eius calorem innatum trans ipsum cum pulsu Et hic panniculus in omnibus hominibus non est equalis ideoqz nec sensus Sic enim in quibusdaz reperitur maior et in quibusdam minor ita et in quibusdam hominib sensus reperitur directus ad plures partes epatis. et in quibusdam ad pauciores. Hinc est quod in eadem egritudine non omnes equaliter dolent In concauo tamen epatis magis manifestatur eo quod illic spissior est et fortius ligatur per eum alijs visceribus Secundus panniculus est quo suspenditur ad dyaphragma. per quem patitur dolorez aggrauatiuum a materia aggrauante Partes vero extrinsice non ingredientes subaz epatis sunt vena chilis in gibbo de qua dictum est Et chistis fellis. et vena porte quam constituunt meseraice. diuisio vene porte in quinqz partes secundum quinqz pennulas epatis. que vlterius in minutissimos ramulos imbibentes venulas puissimas a vena chilis ramificatas in suba epatis vt dictum est. Et particio in octo partes extra epar. dicta est prius. De meseraicis vero primum. deinde de chisti fellis. pauca dicentur. meseraice sunt vene graciles. dure continuate pluribus intestinis. per quas procedit et effunditur id quod est subtile in chilo. quas aristo. lactes appellat. supra intestina posite. An autem in eis sit digestio et attractio albertus quasi breuissime soluit dicens cum conciliatore differentia .xxix. Quod sicut in ore est digestio pparatiua respectu digestionis completie in stomacho Ita in meseraicis est digestio pparatia quo ad digestionez completiuam in epate. et in venis que ad membra. et in orbo est digestio attractio et expulsio quauis sit membrum quod velociter enacuatur. Et in meri quod est meatus ad stomachum est attractiua virtus et expulsiua vt dictum est. Digestiua tamen modica. ita et in meseraicis que non ad retinendum sed ad

Alber. xx. j. de aiali. trac. iij. c. v.

Auer. j. col. Auic. j. xtiij. tercij. c. j.

r. de vti. pti. c. iij.

Mundinus in ano.

De Meseraicis

Alber. xij. de aial. c. vi.

j. histo. xvi. in fi. j. de aial. ix. trac. iij. c. v. ij. de ptib

Gal. v. de iuua. c. iij.

digestiua tñ modica. ita ꝛ in meseraicis q̄ non ad retinendū sed ad deferendū create sunt. Et iste vene in ꝯcauo epatis ꝯstituūt vnam magnā venā q̄ dr̄ vena porte siue porta epatis. q̄ intra epar i multas diuidit̄ venas vt dcm̄ est. q̄ten⁹ mora cibi in epate ꝓlōget̄ ꝛ ꝑficiat̄ ei⁹ mutatio in sanguinē. Primū meseraicaꝝ iuuamentū est attra-here cibū aut poti⁹ deferre a stōacho ꝛ intestinis ad epar. Scdm̄ ē ꝑpare ipm̄ vt facili⁹ ꝯuertat̄ in sanguinē. Act⁹ em̄ actiuoꝝ nō est ni si in patēte ꝑdisposito. erTtiū est colligare stomacgū ꝛ intestina ad epar vt ꝑtuit. Et cū ramis vene porte diuidunt̄ vene pulsatiles vt sit iuuamētū ꝑ telas coopientes venas nō pulsatiles ꝛ ligātes ipas cū mēbris vicinātib ipis. Altera est vtilitas diuisio pulsatiliū cum nō pulsantib vt trāseat ab vtroqz gn̄m venaꝝ. alteꝝ ex eo ꝙ ꝯtinet̄ in eis. ꝛ ideo pulsus vtili tas a pulsantib ꝑuenit ad non pulsatiles loco hanelit⁹. Necessariū em̄ est vt hanelit⁹ sit cōis. Et ꝑncipiū ner ui diuisi cū duob venis in omnib cānalib fuit ex eo loco ex quo in cipiūt due vene. Et sub istis neruis ꝛ venis creator posuit illic car nē ex natura carnis glādulose lactee. ꝛ voluebat ipsam in circuitu ipsaꝝ. ꝛ impleuit ex ea vacuitates q̄ erāt inter diuisiōes. sup qd̄ cor p⁹ molle vene ꝛ nerui q̄escūt. ꝛ custodiunt̄ cū illa carne cooptoris fortib inuolutis quib intestina ad dorsū ligant̄. Fel est membrum offitiale. pānicolasū. oblongū. rotundū. in ꝯcauitate epatis situatuz ad recipiendū cholericā supfluitatē a natura ordinatū. Fel eē mem brū offitiale diuerse ei⁹ ꝓbāt ptes ꝯstituētes ipm̄ ꝛ aduētitie. Par-tes integrātes ipm̄ sunt vesica ꝯtinēs mior. qr maior colligit aq̄si-tatē. ꝛ collū deferēs. Partes aduēticie sant. vene. nerui. ꝛ arterie. q̄-bus nutrit̄ sentit ꝛ viuificat̄ ꝛ calore tpat̄. ac alijs colligat̄ mēbris ꝑncipalr̄ em̄ colligat̄ cuz epate stōacho ꝛ intestinis. Colligat̄ em̄ ꝑ venā porte ad epar. ꝑ arterias ad cor. ꝑ neruos cū cerebro. q̄ oēs ad cānale fellis ꝑueniūt. mediāte vno meatuū colligat̄ cū stomacho. mediāte alio cū duodeno mediāte kisti cum cholon. et mediāte epa te cum toto corpe. Suba kistis fellis est ꝓpinq̄ natnre cooptorij siue pāniculi durī spissi et solidi subtilis carētis fere sanguine. qm̄ pau-ci sanguis est. Et est dūtaxat vn⁹ pāniculus siue tunica sicut vesica neruosa ex trib spetieb villoꝝ cōposita ꝯm longū latū et trāsuersū Longitudinalib attrahit q̄ vt plimū expāsi sunt in collo ei⁹ ꝯtinu-ato epati ad attrahenduz creato. Latitudinalib expellit expāsis in poris suis q̄ vadūt ad stomachū ꝛ intestinū. qm̄ ipi sunt ad expellē-dū. Dyagonalib retinet in kisti sua dispersis que ad ꝯtinendū est a natura ordinata. ad quā neru⁹ subtilis ꝑu⁹ latēs fere visui a neruo copulato epati ꝑuenit. dās ei sensum et ꝑceptionē ledentium nocu mentorū. Attrahit em̄ cholerā purā q̄ nō nutrit aliqd̄ membrorum. Venit etiā pulsatilis vena subtilis valde aptior tn̄ dicto neruo. ab

Gal. vi. de iuua-mētis. c. j.

ij. de auia

Gal. vi. de iuua-mētis c. j.

Fel quid

Auic. xv. tercij. c. j.

Pli. xi. na. histo. c xxxvi.

Gal. vi. de iuua-mētis. c. iij.

Auic. xv. tercij trac. j. c. j.

ea que venit ad epar portās spm̄ vitalē. Et vena nō pulsatilis maior ꝛ sensu notior q̄ ꝑus in collo copulant. exhic ꝑtiunt in corpe chistis donec ad extremū ꝑuenerint. Subtilitati chistis ānexa est duritiens ꝛ fortitudo vt tueret a ruptura ꝛ cholere mordicatōe quā ꝯtinet. Duri⁹ tn̄ est collū chisti qḋ ſm totū est vni⁹ sube. ſm ꝑtes tn̄ cōſideratū est duplex. q̄ ꝑtes dicunt pori. quoꝝ vn⁹ ꝑncipalis et maior est ad attrahendū cholerā ex epate. alter et mīor iuxta chistim a ꝑdicto ſepat⁹ ordinat⁹ ad expellendū. ꝛ vterqꝫ breuis exīstit. Et hic mīor in pluribꝫ bifurcat hoibꝫ in duos. quoꝝ vn⁹ est mīor altero. et maior copulat intestinis ꝯiūct⁹ duodeno in fine ei⁹ iuxta ꝑncipiuꝫ ieiuni. penetrās ſubam intestini vt cadat cholera ex eo in ꝯcauitatē ei⁹. Mīor vo copulat fundo stōachi ſparſus in tunica ei⁹ extrinſeca. nō penetrās in ſcbam vt ꝑ cholerā lauet stōachus. ſed vt fortificet digestio. In qbuſdā aūt hoibꝫ repit oppositū ita ꝙ maior copulat fundo stōachi ꝛ mīor intestinis. In aliq̄bꝫ etiam repit duntaxat vn⁹. ideo dcm̄ est vt in pluribꝫ Por⁹ ꝑncipalis ſe hꝫ ad chistam ſicut por⁹ vritides ad veſicaꝫ. Sicut em̄ meat⁹ veſice in ꝑncipio est ꝑu⁹ ꝛ in ꝑcessu magnificat. ita ꝛ meat⁹ pori principalis fellis. Et ſicut por⁹ vritides intrat veſicā inter tunicā ꝛ tunicā. ſic ꝛ por⁹ fellis ꝑncipalis. Ideoqꝫ dt Gal. ꝙ por⁹ attrahēs cholerā ab epate ad chistiꝫ copulat ipi dyagonalr. diuidēs corp⁹ ei⁹ q̄ſi ꝑ duas tunicas. trāſiens ꝑ eas dyagonalr ꝑ aliqḋ ſpatiū. deinde ingredit ad interius vt tali trāſitu ꝛ ſpatio digerat ſupfluitas. Et cū chistis replet adheret intrinſeca ps extrinſice atqꝫ coopit orifitiū coopimēto ꝑfecto vt nō poſſit redire ſupfluitas ad locū vnde venit. Nec obstat Gal. iij. de virtutibꝫ naturalibꝫ dicens ꝙ chistis fellis per eundē porū attractionē et excrectionē cholere in differētibꝫ tpibus ꝑficit. qm̄ hoc verꝫ est non ſm totū poꝛum ſed ſm aliquā ſui ꝑtem. ſcꝫ vſqꝫ ad illaꝫ vbi porus ſcōus orit. Et attrahit fel cholerā rubeam et citrinā cōuenientē ei. non ꝙ nutriat ipam̄ nutricatiōe vera. ſed reuocillāti quēadmodū stomachus a chilo. Et voluptuat in ipſa ſicut intestina in fecibꝫ gratia cui⁹ attrahit eam (qꝛ trahit vnūquemqꝫ ſua voluptas) et retinet donec ſupfluat. Quantitas fellis minor est veſica. qꝛ pauciorē colligit ſupfluitatē. Figura est rotunda cū collo longo. Situs est in ꝯcaua ꝑte epatis in pēnula ei⁹ maiori q̄ est media. cholerā em̄ ab epate receptā facili⁹ ꝑ viā breuiorē trāſmittit ad intestina et stomachū qꝛ epar ſm ꝯcauitatē a ꝑincipit ſic ſituatū quē ī gibbo locaretur. neqꝫ tāgeret colon ſi ſituaret ī gibbo. qḋ nccē ē tāgere ad expellēdū feces ī eo ꝯtētas. Initiū em̄ colli ē in medio epatis. qꝛ illic est cōplemētū ſanguis. ꝛ digestio humoꝝ ꝯplet. igr ꝛ ſanguis debꝫ illic a ſupfluitatib⁹ omnib⁹ depurari. Et ita loqr Gal. vi. de iuua. c. iij. Burſa autem est locata vt patuit. Complexio fellis acquiſita est

Alber. ꝑmo ō aia libꝫ trac. iij. c. v.

Auer. ij. col. de iuuamētis offi.

Auic. l. xv tercij. trac. j. c. j.

de iuua. vi. c. iij.

c. xiij.

Vergili⁹ eglo. ij.
Gal. vi. de iuua. c. iij.
Auicen. xv. tercij trac. j. c. j.

calida ⁊ sicca ꝓpter humorē calidū et siccū quē attrahit. Sꝫ innata
est frī. et sic. cū sit subē pāniculatis neruose pauci sanguis. non enī

Gal. vi. de iuuamētis. c. iiij.

nutrit ex eo qd attrahit. sed ex eo qd ad ipm ex vena supdicta puē
nit. Qꝫ aūt dr ꝙ fel gnāt ex pauca cholera ebuliēte supflua. veritatē

Alber. xiiij. de aīa libr. c. iiij.

hꝫ de ꝯtēto. nō de ꝯtinēte. Opatōs ⁊ iuuamēta fellis qd iecori adiū
ctū nō rei cuiqꝫ sit delegatū. sed excrementū esse videt quo natura
comode qñqꝫ abutit sunt Attractio cholere. mōificatio toti⁹ et pci
pue epatis a supfluitatibꝫ spumosis. calefacere epar et iuuare dige
stionē scdaꝫ. sicut p accēsionē ignis sub vase iuuat decoctio rei ꝯtē

Auicēn. xv. tercij trac. j. c. j.

to in ipo. supfluitatū expulsio cū motiōe egestiōis p stimulationem
quā facit cholera in intestinis q̄ coartat expulsiuā coꝝ ad expellen
dū. ⁊ sic mollificat ⁊ aperit lacert⁹ ani. Et iuuare digestionē pmaꝫ
q̄ est in stōacho p cholerā trāsmissam ad ipsi⁹ fundꝫ. ꝗuis magna
qꝫtitas sit corruptio cibi. moderata tn̄ est iuuās ad digerendū face
re accensionē ⁊ ebulitionē sanguinis. ad quā seqt ira. ⁊ in phleḡticꝭ
qñqꝫ egestio ⁊ stōachi mōificatio. vñ valde ꝓdest phleḡticis. qꝛ ca-
lefacit sanguinē. egerit phleḡticos hūores in stōachi fundo exñtes.
deniqꝫ ꝯseruat subam epatis a corruptōe. qꝛ rēoto felle statim suba
epatis in circuitu fellis dissoluit ⁊ liq̄scit. Error est itaqꝫ illoꝝ dicē

Alber. xiiij. de aīa libr. c. iiij. in fi.

tiū priuationē fellis esse causam lōgitudinis vite. de quo. ij. priorū.

Arīsto. iiij. de ptibꝫ. ij. ⁊. ij. histo. xv

Cōsiderauerūt etenī aīalia vngulas ⁊ soleas hñtia. vt ceruos ⁊ cō
silia. qꝛ felle carēt. multū viuere. ⁊ nō hñtia soleas vt. delphinū ⁊ ca
melū. ⁊ nō ꝯsiderauerūt alia q̄ fel hñt ⁊ longi⁹ viuūt. Epar enī est
breuitatis ⁊ lōgitudinis vite cā in sanguinē hñtibꝫ. ⁊ fel accidit epa
ti tm̄. Nō cordi neqꝫ pulmoni neqꝫ cerebro. qꝛ nihil egritudinū for-
tiū patiunt. eo ꝙ ipm est pꝑatiuū masse chili. ⁊ nō ꝯpletm̄ qd ē cor
In oī āt pꝑatōe relinquūt supfluitates q̄s in segregatōe oꝫ vt purū
maneat vtile in aliquē locū trāsmittere. ⁊ sic transmittit cholera in
chistim fellis. aq̄sitas ad renes. mlīa vo ad splenē. Quelibet enī su

iiij. phle. xxvi.

pfluitas ꝓpriū hꝫ receptaculū. diminutio etenī ⁊ carētia fellis poti⁹
est vite abbreuiatio. Nō opilato collo si cholera trāsit subtilis p to-

Auicen̄. xv. tercij trac. j. c. j. in fi. pmo histo. xviij. Alber. xiij. de aīa libr. c. iiij.

tū corp⁹ cū sanguine ⁊ corp⁹ est aptū febribꝫ fit cā febriū putridarū
Nō oim ⁊ sp vt voluit Anaxagoras. qꝛ inuēti sunt febricitātes q̄ nul
lū habuerūt fel. Quidā enī hoies hñt fel. quidā carēt. Et in q̄busdā
auget ita vt fere totū occupat epar. Si grossa fit hicteritia. Si opi
lat por⁹ tendēs ad intestina tūc gnāt febris tertiana aut ꝯtinua. et
egestōes nō erunt tincte sed vrina. Opilato poro in epar tendente
egestio nō erit tincta post aliqd tpūs. neqꝫ mōificabit epar. putre-

Alber. pmo d aīa libr trac. iij. c. v.

scet itaqꝫ extra locū ꝓpriū exñs. et gnābit hicteritiā cholericā vel fe
brē ꝯtinuā ⁊ apāta epatis. Si supflue fluit ad mēbra vrine vulne-
rat ea. si ad alia mēbra vndās deriuat inducit herisipilā ⁊ formicā.
si ad intestina solutionē vētris cū rasura intestinoꝝ. Cetere egritu-

dines cū nocumētis.iuuamētis.et ꝓgnosticis patebūt in fine hui⁹ capitis. His supfitialr expeditis fiat regressus ad epar Cui⁹ q̄ntitas i hoīe eo ꝙ est aīal humidū ꝛ calidū est maior epate cuiuscūqꝫ alteri⁹ aīlis ꝛ corpis ꝓportōe. nō exn̄s eiusdē q̄ntitatis in oībꝫ hoīb⁹ Nā in q̄busdā est magnū.in alijs pruū. Cā magnitudinis est vt sit gn̄atm̄ multi sanguis quo eget hō plus ceteris aīalibꝫ ꝓpter varios labores ꝛ mot⁹ corporeos ꝛ aīales. Et est maius splene. q̄a in se colligit totā massam ptisanariā in q̄ oēs q̄tuor hūores ꝛ aq̄sitas ꝯtinent ponaliter. Figura epatis est lunaris. qꝛ ꝯcauitatē hꝫ ꝛ gibbum Et ita intelligēdus est aristo.pmo histo.c.xviij.dicens ꝙ epar hoīs est rotundū sil'e epati bubali. Nō eim̄ est rotundū rotunditate lune q̄ꝫ in oppōe ad solē hꝫ Sꝫ ea quā hꝫ in sextili aspectu qn̄ denoiatr̄ nouacula.ij.celi. Loc⁹ epatis est in dextro latere sub mēdosis costis q̄ sunt sub dyaphragte. Et in mortuo ali fm Mundinū ad replēdaꝫ vacuitatē ꝓpter spūaliū extenuationē factā mltū eleuatr̄ ad dyaphragma oꝫ itaqꝫ ipm trahi inferi⁹ vt videatr̄ locus ꝓpri⁹. Nōstrosē pt locari in latere sinistro pmo historiaꝝ aristo.c.xviij. Sit⁹ epatis est ꝙ fm gibbuꝫ applicatr̄ dyaphragti vt nō coartat ipm ꝛ impediat in motu laborioso. ꝯiūgitr̄ itaqꝫ illi fm punctū quēadmodū linea sperico corpi. ꝛ vt coste curue bn̄ ꝯphendāt ipm. Cōcauitate āt sua cōphēdit stōachū q̄ est in corpe grā epatis sicut man⁹ q̄nqꝫ digitis rem aliquā. Eo ꝙ in epate sicut ꝛ in splene existit poṅa coquēdi cibū cū sint ex sanguine. Cōplexio epatis est ca. ꝛ hu. eo ꝙ existit fons hūiditatis nutrimētalis ꝛ pncipiū sanguis nutrimētalis. licet in epate posset frigus dn̄ari fm gal'.hoc tn̄ non est intelligendū absolute sed in compatōe ad epar tpatū. Epatis ṽtutes naturales mīstrātes cōmunes st̄ q̄tuor.s.attractiā retētiua digestiā ꝛ expulsiua. Virt⁹ digestiā est in carne epatis cū digestio fiat p calidū. Alie sunt i villis venaꝝ cū caro ei⁹ villos nō hꝫ. Nā in lōgitudinalibꝫ attractiā.i latitudinalibꝫ retētiua.ꝛ trāsuersalibꝫ expulsiua. Et his q̄tuor Auer. ij.col.addit ṽtutē q̄ntā q̄ est discretiā.q̄ diuidit tres supfluitates .s. aquosam quā recipiūt renes.cholericā q̄ fluit ad bursā fellis et melācolicā q̄ recipitr̄ in splenē.a massa sanguis. Et iste q̄tuor aut q̄nqꝫ ṽtutes nō sunt sepate ab inuicē. sed sunt sicut multi oparij sup vnū opus.ꝛ sicut instrm̄ta vni⁹ ṽtutis pncipalis q̄ est vt⁹ nutritiā. ꝓpter has hꝫ ṽtutes ꝓprias siue pticulares q̄bꝫ dicte ṽtutes cōes famulātur. Et sicut dicte cōes nō distiguūtr̄ a nutritiā cōi ꝛ pma.ita iste pticulares nō dn̄t a ṽtute nutritiā ꝓpria siue innata. cui⁹ mot⁹ nō stꝫ māifesti facti solū ꝓpter ꝓpriū iuuamentū q̄ nō indigēt villis.sed cōpletr̄ in oi pte ipsi⁹ epatis. Qlslbet eim̄ mēbꝝ ꝓpriā hꝫ nutritiuam suo noie nūcupatā.vt os ossifactiuā.caro carnifactiuā ꝛc. Et his virtutibꝫ cōibꝫ epar suas excercet opatōs q̄ pn̄t dici iuuamenta quorū

Auic.j.xiiij.tercij c.j.
Alber.pmo d aīa libꝫ trac.iij.c.v.
Alber.xiij.de aīa libꝫ.c.iij.
Auer.iij.col.
Figura Epatis
xv.pble.vij.
Locus Epatis
pmo de aīa
Cōplexio Epatis
Gal'.de ṽtu.na. iij.c.ix.
c.de iuuamentis mēbroꝝ offitialiū
Auer.ij.col.c.de iuua.memb.offi.
Nico.ser.v.tract iiij.c.j.

Trusi.ij.teg.cõ- mẽto.xliiij. primũ est massam ptisanariam digerere ꝛ trãsmutare. nõ ꝓpria sed ꝟtute influẽte in subam sanguineã. Scõm est sanguificatũ a fetib⁹ defecare. Tertiũ seruire cordi sicut stõach⁹ ipsi epati. Quartuȝ est trãsmittere nutrimẽtũ ꝑ venas toti corpi ꝑparatũ. Hinc est ꝙ in solo epate q̃tuoꝛ hũoꝛes pͥncipales efficiunť aut ꝯpletie. aut initiatie:

Alber.iij.de aiali b⁹ trac.ij.c.iiij. masticato eñ cibo in oꝛe ꝛ sic digesto incõplete. ꝑficiť pͥma digestione chilus vt dcm̃ est. deinde fit seq̃stratio in exitu a stõacho ꝑ pileron in intestinis. grossũ eñ ꝛ siccũ in massa ptisanaria secedit ꝑ inferi⁹. subtile ãt ꝛ humidũ potu delatiuo aut ꝑmixtiuo hũectatũ trahiť siue sugiť ꝑ meseraicas. in quib⁹ iterũ fit digestio imꝑfecta siue

Gal.v.de iu.c.i. ꝑpatio chili siue chimi vt dcm̃ est. q̇ in portã epatis attract⁹ diuiditur ꝑ ramos in ꝑtes epatis. q̇ subam ei⁹ ingrediunť adeo in multa ꝙ q̃si capillaris est ipsi⁹ diuisio. vt totũ q̃si epar efficiať. ꝛ virt⁹ epatis vbiq; totũ chimũ attingat. cui⁹ digestio in ꝯcauo epatis inchoatur ꝛ in gibbo ꝑficiť. Signũ cõplete digestionis scđe est cũ vrina mo

Gal.ij.de regi.sa. derate citrina fuerit ꝛ tũc est exercitandũ. In q̃ fit seq̃stratio prime aq̃sitatis q̇ ꝑ venas emulgẽtes cũ quadã vnctuositate illi⁹ ꝛ sanguinolẽtia modica q̇ remãet q̇ renes nutriũť ad ipos dirigiť. Residuũ ẽ de suba q̃tuoꝛ hũoꝝ. in c⁹ digõe iteꝝ fit seq̃stratio. nã cholera ꝛ spumositas sanguis ad chistiȝ fell'. feculẽtia ꝟo ꝛ mľia ad splenẽ trãsmittiť. phleg̃ti ẽ loc⁹ cũ sanguĩe qꝛ ẽ sanguis imꝑfcẽ coct⁹ Et qꝛ hũores spẽ dr̃ñt igiť ꝛ causis. vñ boni sanguis cã efficiẽs ẽ caloꝛ naťalis digestiu⁹ tpat⁹ fm ꝓportionẽ. Materialis est id qđ de cibis et potib⁹ nutriẽtib⁹ ẽ tpatũ Foꝛalis ẽ digestio ꝯueniẽs Finalis ẽ nutrire corp⁹. Cholere rubee efficiẽs ẽ igne⁹ caloꝛ suꝑflu⁹ in epate. materialis est id qđ cibis ꝛ potib⁹ nutriẽtib⁹ ẽ subtile dulce vnctuosũ ꝛ acutũ. formalis ẽ digestio suꝑflua. finalis ẽ nccitas ꝛ vtilitas superius dicta.

in.c.de humoꝛib⁹ Efficiẽs phleg̃tis est caliditas diminuta materialis est grossuȝ hũiduȝ viscosuȝ et frigidũ in cibis ꝛ potib⁹. foꝛalis est digestio deficiẽs a ꝯplemẽto. finalis est dicta nccitas ꝛ vtilitas. Causa efficiẽs melãcolie naťalis est caloꝛis in epate tꝑamentũ cũ refrigerio aliq̃ Innaturalis est caloꝛ adurẽs ab eq̃litate recedẽs. Materialis ẽ id qđ de nutriẽtib⁹ ẽ vehemẽter grossũ ꝛ paꝝ hũidũ. Formalis ẽ residẽtia grauãdo hypostãsiue dñdẽs. Finalis ꝑtuit ex ꝑoꝛib⁹. Mľie mľtitu-

Alber.iij.de aiali bus.c.iiij. do in coꝛpe ex q̇nq; ꝯsueuit g̃nari causis. Prima ẽ suꝑflua epatis caliditas incinerãs hũores. scđa splenis attrahẽtis debilitas. tertia frigoris intẽsio ꝛ habundãtis ad terrestreitatẽ hũores deducẽs ꝑ hũidi. expssionẽ. q̃rta ẽ frigoris nõ excellẽtis ꝯtinua ꝑseuerãtia. q̇nta ẽ mľtitudo infirmitatũ ꝓcipue si lõge sint. qꝛ incinerãt hũores ꝛ corp⁹ deducũt ad ťrestreitatẽ. mľia ãt sic mľtiplicata stat iter stõachũ ꝛ epar. Et tunc opoꝛtet ꝙ minoꝛeť sanguinis et alioꝝ humoꝝ g̃ñatio. Aut

Auic.j.ij.cañ.c. 1708. phlebothomia aut pharmaco. Dr̃ eñ ꝙ semen chimi sanguinẽ euacuat. Et g̃naliter pꝫ ꝙ cause efficiẽtes g̃natõis hũoꝝ sunt ca. et fri.

Sic q calidū multū excedēs melācoliā accūlē. igneū. choleram. et tpatū sanguinē. q gñat⁹ in epate in tres ptitur ptes. quarū minor in scissuris ɀ rugositatib remanet epatis. vt voluptueř in ea epar. sic stōachus in pte chili. scda ps maior pdicta relatiōe tñ ad terciā est pua transit in nutrimentū epat. trāsmutatiōe ei⁹ fctā in scdas hūiditates. tertia est ea que respectu epat est supfluitas. sed relata ad alia corpis mēbra est vtilis ɀ necāria. grauans itaq epar nō simul sed pars post ptē in venis ab eo ad mēbra expelliř. De ɔtra opantia epatis et cordis An sit qd sit quotuplex ɀ qliter fiat breuitatis grā posthabeř. Epatis frigidi sig sunt. Angustia venaꝝ. pleq plimum sāguinis et tota corpis habitatio frigidior nuditas piloꝝ circa vētrē ɀ hypocōdria. Semp em frigiditas est ꝓhibitiua piloꝝ. Caliditas vo mltiplicatiua. Calidi epat st venarū amplitudo multa cholera rubea. Et in tpe angmastice etatis nigra. sanguis ɀ tocius corpis caliditas nisi qdā sit mēbroꝝ cōtraopatio: vētris et hypocōdriorū pilositas. Sicci epat st duricies venaꝝ paucitas et spissitudo sanguis ac tocius corpis habitudo siccior hūidi āt epat sunt plurim⁹ et hūid⁹ sanguis mollities venaꝝ et toci⁹ corpis. Cōplexionis ɔposite in epate signa. ex simplicib et. ij. tegni lati⁹ patent. De signis vo ex vrina diceř in. c. de supfluitatib Accidūt epati egritudines oim modoꝝ. ꝓprie scz et p cōitatē. Simplices ɀ ɔposite. in ɔplexiōe. ɔpōne. et vnitate In ɔplexiōe st male ɔplexiōes simplices vl' ɔposite. pure aut cū materia. In ɔpositōe st opilatio ɀc. In vnitate sūt vlcera vulnera ɀc. Et vt breui⁹ dicař. Egritudies siue accidētia. q opatōes epat impediūt aut remouēt sūt mala ɔplexio opilatio. debilitas ei⁹. inflatio vētositas Solutio ɔtinuitat ex casu aut pcussiōe siue alia re extriseca siue intrinseca. apostēata. caccsia. idrops asclites. hyposarcha. tympanites. flux⁹ sanguis ɀc. Meseraicis accidūt opilatio ɀ apostēata ɔsilr hijs q in ɔcauo epat accidūt felli adueniūt hictericia. citrina. virid et nig. et ea q ex dict patēt Signū apostēat in epate nō tñ ꝓpriū est feb. at tussis ɀ dolor illi⁹ loci. ꝓpriū āt est grauitas loci. nā in epate est aggrauatiu⁹. in pleurisi vo extensiu⁹. Color decliuis ad citrinitatē ɀ albedinē. et qnq ad viriditatē ɀ fuscedinē. Egestio et vrina siles aque carnis Cetera sig que sumūtur vl' ex vrina. aut egestiōib aut colore cut. ɀ maxime labioꝝ ɀ faciei aut alijs reb patēt i Auic. xiiij. trac. ij. iij. ɀ. iiij. et in practicis ·Nocent epati pōtare aq frigidam subito in ieiunio et post balneum coitum. ɀ exercitium. vinū dulce. qđ inducit opilatione et abstergit eā que est in pectore. Unde dulcia ꝓsunt pectori sed nocent epati Amara et acetosa viceuersa. Error in ordie ciboꝝ et cibū intromittere sup cibū. aer calid⁹ ɀ extreme fri. timor. tristicia et ira quies supflua ɀ somn⁹ diurn⁹ ɀ plix⁹ ɀc. Epaticis nocent aloes malū. coloqntida. lac. mezereō Opilatōs epat cānt dactili. fa

·Nico. f. v. trac. I c. xij.

Trusia. ij. tegni. cō. xxxiiij.

Regula. iiij. tercij. c. iiij· 4. tercij. c. s. Auer. ij. col. ij. tegni. cō. xxxiiij xxxvi. xxxvij. xxxviij. ɀc Bal'. s. đ inte. c. 7. 8. meimirc. xi. Auic. xiiij tercij. trac. ij. c. j. Auer. iij. col. Ni. f. v. trac. v. c. cij.

Auer. iiij. col.

14. tcij. trac. ij. c. l. De interio. c. vij.

Bal'. 8. meimir. c. xij. et vi.

Epatis
Egritudines
Epatici no[cent]
ɀ nocet epati

Dolore mun̄ Epatis

rina cū lacte.lac caseale.lentes ⁊c̄.Dolorē epatis causant erea vasa lacticinia sine p̄patōe sumpta. Nocēt hydropicis acetū.carnes bouine.lētes.mezereon ⁊c̄. Icteritiā inducūt lōgus vsus rerū calidarū aut facientiū opilationē.fel leopardi ⁊c̄. Cōferētia epati ex medicinis sunt oīa in quibꝫ est amaritudo.aer tpatus borealibꝫ vētis pflat⁹.leticia moderata.exercitiū tpatū.somn⁹ nocturn⁹ stōachi digestioni ꝯueniēs.cinamomū.sūmitates squināti.mirrha.endiuia ortulana ⁊ cāpestris.crocus.vuaphīsa.auellana.fic⁹ ⁊c̄.absinthiū. aloes bonū.carnes cocte cū aceto.dyacitoniten.ius galli.nux muscata pill'e de reubarbaro ⁊c̄. Epaticꝫ ꝯferūt.ciminū coctū cū aceto.emathites.epar lupi cū mellicrato.mēta cū mulso.nasturtiū cū vino ⁊c̄ Inflāmationē epatis curat agresta.cāphora cū succo solatri epithimata.endiuia.epatica.vnguentū violatū ⁊c̄. Egritudines epatꝫ frigidas curat cinamomū.diacalamētū.gariofili.gētiana cū vino.syrup.de eupatorio ⁊c̄. Cronicis egritudinibꝫ cōfert cāomilla.trocisci de reubarbaro.dyacurcuma ⁊c̄. Epatis vētositatem curat syrup.de eupatorio. Purgāt epar aloes.aq̄ casei.cassiafistula.reubar.sene.tiriaca magna ⁊c̄. Opilatōibꝫ epatis ꝯfert absinthiū.amigdala amara.anisū decoctū cū diureticis.cētaurea.diaciminū.endiuia.enula. succ⁹ fumi terre cū zuccaro et aq̄ calida sumpt⁹.tiriaca ⁊c̄. Apatibꝫ duris ꝯferūt diacastoreū.malua cū axūgia recenti.nux muscata ⁊c̄. Mollificatōi epatis ꝯfert cāomilla apposita.cauda eq̄na.gentiana cū vino.serpillū ⁊c̄. Dolorē epatis curat acetū squilliticū.amigdale intus ⁊ extra.aq̄ mellis.cāomilla bibita.dyarodon.semē rafani bibitū ⁊c̄. Cacesie p̄ncipio ydropisis ⁊ corruptōi forme ꝯferūt ꝯfectio alkekengi.ꝯditū de buglossa.decoctio maiorane sumpta in p̄ncipio sansuc⁹ ⁊c̄. Idropisim curāt absinthiū.fum⁹ aceti calidus.alleū cū cētaurea sumptū.alumē.aq̄ lactis.succ⁹ cepe cū succo feniculi. dyasulfur.succ⁹ fumi terre cū succo esule.gagates lapis.lac caprinū.asininū ⁊c̄. Opilatōi fellis ꝯfert cuscuta ⁊c̄. Hicteritie siue regio morbo ꝯferunt absinthiū cum apio.alleū cū vino.arthemesia cu ꝫ vino. cāomilla.cētaurea maior potata.ciminū.euforbiū in ouo sorbili.stercus ⁊ vrina hoīs.et aq̄ mellis.mēte syrup.pill'e de eupatorio ⁊c̄ Nigre et splenali ycteritie.Acetosa cum vino decoctio epithimi. pill'e inde ⁊c̄. Opilatōes ⁊ apāta meseraicarū curātur sicut opilatōes et apāta ꝯcaui epatis s̄m dietā ⁊ potionē. Et solatrum hꝫ ꝓprietatē ad dissoluendū apāta occulta.p̄cipue cū fuerit mixtū cū succo endiuie et apij et aq̄ cuscute. Succ⁹ absinthij ⁊ policarie ꝯuenit opilatōib⁹ ⁊ apātibꝫ epatis ⁊c̄. Quibuscunqꝫ epar aq̄ impletū in omentū erupit his vēter aq̄ implet̄ ⁊ moriunt̄. Alices oscitatōnes rigores. vinū mēsurate bibitū soluit egritudinē. Quicunqꝫ circa epar dolent his febris supueniēs soluit egritudinē Magnitudo chistis fellis fit

Margin notes:
Conferentia Epati
Nico.ser.v.trac.iiij.c.xij.
Auicꝫ.xiij.tercij.trac.j.c.xx
Mesue.xi.anti.
Serapio.x.anti.
Mesue.x.anti.
Mesue.ij.anti.
Nico.v.ser.trac.v.c.xxij.
vij.aphorꝫ.lvi.lvij.
lxij.

ex caliditate epatis et ecōtra. Ictericis si epar durū fiat malū. Hydropicis tussis supueniēs malū. peristēs vero sine malo. Hydropicis q̄ vulnera in corpe nascant̄ nō facile sanant̄. Icterici non valde inflati fiūt. Ab hydrope habito fm venas in ventrē aq̄ fluēte solutio fit. Motū corp⁹ p naturā epatis imutet̄ Gal'. ij. aphor. c. xviij. Epar supflue calidū hn̄tes si cholerici sint z macri caueāt a lepra. maxie si impetigines z furfures frequēter in eorū fatie z corpe inueniunt̄ In hn̄tib; epar calidū z meseraicas latas vt plurimū sicce z adu- ste sunt egestiōes. Debilitas corpis debilitatē epatis attractiue certificat. Et egestio alba chilosa opilationē meseraicaꝝ indicat Fluxus vētris cū apate epatis est mortalis. Epar incisū mortale. vi. aphor. xviij. Idropicus si tussim siccā habuerit desperat⁹ est. vij. aphor. xlvij. Ois ydrops in acuta febre malū. ij. ꝓgnost. j. Quibuscunq; torsiōes z circa vmbilicū dolores z lūbos q̄ neq; farmacijs neq; aliter soluunt̄ in hydropē siccā q̄ tympaītes dicit̄ ꝑtiunt̄ Quibuscū- q; in febrib; icteritia supuenerit ante septimū diē malū. Urina al- ba vel parū tincta in icteritia citrina malum est signum Icteritia q̄ venit sine febre hominib; in p̄ma senectute aut decrepitis carnosis aut piguib; raro aut nunq̄ curatur.

vi. aphor. xlij. xxxv. viij. v. aphor. vltimo vi. aphor. xiiij. Bernh. de gordonio Auic. xiiij. tercij trac. iij. c. ij. iiij. aphor. xl. iiij. aphor. lxij. Auic. ij. q̄rti tractatu. j. c. lxxxiiij. et. xv. tercij. c. iiij.

De Renibus et Venis emulgentibus Caput. liiij.

Renes sūt mēbra offitialia spmatica carnosa rubea solida dura piguedine inuoluta cōcaua cū quadā rotūditate ac planicie oblōga. sup̄ lōbos et spōdilia in tergo colligata ad mūdificationē aq̄sitat; sanguis a nat̄a ordīata a sāguine cū aquositate attracto nutrita et augmētata. Renes grece nefri appellati vnde nefresis siue nefretica passio. generaliter sūpti extē- dunt se ad totā ipoꝝ regionē. que in ptes extrīsecas et intrinsecas ptit̄. ꝓprie aūt sunt sup̄ descripti. ptes extrinsice renū sunt spōdiles renū de quib⁹ dcm̄ est. et lūbus exterior q̄ est caro supiacēs ossib⁹ ipsis alkati. intrinsice siue interiores nō q; renes cōstituāt sed int⁹ in corpe ad renes tendūt et ipis seruiūt regionē renū cōstituētes s. q̄tuor aut quinq; vt vene emulgētes. Ubi pori viritides et ipi renes vene emulgentes sunt duo rami vene chilis descendētis cum arteria magna que est ramus adorti. orti ab ipa in directo renum ve- rū nō ex directo vna alteri sed dextra emulgens orit̄ in loco altiori sinistra in loco inferiori scdm ranū situm ingredientes cōcauitatē ipoꝝ in qua raresiūt. et in pāniculum rarum per quē transire po- test aquositas transeunt. Sanguis vero supra ipm remanet et sic fex quedā regurgitās in carne renū paulatim disseminatus ceu in vaporem mutatus vnitur renibus et fit nutrimentū ipoꝝ hinc est

Auic. xviij. trac. p̄mo capl'o p̄mo. Gal'. vi. de iuua. capitulo. iij. Gal'. xiij. terapē Gal'. vi. d iu. c. iij.

ꝙ vene emulgẽtes cũ arteria nõ diffundit̃ ꝑ totã substãtiã renum
sicut in epate. sed ꝑ aliq̃ȝ solũ ꝑtem et forte lateraliter vsqȝ ĩ mediũ
Non em̃ in ꝯcauũ terminant̃ siue ventriculos sed in corp⁹ extendũ
tur seu ꝯsumũtur reniculorũ ꝓpter qd̃ in eoꝝ cõcauo nõ fit sãguis
neqȝ coagulat̃ morientiũ An ãt ꝑter dictas venas emulgẽtes q̃ q̃si
sugunt sanguinẽ. alie ꝑueniũt vene ad substãtiã renũ Declarat ꝯsi-
liator drñ a. lxxxvi. Cõcludẽs ſm aristo. ꝑmo histo. xviij. et. iij. c. iiij.

iij. de ꝑtib. ix.
De ano vene vẽ-
trẽ hñtis descẽ.

Et gal'. vi. ð iuua. c. iij. dicẽtes Et nõ indigẽt renes vena tertia ve-
nienti eis ad cibandũ eos. sed sufficiũt due vene copulate ꝛc̃. Op-
positũ ãt videt̃ a quibusdã dicere Auic̃. ꝑma ꝑmi inquiẽs Q̃ vna
ex decẽ ramificat̃ anteq̃ȝ ad coxã ꝑueniat ad duos tẽdit renes Et
xviij. terc. j. in fi. Aduenit renib vna ex latere epatis Et arteria ex
latere cordis Et iteꝝ. xix. tercij. Ad renes venit sanguis pl'im⁹ cuȝ
aquositate et venit eis iteꝝ ꝛc̃. Signũ ex mictu sanguis sumentes
quẽ ex ruptura venulaꝝ et nõ emulgẽtiũ dicũt ꝑuenire Decipiũtur
aũt hij qm̃ anothoma oñdit nullã aliã ꝑter emulgẽtes ad renes ap
plicari ab extra incidẽdo et̃ laterialiter interi⁹ versus. nulla alia
reꝑitur. ad pãniculos aũt renũ minutas ꝑuenire venulas capillis
sil'es q̃ i a pãniculis ꝛ villulis renis dextri ꝯsumũt̃ admitit̃. renes

Gal'. vi. de iuua. c. iij.
Auic̃. xviij. tercij c. j. in fine.

etem̃ ꝑ pãniculos suos sentiũt sicut epar et splen. ad quem neruus
paru⁹ ꝑuenit copl'at⁹ cũ cooꝑtorio vestiẽte ipos aut ex quo pãnicl'i
renũ creãtur vt sentiãt ꝑ ipm̃ ꝛ remoueãtur a nocumẽtis. Intentio
etem̃ nat̃e in diuisiõe neruoꝝ oib mẽbr̃ fuit ꝓpter tria. quoꝝ vnũ
est sensus scd̃m mot⁹ volũtari⁹. terciũ ꝑceptibilitas illi⁹ quod no-
cet ex intrinseco Et sic ꝑtȝ qũo vene arterie ꝛ nerui ad renes diri-

Gal'. vi. ð iuua. c. iij.

gunt̃ Lumbi ãt sunt carnes subtiles villose lõgitudiales iux̃ renes
posite q̃ se tenẽt iux̃ spinã ex vtraqȝ ꝑte inferiori site inter spõdiles
et sipabc renes sustẽtantes. vt sup̃ ipos sic sup̃ culcitraȝ. sipbac me-
diante tãq̃ȝ lintheamĩe requiescãt. De piguedine et poris vritidib⁹
ꝑtẽbit ex sequẽtib Renes ṽo existere mẽbra officialia satis claret
q̃ȝ ad offitiũ aliquod ꝑficiẽdũ sunt a nat̃a deputati. vt ex iuuamẽtis
clarebit. ꝑtes etiã integrales nõ capiũt toci⁹ denoĩatõẽ. sed ꝙ sint
spermatica mẽbra Hoc forsitã ex eo ipo elicit̃. q̃ȝ nõ sunt villosa sic̃
muscl'i ꝛ lumbi sed in ꝑncipio creatõis ex sanguĩe mẽstruoso creata
Sũt itaqȝ absolute carnosa et relatiẽ spermatica Carnosa ãt mẽbra
sunt renes carne simplici ꝛ infusa sic̃ ꝑtũit sup̃ Dura ꝛ spissa vt nõ
attrahant nisi subtile Si em̃ rara ꝛ spongiosa esset caro sic̃ splenis
grosuȝ et spissuȝ attraherẽt Et vt ñ ledãtur a ml'titudĩe sup̃fluitatis
aquose. quã ꝯtinue suscipiũt. que de se est acuta cui associãtur vt in

Auic̃. xviij. tercij c. j.
Gal'. vi. ð iuua. c. iij.

pl'imũ hũores acuti Est etiã spissũ corp⁹ forti⁹ ad attrahẽdũ aquo-
sam superfluitatem. Preterea dura et spissa est substantia renuȝ vt
nõ currat sanguis et exeat cũ vrina ex cannalib renũ sicut cholera

citrina vne subtilior est sanguie et suba ipo2ū est rubea siue subrubea grā sanguis qui in ipis colaṫ. piguedie inuoluta. ꝓpter colamē Dr̄ña.lxxxvi.
cuz aquose sup̄fluitatis. in qua est pigue qḋ est ex aquoso sanguine
generatū. Sanguis itaqȝ aquos⁹ bene digest⁹ q̄ remanet in renibꝫ Alber.xiij.de aīa
conuertiṫ in piguedinē ⁊ sepū Sicut em̄ in ꝯbustis residuū ꝯbustionis est cinis. ita in hūo2ibꝫ decoctis in epate sup̄fluū ipo2um ad libꝫ.c.viij.
iij.de ptibꝫ.ix.
renes deriuatū est piguedo et sepū. Et ideo in vtroqȝ cinere videlicet et piguedine remanet aliqd calo2 siue ignis quo fit vt pigue
leue fit ⁊ hūo2ibꝫ resideat atqȝ fluitet nō intra ipos renes. qm̄ densū
hoc visc⁹ est. sed circū renes est circūdās ipos. in hijs q̄ piguescere
solent adipe Aut seuū in hijs que seuo opimātur Et qꝛ renes sṫ ex
vltimis viscerū in hūtibꝫ renes oportuit ipos esse calidos. q̄ten⁹
hūiditatē attrahāt qꝛ calidi est attrahere hūidū. piguedo vo multū
cōseruat calo2ē. Etiā lūbi in qbꝫ renes situāṫ carne vacant. vt flecti
possint. oīm em̄ flex⁹. excarnes sṫ. Carnis itaqȝ vice ⁊ vt meli⁹ humo2ē discernāt et cōcoquāt cum oīe pigue calidū est renes adipe Regula
Regula
obsepti muniūṫ. aut pigui operiūtur Sed nō eq̄liter qꝛ dexter minus est piguis q̄z sinister. cuius rei cā est q2 naṫa dextre ptis siccio2 Pli.xi.c.xxxvij
est et mobilio2 Mot⁹ aūt ꝯtrari⁹ est piguedini. qꝛ liquat et ꝯsumit
eam que nō ḡnaṫ circa renes agentis grā sed caliditatis. sed finis
et materie sicut de piguedie que ē circa co2 patuit. hinc diuiti auaro a quibusdā assilanṫ. Ipe etiam altio2 est sinistro ⁊ epati vicinio2.
igiṫ et calidio2 Cōsumiṫ ergo magis hūidū qḋ est in ipo q̄z in sinistro Ex aquoso etem̄ sanguie ꝯuerso ⁊ non ꝯsūpto piguedo ꝓuenit.
Etsi naṫa intēdēs meli⁹ multū circa renes ꝯgerit piguediuē. ꝓpter Alber.p̄mo ḋ aīa
causas inductas. ouibꝫ tn̄ hoc accidit q2 ex ipi⁹ abundātia pereunt libꝫ trac.iij.c.vi.
putrefactiōis cā que facile in hūido distpato aduenit. aut vētositatis que ex renū opilatōe surgit et hūido vapo2āte causaṫ ad co2 per iij.de ptibus.ix.
venā ado2tí penetrantis. aut sideratis ipm inficit ⁊ mo2tē inducit p̄mo histo.xviij.
Cōcauitas renū est mag̃ licet aristo. dt q2 habeāt sinū exiguū ꝓpter
multā aquositatē que in pua cōcauitate recipi nō possit cū sit subtilis attractiōi obediēs Inueniṫ etiā fex in renibꝫ ꝓpter aquose hūiditatis colamētū. hinc in quibusdā ꝓfūditas maio2 ē renū q̄z in alijs
At illi⁹ grā pl⁹ ceteris fetent. humiditas vero aquosa sup̄flua exit
quasi ex medio renum et vadit in vias vritides quousqȝ ꝑueniat
ad vesicaz. et he vie sṫ dure et fo2tes vt diceṫ in sequēti capite Sic
itaqȝ patēt renū ptes intrinsice. que sunt substantia ꝓpria. ꝯcauitas
pānicul⁹. et colato2iū qḋ ex vena emulgēte ꝯstituiṫ. Quātitas renū Gal.vi.de iuuamētis.c.iij
est duplex discreta videlicet ⁊ ꝯtinua. Discreta siue nūer⁹ est q2 renes sunt duo propter multam aquositatem quam vn⁹ sufficiēter Auic.xviij.tercij
trahere nequit Et q2 si vni accidit nocumētum. alter opatō3 faciat trac.j.c.j.

S i

Quātitas renū et dux
Continua
Discta

Auic. xviij. tercij trac. j. c. j.

ac vt corpꝰ aliis foret equale. Et si fuisset vnꝰ magnꝰ coartaret aut
dorsū ꝟsus posteriꝰ aut viscera ꝟsus anteriꝰ, et cōprimeret alia mem
bra. q̄re loco viniꝰ mēbri magni creata sūt duo mēbra pua. q̄ sūt duo
renes. et sic pȝ q̄ntitas ꝯtinua quā hn̄t. Figura renū intus est ꝯcaua
vt dcm̄ est. exteriꝰ ꝟo gibbosa ꝛ nodosa aliq̄ntulū oblonga rotunda
sicut ouū compressum vt sint maioris capacitatis ꝛ minꝰ noceāt suis
angulis aliis mēbris ꝛ vt meliꝰ ꝛ magis distincta forēt in eis vene
emulgētes subintrātes ipos ꝛ pori vritides orti ab eis. Et isti mea
tus a q̄busdā dicunt additamēta, ab aliis colla, ab aliis orifitia siue
canales. Et assimilant hoim renes renib; vacce aut bubuli. figura nō
q̄ntitate. Sunt enī ac si essent cōpositi ex mltis puis renib; vallico-
si nō eq̄lis ꝛ ꝯtinue supfitiei. quemadmodū ouiū et aliorū q̄drupedū
renes. ꝓpter qd̄ dolor renū in hoib; difficilis est curatōis. eo ꝙ infir
mitatis cā diffundit ꝛ est q̄si in multis renib; ꝛ distinctis ab inuicē
p angulos supfitiez. ideo qn̄ iuuat in vna pte iuuamē nō trāsit ad
aliā. Locus renū est post epar ꝛ splenē iuxta spinā dorsi. post. xij. spō
dilē costaꝝ in vtroqȝ latere. ꝛ sup spondile renū primū. Situs renū
est ꝙ sinister ponit sub dextro vt det locū spleni dn̄denti ad inferiꝰ
stōachi. epar ꝟo eleuat. q̄re vt latera sint eq̄lia ꝛ ne in sinistro locus
esset vacuꝰ sinister ren dn̄dit. Aut vt ulteriꝰ in dn̄su ꝟsus vesicam
trahat aquositatē. In omnib; etiā renes hn̄tib; q̄les sunt q̄ pulmo-
nē sanguineum hn̄t. iij. de ptib;. ix. dexter est sinistro calidior merito
itaqȝ eleuat sup ipm. Epar etem̄ q̄si tāgit dextrū renē ideo fortiꝰ et
pmo attrahit. sinister āt scd̄ario aq̄sitatē. qn̄ enī mēbꝝ attrahens est
ꝓpe id a quo dȝ attrahi attractio est melior ꝛ ideo nō est iuxta vesi-
cā. Cōplexio renū est calida q: carnosi sunt. nō tn̄ multa cuȝ nō hn̄t
intermissas venas. calefiūt āt a vena magna ꝛ arteria. Sunt itaqȝ
renes calidi ꝛ naturalis caloris ꝯseruatiui. frigiditatis ꝛ dorsi spō
diliuȝ tpatiui. a ꝯcauitate epatis aquosi hūoris attractiui. sanguis
colatiui. ꝟtutis naturalis ꝯfortatiui. hūoris semialis gn̄atiui. porosi
rotundi. pīguedine coopti. ꝛ carnosi. Sunt enī porosi ꝓpter faciliorē
aquose supfluitatis attractionē. Rotūdi ne colligāt aliquē humorē
ad putrefactionē. pīguedine muniti ne ex frigiditate ossiū aliquam
sustineāt lesionē. Colligātia renū est cū corde p arterias. cū epate p
venas emulgētes. cū vesica per poros vritides. cum cerebro per
pāniculum inuoluentē in quo dispgitur neruꝰ puus. Cuȝ dorso et
spōdilib; ac intestinis p ligamēta ꝛ pāniculū suspēdētē. Renib; fm
veritatē insunt oēs ꝟtutes naturales. scȝ attractiua p emulgentes.
expulsiua in poris vritidib;. retētiua ꝛ digestiua in suba ipsoꝝ. qbꝰ
Auer. iij. col. addit ꝟtutē discretiuā. q̄ discernit ꝯueniēs a discōueni
q̄ sicut in aliis mēbris sub digestiua ꝯphendit. ad cuiꝰ pbatione fun
dit sanguis in vrina ꝓpterea ꝙ aquositas sanguinea que mittit eis

pmo histo. xviij

Alber. xiij. c. viij

iij. de ptib;. ix.

Alber. pmo d aia lib; trac. iij. c. vi

Gal. v. de iuua. c. iij.

Bartholo. in de ꝓprietatib; reruȝ.

c. de accn̄tib; sup uenietib; virtuti bus renum

ab epate vt nutriant ab eis immutari nō possit. Sed qñ priuatur
ṽtus attractiua tūc fit ydrops hyposarcha. cū vero augmētabit fit dy
abetica. Aucta ṽtute attractiua debilitat retentiua ⁊ digestiua. Ul
tra has ṽtutes dat renib⁹ colatiua q̄ est eis ꝓpria. quā sub discretiua
ꝯphendere possum⁹. Opatōs hax virtutū sunt iuuamēta renū q̄x
primū et cōe est separe aquositatē a sanguine. scōm ⁊ ꝓpriū est attra
here aquositatē. tertiū ē mōdificare sanguinē ab aquositate ne corrū
pat sed pur⁹ vadat ad nutriendū mēbra. Sanguis etem̄ in epate — Auic. xviij. tercij .c. j.
exñs indiget aq̄sitate. vt ea mediāte valeat trāsire p artissimas ve
nas epatis. Cū āt dicta hūiditas suū expleuerit opus. nō opoꝛꝫ eā
ampli⁹ in corpe manere. sed a sanguine separi ⁊ extra corp⁹ expelli — Gal. v. de iuua= mētis. c. j. in fine
ne manēs sanguinē in corruptionē deducat. Ad hāc ergo aquosita=
tē a sanguine sepandā attrahendā ⁊ expellendam creati sunt renes
Et pcipue eā q̄ est in sanguine exñte i epate. alia trāsiens in venis
ptim p sudorē expellit. ptim ad renes trahit. Hinc sup dispōe epa=
tis. renū. vesice. ⁊ toti⁹ quodāmō corpis ex vrine suba coloꝛe ⁊ ꝯten
tis in ea iudicat. Non sunt itaqꝫ renes ad esse et vitā opantes. sed
poti⁹ ad supflui impedientis remotionē. seruiētes epati mōdificādo. ⁊ — Auer. iij. colde acci. sple.
vesice ꝓparando. Uolūt tñ q̄dā q̄ in renib⁹ supfluitas gñat spmatica
auctoritate Uarronis dicētis Renes sunt dicti eo q̄ obsceni humo
res ab his nascunt. Nā vene ⁊ medulle tenuē humorē desudāt i re — Jsidorus
nib⁹ q̄ liquor rursus a renib⁹ caloꝛe venereo resolut⁹ recurrit et ad
loca genitalia se diffundit. Egritudies ⁊ accñā renū sunt debilitas — Gal. vi. de mor. c. ij.
et dolor renū. opata. vlcera. lapides. caliditas ⁊ macies eox. erup=
tio sanguinis. ⁊ difficultas vrine. corrosio. abscisio. et aptio venarū
mala ꝯplexio pura ⁊ cū materia Egritudines ꝯpōis in q̄titate pui
tate ⁊ magnitudine eox. d qūb⁹. xviij. tercij. trac. j. c. ij. Signa egri
tudinū patēt dicto trac. et in sequētib⁹. Cura passionū p⁊. ix. meimi⁊ — Ga. vi. de interi. orib⁹. c. ij.
c. viij. Nocēt renib⁹. alleū. aq̄ ꝯturbata. lac caseatū. mala immatura
mustū ⁊c. Renib⁹ vlceratis nocet acetū squilliticū. cicera Causant — Gal. de alimētis pmo. c. j.
lapidē. amidū. case⁹ hūidus. cāphora. farina cū lacte. lagana. carnes
porcine. triticū coctū ⁊c Renib⁹ ꝯferūt. anisum. apiū romanū. oleuꝫ — Auicen. ij. can. c. i
citoniox. fic⁹ hūide ⁊ sicce. ius galli. vitella ouoꝛū passule. petrosili
nū. pulegiū. plātago. ypericon ⁊c. Nefreticis ꝯferūt acetū squilliti=
cū. apiū int⁹ ⁊ extra. anisum. citoniox intestina comesta. folia enule
cū vino cocta apposita. iūcus odorat⁹. oleū amigdalax ⁊c. Jnfrigi=
dātia renes ⁊ dyabeti ꝯferētia. cāphora potata. cassiafistula cū diu=
reticis. cucurbite cōdite ⁊c. Calefatiētia renes. dyambra. galāga. ra
pe. ruta. zinziber ꝯditum ⁊c. Opilationib⁹ renū et vesice. amigdala
amara. anisum. apiū. cētaurea. fenicl'm. syrup. acetosus. de radicib⁹
⁊c. Purgāt renes. agaric⁹. oleū amigdalax. aq̄ mellis. cubebe. ficus
sicce. malua. peonia. pill'e artetice ⁊c. Doloꝛi renū ꝯfert. alleū coctū

sũptũ. adeps asini siluestris cũ oleo costino dyacarcuma magna
ius galli. fenicul⁹. galanga. semẽ vrtice ꝛc̃. apostẽatibꝫ renuʒ cinna-
momũ cũ oleo cera et vitello oui. petrosilinũ. poliũ ꝛc̃. vlceribus
renũ ꝯfert. lac ablato sero. oleũ mirtinum. oua sorbilia tepide sũpta
vinũ sumptũ cũ oleo ꝓuocat vomitũ ꝛc̃. lapidi ꝛ arenulis renũ cõ-
ferunt. radix acetose cũ vino. anisuʒ. amigdala amara. aqua ciceris.
arthemesia cũ vino. camomilla. caseus antiqu⁹ ciminũ. cubebe fo-

Gal. de ꝯmodi. tiriace.

lia ꝛ fructus cũ vino. lapis adamas ꝛc̃. tiriaca. pulegiũ cũ vino ꝛc̃.
sanguis hirci a ꝓprietate frãgit ꝛ curat calculũ Alber. v. de aĩalibꝫ

Mesue. vi. anti.

trac. ij. c. . Preseruãt a gñatõe lapidis aq̃ mellis. cassia fistula cum
diureticis. et infusiõe liquiritie. genestra ꝛc̃. puerorũ lapidi Confe-
runt semina peonie in ꝑncipio gñationis lapidis ꝛc̃. Quicũqꝫ ne-

iiij. aphoꝝ. vij.

phretici fiunt supra q̃dragesimũ annum nõ sanantur. si ꝑ longum
tempus ante. xl. annum fuerit nefretici. Nefretici et circa viscera

vi. aphoꝝ. vi.

dolores laboriose sanantur in senibus. q: etas istorum semꝑ flectit

Auic. xviij. tercij trac. ij. c. j.

se ad debilitatem. Omĩa renum apostemata velocia sunt vt in la-
pidem ꝯuertantur. Si sanguinem aut pus mixerit aliquis renum
aut vesice vlceratiõnẽ ſcat. 4. aphoris. lxxv. Lapis renum vt plu-
rimum venit piguibꝫ. vesice aũt extenuatis. Et lapis renum senibꝫ
vesice vt plurimũ pueris ab infantia vsqꝫ ad ꝑncipium pubertatis

4. aphoꝝ. lxxx.

Quibuscũqꝫ in vrinis arenosa substãt sedimĩa hijs vesica ꝛ renes
lithiasim hñt. vrina in cuius fundo apparet humor plurim⁹ digna
est vt ex illa generetur lapis. Quando sedimen est arenosum non

Auic. xviij. tercij trac. ij. c. xvi.

aggregatur lapis. q: materia nõ est multa ꝛ coartata. lapis renum
et vesice morbꝫ est hereditari⁹ Quanto vrina est clara tanto mag
lapis in renibꝫ est ꝯfirmatus. lapis sicut cicer aut frumẽti granum
citius impedit vrine exitum. q̃ʒ magn⁹ q: citius transit ad foramẽ
virge. In renibꝫ aũt quãto maior tanto. peior raro visus est homo
in renibus aut vesica lapidẽ habens Si ventrem laxum habʒ aut
vtatur vomitu. Quibuscunqꝫ piguis hypostasis ꝛ conglobata hñt

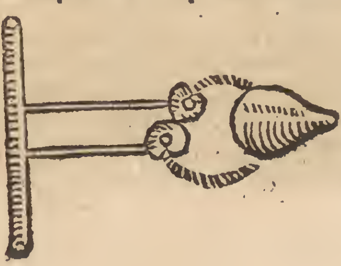
7. aphoꝝ. xxxvi.

nephreticã et acutam egritudinẽ fore. Qui vtunť multo coitu ha-
bentes calidos renes vexantur dolore renum. lapis in renibus ge
neratur ex flegmate vnctuoso. sicut lateres ex terra glebosa. Ex fleg

Alb. iij. ð aĩalibꝫ trac. ij. c. iij.

mate enim gipseo subtili euaporato per calorẽ indurantem gene-
rantur lapides in corporibꝫ hominum.

Ramus vene chilis

Vesica

De vesica et poris vritidibus Capitulum.lv.

Vesica est conceptaculum hũidi extrementi digesti pannculosum neruosum forte album ꝛ concauũ ex duab⁹ tunicis subtiliter ꝯtextum. forma cũ extenditur rotundum p cui⁹ duos cãnales poros vritides appellatos. subĩtrat vrina a renib⁹ trãsmissa. ingeniose ꝯstitutos. vt etiã pedib⁹ eleuatis nequeat exteri⁹ reuerti. Sic igit̃ creauit de⁹ vas supfluitati digestiõis pme qđ aristo. aluũ appelat. ita creauit ꝓpriũ vas supfluitati digestiõis scđe vesica aut chistis maior siue vas vrine appellatum mebrũ existẽs orgãnicũ q̃ ptes recedũt a toci⁹ denomiatõe. offitio deputatũ Seruit eñ epati et renib⁹ q: in se ꝯgregat scđe digestõis excremẽtũ siue aquositatẽ vrinalẽ gñatã in renib⁹. Cuius duplices sunt ptes. integrãtes scz siue intrinsice. et aduẽticie. Constitutiue ptes st̃ collũ ꝛ chistis. Collũ vesice est carnosũ ꝯcauũ. longũ tortuosũ ꝓtensũ vsq3 ad vgã. lacerto ꝯstrictorio circũdatũ. ad vrinalẽ aquositatẽ eijciendã deputatũ. Collũ esse carnosũ declarat̃ ex eo q: incisũ pt̃ ꝯsolidari Natura eñ sp̃ facit id qđ melius est Et vbiq3 qđ aliũ se dempserit reddere ad ptẽ aliã solet q̃re etiã ordinauit collũ carnosũ ꝓpter ei⁹ stricturã vt si a nocumẽtis lederet̃ cõcrescere possit. Dnde. iij. histo. xv. đr nec vesica pcisa coire pt̃ nisi ad ipsum exordiũ sue ceruicis. quãq3 nõ ignoro ita aliqñ ꝯtigisse vt vulnerata vesica solidesceret. sed qđ admodũ raro ꝯtingit parũ id obseruãdũ censeo. defunctis nil hũorũ ad vesicã trãsmittit̃. At viuis nõ solũ humor sed etiã sicca quedã ꝯcremẽta dñdũt Ex q̃b⁹ calculi ꝯficiũtur q̃ nihilo differre a conchilijs viderẽtur. cõcauũ vt p ipm trãseat vrinalis aquositas. lõgũ vt pueniat ad locũ excretiõis. intrat eñ vge ꝯpositõe in viris. longius itaq3 necẽario est in viris q̃3 in mlieribus Tum ꝓpter maiorẽ turtuositatẽ q̃: h3 in viris Directe eteñ in mulierib⁹ pcedit tũ ꝓpter ptẽsionẽ vge ad extra Collũ eteñ vge exire incipiẽs os femoris subtiliat̃. et fit q̃si vna via instar magne vene trãsiẽs p vgã fm lõgũ vsq3 ad extremũ ei⁹. in quo tres vie vnũ constituũt foramẽ vt deñ est Mulier aũt nõ h3 viã ita lõgã. nec collũ vesice in eis trãsit vltra os femoris. sed ꝓpe foramen vulue termiatur Neq3 tãta est anfructuositas in collo vesice mulierũ sic collum vesice in viris h3. nã in mlierib⁹ vnũ solũ h3 anfractũ ꝓpter ꝓpinq̃tatẽ vesicarũ i matricib⁹ ipaꝝ. in viris ãt tres h3 anfract⁹ sub pectie et osse femoris q̃b⁹ facili⁹ retinet̃ vrina. ꝓpter q̃s etiã integre nõ mũdificat̃ vesica ab aq̃sitate sed sp̃ aliqđ retinet inq̃ voluptuat̃ sicut stercorib⁹ intestia Et in collo vesice ẽ lacert⁹ cui⁹ fila st̃ fm latitu-

j. histo. ij.
Petr⁹. x. pble. l⁹
Auic. xix. tercij. c. j.
Auer. iij. col.
Gal. 6. đ iu. c. iij.
Arist. ij. đ ptĩ. xiiij
Auic. i⁹. tcij. c. i
Gal. vi. de iuua. c. iiij.

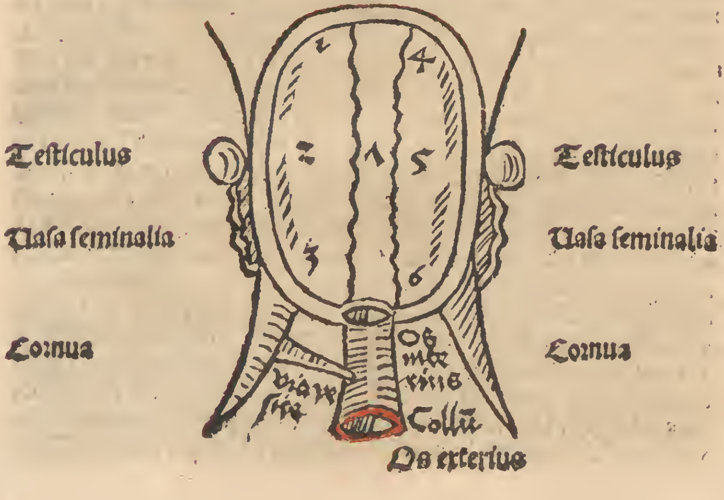
Gal.vi. de iuua. c.iiij. dinē vt expellāt vrinā grā cui⁹ dr musculosū ꝓhibēs exitū aq̄sitat̄ a vesica nisi cū volūtate mollificāte ipm. Cum eīn vesica repletur euacuat̄ qđ est in ea cū volūtate ad quā ꝑducit necītas Vesica eīn facit strictionē ⁊ ꝯpressionē sup vrinā cū villis suis trāsuersalib⁹ Et accidit sic accidit vesice plene aq̄ cum ponit̄ sub brachijs Nā dilatatur lacertus q̄ est sup orificiū vesice. Et ꝯprimit̄ lacert⁹ mirach latitudis qui est sub vmbilico adiuuās sua ꝯpressiōe ad expellēdū vrinam extra corpus. Hoc autem adiutorium a lacerto mirach vētris ꝯtingit pauca vrina in vesica exn̄te. vl' cū ipa defecta est non potēs expellere. An aūt actio vesice sit volūtaria aut nat̄alis lacius ptz in Nico.f.v.trac.vlti.c.j.dicēte Q̄ actio ꝟtut̄ retētiue est volūtaria sed expulsiue ē nat̄alis: Chistis vesice ē pāniculosa q̄ ex aq̄nis ideo rupta nō coit neruosa vt sentiat ⁊ extēdat̄ solida ⁊ fortis vt nō ledat̄ a reb⁹ acut̄ substātie aq̄se ꝑmixtis. rotunda q̄ten⁹ facilius extrinsice adueniētib⁹ resistat. et tuta sit atq̄ maior̄ capacitat̄. Cōcaua ad ꝯseruandū. alba grā neruoꝝ ex duab⁹ ꝯtexta tūicis Quarū
Auer. j.⁊.ij. col. Gal.vi. de iuua. c.iij. ꝑma est exterior silis cortici q̄ dr cooptoriū orta a poris vritidibus aperiēs et claudēs vesicā ex ꝑte renū ꝯtexta ex villis lōgitudialib⁹ in q̄b⁹ viget magis vis attractiā. scđa est interior dupla respectu ex
Auicen̄.xix.tercij c.j. trinsice ex latitudialib⁹ ꝯposita ꝑpter exꝑssiōes. ⁊ trāsuersis ꝑpter retentionē. ⁊ sunt villi neruoꝝ ⁊ ligamētoꝝ vt vesica sit vehemētior̄ fortitudis. q̄ multociēs q̄libet die ⁊ nocte deb̄ distēdi et repleri et rursū euacuari et ꝯtrahi. Ad chistim ⁊ collū veniūt ab vtroq̄ latere duo nerui magni quoꝝ origo est ex tūica q̄ est in osse lato qđ ē in fine dorsi Et vene q̄ rarificātur expanduntur ⁊ diuidūtur in eo. Nerui etēm accedūt ad vesicā vt sens⁹ ei⁹ subtilior sit ⁊ velotior. vene vt ꝑ eas nutriat̄ Et arteria ꝑpter calorē ⁊ spm̄ viuificātē. ꝑter dictas venas accedūt due vene q̄b⁹ attrahūt supfluitates a renib⁹ q̄ ꝑprie dicūtur pori vritides q̄si vrinā dātes arabice alcabin Supfluitas eīn q̄ ad eas accedit sola est ⁊ pura nullā hn̄s sanguis mi
Alb.f. de aīalib⁹ trac.ij'c.ij. xtionē Sūt āt pori vritides duo cānales q̄rū substātia ē silis subē vesice lōgi duri ⁊ fortes q̄ dn̄dūt inferi⁹ a renib⁹ ⁊ ꝯiūgunt̄ exteriori tūice vesice. deiñ intrāt collū vesice ⁊ dn̄dunt vltra ⁊ penetrant scđā tunicā vesice quā in collo pforant et effundūt vrinam in cōcauitatē vesice. iste anfract⁹ ideo fit vt qn̄ hō inclinat̄ non effundat̄ vrina. pori āt in vesica viroꝝ tres hn̄t anfract⁹ q̄rū ꝑm⁹ est venarū emulgētiū ꝑ tūicā ꝑmā penetrantiū. scđus est diuersio q̄ diuertunt̄
Auer. j.et.ij. col. inter tūicā et tūicā vsq̄ post penetrctōē tūice scđe. Et terci⁹ ē ad collū vesice ex ipa vesica. In mlierib⁹ aūt duos hz q̄ terci⁹ est i eis cū scđo Vesica itaq̄ non pforat̄ directe vno foramine magno sed.
Auicē.xix. tercij. c.j. foraminib⁹ puls et obliq̄s a laterib⁹ ꝑcedētib⁹ inter tunicā ⁊ cooptoriū sic datū est vt qn̄ impleret̄ vesica aut ꝯpmeret̄ nō rediret as

ceñdēdo per poros vritides ad renes. ymmo quāto plꝰ implet fo-
ramina illa magis clauduntur qꝛ partes vnius tunice ad partem
alterius siue coopertorij applicatur vrina ꝯgregata in concauitate
vesice et tpe necessitatis p foramen puum colli ad vgam ducitur ⁊ Alber. j. de aial.
expellitur. Vesica hoīs est magna respectu sui corpis ⁊ maioꝛ q̄ȝ in trac. iij. c. vi.
ceteris aīalibꝰ ꝓpter multā aquositatem excedentez colerā ideoqȝ j. histo. xviij.
vesica est maioꝛ felle. figura eius est rotunda vt sit maioꝛ capacita Gal. de iuua. vi.
tis et magis tuta a lesione occurrentium ⁊ contenti in ea. vesica in . c. iij.
vltimo loco posita est inferius p quem exitus supfluitatis cibi pōt j. histo. xviij.
melius exire. Est enī vltimū membroꝝ interioꝝ pendēs a vijs Alber. j. de aial.
ꝓcedentibus a renibꝫ p quas affluit vrina. locatus inter anum et trac. iij. c. vi.
vmbilicum aut femur qui locus arabice dꝛ chana in viris sup in- Auer. j. col.
testinum quod dicit longaon declinās ad latus sinistrum in mulie Gal. 6. d iu. c. vi.
ribus vero supra matricē iacet vt patebit. Situs vesice est ꝙ collū
tendit inferius ad virgam aut collum matricis vbi exit aquositas
vrinalis. Cistis vero siue bursa dependet a poris vritidibus ner-
uosis. Cōplexio vesice quo ad collū est ca. et hu. Sed q̄ ad funduȝ
et bursam est fri. ⁊ sic. iuuamēta vesice. opatōes enī ꝓprie nō habet
sicut nec cistis fellis vt. ij. tergni colligit) sunt attrahere cōgregare
et retinere vrinā p morā. ne sepius surgamꝰ ad vrinandū sicut ac-
cidit paciētibꝫ ardorē vrine Sȝ cū vnūquodqȝ mēbroꝝ ordinatoꝝ
ad trahendā supfluitatē sanguis nō trahit nisi qꝛ cōueniēs est sibi
in cibo. ideoqȝ in eis fm auer. col. ij. sunt quinqȝ vtutes p q̄s opant c. d iuua. offi. i fi.
non p toto. sed dūtaxat pro seipis quare dictū est ꝙ ꝓpric nō habeāt
opationes. Attractiua est in longis villis vtens caliditate pluri et Hali ro. doā. ij.
siccitate tpata. retentiua in trāsuersis cuiꝰ caliditas equalis ⁊ sicci teg. cō. xiij.
tas maioꝛ est. Expulsiua in latis opans per caliditatē et siccitatem Gal. vi. de iuua-
tpatam. Digestiua aūt habet calidtatē additā cum tpata hūiditate mētis. c. vlti.
sub qua discretiua claudit. Iuuamēta musculi existentis sup collū
vesice sunt adiuuare ad hoc vt nihil remaneat ex vrina in concauo
colli ⁊ in cōstringendo vesicam. ac ꝓhibere ne vrina exeat an̄ suaȝ Auic. iij. tercij.
horam ⁊ ad velocitatem exitus. Accidentia vesice quibꝫ ipius le-
duntur opatōes sunt. complexio mala cum materia ⁊ sine ea egri- Gal. ij. teg.
tudines cōpositōis. vt opilatio egritudies q̄titatꝰ in magnitudine
⁊ puitate egritudies sitꝰ in augmēto ⁊ dislocatiōe. egritudies ꝑticla
res st. surla. strāguria. dissuria. vlceratio apostēata. scabies ex mala
complexione. ardoꝛ vrine. opilatio ex lapide q̄ dicit lithiasis aut hu Auer. iij. col.
miditate grossa aut sanguie coagulatio. aut apostēate. diabetes. in-
uolūtarius vrine exitus. vētositas doloꝛ atqȝ debilitas vesice. mi-
ctus in lectū tpe somniꝰ. mltitudo ⁊ paucitas vrine. mictꝰ sanguis Drña. lxxxvi.
ex raritate venarū emulgencium aut ex alia cā. mictꝰ santei. mictꝰ

pilorum. Nocentia vesice et vijs vrine sunt acetum Cantarides
vue. nocent vlceribus vesice Cantarides. cicera staffisagria pro-
uocāt mictum sanguis alumē cātarides ruta ⁊c. Causant strāguriā
aque minerales. fungi tubera ⁊c. Cōferūt vesice ⁊ vijs vrine. Anisū
aqua mellis cāomilla ⁊c Vesice passiōibꝫ ꝯferūt folia cupssi. succus
plātagis. decoctio cāoīlle ⁊c Opilatōi vesice aq̄ cicerū. tiriaca mag.
Tumori vesice Allcum Millefolium ysopus et cetera. Ventosita
ti vesice adeps asini siluestris et cetera. Mūdificāt vesicā Ello-
borus niger lupini ⁊c. dolori vesice ꝯferūt balneū ꝯpetentiū her-
baruꝫ. ciminū enula malua ⁊c. Apostēatibꝫ vesice Butirū ciminū
agreste ⁊c. Scabiei et lichenis vesice Aristo. liquiritia oua semico-
cta ⁊c. Ardori ⁊ adustiōi vesice Altea amigdale lac. vlceribꝫ vesice
aristo. cauda eq̄na butirū lac caprinū ⁊c. lapidi in vesica Acetum
Pli.xxi. squilliticū mitridatū; scolopendria vnguentū alabastri ⁊c Sangui
coaguloto in vesica. Coagulū matricaria ciminū ⁊c. mictui sāguis
vincapuita oua cruda sorbilia aristo. diuretica ⁊ ꝓuocantia vrinaꝫ
sunt absinthiū. affodill9. agn9 cast9. castanea caulis. cerasa. cepe. al-
leum. anisuꝫ. ciminū. citoniū. cū melle ⁊c. Difficultati ⁊ guttationi
vrine ꝯferūt amigdala amara apiū nux muscata. simphitū ⁊c. Re-
stringūt fluxū vrine. glandes lentes ozimū. pulegiū. Inuoluntario
exitui vrine acetū squilliticū ꝯferr. renes asini enula ⁊c Strāgurie
et dissurie ꝯferūt alleū. castoreū fex vini vsta cū vino sumpta. semē
Alb.xxij. d aial. trac.ij. peonie. vinū squilliticum ⁊c. virga saronis masculi ꝯfert hijs q̄ pa-
ciūtur in vesica ⁊ q̄ guttatim ⁊ cū difficultate mingūt. Siliter re-
Auic.xix.fcij.cv. nes ericij cōesti ⁊c. Omēs spēs opilatōis vesice q̄ accidūt st; cum
dolore timore ⁊ suspēsiōe Renibꝫ sanīs hn̄tibꝫ stranguria accidit. v.
Ga.vi.apho.cō.i. aphor. lix. In ano ⁊ matrice phlegmonē paciēti stranguria accidit.
Auic.xix.fcij.c. frequēs suflatio vēti borealis causat dissuriā ꝓpter fri. ⁊ sic. iij. apho.
Pe.bis. vi. Diabetica passio senibꝫ ⁊ decrepit; accidēs vix aut nūq̄ꝫ curat
diabetiaca ꝑseueras ducit ad liquefactionē et ethicā. vrina in dia-
betica est multa tenuis et alba ꝓpter ꝑuam aquositatis moram in
epate ⁊ indigestionē. Diane in decrepitis est incurabilis In alijs
v.aphor.lxxvi. etatibꝫ curabilis. Diane in ꝑgnātibꝫ bona dieta ⁊ vino grosso absq̄ꝫ
medicis curari dꝫ Qui sanguinē aut pus mingūt vlcerationeꝫ re
xix.tercij.c.iij. num Aut vesice habent ardor vrine in decrepitis vt plīmū nō sa-
natur. Ardor vrine in calculosis frequēter venit apostēata vesice ē
egritudo mala. Quicūq̄ꝫ sanguinem spōte mingunt hijs de renibꝫ
iiij.aphoris.viij. vene rupturam signat. Qui sanguinem aut trumbos mingunt et
iiij.apho.lxxxi. stanguriam habēt et dolor incidit in pectine; et sub ventre et peri-
x.pble.xliij. ritoneo patiuntur in vesica. Alia animalia ab homine non pa-
ciuntur lithiasim id est lapidositatem Quia subiugalia vt asini
equi et huiusmodi habent poros et meatus vesice amplos.

quib⁹ vrina demandaṫ ad vesicā. ideo nō retinetur in ipis materia
grossa terrestris apta veniēs ad vesicā ꝯuerti in lapidē. Silr meat⁹
ille ꝑ quē vrina ex vesica mingiṫ extra lat⁹ est euacuās foras omne
plenū ꝯtentū in vesica. hinc etiā min⁹ in mulierib⁹ ꝙ̄ in viris lapꝭ
vesice gñaṫ. latiores eñ hos meat⁹ hñt ⁊ breuiores minusq₃ anfrac- Petr⁹.x.pble.43
tuosos. Pori mulieꝝ deorsū sunt latiores sursum ꝟo defectu caloris
strictiores. in viris ex aduerso. Causa gñationis lapidis est duplex.
Una est virt⁹ agens. s. caliditatis egressio ab eq̄litate. Altera ē ma- Auic[?].xviij.tercij
teria q̄ etiā est duplex. Una est materia materie sicut cibi et potus
terrestres ⁊ viscosi. Altera est retētio materie ⁊ debilitas v̄tutis ex-
pulsiue. Et nonsolū in vna ꝑte corpis sed in diuersis gñaṫ ꝑtibus Gal'.vi.de interi.
Aliqñ etem̄ gñaṫ in pulmōe. aliqñ in capsula cordis. aliqñ in epate v.de interiorib⁹
qñq₃ in intestinis. qñq₃ in capite ⁊ in exteriorib⁹ mēbris. vt plurim
aūt in renib⁹ ⁊ vesica hoim ex inordinato labore choitu ⁊ malo re- iij.de ꝑtibus.viij
gimie. Jn brutis ꝟo talis materia trāsit ad cornua dētes rostra vn
gues ⁊c. Uesica est in alib⁹ q̄ pulmonē hñt sanguineū. iij. de ꝑtibus
viij. qm̄ fungosū pulmonē hñt hūida plena hūiditatee indigestibili
nō nutritm̄ soluūt vesicā ꝓuocādo vrinā. Est eñ vesica hūidi indi
gesti receptaclm. digesti aūt vt digestio est in supfluitatib⁹ abilitacō
ꝑma.pble.xl.et.iij.ꝑble.xx. Multū pip soluit vesicā. paucū ventrē
scamonea ecōtra q₃ pip.ꝓpe ē diureticū. scamonea ꝟo vētris solutia. ꝑma ꝑble.xliij.

Figura matricis

Petr⁹.x.pble.i9
Nicolaus ripa.
in pble.
iij.histo.j.

Matrix est instrumentũ generatõis et nutricatõis embrio
nis.sicut terra plãtis.ex duplici tunica cõtextũ.neruosũ
vt valeat destẽdi.inter vesicã ⁊ intestinũ rectũ situatum
instar virilis mẽbri ꝯuersi ad intra figuratũ. Ostiũ siue
ceruicẽ carnosaꝫ et cartilagineã rugosaꝫ cũ chisti q̃ vter⁹ ab arist.
dr ꝯphendẽs. cũ supioribꝫ et pncipalibꝫ mẽbris colligãtiã hñs an
neris cornibꝫ vasis spermaticis et testiculis. Matricẽ esse aialis

Alber.i.d aial.
trac.ij.c.xxiiij.
Nicol⁹ F. vi.c. 8.
in fi.

mẽbrũ et nõ aial. cui tñ assilat q꞉ egritudies ppias et mot⁹ habet
et odores sentit quẽadmodũ pitagoras opinat⁹ est.sensus ⁊ rõ ap
probat cũ nõ ex forã ppria sentiat ⁊ moueat sed ex aia toci⁹ corpis
in quo existit aut ex ei⁹ natali ppietate ad res dulces declinat et
fugit res fetidas Sicut em̃ genitale viroꝝ ventositate ⁊ spũ gigni
tiuo a pncipalibꝫ mẽbris pcreato extẽdit.et mouet quibꝫ remotus
rurs⁹ ꝯcidit. ita siliter de matrice senciendũ est. Hinc est id quod

xxi. tercij trac . j.
c.j.

Auic.dt Instrumẽtũ gñatiõis est matrix et est in radice creatiõis
silis instrumẽto gñatõis qd est in viris.et est vga et q̃ cũ ea st. Sꝫ
vnũ eoꝝ est ꝯpletũ pcedẽs ad exteriora.et alterũ est diminutũ re
tentũ in interioribꝫ.et est q̃si ꝯuersuꝫ instrumentũ viroꝝ Oseũ em̃

Alber. j.d aialibꝫ
trac.ij.c.xxiiij.

est q̃si siphac matricis.et collũ eius q̃si virga. Et duo oua mlieribꝫ
sicut viris Verũ ipa in viris sunt mag̃ appentia exteri⁹ elõgata ad

Gal.i d ano. ma.

rotunditatẽ tẽdentia.in mlieribꝫ sunt pua sperica siue ampla ten
dentia ad vehementiã ꝯpssionis latitudinalis intrinseca in vulua
posita a duobꝫ lateribꝫ ei⁹ ad os matricis qd ꝯtinuat cũ vulua di
stincta ab inuicẽ.ita q vtrũqꝫ hꝫ pãniculuꝫ vnũ neruosuꝫ ⁊ nõ col
ligantur simul in vna cista.sic testiculi viroꝝ in oseo. Et sicut inter
testicl'os ⁊ virgã virilẽ sunt vasa siue cãnales.ita siliter mlieres ha
bent vasa huiusmõi.q̃ vasa spermatis vocãtur inter vtrũqꝫ testicu
loꝛuꝫ Et inter viã que est in collo matricis p quã sperma egredit
in collũ matricis ex testiculo. vt attrahat a collo ad interi⁹ os ma
tricis ad forandum ꝯceptũ cũ pmixtiõe spermatis virilis. Emittit
em̃ mlier in coitu albũ hũorẽ.qm̃ testicl'i mlierũ nõ sunt frustra.cui

in de spermate.
ix. d aial. trac. ij.
c.iij.

gal.dat vtutẽ informaticã et spermati virili formatiaꝫ.ita q sit q̃si
instrumẽtũ ⁊ semẽ virile vt agẽs pncipale. Albert⁹ vo dt q nõ est
nisi materia mẽbroꝝ radicaliũ. tenẽs mediũ inter gal.et aristo.cũ
quoꝝ ꝯsiliator et trusia.ꝯcludũt Qꝫ gutta feminea nihil facit ad em

Drña.xxxvij.
ij.tegni. cõ.lij.
Pli.8.nata.histo.
c.xvi.
Drña.xlij.

brionis ꝯstitutõꝫ sed delectatõis grã dũtaxat in coitu emittit ⁊ nõ
intus fundit Aristo.in hac pte non credit magna phoꝝ ps Deficit
em̃ in hijs q̃ expimẽto a posteris sunt repta. Drũt vasa spmatica in
viris a vasis spmaticis mlierũ q꞉ in viro incipiũt a globo ⁊ eleuã
tur ad supiora vers⁹ interiorẽ ptẽ virge. hoc em̃ necẽ est eo q globi
viroꝝ depẽdẽt lõge suspensi exteri⁹ extea corpus Et terminant hec
vasa supi⁹ ad foramina illa ex q̃bꝫ descẽdit id in quo suspendit glo

duo.et ab illo ꝓcedūt descēdēdo aliq̄ntulū oblique inuolute vt reti- neatur in eis spma donec digeea9 ꝛ cōpleat' vsq3 ad cānalē virge per quā expellit' In mlierib9 āt cānales illi declināt a suis globu- lis ꝟsus duo ilia Et deinde deriuātur ad duo emulgitoria q̄ sūt vie ꝓcedētes ad duo iguina. ꝛ ibi emittit' spma ad collum vulue ita q̄ iste vie sit ducte exprimūt quasi duo cornua arc9 recuruati ad ilia. Iste aūt vie sit ad iguina veniētes ꝛ ad os vulue exteri9 tendūtur tpe libidinis sicut corde quedā.et distrahūt ꝛ aperiūt vuluā aptan tia collū matricis ad recipiēdū. ita q̄ trahūt ipm ad duo latera ꝛ sic dilatata vas mlieris apitur ꝛ deglutit spma. Ambo tñ ista sunt breuiora q̄3 ea que rñdēt eis. Et silr extēdūtur et ptingūt ꝟgam in viris. Et in ꝓmo istarū duaꝝ viarū est via colli vesice vt dcm̄ est In ista āt drña patet q̄ spma viri ex suis testiclis ascēdit ꝛ spma mulieris descēdit ex testiclis. vasa etiā ista in mulierib9 ꝯtinuantur cū duob9 globꝫ ꝛ penetrāt in duob9 additamētis q̄ stꝫ cornua de q̄b9 dcm̄ est.et hec vocātur expulsoria spmatꝫ. Causa ꝯtinuatōis vasoꝝ spermatꝫ in mulierib9 cū testiculis eaꝝ ē. q2 mēbra q̄ sunt vasa sper matis in mulierib9 sunt fere silia etiā mollitie ꝛ lenitate testiculis eaꝝ.et nō fuit nccāriū plus indurare ea et indurare pāniculos glo boꝝ.eo q̄ stꝫ intrinsec9 custodita i cauis suis.et ideo nō indigēt lō- ginq̄ distēsiōe q̄re fecit naꝛa vnū ꝯtinuū ligamētū qd spma potat in via sua et qd est via ꝑ quam proijcitur in collum matricis in viris autem non est sic quia cannalis qui oritur ex testa viri n on est vn9 et ꝯtinuus cum eo per quem exit ꝑ virgam. Discontinuatio autem ista facta est q2 durities ei9 que in ꝟga est noceret mltū illi que est in testa ꝛ impediret exitū spmatis. Et silr mollities ei9 que ē in testiculo impediret coitū si ꝯtinuaret' illi que ē in ꝟga Et ideo illa que orit' ex testa viri eleuat' et refundit semen in eā que est in virga et remanet mollis sicut d3 esse ſm naꝛaz. Hec est causa q̄ positū est mediū inter duo cānalia qd vocat' expulsoriu3 spmatis qd sperma expellit a cānali testicloꝝ. Et impellit āteri9 in cānale3 virge per quē egredit' Ex hijs pt3 q̄ matrix est mēbrū gñatiōis testiculorum grā Et nutricatōis grā cōcauitatis.ad quā veniūt arterie ab arte- ria magna due Et silr vene due a vena con caua.que a dextris ad dextrā ꝛ que a sinistris ad sinistrā ꝑte matricis descēdit. Et ꝑ- m9 ad didimos ramos extēdūt Posthec ad corp9 matricꝫ implātā tur Et sunt vene maiores arterijs.ramificate ad matricis supficiē inclinate. vt ꝑ capita illaꝝ q̄ cotilidones dicūtur nccītatꝫ tpe mē- strua expellātur Et in tpe debito fet9 nutriat' et augmētet' et medi antib9 hijs venis et arterijs matrix h3 colligātiā cū corde et epate sed cū cerebro et nucha rōne neruoꝝ plīmoꝝ.cū stōacho rōne vtro- rumq3.et cum pulmone et dyaphragte silr.cum renib9 siphac et

Albrr. j. de aīali. trac. ij.c.xxiiij.

Nicol9. vi.f.c.c.

Auicꝫ. xxi. tercij. c. j.

Gal. d' ana. matri.

Gal. in cō. xliiij. apho. v.

Plato dn̄e grās tibi ago (Primo / Secundo / Tercio) q̄ sum (Hō ⁊ nō brutū / Vir ⁊ nō mulier / Grecū ⁊ nō barbarū)

collō vesice mediātib⁊ ligamētis ⁊ suspēsorijs. Cū māmillis mediā
diantib⁊ arterijs ⁊ venis supͣdictis. cuȝ recto intestino ⁊ vesica per
quosdā ynulos subtiles. Alligat̄ aūt dorso a p̄te posteriori. sed a p̄te
anteriori ꝟsus vmbilicū cū multis ligamētis fortib⁊ in quib⁊ nerui
⁊ vene repiunt̄. Matrix h̄ȝ p̄tes exteriores ⁊ interiores Partes ex
teriores sunt latera ei⁹ quib⁊ alligati sunt testiculi. vasa seīaria p̄di
Alber. p̄mo ð aīa lib⁊ trac. ij. c. xxiiij — cta. cornua ei⁹. Et collū cui⁹ extrinseca extrēitas ð̄r vulua. extrēitas
ꝟo intrinseca est os intrinsecū intus ꝑ͞e matricē exn̄s. Et illud est
Auer. p̄mo col. — clausum ⁊ crispū in ꝟgine. pāniculis ꝯtextis ex venis ⁊ ligamentis
subtilib⁊ valde q̄ sunt signa ꝟginitatis ꝑ aspectū ꝓbata. Et hec de-
struunt̄ ꝑ ꝯcubitū aut immissionē digitoꝝ. et parū sanguis tunc ef
fluit. Medicine quib⁊ ꝯtrahit̄ rugositatib⁊ honestatis gr̄a postbn̄t
Et dilatat̄ ⁊ stringit̄ ꝑ qđ deglutit sp̄ma. deuomit mēstruū ⁊ emit-
tit impetu fetū. Collū matricis est longū in q̄ȝtitate palme vt ꝟga.
Neruosū vt in p̄tu plurim ꝯtrahat̄ ⁊ dilatet̄. Durū vt nō patiatur
aliq̄d in hmōi trāsmutatiōe. Pelliculosū ⁊ rugosum. rugas h̄ns ad
modū sanguisugaꝝ. q̄ten⁹ titillatio ei ex virge introitu cōtingat Et
in extrēitate eius in p̄te supiori vel anteriori est foramē colli vesice
infra collū matricis ꝑ duos aut tres digitos. ꝓpinqui⁹ ori intrinse
Alber. ij. de alīb⁹ c. vltimo — co magis q̄ȝ extrinseco. In cui⁹ extrēitate sunt due pellicule siue la
bia eleuātes ⁊ declinātes se supra dcm̄ orifitiū vt ꝓhibeāt ingressū
aeris ⁊ rerū extraneaꝝ in collū matricis aut vesice. sicut pellicula
xxi. tercij — p̄pucij tuet̄ veretrū. q̄s pelliculas Auicēna vocat p̄putia matricis
Gal. de anothō. matricis — Cū āt mulier impḡnat̄ os matricis intrinsecū iteꝝ claudit̄ ita q̄
acus intrare nō possit. Hora ꝟo pariēdi cū venerit vel fetui aliqđ
iij. de ꝟtu. na. c. ij. — acciderit nocumentū. ex quo corrūpat̄ fetus os matricis cū dolore
Auic. xxi. tercij c. j. — dilatat̄ vt infantis corp⁹ ꝑ ip̄m exire possit. Partes matricis interi
ores sunt os intrinsecū qđ est instar oris catuli nouiter nati de quo
iā dcm̄ est. Et in his q̄ coitu frequēter vtunt̄ aut q̄ pl'es pueros pe
pererūt ⁊ iā senuerūt multū durū ⁊ cartilaginosū est assilatuȝ dure
trachee arterie. Et ꝯcauitas ei⁹ duab⁊ cōtexta tunicis vt meli⁹ con
seruaret sp̄ma ⁊ embrionē. et cū maiori tutela a nocumētis. quaruȝ
intrinseca ꝓpinq̄or est vt sit neruosa ⁊ asp̄itas ei⁹ sil'r sit venosa. Est
Auic. xxi. tercij c. j. — em̄ intrinsec⁹ matrix aspera ad modū ligue bouis vt meli⁹ ꝯtineat
sp̄ma. Uel asperitas ei⁹ refert̄ ad additamēta q̄ sunt in medio eius
q̄ reddūt eam asperā. Et nō est venosa q2 ip̄a ⁊ additamēta cōposi-
ta sunt ex materia venosa aut villis venaꝝ. Sed q2 in illa tunica
multe vene nūero distincte sunt. Et orifitia harū venaꝝ q̄ figūtur
in matrice noiant̄ foramīa matricis quib⁊ ꝯtinuant̄ pāniculi em-
Gal. i de anothō. matricis — brionis. Et ex eis currit sanguis menstru⁹ ⁊ nutrit̄ embrio. Tūica
ꝟo extrinseca ꝓpinquior est ad hoc vt sit neruosa ligamētalis ⁊ gros
sior. vnaqueq̄ȝ tn̄ eaꝝ ꝯstringit̄ ⁊ dilatat̄. cū p̄p̄atēe suaꝝ naturarū.

Et hec pure est vna. intrinseca aũt est sicut diuisa in duas diuisiones q̃si distinctas. nõ sicut ↄsolidatas ita ꝙ si excoriaret̃ tũica, exterior earꝝ duarꝝ. excoriaret̃ quasi a duabꝰ matricibꝰ q̃bꝰ esset collum vnũ. nõ sicut a matrice vna. ⁊ inueniũtur or̃e villi in tũica intrinseca. Et tũica exterior est magis neruosa ⁊ dura vt sit fortior in cõtinendo ⁊ durior in resistẽdo Et matrix d̃r neruosa ꝓpter silĩtudĩe͂ʒ subẽ sue cum neruorꝝ substãtia. q: ex cerebro non adueniũt ei nisi nerui pauci q̃ dant ei sensuʒ ⁊ motũ Et aliq̃n ingrossat̃ ⁊ inspissat̃ quasi impugnata sit ⁊ hoc fit ĩ hora mẽstrui. ⁊ postea cũ purgata ẽ extenuat̃ ⁊ exsiccat̃. extenuat̃ ⁊ dilatat̃ p extensionẽ embrionis q̃n extẽdit̃ in ea tũc em̃ tm̃ dilatat̃ ⁊ ꝓlõgat̃ f̃m quãtitatẽ corpis embrionis. in coitu etiã exit matrix ad os vulue ⁊ os appropinquat ei quasi desideret attrahere sperma ⁊ post coitũ redit. In medio matricis est q̃si semita Et supᵽ ipaʒ sũt additamẽta plura incidẽtia non tñ eleuãtia supᵽ ipaʒ Et ista semita est maifestatiua duarꝝ matricũ distinctarꝝ cõcauitatũ. ipa em̃ est q̃si via quedã diuidens inter dextrã ⁊ sinistrã. et reddit̃ grã additamẽtorũ aspa vt distincto maior ⁊ melior interueniret inter dextrã et sinistrã maxĩe vt fieret gemellorũ cõceptio. et habeat vnusq̃sqꝫ locũ distinctum ab alio. Et q̃ꝫuis due sũt matrices siue cõcauitates maĩfeste distincte. tñ septẽ cellule inueniũtur f̃m gal'. nõ tñ maifesta diuisiõe Sed alber. vult ꝙ ista additamẽta nõ sũt distinctões camerarũ. q̃rũ tres sunt in dextra eiꝰ pte et tres in sinistra eiꝰ pte. et est vna directe in medio eiꝰ q̃ aliq̃li rugatiõe distiguũtur. In q̃rũ q̃libet p̃t spma aggregari ad cõceptũ faciendũ. et sic septẽ possũt cõcipi vna impregnatiõe fetꝰ Dicũt ꝑterea ꝙ vna queqꝫ cellula decẽ hꝫ rugositates in quarꝝ vnaquaqꝫ rugositate p̃t embrio gñari q̃ꝫuis hoc raro cõtingit Et ideo possibl'e est mll'erẽ cõcipe. lxx. fetus incõpletos et nõ ptu natali parere. De pluritate fetꝰ ptꝫ p aristo. 4. de gñatõe aĩaliũ. c. 4. et. x. pble. xiiij. Et latius in cõmẽtarijs ꝑuuli. trac. j. c. de mõstro. An ãt in matrice sint plures figuratões camerales distĩcte petrꝰ in ↄmẽ. xiiij. pble. decia pti. dubitat Et ↄcludit ꝙ nõ auctoritate auic͂. xxi. tercij dicẽtꝫ matrix hoĩm diuisa est in duas ptes. in alijs aũt f̃m nũerũ papillaruꝫ ad gal'. ãt in de spmate q̃ꝫ iuriscõsulti sequũt̃ scribẽtes septẽ esse matricis receptacl'a. d̃t ꝙ nõ sit iste libellꝰ a gal'. cõscriptꝰ cũ in de anothomia matricis nihil de pluralitate camerarꝝ loq̃tur vñ licet solũ duo sint receptacula matricis mulierũ p̃nt tñ interdum plures in eodẽ receptacl'o ↄtineri Et ideo d̃r ab aristo. ꝙ in eodẽ loco matricis sepe duo ⁊ plures vt experiẽtia docet p̃nt ↄcipi ⁊ postea in lucẽ ꝑduci. Quãtitas matricis diuersa est f̃m gal'. in d̃ anothomia matric͂ dicentẽ Magnitudo ꝟo nõ est eq̃lis oĩm multũ em̃ est mior nõ pregnantiũ. maior ãt pregnãtiũ Et si aliq̃ nũq̃ꝫ ↄcipit ei mior existit. Et

Alb. j. d̃ aĩal'. trac ij. c. xxiij.

Alb. j. d̃ aĩal'. trac ij. c. xxiij.

in de spmate j. de aĩal'. trac. ij. c. xxiij.
Bocatiꝰ. iij. c. xxi.
Alb. ix. d̃ aĩal'. c. v.
Auic͂. xi. d̃ aĩal'.
Nico. f. vi. c. vi.

vij. histo. c. iiij.

vij. histo. 4. et. iiij. d̃ gna. iiij.

Mundinus

Ti

earuz que nondum venereis vse sunt. matrix q̄ moderate se habz fm ptem supiorē fundi est ppe vmbilicū. inferior vo finis ei⁹ vsus pudendū mlieris se hz. Et est a loco ad quē puenit ad finē pudēdi extrinsecū. nō eqlis distantie in oib⁹. sed vt plus est digitoꝝ. xi. fm amplitudinē vo extendit ad alterutrū iguinū p suos cornales. Augetur etiā fm quātitatē corpis. etatis. vsuz coit⁹. et nūerū fetuū Matrix puellaꝝ est minor vesica. mulierū vero post coitū maior Et matricis ɔcauitas nō ɔplet nisi cū augmēti cōplemēto mlierum sicut nec mamille an̄ illud in sua ɔplētur magnitudie an̄ eīm illō tps est vana et nō necc̄aria. Figura matricis fm fundū vesice assilat inq̄ntū vero a lateralib⁹ ptib⁹ hz explanatōes papillis sil'es tendētes vers⁹ femora nō assil'at ei. Et q̄uis figura matricis sit rotūda tamē cuz ipa anothomisat q̄drangula patet cū quadā rotunditate hn̄s collū longuz in pte inferiori. hui⁹ figure exigētia loci et vtilitas siue necessitas fuit vt ptēbit. Et sil'is virge virili figurata Osseū nāq̄z est siphac matricis et colluz ei⁹ q̄si virga vt dcm̄ est. Locus matricis est inter intestinū rectuz ꝛ uesicā. ita q intestina hz suprius versus dorsuz. vesicā vero versus femora. Et extēdit vers⁹ succinctoriū superi⁹ vltra vesicaz. ita q supat vesicaz supi⁹ sicut supat ab ea versus inferius ad anū. Causa locatōis est vt sit ei tam subtus q̄z sup stramentū molle ꝛ leue. hec tn̄ leuitas strati nō principal'r fit pter matricē sed potius pter embrionē. q̄ in ea cōcipit et format. distēdit aūt matrix fm longitudinē a ppinquo vmbilici vsq̄z ad os vulue. Et sic ptz q matrix locat in cōcauitate alkatin q̄ est ɔcauitas circumdata spōdilib⁹ halanis ꝛ caude ex pte posteriori. Et a pte anteriori q̄ dr pectē siue femur ꝛ os sacrū Situs ei⁹ talis est qr fund⁹ incipit ab vmbilico (ideo mulier q̄ ɔcepit patit torsiones si bibat mellicratū qr opprimit a matrice intestinū p qd deberet exire ventositas) tendēs ad os intrinsecū pudibūdi siue colli. qd situatū est sub collo vesice et sup intestinū rectū vt dcm̄ est ita q collū vesice et collū matric sint ɔtigua sub osse pectinis. diuersitas ɔplexionū matricis ptz in Alb. x. de aial'. trac. ij. c. j. Juuamentū pncipale est q matrix est facta pter ɔceptōez. Scdo vt totū corp⁹ mlieris supfluo sanguie indigesto purget ꝛ hoc inhoie qr bruta mēstruoꝝ fluxū nō paciūtur. Tales eīm supfluitates mutātur in eis in pellē. pilos vngues. rostra. pēnas ꝛ huiusmōi. qb⁹ hō caruit. egritudies matricis st plurime. q̄ accidūt illi vt min⁹ flux⁹ menstruoꝝ. retentio ipoꝝ pcipitatio matric. mola. vētositas. apostēata. vlcera. sterilitas difficultas impgnatōis. difficultas ptus. retentio secūdine Suffocatio matricis. cui⁹ st quatuor virtutes fm Auer. attractiua scz. retentiua. digestiua et expulsiua sed loco digestiue dz poni ɔseruatiua et hec est ɔueniēs qr ppria vt⁹ est ɔseruatio embriōis. Sed opatio virtutis discretiue nō ē maifesta in ipa qr nō est credēdū vt nutrie

Auic. xxi. tercij.
Alb. j. d aia. trac. ij. c. xxiij.
Gal. d anoto. ma.
Mundinus
Nicolus ptpa. in pble.
Alb. i. d aial'. trac. iij. c. vi. in fi.
7. histo. j. et. ij. et j. d gña. aia. c. 18. iiij. de gña. aialiū vij. ꝛ. x. pble. 4.
tij. col. d acci. supuc. ope. vulue.

etur ex eo qd colligit in ipa. Et qn debilitat aut priuat virtus oseruatiuas tunc minuet aut priuabit oceptio gra opleriois male sine aut cu materia q cu est a pncipio gnatois dr sterilitas. p accns aute dicit esse celestiu influx qd pic miradula modern mltis reprobat roib quib nitit ondere pter sole z luna. nullu inhec inferiora agere. Sed mihi magis Ptholomei in quadriptito sentetia cui et Aristo. j. politicor. ij. methcoror. in de somno z vigilia. j. pble. et pcipue. 5. histo. 8. asserit dices Gen at auiu vt dcm est pte plima vere ac ineunte estate coit et parit excepta alcyone. que circa bruma parere solita est. qobre quoties bruma serena existit dies alcyonee appellantur Septe an bruma z septe a bruma vt simonides qz suo carmie tradidit vt cu per mensez hybernu iuppiter bis molit dies tepor clemetia hac tpis nutrice sacra varie ac picte alcyonis mortales dixere. traquillu vero tatisp tps efficit si ita euenerit zc. Quid auer. Alber. btus tho. osilia. z qz plures acutissimi viri sentiut breuitatis causa postbabet Cosiliter cum alie vtutes ledutur in suis opationib egrotat matrix egritudinib pdictis. Nocentia matrici sunt acetu. adeps anseris z galline salita vl acuta vetustate. Impedietia impgnatoz coagulu leporis erugo ferri bibita ruta pip zc. nocentia pregnatib apiu caulis gentiana ruta zc Interfitiut fetuz aristo. longa. centaurea. coloqntida zc. Causant aborsuz. catarides cinnamonu. nasturtiu zc. puerpis nocetia apiu zc. Cofortat matricem abrotanu interi. agnuscastus exterius. ofectio descoria. passionib matricis amurca olei dyabra. leporis pulmo. oleu de cinnamomo zc. Inflationi matricis oleu amigdalar dulciu. portulaca zc Frigiditati matricis maiorana oleu de ruta laudanu zc. Vetositati matricis. filoniu. psicu. sinap. sqnantu. trifera gal. zc. Descesui matricis. acacia acetu citoniu zc. Oppilatoi matric acetu squilliticu anisuz amigdale amare. croc zc. matrice coartat Euforbiu pulegiu policaria zc. Duritie matric curat. malua. matricaria adeps anser zc Mollificat matrice malua oua psiliu. purgat matrice. anisuz cetaurea. coagulu lepor zc. Fluxi mestruor Acacia acetosa antimoniu. alume. Prouocat mestrua. absintbiu cu melle sumptu. Nascale amigdalar amararu. aristo. cu mirra et pipe zc. Suffocatoi matricis. acetu sqlliticu anisuz intus p pessariu z ex. Seme pulegij olfatuz zc. Castitate maifestat. gagates karabe magnes zc. mortuu fetu educut aristo. cu mirra z pipe potata. caotilla cu vino potata Centaurea maior trita apposita zc. Secudiaz educut alliu abrotanuz castoreum intus et extra zc Mola destruunt adeps anseris aqua cicerum. semen pastinace cu vino zc. De causa diuersitatis in sexu et differentie maris et femine. de similitudine et dissimilitudine natorum cum pntib auis. de mostruoso ptu. de pluralitate filioru.

Auicenna. ij. can. c. xliij.

Pli. xxi. c. xx.

Nico. F. vi. c. xx. et xxi.

Nocentia matrici

Interficiunt fetum

Mola matric

Aristo. 4. de gnā. aīa. iij. 4. x. et vi. Nico. vi. fmo. trac. iij. c. xx. Alber. x. de aīal'. trac. i. c. vi.

de hermofrodita. de sup̄fetatōe. de pluralitate fet⁹ Sufficiēter declarat alber. xviij. de aīal'. mola matric' dr impregnatio mēdosa que est triplex scz carnosa aquosa z ventosa. pprie tn̄ dr de carnosa q̄ est caro mollis et tpata ideo matricē nō aggrauat z sic nō q̄rit eā eijcere. et in mltis est silis carni viue. plōgat etiā qnqz egritudo qr caro efficit adeo dura vt extracta securi scindi nō possit de facili. Et cā duriciei est cruditas Ceteris aīalibꝫ nō accidit licet gallie videat accidere fm Alber. x. de aīal'. trac. i. c. vi. cui etiā pt euenire qr ex vno ouo pducat duos pullos sic dr de gallia q̄ apd macedones ex. xviij. ouis cubauit tres pullos Alber. vi. de aīal'. c. x. qr mlier oim aīaliū affectiōibꝫ vterini obnoxia est z mēstruis abūdat. nec pt ea cōcoq̄re cū igit ex hūore cōcocto difficili ccept⁹ cſistit. tūc gignit quod mola vocat idqz in mlieribꝫ merito aut solis ēaut marie. molas gigni putāt vbi mlier nō ex mare verū ex semetipa tm̄ cceperit. ideo nec aiari qr nō sit ex duobꝫ. altricēqz hāc p se vitā illā q̄satis arboribusqz ctingat. dicit Nicol⁹ Uidi vxorē iacobini dini q̄ emisit nouē frusta in vno die sepata z distincta q̄rū vnūqdqz erat figure enormis nec figura vni⁹ erat silis figure alteri⁹. Dr pterea qr in quibusdā regionibꝫ meridionalibꝫ in mlieribꝫ malo vētꝫ regimie accidit sup impregnatio mēdosa z mōstruosa z gnat in eis aīal qd frequētius est fm foraz auis magis bubonis vl' arpie z pcedētia ei⁹ vtute alicui⁹ cstellatōis faciētis hoc simul cū errore vtuti informatiue sp̄mātis viri post verā ipgnatōz in matrice recept. Ex femis mutari in mares nō est fabulosū queadmodū scribit ouidi⁹ de Tiresia q̄ cuz forte duos agues coeūtes pcussisset effect⁹ est femia pcussis iterum anguibꝫ in piorē formā redact⁹ est (queadmodū lycaon in verū lupuz et hoies vtuti lapidificatiā in lapides salsos) a quo iuppiter cū iunone cōtendēs qui suā maiorez in coitu voluptatē susciperet mas an femina sententiā accepit p se. inuenit em in āalibꝫ qr licinio crasso caio cassio longino Coss casim puerum factū ex vgine iussuqz aruspicū deportatū. in insulā desertā. Lycin⁹ mutian⁹ pdidit a se visuz argis aristontē cui nomen arestuse fuisset nupsisse. mox barbam et virilitatē puenisse vxorē qz duxisse Eiusdē sortē et smyrne puerū a se visuz Testat et Pli. se in aphrica vidisse mutatū in marē die nuptiarū Lutiū. cossitiū ciuem thesbicanū Idē btūs augustin⁹ de coniugijs veteris ac noue legis tpe inquit imperatoris Cōstantini manifestum est puellam in pte campanie in masculū fuisse mutatam et romā ductuz. Que mutatio in hermofrodita fm nature vim possibilis est humido a calore superato. in alijs nō creditur qr fiat nisi diuina virtute que omia potest. aut accidētalr quo ad vitia et mores z non essentialiter vt vult petrus paduensis in cmē. iiij. pble. xxvi. An virgo vt vgo cciplat Et an vgo vt virgo parere possit na-

iiij. de gnatiōe. aīa. c. vij. Alber. x. de alib⁹ trac. ij. c. ij.

fmo. vi. trac. iij. c. xx.

Auic. xxi. tercij trac. ij. c. xviij. Pli. vij. natalis histo. c. iiij.

Bocati⁹. 4. c. lxvi

7. natal' histo. c. 4

Augustin

turali cursu ptz in cōmētarijs ꝑuuli Sūt etiā quedā ex nat̄a ꝟgines
vt de diana scribit petrus. q̄ a natiuitate fuit eunucha carēs testi- Jn cō.x.
culis int⁹ iuxta cornua matric̄. inuēte sūt etiā q̄ mensam nō habue- ꝓble.xxx.vi.
runt ꝓpter opilatōez ex re lacertosa aut pāniclo duo q̄s scindere ēz Auic̄.xxi.tercij
arte cirurgica vt dt Nicol⁹ F.vij.trac.iij.c.xxxv. Jdē accidit viris q̄ trac.iiij.c.1.
sub siphac aut cute genitalia hn̄t vt refert Alber. inquiēs aliq̄n na xviij.ḋ aial'. trac.
scitur mas cui⁹ vita vrine declinat a recta via ꝟge q̄ est in pte infe ij.c.iij.
riori ꝟge talem itaq̧ sedentem oportet mingere. vt mulierē q̄ distē x.ꝓble.xx.
sione mingit ꝓpter vesice sitū. dt Preterea q̄ in quodam nostri tpis
nato. testiculi infra pellē ꝯtenti erāt supi⁹. ita q̄ ꝓminētia coꝝ repre
sentabāt duo labia vulue ⁊ fissura videbat̄ esse in medio clausa per
pellē vt abilitaret̄ ad coitū incisione facta ꝓsilierunt testiculi ⁊ ꝟga
et postea duxit vxorē ex qua plures genuit filios de cynedis hone- Gal.in cō.5.
stas ꝓhibet dicere Que sit gn̄atōis cause ptz.ij. de gn̄atōe aialiū.4 Aphor'.5.2
Cause sterilitatis ⁊ errores coit⁹ declarātur p Alber.x. de aial'.trac Alb.x.ḋ.aialibus
ij.c.1. Nimi⁹ vs⁹ coit⁹ infrigidat matricē. impgnate aute quintum trac.ij.c.iij.
et decimū annū sūt in pic'o. Mulieres post ptū abstinēt ad.xl. dies ix.de.aia.alb.c.8.
vt sufficiēter mūdificiētur. matricis suffocatio nō fit sm motū corpa- Mundin⁹.
lez sed ex priuatiōe expulsiōis vaporū p inferiores ptes. ꝓpter aliq̄z
cāz q̄re pellit eos sursū. mlier i vtero hn̄s phlebomata abortuz facit
mulieri in vtero hn̄ti ab aliq̄ acutaꝝ egritudinū accipi mortale. v.aphor'.xxviij
Mulieri sanguinē vomēti mēstruis supueniētib⁹ solutio fit. mlieri
mēstruis deficiētib⁹ sanguinem ex narib⁹ fluere bonū est. mlieri in
vtero hn̄ti Si vēter multū fluat piculum est abortiēdi. muliebria
educit ex aromatib⁹ calefactio. mlieri vtero hn̄ti si subito mamille
graciles fiant abortit Si mulier q̄ neq̧ p̄gnans neq̧ generauit lac xxxvij.
hz hui⁹ mēstrua defecerūt. mulieri menstrua hn̄ti sine colore ꝓprio xxxviij.
non scdm se semper facta. purgatione indigere fcat. mulierib⁹ q̄b⁹ xxxv.
ad mām̄as sanguis ꝯuertit̄ maniā fcat. mulier bibens mellicratū xxxix.
q̄n dormitura est Si torsiones habuerit circa ventrē ꝯceperit si vo lx.
non. minime. mulier q̄ masculū concepit bn̄ est colorata Si vo fe- lxi.
minā discolorata. fet⁹ maris in dextris. iacz femie vo in sinistris ma xlvij.
gis. mulieris mēstrua si velis retinere sitiā maiorem ad mammil 50.
las appone. Quecūq̧ in vtero hz hijs ꝯcluditur os matricis lac 51.
multū fluens ex mām̄is debilez indicat fetum. Jn fluxu muliebri
spasmus et animi defectio supueniēs malum. mulier vtrasq̧ dex-
tras habēs nō fit ⁊c̄ De retentiōe secundine q̄ est quasi scda pellis 7.aphor'.xliiij.
embrionis ad quam ꝓducitur ꝯtextio nexuorū venaꝝ et arteriaꝝ
embrionis. Est enim scda in partu et scda in gn̄atiōe embrionis in. Auic̄. xxi. tercij.
q̄ p̄rio fit aial circūdata tela cui⁹ plures ptes ꝯtinuāt̄ ⁊ adherēt ma c.ij.
trici p concilidōes inter quā ⁊ scdinā est hūiditas aq̄a q̄ resudat ex Alb.6.ḋ aia.c.vij
fetu ⁊ ex redūdātia vrie vt dciū ē q̄z obstetrices grece noiāt stalsarō

Et de duplici gñatiõis materia mũda scz q̃ est gutta ꝛ nõ munda que est mẽstruũ vt dt Alb. xv. de aial' in fi. b euitas ogis declarare prohibet. Nunc ad sequentia procedatur.

De excremẽtis et supfluitatibus

Capitulum. xvij.

Nutrientium corpꝰ nostrũ ingredientiũ aliqd ↄuertitur in versi nutrimẽtũ. qd ẽ bonꝰ sanguis qui nutrit in tercia digestiõe de quo priꝰ dcm̃ ẽ. aliqd in supfluitatẽ ꝛ hoc aut erit pme digestiõis q̃ dr stercus. Et hec segregat̃ in intestina. Et retinet̃ in trib) inferiorib) pcipue in monoclo. colon. ꝛ lõgaone. Tria aũt supiora vt duodenũ ieiunũ et gracile magis retinent ad hoc purũ et inuatm̃. aut scdẽ ꝛ hec est duplex aut vtilis aut inutilis. Utilis aliquo colligit̃ in chistim fellis q̃ est receptaculuz cholere. Et in splenez recipientẽ melias vt patuit Inutilis q̃ vrina dr trãsmittit̃ in vesicã. Aut tercie digestionis hec itez distiguit̃ qr aut efficit adeo subtilis ꝙ fere insensibibiter expellit̃ ꝛ sic est sudoris supfluuz et sordicei. Aut est grossior q̃ est triplex aut est nat̃alis ad aliqd offitiũ nature institutũ sic est spma mẽstruum lac alguadi sputũ et saliua. aut innat̃alis ꝛ pter naturã oino ita ꝙ calor natural' corrũpatur tunc est putredo vl' marchor aut virus Si medio mõ se hñs tunc aut declinat magis ad latꝰ nat̃alitatis vt spermatis et sic est materia hipostasis residẽs in fundo vrine Aut magis decliat ad latꝰ innat̃alitatis et sic est sanies. cuiꝰ esse ptim est a calore naturali. Et sanguis supfluus melicus supfluitatib) alioꝝ hũorũ admixtus. q aut p nares aut matricẽ aut emorroidas eijcit̃. Sũt pterea supfluitates singl'oꝝ mẽbroꝝ vt lachria est supfluitas ocl'oꝝ Et mucillagies ac pituita cerebri. fumi capinosi ipius cordis ꝛc. Singula narrare breuitas phibet Excremẽta st̃ duplicia vtilia corpi vt capilli ꝛ vngues de qb) patuit. vana ꝛ nociua vt veruce ꝛ cetera innat̃al'r a corpe exeũtia q̃ sub egritudinib) claudũtur. Nũc q̃z breuissime de dict̃ supfluitatib) dicet̃ pmo de egestiõe sumpta pprie p stercore qd p ficterim expellit̃ q̃ est pme digõis supfluitas in intestinis inferiorib) causata q̃ ẽ duplex scz nat̃alis ꝛ pter nat̃az. Naturalis est supfluitas in sacco genita q dr monoculõ in q̃ in dietat̃ inculpabl'iter stercꝰ secernit̃ a chilositate ꝛ i colon fot̃ant̃ cui cholera a chisti fellis delata ↄmiscet̃. Neqz liqda neqz exsiccata ad moduz mellis vnita debite q̃titatis coloris forme odoris. Et in hora solita ꝛ faciliter sine pũctiõe veniẽs. Ex aduerso describit̃ egestio pter nat̃az. qr oĩs egestio recedẽs ab hijs q̃ in descriptõe egestionis nat̃alis posita sunt est nõ nat̃al' dicẽda. Egestio iudicat̃ ex quatuor scz quãtitate q̃litate. tpe exitus ꝛ habitudie cũ q̃ egredit̃ multa em̃

4. pble. xxvi.

Petrꝰ in cõmen. i. pble. 30.

iiij. pble. xxvi.

Sauonarola Dnũs. lxxxiiij.

ij. pgnost. iij. Scda pmi. doc. iij. c. xlij.

humorũ multitudiẽ. pauca paucitatẽ. Aut alia, q̃ scđa ꝑmi latius ponũtur ſcat. Nũi da maliciã digestiue ṽtutis. viscosa liq̃factionẽ. in corpe.aut maloꝝ hũoꝝ viscoꝝ mltitudiẽ.aut nutrictia viscosa diuersoꝝ coloꝝ egritudinẽ lõgã spumosa mltaꝝ vẽtositatũ ꝑ mixti onẽ aut caloris fortis ebulitõez alba opilatõez in cãnalibꝫ fellis aut magni apostẽatis aptõez.nigra vehemẽs incẽdiũ ꝛc̃. viridis ꝛ fusca innati caloris extictõez fetida putrefactionẽ aut mortez. Sonorosa ventositatẽ stercoris calor est quodãmõ vitalis qꝛ ab aĩato digest⁹ est Hinc est ꝙ sepe egerẽtes tandẽ deficiũt vt in dissentericis patet Squibalũ hoĩs hꝫ tiriace ṽtutẽ pcipue qñ recẽs est Et nõ euapora uit ab eo ṽtus stomachi ꝛ intestinoꝝ vnde. Sterc⁹ hũanum curat squinãtias ꝛ apostẽata gutturis ꝛ mixtũ cũ melle valet ad dissen teriã ꝛ vlcera antiq̃. sedat herisipilã vulneribꝫ impositũ.tumorẽ nõ admittit gratũ vultũ ꝛ niteñ facit. Est eñ cãlidũ resolutiũ ꝛ attra ctiũ.vbi fantes egrotãt aut pustule in corpe nascũtur ꝯsiderare õz egestiões. Si eñ colerice fuerint corp⁹ egrotat. Si ṽo sanis siles certũ est corp⁹ nutriti. sterc⁹ putrescit nõ opatiõe intestini sed po cius putrefactone ꝓpria q̃ in ipo est.stercore hoĩs pãthera capiẗ.ix. histo.vi. Urina ẽ aq̃sitas supflua in venis epatis vna cũ cũ massa sanguinea genita.ab eo q̃ ꝑ venas emulgẽtes ad renes trãsmissa.in quibꝫ formã accipiẽs accñlẽ descẽdẽsq̧ ꝑ poros vritides ad vesicaz ꝑ eã tãdẽ ad extra ꝓpelliẗ vt hõi aut mali sit ſcatia.aut vrina est san guis calamẽtũ ex epate veniẽs ad vesicã.Aut est colamẽtũ sanguis ceteroꝝq̧ hũoꝝ de naẗe opatõibꝫ factũ. vñ Egidi⁹ dꝛ vrina qꝛ fit in renibꝫ vna ꝛc̃.vt de lacte serũ se limpid⁹ eliquat hũor. sic liquor vrine de massa sanguis exit. Sanguis vrina est serũ subtile liqua men ꝛc̃. Urina est duplex naẗalis.s. cui⁹ suba ẽ mediocris ad citri nitatẽ declinãs sub ignea.q̃ltitatis mediocris.hypostasis alba ꝯti nua eq̃lis.pineata ĩ fũdo residẽs odorꝫ mediĩ iter fetorẽ ꝛ odore ꝑua tũ. Et inaẗal q̃ ab hac mltiplr sepaẗ ꝛ ꝑ oppositũ dscribiẗ ꝛ duplex extat forã vrĩe Una q̃dẽ eẽnlis et ṽa quã suscipit in epate. Altera ac cidẽtalis ꝛ appañẽs q̃ꝫ dant renes. vñ Egidius Quãuis vrina sub stantiã ꝛ colorẽ scđm habitũ recipiat in epate. in renibꝫ tñ tpaz ſm sensuz assumit.sicut fetui ꝑstatur forã maĩfestatõis cũ vterũ egredi tur. Utrũ aũt color vrĩe pri⁹ detur q̃ꝫ suba determiat ꝯsiliator drña lxxxv.dicẽs. Qꝫ color a q̃litatibꝫ actis ꝛ hũoꝝ tigẽtiũ colore ac ſm ꝙ aq̃sitati adheret.ꝛ non liquori sic añcedit subaz tpe.cũ sit q̃d spi rituali⁹.ꝛ facili⁹ suscipiẗ. Sed vt ꝯsequiẗ a naẗali colore digerente simulq̧ omĩa vnitante et assilante.sic subst itia pcedit natura colo rem sicut causa effectum.existens tñ simul tpe cum ipo. Et loquiẗ de substãtia que a medico ꝓspiciẗ in vrina et sensu percipitur; que potest dici liquor siue natura aut qualitas q̃ꝫ vis⁹ in vrina cõspicit

Scđa q̃rti trac.i. c.lxxvij.
ij.ꝑgnost.xxiij.
4.col.c.d ꝑgnost. malis.
Auicẽ. in cãti.i. fẽ.
Alber.vij.de aĩal trac.ij.c.ij.
ij.ꝑnost.xxij.
Alb.6 d aĩa.in fi.
Gal.x.d sim.mea c.xi.
Auicẽ.ij.cañ.tr.c ij.c.6 09
ij.aphorẽ.xv.
Alber.xiij.de aĩal c.iij.
Michael Sauonarola iiij.aphoris.
ysaac.j. vrinaꝝ.
Drña.lxxxv.
Gal.j.de trosi.

fm subtilitatē grossitiē aut mediocritatē ei9. et nō de suba de q̄ diui nus aut naturalis disputat. Et vtrū suba talis a q̄litatib; actiuis tri buat vrine mihabel breuiter absoluit. Nequit op̄is breuitas singu lis satisfacere. Cause vrine st; q̄tuor materialis ē aquosa supfluitas humorū. Formalis est mod9 colatōis illi9 aq̄sitai;. efficiēs p̄ncipale est epar. scdariū v̄o renes. Finalis ē mūdificatio sanguis a supfluitate aquosa. et vt medicus corpis possit dispōnes cognoscere. Ex q̄tuor aūt vrina cōiter iudicat q̄ sunt suba siue liquor color q̄̄titas 7 con tentū qd cōi noīe hypostasis appellat. Substātia est triplex. scz te nuis spissa 7 mediocris. Colores st; xx. vt niger. liuid9. albus. lacte9 karopus. glaucus. subpallidus. pallid9. subcitrin9. citrin9. subruff9 ruffus. subrubeus. rubeus. subrubicūd9. rubicūd9. viridis. inops. igne9. obscur9. mihabel. pōit plures qui sub his pnt cōphēdi. vtrūz aūt coloratō vrīe fiat i epat; gibbo ptz ex Forliuiēse scda p̄mi. Quā titas diuidit in paucā multā 7 mediocrē. Cōtēta oīa p̄ter hec tria in vrina apparētia st;. j9. q̄ his versib; exp̄mūtur. Circul9. ampulla. granū. nubecula. spuma. pus pinguedo pil9. sanguis. arena. chimus furfura. crynoides. squame. ptes atomose. spma. cinis. sedimē. spūs alta petēs. et medici ideo inspiciūt signa in vrina vt p ea que in ipa ōphēdūtur reddat notificatia dispōnū corpis. Alba eñ et diaphana frigiditatē 7 indigestionē fcat. nigra in acuta febre mortē. in q̄rtana solutionē morbi. viridis viscez morbū 7 adustionē. ruffa bonā dige stionē. grossa longa morbū. subtilis cruditatē. atomosa lapidē in re nib9. tenuis 7 pallida 7 clara acetosū phlegma. capillaris. hypostas materiā viscosam fcat. alia signa parēt scda p̄mi doc. iij. c. de vrine fcatōib; vrina noctu multū facta modicū secessuz fcat 7 econuerso iiij. aphor; i fine. furfura in vrina vesice scabiē sanguis dolorē. pus vlcerationē fcat 7c. Urina infantis abstergit morpheā et pannum bibita ōfert difficultati anhelit9. morsui vippere. fex vrine sanat he risipilā. Itē hois vrīa abstergit scabiē vlcerosā 7 pruritū. phibet ser piginē 7 ipetiginē. cocta cū melle i vase eneo abstergit albugiez ocli Cū aq̄ mellis aut cicez ōfert ictericie. Exercitātes se in ebrietate mag; pnt bibere q̄̄ nō exercitātes 7 facili9 curāt ab ebriecate. q2 illi hb; st; supfluitates mote 7 hūidū vt vinū ill' ōmixtū i ebrietate red dūtur diuretici nā p̄ter caliditatē vini 7 subtilitatē hmōi supfluita tes eliquūt subtiliāt 7 dissoluūtur q̄ accedēte p̄stat iter bibēdi eis poña. Et q2 nō maēt multū hūidū ideo facile curāt. Horresci9 i vltia emissiōe vrīe q2 vesica 7 pori circa ipaz exītis subito replēt aere fri gido nō vacuū fiat vrīa q̄̄to diurtica fit tāto fetidior i corpe stercus v̄o mi9 q2 vrīa ingrossat cū retinet miscet cū terreū cū hūido aq̄so v̄tute calidi vū reddit fetida. Et id maxie ōtigit i vrīs sāguineoz 7 colericoz ōnt q̄̄ eñ ōplexio ē. ca. 7. hu. eq̄l' ē natā hircoz. sterc9 v̄o ōsiccat ppt ōtinuā epat; actōz p mese. ptēsas ab eo. i itestis siccū ät nō

Cause Urine

Urina. lxxxv.

i. pble. lij. Substantia Urine

Colores Urine

Quantitas

i. ple. lij.
Auer. iiij. col.
Scda q̄rti trac. j
c. lxxiiij.
Egidius d vrīs.
Theophilus
Cels9. ij. c. vi.
iiij. aphor; lxxvi.
Gal. d sim. me. x.
c. xvij.
Auic. ij. can. tarc
ij. c. 8 2 2.
iij. pble. xv.
viij. pble. xij.
xiiij. pble. j.

Urina infantis

De Urine significationibus

putrescit. et q̃d non putrescit nõ fetet cũ fetor a putrefactõe causat. iiij. metheoroꝝ
Urina mane fetida oñdit domineũ phlegmtis. maxie aũt cholere. me ij. q̃rti. c. viij.
diocriter sanguis. Urina fetet ex esu allei ⁊ nõ alioꝝ hñtiũ graueꝫ
et acutũ odorẽ q꞉ est vẽtris solutiuũ. vrine ꝓuocatiuũ. ⁊ vẽtositatis in
citatiuũ. Urina mane cãdida deinde ruffa valitudinis est signuꝫ q̃a xiij. ꝑble. vi.
hec ↄcoq̃re illa cõcoxisse fcat. Mala signa rubee. pessima nigre. pal Pli. xxviij. na. bis.
lida bilis rubeus sanguinis. viridis morbũ viscerꝫ oñdit vt ꝑtuit c. vi.
Magi vetãt ↄtra lunã solẽqꝫ nudari. at meigere ⁊c. Sudor ẽ aquei Pitagoras
tas sanguis cui pus cholericũ est admixtũ. Aut est aq̃sa humiditas Drña. xxx.
ꝑ poros cutis expulsa. Cui⁹ tres sunt cause. s. ꝟtus expulsiua cũ spũ Trusi. iij. teg. cõ-
quodã fumoso. raritas poroꝝ. et humidũ sup̃fluũ cui pus cholericũ mẽto. xi.
est admixtũ vt sui subtractõe mordificatiuũ vehicl'm ꝑstet. Et ẽ du- Petr⁹ in ↄmẽto.
plex. Cretic⁹ cui⁹ bõitate cessat egritudo aut malitia mors accidat ij. ꝑble. j.
Et nõ creticus ↄtingẽs ꝓpter exercitiũ ⁊ motũ. de quo loq̃r aristo. Gal'. iiij. aphorꝫ.
qꝫ estate magis qꝫ ꝑare sudor ẽqꝫ hyeme in q̃ sudores sunt magꝫ hu ↄmen. xxxviij.
viscosi. An sit aliq̃s sudor naturalis. ad q̃d rñdet Trusi. qꝫ sic q꞉ si- ij. teg. ↄmen. xcv.
cut natura ꝟtutẽ hꝫ euacuãdi aquositatẽ sanguis ad renes ita ⁊ ad
cutim. sed nõ cuiuslibet corꝑis sanguis est tãte aquositatis sed cor-
poris hũidi tm̃ debiliter digerẽtis ⁊ calidũ innatũ pauꝫ hñtis In ta
libꝫ eñ sudores sunt naturales sicut in aliq̃bꝫ natural'r ẽ hemorois
ad silitudinẽ mulieꝝ q̃ maxie effeiate sunt nature ⁊ sanguinẽ male
digerẽtes. Sudores pl'es repletionẽ aut rarefactiõꝫ poroꝝ ⁊ ꝟtutũ ij. q̃rti. c. lxvi
digestiuaꝝ debilitatẽ fcãt. pautiores ↄ̃riũ. Sudor tabẽ ↄtactis cor- ij. teg. ↄmen. v.
poribꝫ affert. Sudor in die nõ cretico apparẽs ex quo febris alleuia Pli. vij. na. histo.
tionẽ non hꝫ malus est. ⁊ si cũ hoc est frigidus in ceruice ⁊ capite. si c. ij.
in capite solo peior q꞉ lõgitudinẽ egritudinis fcat in lenta. in acuta Auer. iiij. col.
mortẽ. Corp⁹ q̃d equal'r molle ⁊ calidũ est quod qꝫ equal'r totũ insu iiij. aphorꝫ. xxxvij
dat ⁊ cui⁹ febricula eo sudore finit securitatẽ pollicet q̃ñ iã ad sani Celsus. ij. c. ij.
tatẽ venit corp⁹. Partes corꝑis sub aq̃ calida exñtes nõ sudãt q꞉ aq̃
ꝓhibet ne materia sudoris ꝓrũpat ⁊ dissoluat in sudorẽ. opilat eñ ij. ꝑble. ij.
⁊ tegit vias sudoris aut materiã sudoris exsiccãdo ↄsumit. Sudor
mult⁹ ex somno sine aliq̃ manifesta cã fact⁹ fcat qm̃ corp⁹ pl'imo ci iiij. aphorꝫ. xli.
bo vti. si vero cibũ nõ accipiẽti hoc fiat fcat indigere euacuatione. xlij.
Sudor mult⁹ fri. maiorẽ. calidus ꝟo minorẽ fcat egritudinẽ. Ubi
in corꝑe sudor ibi egritudo. sil'r calor. Sudor est salsus cũ tñ mate- xxxviij.
ria nutrimẽti a q̃ decidit nõ sit salsa sed dulcis. expellitur eñ extra
corp⁹ a motu ⁊ caliditate interiori expellẽte illud q̃d est extraneuꝫ
sup̃fluũ in ↄmixtõe ipsi⁹ nutrimẽti ꝑ cõꝑationẽ ad sanguinẽ ⁊ hũo- ij. ꝑble. iij.
res debẽtes idẽ fieri ⁊ carnes q̃ ex eo dñt nutriri. Sup̃fluũ ꝑme di Gal'. v. de iu. c. j.
gestõis est grossũ sicut cortex vuaꝝ. scdẽ subtile vt feculentũ vuarũ
tertie subtili⁹ vt spũosum in vino. Nõ itaqꝫ in corp⁹ ↄuertit sed ei̾
cit tanqꝫ indigestũ aqueũ ⁊ terrestre. et oẽ tale est salsum igitur ⁊c.

iiij. Supiora magis sudāt inferiorib. q2 spūs causans sudorē(cuiꝰ ma
teria est quoddā humidū subtile indigestū aquosū abundans in su
periorib)ꝯtinet in supiorib. Alia et ꝯsil'ia ꝓblēata patēt.ij.ꝑticula
xiiij. Ruta facit sudores fetidos in corpe si fuerit vnctū ipa.q2 odorē h3
acutū ⁊ horribilē. Sudor3 sanguinei cā est calor puꝰ agēs inmultū
Alber.xiij.de aia cibū aqsū.aut ꝓpter malitiā ꝯplexiōis sanguine exñte aqso ⁊ calore
libꝰ.c.v.Et.iij. venaꝝ debilitato. Aut ꝓpter nimiā sanguinis subtilitatē ⁊ pororu3
trac.ij.c.vi. raritatē. Aut ꝓpter imodicā sanguis hūectatōē3.iij.histo.xix. Sudor
Valeriꝰ.ij.c.lix. eādē materiā h3 ⁊ eundē gñatōis modū cū vrinis.nā ex bibito liq̄re
Gal'.x.de simpli. vtrorūq3 gñatio est sil' calefactio ac aliqd colerice putredinis acci-
medi.c.vij. picte.sed est magis digestꝰ q̄3 vrina exñs supfluitas vnctuositatis ⁊
Auicen.ij.can. hūiditatis post digōē3 vltimā. Sudor athletaꝝ ꝯfert apatib igniis
trac.ij.c 6 5 2 q̄ resoluit.et apata mamille. Saliua ē aq̄sa hūiditas sanguis ꝑpati
Diffinitio ꝓpe ligue radicē a natā ordinata ad hūectandū liguā.in cꝰ raritate
ij.reg.xcvij Saliua digerit aut formaf vt meliꝰ gustet. Et ē duplex.s.natalis ⁊ pter na-
Diuisio turā. Naturalis ē sine admixtiōe extranei saporis aut hūoris. Pre
Auicen.x.tercij 6 ter naturā āt siue innaturalis q̄ screatꝰ siue sputū dr est supfluitas
trac.iij.c.iiij. hūida q̄ ex ore ꝓgredif hūore extraneo ꝑmixta. De saliua q̄ saludon
dr loquif Gal'.x.de simpli.medi.c.ix.q diuersam h3 poñā3 in spēbꝰ
Alber.xxij.de aia aialiū.variaf eñi fm sanitatē ⁊ egritudinē.repletionē ⁊ inanitionē.
libꝰ.c.v. Maiorē āt in hoie ieiuno quēadmodū vrina sudor ⁊ fel. Vñ nutri
ces curāt saliua infantiū impetigines. Maturat pterea apata triti
co masticato ꝑmixta. Curat liuores oculoꝝ. Et fm totā subam con
Pli.xxviij.na.hist trariaf feris hoies occidētib. Vñ poeta Nicander Carmie ter ꝓ-
c.iiij.et.vij bato ⁊ sputo emisso in scorpionē ipm interfecit. Etiā sine carmie so
la saliua interficit. Saliua ieiuna v3 ꝯtra serpētes Si quē peniteat
ictus eminꝰ comminusue illati ⁊ statim expuat mediā in manū q̄ per
cussit leuaf illico ꝑcussus a pēa. Quidā aggrauāt ictus añ conatu3
sili mō saliua in manu ingesta ⁊c. Sagitta intincta in saliuā hoīs
Alber.vij.de aia ieiuni intoxicaf aliꝰ vulneratꝰ. Vnicuiq3 saliua ꝓpria est medela al
libꝰ trac.ij.c.v teri venenū. Saliua ieiuni qñ distillaf in aurē lesam a vermib in
Auic.ij.can.trac terficit eos ⁊ educit eos statim. Abstergit pānū ⁊ lētigines ⁊ sangui
ij.c.6 6 nē mortuū. Chrisis p vomitū melior est illa q̄ p sudorē. Et pma in
scda quarti bonitate q̄ fit fluxu sanguis nariū.scda p fluxū vētris.tertia p vomi
Petrꝰ.ij.ꝓble.xx. tū.qrta p vrinā.qnta p sudorē.sexta p exiturā. Sputū diuidif i lau
Nico.ser.ij.tra.v dabile ⁊ illaudabile. Laudabile dr screatꝰ ⁊ est illud qd est bñ coc-
distin.v.c.1. tū lene iunctū facile exiēs sine fetore ⁊c. Illaudabile diuersificatur
vt p3.x.tercij.trac.iij.c.iiij.⁊ scdo ꝓgnost. Sputū rotundū malū est. Sputum rotundum
Dña.190 vi. Epidimiaꝝ.xviij.fcat eñi patientē declinare ad ptisim aut ethi
cā.q2 fcat multā caliditatē in pectore. In saniei sputo ptisis ⁊ fluxꝰ
malū.vbi ꝯo saliua tenef moriunf. In sanguis sputo saniei sputu3
vij.aphor.xvi. malū.vij.aphor.xv. Reliq̄ de sputo signa patēt.ij.ꝓgnost.⁊ iiij.col.
Auic.in canticis
276

A De Saliua ⁊ eius virtutibus

De Sanie

Saniesc.t sanguis in semimalã qualitatẽ mutat⁹. Mutatio em̃ iij.bisto.xix. in fi.
sanguis simpl'r benigna est q̃ fit nutricatio mẽbroꝝ. Simpl'r ãt ma Trusi.iij.teg.xlix
ligna est ꝯuersio ei⁹ in putredinẽ virulentã fatientẽ febrẽ. q̃ caloris
innati est corruptio. Cõuersio aũt saniei in semimalã est qm̃ calor Gal.ꝯmen.vi.
ei⁹ non solũ est extrane⁹ sed etiã innat⁹.hinc esse ei⁹ ꝑtim est a calo ꝑmo ꝓgnost.
re naturali.et ideo sĩl'itudine quadã lata mutabili assĩl'aꝛ membrꝫ Petr⁹.j.ꝓble.30
spmaticis. Et ꝑtim a calore accñtali.vinciꝛ tñ calor accñtalis extra
ne⁹ finaliter. Sanies est duplex scꝫ laudabilis q̃ est alba lenis eq̃- ꝑmo.ꝓgnost.vi.
lis nõ hñs odorẽ horribilẽ. Et illaudabilis cui⁹ dispõ est ꝯ̃ria lauda
bili Egritudines siue apata q̃ terianꝛ ꝑ saniẽ sunt media inter mor ij.ꝓgnost.lij.
tales egritudines ꝛ q̃rũ velox est sanatio. Gñare saniẽ in vulnere
magna certitudo ẽ sanitatis. Cetera patẽt in Gal. ꝛ Auicꝫ. Sanies v.aphorꝫ.xxij.
de sanguie est sicut cinis de lignoꝝ incẽsiõe. vñ ꝛ dolor et febres al
leuianꝛ sanie facta ꝛ egrediẽte. Circa gñationẽ ãt ipsi⁹ accedũt ma ij.aphorꝫ.xlvij
gis. Et id vitatẽ hꝫ in sanguineis.nã in gñatis ex putredine sanies Sedimen
est loco sanguis ꝑmo bisto.j. Sedimẽ siue hypostasis ẽ illud de ci- Trusi.ij.teg.cõ-
bo qd refugit actionẽ naꝛe apõ ꝯuersionẽ suã ad sãguinẽ. Aut ẽ suba mẽto.xliiij.
supflua in tertia digõe causata vna cũ aq̃sitate vrinali ꝑ vias ei⁹ ad Michael sano
ex̃ ꝓpulsa i vrina pẽdẽs ꝛ ab ei⁹ suba sepata. Gñatio sedimis valde
ꝓportõaꝛ gñationi saniei.q: hypostasis in vrina ex ebulatõne naꝛali
sanguificãte cibũ in epate facta a calore ĩnato est q̃si cinis supfluẽs Trusi.iij.teg.cõ-
queadmodũ sanies. In gñatõe tñ sedimis calor magis declinat ad mento.xlix.
lat⁹ naꝛalitatis medie mõ se hñs inter gñationẽ spmatꝫ ꝛ saniei Nõ Petr⁹.j.ꝓble.30
em̃ ẽ adeo ꝑpat⁹ naꝛalis vt in spmate.neqꝫ corrupt⁹ ꝓ ꝑte vt in sãie
sed medi⁹ ẽ debilis nõ potẽs totalr assĩl'are vl' in fumũ insensibl'r fo
ras mĩdare. Hypostasis ẽ duplex.naꝛalis scꝫ ꝛ innaꝛalis. Naꝛalis Hipostasis du
ẽ tertie digõis supfluitas mediocrꝫ q̃ꝫtitatis alba lenis ꝛ eq̃lis i ꝑti
b⁹ suis ꝯtinua figure pyramidal' i medio pẽdẽs sĩl'is fũdo aq̃ rosate
in tpe debito appens q̃ cũ aq̃sitate vrinali ad ex̃ ꝓpelliꝛ a suba e⁹ di
uisa. Ex ꝯ̃rijs noscitꝛ innaꝛalis. ꝓgnostica pꝫ.ij.ꝑmi de vrinis. Sedi
mẽ vrine sanat herisipilã Gal.x.de sim.medi.c.viij. Sordities est Sordities
impura ꝛ inutilis supfluitas q̃rte digestõis ꝑ sudores aut insensi-
biliter a calore ad cutis supfitiẽ.aut exteriora mẽbra expulsa.q̃tuor Alber.xij.de aiali
em̃ exñtib; digestõib; q̃druplex est supfluũ. Prime est sterc⁹ qd oia bus trac.ij.c.vij.
hñt alia. Scdе ẽ humidũ aq̃sũ tractũ cũ cibo solum exñs in his q̃
multo indigẽt humido ad hoc q; cib; currat ꝑ venas. Que ãt in se
hu mida sunt vt pisces. Aut valde rara hñt corpora et largas suoꝝ
corporũ vias venales vt aues carent ipso. Tertium in his conuer
titur in squamas et plumas quod per hypostases encorina et nu-
bes vrinarũ purgatur. Quartũ vtile est in omnib⁹ simile in spetie
generãtib;.inutile autem maxime in gulosis. Sordes que propter Gal.x.de simpli.
paucitatem difficile potest haberi hꝫ quid caliditatis ꝛ exsiccatiue medi.c.xvi.

poñe ⁊ acuitatis. hinc sordities auris ꝯfert panaritio ⁊ linit᷑ super

Auic͡ꝫ. ij. cañ. tra. ij. c. 607.
Pli. xxviij. na. hi᷑ c. iiij.
Gal. ij. natu. vlti.
Petrus. iiij. ꝓble mate. xxvi.

fluxũ labij. luctantiũ āt resoluit exituras et est bona apatibꝫ mãmil
le ⁊ sciatice. Balnei vesicis. sordes ex auribꝫ imposite. ictũ scorpio-
nũ ⁊ serpentũ ac morsũ hoīs q̄ inter asprimos numerat᷑ medetur.
Mucillagines et pituita sunt p̄mi ⁊ scd̄i vētriculi cerebri sup̱fluita
tes. nō phlegma p̱ colatoriũ siue alchasim sub p̄mo vētriculo exñs
euacuate in nares. Lacrima est oculoꝝ sup̱fluitas a cerebro d̄ñdēs
Sed sanguis q̄ ab aristo. inter sup̱fluitates numerat᷑. est sanguis su
p̱fluus m̄l'cus multis sup̱fluitatibꝫ alioꝝ humoꝝ admixtꝰ sicut est
sanguis mēstruꝰ ⁊ p̱ emoroidas emissus. aut ani aut nasi Sāguis

Auic͡ꝫ. ij. cañ. trac ij. c. 605.

mēstruꝰ distillat᷑ sup̱ podagrā calidus ⁊ ꝯfert ei. Sāguis mēstruus
suppositꝰ ꝓhibet impgnationē. Porci sanguis hũidus magis vl' mi
nus calidus hũano maxie fm naturā ꝯsil'is sicut ⁊ carnes porcine

Gal'. x. de sim. me di. c. j.
Pli. xi. na. histo. c. xxxviij.

assil'ant᷑ hũanis ita ꝙ praui hoīes carnes vendebāt hũanas velud
porcinas. Vñ q̄ experiri volũt aliq̄d in sanguine hoīs experiat᷑ illō
in sanguine porci. Fortiores quibꝫ sanguis crassior. sapiētiores q̄bꝰ
tenuior. ij. de ptibꝫ. iiij. Emissus trahit secũ spũs ⁊ tũ tactũ non sen
tit. Menstruũ est sup̱fluꝰ sanguis p̱iodice ⁊ fm plurimũ de mense
in mēsem p̱ venas matricis expulsus. D̄r eñ a mense q̄r desitiētibꝫ
mensibꝫ lunaribꝫ ampliꝰ fluit. An āt talis fluxꝰ sit naturalis decla-
rat Consi. d'ña. cx. in additōe ꝯcludēs cũ Aristo. de gñatōe aialium
p̄mo dicēte. Fluxꝰ emoroidalis est ꝓpter infirmitatē. mēstruoꝝ aũt

c. xviij.
c. j.

naturalis. Et Gal'. vi. de accñti. dicēte Oīs sanguinis fluxꝰ excepto
q̄ mulieꝝ mēstruis fluit extra naturā existit. Menstrua eñ nisi in
q̄ntitate naturā excedũt extra naturā mime existũt. Fit eñ hoc mō
Sicut in vētribꝫ diarria. ⁊ in venis emoroides. menstruũ eñ est
hemorrois q̄dā. sed hec ab egritudine illā natural'r vt dcm̄ est. Vñ
nō potēte natura digerere ncc̄e est sup̱fluũ fieri nō solũ vtilis ⁊ vl-

Trusi. ij. teg. lij.

timi alimenti. sed in venis sup̱abundare multiplicatũ fm subtiles
venas qd̄ cũ ita abũdauerit natura deriuat ad matricē ꝓpter meliꝰ
q̄r gñatōis grā. oē eñ qd̄ natura facit hoc aut necessitatis grā aut p̱

vij. histo. j. ct. ij.
Alber. ix. de aiali bus. c. ij.

pter meliꝰ operat᷑. vt q̄le futuꝝ erat tale fiat alteꝝ ex illo. Signum
ꝙ tale sup̱fluũ sit ex quadā impoña digerētis est ꝙ maxie educit᷑ in
decremēto lune. et ideo dixerunt q̄dā lunam esse feiam. Frigidiora
etēm tũc sunt al'ia ꝓpter infrigidari aerē ex defectu luis lune. sicut
eñ sol toto anno facit hyemē ⁊ estatē. ita luna in mense. nō ꝓpter ver
siōes sed ex augmēto ⁊ diminutōe luis. An aũt menstruum sit scd̄e
aut tertie digestōis sup̱fluũ breui deteriat᷑ distinctōe. q̄r si sumat᷑ p̱

Ja. forli. p̄ma p̄mi. c. d mē.
Gal'. vi. de interi orib. c. vi.

sanguine p̱iodice fluente de mēse in mēsem sic est sup̱fluũ scd̄e dige
stōis. q̄r ex vena ꝓcedēte ex gibbo epatis vene ꝓcedũt ad sup̱fitiem
ꝯcauitatis matricis p̱ q̄s venit sanguis vt mēstrua fluũt necessita
tis tp̄e. Etiā mēstrua nō ad gñatione sicut sp̱ma sed ad augmētatōꝫ

An menstruum sit scde aut tertie digestionis superfluum

Menstrua ad quid veniunt

et nutricatoꝝ embrionis veniūt Si vero sūat̄ p sanguine attracto ad locū gnatōis ⁊ gutta siue spermate mulierꝫ sic est supfluū tercie digestiōis de quo loquit̄ aristo. j. de gnatōe.aialiū.c.xviij. ꝯparando ipm spermati viri Appellādo ipm sperma indigestum Gutta siue sperma mlierꝫ est supfluitas qrte digestiōis aut tercie alba viscosa et villosa gnationis aut delectatōis grā tpe coitus emissa ex testiculis mulierꝫ p cornua matricis intra ipaꝫ aut foris sicut saliua ex ore famelici videntis comedentē.ꝟtutē informatiuā aut ꝑparatiuā in sua ꝯtinēs viscositate Mulierē habere sperma experiētia docet An aūt ꝯcurrit ad gnationē inter stoicos et peripateticos est disputatio vt refert ꝯsi.differētia.xxxvij. Cōcludēs ꝙ solū occasionaliter qꝛ mulier est mas occasionat⁹. Et q̄si mas in semis. j.ḋ generatōe aialiū. j 9.et.ij.c.iij. Alber.aūt vult ꝙ sit materia ꝑpria et cōueniēs embrionis vt dictū est prius. menstruā aūt aut materia ꝑma vt ḋt aristo.aut nutrimentū spermatis ita ꝙ sperma mlieris sit materia cōueniētior ad mēbra radicalia Et nccario ꝯcurrit ad gnationē embrionis Signū illi⁹ est ꝙ castratio feiarū in porcis et gallinis ꝓhibet impregnationē.in quibꝫ em̄ abscindit̄ id qḋ casarie ḋr existens pars matricis in qua herēt testiculi et postea nō ꝯcipiūt sed pīguescūt Mēstruū ꝟo mat̄ia carnis nō itaqꝫ hꝫ ꝟtutē informantē vl' formatiuē ꝙ Gal'.imitat⁹ stoicos platōꝫ Sseusippū et appollinē illi attribuit et Theofrast⁹ cū purphirio.hinc sequit̄ ꝙ mulier nō generat se ꝟtute stellarū vt voluerūt platonici. Quid sit sperma ptꝫ in cōmentarijs pauli phie.c. de potēcijs aie vegetatiue Est em̄ sanguinel alimēti excremētū vltimū qḋ ī mēbra digeritur.pitutta.ꝟo ꝑmi alimenti excrementū existit An decidat̄ a toto corpe aut epate aut cerebre patet drña. xxxiiij.et originaliter j.de gnatiōe aialiū.xvij. et.xviij. Sil'iter an sit ps embrionis ꝯstitutiua et an sit aiatum ptꝫ drñijs.xxxvi.et.lxviij.in hūore qrte digestiōis sunt q̄tuor.s.digestio assil'atio. apprehēsio hūoris a spē mēbri qū iā diuisus hūor mēbris imbibitur et vnitio .prima duo sunt in humore extra membra.alia fiunt in membro .quando diuiditur humor et distribuitur p membra Et post secundum fit decisio semis Et qꝛ illa similatio est vniuersalis precipue membris similibus ex quibus vbiqꝫ p totum cōponunt̄ mēbra ꝯposita instrumentalia ideo vniuersaliter scḋm illū modum.dicit̄ a toto corpe sperm descindi. Et sunt tres ꝑncipales virtutes in spmate calorē digerentē informātes.s. ignis disponentꝫ celestis viuificāt' ⁊ aie informāt'.q̄ simul sunt in spiritu vt dcm est qꝛ tria reqrūtur ad coitū vētositas a corde.in q̄ est aia.sens⁹ ⁊ delectatio a cerebro qḋ eqpat̄ cele.⁊ ḋsideriū ab epate.sil'i elemtari igni Spma hois abstergit morꝫ beā ꝯpetit ipetigī ⁊ sedat dolorē podagre

Auer.ij.col.
Alb.iij.de aialib
trac.ij.c.viij.et.9.
trac.ij.c.j.et.2.
Et.xv.in fine.
et.xvi.c.xvi. in fi.
Trusi.ij. tegni.c.
iij.

Auicꝫ. 9. de aial'.
et.xx.tercij.

j.de gnā aia.ıı8.
j.de gnati.aial'.
c.9.et.2.c.3.

Alber.xvi.ḋ aial'.
per to.

Alber. xv. ḋ aial'.
c.x.in fi.
Alber.xvi.c.7.
b.tho.pte.j.q.j8
Pe.iij.pble.xi.
Alber.8.ḋ aial'
trac.5.c.iij.

Sperma hois ... Abstergit ... Confert impetigī ... Sedat dolorē podagre

Tres sunt principales virtutes in spe

Ad coitū requirunt Ventositas ... Corde in q̄ ē aia; Delectatio a Cerebro; Desideriū ... Epate

Alber.ix.de aiali. trac.ij.c.iij.
Drña.j 48.
Mesue in prac. iiij de gña.xij.
j.ð gña.aial'.xvi.
Alber.iij.ð aial'. trac.ij.c.ix.
Dñra.j 48.
iiij.metheo xli.
x.de sim.me.c.ij.
Auic'.ij.cañ.trac cccc.xliiij.
iij.histo.xx.
Pli.xxviij.na. histo.c.ix.
Auer.v.col.ð la.
Gordoni⁹
6.apbor'.lxiiij.

Non cũ medicine et abus⁹ sed gñatõis crã creat Algnadi est hũi-ditas media inter aquã et spma p vasa semis delectatõis causa et ante debitũ gñandi tps emissa.de qua ðz.xij.histo.j.Semẽ pfecto infecundũ vsqz ad ter septimũ annũ est.Lac est aialis supfluũ albũ bina decoctiõe in mãmis gñatũ Est em̃ sanguis bis decoct⁹ in al-bedinẽqz pmutat⁹ Sic em̃ spũs aialis bis decoquit puta in corde et cerebro ita et lac in epate seu corde et mãmis in scða digestione nõ caliditatẽ maiorẽ sed potius frigiditatẽ pter mãmillarẽ carnez glandosaz frigi.et hu.exñtẽ recipiẽs.mediũ tenẽs inter phlcg̃.z san-guine declinãs tamẽ magis ad sanguis nataz inter ptes ɔsil'es ab Aristo.cũ semie ɔnũeratũ qð intelligi ðz poñaliter Cõuenientius nutrimentũ qð accipe pt recenter natũ z tenellũ aial eo q ipm est inter oĩa sil'ius sanguini mẽstruo quo nutrit⁹ est nat⁹ in matrice et similius hũori spmatis ex quo ptus est fo͛at⁹.Mãmilla et' q̃ lact' est vter singularẽ hz ɔuenientiã cũ ptu ita q exptuz est in ptu hois q immittere papillã mãmille in os ptus valet ɔtra oĩa nocumẽta q̃ accidere pñt ptui si sepius hoc fiat Et mulgere lac in corp⁹ z fa-ciem ei⁹ valet ad rectã figure et mẽbrorũ dispositionẽ.lac diuersi-ficatur natura.sua z tpe natura qz duplex est ipius ɔplexio pma ex elemẽtis ɔsurgẽs sicut ɔplexio aque lactis butiri et casei in lacte q̃ sunt ptes ei⁹.Scða est resultãs ex trib⁹ priorib⁹ vt ɔplexio tyriace que p artẽ acquirit a simplicib⁹ et lactis p naturã et hec est fri.et hu.tpate et ideo nocet phlegũticis.diuersitas in tpe est qz ppinqui⁹ mulctatõi est dulce z min⁹ calidũ.remoti⁹ acidũ frigidũ et siccum mediãs inter hec mediũ tenet.lac duplicẽ ex hinc hz nccitatẽ scðm Gal'.vnã qdez vt cib⁹ altera vt medicina vt est cib⁹ trãsit in subam aliti Sed vt est medicia qz tres in se habet subas.s.caseata serosaz et piguẽ grã pme lac est emplasticũ et cũ acqsiuerit aliq̃z poñaz ex-siccatiuã optimũ fit dissenterijs z oib⁹ hũorib⁹ acrib⁹ in vẽtre. Re-ctificat vlcera intrinseca qz lauat glutinat z mũdificat.aq̃ casei sol-uendo educit cholerã adustã ɔferẽs icterice et cũ epythimo melias adustã Case⁹ vo ɔfert arteticis.grã scðe sube.hz poñaz mũdificati-uaz et cã laxandi ventrẽ sũit.p clisteria qz ingerit mũdificãs z di-luens sine molestia acredies q̃ st' i intestis vlcera acres cõtinẽtia sanies dilnit.Sed tercie sube grã est digestiue z laxatiue potentie butirum em̃ digerit z ɔsumit bubones et oris flegmones ac mille alias passiões ɔfert et resistit venenis.Aqua lactis mũdificat san-guinẽ curat scabiẽ.et pruritũ.nocet lac oclis et neruis et hñtib⁹ egri-tudines neruoz.opilat meseraicas zc.Lac coqtur leuiter penetrat cito nutrit abũde.tpat hũectat abstergit glutinat alit An añt ɔfert ptisicis declarat drña.j 24.lac dare caput dolẽtib⁹ malũ zc.oues plus de lacte pbent emulcte q̃z bõ z bos pter debilitatẽ corpm et

hũiditatem sup̄fluã q̄ in boue trãsit ad pilos aut motu ꝯsũitur aut trãsit in nutrimẽtũ. hõ vero eã mẽstruis expellit eadẽ em̄ est mate- ria mẽstrui et lactis q: eadẽ est materia q̄ alit ⁊ ex q̄ natura genitũ ꝯstituit. lactãtib9 nõ fiũt purgatões ẜm naturã neq: lactãtes ꝯcipi- unt Et si ꝯceperint lac extiguit̃ ꝓpter eandẽ lactis ⁊ mẽstruoꝝ na- turã que nõ tã large ꝓfũdere p̄t vt anceps sit. sed si in alterutraꝫ p̄tẽ fecerit̃ in alterã desit nccc est nisi q̄d acciderit violentũ ⁊ p̄ter id q̄d solitum magna ex p̄te est. lac purgat nõ q̃litatis grã sed ꝓpter quãtitatẽ ml'tã assumptã q̄z natura n̄ potẽs digerere ⁊ tollerare gra uata expellit vt mel inferi9 q: abstersiuũ ⁊ oleũ supi9 ꝓpter abhõi- nationẽ. lac mixtũ farine dulci9 videt̃ q: reddit̃ viscosi9 magis ad- herens mẽbris gust9. infantes ꝓpter teneritudinẽ hũane ꝯplexiõis lactari dñt ad trienniuꝫ sed vsus hoim̄ hꝫ ꝯriũ. Et debet bis vl'ter lactari in die ꝓpter debiles ṽtutes ipoꝝ. Si sup̄flue lactant̃ incur- rũt tussim ⁊ repletões nutrices coire n̄ dñt q: in coitu subtili9 sube lactꝭ sepat̃ ad coitũ ⁊ sic nutriret̃ puer grosso alimẽto lactꝭ et incõue niẽti. in ṽginib9 viduis castis ⁊ vetulis lac creat̃ ꝓpter redundãtiã subtilioris sube sanguis ad mãmillas ⁊ p̄cipue hũidis abundanter aut ex herbis q̄s ꝯmederũt. hinc est q̄ diuersitas regionũ in aere ⁊ pascuis ml'tũ facit ad lactis diuersitatẽ ⁊ abundantiã. Cõfricatio mãmillaꝝ cũ vrtica lac gñat. p̄mo tñ exit sanguis deinde sanies po stremo lac Et est inuẽtus caper hñs lac et in viris post pubẽ non- nullis exp̄mitur hoc tñ raro accidit Inuẽt9 etiã caper hñs ꝓpe ṽgã duo mãmillaria additamẽta p̄bẽtia lac q̄ genuit filiũ sibi siẽꝫ p̄bẽtẽ lac sic p̄r ex q̄ fact9 est vn9 case9 ⁊ hmõi istꝭ signa futuroꝝ. Nõ enim fierent nisi p̄ magnaꝝ stellaꝝ mutatõꝫ q̄ regiõis ⁊ habitãtiũ trans- mutatõeꝫ f̃cat Vñ in trãsmutatõe legis sacrificioꝝ vt narrat Jo- seph9 vitula in tẽplo hierosolioꝝ Inter man9 offerẽtiũ enixa ẽ agnũ Et in exercitu xerxis p̄sarũ regꝭ aduers9 grecos ꝯtinẽtẽ. 5 2 8 2000 Equã leporẽ pepisse d̃r. turpe regis fuga f̃care. Meli9 lac hñt mu- lieres fusce q: albe Et lac ml'ieꝝ q̄d liuorẽ trahit meli9 est cãdido. et ad alendũ validi9 in quo pl9 casei est. Infantib9 ãt salubrius q̄d min9 casei ꝯhat om̄e vernũ aq̄tius estiuo est. maternũ vtilissimuꝫ nutricis exitiosuꝫ dũ mater sit ꝯuenientꝭ etatis ita q̄ sup̄. xx. ⁊ infra xxxij. annos. cetera breuitas post habere suadet ⁊c.

r. p̄ble. xi. iij. histo. xx. iiij. d̃ gñatõe aia- lium. viij.

j. p̄ble. xlij. et xliiij. xxi. p̄ble. xviij. Alb. iij. d̃ aialib9 trac. ij. c. ix.

vij. histo. xx.

j. histo. xij. et. iij. c. xx. ⁊. c. xxi.

Alber. iij. d̃ aiali. trac. ij. c. 9. Valeri9. j. c. iij.

Pli. xxviij. na. hi. c. ix.

De spiritib9 corpis hũani ca. lviij.

Ametsi spũs multꝭ accipit̃ mõis hic tñ dũtaxat sumi d̃ꝫ pro suba subtili aerea q̄ instrumẽtũ ṽtutis existit ⁊ vehi- culum quõ sic describit̃ a gal'. vij. de iuua. c. vij. Spũs est vapor sanguis tpat9. nõ ꝓprie q: vapor est exalatio hũida iiij. metheo. apta ꝯgelari et infrigi. Sꝫ trãsũptiue q: fit p̄ exalatiõeꝫ

Petr9 drña. lix. et. j. p̄ble. xli. Tru. ij. teg. cõ. xxxvij. Gal'. in d̃ iu. hane

ſicut vapor aptus igniri et inflammari. aut p vaporē intelliguntur
ptes ſubtiles ſanguis apte conuerti in ſpm̄ que ſunt materia eius
Auic. in ḋ virib ita q deſcriptio ſit materialis pducit eiū ſpūs ex ſubtilitate hūor
cordis. j. et igneitate ſicut corp ex groſſitie et terreſtreitate iporum Qualis
itaq eſt ꝯpatio corpis ad groſſas hūor ptes talis eſt ꝯpatio ſpūs
ad ſubtilitatē ipor q ſicut mēbra ꝯſtituūtur ex hūorib p ꝯmixtōes
ipor adinuicē. pducentē ad aliq forā ꝯplexionis qua cōmixū diſ-
ponit ad recipiendū habitū nō cōuenientē ei rōne ſimpliciū ita ex
ſubtilitate hūor ꝯſtituit ſpūs ꝯmixtione ipor pducēte ad formam
ꝯmixtiōis q̄ ſpūs pparat ad recipiendū ⱴtutē aīe q ex ſimplicibus
nō acquirit. vn̄ patet q in dicta deſcriptōe ſanguis nō p hūore ſan-
Gal. 8. ḋ iūa. c. j. guineo ſed p maſſa accipit ſanguinea. q ſicut ex epate egredit ita
pe fi. in cor ingredit ptz. .ij Qꝫ materia ſpēs ē vapor ſanguis. q̄uis aer
Alb. xiij. ḋ aīa. c. ij attractus qui primo digeritur in pulmone. ij. in corde. tertio. in
rethi. mirabili et pficit in cerebro in q̄ fit ſpūs aīalis. videat eſſe ma-
teria. non tn̄ eſt ipa q omis cib tā corpis q ſpūs eſt ſuba ꝯpoſita.
Sed eſt necari ad ꝯſeruatōe ipſius vt ipo mediāte refrigeret et a
capinoſis fūis mūdificet. aer itaq digeſtus in vētriculo cordis ſi-
niſtro q̄ eſt loc gn̄atiōis ſicut dexter loc ſepationis ſubtiliū ptiū
4. metheo. ſanguis a groſſis. ſpūi admiſcet dans illi puitatem et claritatē q de
Auic. j. primi. ſe nō habuiſſet. Forma ſpūs eſt ipa ꝯplexio q̄ ex actione dictarum
de ſub. me. ſubtiliū ptium q̄tuor hūor et iparū ad inuicē paſſiōe reſultat Et hec
ꝯplexio a qbuſdā dr occulta q̄ eſt ꝓportio ſiue mēſura qdā in ꝯuetōe
ad opatōes nō inexiſtēs rōne ꝯponētiū ſimpliciū. vt ꝯplexio ſenſi-
Alb. ij. celi. biliter apparēs ſed mixtiōis ſiue vnionis ꝓprie forme ad ꝓpriā ma-
teriā Et hec forā ſm membra variat ſicut lumē ſolis in aēris qḋ
Auic. de virib. primū eſt in ſole ita ſpūs pmo creat in corde deinde manat et pene
cordis. j. trat i cetera pncipalia mēbra. in qbcū̄ ſufficiēter pmāſerit adipiſcit
ibi ꝯplexiōe pticlarē et ꝓpriā vt in cerebro Ea q̄ diſponit ad recepti-
nē ⱴtutū ſenſus et mot. in epate nutritōis et augmenti. in teſticulis
gn̄atōis. in oclo ⱴtutis viſiure ꝛc. grā cui qḋlibet mēbrū hꝫ ꝓpriam
Alb. xx. ḋ aīa. c. 7. opatōez Et ſic ſpūs ē de natura corpis circa qḋ opat aīa q̄ vtit ſpū
qn̄ vnit corpi exn̄s mediū inſtrumētale qḋ hꝫ natā ei circa qḋ eſt
opatio ſic ptz i inſtrumētꝫ architectonicor fabror et aliorū q̄rūcū
Alb. xx. ḋ aīa. c. v. artificū Error eſt itaq dicere ſpm̄ eſſe ḋ natā celeſti ita q celū ſub
vi. et vij. ſtātialr ingrediat corpa mixta et ꝯſtituat lucē exn̄tē mediā inter cor-
xvi. ḋ aial. c. xvi. pus et aīa Nec obſtat q dicat corp diuinū ab Alber. q loquit ibi
de ſpū gignitiuo cui opatio eſt ꝓpe diuina grā ⱴtutis informatiue
ij. tegni. cō. viij. Efficiēs eſt cor a quo ꝓcedit mediāte ⱴtute vitali et nō cordꝫ ꝯfrica-
tione vt ſentit haliro doā Et pncipiū ei eſt ex manatōe diuina ſine
auaritia et diminutiōe qn̄ ei diſpō ꝯplet pfecte ideo corp diuū ap-
pellat ab alb. xvi. ḋ aīa. c. xvi. Fis ei ē vt ſit lator ⱴtutū aīe i mēbra

aialis. p ipm eni oim virtutuz manifestat in mebris opatio idcirco natura corpis quoqz dr. Sine nanqz spu vtus neqt opari nec viuere Est itaqz spus copleta descriptoe corp⁹ subtile vaporosu in silitudi ne supcelestiu corpm verges ex humoz vaporibz vl eoz subtilitate in sinistro cordis vetriculo genitu vt sit virtutu aie vehiculu et in strumentu. Spus sm modu pductois siue puent⁹ ipsi⁹ in corp⁹ et membra e duplex scz cplatat⁹ et influes. Spus cplatat⁹ q formalis qr pncipali⁹ forme corpis instrutu. Et radicalis dr eo q ex princi pijs gnatois pducit Est suba corpea ex elemetoz cmixtone gnata verges in celestiu corpm silitudine. Aut est vapor resolut⁹ ab humi do seiali in gnatoe. Elemetis materia mixti exntibz q cuz agete non pticipat se ad forma mixti no ducut sed ducunt a quoda vaporoso corpe calido cmesurato. pducto ex calore motu z luie corpm celesti um. Inest eni in seie oim qd facit vt fecunda sint seia qd calor vo cat No ignis neqz vtus ei⁹. sed spus q in semie spumosoqz corpore ptinet z natura q in eo spu est pportoe rndens elemeto stellaru hic spus semis dict⁹ gignitiu⁹ gnat ex ipsi⁹ vel sanguinis menstrui ad gnatione ccurretis ptibz magis aptis spm cplatatu q ab alijs dicit calor innat⁹ pficies et gubernans humidu radicale in quo est sicut flama in cadela. vn⁹ nuero sicut ho aia. et mebra pmanes tota vita. stas in pticularibz porositatibz mebri instrutu idoneu p pticularibz opatoibz primit⁹ suscipies vitale virtute. et p hac primu pncipium hoc est prima anima cui⁹ gra dr aiat⁹ formalr vna cu membro non sicut seme aut corpa celestia. Existit eni in omnibz mebris sed ineq liter vt sanguis. qr pncipalr in corde Ideoqz fm Auer. ij. col. tata est ipsi⁹ coitas ad ecntia nostri q quida autores obumbratois credide runt ipm esse subam aie. Qui qtuor videt actus circa gnatois pnci piu exercere. Quoz pm⁹ est dissoluere ac extedere humidu z semis vtute calidi sibi adiucti vt receptabile fiat formaz. Secds est ferire et pulsare fortier p totu humidu quo pls causat foramia z ccauita tes vt cor z arterie vasa ipsi⁹ cstituant. Terti⁹ est informatiua vtu te hui⁹ opis psidi ad oes membroz informatoes deferre. Quartus est separe vias suas a vijs huidi vt velociter totuz corp⁹ irradiare possit vt cadela domu illuminas. Gnatois pncipijs sic ad inuicem agetibz z patientibz cor cu alijs format ptibz vt dctm est. quo pacto vigore informatie cu alijs eius pncipijs ex materia mestruali vtute poris spus et calidi vehemeter cordi inheretis gnat spus influes si ue scds materialis p motu cordis z arteriaz et cfricatione ex illi⁹ materie vaporibz. spus cplatati pabulu exns cuz ex eo restaurat et auget. duas hns opatos quaz pma est actiua qr est aie instrume tu ad tpandu actuas innata p sua cplexione alterado ipm sua psentia Secda est passiua qr efficit materia spus ideo dr materialis. Non

Auic. tertia qrti trac. v. c. xv
Auer. ij. col.
Auic. de viribus cordis. c. ij.
Dna. xlviij.
Aristo. in de mo tu aialiu
Dna. lix.
Auic. de viribus cordis. c. ij.
Alber. ij. de alib⁹ c. iij.
Aristo. de gnatoe alium. ij. c. iij.
Aristo. in de mo tu aialiu
Gal. v. de simpli. medi. c. v.
Auer. 7. metaph. cmen. xxxi. z can. pmo cme. lxxiij.
Dna. xlviij.
Gal. xi. terapen.

pmanens vnus nūero a pncipio vsqȝ ad finē.sed fluit ꝛ refluit ꝛ pe
ne fm quālibet innouaꝛ cibatiōnē. Amplioꝛ fit ꝛ mioꝛ fm corꝑis re
Aristo.in de mo- tu aialiū
pletionē ꝛ inanitionē. Neccariꝰ vt corpꝰ alis diuersum in mēbris sit
vnū nūero ꝓpter ordinē pncipatꝰ ꝛ mistratōis queadmodū ciuitas
dr vna.ac ꝯnexionē quandā q fit spū influēte ꝛ miūrāte oibꝫ vitam.
Et h spūs nō est aiatꝰ formalr vt qdā dicūt sicut ꝯplātatꝰ quē ples
negāt distinctū ab influēte.sed dūtaxat virtualiter.vt ꝑtes ꝯsiles et
poñales. Nō est eī instrūtū executm aie sed delatm ꝟtutū in mē-
ij.teg.ꝯmen.xij
bra a corde.fm Trusianū ꝓcedēs a corde queadmodū lumē a sole.
Drña.lix.
Et qꝛ magis hꝫ rōem spūs q̄ȝ innatꝰ.dr itaqȝ realr a caloꝛe cum q
Alber.4.methe.
est idē subiecto ꝛ loco. Nā caloꝛ calefacit.subtiliat.digerit.maturat
Alber.xx.de aiali bꝰ trac.ij.c.iiij.
ꝯgregat.homogenia ꝛ disgregat etherogenia vt caloꝛ.licet vt cōple
xionalis digerat.dissoluat.assimilet.terminet.ꝯuertat vnt.in ꝯplexio
nato. Spūs āt spirat.pulsat.illuiat.ꝛ ꝟtutē ad suas defert pagēdas
actōes in arteria q sāguie nō repleꝛ q vt talis ꝑtū hꝫ sed nō vt suba
Gal.j.elemē.x
Sicut ignis ꝑria suscipit vt suba nō vt talis. Etiā caloꝛ hꝫ rōem ig
nis.spūs vero aeris pmitꝰ ꝯūr ꝟo ignis. Et caloꝛ ē q̄litas sanguis
spūs ꝟo suba causata ꝛ mota a caloꝛe.nō ꝓpria sed aie ꝟtute. Et hic
spūs influēs pt esse duplex.cōpositꝰ ꝛ simplex. Cōpositꝰ vt gigniti-
uus q ex tribꝫ natali vitali ꝛ aiali ꝯplectiꝛ.gn̄atꝰ ꝛ ꝑfectꝰ in testicu
lis. Simplex nō qꝛ sit mixtꝰ sed qꝛ nō cōponiꝛ ex diuersis spiritibus
diuidiꝛ in vlem ꝛ ꝑticularē. Ulis est duplex (qꝛ naturalis in epate
Interloq.j.c.vl.
potiꝰ hꝫ rōem caloris qꝛ nō pulsat neqȝ spirat. Aut qꝛ ꝑticularis est
Drña.xxxviij
a corde delegatꝰ. q̄uis Gal. sñia spūs pmo in epate sit vaporosus
deinde ascēdēs ꝑ venā ꝯcauā cū sanguie in cor āpliꝰ calefactꝰ ꝛ sub
tiliatꝰ aereꝰ q rursus ad cerebri basim ꝑ inuciles arterias venien-
ens deponēs fri.cerebri immēsuratū feruorē efficiꝛ etherēꝰ mitigatꝰ
vt equꝰ agrestis freno vt sit sensus instrūtū.vitalis scȝ ꝛ alis. Uita
Auer.in canticis auicēne.lxxxiij
lis est q ex pmo ꝛ pncipali mēbro ꝯsurgit in totū corpꝰ sicut ex cami
no ꝑ arterias ꝑ quē aia corpꝰ viuificat oēs suas ꝟtutes influēdo vt
Trusi.iij.teg.cō- men.lxxxiij.
celū ꝑ solis ꝛ stellaꝝ radios. Aialis aūt est idē fm eñaȝ cum vitali
trāsmissus ad cerebꝝ in q mitigaꝛ vt dcm̄ est.a quo ꝑ neruos tāqȝ
a vicario cordis in totū dirigiꝛ corpꝰ vt influat motū ꝛ sensum pci
pue tactꝰ. Uitalis ingrediꝛ subaliter ꝑ arterias ꝯcauas. Aialis ꝟo
Gal.j.de interi.
solū fm irradiationē sicut solis lumē in hec inferioꝛa ꝛ alias stellas
Uterqȝ dr ꝑticularis in ꝑticulari mēbro ad qd defert ꝟtutes execu
tiue.alteratꝰ ad naturā mēbri sicut solis lumē in astris. coadiuuās
mēbra in opationibꝫ suis. Spūs nutriꝛ pncipalr ex boni sanguinis
gn̄ati ex bonis nutrimētis exalatōe.ꝛ ab eo q in inspiratōe attrahiꝛ
aeri.q tribꝫ locis.vt pulmōe.corde.ꝛ arterijs aut pulmōe.rethi ser-
Dñā.clv.
ino ꝛ cerebri suba instar sanguis q stōacho epate ꝛ corde ꝯplete di-
geriꝛ. Cū nihil alimētat nisi triplicē locū ꝑmeet digestōis. Et ꝯfor-

tat rebꝫ odoriferis ex ipsaꝝ forma specifica. Est eñ natura igne⁹ et
suba aere⁹ multe subtilitatis ꝛ lenitatis. Cōplexio est ca. et sic. ꝑma
ꝑmi. c. de mēbris. Variat tñ ad variationē mēbri teste Trusi. ij. teg.
ꝯmē. xij. Et ideo ꝯpat ad oēs aīe opatōs orgāicas sicut man⁹ archi
tectonici ad ptātes artis. Opatōs influētis sunt q̄tuor ſm Consili.
Prima ē viuificare. quā acq̄rit a motore ei⁹ aīa. Secūa ē calefacere
quā ex corde recipit. Tertia est euētare dissoluere ꝛ q̄si ꝟberādo et
pulsando subtiliare ea q̄ viscosa sunt in corpis nutrimēto. Et hanc
obtinet ab ei⁹ ꝓprio motu. Quarta est oēm anīe ꝟtutē q̄ in ipō est vt
in subiecto. et in calore vt in instrūto. ad opatōs ecnales ꝛ sibi ꝓpri
as expedire. atq̄ꝫ vitalē ꝟtutē ꝑ vniuersū corp⁹ deferre. dās illi potē
tiā viuēdi actualē ꝛ nutriēdi ampliorē. oēs itaq̄ꝫ hūane opatōs studi
ose ꝛ vitiose dependēt dispositiē ex spū. q̄ꝛ sine ipō nl'la cōplet opacō
neq̄ꝫ ipē vllā ꝑficit aīe opationē sine apta mēbri cōpōe. attribuit ita
q̄ꝫ opatio mēbro sicut cause ꝛ spiritui sic ꝯcause grā cui⁹ dcm̄ est q̄
ex spū dispositiē dependēt opatōs. ꝯpletiē āt ex volūtate. Hic q̄ppe
bñ ꝯsistēs dat aīe oia ſm rōez opari ſm q̄ tali vl' hmōi fuerit q̄lita-
te ceu affect⁹ suba. Vñ sugtilissim⁹ ꝛ purissim⁹ et splēdidissim⁹ ab
aīa diligit rōali. Et ꝑpantia spūs est instrūtaliter intellect⁹. Spūs
hūidus obtusus est. sicc⁹ ꝟo clar⁹. Hinc dr aīa sapiēs lux sicca. Ale
eñ spūs ducētes ad celestia st calor ꝛ siccitas. trahētes ꝟo ad terre
stria st frig⁹ ꝛ hūiditas. Nā spūs opacus mōstra ꝛ terribilia facit
q̄ imaginat Impur⁹ nō bñ repñtat sed regit aliq̄ de imaginibꝫ. im-
mūdus sordidata oñdit q̄cūq̄ꝫ depicta st in ipō. Nimis clar⁹ dimi
cat formas ꝓportōat⁹ itaq̄ꝫ pur⁹ mūdus solid⁹ ꝛ suffitiēter clarus
adunatas ꝛ stātes mistrat forās. Hic ꝑpati ꝛ mlīci st alijs sapiētio
res ꝛ artiū inuētores. 30. ꝓble. j. Spūs mult⁹ in q̄ꝫtitate ꝑpat⁹ ꝯple
xiōe. luiosus suba. gaudiū efficit. Exigu⁹ q̄ꝫtitate vt i ꝯualescētibus
grossus ꝛ spissus suba. vt i senibꝫ ꝛ mlīcis tenebros⁹ ꝛ tenuis vt in
mlīeribꝫ dispōit ad tristiā. q̄ cōgelat ꝛ retrahit spūs ab extra ad cor
Spes agitat ita q̄ nō retrahit neq̄ꝫ expādit. Ira inflāmat impetuo
se retrahit ꝛ repellit. Gaudiū paulatī expādit. hic est q̄ ꝑpatū gau
diū calefacit nimiū debilitat inordinatū tristitiā ꝛ desꝑatōꝫ sepe ad
ducit subitū hñtes debile cor ꝛ paucos spūs mortificat. Dispō itaq̄ꝫ
ad passiōs accidit spūi. Spūs calid⁹ grauē. frigid⁹ ꝟo acutā reddit
vocē. ꝑticipat ꝑterea sanitatē ꝛ egritudinē sicut mēbꝝ eo q̄ ē organū
aīe vl'e cui⁹ opatio sanitate ꝯplet ꝛ egritudine deficit. Patit itaq̄ꝫ
spūs multas egritudines inter q̄s Effimera febris ꝯnumerat que
est spūs supcalefactio et accensio. que neq̄ꝫ pulsu neq̄ꝫ vrina iudica
tur. Nihil eñ vrina mutat nisi colorē. Et licet effimera salubris sit
ſm se i morbo. tñ pestifere ꝑiculosa ducēs ad mortē ꝓpter inflāmatōꝫ
resolutōez ꝛ infectionē spus. q̄ ꝯfortat⁹ aq̄ caponis egrū saluat q̄uis
difficulter. Postbabitis alijs egritudinibꝫ q̄ st absq̄ꝫ cā humorum

Gal'. iij. ꝯplex.
Dyña. xlviij.
Trusi. ij. teg. cō-
mento. xij.
Alber. xvi. de aīa
libꝫ. c. xi.
Trusi. iij. teg. cō-
men. xxxviij.
Dyña. xxxviij.
Gal'. viij. de iuua
men. c. vl.
Synesi⁹ d̄ sōnijs
Alber. viij. de aīa
libꝫ trac. v. c. j.
Auer. in ꝯmen. d̄
somnio aristo.
Auicē. de viribus
cordis. c. v.
Halirodoan. iij
teg. ꝯmē. xv
Trusi. iij. tegni
ꝯmen. xxxviij
ꝑma q̄rti in ꝑn.
vi. aphor. xlvi.
Auer. iiij. col. de
fe. effi.
Dyña. xcliij.

Spiritus egritudines

Fuer.iiij. colli. de egri.nō materali.
Alber.xxij.de aia lib.c.v.

spiritui aduenientib. Ac quō curādus sit eger fm dispōs spūs.de q̄bus.viij.epidi.cañ.vi. Itē de fascinatōe q̄ spū fit visiuo.de incātatione.extasi.diuinatōib.sortilegijs.fide.imaginatōib. Quarū virtute egra corpa sanitati opioe quorūdā restituūt.ac mortua reuiuiscunt: qd diuine poñe attribuo & inter miracla a sc̄is doctorib pnūcrāt.

Alber.xv.de aiali b⁹ trac.ij.c.ix.
Alber.xxij.de aia lib trac.ij.d lupo
Persi.sat.v.in fi.
j.metheo.c.iiij.& iiij.metheo.
Diūa.clv.

Et nō operationib magicis in quib vna natura agit ad alteri⁹ impedimētū. Necnō supstitionib quib vulgus valde occupat credēs q sepultura caude lupine in villa phibet lupos & muscas ab introitu illi⁹. Et q alleū valeat ptra incātatōes & magicas artes. Differt spūs a vapore q̄ est corp⁹ aereū vel aqueū ab exhalatōe q̄ est velut ignis. Et a fumo q̄ est corp⁹ terrestre a calido sursū violēter eleuatū. Silr ab aia differt sicut corporeū ab incorpeo.et pncipale ab instrumēto vt lati⁹ scribit Cōstabulin⁹ in li.de dīa spūs & aia. Spūm pfortāt cordialia de quib Auic. in de virib cordis. vt sunt ambra aurū.musc⁹.basilicon.cāphora &c.pille ex auro thure & mirrha. Nutrit etiā aere inspirato et pfortat odorib aromaticis.vt odore mēte vini.mellis.pomor.piror.calidi panis &c. vt lati⁹ scribit Marsilius ficin⁹ vir nostra etate clar⁹ de vita lōga dicēs. Quicūqz vitā in corpe pducere cupitis spūm imp̄mis excolite. hūc augete nutrimentis sanguinē tpatū atqz clarū augentib. hunc aere sp electo fouete quotidie suauib odorib alite. Sonis & cātibus oblectate. Et sicut odor est aie suauissim⁹ cib.ita fetor malus & putridus corrūpit spiritū et inficit. Cetera licet vtilia.delectabilia.& honesta.de spū scribere.breuitas phibet.

De Anima humana et appendicijs eius Caput.lix.

Sapiētie.ij

Animā esse (tametsi impij negāt dicētes Fum⁹ & flat⁹ est in narib nostris et sermo scintille ad pmouendū cor nostrū.q̄ extinct⁹ cinis erit cor nostrū et spūs diffundet tanq̄ mollis aer. Quib assentire videt Hypo.v. Epidi.viij cū Dyogene Eraclito et Alcmeone.vt pz p̄mo de aia) Sicut deum

Aristo in de mūdo

ex effectib exprimur sensu quē rō approbat. Quid aūt sit aīa oēs q̄ aliqd phia scripserūt naturali inuestigarūt. Nemo tñ deteriate sed vel pfuse vel impfecte eā descripserūt. Ipsa eni est quodāmō in corpore sicut primū ens in toto vniuerso.cui⁹ est imago vt dctm̄ est in

In de vtili.respi.

pncipio. de q̄ poti⁹ scim⁹ qd nō est q̄z qd est. Recte itaqz Gal. dt se nescire subam aie. Inter oēs phos duo veri⁹ aniam descripserunt. Plato scz & aristo. Dixit eni Plato Aīa est suba incorpea mouens corp⁹. Cui Algazel assentit loquēs de aia hūana dt. Aīa est suba existēs p se q̄ neqz est corp⁹ neqz impssa in corpe.et nō perit peunte cor

Pli.vij.na.hist.lij

pore. Sunt eni aie hūane ppetue fm Auer. Et imortales vt diuus

Augustinus.xxij.de ciuitate dei.c.xxviij. Et Lactanti⁹ firmian⁹.vij diuinar. insti.c.viij.et.ix. Ac de opifitio dei platonici nō solū x̄m etiā fortioribꝫ rōibꝫ cō.pbāt.posthita. Plinij. vij.natu.histo.c.lv.sniā. An āt fm Aristo.doctrinā possit oñdi aīe hūane immortalitas declarat Erphe⁹ doctor subtilis q̄tli.j.q.xi. Et videt Alberto q̄ fuerat snia Aristo.in.xij.metaph.dicētis Si āt aliqd manet posteri⁹ pscrutādū est. Jn q̄busdā eñ nihil phibet vt si est aīa tale nō oīs sed intellect⁹ oē nāq; impossibile forsan. Temixti⁹ āt ꝛ Alexāder dixerūt aīaꝫ cū corpe destrui sniā Aristo.diffinictis eā p corp⁹.hoc mō. Aīa est pfcō corpis organici vitā hñtis in poña. Quia pfectionō est sine pfectibili. Et reltia sunt sil'nata.organicū aūt refert ad id cui⁹ est organū hinc est q̄ mortuū nō hꝫ man⁹ ꝛ pedes. Est etiā aīa quo viuim⁹ sentim⁹ mouemur ꝛ intelligim⁹ pmo.q̄ descriptōs in ꝯmētarijs declarate sunt. An aūt aīa hūana educat de poña materie Cū Aristo.dicat Principio eñ hec oīa vita stirpis viuere vident. De aīa q̄ꝫ sensuali pari mō dōm est,atq; etiā de intellectuali.omis eñ poña pus hñ q̄ꝫ actu necesse est. Et subiūgit Restat igit vt mēs sola extrisec⁹ accedat eaq; sola diuina sit nihil eñ cū ei⁹ actōe cōicat actio corpalis.declaratū est in dictis ꝯmētarijs puuli.c.de forma. Silr ptꝫ ibi an in hoie sit vna anīa aut plnres.et qñō vegetatiū et sensitiū claudunt in intellectio. An aūt oēs aīe fuerūt create ante corp⁹ in cōparibꝫ stellis vt volūt platonici.nō deteriabit. q: fabulosa est hec snia fm naturales ꝛ diuinos. An aūt forma q̄ hō dr hō sit anīa intellectia aut cogitatīa est inter phos diuersitas. Auer.eñ vult q̄ aīa cogitatiua est aīa qua hō formalr est hō.cui⁹ supior ꝟtus est vis cogitatia q̄ dr rō pticularis eo q̄ est cognitia intētionū pticulariū et eaꝝ collatia.ad quā ꝯñr ptinet formare ꝓpōs singulares ꝛ syllogismū expositoriū. Et q̄ intellect⁹ sit quedā sbā sepata.vt pꝫ ex ꝯmēto.v.tercij de aīa. Sed hanc opinionē cōis refutat schola. q: est contra intentionē aristotelis qui vult q̄ anīa intellectiua sit forma homīs vt declarat Erpheus quotli.pdicto. Sicut eñ trigonū est in tetragono. ita vegetatiuū et sensitiuū in intellectiuo quod est vltimū. Et quibus inest ratio his et reliqua oīa. Etiā rōnale est drña vltima hoīs que a ꝓpria forma sumit igit non est dubiū aīam rōnalem esse formā ꝓpriam hoīs que aduenies ꝓprie materie organisate immediate dat esse primū substātiale. deinde in vires sequestrat membris ipsas apphendendo qd fit cōplexione formali et calido ex duobus caloribus confracto.postea hec sotietas suscipit in spiritu qui mouetur a corde et mouet ipsum.quibus duobus mouetur cerebrum effectiue.et nucha. Ex quibus motus consurgit in neruos. ex neruis in lacertos. ex lacertis ad cordas. Et demum ad membrum

Jn phemio cāti. auicenne
Ouid.ix.methamor.
Seneca.j.trage.
Vergi.vi.Eneid
Juue.sat.ij.
Jn de hoie
tex.ꝯmen.xvij.
ij.de anīa et.ij.de gñatōe aialiū.j.
ij.de ge.aial'.iij
Alber.in de hoie
Petr⁹ in cōmē.x.pble.xiij.
Alber.in de hoie
ij.de aīa
viij.metaphice
Drña.lix.

Aristo. in de motu aliũ
Trusi. ij. teg. cõmẽto. xij.
Aristo. in de phisionomia.
p̃mo de aia
Petr⁹ ij. pble. 32
B. tho. ij. de aīa
Auer. in canticis auicẽne. lxxiij. de mor. et acci.
Trusi. ij. teg. cõmẽto. lxxx.
Alber. ij. de aialibus. c. vij.
Alber. xx. de aīalib₃ trac. ij. c. ij. xij. metaphice
Ptho. 3. ꝛ. 4. q̃dri
Ptholo. in cẽtilo. verbo. xxix
Erpheus q̃tli. j. quest. j.
Auer. iij. de aīa

quod est motũ tantũ velut digit⁹ man⁹ aut pedis. liquet itaqꝫ aīaꝫ nõ solũ vniri vt formã q̃uo est tota in tota ꝛ in q̃libet pte tota. verũ etiã vt motricẽ q̃uo est in corde sicut monarcha in medio ciuitatis. Tria sunt in aīa p̃ncipia opationũ cẽña vt dꝛ. ij. Ethicoꝝ. passiões scꝫ poñe ꝛ bitus q̄ sunt sicut appẽditie ipsi⁹ Passiões fm Eustrachiũ sunt mot⁹ appetit⁹ sensitiui ad ꝓsequendũ bonũ ꝛ fugiẽdũ malum Quaꝝ sex sunt in appetitu ↄcupiscibi vt amor desideriũ et gaudiuꝫ respectu boni. et odiũ fuga siue abhoīatio ꝛ tristitia respectu mali. Totidẽ in appetitu irascibili. vt spes. desperatio. audatia. timor. ira et mãsuetudo fm aliq̄s. Et nõ dicunẽ passiões ideo q᷑ anīa patiẽ ab eis aut mouẽ aut alterẽ (q̃ꝫuis in. iij. pble. xxxij. dicaẽ ꝙ in ebrietatib₃ aīa ↄpatiẽs facta peccat. Et. ij. de aīa Hic quidẽ ꝑ doctrinaꝫ alterat⁹ est) Cũ aīa et ei⁹ poñe nunq̄ꝫ ꝑ se senescũt aut corrũpũtur. q̄re si senex accipiat oculũ iuuenis vtiqꝫ videbit vt iuuenis. Sed aīa dꝛ pati tũc cum nõ p̄t in actũ ꝓpriũ qđ est cũ organũ ei⁹ fuerit in dispositũꝫ. ꝛ sic patiẽ ꝑ accñs. Alteraẽ vero silr̄ itudinarie a poña ad actũ ideo dꝛ. ij. de aīa Speculãs eñ fit hñs sciam. qđ vere nõ est alterari. Alteratio eñ vera est a ↄtrario ꝑ se ꝛ eẽnr in ↄtrariũ per se ꝛ eẽnr. Sed poñã est virt⁹ aīe qua imediate p̄t in opatões. Quot sunt poñe et q̄ sunt ipsaꝝ obiecta et opatões pꝫ. ij. de anīa et declaratum est in ↄmẽtarijs puuli phie trac. iij. Silr̄ q̃uo ṽtus vitalis et regitiua q̄ sunt in corde p̃ncipalr̄. Et virt⁹ discretiua quã ponit Auer. in stõacho epate ꝛc̃. sub enũeratis ab Aristo. ij. de aīa ↄp̄hendunẽ. Uirtuti egritiue tria accidũt fm Gal. vt ablactio actõis q̄ letargia siue taciturnitas dꝛ. Diminutio que dꝛ mẽtis dormitatio. Et mutatio a cursu sue nature q̄ alienatio vocaẽ. Q̃uo poñe fluũt ab aīa ꝛ q̃uo distiguunẽ ab ea. et an distiguunẽ loco et subiecto pꝫ in ↄmẽtarijs p̄dictis. An aũt piodica virt⁹ siue periodi q̄ numen appellaẽ sit vt⁹ aīe q̄ cõponiẽ in scie ex virtutib₃ oĩm mẽbroꝝ ꝛ relatõe ipsoꝝ ad inuicẽ. Aut forma celestis siue circuli q̄ cõponiẽ ex. xij circulis. xij. domorũ et omnib₃ eis q̄ ↄtinenẽ in illis ꝛ ex respectib₃ coꝝ ad inuicẽ opis breuitas deteriare nõ ꝑmittit. dꝛ tñ ab Alberto ꝙ sit forma sive virt⁹ simplex in eẽna ꝛ multiplex in ṽtute fm ꝙ dñdit ꝛ causaẽ a multis silr̄ causantib₃ in vna piodo gñatiõis. Prima eñ cã agit ꝑ se in ipa. intelligẽtie aũt motu celestiũ agunt sicut instrñta. Et hec ṽtus informat q̃litates materie gñabiliũ fm p̃ncipiũ ꝛ incrementũ et statũ ꝛ inclinationẽ ꝛ finẽ esse ꝛ vite. Et ideo astronomoꝝ ꝑitiores ꝓgnosticanẽ de inceptõe ꝛ ꝓcessu ꝛ fortuna ꝛ fine vite. per studiũ qđ ponũt in cognoscẽdo periodũ grã cui⁹ ex vili statu in sũmã eleuati dignitatẽ morte pessima moriunẽ. De intellectu ꝛ volũtate ac libero arbitrio pꝫ in dictis ↄmẽtarijs. De habitib₃ aīe infusis cõcreatis ꝛ acq̄sitis. silr̄ an bitus quo q̄s agit cũ voluerit. aut quo q̄s

agit cū opus est sit relatio formal'r aut fundamētaliter suffitienter declarat Erpheus q̄stli.iiij.q.vij.ad quē remitto studiosos. Et an virtutes morales.artes ⁊ scie possint alicui innasci ex eo ꝙ tractissim⁹ hō ō: sapiētissim⁹ et prudētissim⁹ ita ꝙ in etate ꝯsist ētie ipsis ꝑfctē vtaꝝ. Necnō de virtutū ⁊ sciarū seminib⁊.alio loco deteriabiꝝ. Preter dicta tria in aīa sunt intētōes.act⁹ sentiēdi ⁊ intelligēdi.spēs intelligibilis.verbū.de quib⁊ in dictis ꝯmētarijs tractaꝝ ad quos remitto. Nūc ad calcē opis agitandū est. Isto tñ p̄misso ꝙ ex notitia aīe hūane q̄ rōalis ō: quā deus ipse solus mouet. cui intellect⁹ dedit instrūtū cōe.deū cognoscim⁹ cui⁹ extat imago.silitudo intelligētie ⁊ vite celestis exemplū. Sūma itaq: cura velis eqsue vt ō: nitti debem⁹ vt nosipos cognoscam⁹. Qūo etem̄ reliquaꝝ rerū sciam speram⁹ q̄ nosipsos ignoram⁹, vt ex nobis ipis deū ꝯtēplari possim⁹.qō ad reliq̄s compaꝝ ꝯtēplatōs velud aurū ad alia metalla.qō q:optim est metalloꝝ cor ipm sua ꝓprietate letificās.hoc optio melī⁹ est deū agnoscere.qō est va ipsa btitudo ⁊ vltima felicitas vita ꝑfecta.et eterna reqes. Ad quā ꝑducere nos digneꝝ vt idez sit redit⁹ cū exitu Jesus xps saluator hūani gñis q̄ cū sua intemerata matre ꝟgine oim virginū Maria sit bñdictus in scl'a et vltra.

B. Augustin⁹ de obno ꝯiugali
Gal'.j.cōplex.8.
xxx.ꝑble.iiij.

Aristo. in de bōa fortuna
xxx.ꝑble.iiij.
Alber.xx.de aīali bus trac.ij.c.iij
Grego. naziānzenus
ij.de ꝑtibus.v.

Cōclusio operis caput.lx. et vltim

H abes illustris ac generose ꝑnceps anthropologiū cōpletū vtinā ꝑfectū.e diuersis crassa minerua ꝯgestū.munus ꝑinde vt acceperis.aurum etenim ⁊ argentum siue ꝑtiosi lapilli nō sunt mihi. Tribuo tue magnificētie qō meū est quo alter debito naturali soluto me ꝑuare neq̄t. Neq: illudipm in quo quisq: merito sicut pater in filio et poeta in carmie ꝑpetuo delectaꝝ.possidere rōabil'r ⁊ iuste. Jn eoipso siq̄ otium daꝝ nō studij sed recreatōis gratia.tua generosa legat adolescētia. Nō retrahāt a lectōe detractoꝝ obloquutōs. Cedim⁹ inq: vicē ꝑbem⁹ crura sagittis.viuiꝝ hoc pacto ⁊c. Neq: ꝑuifatiat libellū ex varijs ꝯscriptum. alienis sepi⁹ gaudentē sentētijs. Nō eī̄ illi⁹ gratia cornicule aliarū plumis vestite assil'ari ō: Fateor sponte aliena diffuse scripta collegisse more priscoꝝ. Nunq̄d Boetius Vergili⁹ Therenti⁹ Plinius Galenus Auicēna Et ipe Aristotiles phoꝝ monarcha.aliena ordinatē ꝯgesserūt. Nunq̄d scti doctores christiane religiōis colūne sentēcijs alioꝝ vsi sunt. Nunq̄d inuētis liceat addere ea ordinare. depuata castigare.necnō e manu Herculis clauam eripere. Quis vnq̄z ex se oīa nouit ꝑter deū.ꝑfecto nemo. Eget itaq: hoim genus doctore et scripturis q̄ten⁹ viuētib⁊ ⁊ futuris maloꝝ ingenia et doctrine elucidenꝝ. Ac tametsi moralis scia q̄ discentē doctū ⁊ ꝓbum efficit sūme ꝑncipib⁊ iuuētutis tꝑe necessaria sit Naturalis tamen

Tulli⁹ in fi. offi.

Pli.j.epl'a.iij.
Ethicoꝝ.iiij.c.ij ⁊.ix.c.viij.

Persi⁹ sat.iiij.

Moralis philosophia solum dicit quia ...

phia penitus ob id non est postbabenda. qm̃ propter quid eorum que in morali tradunt dicēte duntaxat q2 est. ac corporis conseruare salutem mentem quoqz ad supna eleuare docet Exquisita aūt diligētia q̄ curiositas dr in eaipsa sicut in alijs omnibus est vitanda. Conscripsi itaqz figuraliter in Anthropologio de hoīe. prius obmissis quibus diuersi in diuersa trahunt. hic ad Palladē. ille ad Junonem. alter ad Venerē et bachū zc. Legat illustris tua inuictus illud ocio vt p̄dixi dato vbi proficua inuenerit deo creatori et p̄ceptoribus meis gratias agat. Falsis atqz ineptis ex errore positis veniā prestet. qm̃ bonus qnqz dormitat Homerus. que reuoco atqz reuocata habere volo. quatenus facilius corporis possit conseruare sanitatē. Subditos bene regere ac mente illustrata deū hic contēplari et tādē in patria cū eodē in secula seculorū permanere Amen.

primo Ethicorum

xxij. q. iiij. magne ff. de re. iudi. l. qd iussit

Impressum et finitū est hoc Opus Liptzick per Baccalariū Wolfgangū Monacensem Anno nostre salutis. M. CCCCC. i.

Wolfgang Stöckel Monacensis

Index Anthropologij gñalis ostendẽs congesta quo et singularia facile studiosus homo intelliget et reperiet.

R

S

T

V

Z

Et tantum de indice generali ptícularia notis generalibus patebunt.

Linea eorum que vel celeritate aut inaduertentia siue negligentia incastigata permãserunt Si vltra hec limata.a studioso lectore reperiũtur ea que errorem aut aliquid pre se habeant deformitat; siue falsitatis iep fraterne emendet horor Nolo falas temerario defensare sed ea ipsa si q̃ posita sunt quod absit sponte vt decet reuocare.

A.ij.folio.in facie Linea.xi.a pricipio legas expulit.
Eodem in dorso.linea.xiiij.a fine le quã phi vel affectãt vel possident.
A.iij.in facie linea.ix.a pncipio. legas magno absqz labore.
A.iiij.in fa.linea.x.a principio legas cõmune puerbiũ luce.4. medice ꝛc.
B.j.in facie linea.xiij.a fi.legas passiua iuuatur tamen ꝛc.
In dorso linea.7.a fi.lege Renũcl.
B ij.in dorso li.vij.a fi.le.marci vltio
B.iij. in fa.li.xv.a pnci.le. in homie.
B.iiij.in fa.li.j.ij.de pti.pmo. li.xiij. progreditur ad plantas.
B v.in dorso linea.xiiij.fi.le.alber.j. de aialibus.c.l.
B vi.in dorso.linea.xx.legas.pceptor suus ipe sibi meliora peregit l.v.a fi. Et quocũqz vult vertit ꝛc.
C.i.in dorso linea.ij.le.ij.õ ptib.ix.
C ij in dorso linea.j.legas oculus
C.iij.in fa.linea.xviij.legas Nõ fari l.xxiij.legas rabies.
C.iiij.in fa.linea.xvij.a fi.le.iniciatie l.6.legas mouebitur in.lx.
Eodem in dorso li.x.a fi.le. cerebruz
C.v.in facie li.xiij.a pn.le.oia mẽbra
C.6.i f.li.ix.a pn.le.ꝛt seqret q hoies
In dorsa.li.x.a pnci.le. latitudinis a graui efficitur moto
D.iij in dor.li.viij.a pn.le. in venas.
D iiij.in dorso.l.xiiij. a fi. le. mediocriter li.vi.legas q est loco sanguinis
E.j.in dorso li.vi.le. phesicã doceat
E iiij.in dor.li.xxv.le.dñã.lix.
E.v.in dorso linea. xix.le. ossa caude tria li.xv.a fi.legas adiutoriorũ.li.ix legas cruruz li.vij.le.decẽ vngues
E.vi.a facie linea.vij.legas Et inter illa in dorso.li.xi.le.de cartilagine articulus tercius.

li.xvij.le.fetuum ossibus similis
l.xix.legas comparatione
linea.xxv.legas sustentamentum
li.viij.a fi.legas de ligamentis.c.xvi
F.ij.in fa.a pnci.li.x.legas textura
F vi.in fa li.xvi.a fi. legas fulciendũ
In dorso li.xij.a fi.legas si excedit
G.j.in facie linea.x.a fi le. Et.ix. ad motum aliarum partium
In dorso.linea.xvi.a prin. legas longitudinem ipsorum positio
G.iij.in facie linea.xij.a pn.le. vasti
H.j.in dorso li.xviij.a pn.le.itaqz xvi.a fi.legas minori ad aurem
H.iiij.in dorso linea.xi.a fi.legas vltime puritatis
H.v.in facie.linea.ij. legas ordinata linea.viij.legas in eius orbitam
I pmo in facie li.xxi.a pn.le.ꝯphẽdãt
I.ij.in facie linea.4.a prin.legas Et reputatur p vno osse perforato
I.iij. in facie linea.j. legas quia retinent saliuam et prohibent
Li.xxiij.a pn.legas Et sup ipm est cȝro ex musculis mouentib illõ i dorso li.xx.a fi.legas Nimis eni verborũ
I.iiij.in dorso li.x.a pn le. Et vtrasqz
I.v.in facie.li.xvi.a fi.legas nulli coherent.linea.iiij.legas per totam manum habẽt In dorso.linea.xxi.a fi.le. Et cõglobati linea.x.legas assidere.
I.vi .in facie linea.xiij.a prin.legas vnguiũ linea.xvij.legas apostẽatib
In dorso linea.xvij.a fi.le.nõ cõicet
K.j.in facie linea.j.legas Aut ruptura linea.xiiij.a fi. legas obductuz linea.xiij.legas circumducti
linea.xvi.legas pauca est vi phi cura
K ij.in facie li.iiij.a fi.le. Et splene
K iij.in facie linea.7.a fi.qr nõ pñt
In eadem legas p spiritum eisdem
K iiij.in facie linea.xiiij.a fi legas Et

quãdoq3 In dorso linea. xxiiij. legas
poris apertis generatos
R v. in dorso li. iij. a fi. le. pomilionis
R. vi. in facie linea. x. a prin. le. crurũ
In dorso linea. ix. a prin. legas Nam
simile linea. xvi. legas pedis ẽ figere
li. vij. a fi. legas cataplasmata
L. j. in dorso li. ix. a prin. le. gr̃a cuius
L iij. in facie linea. xij. a p̃n. le. venis
L. iiij. in facie li. ix. a p̃n. le. mior autẽ
M. j. in dorso linea. xiiij. a prin. leg.
Et intpantie linea. xiij. a i le. sq̄uãtũ
M. ij. in faci li. xij. le. Et ad lacerãdũ
M. iij. i facie linea. v. a prin. legas cõ
missuram neruale hz quasi rc.
linea. i9 a fi. legas multiplicatur
li. vl. legas. Atramẽtum vstum sub
ligua positum.
M. 4. in facie linea ij. a fi. legas dctã
algasamach
N. i. in dorso linea. xij. a p̃n. le. sic epar
li. xi. a fi. legas vbi tangit meri
N. ij. in facie li. 4. a fi. le. ligua fistule.
N. iij. in facie li. xviij. a fi. legas Appa
ret alibi etiã scd̃m Aristoti.
In dorso linea. iiij. a p̃n. legas Est cu
stodire. linea. x. Epigastrum
li. xviij. lege pacatum hominem
li. 6. a fi. legas ꝯsumit reumata
N. iiij. in dorso linea. xiiij. a fi. legas
necessario fuerunt
N. 6. in facie linea. xxi. a princi. legas
que pfecta li. xvij. a fi. legas. a ṽtute
arterie. li. vi. lege innitatur
In dorso linea. v. a fi. legas sinistre
mammille
O. iij. in facie linea. vij. a p̃nci. legas
macis margarite
In dorso li. xvij. a prin le. hirto corde
li. xij. a fi legas. vt vnius ptis rc.
O. iiij. in facie linea. xviij. a prin le.
partem nobiliorem
li. xvij. a fi. legas adiuuat
In dorso linea. xx. a pri. le. bopolosinij
linea. xxiiij. legas vt reum quẽdaz
li. iij. et. ij. a fi. le. pharmatia.
P. j. in dorso linea penultima legas
Ne stomacho cum cibo
linea vltima legas ruptura
P. ij. in facie. linea. x. a fi. le. puenit
In dorso linea. j. le. in exteriori
linea. xx. a prin. latitudinalibus
linea. iiij. a fi. legas similior
li. vl. legas dicitur ꝙ attractio
P. iij. in facie linea. ij. le. sed violenta
li. xij. a prin. le. p̃mũ mot⁹ p̃n cipiuz
linea. xiij. legas est ꝯpletiuum
linea. xvij. le. Nã tpe debito factus
linea. xix. legas quarta primi
In dorso li. xxi. legas ptz ex supioribꝰ
linea. xxij. legas in calore innato
linea. vij. a i. le. Si imagiat⁹ fuerit
P. iiij. in facie linea a p̃n. le. ꝯcauitatẽ
linea. xiiij. legas Amplectendo
linea. xvi. legas dorsum aũt est
linea. xxi. legas Et eis nec̃cariũ
linea. vl. a fi. A dextra pte hz epar
In dorso linea. vi. legas occupauit
linea. ix. a p̃n. legas parte
linea. xxi. legas fere
linea. ix. a fi legas dictis tribus
P. v. in facie linea. x. a fi. legas et sitis
linea. ix. legas caninus
In dorso linea. xviij. a prin le. iuleb
linea. xix. legas euitatis
linea. xxi. legas moderata
linea. xij. a fi. legas caseus
linea. iiij. legas vel tepida
P. vi. in facie li. vij. a prin le. cerasa
line. xix. legas maiorana
linea. xiij. a fi. legas comedunt
linea. x. legas dilatitatiua
In dorso linea. ix. p̃n. legas. sanguis
linea. ix. a fi. legas Impediretur

Q.j.in facie.linea.j.legas vtraqꝫ
linea.v.a pͥn.legas virtuti
linea.ix.legas saluatur
linea.xi.legas hinc etiam
linea.xvi.a fi legas plꝰ est qꝫ
linea.xv.legas penetrat
linea.xiiij.legas.quia indigent
Jn dorso li.6 a prin.li.vocat ieiunum
li.xiij.legas fellis. Eadē le.chili
linea.xiiij.legas choleram
linea.xiiij.a fi.legas. Eo qꝫ caret
linea.xi.legas sicut christis
linea penul.le.incipit eñ a dextro
Q.ij.in facie.linea.vij.a prin.legas
expellētē linea.xi.legas.assellare
Jn dorso linea.v.a prin.le.mirach
linea.xiiij.le.in q̄ tres vl' q̄tuor.
linea.xviij.a fi legas.in aromaticꝫ
linea.xvi.legas debilis est.
linea.xv.legas.qua attrahūt
Q.iij.in facie a pͥn.li.xi.le.A duro
linea.xvi.a fi.legas alūinosa
Q.iiij.in fa.li.xi.a pri.le.ꝯdilomata
linea.xij.legas.emorroidarum
Q.v.Jn dorso li.xiij.a pͥn.legas alte ra ad sinistram
li.xiiij.a fi.le.arcem corporis
li penul.legas.non solum epati
Q.vi.in fa.li.ix.a fi. Ad apostema et opilationem splenis ꝛc̄.
Jn dorso li.x.a pͥn.le. squilliticum
li.xiiij.lege.spleneticis
li.xi.a fi.legas.suprapositum
R.j.in dor.linea.j.le.inuoluentem
linea.ix.a prin.legas portanarius
linea.xiij.legas in stomacho
R.ij.in faci.li.v.a prin.le.panniculo
in dorso.li.viij.a prin.le.paciente
linea.xviij.legas ex ea
linea.19.legas cooptorijs
linea.xxi.legas panniculosum
R.iij.in fa.li.vi.a fi.le.qꝫ si in gibbo.
in dorso.li.x.a pͥn.legas.rei ꝯtente
R.iiij.in dorso linea penul.le.chimi
ix vltima legas. Et sic generaliter
R.v.in fa.line.xi.a pͥn.legas.bitudo
R.vi.in.fa.linea.iij.a pͥn.le.nascunꝰ
linea.v.legas immutatur.
linea.xviij.a fi.legas collocata
linea.v.legas. Renum
Jn dorso linea.j.legas nō diffūdūꝰ
linea.xvi.a prin.legas Anothomia
linea.iiij.a fi.le.que de se est acuta
S.j.in facie linea.j.le.q̄ subtilior ē
linea.xx.a prin.legas.et caliditatꝫ
Jn dorso li.iij.a fi.le.a discōuenienti
S.ij.in dorso.li.x.a pri.le.trac.iiij.c.j
S.iiij.in fa.li..xvij.a prin.legas Sꝫ quo ad.
Jn dorso linea.vij.a fi le.apostema
S.v.in fa.linea.xviij.le.nō nutritia
S..vi.in fa.li.le.digeratur
Jn dorso linea.xi a fi.le.infarmatiaꝫ
T.j.in facie linea.ij.le.non sic
Jn dorso linea.vij.a fi.le.nimius
T.ij.in fa.li.ij.legas conseruatiua
linea.vi a prin.le Sentētia placet
linea.xv.a fi.legas citonium
Jn dorso li.x.a prin.legas cubauit triginta sex pullos
T.iij.i fa.li.4.a pri.le.pānicl'o duro
linea.vij.legas cuius via
linea.xi.legas representabat
linea.xviij.le.non fit per motum
linea.v.a fi.legas neruorum
in dorso.li.vij.a fi.legas Formatur
T.iiij.linea.j.legas humorem
li.xxiij.a prin.le.sanguis colamētū
Jn dorso.li.xxi.a fi.le.longū morbuꝫ
linea.viij.legas iterum bibendi
linea.v.legas diuretica
linea.vlti.le.ꝑ meseraicas ꝓcessas
T.v.in fa.li.xv.a pͥn.le.pare sudoreꝫ
in dorso li.xviij.a fi.le.ter.plato
T.v.in fa.li.xx.a prin.le.ebulatione
V.j.in fa.li.xiiij.a pri.le.mēstruum
linea.xxiij.le.nō gñat ex se.

In dorso linea. xiiij. a prin. legas et
sanguinem.
linea.xvij.a fi. legas alteram vt
linea.xvi.legas caseatam
C.ij.in fa.linea.xvij.a fi.le.lac sic pr
line.xi.legas omne vermum
In dorso linea. vij.a prin.le.pmixtuz
linea.xi.le.descriptiōe sanguis
linea.xiij.legas Qz materia spūs ē
linea.xvi.le.tā corpis qz spūs
linea.xiiij.a fi.legas. receptionem
linea.xij.legas virtutis visiue
linea.iij.a fi.le.aere
C.iij.in dorso li.v.a prin.le.mīstrāte
linea.xiij.a prin.legas vnit
li.xxi.legas spiritibus
C.iiij.in fa.li.iij.a fi.le.pestifero
in dorso linea. ix. a fi. legas aliqd
de philoso phia
C.v.in facie.li.x.a fi.le. qđ est vltim
in dorso.li.i9.a fi. le. ꝟtuti regitiue
C.vi.in facie linea.ix.a pri legas cui
intellectum dedit
linea.xv.a fi.legas .possidere queat
rationabiliter

Et tantum de lima Si preter ea li-
mata studiose et humanissime lector
inepta et a veritate aliena inueneris
Opi etem̄ longo pbas est obrepere
somnuz turpē] sis pius absqz inuidia
et mordacitate corrector.

Deo laus.

H[unc] librum cuius titulus inscribitur Epiphania
medicorum donodatum est mihi ab ornatissimo
doctore, ac honesto nobilique sanguine nato
Francisco a Lup[...] ad perpetuam eius memoriam.